॥ ਨਮੋ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਅਰਹਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ॥

ਦੀਘਨਿਕਾਯੇ

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਟੀਕਾ

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਰਮ੍ਭੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਭਵਨਿਸ੍ਸਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਟਿਵੇਦਨਤ੍ਥੰ, ਤੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਬਹੁਮਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ, ਤੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤੇਸੰ ਉਗ੍ਗਹਧਾਰਣਾਦਿਕ੍ਕਮਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਅਥ ਵਾ ਮਙ੍ਗਲਭਾਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪੁਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਭਾਵਤੋ, ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਚਰਿਤਭਾਵਤੋ, ਆਯਤਿੰ ਪਰੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਾਨੁਗਤਿਆਪਜ੍ਜਨਤੋ ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਿਰਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯਪਣਾਮਕਰਣੰ ਪੂਜਨੀਯਪੂਜਾਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ, ਤੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਯਥਾਲਦ੍ਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਬਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ, ਅਨ੍ਤਰਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਕੋਚਨਤ੍ਥੰ, ਤਦੁਭਯੰ ਅਨਨ੍ਤਰਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਪਰਿਸਮਾਪਨਤ੍ਥੰ। ਇਦਮੇਵ ਚ ਪਯੋਜਨੰ ਆਚਰਿਯੇਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ – ''ਇਤਿ ਮੇ ਪਸਨ੍ਨਮਤਿਨੋ...ਪੇ॰... ਤਸ੍ਸਾਨੁਭਾਵੇਨਾ''ਤਿ। ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਪੂਜਾ ਹਿ ਨਿਰਤਿਸਯਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯਪ੍ਪਭਾਵੋ ਪੁਞ੍ਞਾਤਿਸਯੋਤਿ ਬਹੁਵਿਧਨ੍ਤਰਾਯੇਪਿ ਲੋਕਸਨ੍ਨਿਵਾਸੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਨਿਬਨ੍ਧਨਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਵਿਦ੍ਧੰਸਨਾਯ ਪਹੋਤਿ, ਭਯਾਦਿਉਪਦ੍ਦਵਞ੍ਚ ਨਿਵਾਰੇਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਪੂਜਾਰਹੇ ਪੂਜਯਤੋ, ਬੁਦ੍ਧੇ ਯਦਿ ਵ ਸਾਵਕੇ''ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੧.੧੯੫; ਅਪ॰ ੧.੧੦.੧), ਤਥਾ –

''ਯੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਪਸਨ੍ਨਾ, ਅਗ੍ਗੇ ਤੇ ਪਸਨ੍ਨਾ। ਅਗ੍ਗੇ ਖੋ ਪਨ ਪਸਨ੍ਨਾਨੰ ਅਗ੍ਗੋ ਵਿਪਾਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦)।

''ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਯਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਕਾਯੇ ਭਵਤਿ ਯਾ ਪੀਤਿ।
ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਸਾ ਪੀਤਿ, ਕਸਿਣੇਨਪਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸ॥
ਧਮ੍ਮੋਤਿ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਘੋਤਿ...ਪੇ॰... ਦੀਪਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬)।

ਤਥਾ –

''ਯਸ੍ਮਿੰ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤੰ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸ...ਪੇ॰... ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ੧੧.੧੧),

''ਅਰਞ੍ਞੇ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲੇ ਵਾ...ਪੇ॰...
ਭਯੰ ਵਾ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤੰ ਵਾ,
ਲੋਮਹੰਸੋ ਨ ਹੇਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੯) ਚ

ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਵਨ੍ਦਨੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੋਗਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਗਾਥਤ੍ਤਯਮਾਹ। ਗੁਣਾਤਿਸਯਯੋਗੇਨ ਹਿ ਵਨ੍ਦਨਾਰਹਭਾਵੋ, ਵਨ੍ਦਨਾਰਹੇ ਚ ਕਤਾ ਵਨ੍ਦਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪ੍ਪਯੋਜਨੰ ਸਾਧੇਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸੰਵਣ੍ਣਨੰ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਸਾ ਨ ਵਿਨਯਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਕਰੁਣਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਨਾਪਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਤਦੁਭਯਪ੍ਪਧਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਥੋਮਨੰ ਕਾਤੁੰ ਤੰਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸਰਤਨਾਨੰ ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਰਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੰ ਵਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਅਪਨੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਣਾਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਕਾਰੁਣਿਕੰ ਹਿੰਸਤਿ, ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਦੁਕ੍ਖੇ ਸਤਿ ਸਾਧੂਨੰ ਕਮ੍ਪਨੰ ਹਦਯਖੇਦੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਵਾ ਕਰੁਣਾ। ਅਥ ਵਾ ਕਮਿਤਿ ਸੁਖੰ, ਤੰ ਰੁਨ੍ਧਤੀਤਿ ਕਰੁਣਾ। ਏਸਾ ਹਿ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਲਕ੍ਖਣਾ, ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਰੁਣਿਕਾਨੰ ਸੁਖੰ ਰੁਨ੍ਧਤਿ ਵਿਬਨ੍ਧਤੀਤਿ। ਕਰੁਣਾਯ ਸੀਤਲੰ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲੰ, ਕਰੁਣਾਸੀਤਲੰ ਹਦਯੰ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯੋ, ਤੰ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯੰ।** ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਰੇਸੰ ਹਿਤੋਪਸੰਹਾਰਸੁਖਾਦਿਅਪਰਿਹਾਨਿਚ੍ਛਨਸਭਾਵਤਾਯ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਾਰਤੀਨੰ ਉਜੁਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਸਨ੍ਤਾਪਵਿਚ੍ਛੇਦਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਉਪਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੂਪਤਾਪਾਸਹਨਰਸਾ ਅਵਿਹਿੰਸਾਭੂਤਾ ਕਰੁਣਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਸੀਤੀਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਵਾ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਥ ਵਾ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਵਿਸੇਸਨਿਬਨ੍ਧਨਭੂਤਾ ਸਾਤਿਸਯੰ ਨਿਰਵਸੇਸਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੰ ਵਿਯ ਸਵਿਸਯਬ੍ਯਾਪਿਤਾਯ ਮਹਾਕਰੁਣਾਭਾਵੰ ਉਪਗਤਾ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ਅਤਿਸਯੇਨ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਹੇਤੂਤਿ ਆਹ “**ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ**”ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਮੁਦਿਤਾਨੰ ਸਾਤਿਸਯੇ ਹਦਯਸੀਤੀਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨਤ੍ਤੇ ਸਕਲਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਸੇਸਕਾਰਣਤਾਯ ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਕਰੁਣਾਵ ਭਗਵਤੋ ਹਦਯਸੀਤਲਭਾਵਕਾਰਣੰ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਕਰੁਣਾਨੁਭਾਵਨਿਬ੍ਬਾਪਿਯਮਾਨਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾਯ ਅਨੇਕਾਨਿਪਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨੰ ਅਕਿਲਨ੍ਨਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਭਰਣਨਿਰਤਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਸਮੁਪਨੀਤਹਦਯੂਪਤਾਪਨਿਮਿਤ੍ਤੇਸੁ ਨ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸੀਤੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਞ੍ਞਥਤ੍ਤਮਹੋਸੀਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਤੀਸੁਪਿ ਅਵਤ੍ਥਾਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਰੁਣਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਥਾਸਭਾਵੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਞਾਵ ਞੇਯ੍ਯਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਪਕਾਰੇਹਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਵਜੋਤਨਟ੍ਠੇਨ ਪਜ੍ਜੋਤੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ, ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਤੋ ਵਿਸੇਸੇਨ ਹਤੰ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤੰ ਵਿਹਤੰ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਵਿਹਤੰ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤੰ। ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ ਤੇਨ, ਸਯੰ ਵਾ ਮੁਯ੍ਹਤਿ, ਮੋਹਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਮੋਹੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾ, ਸ੍ਵੇਵ ਵਿਸਯਸਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਨਤੋ ਅਨ੍ਧਕਾਰਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਤਮੋ ਵਿਯਾਤਿ ਤਮੋ, ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤੋ ਮੋਹਤਮੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮੋ, ਤੰ **ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮੰ** । ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਹਿ ਖੀਣਾਸਵਾਨੰ ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਹਤਭਾਵੇ ਸਦ੍ਧਾਧਿਮੁਤ੍ਤੇਹਿ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਸਾਵਕੇਹਿ, ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਥੋਮੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**”ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰੋਪਦੇਸੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਨ੍ਧਕਾਰਵਿਗਮਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਤਤ੍ਤਾ, ਪਰਸਨ੍ਤਤਿਯਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤਿਸਯਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾਵ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਗਮੇਨ ਥੋਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**”ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ

"**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੋ**"ਤਿ ਪਦੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਦੇਸਨਾਪਞ੍ਞਾਪਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਞੇਯਜਪਰਿਯਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ ਸਕਲਞੇਯਜਧਮ੍ਮਸਭਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞੇਯਜਧਮ੍ਮਸਭਾਵਚ੍ਛਾਦਕਸ੍ਸ ਮੋਹਨ੍ਧਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਧਮਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਭਗਵਤੋ ਮੋਹਤਮਵਿਨਾਸੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਨ੍ਤੇ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਵਾਸਨਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਹਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ''ਞੇਯਜਾਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨ''ਨ੍ਤਿ, ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਨ ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ''ਮੋਹਤਮਵਿਧਮਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਕਿਂ ਪਨ ਕਾਰਣਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਵਿਗ੍ਘਾਤੋ ਯੇਵੇਕੋ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਾਤਿਸਯਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਨ੍ਤਿ? ਤਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨੇਨੇਵ ਤਦੇਕਟ੍ਠਤਾਯ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤਜੋਤਿਤਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਤਾਦਿਸੋ ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ ਨਿਰਵਸੇਸਅਵਿਜ੍ਜਾਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਨ ਪਹੀਯਤੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਯ ਸਕਲਕੁਸਲਧਮ੍ਮਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਰਵਸੇਸਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਂਸਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਗ੍ਘਾਤਵਚਨੇਨ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਗਣਸਮੁਗ੍ਘਾਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ**"ਨ੍ਤਿ।

ਨਰਾ ਚ ਅਮਰਾ ਚ ਨਰਾਮਰਾ, ਸਹ ਨਰਾਮਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾਮਰੋ, ਸਨਰਾਮਰੋ ਚ ਸੋ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋ, ਤਸ੍ਸ ਗਰੁਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ, ਤਂ **ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁਂ।** ਏਤੇਨ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਵਿਯ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਾਵਹਤੋ ਭਗਵਤੋ ਉਪਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਾਪਧਾਨਭਾਵੋ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋ। ਏਦਿਸੇਸੁ ਹਿ ਸਮਾਸਪਦੇਸੁ ਪਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਪ੍ਪਧਾਨਂ ਵਿਯ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ ਯਥਾ – ''ਸਰਾਜਿਕਾਯ ਪਰਿਸਾਯਾ''ਤਿ (ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮੨)। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਭਾਜਨਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋ ਲੋਕੋ, ਗਰੁਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਗਰੁਕਰਣਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸੇਵ ਯੁਜ੍ਜਨਤੋ ਸਤ੍ਤਲੋਕਸ੍ਸਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ਲੋਕਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨਿ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਅਮਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਪਤ੍ਤਿਦੇਵਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸਮੂਹਤ੍ਥੋ ਲੋਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਦਾਯਵਸੇਨ ਲੋਕੀਯਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤੀਤਿ। ਸਹ ਨਰੇਹੀਤਿ ਸਨਰਾ, ਸਨਰਾ ਚ ਤੇ ਅਮਰਾ ਚੇਤਿ ਸਨਰਾਮਰਾ, ਤੇਸਂ ਲੋਕੋਤਿ ਸਨਰਾਮਰਲੋਕੋਤਿ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਮਰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਦੇਵਾਪਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਰਣਾਭਾਵਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਮਰਾ। ਨਰਾਮਰਾਨਂਯੇਵ ਚ ਗਹਣਂ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ, ਯਥਾ – ''ਸਤ੍ਥਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੭)। ਤਥਾ ਹਿ ਸਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਪਰਿਹਰਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਨਿਰਵਸੇਸਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਤਪ੍ਪਰਾਯ ਨਿਰਤਿਸਯਾਯ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਯ ਪਜਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤੁਪਕਾਰਿਤਾਯ, ਅਪਰਿਮਿਤਨਿਰੁਪਮਪ੍ਪਭਾਵਗੁਣਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮੋ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨਂ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ – "**ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸੋਭਨਂ ਗਤਂ ਗਮਨਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਭਗਵਤੋ ਹਿ ਵੇਨੇਯਜਜਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਸੋਭਨਂ, ਤਥਾ ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬਜਞ੍ਜਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩; ੩.੧੯੮-੨੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੫, ੩੮੬) ਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਰੂਪਕਾਯਤਾਯਦੁਤਵਿਲਮ੍ਬਿਤ- ਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਨਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਨੁਕ੍ਕੁਟਿਕਕੁਟਿਲਾਕੁਲਤਾਦਿਦੋਸਰਹਿਤਂ ਵਿਲਾਸਿਤਰਾਜਹਂਸਵਸਭਵਾਰਣਮਿਗਰਾਜਗਮਨਂ ਕਾਯਗਮਨਂ ਞਾਣਗਮਨਞ੍ਚ ਵਿਪੁਲਨਿਮ੍ਮਲਕਰੁਣਾਸਤਿਵੀਰਿਯਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਸਹਿਤਮਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿ ਅਨਵਜ੍ਜਤਾਯ ਸੋਭਨਮੇਵਾਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਲੋਕੰ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਞਾਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਵਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਤਥਾ ਲੋਕਸਮੁਦਯੰ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਜਹਨ੍ਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਤੰ ਆਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਤੀਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਲੋਕਨਿਰੋਧੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਲੋਕਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨਿਪਟਿਪਦੰ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਗਤੋ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗੇਨ ਯੇ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ, ਤੇ ਕਿਲੇਸੇ ਨ ਪੁਨੇਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਸੁਗਤੋ**ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ । ਅਥ ਵਾ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਠਾਨੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਾ ਗਤੋ ਅਧਿਗਤੋਤਿ **ਸੁਗਤੋ।** ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਭੂਤੰ ਤਚ੍ਛੰ ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤੰ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਤੀਤਿ **ਸੁਗਤੋ,** ਦ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਤ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਇਤਿ ਸੋਭਨਗਮਨਤਾਦੀਹਿ ਸੁਗਤੋ, ਤੰ **ਸੁਗਤੰ।**

ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਕਮ੍ਮੇਹਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਗਤਿਯੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਵਿਸੇਸਾ। ਤਾ ਪਨ ਨਿਰਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾ, ਤਾਹਿ ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ ਅਵਿਪਾਕਾਰਹਭਾਵਕਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਪਞ੍ਚਹਿਪਿ ਗਤੀਹਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਮੁਤ੍ਤੋ ਵਿਸੰਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ – **"ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਏਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਗਤਿਯਾ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਯਤੋ ਭਗਵਾ ''ਦੇਵਾਤਿਦੇਵੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਯੇਨ ਦੇਵੂਪਪਤ੍ਯਸ੍ਸ, ਗਨ੍ਧਬ੍ਬੋ ਵਾ ਵਿਹਙ੍ਗਮੋ।
ਯਕ੍ਖਤ੍ਤੰ ਯੇਨ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੰ, ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਬ੍ਬਜੇ।
ਤੇ ਮਯ੍ਹੰ ਆਸਵਾ ਖੀਣਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਵਿਨਲੀਕਤਾ''ਤਿ॥ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੬)।

ਤਤ੍ਤਗ੍ਗਤਿਸੰਵਤ੍ਤਨਕਾਨਞ੍ਹਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗੇਨ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ ਭਗਵਤੋ ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਭਵਯੋਨਿਗਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਸਤ੍ਤਾਵਾਸਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਹਿ ਸੁਪਰਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਤੰ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤੰ। ਵਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਨਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਥ ਵਾ **ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਥੋਮੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਦ੍ਵੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ। ਤੇਸੁ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਾਧਿਗਮਤੋ, ਸਵਾਸਨਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਤੋ, ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਾਦਿਨਿਰਪੇਕ੍ਖਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਤੋ, ਵਿਰੁਦ੍ਧੇਸੁਪਿ ਨਿਚ੍ਚੰ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤੋ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਕਾਲਾਗਮਨਤੋ ਚ। ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਆਸਯਤੋ ਪਯੋਗਤੋ ਚ ਦੁਵਿਧਾ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਿਵਿਧਾ ਚ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਕਥੰ? ''ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਆਸਯਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਯੋਗਤੋ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ''ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮੰ ਗਤਿਵਿਮੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਵਿਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਵਸਿਟ੍ਠੇਨ, ''ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਅਥ ਵਾ ਤੀਹਾਕਾਰੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਥੋਮਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ਹੇਤੁਤੋ, ਫਲਤੋ, ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਹੇਤੁ** ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਸਾ ਪਠਮਪਦੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਫਲੰ** ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ – ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾ, ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ, ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ, ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਚਾਤਿ। ਤਾਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥੇਨ ਚ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ ਤਤਿਯਪਦੇਨ, ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਦਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਯਗਮਨਸੋਭਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ, ਲਕ੍ਖਣਾਨੁਬਯ੍ਯਞ੍ਜਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩; ੩.੧੯੮-੨੦੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੫-੩੯੬) ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। **ਉਪਕਾਰੋ** ਅਨ੍ਤਰੰ ਅਬਾਹਿਰੰ ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਤਿਵਿਧਯਾਨਮੁਖੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ, ਸੋ ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਹਦਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਞ੍ਚੋਦਿਤਮਾਨਸੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ਸਂਸਾਰਪਙ੍ਕਤੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਂ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਕਰੁਣਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਮੂਲਂ। ‘‘ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਵਿਹਤਮੋਹਤਮ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ, ਮਗ੍ਗਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। ਸਮ੍ਮਾ ਗਦਨਤ੍ਥੇਨ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਾਨਾਯੂਹਨਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗ-ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਾਦਿਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਰਹਿਤਾਯ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਯ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਾਸਨਤੋ ਸੁਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਇਤਰੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਧਾਨਾਪ੍ਪਧਾਨਭੇਦਂ ਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਂਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਰਣਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਂ ਪਯੋਜਨਂ, ਤਦਞ੍ਞਮਪ੍ਪਧਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਪਧਾਨੇਨ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਤਰੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਅਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਦੀਸੁ (ਪੁ॰ ਪ॰ ੨੪, ੧੭੩) ਚਤੂਸੁ ਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਤ੍ਥਪੁਗ੍ਗਲਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨ ਚ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਉਤ੍ਤਮਵਨ੍ਦਨੀਯਭਾਵਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਖੇਤ੍ਤਙ੍ਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯੇਸੁ ਮਹਗ੍ਗਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਸਾਧਾਰਣਗੁਣਦੀਪਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਮਗ੍ਗਞਾਣਦੀਪਨਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਤਦੁਭਯਗ੍ਗਹਣਸਿਦ੍ਧੋ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਸਨਰਾਮਰਲੋਕਗਰੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਪਞ੍ਚੀਯਤੀਤਿ। ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਉਪਗਮਨਂ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਪਗਮਨਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਭਗਵਤੋ ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਲੋਕਵੋਹਾਰਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਯਾਨਵਧਾਵਨਂ। ਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧੇਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਞ੍ਞਂ ਅਤਿਧਾਵਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਦਿਪਰਾਮਸਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਂ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਞਾਣਂ, ਚਤੁਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਞਾਣਂ, ਚਤੁਵੇਸ੍ਸਾਰਜ੍ਜਞਾਣਂ। ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਞਾਣਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ, ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੧) ਅਕਮ੍ਪਨਞਾਣਾਨਿ, ਦਸ ਬਲਾਨਿ, ਚੁਦ੍ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਾਨਿ, ਸੋਲ਼ਸ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੫; ਵਿਭ॰ ਮੂਲ॰ ਟੀ॰ ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਵਣ੍ਣਨਾਯ) ਚਤੁਚਤ੍ਤਾਰੀਸ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨਿ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪) ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਤਿ ਞਾਣਵਤ੍ਥੂਨੀਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪) ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਞਾਣਚਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਤਾ। ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਨਾਥਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾਥਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਭਾਵੋ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਤਞ੍ਞੁਤਾ । ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਪਰਨ੍ਤਪਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪਤਾ। ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਰੇਸਂ ਤਾਰਣਂ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਯਂ ਤਾਰਣਂ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨੁਗ੍ਗਹਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਕਰੁਣਾ ਆਦਿ, ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਭਾਵਤੋ। ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ, ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ। ਇਤਿ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਕਰੁਣਾਨਿਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸੀਲਂ, ਤਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਵਿਰਤਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਸਾ ਚ ਝਾਨਤ੍ਤਯਸਮ੍ਪਯੋਗਿਨੀਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਵਚਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ। ਸੀਲਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਮਾਦਿ, ਸਮਾਧਿ ਮਜ੍ਝੇ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਯਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ। ਏਸੋ ਏਵ ਹਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨੁਪਾਯੋ, ਯਦਿਦਂ ਨਯਗ੍ਗਾਹਣਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਕੋ ਨਾਮ ਸਮਤ੍ਥੋ ਭਗਵਤੋ ਗੁਣੇ ਅਨੁਪਦਂ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ,
ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੋ।
ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ,

ਵਣ੍ਣੇ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ॥ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦੪; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੪੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੪੨੫, ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੪; ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾਯਂ, ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਯਂ; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੬.੨੦)।

ਤੇਨੇਵ ਚ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰੇਨਾਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਂ ਪਤਿ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੇਨ ‘‘ਨੋ ਹੇਤਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੫) ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ, ‘‘ਅਪਿ ਚ ਮੇ ਭਨ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯੋ ਵਿਦਿਤੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੪੬) ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਏਵਂ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਥੋਮੇਤੁਂ **“ਬੁਦ੍ਧੋਪੀ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਬੁਦ੍ਧੋ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍**ਵਾਤਿ ਚ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯਮਤੋ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਕਾਲਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਵ**ਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਯਮਨਂ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਕਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਗਤਮਲਂ, ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨਂ।

ਤਤ੍ਥ ਬੁਦ੍ਧ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਤਾਵ ‘‘ਬੁਜ੍ਝਿਤਾ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਬੋਧੇਤਾ ਪਜਾਯਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੯੫-੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨) ਨਿਦ੍ਦੇਸਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਵਾਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞਾਣਨਿਦ੍ਦਾਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਵਿਕਸਿਤਭਾਵਤੋ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ **ਬੁਦ੍ਧੋ,** ਜਾਗਰਣਵਿਕਸਨਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਾਵੇਨ ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਭਾਵੇਨ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਕਮ੍ਮਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਅਵਗਮਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਥਾ ‘‘ਦਿਕ੍ਖਿਤੋ ਨ ਦਦਾਤੀ’’ਤਿ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਪਾਰਮਿਤਾਪਰਿਭਾਵਿਤੋ ਸਯਮ੍ਭੂਞਾਣੇਨ ਸਹ ਵਾਸਨਾਯ ਵਿਹਤਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਨਿਰਵਸੇਸਕਿਲੇਸੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਾਦਿਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਗੁਣਗਣਾਧਾਰੋ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ ਬੁਦ੍ਧੋ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਯੋ ਸੋ ਭਗਵਾ ਸਯਮ੍ਭੂ ਅਨਾਚਰਿਯਕੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਨੁਸ੍ਸੁਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਾਮਂ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋ, ਬਲੇਸੁ ਚ ਵਸੀਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੨; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੯੫-੯੭; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੬੨)।

ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ, ਤੇਨ ‘‘ਏਵਂ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਸੋਪਿ ਨਾਮ ਭਗਵਾ’’ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਗੁਣੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਭਾਵਨਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ। **ਭਾਵੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਚ। **ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍**ਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਉਪਗਤੋ**ਤਿ ਪਤ੍ਤੋ, ਅਧਿਗਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤਸ੍ਸ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਗਤਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਮਲਂ, ਨਿਦ੍ਦੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵ**ਨ੍ਦੇ**ਤਿ ਪਣਮਾਮਿ, ਥੋਮੇਮਿ ਵਾ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਤੋ ਚ, ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਅਪਤਮਾਨੇ ਕਤ੍ਵਾ ਧਾਰਯਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮੋ।

ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਏਵਂ ਵਿਵਿਧਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਭਗਵਾ ਯਂ ਅਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਪਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਅਧਿਗਤੋ, ਤਮੇਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਹੇਤੁਭੂਤਂ ਸਬ੍ਬਦੋਸਮਲਰਹਿਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਪਟਿਵੇਧਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਨਮਾਮੀਤਿ। ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਤਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਤਾ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯਸਮੁਦ੍ਦਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਚ੍ਛਿ, ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਸਮ੍ਮਸੀ’’ਤਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਸਮ੍ਮਸਨਪਰਿਯਾਯੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਸੋਪਿ ਇਧ ਵੁਤ੍ਤੋ ਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ‘‘ਯਂ ਧਮ੍ਮਂ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਭੂਤਾਹਿ ਪਾਰਮਿਤਾਹਿ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਾਪਿ ਹਿ ਵਿਗਤਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਵਿਗਤਮਲਾ, ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰਾ ਚਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਾਯ ਕਤਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਮਹਾਕਰੁਣਾਧਿਵਾਸਪੇਸਲਜ੍ਝਾਸਯੋ ਪਞ੍ਞਾਵਿਸੇਸਪਰਿਯੋਦਾਤਨਿਮ੍ਮਲਾਨਂ ਦਾਨਦਮਸਞ੍ਞਮਾਦੀਨਂ ਉਤ੍ਤਮਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਾਨਿ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾਨਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਭਾਵਨਾਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣੇਹਿ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ

ਅਧਿਗਤਵਸੀਭਾਵੋ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਾਚਿਨ੍ਤੇਯਜਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਅਧਿਸੀਲਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚੂਯਾਕਾਰੇ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣੰ ਪੇਸੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਦਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਥੋਮੇਤਿ, 'ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ'ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਝਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ। ਅਥ ਵਾ ਪਠਮੇਨ ਖਯਞਾਣਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਞਾਣਭਾਵੇਨ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਵਿਜ੍ਜੂਪਮਤਾਯ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਜਿਰੂਪਮਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਵਿਰਾਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਰੋਧਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਨਿਸ੍ਸਰਣਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਸਙ੍ਖਤਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਵਿਵੇਕਭਾਵੇਨ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵੇਨ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਮਤਭਾਵੇਨ ਧਮ੍ਮੰ ਥੋਮੇਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੰ ਉਪਗਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਥੋਮੇਤਿ, ''ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾਯ। ਤਥਾ ਪੁਰਿਮੇਨ ਅਕਾਲਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਏਹਿਪਸ੍ਸਿਕਤਾਯ। ਪੁਰਿਮੇਨ ਵਾ ਓਪਨੇਯ੍ਯਿਕਤਾਯ, ਪਚ੍ਛਿਮੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਥੋਮੇਤਿ।

''ਗਤਮਲ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੰਕਿਲੇਸਾਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਅਨੁਤ੍ਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਅਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਪੁਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤੰ। ਪਠਮੇਨ ਵਾ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦੰ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਪਭਾਵਸਮ੍ਪਦੰ। ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਤਮਲਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ । ਭਾਵਨਾਗੁਣੇਨ ਹਿ ਸੋ ਦੋਸਾਨੰ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤਕੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਤ੍ਤਰਭਾਵੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੋ ਹਿ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਾਭਾਵਤੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਅਨੁਤ੍ਤਰੋਤਿ। ਤਥਾ ''ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਸੀਲਾਦੀਹਿ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ''ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਹ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਧਾਤੁਯਾ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਏਵੰ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਗੁਣੇਹਿ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਭਿਤ੍ਥਵਿਤ੍ਵਾ, ਇਦਾਨਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੰ ਥੋਮੇਤੁੰ **''ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ''**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸੁਗਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ''ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਓਰਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨੰ। **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਮੇਵ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਭਾਵਕਾਰਣੰ ਅਨੁਜਾਨਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਟ੍ਠਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਚ ਸਤਿਪਿ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਭਾਵੇ ਇਮੰ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਸਮੂਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੁਦਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਙ੍ਘਾਤਭਾਵਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਅਸਤਿਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸੰਹਤਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਉਰਸਿ ਭਵਾ ਜਾਤਾ, ਸੰਵਦ੍ਧਾ ਚ ਓਰਸਾ। ਯਥਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਰਜਾਤਤਾਯ ਪਿਤੁਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਦਾਯਜ੍ਜਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਭਾਗਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਮੇਤੇਪਿ ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਵਨਨ੍ਤੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤਾਯ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਸ੍ਸ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਰਤਨਸ੍ਸ ਚ ਏਕਨ੍ਤਭਾਗਿਨੋਤਿ ਓਰਸਾ ਵਿਯ **ਓਰਸਾ।** ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਅਰਿਯਭੂਮਿੰ ਓਕ੍ਕਮਮਾਨਾ, ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਚ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਭਗਵਤੋ ਉਰੋਵਾਯਾਮਜਨਿਤਾਭਿਜਾਤਤਾਯ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। ਸਾਵਕੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਪਿ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਭਗਵਤੋ ''ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰਮੂਲਕਤ੍ਤਾ, ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਵਿਸੇਸਾਭਾਵਤੋ ਚ।

ਯਦਿਪਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾਨੰ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮਸਮਯੇ ਭਗਵਤੋ ਵਿਯ ਤਦਨ੍ਤਰਾਯਕਰਣਤ੍ਥੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰੋ , ਮਾਰਵਾਹਿਨੀ ਵਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਪਸਾਦੇਤਿ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਕਾਰਣੇ ਵਿਮਥਿਤੇ ਤੇਪਿ ਵਿਮਥਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ – **''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''**ਨ੍ਤਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨਤ੍ਥੇ 'ਮਾਰਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ'ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਕਦੇਸਸਰੂਪੇਕਸੇਸੋ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਵਾ ਖਨ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਾਨੰ ਵਿਯ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਮਾਰਸ੍ਸਾਪਿ ਗੁਣਮਾਰਣੇ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਕਿਲੇਸਬਲਕਾਯੋ ''ਸੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਥਾਹ – ''ਕਾਮਾ ਤੇ ਪਠਮਾ ਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੪੩੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮, ੬੮; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੪੭)। ਸਾ ਚ ਤੇਹਿ

ਦਿਯਙ੍ਢਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾ, ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ ਵਾ ਕਿਲੇਸਵਾਹਿਨੀ ਸਤਿਧਮ੍ਮਵਿਚਯਵੀਰਿਯਸਮਥਾਦਿਗੁਣਪਹਰਣੇਹਿ ਓਧਿਸੋ ਵਿਮਥਿਤਾ, ਵਿਹਤਾ, ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਾ ਚਾਤਿ **ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾ,** ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ। ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਜਾਤਪੁਤ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਕਿਲੇਸੇਹਿ, ਅਨਯੇ ਨ ਇਰਿਯਨਤੋ, ਅਯੇ ਚ ਇਰਿਯਨਤੋ ਅਰਿਯਾ, ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ, ਉਪਗਤਾਨਞ੍ਚ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਅਰਿਯਾ, ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਅਰਿਯੋ ਚ ਸੋ, ਸਙ੍ਘੋ ਚਾਤਿ ਵਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘੋ, ਤਂ **ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਂ।** ਭਗਵਤੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮਧਿਗਮੋ ਸਙ੍ਘਰਤਨਾਧੀਨੋਤਿ ਅਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਇਧੇਵ **"ਸਿਰਸਾ ਵਨ੍ਦੇ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਂ, ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਂ, ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਫਲਟ੍ਠਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਭਵਸਮ੍ਪਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਘਾਨਂ ਅਗ੍ਗਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਅਥ ਵਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਉਜੁਞਾਯਸਾਮੀਚਿਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਆਹੁਨੇਯ੍ਯਾਦਿਭਾਵਦੀਪਨਂ, ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਦੀਪਨਂ। ਤਥਾ ''ਸੁਗਤਸ੍ਸ ਓਰਸਾਨਂ ਪੁਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤਿ। ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਰਣਗਮਨੇਨ ਹਿ ਤੇ ਭਗਵਤੋ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਜਾਤਾ। ''ਮਾਰਸੇਨਮਥਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਦਾਸਿਦ੍ਧਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਮਾਰਂ, ਮਾਰਪਰਿਸਂ ਵਾ ਅਭਿਵਿਜਿਨਨ੍ਤਿ। ''ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਮੂਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਦ੍ਧਸ੍ਤਵਿਪਕ੍ਖੇ ਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਧਮ੍ਮੇ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਮਗ੍ਗਫਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਕਾਸਿਤਤ੍ਤਾ। ''ਅਰਿਯਸਙ੍ਘ''ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਰਣਗਮਨਞ੍ਚ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਮਾਦਿ, ਸਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪ੍ਪਟਿਪਦਾ ਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਮਜ੍ਝੇ, ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦਯੋ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਕਲ੍ਯਾਣਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਗਾਥਾਤ੍ਤਯੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਕਲਗੁਣਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਪਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਯੋਜਨੇ ਪਰਿਣਾਮੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਿ ਮੇ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ **ਰਤਨਂ,** ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ''ਇਤਿਪਿ ਸੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਭੂਤਗੁਣੇ ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਮਤਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭੂਤਂ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਯਥਾਹ –

> ''ਯਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਨਾਮ, ਸਮਯੇ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਤਥਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਰਾਗਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੋਸਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਨ ਮੋਹਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਜੁਗਤਮੇਵਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤਂ ਆਰਬ੍ਭ। ਉਜੁਗਤਚਿਤ੍ਤੋ ਖੋ ਪਨ, ਮਹਾਨਾਮ, ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਲਭਤਿ ਅਤ੍ਥਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮਵੇਦਂ, ਲਭਤਿ ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਪਮੁਦਿਤਸ੍ਸ ਪੀਤਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੧.੧੧)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾਵੋ ਵਾ ਰਤਨਟ੍ਠੋ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਂ ਮਹਗ੍ਘਞ੍ਚ, ਅਤੁਲਂ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਂ।
> ਅਨੋਮਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗਂ, ਰਤਨਂ ਤੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ॥ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬.੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨੬; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦)।

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾਵਾਦਯੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਏਵ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀਤਿ। ਵਨ੍ਦਨਾਵ **ਵਨ੍ਦਨਾਮਯਂ,** ਯਥਾ ''ਦਾਨਮਯਂ, ਸੀਲਮਯ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਇਤਿਵੁ॰ ੬੦; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੪)। ਵਨ੍ਦਨਾ ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਰਤਨਾਨਂ ਗੁਣਨਿਨ੍ਨਤਾ,

ਥੋਮਨਾ ਵਾ। ਪੁਜ੍ਜਭਵਫਲਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ **ਪੁਞ੍ਞੰ,** ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੰ ਪੁਣਾਤੀਤਿ ਵਾ। **ਸੁਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ**ਤਿ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਿਹਤਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਸਾਦਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਖੇਤ੍ਤਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤੰ ਪੁਞ੍ਞੰ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਸ੍ਸ ਉਪਘਾਤਕਉਪਦ੍ਦਵਾਨੰ ਵਿਹਨਨੇ ਸਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ''ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਵਨ੍ਦਨਾਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞੰ, ਤਸ੍ਸ। **ਆਨੁਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਬਲੇਨ।

ਏਵੰ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਕਰਣੇ ਪਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਥੰ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਤਾਵ ਗੁਣਾਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਉਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥੰ **"ਦੀਘਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਘਸੁਤ੍ਤਙ੍ਕਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੀਘਪ੍ਪਮਾਣਸੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ, ਏਤੇਨ ''ਦੀਘੋ''ਤਿ ਅਯੰ ਇਮਸ੍ਸ ਆਗਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਨੁਗਤਾ ਸਮਞ੍ਞਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿਯੇਵ ਆਗਮੋ, ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਙ੍ਕਨਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ, ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ ਆਗਮੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮੁਦਾਯੇ ''ਸੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ, ਏਵੰ ਸੁਤ੍ਤਸਮੁਦਾਯੇ ''ਆਗਮੋ''ਤਿ ਵੋਹਾਰੋ। ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਨਿਪੁਣਤ੍ਥਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਨਿਪੁਣਸ੍ਸ।** ਆਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨ, ਏਤਸ੍ਮਾ ਵਾ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਯੋਤਿ ਆਗਮੋ, ਆਗਮੋ ਚ ਸੋ ਵਰੋ ਚਾਤਿ **ਆਗਮਵਰੋ,** ਆਗਮਸਮ੍ਮਤੇਹਿ ਵਾ ਵਰੋਤਿ **ਆਗਮਵਰੋ,** ਤਸ੍ਸ। ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾ,** ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੰ ਅਨੁਗਮ੍ਮ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਸਚ੍ਚਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਦਯੋ ਅਰਿਯਾ। ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ, ਗੁਣਸੰਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਚ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤਸ੍ਸ। ਅਥ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਚ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਾ ਚ **ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨੇਵ ਹਿ ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਪਿਟਕਾਨੰ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਕ੍ਕਮੋ ਭਾਸਿਤੋ, ਯਾ ''ਪਕਿਣ੍ਣਕਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਤੋ ਸਙ੍ਗਾਯਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਵਕੇਹੀਤਿ ਆਚਰਿਯਾ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਸ੍ਸਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਪਸਾਦਾਵਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਸ੍ਸ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਆਗਮੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫-੭, ੨੬-੨੮) ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨੰ ਅਨਵਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ, ਮਹਾਪਦਾਨਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩-੫) ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਗੁਣਨਿਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਸੇਨ, ਪਾਥਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩,੪) ਤਿਤ੍ਥਿਯੇ ਨਿਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਸੀਹਨਾਦ ਨਦਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੮) ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਭਾਵਨੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਸਾਤਿਸਯਪ੍ਪਸਾਦੰ ਆਵਹਤਿ। ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਚਾਯੰ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਪਕਤਿ, ਯਾ ਤੰਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਾਸੁ ਆਦਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸੰਵਣ੍ਣੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਥੋਮਨਾ। ਤਥਾ ਹਿ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨੀਸਾਰਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਿਨੀਮਨੋਰਥਪੂਰਣੀਸੁ ਅਟ੍ਠਸਾਲਿਨੀ**ਆਦੀਸੁ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ''ਪਰਵਾਦਮਥਨਸ੍ਸ ਞਾਣਪ੍ਪਭੇਦਜਨਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕਪੁਙ੍ਗਵਾਨੰ ਵਿਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਟਿਭਾਨਜਨਨਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਞਾਣੇਹਿ ਓਗਾਲ੍ਹਸ੍ਸ ਅਭਿਣ੍ਹਸੋ ਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਥੋਮਨਾ ਕਤਾ।

ਅਤ੍ਥੋ ਕਥੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥਕਥਾ, ਸਾ ਏਵ **ਅਟ੍ਠਕਥਾ,** ਤ੍ਥ-ਕਾਰਸ੍ਸ **ਟ੍ਠ**-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ''ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪੀਲਨਟ੍ਠੋ''ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੮)। **ਆਦਿਤੋ** ਤਿਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯੰ। ਛਲਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਰਮੇਨ ਚਿਤ੍ਤਵਸੀਭਾਵੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ, ਞਾਨਾਦੀਸੁ ਪਞ੍ਚਵਿਧਵਸਿਤਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **ਚ ਵਸਿਨੋ,** ਥੇਰਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ। ਤੇਸੰ **ਸਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ।** **ਯਾ**ਤਿ ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾ। **ਸਙ੍ਗੀਤਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ''ਅਯੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਅਨੁਸਙ੍ਗੀਤਾ** ਚ ਯਸਤ੍ਥੇਰਾਦੀਹਿ **ਪਚ੍ਛਾਪਿ** ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਸਙ੍ਗੀਤੀਸੁ, ਇਮਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯ ਆਗਮਨਸੁਦ੍ਧਿੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੀਹਸ੍ਸ ਲਾਨਤੋ ਗਹਣਤੋ **ਸੀਹਲ਼ੋ,** ਸੀਹਕੁਮਾਰੋ। ਤੰਵੰਸਜਾਤਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪੇ ਖਤ੍ਤਿਯਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਨਿਵਾਸਤਾਯ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਸ੍ਸ ਚ ਸੀਹਲ਼ਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਆਭਤਾ**ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਤੋ ਆਨੀਤਾ। **ਅਥਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਾ। ਅਪਰਭਾਗੇ ਹਿ ਅਸਙ੍ਕਰਤ੍ਥੰ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾ ਠਪਿਤਾਤਿ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਮੂਲਟ੍ਠਕਥਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦੰ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨੰ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦੀਪਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨੰ। **ਦੀਪਵਾਸੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸੀਹਲ਼ਦੀਪਵਾਸੀਨੰ ਅਤ੍ਥਾਯ ਸੀਹਲ਼ਭਾਸਾਯ ਠਪਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਪਨੇਤ੍ਵਾਨਾਤਿ ਕਞ੍ਚੁਕਸਦਿਸਂ ਸੀਹਲਭਾਸਂ ਅਪਨੇਤ੍ਵਾ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਤੋ। **ਅਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ। **ਮਨੋਰਮਂ ਭਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਗਧਭਾਸਂ। ਸਾ ਹਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭੂਤਾ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਮਨਂ ਰਮਯਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਤਨ੍ਤਿਨਯਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕ**"ਨ੍ਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਗਤਿਯਾ ਅਨੁਲੋਮਿਕਂ ਪਾਲ਼ਿਭਾਸਾਯਾਨੁਵਿਧਾਯਿਨਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਗਤਦੋਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਸਨ੍ਤਰਰਹਿਤਂ।

ਸਮਯਂ ਅਵਿਲੋਮੇਨ੍ਤੋਤਿ ਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਂ ਅਵਿਰੋਧੇਨ੍ਤੋ, ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਦੋਸਾਭਾਵਮਾਹ। ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਥੇਰਵਾਦਾਪਿ ਇਧ ਪਕਾਸਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਥੇਰਵਂਸਪਦੀਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰੇਹਿ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ ਥੇਰਾ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਯੋ। ਤੇਹਿ ਆਗਤਾ ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾ ਥੇਰਵਂਸੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨਤੋ **ਥੇਰਵਂਸਪਦੀਪਾ,** ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਥੇਰਾ, ਤੇਸਂ। ਵਿਵਿਧੇਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਨਿਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਗਣ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਖੀਲਮਦ੍ਦਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਕਥਾ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਸਣ੍ਹੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ।** ਅਥ ਵਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਿਨੋਤੀਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਸਯਂ ਞਾਣਂ। ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਪੁਣੋ ਛੇਕੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸੁਨਿਪੁਣਵਿਨਿਚ੍ਛਯਾ,** ਏਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਾਦਿਥੇਰਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੋ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮੋ ਮਹਾਵਿਹਾਰਵਾਸੀਨਂ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭੂਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚਾਤਿ ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਵਾਸੀਨਮੇਵ ਅਤ੍ਥਾਯ, ਅਥ ਖੋ ਸਾਧੁਜਨਤੋਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਤਮ੍ਬਪਣ੍ਣਿਦੀਪਵਾਸੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਸੁਕਰਤਾਯ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਬਹੁਪਕਾਰਤ੍ਤਾ। **ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਅਤ੍ਥਂ , ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਿਤਿਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸੁਨਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸੁਨਯਸ੍ਸ ਚ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਯਾ ਸਂਵਤ੍ਤਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ –

''ਦ੍ਵੇਮੇ, ਭਿਕ੍ਖਵੇ, ਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਸਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਤਮੇ ਦ੍ਵੇ? ਸੁਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਸੁਨੀਤੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧)।

ਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਤ੍ਤਂ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਤੁਂ "**ਸੀਲਕਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – "**ਨ ਤਂ ਇਧ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮੀ**"ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਦੇਕਦੇਸਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਕਥਿਕਾਨਂ ਉਪਦੇਸਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਧਮ੍ਮੇ ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ "**ਸੀਲਕਥਾ**" ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲਕਥਾ**ਤਿ ਚਾਰਿਤ੍ਤਵਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸੀਲਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ। **ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਿਕਙ੍ਗਾਦਯੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੮੪੫, ੮੪੯) ਤੇਰਸ ਕਿਲੇਸਧੁਨਨਕਧਮ੍ਮਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਨਿ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਦ੍ਵੇਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਿ ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਚਰਿਯਾਵਿਧਾਨਸਹਿਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਚਰਿਤਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਾਦਿਵਿਧਾਨੇਨ ਸਹਿਤੋ। **ਝਾਨਾਨਿ** ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ, **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਅਟ੍ਠਪਿ ਵਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤਾਨਿ **ਝਾਨਾਨਿ,** ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਵਸੀਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। ਝਾਨਾਨਿ** ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਿ , **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ** ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ।

ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਭੇਦਾ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ **ਸਬ੍ਬਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ।** ਞਾਣਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਏਕਵਿਧਾਦਿਨਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਙ੍ਕਲੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤ੍ਵਾ ਨਿਚ੍ਛਯੋ **ਪਞ੍ਞਾਸਙ੍ਕਲਨਨਿਚ੍ਛਯੋ।**

ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਾਨਂ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭਾਵੋ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾ **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਦੇਸਨਾ,** ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਕਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਾ ਪਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਸ੍ਸ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਤਾਯ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾ, ਨਿਕਾਯਨ੍ਤਰਲਦ੍ਧਿਸਙ੍ਕਰਰਹਿਤਾ, ਏਕਤ੍ਤਨਯਾਦਿਸਹਿਤਾ ਚ ਤਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰਿਤਾਤਿ ਆਹ – "**ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨਿਪੁਣਨਯਾ**"ਤਿ। ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਵਿਚਾਰਿਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਮੁਤ੍ਤਤਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਾ।**

ਇਤਿ ਪਨ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਪਰਿਸਮਾਪਨੇ, **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ, ਏਤੰ ਸਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। **ਨ ਵਿਚਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮਿ,** ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਵਿਚਾਰਣਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ **"ਮਜ੍ਝੇ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **"ਮਜ੍ਝੇ ਠਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਜ੍ਝੇਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਆਗਮਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ, ਨ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨੀਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਸਾਧਾਰਣਟ੍ਠਕਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵਿਸੇਸਤੋ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੋ ਯਥਾਰਹਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਹੋਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਚ੍ਚੇਵਾਤਿ ਇਤਿ ਏਵ। **ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਮ੍ਪਿ। **ਏਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਮਙ੍ਗਲਵਿਲਾਸਿਨਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਸੀਹਲਦੀਪਂ ਆਭਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ''ਦੀਪਵਾਸੀਨਮਤ੍ਥਾਯ, ਸੁਜਨਸ੍ਸ ਚ ਤੁਟ੍ਠਤ੍ਥਂ, ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਯੋਜਨਂ, ਅਵਸਿਟ੍ਠੇਨ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰਂ। ਸੀਲਕਥਾਦੀਨਂ ਅਵਿਚਾਰਣਮ੍ਪਿ ਹਿ ਇਧ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੋ ਏਵਾਤਿ।

ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਵਿਭਾਗਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ ਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਪਠਮਂ ਤਾਵ ਵਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਦੀਘਾਗਮੋ ਨਾਮਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਦੀਘਸ੍ਸ ਆਗਮਵਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਯਦਿਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ। ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸਯਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ, ਸੋ **ਦੀਘਾਗਮੋ ਨਾਮ** ਵਗ੍ਗਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਏਵਂ ਵਿਭਾਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਦੀਘਾਗਮਨਿਸ੍ਸਿਤਮਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ। ਯੋ ਦੀਘਾਗਮੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵਗ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਏਦਿਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਤਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗੇਸੁ…ਪੇ॰… ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਾਨਮਾਦੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਚਤੂਸੁ ਆਗਮੇਸੁ ਦੀਘਾਗਮੋ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗੀਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਆਦਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਨ੍ਤਿ? ਨਾਯਮਨੁਯੋਗੋ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਪਿ ਚ ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਤੋ ਦੀਘਨਿਕਾਯੋ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗੀਤੋ। ਸਦ੍ਧਾ ਹਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਬੀਜਂ। ਯਥਾਹ – ''ਸਦ੍ਧਾ ਬੀਜਂ ਤਪੋ ਵੁਟ੍ਠੀ''ਤਿ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੭; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੭੭) ਸਦ੍ਧਾਵਹਗੁਣਤਾ ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ। ਕਿਞ੍ਚ ਕਤਿਪਯਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹਤੋ, ਅਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣਤੋ ਚ ਗਹਣਧਾਰਣਾਦਿਸੁਖਤੋ। ਤਥਾਹੇਸ ਚਤੁਤ੍ਤਿਂਸਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਗਹੋ ਚਤੁਸਟ੍ਠਿਭਾਣਵਾਰਪਰਿਮਾਣੋ ਚ। ਸੀਲਕਥਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ ਪਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗੋ ਪਠਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਆਦਿ, ਸੀਲਪਤਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਹ, ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ, ਆਦਿਮੇਵ ਵਿਸੋਧੇਹਿ ਕੁਸਲੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਕੋ ਚਾਦਿ ਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ? ਸੀਲਞ੍ਚ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੯੫)। ਏਤੇਨ ਚਸ੍ਸ ਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਵਤ੍ਥਸਞ੍ਞਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਨਿਵੇਠਨਕਥਾਭਾਵਤੋ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਸ੍ਸ ਨਿਰਵਸੇਸਦਿਟ੍ਠਿਵਿਭਜਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ ਪਠਮਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਪਿਟਕੇ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੇ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸਦਿਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਮ੍ਬਂ ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ।

ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਯਸ੍ਸਾ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਤ੍ਤੁਕਾਮੋ, ਤਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਤਨ੍ਤਿਆਰੁਲ੍ਹਾਯ ਇਧ ਵਚਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ"**ਤਿ ਆਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾਪਚ੍ਚਯਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ , ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਚ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਾਨਂ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਗਾਯਨਂ ਕਥਨਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਏਤੇਨ ਤਂਤਂਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਆਦਿਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਚ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਠਪਿਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰਵਚਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਪੂਜਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ ਮਹਤੀ ਸਙ੍ਗੀਤਿ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਪਠਮਾ ਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾਲੋ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲੇ।**

ਨਿਦਾਨਨ੍ਤਿ ਚ ਦੇਸਨੰ ਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਵਿਦਿਤੰ ਵਿਦਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਨਿਦਾਨੰ। ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਤ੍ਤਰਿਯਸਰਣਾਦਿਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਭੂਤਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞਾਸੁ ਭਗਵਤੋ ਕਿਰਿਯਾਸੁ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ (ਬੁ॰ ਵੰ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਰਤਨਚਙ੍ਕਮਨਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ; ਚਰਿਯਾ॰ ਉਦ੍ਦਾਨਗਾਥਾਵਣ੍ਣਨਾ) ਪਟਿਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਲੋਮਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਮਗ੍ਗਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਹੇਤੁਭੂਤਾ ਕਿਰਿਯਾ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ।** ਅਥ ਵਾ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਣਾ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਤੰ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ,** ਧਮ੍ਮੇਨ ਞਾਯੇਨ ਚਕ੍ਕਨ੍ਤਿਪਿ **ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ।** ਯਥਾਹ –

''ਧਮ੍ਮਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਚਕ੍ਕਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਚਕ੍ਕਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ ਧਮ੍ਮਞ੍ਚਾਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਧਮ੍ਮੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕੰ, ਧਮ੍ਮਚਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨, ੩੯, ੪੧)।

"ਕਤਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚੇ"ਤਿ ਏਤੇਨ ਬੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਸੇਸਿਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਾਵਕੇਹਿ ਵਿਨੀਤਾਪਿ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਭਗਵਤਾਯੇਵ ਵਿਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਯਤੋ ਸਾਵਕਭਾਸਿਤੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ''ਬੁਦ੍ਧਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾਵਕਵੇਨੇਯ੍ਯਾ ਚ ਨ ਤਾਵ ਵਿਨੀਤਾਤਿ? ਨਾਯੰ ਦੋਸੋ ਤੇਸੰ ਵਿਨਯਨੁਪਾਯਸ੍ਸ ਸਾਵਕੇਸੁ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

''ਨ ਤਾਵਾਹੰ, ਪਾਪਿਮ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਾਵ ਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨ ਸਾਵਕਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵਿਯਤ੍ਤਾ ਵਿਨੀਤਾ ਵਿਸਾਰਦਾ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ ਧਮ੍ਮਧਰਾ...ਪੇ॰... ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੰ ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੮੨੨; ਉਦਾ॰ ੫੧)।

"ਕੁਸਿਨਾਰਾਯ"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਦੇਸਕਾਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰ ''ਅਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਭਗਵਾ''ਤਿ ਗਾਹਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਲੋਕੇ ਜਾਤਸੰਵਦ੍ਧਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਪਾਕਟਕਰਣਤ੍ਥੰ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਚਰਿਮਭਵੇ ਦਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹਾਦੀਨਿਪਿ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਉਪਾਦੀਯਤੇ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ ਉਪਾਦਿ, ਵਿਪਾਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਟਤ੍ਤਾ ਚ ਰੂਪੰ। ਸੋ ਪਨ ਉਪਾਦਿ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਾਰਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਅਨੋਸ੍ਸਟ੍ਠੋ, ਇਧ ਖਨ੍ਧਮਚ੍ਚੁਮਾਰਨਿਮ੍ਮਥਨੇਨ ਓਸ੍ਸਟ੍ਠੋ ਨਿਸ੍ਸੇਸਿਤੋਤਿ ਅਯੰ **ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾ**, ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁ। **ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੂ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਮਤ੍ਤੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ, ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਲਕ੍ਖਣੇ ਚਾਯੰ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **"ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ"**ਤਿ ਇਦੰ ਨ ''ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨੰ, ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸੇਸਨੰ, ''ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀ''ਤਿ। ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸਤੋ ਹਿ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਦਿਵਸੇਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਮਾਗਤਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ **ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨੰ** ਕਾਯਸਾਮਗ੍ਗੀਵਸੇਨ ਸਹਿਤਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਥੇਰੋ **ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ,** ਸੋ ਪਨ ਸਙ੍ਘੋ ਕਿੰ ਪਰਿਮਾਣਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ – **"ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਨਿਚ੍ਚਸਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਹਿ ਏਦਿਸੇਸੁ ਸਮਾਸੋ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਯਥਾ – ''ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਗਰੁਕੁਲ''ਨ੍ਤਿ।

ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਪੁਨ ਦੁਲ੍ਲਭਭਾਵੰ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ''ਧਾਤੁਭਾਜਨਦਿਵਸੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਸੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਦੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨੀਯੰ। ਸੁਭਦ੍ਦੇਨ ਵੁਡ੍ਢਪਬ੍ਬਜਿਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਮਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੋ** ਧਮ੍ਮਸੰਵੇਗਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ''ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੰ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯੁੰ ਸਙ੍ਗਾਯੇਯ੍ਯੰ...ਪੇ॰... ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕੰ ਤਸ੍ਸ ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਆਣਣ੍ਯੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਸੰ ਪਦਾਨੰ ''ਇਤਿ ਚਿਨ੍ਤਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਥਾ ''ਯਞ੍ਚਾਹ''ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ''ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਪਸੰਸਿਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯੰ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ, ਕਾਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਵਾ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਪੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਦੇਤੰ ਕਾਰਣੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਅਦ੍ਧਨਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਗਾਮਿ, ਅਦ੍ਧਾਨਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਯਞ੍ਚਾਹਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ, ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨੰ ਵਾ ਏਤੰ, ਤੇਨ ''ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋ ਪਸੰਸਿਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ ਪਸੰਸਨਞ੍ਚ ਪਰਾਮਸਤਿ। “**ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਮਸਮਟ੍ਠਪਨੇਨਾ''ਤਿ ਇਧ ਅਤ੍ਤਨਾ-ਸਦ੍ਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਚੀਵਰੇ ਅਤ੍ਤਨਾ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਸ੍ਸ ਯੇਨ ਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦੂਰਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਚ ਤਸ੍ਸ ਤਨ੍ਤਿ ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਚੀਵਰੇ ਸਾਧਾਰਣਪਰਿਭੋਗੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਿਤੋਤਿ ਯੋਜਨੀਯੰ, ਏਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸਸ੍ਸ ਸਹਯੋਗਕਤ੍ਤੁਤ੍ਥਜੋਤਕਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਯਾਵਦੇ**ਤਿ ਯਾਵਦੇਵ, ਯਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ, ਯਤ੍ਤਕੇ ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਹਾਰੇ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਵਿਹਾਰੇ ਵਾ ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤੋ ਵਿਹਰਾਮਿ ਚੇਵ ਵੋਹਰਾਮਿ ਚ, ਤਥਾ ਕਸ੍ਸਪੋਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲਭਿਞ੍ਞਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਥੁਤਿਮਤ੍ਤੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਨ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਵਿਯ ਦੇਵਸਿਕੰ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਜਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ ਵਲਞ੍ਜੇਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ – ''ਨਵਾਨੁਪੁਬ੍ਬਵਿਹਾਰਛਲਭਿਞ੍ਞਾਪ੍ਪਭੇਦੇ''ਤਿ । **ਤਸ੍ਸ ਕਿਮਞ੍ਞੰ ਆਣਣਜੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ,** ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸਙ੍ਗਾਯਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਨਨੁ ਮੰ ਭਗਵਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਉਪਮਾਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਤਤੋ ਪਰਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਤੋ ਪਰਤੋ। **ਪੁਰੇ ਅਧਮ੍ਮੋ ਦਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਅਪਿਨਾਮ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਯਾਵ ਅਧਮ੍ਮੋ ਧਮ੍ਮੰ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਸਨ੍ਨੇ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤੇ ਹਿ ਅਯੰ ਪੁਰੇ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਦਿਪ੍ਪਤੀ**ਤਿ ਚ ਦਿਪ੍ਪਿਸ੍ਸਤਿ। ਪੁਰੇਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਯੋਗੇਨ ਹਿ ਅਨਾਗਤਤ੍ਥੇ ਅਯੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਯਥਾ – ''ਪੁਰਾ ਵਸ੍ਸਤਿ ਦੇਵੋ''ਤਿ।

“**ਸਕਲਨਵਙ੍ਗਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਰੇ...ਪੇ॰... ਏਕੂਨਪਞ੍ਚਸਤੇ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਸੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੁਕ੍ਖਵਿਪਸ੍ਸਕਖੀਣਾਸਵਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਸਤਿਪਿ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਬ੍ਭਾਵੇ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਪਨ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦਿਗੁਣਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਬਹੁਪਕਾਰਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ** ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕੇ, (ਪਾਰਾ॰ ੪੩੭) **ਅਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਪਗੁਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ, ਸਮਨ੍ਤਪਾਸਾਦਿਕਾਯੰ ਪਨ ''ਅਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾ) ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ''ਦ੍ਵੇ ਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖੁਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਵਤ੍ਤਿਨੋ**ਤਿ ਪਗੁਣਾਨਿ। ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਨਵਪ੍ਪਾਯਾਯ ਪਰਿਸਾਯ ਵਿਬ੍ਭਮਨੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰੋ ਏਵਮਾਹ – “**ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ**”ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਮਾਣੰ। ਛਨ੍ਦਾ ਆਗਮਨੰ ਵਿਯਾਤਿ ਪਦਵਿਭਾਗੋ। “**ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੇਕ੍ਖੋ**”ਤਿ ਇਦੰ ਨ ਸੇਕ੍ਖਾਨੰ ਅਗਤਿਗਮਨਸਬ੍ਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਸੇਕ੍ਖਾਨਮੇਵ ਪਨ ਉਚ੍ਚਿਨਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ । ਪਠਮਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਗਤਿਗਮਨਾਨਿ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ। “**ਅਭਬ੍ਬੋ ਛਨ੍ਦਾ...ਪੇ॰... ਅਗਤਿੰ ਗਨ੍ਤੁ**”ਨ੍ਤਿ ਚ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਤਸ੍ਸ ਯੋਗਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਕਥਨੰ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਧੀਤੋ।

ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਗੋਚਰੋ, ਗੋਚਰੋ ਵਿਯ **ਗੋਚਰੋ,** ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਟ੍ਠਾਨੰ। **ਵਿਸਭਾਗਪੁਗ੍ਗਲੋ** ਸੁਭਦ੍ਦਸਦਿਸੋ। **ਸਤ੍ਤਿਪਞ੍ਜਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਿਖਗ੍ਗਾਦਿਹਤ੍ਥੇਹਿ ਪੁਰਿਸੇਹਿ ਮਲ੍ਲਰਾਜੂਨੰ ਭਗਵਤੋ ਧਾਤੁਆਰਕ੍ਖਕਰਣੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤੰ ਪਲਿਬੋਧੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਕਰਣੀਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਗਾਹਕੇਨ ਛਿਨ੍ਦਿਤਬ੍ਬੰ ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਏਕਨ੍ਤਕਰਣੀਯੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਜਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਜਨੰ। **ਗਨ੍ਧਕੁਟਿੰ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ** ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਥਾ ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਭਾਵੋ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੰਵੇਜੇਸੀ**ਤਿ ''ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਪਟਿਕਚ੍ਚੇਵ ਅਕ੍ਖਾਤੰ – 'ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਪਿਯੇਹਿ ਮਨਾਪੇਹਿ ਨਾਨਾਭਾਵੋ ਵਿਨਾਭਾਵੋ'''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੪੮; ਚੂਲਵ॰ ੪੩੭) ਸੰਵੇਗੰ ਜਨੇਸਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਚਿਤਦੋਸੰ। **ਭੇਸਜ੍ਜਮਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਕੰ ਭੇਸਜ੍ਜੰ। ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੇ ਹਿ ਅਯੰ ਮਤ੍ਤਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ''ਮਤ੍ਤਾਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦) ਵਿਯ। **ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ**ਤਿ ਦੇਵਤਾਯ ਸੰਵੇਜਿਤਦਿਵਸਤੋ, ਜੇਤਵਨਵਿਹਾਰੰ ਪਵਿਟ੍ਠਦਿਵਸਤੋ ਵਾ ਦੁਤਿਯਦਿਵਸੇ। ਆਣਾਵ ਚਕ੍ਕੰ **ਆਣਾਚਕ੍ਕੰ।**

ਏਤਦਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਏਸੋ ਅਗ੍ਗੋ। ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਹਿ ਅਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। **ਯਦਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਯੋ ਅਯੰ, ਯਦਿਦੰ ਖਨ੍ਧਪਞ੍ਚਕਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ''ਪਠਮੰ ਆਵੁਸੋ ਉਪਾਲਿ ਪਾਰਾਜਿਕੰ ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਪੁਰਿਮਕਾਲੇ ਪਠਮਭਾਵੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ?

ਨੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਭਗਵਤਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਚ ਪਠਮਭਾਵਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਭਗਵਤੋ ਧਰਮਾਨਕਾਲੇ ਠਿਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗੀਤਾਨਿ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਵਤ੍ਥੁਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛੀ"**ਤਿਆਦਿ 'ਕਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤੇਨ ਸਹ ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕੇ**ਤਿ ਪਠਮਪਾਰਾਜਿਕਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਪਾਰਾ॰ ੨੪), ਤੇਨੇਵਾਹ – **"ਨ ਹਿ ਤਥਾਗਤਾ ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮ੍ਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਵਦਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਜਾਤਕਾਦਿਕੇ ਖੁਦ੍ਦਕਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਤਾਦਿਸੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਦੀਘਨਿਕਾਯਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ, ਨਾਪਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਵਿਨਯਪਿਟਕੇਤਿ ਦੀਘਭਾਣਕਾ ''ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਹੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਗ੍ਗਹਣਂ, ਜਾਤਕਗਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨਂ ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਯਥਾਨੁਲੋਮਦੇਸਨਾਭਾਵਤੋ ਤਾਦਿਸੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇ ਸਙ੍ਗਹੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਪਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਭੂਤੇ ਯਥਾਧਮ੍ਮਸਾਸਨੇ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕੇ''ਤਿ ਜਾਤਕਾਦੀਨਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਂ ਕਥਯਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਏਵਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਯੋਜਨਕਾਲਦੇਸਕਾਰਕਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਪਠਮਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਸਿਦ੍ਧੇਸੁ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਏਕਵਿਧਾਦਿਭੇਦੇ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਏਵਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਰਸ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗੁਣਂ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਂ ਵਾ, ਅਗ੍ਗਫਲਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ, ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਵਾ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਅਸ੍ਸਾਦ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਕਿਲੇਸਵਿਨਯਨੇਨ ਵਿਨਯੋ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਪਾਯਪਤਨਾਦਿਤੋ ਧਾਰਣੇਨ ਧਮ੍ਮੋ, ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਪਨ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਥ ਵਿਨਯਪਿਟਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਵਸੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮੋ,** ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਿਪਿ ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਵਿਨਯੋਪਿ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭਾਵਤੋ, ਵਿਨਯਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਨ ਭਿਨ੍ਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਨਯਤਨ੍ਤਿਵਿਧੁਰਂ ਤਨ੍ਤਿਂ ਦੀਪੇਤਿ ਯਥਾ ''ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਾ, ਗੋਬਲਿਬਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਚ।

"ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰ"ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਗਾਥਾ ਭਗਵਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਭਾਸਿਤਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਂ ਪਠਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਇਦਂ ਕਿਰ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਅਵਿਜਹਿਤਂ ਉਦਾਨਂ। ਅਯਮਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਅਹਂ ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਸ੍ਸ ਕਾਰਕਂ ਤਣ੍ਹਾਵਡ੍ਢਕਿਂ **ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ** ਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਤਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਸਕ੍ਕਾ, ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਞਾਣਸ੍ਸਤ੍ਥਾਯ ਦੀਪਙ੍ਕਰਪਾਦਮੂਲੇ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ ਏਤ੍ਤਕਂ ਕਾਲਂ **ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰਂ** ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਯਂ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਂ **ਅਨਿਬ੍ਬਿਸਂ** ਤਂ ਞਾਣਂ ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ ਅਲਭਨ੍ਤੋਯੇਵ **ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਂ** ਸਂਸਰਿਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਜਰਾਵ੍ਯਾਧਿਮਰਣਮਿਸ੍ਸਤਾਯ **ਜਾਤਿ** ਨਾਮੇਸਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤੁਂ **ਦੁਕ੍ਖਾ,** ਨ ਚ ਸਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਦਿਟ੍ਠੇ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਂ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ ਸਨ੍ਧਾਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦਿਟ੍ਠੋਸੀ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਸਿ। **ਪੁਨ ਗੇਹ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨ ਇਮਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਮ ਗੇਹਂ। **ਨ ਕਾਹਸਿ** ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਸਿ। ਤਵ **ਸਬ੍ਬਾ** ਅਵਸੇਸਾਕਿਲੇਸ**ਫਾਸੁਕਾ** ਮਯਾ **ਭਗ੍ਗਾ।** ਇਮਸ੍ਸ ਤਯਾ ਕਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਸ੍ਸ **ਕੂਟਂ** ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਕਣ੍ਣਿਕਮਣ੍ਡਲਂ **ਵਿਸਙ੍ਖਤਂ** ਵਿਦ੍ਧਂਸਿਤਂ। **ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਂ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਵਸੇਨ **ਗਤਂ** ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਂ ਇਦਾਨਿ ਮਮ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਅਹਞ੍ਚ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਖਯਸਙ੍ਖਾਤਂ ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗਂ **ਅਜ੍ਝਗਾ** ਅਧਿਗਤੋ ਪਤ੍ਤੋਸ੍ਮੀਤਿ। ਅਯਂ ਮਨਸਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਾਨਮਾਦਿ। **"ਯਦਾ ਹਵੇ ਪਾਤੁਭਵਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾ"**ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧, ੨, ੩) ਅਯਂ ਪਨ ਵਾਚਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਤੋਜਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ''ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਂਸਾਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੫੩)।

“**ਪਾਟਿਪਦਦਿਵਸੇ**”ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਨ ਏਤੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ, ‘‘ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਸਾਖਪੁਣ੍ਣਮਾਯਮੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਪਚ੍ਚੂਸਸਮਯੇ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਂ ਪਤ੍ਤੋਤਿ।

ਵਯਧਮ੍ਮਾਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਮੁਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ‘‘ਯਦਨਿਚ੍ਚਂ ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਯਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਤਦਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੧੦) ਵਚਨਤੋ। ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਨਯੇਨੇਵ ਚ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਅਵਿਸਯਭੂਤਂ ਬੁਦ੍ਧਾਵੇਣਿਕਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਗਾਮਿਨਿਪ੍ਪਟਿਪਦਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਯੋਜੇਤਿ “**ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ**”ਤਿ। ਅਥ ਵਾ “**ਵਯਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਸਂਵੇਜੇਤ੍ਵਾ “**ਅਪ੍ਪਮਾਦੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਥਾ**”ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਨਿਰਵਸੇਸਂ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਾਦਪਦਞ੍ਹਿ ਸਿਕ੍ਖਾਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਂ ਕੇਵਲਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਸਾਸਨਂ ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ।

ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਅਸਙ੍ਗੀਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕ੍ਖਨ੍ਧਕਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪ੍ਪਕਰਣਾਦਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੪) ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਯਂ ਅਸਙ੍ਗੀਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਪਠਮਸਙ੍ਗੀਤਿਤੋ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਤਾ ਆਨਨ੍ਦੇਨ ਜੇਤਵਨੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤੇਨ ਸੁਭਸ੍ਸ ਮਾਣਵਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ।

ਦਲ੍ਹਿਕਮ੍ਮਸਿਥਿਲੀਕਰਣਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਕਤਿਸਾਵਜ੍ਜਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਸਾਵਜ੍ਜੇਸੁ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇਸੁ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਵਿਧਨਯਤ੍ਤਾਦਿਨਾ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਵਿਧਵਿਸੇਸਨਯਤ੍ਤਾਤਿ ਗਾਥਾਵਚਨਂ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਨਯਸ੍ਸ।

ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾਦਿਭੇਦੇਤਿ ਯੋ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਸੁਣਾਤਿ, ਵਾਚੇਤਿ, ਚਿਨ੍ਤੇਤਿ, ਦੇਸੇਤਿ ਚ, ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਪਰਸ੍ਸ ਸਾਧੇਤਬ੍ਬਤੋ ਪਰਸ੍ਸਾਪਿ ਹੋਤੀਤਿ, ਤਦੁਭਯਂ ਤਂ ਸੁਤ੍ਤਂ **ਸੂਚੇਤਿ** ਦੀਪੇਤਿ। ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਂ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਏਵਮਾਦਿਭੇਦੇ ਅਤ੍ਥੇ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਤ੍ਥ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚਾਯਂ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਵਚਨਂ, ਨ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਵਚਨਂ, ਯਦਿ ਸਿਯਾ, ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਂ ਸੂਚੇਤਿ, ਪਰਸ੍ਸਾਪੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ। ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਚ ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਕਾਸਿਤੋ ਸੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤੀਤਿ, ਨ ਤੇਨ ਪਰਤ੍ਥੋ ਸੂਚਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਸੂਚੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਰਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਅਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਵਿਨਿਮ੍ਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਾਵਾ ਆਦਿਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਧਾਰਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਪਰਤ੍ਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਅਥ ਵਾ ਸੁਤ੍ਤਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਯੇ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦਯੋ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ‘‘ਨ ਹਞ੍ਞਦਤ੍ਥਤ੍ਥਿਪਸਂਸਲਾਭਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੩; ਚੂਲਨਿ॰ ੮੫) ‘‘ਅਤ੍ਤਤ੍ਥੋ, ਪਰਤ੍ਥੋ, ਉਭਯਤ੍ਥੋ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਉਤ੍ਤਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਗਮ੍ਭੀਰੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਗੂਲ੍ਹੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੇਯ੍ਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨੀਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨਵਜ੍ਜੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਵੋਦਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ’’ਤਿ ਤੇ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੂਚੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਅਤ੍ਥ**-ਸਦ੍ਦੋ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਪਰਿਯਾਯੋਪਿ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪੁਰਿਮਕਾ ਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਾ ਹਿਤਪਰਿਯਾਯਾ, ਤਤੋ ਪਰੇ ਛ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਭੇਦਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਾ ਪਨ ਉਭਯਸਭਾਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਰਧਿਗਮਤਾਯ ਵਿਭਾਵਨੇ ਅਲਦ੍ਧਗਾਧੋ **ਗਮ੍ਭੀਰੋ।** ਨ ਵਿਵਟੋ **ਗੂਲ੍ਹੋ।** ਮੂਲੁਦਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਂਸੁਨਾ ਅਕ੍ਖਰਸਨ੍ਨਿਵੇਸਾਦਿਨਾ ਤਿਰੋਹਿਤੋ **ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ** । ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ **ਨੇਯ੍ਯੋ।** ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ **ਨੀਤੋ। ਅਨਵਜ੍ਜਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਵੋਦਾਨਾ** ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਕਿਰਿਯਾਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ। **ਪਰਮਤ੍ਥੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ ਏਵ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਂ, ‘‘ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਕਥਞ੍ਚ ਪਰੇਸਂ ਕਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਪਰਤ੍ਥਂ ਸੂਚੇਤਿ। ਏਵਂ ‘‘ਅਤ੍ਤਨਾ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੯, ੨੬੫) ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਸੁਤ੍ਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਤਾਦੀਨਿ ਸਾਤਿਸਯਂ ਪਕਾਸਿਤਾਨਿ ਹੋਤਿ ਤਪ੍ਪਰਭਾਵਤੋ, ਨ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯਾਤਿ ਇਦਮੇਵ ਚ “**ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸੂਚਨਤੋ ਸੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਸੁਤ੍ਤੇ ਚ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾ ਚ ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਯ ਵੇਨੇਯਜਜ੍ਝਾਸਯੋ ਆਣਾਧਮ੍ਮਸਭਾਵੇ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੇਨੇਯਜਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਪਟਿਲਾਭਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸੁਵੁਤ੍ਤਾ ਚੇਤ੍ਥਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਸਵਤੀ**ਤਿ ਫਲਤਿ। **"ਸੁਤ੍ਤਾਣਾ"**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਪਕਾਸੇਤੁਂ **"ਸੁਟ੍ਠੁ ਚ ਨੇ ਤਾਯਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦਿਵਿਧਾਨੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ। ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵਿਸੇਸਨਞ੍ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸੂਚਨਤੋ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ। **ਏਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ।

ਅਭਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਮਨਕਿਰਿਯਾਯ ਵੁਦ੍ਧਿਭਾਵਂ ਅਤਿਰੇਕਤਂ ਦੀਪੇਤਿ, **ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਾ ਅਭਿਲਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਣਲਕ੍ਖਣਕਿਰਿਯਾਨਂ ਸੁਪਾਕਟਤਾਵਿਸੇਸਂ, **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਨ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਤ੍ਤਂ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਨ੍ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਾਵਿਸੇਸਕਤ੍ਤਾ ਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ। **ਅਭਿਰਾਜਾ ਅਭਿਵਿਨਯੋ**ਤਿ ਪਨ ਪੂਜਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਸੁ ਰਾਜਵਿਨਯੇਸੁ **ਅਭਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਥਮੇਤਂ ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ? ਪੂਜਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਕਿਰਿਯਾਦੀਪਨਤੋ, ਤਾਹਿ ਚ ਕਿਰਿਯਾਹਿ ਰਾਜਵਿਨਯਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਅਤਿਮਾਲਾਦੀਸੁ ਅਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ, ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ਸਹ ਸਾਧਨੇਨ ਕਿਰਿਯਂ ਵਦਤੀਤਿ ਅਭਿਰਾਜਅਭਿਵਿਨਯ-ਸਦ੍ਦਾ ਸਿਦ੍ਧਾ, ਏਵਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮਸਦ੍ਦੇ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਹ ਸਾਧਨੇਨ ਵੁਡ੍ਢਿਯਾਦਿਕਿਰਿਯਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਭਾਵਨਾਫਰਣਵੁਡ੍ਢੀਹਿ **ਵੁਡ੍ਢਿਮਨ੍ਤੋਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਕਮ੍ਮਦ੍ਵਾਰਪਟਿਪਦਾਦੀਹਿ। **ਅਵਿਸਿਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਸਿਟ੍ਠੇਸੁ ਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਸਮਾਨਂ। ਤਂ ਪਿਟਕਸਦ੍ਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ''ਏਵਂ ਦੁਵਿਧਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ।

ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਤਿਸਜ੍ਜਨਂ ਪਬੋਧਨਂ **ਦੇਸਨਾ।** ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨਂ ਵਿਨਯਨਂ **ਸਾਸਨਂ।** ਕਥੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸਂਵਰਾਸਂਵਰਾਦਿਨੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਥਨਂ ਵਚਨਪਟਿਬਦ੍ਧਤਾਕਰਣਂ **ਕਥਾ।** ਕਥੀਯਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਥਾ।** ਸਂਵਰਾਸਂਵਰਸ੍ਸ ਕਥਾ **ਸਂਵਰਾਸਂਵਰਕਥਾ।** ਏਸ ਨਯੋ ਇਤਰੇਸੁਪਿ। **ਭੇਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ ''ਦੇਸਨਾਭੇਦਂ ਸਾਸਨਭੇਦਂ ਕਥਾਭੇਦਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਪਰਿਦੀਪਯੇ''ਤਿ। **ਭੇਦ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਾਨਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਿਕ੍ਖਾ ਚ ਪਹਾਨਾਨਿ ਚ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਚ **ਸਿਕ੍ਖਾਪ੍ਪਹਾਨਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਂ,** ਤਞ੍ਚ ਪਰਿਦੀਪਯੇ। ਏਤ੍ਥ **ਯਥਾ**ਤਿ ਉਪਾਰਮ੍ਭਨਿਸ੍ਸਰਣਧਮ੍ਮਕੋਸਰਕ੍ਖਣਹੇਤੁਪਰਿਯਾਪੁਣਨਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਤੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। ਆਣਂ ਪਣੇਤੁਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਆਣਾਰਹੋ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਵੋਹਾਰਪਰਮਤ੍ਥਾਨਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਆਹ **ਆਣਾਬਾਹੁਲ੍ਲਤੋ**ਤਿ। ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚੁਰਾਪਰਾਧਾ** ਸੇਯ੍ਯਸਕਾਦਯੋ। **ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ** ਆਸਯੋਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਞਾਣਞ੍ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚ, ਖਨ੍ਤਿ ਚੇਵਾਨੁਲੋਮਿਕੇ।
ਯਥਾਭੂਤਞ੍ਚ ਯਂ ਞਾਣਂ, ਏਤਂ ਆਸਯਸਦ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੩੬)।

ਅਨੁਸਯਾ ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਪਟਿਘਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਮਾਨਾਵਿਜ੍ਜਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤ ਅਨਾਗਤਾ ਕਿਲੇਸਾ, ਅਤੀਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਚ ਤਥੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਭੇਦੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਛ ਮੂਲਚਰਿਯਾ, ਅਨ੍ਤਰਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਾ, ਸਂਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਤੇਸਟ੍ਠਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਅਮ੍ਹੇਹਿ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਨ੍ਤਰਧਾਨਸੁਤ੍ਤਟੀਕਾਯਂ** ਵਿਭਾਗਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ **ਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਚਰਿਤਂ, ਤਂ ਸੁਚਰਿਤਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਸੇਨ ਦੁਵਿਧਂ। **ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਨਾਮ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਚਯਵਸੇਨ ਅਭਿਰੁਚਿ, ਸਾ ਦੁਵਿਧਾ ਹੀਨਪਣੀਤਭੇਦੇਨ। ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਮਾਨਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ **"ਅਹਂ ਮਮਾ"ਤਿ ਸਞ੍ਞਿਨੋ।** ਮਹਨ੍ਤੋ ਸਂਵਰੋ **ਅਸਂਵਰੋ।** ਬੁਦ੍ਧਿਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯ'ਮਕਾਰੋ ਯਥਾ ''ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧)।

ਤੀਸੁਪਿ ਚੇਤੇਸੁ ਏਤੇ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਦੇਸਨਾ ਪਟਿਵੇਧਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਤਨ੍ਤਿਦੇਸਨਾ ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਪਟਿਵੇਧੋ ਚ ਤਨ੍ਤਿਵਿਸਯਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਵਿਨਯਪਿਟਕਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧਾਧਾਰਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਪਿਟਕਾਨਿ ਪਨ ਤਨ੍ਤਿ ਯੇਵਾਤਿ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਧਾਰਭਾਵੋ ਕਥਂ

ਯੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਤਨ੍ਤਿਸਮੁਦਾਯਸ੍ਸ ਅਵਯਵਤਨ੍ਤਿਯਾ ਆਧਾਰਭਾਵਤੋ। ਅਵਯਵਸ੍ਸ ਹਿ ਸਮੁਦਾਯੋ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਥਾ – ‘‘ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ’’ਤਿ। ਧਮ੍ਮਾਦੀਨਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਭਾਵਤੋ ਤੇਹਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ ਗਮ੍ਭੀਰਾਤਿ ਵਿਨਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਾਦਯੋ ਏਵ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤ੍ਤਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ, ਨ ਵਿਨਯਾਦਯੋਤਿ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤਂ ਸਮੁਖੇਨ, ਵਿਸਯਵਿਸਯੀਮੁਖੇਨ ਚ ਵਿਨਯਾਦੀਨਂਯੇਵ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਵਿਨਯਾਦਯੋ, ਤੇਸਂ ਵਿਸਯੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਵਿਸਯਾ ਚ ਦੇਸਨਾਪਟਿਵੇਧੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ, ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਤਬ੍ਬਿਸਯਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

“ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ”ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਚਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਕਥਂ ਞਾਤਬ੍ਬੋਤਿ? **“ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ”**ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸਮਾਸਪਦਸ੍ਸ ਅਵਯਵਪਦਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ **“ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣ”**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ‘‘ਧਮ੍ਮੇ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹਿ ‘‘ਧਮ੍ਮੇ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਹੇਤੁਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ‘‘ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਹੇਤੁਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਞਾਣਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ-ਸਦ੍ਦਾ ਚਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਸਾਧਿਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੋ ਚ ਏਵਮੇਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯਥਾਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਂ ਹੇਤੁਫਲਞ੍ਚ ਸਬ੍ਬਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸਭਾਵਵਾਚਕੋ ਹੇਸ, ਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਵਾਚਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਯਥਾਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਯੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਧਮ੍ਮੋ , ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ ਵਾ **ਯਥਾਧਮ੍ਮਂ।** ਦੇਸਨਾਪਿ ਹਿ ਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ ਅਵਿਪਰੀਤਸਵਿਸਯਵਿਭਾਵਨਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਤੋ ‘ਅਵਿਪਰੀਤਾਭਿਲਾਪੋ’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੋ ਅਵਿਪਰੀਤਾਭਿਲਾਪੋ, ਏਤੇਨ ‘‘ਤਤ੍ਰ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪੇ ਞਾਣਂ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮) ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਦ੍ਦਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਯ ਪਰਿਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਦਿਭਾਵੋ **ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਿਭਙ੍ਗਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਵਿਭ॰ ੭੪੯) ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਞ੍ਚ ‘‘ਤਂ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਸਦ੍ਦਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਤ੍ਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੬੪੨) ਸਦ੍ਦਾਰਮ੍ਮਣਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਯਂ ਸਦ੍ਦੋ ਵਾਚਕੋ’’ਤਿ ਵਚਨਵਚਨੀਯੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਤਂਤਂਵਚਨੀਯ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦੋ ਦੇਸਨਾਤਿ। **“ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾ ਕਥਨ”**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਲਾਪਂ ਕਥਨਂ ਤਸ੍ਸ ਵਚਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **“ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ”**ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਦੇਸਨਾਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਏਤਂ ਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਨਿਰੁਤ੍ਤਾਭਿਲਾਪਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਨਨੁ ਚ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਤਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਕ੍ਖੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ? ਨ, ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਬੋਧਕਭਾਵੇਨ ਞਾਤੋ, ਉਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਪਚ੍ਛਾ ਪਰੇਸਂ ਅਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਤਦਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ਦੇਸਨਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਦ੍ਦਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਦੇਸਨਾ, ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਯੋ ਵਿਯ। ‘‘ਵਚਨਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਵਚਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ ਦੇਸੀਯਤਿ। ‘‘ਸੋ ਚ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਭਿਸਮਯਂ ਯੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਯਂ ਅਭਿਸਮੇਤਿ, ਯੋ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਭਾਵੋ, ਤੇਹਿ ਪਾਕਟਂ ਕਾਤੁਂ **“ਵਿਸਯਤੋ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮੇਸੂ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਵਿਸਯਤੋ ਅਤ੍ਥਾਦਿਅਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਧਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥਤਦੁਭਯਪਞ੍ਞਾਪਨਾਰਮ੍ਮਣੋ **ਲੋਕਿਯੋ ਅਭਿਸਮਯੋ,** ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਅਤ੍ਥਾਦਿਅਨੁਰੂਪਂ ਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਅਵਬੋਧੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੋ ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਤ੍ਥਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਦ੍ਧਂਸਨੋ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੋ ਅਭਿਸਮਯੋ**ਤਿ। ਅਭਿਸਮਯਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਪਟਿਵੇਧਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ‘ਪਟਿਵੇਧਨਂ ਪਟਿਵੇਧੋ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਵਚਨਤ੍ਥੇਨ ਅਭਿਸਮਯੋ, ‘ਪਟਿਵਿਜ੍ਝੀਯਤੀਤਿ ਪਟਿਵੇਧੋ’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਂਤਂਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ ਚ ‘‘ਪਟਿਵੇਧੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਯਥਾਵ◌ੁੱਤੇਹਿ ਧਮ੍ਮਾਦੀਹਿ ਪਿਟਕਾਨਂ ਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਦਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਤੇਸੁ ਪਿਟਕੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਯੋ ਚੇਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤੇਸੁ ਤਂਤਂਪਿਟਕਗਤੇਸੁ ਧਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਯੋ ਪਟਿਵ◌ੇਧੋ, ਏਤੇਸੁ ਚ ਪਿਟਕੇਸੁ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯੋ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਸਭਾਵ◌ੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਚ ਅਵ◌ਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਂ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵ◌ਿਜ੍ਝਤਾਯ, ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਤਂਦੇਸਨਾਯ, ਪਟਿਵ◌ੇਧਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਨਵ◌ਿਸਯਿਕਰਣਾਨਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪਟਿਵ◌ੇਧਸ੍ਸ ਦੁਵ◌ਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਏਵ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਦੁਗ੍ਗਹਣਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤਂ। **ਅਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਸਿਤਤ੍ਥਂ, ਪਯੋਜਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਨ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵ◌ਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਪਞ੍ਞਂ ਨਕ੍ਖਮਨ੍ਤਿ, ਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤ੍ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਦਿਸ੍ਵ◌ਾ ਰੋਚੇਤ੍ਵ◌ਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵ◌ਂ ਏਤਾਯ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਾ। **ਵ◌ਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾਨਿਸਂਸਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਰੇਹਿ ਆਰੋਪਿਤਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਪਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਯੋਜਨਾ ਹੁਤ੍ਵ◌ਾ ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ, **ਵ◌ਾਦਪ੍ਪਮੋਕ੍ਖਾ** ਵ◌ਾ ਨਿਨ੍ਦਾਪਮੋਕ੍ਖਾ। **ਯਸ੍ਸ ਚਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਚ ਸੀਲਾਦਿਪੂਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਦਾਵ◌ਿਮੋਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਅਤ੍ਥਾਯ **ਧਮ੍ਮਂ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਞਾਯੇਨ ਪਰਿਯਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਨਾਨੁਭੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਵ◌ਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ। ਤੇਸਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮਾਨਦਬ੍ਬਮਕ੍ਖਪਲਾਸਾਦਿਹੇਤੁਭਾਵ◌ੇਨ **ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।** ਭਣ੍ਡਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ ਵ◌ਿਯ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੋ, ਧਮ੍ਮਰਤਨਾਨੁਪਾਲਕੋ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਸ੍ਸੇਵ ਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ **ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕਪਰਿਯਤ੍ਤਿ।**

"ਤਾਸਂਯੇਵ◌ਾ"ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਾਪੁਣਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਛਲਭਿਞ੍ਞਾਚਤੁਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦੀਨਂ ਵ◌ਿਨਯੇ ਪਭੇਦਵਚਨਾਭਾਵ◌ਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵ◌ੁੱਤਂ। **ਵ◌ੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡੇ** (ਪਾਰਾ॰ ੧੨) ਹਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਵ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯੇ ਪਨ **"ਤਾਸਂਯੇਵ◌ਾ"**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵ◌ਾ ਕਤਂ, ਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵ◌ਿਜ੍ਜਾ। ਤਾ ਹਿ ਛਸੁ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵ◌ਿਭਤ੍ਤਾ ਯੇਵ◌ਾਤਿ।

ਦੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ''ਤਥਾਹਂ ਭਗਵਤਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸਿਤਂ ਆਜਾਨਾਮਿ, ਯਥਾ ਤਦੇਵ◌ਿਦਂ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ ਸਂਸਰਤਿ ਅਨਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੬)। **ਧਮ੍ਮਚਿਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਵ◌ਿਚਾਰਣਂ, ''ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਦਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਸਯਮੇਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਹੋਤਿ, ਸਬ੍ਬਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਸਂ ਪਿਟਕਾਨਂ।

ਏਤਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਂ। ਅਤ੍ਥਾਨੁਲੋਮਤੋ **ਅਨੁਲੋਮਿਕੋ।** ਅਨੁਲੋਮਿਕਤਂਯੇਵ ਵ◌ਿਭਾਵ◌ੇਤੁਂ **"ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁੱਤਂ। **ਏਕਨਿਕਾਯਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਕਸਮੂਹਮ੍ਪਿ । ਪੋਣਿਕਾ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਾ ਚ ਖਤ੍ਤਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵ◌ਾਸੋ **ਪੋਣਿਕਨਿਕਾਯੋ ਚਿਕ੍ਖਲ੍ਲਿਕਨਿਕਾਯੋ** ਚ।

ਨਵਪ੍ਪਭੇਦਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਥਂ ਨਵਪ੍ਪਭੇਦਂ? ਸਗਾਥਕਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਵ◌ੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਤਦੁਭਯਵ◌ਿਨਿਮੁਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੁਤ੍ਤਂ ਉਦਾਨਾਦਿਵ◌ਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਰਹਿਤਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਂ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਂ ਸਿਯਾ, ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਞ੍ਚ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੨; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੨੫) ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ, ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ, ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਨਂ ਵ◌ਿਯ, ਗੇਯ੍ਯਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਵ◌ਾ ਸਿਯਾ, ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ, ਸਗਾਥਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਵ◌ਿਯ, ਤਥਾ ਉਭਤੋਵ◌ਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨਨ੍ਤਿ? ਵ◌ੁੱਚਤੇ –

> ''ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਵ◌ਿਧਿ, ਵ◌ਿਸੇਸਵ◌ਿਧਯੋ ਪਰੇ।
> ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਨਿਰੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ ਨਾਞ੍ਞਤੋ''॥ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ)।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨਸ੍ਸ **ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਅਯਂ **ਸਾਮਞ੍ਞਵ◌ਿਧਿ।** ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਕਚ੍ਚਾਨੋ ਨੇਤ੍ਤਿਯਂ – ''ਨਵਵ◌ਿਧਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯੇਟ੍ਠੀ''ਤਿ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਸਙ੍ਗਹਵ◌ਾਰ)। ''ਏਤ੍ਤਕਂ ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਸੁਤ੍ਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ (ਪਾਚਿ॰ ੨੫੫, ੧੨੪੨), ਸਕਵ◌ਾਦੇ ਪਞ੍ਚਸੁਤ੍ਤਸਤਾਨੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਕਥਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਨਿਦਾਨਕਥਾ) ਏਵਮਾਦਿ ਚ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਂ।

ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਪਰੇ ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਗੇਯਜਾਦਯੋ ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਤੇਨ ਤੇਨ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਗੇਯਜਸ੍ਸ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੰ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਲੋਕੇਪਿ ਹਿ ਸਸਿਲੋਕੰ ਸਗਾਥਕੰ (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩) ਚੁਣ੍ਣਿਯਗਨ੍ਥੰ 'ਗੇਯਜ'ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਪਨ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯਜਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤੰ। ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਞ੍ਹਿ 'ਬਜਾਕਰਣ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਬਜਾਕਰਣਮੇਵ ਵੇਯਜਾਕਰਣੰ। ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਸਗਾਥਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪੁਚ੍ਛੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨੰ ਵੇਯਜਾਕਰਣਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਗੇਯਜਾਦਿਸਞ੍ਞਾਨੰ ਅਨੋਕਾਸਭਾਵਤੋ, 'ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤੀ'ਤਿ ਵਿਸੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਪਦਾਦੀਸੁ ਕੇਵਲੰ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧੇਸੁ, ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਞਾਣਮਯਿਕਗਾਥਾਯੁਤ੍ਤੇਸੁ, 'ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇਸੁ, ਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਗਾਥਾਉਦਾਨਇਤਿਵੁਤ੍ਤਕਅਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਥਾ ਸਤਿਪਿ ਗਾਥਾਬਨ੍ਧਭਾਵੇ ਭਗਵਤੋ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਚਰਿਯਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਕੇਸੁ ਜਾਤਕਸਞ੍ਞਾ, ਸਤਿਪਿ ਪਞ੍ਹਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੇ, ਸਗਾਥਕਤ੍ਤੇ ਚ ਕੇਸੁਚਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇਸੁ ਵੇਦਸ੍ਸ ਲਭਾਪਨਤੋ ਵੇਦਲ੍ਲਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਏਵੰ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇਸੁ ਗੇਯਜਾਦਿਸਞ੍ਞਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਵਿਸੇਸਵਿਧਯੋ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਤੋ ਪਰੇ ਗੇਯਜਾਦਯੋ। ਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਗੇਯਜਙ੍ਗਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਰਹਿਤੰ, ਤੰ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗੰ ਵਿਸੇਸਸਞ੍ਞਾਪਰਿਹਾਰੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਸਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਗੇਯਜੰ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕੰ ਸੁਤ੍ਤੰ ਵੇਯਜਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗੰ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਚੋਦਨਾ ਤਦਵਤ੍ਥਾ ਵਾਤਿ? ਨ ਤਦਵਤ੍ਥਾ, ਸੋਧਿਤਤ੍ਤਾ। ਸੋਧਿਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਾਥਾਵਿਰਹੇ ਸਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਭਾਵੋ ਵੇਯਜਾਕਰਣਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾਵਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ।

ਯਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਗਾਥਾਭਾਵਤੋ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੫.੧, ੨, ੩) ਸੁਤ੍ਤਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤੰ ਨ, **ਨਿਰੁਲ੍ਹਤ੍ਤਾ।** ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਹਿ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਧਮ੍ਮਪਦਬੁਦ੍ਧਵੰਸਾਦਯੋ ਵਿਯ ਗਾਥਾਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ''ਸੁਤ੍ਤਨਾਮਕ''ਨ੍ਤਿ ਨਾਮਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤੰ। ਯਞ੍ਚ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਸਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਗੇਯਜਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ, ਤਦਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਯਸ੍ਮਾ **ਸਹਤਾਞ੍ਞੇਨ।** ਸਹ ਗਾਥਾਹੀਤਿ ਹਿ ਸਗਾਥਕੰ। ਸਹਭਾਵੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਮਙ੍ਗਲਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਕਥਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੋ 'ਸਹ ਗਾਥਾਹੀ'ਤਿ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਨ ਚ ਸਮੁਦਾਯੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਯਦਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ – ''ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਸੁ ਸਗਾਥਕਪ੍ਪਦੇਸਾਨੰ ਗੇਯਜਙ੍ਗਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਤਦਪਿ ਨ, ਅਞ੍ਞਤੋ। ਅਞ੍ਞਾ ਏਵ ਹਿ ਤਾ ਗਾਥਾ ਜਾਤਕਾਦਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਅਤੋ ਨ ਤਾਹਿ ਉਭਤੋਵਿਭਙ੍ਗਾਦੀਨੰ ਗੇਯਜਙ੍ਗਭਾਵੋਤਿ। ਏਵੰ ਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ...ਪੇ॰... ਅਯੰ ਵਿਨਯੋ, ਇਮਾਨਿ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਵਚਨੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਗਾਯਨ੍ਤੇਨ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪ੍ਪਮੁਖੇਨ ਵਸਿਗਣੇਨ ਅਨੇਕਚ੍ਛਰਿਯਪਾਤੁਭਾਵਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਯ ਸਙ੍ਗੀਤਿਯਾ ਇਮਸ੍ਸ ਦੀਘਾਗਮਸ੍ਸ ਪਠਮਮਜ੍ਝਿਮਬੁਦ੍ਧਵਚਨਾਦਿਭਾਵੋ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **''ਏਵਮੇਤੰ ਅਭੇਦਤੋ''**ਤਿਆਦਿਨਾ।

ਨਿਦਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੧. ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਏਵਂ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਯਦਤ੍ਥਂ ਸਾ ਇਧ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਇਮਿਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੧. ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸ੍ਸ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਬਾਹਿਰਨਿਦਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਨਿਦਾਨਂ ਸਂਵਣ੍ਣੇਤੁਂ "**ਤਤ੍ਥ ਏਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਛਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤੋ ਪਦਤੋ ਪਦਵਿਭਾਗਤੋ ਪਦਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਯੋਗਤੋ ਪਰਿਹਾਰਤੋ ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ** ਨਾਮ ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਯਂ ਲੋਕਿਯਾ ''ਉਮ੍ਮੁਗ੍ਘਾਤੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਨਿਦਾਨਪਾਲ਼ਿਵਸੇਨ, ਨਿਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਾ ਪਨ ਸਙ੍ਗੀਤਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਪਠਮਮਹਾਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ਨਿਦਾਨਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਪਦਾਦਿਵਸੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ "**ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। "**ਮੇਤਿਆਦੀਨੀ**"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦ-ਚ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਨਿਪਾਤਪਦਭਾਵੋ, ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਤੇਸਂ ਨਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਦਵਸਿਟ੍ਠਾਨਂ ਆਪਟਿ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਨਤੋ। "**ਪਦਵਿਭਾਗੋ**"ਤਿ ਪਦਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ, ਨ ਪਨ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਦਾਨਿ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ,** ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਪਦਵਿਭਾਗੋ ਚ **ਪਦਵਿਭਾਗੋ**ਤਿ ਵਾ ਏਕਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਪਦਵਿਗ੍ਗਹਾਪਿ ਪਦਵਿਭਾਗ ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ''ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿਆਦਿਭੇਦੇਸੁ ਪਦੇਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਤ੍ਥਤੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਤੋ। ਤਂ ਪਨ ਪਦਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਕ੍ਕਮੇਨ ਪਠਮਂ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਵਂਸਦ੍ਦੋ ਤਾਵ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਵਧਾਰਣਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਇਦਮਤ੍ਥਪੁਚ੍ਛਾਪਰਿਮਾਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਏਵਂਗਤਾਨਿ, ਏਵਂਵਿਧੋ, ਏਵਮਾਕਾਰੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਇਦਂ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ। ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਪਕਾਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਤਥਾ ਵਿਧਾਕਾਰ-ਸਦ੍ਦਾ ਚ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤ-ਸਦ੍ਦੇ ਲੋਕਿਯਾ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ, ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ, ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ, ''ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ ਸੁਨ੍ਹਾਤਾ ਸੁਵਿਲਿਤ੍ਤਾ ਕਪ੍ਪਿਤਕੇਸਮਸ੍ਸੁ, ਆਮੁਤ੍ਤਮਾਲਾਭਰਣਾ ਓਦਾਤਵਤ੍ਥਵਸਨਾ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤਾ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਪਰਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਤ੍ਵਂ ਏਤਰਹਿ ਸਾਚਰਿਯਕੋਤਿ? ਨੋ ਹਿਦਂ ਭੋ ਗੋਤਮਾ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਪੁਚ੍ਛਾਯਂ। ''ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਆਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਰਿਮਾਣੇ। ਨਨੁ ਚ ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਏਵਂ ਸੁ ਤੇ, ਏਵਂ ਆਯੁਪਰਿਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪੁਚ੍ਛਨਾਕਾਰਪਰਿਮਾਣਾਕਾਰਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਿ? ਨ, ਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਆਕਾਰਮਤ੍ਤਵਾਚਕੋ ਹੇਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਯਥਾ ''ਏਵਂ ਬ੍ਯਾਖੋਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਨ ਆਕਾਰਵਿਸੇਸਵਾਚਕੋ ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਵਂ ਜਾਤੇਨ ਮਚ੍ਚੇਨਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਉਪਮਾਦੀਸੁ ਉਦਾਹਰਣਾਨਿ ਉਪਪਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਯਥਾਪਿ...ਪੇ॰... ਬਹੁ''ਨ੍ਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਟ੍ਠਾਨਿਯਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸੁਪਪਤ੍ਤਿਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਵਨਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਦਾਨਾਦਿਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਸਮੁਦਾਯਤੋ ਸੋਭਾਸੁਗਨ੍ਧਤਾਦਿਗੁਣਯੋਗਤੋ ਮਾਲਾਗੁਣਸਦਿਸਿਯੋ ਪਹੂਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ ਮਰਿਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾਯ ਮਚ੍ਚੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਜੋਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਮਾਲਾਗੁਣਾਵ ਉਪਮਾ, ਤੇਸਂ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਯਥਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਿਯਮਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਕਾਰਨਿਗਮਨਤ੍ਥੋਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਪਨ ਉਪਮਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਮਾਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਉਪਮਾਯਂ ਆਗਤੋ**"ਤਿ।

ਤਥਾ **ਏਵਂ** ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ "**ਅਭਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਦਿਸਿਯਮਾਨਾਯ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਾਯ ਆਕਪ੍ਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਉਪਦਿਸਨਾਕਾਰੋ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਦੇਸੋਯੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਏਵਂ ਤੇ...ਪੇ॰... ਉਪਦੇਸੇ**"ਤਿ। ਤਥਾ **ਏਵਮੇਤਂ ਭਗਵਾ, ਏਵਮੇਤਂ ਸੁਗਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚ ਭਗਵਤਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਵਿਪਰੀਤਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਹਿ ਕਤਂ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਾਨਂ ਪਕਾਰੇਹਿ ਹਂਸਨਂ ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣਂ **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਂ,** ਯੋ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਵਮੇਵਂ ਪਨਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਰਹਣਾਕਾਰੋਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਸੋ ਚ

ਗਰਹਣਾਕਾਰੋ ''ਵਸਲੀ''ਤਿਆਦਿ ਖੁੰਸਨਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ ਇਧ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵੰ ਉਪਮਾਕਾਰਾਦਯੋਪਿ ਉਪਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਪ੍ਫਰਾਸਿਆਦਿਸਦ੍ਦਾਨੰ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਏਵਞ੍ਚ ਵਦੇਹੀ**ਤਿ ''ਯਥਾਹੰ ਵਦਾਮਿ, ਏਵੰ ਸਮਣੰ ਆਨਨ੍ਦੰ ਵਦੇਹੀ''ਤਿ ਵਦਨਾਕਾਰੋ ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੀਯਤੀਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਏਵੰ ਨੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਤੇਸੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਵਹਭਾਵੇ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਜਨਨਤ੍ਥੰ ਅਨੁਮਤਿਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ''ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨੋ ਵਾ, ਕਥੰ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤਾਯ ''ਏਵੰ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਸੋ ਪਨ ਤੇਸੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਹਿਤਾਯ ਦੁਕ੍ਖਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨਾਕਾਰੋ ਨਿਯਮਿਯਮਾਨੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਵੰ ਨੋ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤੀਤਿ ਆਦੀਸੁ ਅਵਧਾਰਣੇ"**ਤਿ। **ਏਵੰ ਭਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਾਧੁਕੰ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰੇ ਸਨ੍ਨਿਯੋਜਿਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਤ੍ਥ ਠਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤੇਨ ਏਵੰ ਭਨ੍ਤੇ, ਸਾਧੁ ਭਨ੍ਤੇ, ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਨ੍ਤੇਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ।

ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣਨ੍ਤਿ ਏਕਤ੍ਤਨਾਨਤ੍ਤਅਬ੍ਯਾਪਾਰਏਵੰਧਮ੍ਮਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ, ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟ ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲਿਤਅਙ੍ਕੁਸਦਿਸਾਲੋਚਨਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਾ ਆਧਾਰਾਦਿਭੇਦਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਾ ਨਯਾ ਨਾਨਾਨਯਾ, ਨਯਾ ਵਾ ਪਾਲਿਗਤਿਯੋ, ਤਾ ਚ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਅਨੁਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਸੰਕਿਲੇਭਾਗਿਯਾਦਿਲੋਕਿਯਾਦਿਤਦੁਭਯਵੋਮਿਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਾਦਿਵਸੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਹਾਦਿਵਸੇਨ ਸਮਯਵਿਮੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਠਪਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲਾਦਿਵਸੇਨ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਤਿ ਨਾਨਾਨਯਾ, ਤੇਹਿ ਨਿਪੁਣੰ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਨਯਨਿਪੁਣੰ। ਆਸਯੋਵ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤੇ ਚ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਭੇਦੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਪ੍ਪਰਜਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਾ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਯੋ ਏਵ ਵਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਅਨੇਕਜ੍ਝਾਸਯਸਮੁਟ੍ਠਾਨੰ।** **ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਉਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ, ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ, ਅਕ੍ਖਰਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਪਦਸ੍ਸ ਵਚਨਤ੍ਥੰ ''ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਾਪਨਯਨਤੋ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਪਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਯੇ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਅਟ੍ਠਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਹਤਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧੰ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਧ ''ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ। ਸਚੇ ਪਨ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਗਤਾ ਚ ਕਿਲੇਸਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ, ਤੇਸੰ ਹਰਣਤੋ ''ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਚ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ, ਤੇਸੰ ਹਰਣਤੋ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।** ਤੇ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਹਰਣਵਸੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਸਨੇ ਅਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਚ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਹਿ ਹਰਿਤਾ ਅਪਨੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **"ਪਟੀ"**ਤਿ ਵਾ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ ''ਪਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਬੋਧੇਤਿ ''ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਟਿਪਵਿਟ੍ਠਮ੍ਹਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਆਗਞ੍ਛਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ, ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇ ਚ ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮਗ੍ਗੇਹਿ ਹਰਿਤੇਸੁ ਪਚ੍ਛਾ ਹਰਣੰ ਪਟਿਹਾਰਿਯੰ। ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨਿਯੋ ਚ ਵਿਗਤੂਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਨ, ਕਤਕਿਚ੍ਚੇਨ ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਹਰਿਤੇਸੁ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਹਰਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਟਿਹਾਰਿਯਾਨਿ ਭਵਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।** ਪਟਿਹਾਰਿਯੇ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਆਦੇਸਨਾਨੁਸਾਸਨੀਸਮੁਦਾਯੇ ਭਵੰ ਏਕੇਕੰ **"ਪਾਟਿਹਾਰਿਯ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਟਿਹਾਰਿਯੰ ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਮਗ੍ਗੋ ਚ ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਜਾਤੰ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ, ਤਤੋ ਵਾ ਆਗਤਨ੍ਤਿ **ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ।** ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਇਦ੍ਧਿਆਦਿਭੇਦੇਨ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚ ਬਹੁਵਿਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ ਆਹ ''ਵਿਵਿਧਪਾਟਿਹਾਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ।

ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਸੁਤਾਕਾਰਤੋ ਨ ਅਞ੍ਞਥਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਨ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਿਤਾਕਾਰਤੋ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਕੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਧਾਰਣਬਲਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚ ਨ

ਵਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਾਵਿਰਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਤਾਪਰਿਹਾਰੋ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਏਕਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਇਤਰਥਾ ਥੇਰੋ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਸਬ੍ਬਥਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਚਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ।

''ਯੋ ਪਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਨਿਯਕਜ੍ਝਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਸਸਨ੍ਤਤਿਯਂ ਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਰਣਸਮ੍ਪਦਾਨਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਭੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਮੇ-ਸਦ੍ਦੋ ਤੀਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ।

ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਕਿਰਿਯਂ ਵਿਸੇਸੇਤਿ, ਜੋਤਕਭਾਵਤੋ ਪਨ ਸਤਿਪਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਤਂ ਤਮਤ੍ਥਂ ਅਨੁਵਦਤੀਤਿ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਸਉਪਸਗ੍ਗਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਨ ਵਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸਉਪਸਗ੍ਗੋ ਚ ਅਨੁਪਸਗ੍ਗੋ ਚਾ"**ਤਿ ਆਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। ਕਮ੍ਮਭਾਵਸਾਧਨਾਨਿ ਇਧ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੇ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪਧਾਰਿਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਉਪਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਮਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਮੇਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਵਸੇਨ ਕਰਣਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਮਾਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਸਤੀ**ਤਿ ਯਦਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਸਾਮਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਦਾ।

ਸੁਤਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤੇਨ ਏਵਂਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਜੋਤਕੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਿਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਾਦੀਨਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਤਦਭਿਨਿਹਟਾਨਞ੍ਚ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਿਕਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਾਨਂ ਏਵਕਾਰਤ੍ਥਸਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਸੁਤ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਸੁਤਂ ਏਵਾਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ"**ਤਿ, ਏਤੇਨ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਰਾਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਸੁਤਂ ਸੁਤਂ ਏਵਾਤਿ ਨਿਯਮੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਸਮ੍ਮਾ ਸੁਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਤ੍ਥਾਪੋਹਨਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਤੀ''ਤਿ **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਮੇਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ"**ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਨਿਵਤ੍ਤਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਨ ਇਦਂ ਮਯਾ ਦਿਟ੍ਠਂ, ਨ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਸੁਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵਾਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ ਵਾ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਤਦਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ **"ਅਸ੍ਸਵਨਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਆਹ ''ਅਨੂਨਾਧਿਕਾਵਿਪਰੀਤਗ੍ਗਹਣਨਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਸਵਨਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਸੁਯ੍ਯਤੀਤਿ।

ਏਵਂ ਸਵਨਹੇਤੁਸੁਣਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸਵਨਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਪਦਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਥਾ ਏਵ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਾ ਸਾ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ, ਤਸ੍ਸਾ। ਸਾ ਹਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਪਵਤ੍ਤਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਾ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨਾ"**ਤਿ। **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਨਂ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣਾਨਾਨਾਕਾਰੇਨ, ਏਤੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਯੋਜਨਾਯ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਗਹਿਤੋਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **ਪਵਤ੍ਤਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਂ। **"ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਸਨ"**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸੁਤਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਾਕਟੀਕਰਣਂ **"ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਵਿਞ੍ਞਾਣਵੀਥਿਯਾ**ਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਮਯਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ।

"ਏਵਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਸਨ"ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਭਾਵਾਭਾਵਤੋ, ਤੇਨ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ, ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯ ਚ ਸਾਧਾਰਣਵਿਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਬਨ੍ਧਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਪ੍ਪਕਾਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵੋਹਾਰਰਹਿਤੇ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ।

"ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸਾ"ਤਿਆਦਿਪਿ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਿਮਯੋਜਨਾਯ ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਆਕਾਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਏਵ, ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੁਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। **"ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ ਸੋਤਬ੍ਬਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਤ੍ਤੁ ਅਭਾਵੇਪਿ ਸਦ੍ਦਵੋਹਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਯ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ"**ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਿਸਯੋਪਿ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੋ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਇਧ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ, ਸਵਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਭਾਵਤੋ ਤੰਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਸਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਕਤ੍ਤੁ ਵਿਸਯੋ"**ਤਿ। ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਥੇਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਨਿਚ੍ਛਿਤਭਾਵਤੋ ਆਹ **"ਗਹਣਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਏਤੇਨ ਵਾ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਅਯੰ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਕਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਤਾਨੰ ਨਾਨਾਵਿਹਿਤਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨੰ ਉਪਧਾਰਿਤਰੂਪਸ੍ਸ ਆਕਾਰਸ੍ਸ ਨਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਅਵਧਾਰਣਸ੍ਸ ਵਾ ਪਕਾਸਨਸਭਾਵੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਦਾਕਾਰਾਦਿਉਪਧਾਰਣਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਬਨ੍ਧਬ੍ਯਾਪਾਰਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ। ਸਵਨਕਿਰਿਯਾ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਵਾਦਿਨੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ। ਮੇਤਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤੇਨੇਵ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯਤ੍ਤਾ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਤਤ੍ਥੇਵ ਸਮੋਦਹਿਤਬ੍ਬਤੋ **"ਮੇਤਿ ਉਭਯਕਿਚ੍ਚਯੁਤ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਭਾਵਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇ ਤਥਾਰੂਪਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਉਪਾਦਾਨਬ੍ਯਾਪਾਰਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਸੁਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਨਿਦ੍ਦੇਸੋ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰਣਕਿਰਿਯਾਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਮਵਿਸੇਸਪ੍ਪਕਾਸਨਵਸੇਨ ਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਵਿਸਯਪੁਗ੍ਗਲਬ੍ਯਾਪਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਗਹਣਾਕਾਰਗਾਹਕਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਤ੍ਤੁਕਰਣ ਬ੍ਯਾਪਾਰਕਤ੍ਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਚ ਦੁਤਿਯਾਦਯੋ ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਸਦ੍ਦਾਧਿਗਮਨੀਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮੁਖੇਨੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ, ਸਬ੍ਬਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨਞ੍ਚ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਦਿਵਸੇਨ ਛਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭੇਦੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਤੇਸੁ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਨੰ ਸਰੂਪੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਏਵਨ੍ਤਿ ਚ ਮੇਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਾਰਾਦਿਨੋ, ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਭਾਵਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **"ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠਪਰਮਤ੍ਥਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭੂਤਤ੍ਥਉਤ੍ਤਮਤ੍ਥਵਸੇਨ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿਯੋ ਮਾਯਾਮਰੀਚਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਅਭੂਤਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਹਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਵਿਯ ਅਨੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੋ ਚ ਨ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਿਸਭਾਵੋ ਰੁਪ੍ਪਨਾਨੁਭਵਨਾਦਿਸਭਾਵੋ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ''ਸਚ੍ਚਿਕਟ੍ਠੋ, ਪਰਮਤ੍ਥੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਤਥਾ ਏਵੰ ਮੇਤਿ ਪਦਾਨਮਤ੍ਥੋਤਿ, ਏਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਾਕਟਤਰੰ ਕਾਤੁੰ **"ਕਿਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **"ਯਞ੍ਹਿ ਤਮੇਤ੍ਥ ਸੋਤੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ , ''ਸੋਤਦ੍ਵਾਰਾਨੁਸਾਰੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧ''ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਬ੍ਬੰ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਤੰ ਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਸੋਤਪਥੰ ਆਗਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯ ਤੇਸੰ ਉਪਧਾਰਿਤਾਕਾਰਾਦਿਨੋ ਪਚ੍ਚਾਮਸਨਵਸੇਨ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ, ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ''ਮੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਸਭਾਵਰਹਿਤੇ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਸੁਤਵੋਹਾਰੋ ''ਦੁਤਿਯੰ ਤਤਿਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕੋ ਵਿਯ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਦਿਟ੍ਠਮੁਤਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦਿਟ੍ਠਾਦੀਨਿ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ"**ਤਿ। ਅਸੁਤੰ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਹਿ ''ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਿਤੋ ਯਮਤ੍ਥੋਤਿ।

ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸਾ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਥੇਰੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠਾਤਿ ਆਹ **"ਅਸਮ੍ਮੋਹੰ ਦੀਪੇਤੀ"**ਤਿ। **"ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੰ ਦੁਪ੍ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਸੁਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਸੰ ਦੀਪੇਤੀ"**ਤਿ ਸੁਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸਮ੍ਮੋਹੇਨਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵੇਨ, ਪਞ੍ਞਾਯ

ਏਵ ਵਾ ਸਵਨਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤਾਯ ਤਦੁਤ੍ਤਰਕਾਲਪਵ੍ਵਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਏਵਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਬਜਵ੍ਜਨਾਨਂ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤਬ੍ਬੋ ਆਕਾਰੋ ਨਾਤਿਗਮ੍ਭੀਰੋ, ਯਥਾਸੁਤਧਾਰਣਮੇਵ ਤਤ੍ਥ ਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਸਤਿਯਾ ਬਜਾਪਾਰੋ ਅਧਿਕੋ, ਪਵ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਗੁਣੀਭੂਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਪਵ੍ਵਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ ਪਵ੍ਵਾਯ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਭਾਵੋ ‘‘ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤਾਯ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਵਿਵ੍ਵਾਣਾਦੀਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਧਾਨਤ੍ਤੇ ਪਵ੍ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ **“ਸਤਿਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯਾ”**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਅਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਸ੍ਸ, ਸਙ੍ਕਾਸਨਪਕਾਸਨਵਿਵਰਣਵਿਭਜਨਉਤ੍ਤਾਨੀਕਰਣਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਛਹਿ ਅਤ੍ਥਪਦੇਹਿ, ਅਕ੍ਖਰਪਦਬਜਵ੍ਜਨਾਕਾਰਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਛਹਿ ਬਜਵ੍ਜਨਪਦੇਹਿ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਦੀਪੇਤੀਤਿ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਨਂ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **“ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਦੀਪੇਤੀ”**ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਪਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਵਨਂ ਸਮਾਧਾਨਮਨ੍ਤਰੇਨ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **“ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਮਤ੍ਥਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨਦੇਸਕਪਯੋਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਅਵਿਪਰੀਤਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਸਯੇਹਿ ਵਿਯ ਆਕਾਰਨਿਦਸ੍ਸਨਾਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇਹਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਨ ਵਿਯ ਚ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਯਥਾ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਵ੍ਵਤਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਫਲਭੂਤੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯਾ ਅਸ੍ਸੁਤਵਤੋ, ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਰਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ।

“ਨ ਹਿ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ”ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਤ੍ਥਨਵਚਨੇਨ ਪਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਚ ਫਲਭੂਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ ਬਾਹਿਰਙ੍ਗਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੋ ਪਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਿਯ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸਿਦ੍ਧਿਜੋਤਨਾ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾਵ, ਨੋ ਨ ਸਮਤ੍ਥਿਤਾ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪੁਰਿਮਂ ਫਲੇਨ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ ਨਦੀਪੂਰੇਨ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਵੁਟ੍ਠਿਸਬ੍ਭਾਵਸ੍ਸ, ਦੁਤਿਯਂ ਕਾਰਣੇਨ ਫਲਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵਸ੍ਸਿਨਾ ਵਿਯ ਮੇਘਵੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਵੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ।

ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਬਜਵ੍ਜਨਪਭੇਦਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਸਕਲਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਓਗਾਹਨਾਕਾਰੋ ਨਿਰਵਸੇਸਪਰਹਿਤਪਾਰਿਪੂਰਿਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਏਵਂ ਭਦ੍ਦਕੋ ਆਕਾਰੋ”**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਸਮ੍ਮਾਪਣਿਧਿਪੁਬ੍ਬੇਕਤਪੁਵ੍ਵਤਾਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੁਣਦ੍ਵਯਂ। ਅਪਰਾਪਰਂ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਤ੍ਥ ਚਕ੍ਕਭਾਵੋ, ਚਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵੇਸੂਤਿ ਵਾ। ਯੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਚਕ੍ਕਾਨਿ, ਯੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਨਂ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਚਤੁਚਕ੍ਕਂ ਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿਆਦਿ । ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਚਕ੍ਕਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ। ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਤ੍ਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਚ ਕਤਪੁਵ੍ਵੋ ਸੁਦ੍ਧਾਸਯੋ ਹੋਤਿ ਤਦਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੂਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਦੂਰੀਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **“ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਤੀ”**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਣਿਹਿਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ, ਸੇਯਜਸੋ ਨਂ ਤਤੋ ਕਰੇ’’ਤਿ, ‘‘ਕਤਪੁਵ੍ਵੋਸਿ ਤ੍ਵਂ ਆਨਨ੍ਦ, ਪਧਾਨਂ ਅਨੁਯੁਵ੍ਜ ਖਿਪ੍ਪਂ ਹੋਹਿਸਿ ਅਨਾਸਵੋਤਿ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਧਿਗਮਬਜਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ”**ਤਿ। **ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਪਯੋਗਸ੍ਸ ਵਿਸਦਭਾਵੇਨ। ਤਥਾ ਚਾਹ **“ਆਗਮਬਜਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧੀ”**ਤਿ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੋਸਭਾਵੇਨ। ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੋ ਹਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਭਾਵਤੋ ਅਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯਂ ਵਿਸਾਰਦੋ ਹੋਤੀਤਿ।

“**ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਥੇਰਸ੍ਸ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਾਸਮ੍ਮੋਸਦੀਪਨਤੋ ਚਤੁਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ “**ਸੋਤਬ੍ਬਪ੍ਪਭੇਦਪਟਿਵੇਧਦੀਪਕੇਨਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਯੰ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨਤੋ, ਵਕ੍ਖਮਾਨਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਾ ਸਾਮਞ੍ਞੇਨੇਵ ਸੋਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਿਸੇਸੰ ਆਮਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਨੋਦਿਟ੍ਠਿਕਰਣਾਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਨਸੁਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਨਸਿਕਾਰਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਦੀਪਕੇਨ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ, ਸਵਨਧਾਰਣਵਚੀਪਰਿਚਯਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਸੇਸੇਨ ਸੋਤਾਵਧਾਨਪਟਿਬਦ੍ਧਾਤਿ ਤੇ ਅਵਿਕ੍ਖੇਪਦੀਪਕੇਨ ਸੁਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਾਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇ ਉਸ੍ਸਾਹੰ ਜਨੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ। **ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ**ਤਿ ‘‘ਇਧ ਸੀਲੰ ਕਥਿਤੰ, ਇਧ ਸਮਾਧਿ, ਇਧ ਪਞ੍ਞਾ, ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤ੍ਥ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਯੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਮਨਸਾ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਿਤਾ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨਿਭੂਤਾਯ, ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਇਤਿ ਰੂਪੰ, ਏਤ੍ਤਕੰ ਰੂਪ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਾ।

“**ਸਕਲੇਨ ਵਚਨੇਨਾ**”ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਤਞ੍ਞੁਤੰ ‘‘ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ ਪਾਪਭਿਕ੍ਖੁ ਤਥਾਗਤਪ੍ਪਵੇਦਿਤੰ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯੰ ਪਰਿਯਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਹਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥੰ। ਸਾ ਏਵ ਅਨਰਿਯਵੋਹਾਰਾਵਤ੍ਥਾ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੋ।** ਨਨੁ ਚ ਆਨਨ੍ਦਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ‘‘ਮਮੇਦੰ ਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਮਾਨਸ੍ਸ, ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿਵਚਨੰ ਨਿਰਤ੍ਥਕੰ ਤਿ? ਨਯਿਦੰ ਏਵੰ ‘‘ਏਵੰ ਮੇ ਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਦੇਵਤਾਨੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾਪੇਕ੍ਖੰ ਤਥਾਵਚਨਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਕਿਰ ਖਣੇ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਦੇਵਤਾਨੰ ਏਵੰ ਚੇਤਸੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਉਦਪਾਦਿ ‘‘ਤਥਾਗਤੋ ਚ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ, ਅਯਞ੍ਚ ਆਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ, ਇਦਾਨਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਸਕ੍ਯਕੁਲਪ੍ਪਸੁਤੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਭਾਤਾ ਚੂਲ਼ਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤੋ, ਕਿੰ ਨੁ ਖੋ ਸਯੰ ਸਚ੍ਛਿਕਤ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਭਗਵਤੋਯੇਵ ਵਚਨੰ ਯਥਾਸੁਤ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਤਦਾਸਙ੍ਕਿਤਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਸਮੋਕ੍ਕਮਾਦਿਤੋ ਅਤਿਕ੍ਕਮਾਦਿ ਵਿਭਾਵਿਤਨ੍ਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਦਹਨ੍ਤੋ**ਤਿ ‘‘ਮਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਟ੍ਠਪੇਨ੍ਤੋ। **ਅਪ੍ਪੇਤੀ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਸਤ੍ਤੇ ਨੇਤੀਤਿ ਨੇਤ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮੋਯੇਵ ਨੇਤ੍ਤਿ **ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿ।**

ਦਲ਼੍ਹਤਰਨਿਵਿਟ੍ਠਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਕਙ੍ਖਾ।** ਨਾਤਿਸੰਸਪ੍ਪਨੰ ਮਤਿਭੇਦਮਤ੍ਤੰ ਵਿ**ਮਤਿ। ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਵਿਨਾਸੇਤਿ** ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਸ੍ਸ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ, ਖਲਿਤਦੁਰੁਤ੍ਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣਦੋਸਾਭਾਵਤੋ ਚ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮਾਦਯੋ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਆਕਾਰਾਦਿਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਗ੍ਗਹਿਤਵਿਸੇਸਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਤੋ ਪਰਾ ਤਿਸ੍ਸੋ ਆਕਾਰਤ੍ਥਮੇਵ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਪਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਆਕਾਰਤ੍ਥੰ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥਞ੍ਚ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਞ੍ਞਸੇਟ੍ਠਾਸਹਾਯਸਙ੍ਖ੍ਯਾਦੀਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾਹੇਸ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ , ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ‘‘ਚੇਤਸੋ ਏਕੋਦਿਭਾਵ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੇਟ੍ਠੇ, ‘‘ਏਕੋ ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਸਹਾਯੇ, ‘‘ਏਕੋਵ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਖਣੋ ਚ ਸਮਯੋ ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸਾਯਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯੰ, ਇਧਾਪਿ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਏਕਨ੍ਤਿ ਗਣਨਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਦ੍ਦੇਸੋ**”ਤਿ। **ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚਾ**ਤਿ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗਿਞ੍ਚ। **ਖਣੋ**ਤਿ ਓਕਾਸੋ। ਤਥਾਗਤੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਓਕਾਸੋ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਤ੍ਤਾ। ਖਣੋ ਏਵ ਚ **ਸਮਯੋ।** ਯੋ ‘‘ਖਣੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਮਯੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਏਕੋ ਵਾਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਹਾਸਮਯੋ**ਤਿ ਮਹਾਸਮੂਹੋ। **ਸਮਯੋਪਿ ਖੋ**ਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪੂਰਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਿ। **ਸਮਯਪ੍ਪਵਾਦਕੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਵਾਦਕੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੰ ਪਵਦਨ੍ਤੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥਾਭਿਸਮਯਾ**ਤਿ ਹਿਤਪਟਿਲਾਭਾ। ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਅਭਿਸਮਯੋ ਅਤ੍ਥੋਤਿ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਪੀਲ਼ਨ ਆਦੀਨਿ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਏਕੀਭਾਵੰ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਅਭਿਸਮਯਸ੍ਸ ਵਾ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭੂਤਭਾਵੋ **ਅਭਿਸਮਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਤਾਨੇਵ ਤਥਾ ਏਕਤ੍ਤੇਨ

ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪੀਲ਼ਨਂ** ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਂ ਸਮਙ੍ਗੀਨੋ ਹਿਂਸਨਂ ਅਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਕਰਣਂ। **ਸਨ੍ਤਾਪੋ**ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਤਾਦਿਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਪਨਂ ਪਰਿਦਹਣਂ।

ਤਤ੍ਥ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਂ ਸਨ੍ਨਿਜ੍ਝ ਸਮੇਤਿ ਸਮਵੇਤੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮਵਾਯੋ। ਸਮੇਤਿ ਸਮਾਗਚ੍ਛਤਿ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਮੇਤ੍ਥ ਤਦਾਧਾਰਪੁਗ੍ਗਲੇਹੀਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਖਣੋ। ਸਮੇਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਏਤੇਨਵ ਸਂਗਚ੍ਛਤਿ ਸਤ੍ਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੋ ਵਾ ਸਹਜਾਤਾਦੀਹਿ, ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਵਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਕਾਲੋ। ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਭੂਤੋਪਿ ਹਿ ਕਾਲੋ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਕਰਣਂ, ਕਰਣਂ ਵਿਯ ਚ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੇਨ ਰੂਪੇਨ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ। ਸਮਂ, ਸਹ ਵਾ ਅਵਯਵਾਨਂ ਅਯਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਸਮੂਹੋ, ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਾਯੋ''ਤਿ। ਅਵਯਵਸਹਾਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਹਿ ਸਮੂਹੋਤਿ। ਅਵਸੇਸਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਸਮਾਗਮੇ ਏਤਿ ਫਲਂ ਏਤਸ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਹੇਤੁ ਯਥਾ ''ਸਮੁਦਯੋ''ਤਿ। ਸਮੇਤਿ ਸਂਯੋਜਨਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਏਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸਯੇ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦਲ਼੍ਹਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ ਵਾ ਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾ ਯਥਾਭਿਨਿਵੇਸਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਦਿਟ੍ਠਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਯੋਜਨੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਯ ਬਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਮਿਤਿ ਸਙ੍ਗਤਿ ਸਮੋਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਟਿਲਾਭੋ। ਸਮਸ੍ਸ ਯਾਨਂ, ਸਮ੍ਮਾ ਵਾ ਯਾਨਂ ਅਪਗਮੋਤਿ **ਸਮਯੋ,** ਪਹਾਨਂ। ਅਭਿਮੁਖਂ ਞਾਣੇਨ ਏਤਬ੍ਬੋ ਅਭਿਸਮੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ। ਅਭਿਮੁਖਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਏਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ। ਏਵਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ਅਭਿਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਉਦਾਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ। **ਕਾਲੋ ਅਤ੍ਥੋ** ਸਮਵਾਯਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਥਾਨਂ ਇਧ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਦੇਸਦੇਸਕਪਰਿਸਾਨਂ ਵਿਯ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਭਾਵੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਪਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਚ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਨਿਯਾਮਿਤਵਸੇਨੇਵ ਕਾਲੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਨ ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾਤਿ ਆਹ "**ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਦਿਵਸੇਨ ਨਿਯਮਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਚਨੇ ਅਯਮ੍ਪਿ ਗੁਣੋ ਲਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯੇ ਵਾ ਇਮੇ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ** ਦੇਵਸਿਕਂ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵੀਤਿਨਾਮਨਕਾਲੋ, ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਹਾਨਿ। **ਪਕਾਸਾ**ਤਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਯਾ ਪਕਮ੍ਪਨਓਭਾਸਪਾਤੁਭਾਵਾਦੀਹਿ ਪਾਕਟਾ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦੇਸੁਯੇਵ ਸਮਯੇਸੁ ਏਕਦੇਸਂ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਯੋ ਚਾਯ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਥਾ ਹਿ ਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸਮਯੋ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਯੋ ਚ **ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਯੋ।** ਅਰਿਯਤੁਣ੍ਹਿਭਾਵਸਮਯੋ **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਸਮਯੋ।** ਕਰੁਣਾਕਿਚ੍ਚਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਿਕਥਾਸਮਯੋ **ਦੇਸਨਾਸਮਯੇਵ।**

ਕਰਣਵਚਨੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਵਿਨਯੇਸੁ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਕਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥ** ਆਧਾਰਤ੍ਥੋ। ਭਾਵੋ ਨਾਮ ਕਿਰਿਯਾ, ਕਿਰਿਯਾਯ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਲਕ੍ਖਣਂ **ਭਾਵੇਨਭਾਵਲਕ੍ਖਣਂ।** ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਕਾਲੋ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਯਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਤਙ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਰਤੋ ਚ ਅਭਾਵਤੋ ''ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਹੇ ਜਾਤੋ, ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ, ਚ ਆਦੀਸੁ, ਸਮੂਹੋ ਚ ਅਵਯਵਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋ ਅਵਯਵਾਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪੀਯਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖੇ ਸਾਖਾ, ਯਵਰਾਸਿਯਂ ਸਮ੍ਭੂਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ, ਏਵਂ ਇਧਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਅਧਿਕਰਣਞ੍ਹਿ... ਪੇ॰... ਧਮ੍ਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਵਾ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਕਾਲੇ, ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਥਾ ਚ ਗਾਵੀਸੁ ਦੁਯ੍ਹਮਾਨਾਸੁ ਗਤੋ, ਦੁਦ੍ਧਾਸੁ ਆਗਤੋਤਿ ਦੋਹਨਕਿਰਿਯਾਯ ਗਮਨਕਿਰਿਯਾ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਇਧਾਪਿ ''ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨੋ ਏਵ ਹੋਤਿ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਵਿਰਹਾਭਵਤੋਤਿ ਸਮਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਾਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕਿਰਿਯਾ, ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਂ ਭਵਨਕਿਰਿਯਾ ਚ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਵਮੇ ਖਣੇ, ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਵਾ ਸਤਿ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਕੁਸਲਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ, ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ, ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯੇ ਚ ਸਤਿ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਉਭਯਤ੍ਥ ਸਮਯ-ਸਦ੍ਦੇ ਭੁਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਲਕ੍ਖਣਭੂਤਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਖਣ...ਪੇ॰... ਲਕ੍ਖੀਯਤੀ**"ਤਿ।

ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ''ਅਨ੍ਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਅਜ੍ਝੇਨੇਨ ਵਸਤਿ, ਫਰਸੁਨਾ ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਕੁਦਾਲੇਨ ਖਣਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਞ੍ਹਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਂ ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਾਪੇਤ੍ਵਾ ਓਤਿਣ੍ਣਵਤ੍ਥੁਕਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ, ਵਿਗਰਹਿਤ੍ਵਾ ਚ ਤਂ ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਓਤਿਣ੍ਣਕਾਲਂ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਤੇਨੇਵ ਕਾਲੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਵਿਹਰਤਿ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹੇਤੁਞ੍ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਮਾਨੋ ਤਤਿਯਪਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ।

ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਆਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਦੇਸਨਾਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਰਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ **ਕਰੁਣਾਵਿਹਾਰੇਨ। ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਂਯੋਗਤ੍ਥਜੋਤਨਤ੍ਥਂ। **ਉਪਯੋਗਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ** ਯਥਾ ''ਮਾਸਂ ਅਜ੍ਝੇਤੀ''ਤਿ।

ਪੋਰਾਣਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। **ਅਭਿਲਾਪਮਤ੍ਤਭੇਦੋ**ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੋ। ਤੇਨ ਸੁਤ੍ਤਵਿਨਯੇਸੁ ਵਿਭਤ੍ਤਿਬ੍ਯਤ੍ਤਯੋ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਵਾਚਕਂ ਵਚਨਂ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਸੇਟ੍ਠਗੁਣਸਹਚਰਣਤੋ। ਤਥਾ **ਉਤ੍ਤਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਰੁਭਾਵਯੁਤ੍ਤੋ ਗਰੁਗੁਣਯੋਗਤੋ, ਗਰੁਕਰਣਾਰਹਤਾਯ ਵਾ **ਗਾਰਵਯੁਤ੍ਤੋ।**

ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਨ ਪਨ ਇਧ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਏਕਦੇਸਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪਿਚ ਭਗੇ ਵਨਿ, ਵਮੀਤਿ ਵਾ ਭਗਵਾ, ਭਗੇ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇ ਵਨਿ ਭਜਿ ਸੇਵਿ, ਤੇ ਵਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ''ਕਥਂ ਨੁ ਖੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਵਨਿ ਯਾਚਿ ਪਤ੍ਥਯੀਤਿ ਭਗਵਾ, ਭਗਂ ਵਾ ਸਿਰਿਂ, ਇਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਯਸਞ੍ਚ ਵਮਿ ਖੇਲਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਛਡ੍ਡਯੀਤਿ ਭਗਵਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਾ ਹਤ੍ਥਗਤਂ ਸਿਰਿਂ, ਚਤੁਦ੍ਦੀਪਿਸ੍ਸਰਿਯਂ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਰਤਨਸਮੁਜ੍ਜਲਂ ਯਸਂ ਅਨਪੇਕ੍ਖੋ ਪਰਿਚ੍ਚਜੀਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਭਾਨਿ ਨਾਮ ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨਿ, ਤੇਹਿ ਸਮਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਾ, ਸਿਨੇਰੁਯੁਗਨ੍ਧਰਾਦਿਗਤਾ ਭਾਜਨਲੋਕਸੋਭਾ। ਤੇ ਭਗਵਾ ਵਮਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਜਹਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪਿ ਭਗੇ ਵਮੀਤਿ ਭਗਵਾ।

''**ਧਮ੍ਮਸਰੀਰਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਰੋਤੀ**''ਤਿ ''ਯੋ ਵੋ ਆਨਨ੍ਦ ਮਯਾ ਧਮ੍ਮੋ ਚ ਵਿਨਯੋ ਚ ਦੇਸਿਤੋ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਵੋ ਮਮਚ੍ਚਯੇਨ ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਭਾਵਪਰਿਯਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਜਿਰਸਙ੍ਘਾਤਸਮਾਨਕਾਯੋ ਪਰੇਹਿ ਅਭੇਜ੍ਜਸਰੀਰਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯੇ ਕੇਨਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ** ਵਕ੍ਖਮਾਨਸ੍ਸ ਸਕਲਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਤੋ। **ਸਾਵਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ** ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪ੍ਪਤ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਚਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਭਗਵਤਾ ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪਿਤੇਨ ਮਯਾ ਮਹਾਸਾਵਕੇਨ ਸੁਤਂ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਮਯਾਵ ਸੁਤਂ, ਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਿਤਂ, ਨ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੀਪਨਤੋ। **ਕਾਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ** ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਯਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਪਰਮਾ ਹਿ ਕਾਲਸਮ੍ਪਦਾ। ਤੇਨੇਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ –

''ਕਪ੍ਪਕਸਾਯੇ ਕਲਿਯੁਗੇ, ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੋ ਅਹੋ ਮਹਚ੍ਛਰਿਯਂ।
ਹੁਤਾਵਹਮਜ੍ਝੇ ਜਾਤਂ, ਸਮੁਦਿਤਮਕਰਨ੍ਦਮਰਵਿਨ੍ਦ''ਨ੍ਤਿ॥

ਭਗਵਾਤਿ ਦੇਸਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਤਿ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਗਾਰਵਾਧਿਵਚਨਤੋ।

ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾਤਿ ਵਿਜ੍ਜੁਨਿਚ੍ਛਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਅਨ੍ਤਰਤੋ**ਤਿ ਹਦਯੇ। **ਅਨ੍ਤਰਾ**ਤਿ ਆਰਬ੍ਭ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਨਂ ਵੇਮਜ੍ਝੇ। **ਅਨ੍ਤਰਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਲੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਦਨ੍ਤਰਂ ਕੋ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਏਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾ ਕਪ੍ਪਾ, ਗਣਨਾਤੋ ਅਸਙ੍ਖਿਯਾ, ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਕਥਂ ਓਪਾਤੇਤੀ''ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਾਰਣਵੇਮਜ੍ਝੇਸੁ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦਾ ਏਵ ਉਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾ ਸਿਯੁਂ, ਨ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਖਣਵਿਵਰੇਸੁ

ਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਅਨੁਰਨੁਰਿਕਾ-ਸਦ੍ਦਾ। ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਹਿ ਅਯਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋਤਿ। ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਸਿਯਾ – ਯੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਸੁ ਅਨੁਰਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਮਾਨਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ ਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਨੁਰ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਾਹਟੋ, ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਵਾ ''ਯਸ੍ਸਨੁਰਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਾਥਾਸੁਖਤ੍ਥਂ ਰਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਏਵ ਪਨ ਇਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਦਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ''ਅਨੁਰਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਉਦਾਹਰਣੋਦਾਹਰਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਰੋਧਾਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਯੋਜਿਯਮਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ** ਸਾਮਿਵਚਨਸ੍ਸ ਪਸਙ੍ਗੇ ਅਨੁਰਾ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਉਪਯੋਗਵਚਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਨੁਰਾਸਦ੍ਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਕਤ**"ਨ੍ਤਿ।

''ਨਿਯਤੋ ਸਮ੍ਬੋਧਿਪਰਾਯਣੋ, ਅਟ੍ਠਾਨਮੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਨਵਕਾਸੋ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਪਾਣਂ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ''ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀ'' ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਾਨਂ ਨਿਯਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਾ, ਪਗੇਵ ਸਕਦਾਗਾਮਿਆਦਯੋ। ''ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਥਾਰੂਪੇਸੁ ਸੀਲੇਸੁ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਸਂਹਤਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ।

ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਖੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੋ ''ਅਸ੍ਸੋਸਿ ਖੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਹੋਸਿਯੇਵ, ਨਾਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕੋਚਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਅਹੋਸੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾ**ਤਿ ਵਾ ਕਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ''ਏਕਂ ਸਮਯ''ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਧਿਕਤੋ। ਯਞ੍ਹਿ ਸਮਯਂ ਭਗਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾ ਰਾਜਗਹਞ੍ਚ ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਞ੍ਚ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮਯੇ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋਪਿ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤਿ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋ ਚ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਵਾਰੋ। ਪਰਿਯਾਯੇਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਾਦੇਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਦੇਸਨਾ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਯਾਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਾਰਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਪਤਿਰੂਪਕੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਅਕਾਰਣਮੇਵ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ''ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ, ''ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ ਚ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਨਨੁ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲਤੋ ਸੋ ਅਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਨਂ ਭਾਸਿਤਕਾਲੋ ਅਤੀਤੋਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ''ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੋਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਤੀਤਕਾਲਤ੍ਥੋ ਭਾਸਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਤੇਹਿ ਅਵਣ੍ਣੋ ਵਣ੍ਣੋ ਚ ਭਾਸੀਯਤਿ, ਤਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਕਾਲਸ੍ਸ ਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ''ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

ਅਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਅਯੁਤ੍ਤਿਂ, ਅਨੁਪਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਅਰਸਰੂਪਤਾਦਯੋ ਦੋਸਾ ਭਗਵਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਾਨਞ੍ਚ ਦੁਰਕ੍ਖਾਤਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨਤਾਦਯੋਤਿ। **ਅਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੁਤ੍ਤਕਾਰਣਰਹਿਤਂ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ । ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੇ **ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਵਾਤਿ ਵਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਸਰੂਪਾਦੀਨਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਜਾਤਿਵੁਡ੍ਢੇਸੁ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਸਾਮੀਚਿਕਮ੍ਮਾਕਰਣਂ **ਕਾਰਣਂ,** ਤਥਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਲਮਰਿਯਞਾਣਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵਸ੍ਸ ਸੁਨ੍ਨਰਿਕਾਮਗੁਣਾਦਿਨਵਬੋਧੋ, ਸਂਸਾਰਸ੍ਸ ਆਦਿਕੋਟਿਯਾ ਅਪਞ੍ਞਾਯਨਪਟਿਞ੍ਞਾ, ਅਬਜਾਕਤਵਤ੍ਥੁਬਜਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ, ਤਥਾ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਤਾਦੀਨਂ ਕਮਾਵਬੋਧਾਦਯੋ ਯਥਾਰਹਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ। **ਤਥਾ ਤਥਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਵੁਡ੍ਢਾਨਂ ਅਨਭਿਵਾਦਨਾਦਿਆਕਾਰੇਨ।

ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਮਾਨੇਤਿ ਅਵਣ੍ਣਂਭਾਸਨਹੇਤੁ। ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਮਾਨ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਅਨਯਬਜਸਨਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਤਿ** ਏਕਨ੍ਤਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤ੍ਤਾ ਰਤਨਤ੍ਤਯੋਪਵਾਦਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵਾਹ –

> ''ਯੋ ਨਿਨ੍ਦਿਯਂ ਪਸਂਸਤਿ,
> ਤਂ ਵਾ ਨਿਨ੍ਦਤਿ ਯੋ ਪਸਂਸਿਯੋ।
> ਵਿਚਿਨਾਤਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਕਲਿਂ,
> ਕਲਿਨਾ ਤੇਨ ਸੁਖਂ ਨ ਵਿਨ੍ਦਤੀ''ਤਿ॥

''ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਆਚਰਿਯੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਵੇਗੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੇ ਕਾਰੁਞ੍ਞਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਆਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਕੂਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ ਨ ਏਦਿਸੇਸੁ ਤਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤੀਤਿ, ਇਦਾਨਿ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਚਰਿਯੇ ਖੋ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਿਤੁਂ ਆਰਦ੍ਧੋ** ''ਅਪਿਨਾਮਾਯਂ ਏਤ੍ਤਕੇਨਾਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਾਵਣ੍ਣਤੋ ਓਰਮੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ। ਵਣ੍ਣੀਯਤੀਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਗੁਣੋ। ਵਣ੍ਣਨਂ ਗੁਣਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ **ਵਣ੍ਣੋ,** ਪਸਂਸਾ। **ਸਂਵ੍ਵੂਲ੍ਹਾ**ਤਿ ਗਨ੍ਥਿਤਾ, ਨਿਬਨ੍ਧਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤਿਤ੍ਥੇਨ ਪਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਕਥਿਕੋਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਅਪਰਿਮਾਣਗੁਣਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ , ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਞ੍ਚ ਤੇਸਂ ਇਧ ਪਕਾਸਨਂ ਪਾਲ਼ਿਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯੇਵ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। **ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਥਾਮੇਨ ਵਣ੍ਣਂ ਅਭਾਸਿ,** ਨ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾਨੁਰੂਪਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਪਰਿਮਿਤਪ੍ਪਭੇਦਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਗੁਣਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

> ''ਬੁਦ੍ਧੋਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਣੇਯ੍ਯ ਵਣ੍ਣਂ,
> ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਞ੍ਞਮਭਾਸਮਾਨੋ।
> ਖੀਯੇਥ ਕਪ੍ਪੋ ਚਿਰਦੀਘਮਨ੍ਤਰੇ,
> ਵਣ੍ਣੋ ਨ ਖੀਯੇਥ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ॥

ਇਧਾਪਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਇਤਿ ਹ ਤੇਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤੀ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ। **ਹ**-ਕਾਰੋ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਤੇ"**ਤਿ।

ਇਰਿਯਾਪਥਾਨੁਬਨ੍ਧਨੇਨ ਅਨੁਬਨ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਨੁਬਨ੍ਧਨੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਂਵਚ੍ਛਰੇ ਉਤੁਮ੍ਹਿ ਮਾਸੇ ਪਕ੍ਖੇ ਵਾ ਭਗਵਾ ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਕਿਰਿਯਾਵਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ''ਰਾਜਗਹੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ। **ਸੋ**ਤਿ ਏਵਂ ਰਾਜਗਹੇ ਵਸਮਾਨੋ ਭਗਵਾ। **ਤਂ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਦਿਵਸਂ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ, ਤਂ ਦਿਵਸਂ। **ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ** ਨਾਲ਼ਨ੍ਦਾਯਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਵਿਵਿਧ ਹਿਤਸੁਖਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੋ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਚ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਤਂ ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਵਿਨਿਵੇਠਨਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁਪਕਮ੍ਪਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ''ਕਸ੍ਮਾ ਪਨ ਭਗਵਾ ਤਂ ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਚੋਦਨਾ ਵਿਸੋਧਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਸੁਪ੍ਪਿਯੋ ਅਨੁਬਨ੍ਧੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਪਨ ਚੋਦਨਾ ''ਭਗਵਤੋ ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਵਿਸੋਧਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਨ ਹਿ ਸੋ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠੁਮੇਵ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਚੇ ਪਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯ, ਨਾਨੁਬਨ੍ਧੇਯ੍ਯਾ"**ਤਿ।

ਨੀਲਪੀਤਲੋਹਿਤੋਦਾਤਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਪਭਸ੍ਸਰਵਸੇਨ **"ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਰਸ੍ਮਿਯੋ। "ਸਮਨ੍ਤਾ ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥਪ੍ਪਮਾਣੇ"**ਤਿ ਤਾਸਂ ਰਸ੍ਮੀਨਂ ਪਕਤਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਰ ਸਮਯੇ"**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਸਮਯੇ ਬੁਦ੍ਧਸਿਰਿਯਾ ਅਨਿਗੂਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਗੂਹਨੇ ਪਕ੍ਕੁਸਾਤਿਅਭਿਗਮਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਰਤਨਾਵੇਲ਼ਂ** ਰਤਨਵਟਂਸਕਂ। **ਚੀਨਪਿਟ੍ਠਚੁਣ੍ਣਂ** ਸਿਨ੍ਧਨਚੁਣ੍ਣਂ।

ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਪਰਿਕ੍ਖੇਪਵਿਲਾਸਿਨੀ ਚ **ਅਸ੍ਸ** ਭਗਵਤੋ **ਲਕ੍ਖਣਮਾਲਾ**ਤਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਏਵਮਾਹ। ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਾਯ ਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਾਨਂ ਮਾਲਾ ਕੇਨਚਿ ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ ਯਦਿ ਸਿਯਾਤਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨਾਹ **"ਗਨ੍ਥੇਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਚਨ੍ਦਮਾਲਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਿਰਿਂ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੀ ਇਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਸੂਰਿਯਮਾਲਾਯਾ**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਮਹਾਥੇਰਾ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਭਿਕ੍ਖੂ ਚ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਥ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਸਂ ਅਵਲੋਕੇਸੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **"ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਕਸ੍ਮਾ ਚ ਸੋ ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸਤੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਵਿਸੋਧੇਤਿ। **ਇਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ, ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾਤਿ

ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਮੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਲਾਭਪਰਿਵਾਰਹਾਨਿਂ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਭਗਵਤੋ ਵਿਰੋਧਾਨੁਨਯਾਭਾਵਵੀਮਂਸਨਤ੍ਥਂ ਏਤੇ ਅਵਣ੍ਣਂ ਵਣ੍ਣਞ੍ਚ ਭਾਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। ''ਮਾਰੇਨ ਅਨ੍ਵਾਵਿਟ੍ਠਾ ਏਵਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ।

੨. ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯ ਅਵਿਦੂਰੇ ਭਵਤ੍ਤਾ ਉਯ੍ਯਾਨਂ **ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ** ਯਥਾ ''ਵਰੁਣਾਨਗਰਂ, ਗੋਦਾਗਾਮੋ''ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ "**ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੁਯ੍ਯਾਨੇਨੇਵ ਏਕਗਾਮੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ । ਤੇਸਂ ਮਤੇ **ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਵਚਨਂ। **ਰਾਜਾਗਾਰਕਂ** ਵੇਸ੍ਸਵਣਮਹਾਰਾਜਦੇਵਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। **ਬਹੁਪਰਿਸ੍ਸਯੋ**ਤਿ ਬਹੁਪਦ੍ਦਵੋ। "**ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਨਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਮਾਣਵੇਨਾ"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਸੀਹਲਟ੍ਠਕਥਾਯਂ। ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਾਲ਼ਿ ਆਰੁਲ਼੍ਹਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਪਨ ਤਦਾ ਸੁਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾਯ ਅਭਾਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੋਯੇਵ ਪਾਲ਼ਿ ਆਰੁਲ਼੍ਹੋ, ਨ ਸੁਪ੍ਪਿਯਸ੍ਸ ਪਰਿਸਾਤਿ? ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਚੇਤਂ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਏਦਿਸਂ ਪਯੋਜਨਾਭਾਵਤੋ ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਰੇਹਿ ਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕੇਚਿ ਪਨ "**ਵੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਪਾਲ਼ਿਆਰੁਲ਼੍ਹਵਸੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਪਜ੍ਜਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਰਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੩. **ਕਥਾਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਕਥਾਸਭਾਵੋ, **ਕਥਾਧਮ੍ਮੋ** ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਾਵਿਧੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਨੀਯਤੀਤਿ ਨਯੋ, ਅਤ੍ਥੋ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨੁਗਤੋ ਨਯੋ **ਸਦ੍ਦਨਯੋ।** ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਨਭਿਞ੍ਞਵੁਤ੍ਤਿਕੇ ਅਚ੍ਛਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਅਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਬ੍ਬਤਾਰੋਹਣਂ ਵਿਯਾ**"ਤਿ। **ਅਚ੍ਛਰਾਯੋਗ੍ਗਨ੍ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੋ , ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਆਗਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਅਟ੍ਠਕਥਾਨਯੋ**ਤਿ। ਯਾਵਞ੍ਚਿਦਂ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਸ ਯਤ੍ਤਕਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਟਿਵਿਦਿਤਾ, ਤਂ ਏਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ, ਅਕ੍ਖਾਤੁਂ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਤੇਨ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦਿਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਮੇਯ੍ਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ।

ਪਕਤਤ੍ਥਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਤਂ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ''ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯੇਨ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਭਗਵਾ ਪਕਤੋ ਸੁਪਾਕਟੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਂ ਸਦ੍ਧਿਂ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾਯ ਅਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਯੋ ਸੋ...ਪੇ॰... ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਇਧ ਪਞ੍ਞਾਵੇਵਚਨਭਾਵੇ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਨੇਸਂ ਸਵਿਸਯਵਿਸੇਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਯਵਸੇਨ ਵਿਜ੍ਜਾਭਿਞ੍ਞਾਨਾਵਰਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮਂਸਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਦੇਸਨਾਞਾਣਵਸੇਨ ਚ ਤਦਤ੍ਥਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤੇਸਂ ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਆਸਯਾਨੁਸਯਂ ਜਾਨਤਾ**ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣੇਨ। **ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਪਸ੍ਸਤਾ** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣੇਹਿ।

ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਦੀਹੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਾਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇਹਿ। **ਪਟਿਵੇਧਪਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ। **ਅਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨਂ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਮਾਰਾਨਂ ਵਾ, ਸਾਸਨਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ, ਤੇਸਂ ਹਨਨਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਅਭਿਭਵਨਂ, ਅਪ੍ਪਟਿਭਾਨਤਾਕਰਣਂ, ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨਞ੍ਚ। ਕੇਸਿਵਿਨਯਸੁਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।

ਤਥਾ ਠਾਨਾਠਾਨਾਦੀਨਿ **ਜਾਨਤਾ,** ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗੇ ਸਤ੍ਤੇ **ਪਸ੍ਸਤਾ,** ਸਵਾਸਨਾਨਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਅਰਹਤਾ,** ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਭੇਦੇ ਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤਾਵਬੋਧਤੋ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ** । ਅਥ ਵਾ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਤਾਯ **ਜਾਨਤਾ,** ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰਿਤਾਯ **ਪਸ੍ਸਤਾ,** ਦਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਅਭਾਵਸਾਧਿਕਾਯ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਯ **ਅਰਹਤਾ,** ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਹਾਨਿਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਪਟਿਭਾਨਸਾਧਿਕਾਯ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਦਸਬਲਟ੍ਠਾਰਸਾਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਹਿਪਿ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਯਦਿਪਿ ਹੀਨਕਲ੍ਯਾਣਭੇਦੇਨ ਦੁਵਿਧਾਵ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਤਿ ਆਹ "**ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਾ**"ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਧਾਤੁ, ਤਦਪਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦਸ੍ਸਨਂ ਖਮਨਂ ਰੋਚਨਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਨਾਨਾਜ੍ਝਾਸਯਤਾ...ਪੇ॰... ਰੁਚਿਤਾ**"ਤਿ। **ਨਾਨਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿਕਤਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਦਸਬਲਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ

“**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨਾ**”ਤਿ। **ਇਤਿ ਹ ਮੇਤਿ** ਏਤ੍ਥ ਏਵੰ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੇ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ, **ਹ**-ਕਾਰੋ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤੰ ਸਰਲੋਪੋ ਚ ਕਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਏਵੰ ਇਮੇ**”ਤਿ।

੪. ਅਰਹਤ੍ਤਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਤੰ ਕਤੰ, ਯਤੋ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਅਬਜਾਵਟਮਨੋ’’ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਵੀਤਿਨਾਮੇਤ੍ਵਾ** ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ। **ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ** ਵਿਹਾਰਨਿਵਾਸਨਪਰਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ। “**ਕਦਾਚਿ ਏਕਕੋ**”ਤਿਆਦਿ ਤੇਸੰ ਤੇਸੰ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਵਿਨਯਨਾਨੁਕੂਲੰ ਭਗਵਤੋ ਉਪਸङ੍ਕਮਦਸ੍ਸਨੰ। ਪਾਦਨਿਕ੍ਖੇਪਸਮਯੇ ਭੂਮਿਯਾ ਸਮਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਤਾਯ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲੰ, ਨ ਇਦ੍ਧਿਨਿਮ੍ਮਾਨੰ। “**ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੇ ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦੇ**”ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਸਬ੍ਬਦਕ੍ਖਿਣਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਰਹਤ੍ਤੇ** ਪਤਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਦੁਲ੍ਲਭਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸਤਿਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੇ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸਵਾਸਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਵੇਕਲ੍ਲਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਦੁਲ੍ਲਭਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਭਵਨਨ੍ਤਿ** ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਲੋਕੇ ਸੁਞ੍ਞਵਿਮਾਨਾਨਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **ਤਾਵਤਿੰਸਭਵਨਾਦੀ**ਸੁਪਿ। **ਕਾਲਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਵੇਲਾਯ ਇਮਸ੍ਸ ਏਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਤੰਤੰਕਾਲਾਨੁਰੂਪੰ। **ਸਮਯਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨੰ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਨੁਰੂਪੰ ਵਾ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮਯਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ** ਹੇਤੂਦਾਹਰਣਸਹਿਤੰ। ਕਾਲੇਨ ਸਾਪਦੇਸਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। **ਉਤ੍ਤੁੰ ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ,** ਨ ਪਨ ਮਲੰ ਪਕ੍ਖਾਲੇਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਕਾਯੇ ਰਜੋਜਲ੍ਲੰ ਉਪਲਿਮ੍ਪਤੀਤਿ।

ਕਿਲਾਸੁਭਾਵੋ ਕਿਲਮਥੋ। ਸੀਹਸੇਯ੍ਯੰ ਕਪ੍ਪੇਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਕਿਲਾਸੁਭਾਵਮੋਚਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। “**ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਨਾ ਲੋਕੰ ਵੋਲੋਕੇਤੀ**”ਤਿ ਇਦੰ ਪਚ੍ਛਿਮਯਾਮੇ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਲਾਚਿਣ੍ਣਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਪ੍ਪੇਕਦਾ ਅਵਸਿਟ੍ਠਬਲਞਾਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਚ ਭਗਵਾ ਤਮਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤੀਤਿ। ‘‘ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿਆਦਿਦੇਸਨਾ **ਸੀਹਨਾਦੋ।** ਤੇਸੰ ‘‘ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ’’ ਤਿਆਦਿਨਾ **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੰ ਸਮੋਧਾਨੇਤ੍ਵਾ।** “**ਸਿਨੇਰੁੰ ਉਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਨਭੰ ਪਹਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚਾ**”ਤਿ ਇਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਦੇਸਨਾਯ ਅਞ੍ਞੇਹਿਅਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਤਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਏਤਨ੍ਤਿ** ‘‘ਯੇਨ, ਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤੰ ਪਦਦ੍ਵਯੰ। **ਯੇਨਾਤਿ** ਵਾ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨੰ, **ਯੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ **ਸੋ** ਮਣ੍ਡਲਮਾਲ਼ੋ ਉਪਸङ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬੋ, **ਤੇਨ** ਕਾਰਣੇਨ ਉਪਸङ੍ਕਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਾਰਣੰ ਪਨ ‘‘ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ। **ਕਟ੍ਠਨ੍ਤਿ** ਨਿਸੀਦਨਯੋਗ੍ਗੰ ਦਾਰੁਕ੍ਖਨ੍ਧੰ।

ਪੁਰਿਮੇਤਿ ‘‘ਕਤਮਾਯ ਨੁ ਭਵਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਾ ਚ ਪਨ** ਵੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇ। ਤੇਨ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤਾਯ ਕਥਾਯ ਵਕ੍ਖਮਾਨੰ ਵਿਪ੍ਪਕਤਭਾਵੰ ਜੋਤੇਤਿ। **ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਚਨਾਲङ੍ਕਾਰੋ। ਯਾਯ ਹਿ ਕਥਾਯ ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਾ, ਸਾ ਏਵ ਅਨ੍ਤਰਾਕਥਾਭੂਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪੁਨ ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ। **ਅਞ੍ਞਾਤਿ** ਅਨ੍ਤਰਾਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ਹਿ ਅਯੰ ਅਨ੍ਤਰਾ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਭੂਮਨ੍ਤਰੰ ਸਮਯਨ੍ਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਅਨ੍ਤਰਾਤਿ** ਵਾ ਵੇਮਜ੍ਝੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਚ ਤੇਹਿ ਭਿਕ੍ਖੂਹਿ ਸਾ ਕਥਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ‘‘ਇਤਿ ਹ ਮੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਿਟ੍ਠਪਿਤਾ ਯੇਵਾਤਿ? ਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ ਭਗਵਤੋ ਉਪਸङ੍ਕਮਨੇਨ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਹਿ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਨ ਉਪਸङ੍ਕਮੇਯ੍ਯ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਾਯੇਵ ਕਥਾ ਪਵਤ੍ਤੇਯ੍ਯੁੰ, ਭਗਵਤੋ ਉਪਸङ੍ਕਮਨੇਨ ਪਨ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **ਅਯੰ ਖੋ…ਪੇ॰… ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਵਿਨਯਸङ੍ਗਹੇ ਕਰਿਯਮਾਨੇ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ, ਨਨੁ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਮੇਵ ਸङ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇਦੇਸਨਾਯ ਠਿਤਿਅਸਮ੍ਮੋਸਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਭਾਵਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥੰ। ਕਾਲਦੇਸਦੇਸਕਵਤ੍ਥੁਧਮ੍ਮਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਪਟਿਬਦ੍ਧਾ ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਕਾ ਹੋਤਿ, ਅਸਮ੍ਮੋਸਧਮ੍ਮਾ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਾ ਚ। ਦੇਸਕਾਲਕਤ੍ਤੁਸੋਤੁਨਿਮਿਤ੍ਤੇਹਿ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧੋ ਵਿਯ ਵੋਹਾਰਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ, ਤੇਨੇਵ ਚਾਯਸ੍ਮਤਾ ਮਹਾਕਸ੍ਸਪੇਨ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੰ ਆਵੁਸੋ ਆਨਨ੍ਦ ਕਤ੍ਥ ਭਾਸਿਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੇਸਾਦਿਪੁਚ੍ਛਾਸੁ ਕਤਾਸੁ ਤਾਸੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦਮਾਹ “**ਕਾਲ…ਪੇ॰… ਨਿਦਾਨੰ ਭਾਸਿਤ**”ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਦਾਨਵਚਨੰ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਨੁਮਾਨਾਗਮਤਕ੍ਕਾਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਰਚਨਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ, ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ ਚ ਞੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇਸੁ। ਤਥਾ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਧਮ੍ਮਮਚ੍ਛਰਿਯਸਤ੍ਥੁਸਾਵਕਾਨੁਰੋਧਾਭਾਵਤੋ ਖੀਣਾਸਵਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿ। ਖੀਣਾ ਸਵਤਾਯ

ਹਿਸ੍ਸ ਆਚਰਿਯਮੁਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਅਭਾਵੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਇਤਿ ਦੇਸਕਦੋਸਭੂਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਚਾਰਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦੂਸਕਾਨਂ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਅਭਾਵਸੂਚਕੇਹਿ, ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਭਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕੇਹਿ ਚ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਵਿਸੁਦ੍ਧਭਾਵੇਹਿ ਪੁਰਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਪਚ੍ਛਿਮਵੇਸਾਰਜ੍ਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਭਗਵਤੋ ਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ , ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਚ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ ਨਿਦਾਨਵਚਨੇਨ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਦੀਪਨਤੋ, ''ਜਾਨਤਾ ਪਸ੍ਸਤਾ''ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਤੋ ਚ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ।

ਤਥਾ ਸਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ਞਾਣਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰੇਸਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥਾਯ ਪਵਤ੍ਤਸਬ੍ਬਕਿਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਂ ਸਤ੍ਥਭੂਤਂ, ਨ ਕਬ੍ਯਰਚਨਾਦਿਸਾਸਨਭੂਤਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਸਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਦਾਨਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਪਮਾਣਭੂਤਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਮਾਣਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਨਿਦਾਨਵਚਨਂ। ''ਭਗਵਤਾ''ਤਿ ਹਿ ਇਮਿਨਾ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਗੁਣਵਿਸਿਟ੍ਠਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਾਦਿਭਾਵਦੀਪਨੇਨ, ''ਜਾਨਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਸਯਾਨੁਸਯਞਾਣਾਦਿਪਯੋਗਦੀਪਨੇਨ ਚ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਸਾਧਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਨਿਦਾਨਵਚਨਪਯੋਜਨਸ੍ਸ ਮੁਖਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ। ਕੋ ਹਿ ਸਮਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧੇਨ ਧਮ੍ਮਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ਭਾਸਿਤਸ੍ਸ ਨਿਦਾਨਸ੍ਸ ਪਯੋਜਨਾਨਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤੁਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦਾਨਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੫. ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਦੇਸਿਤਸ੍ਸ। ਦੇਸਨਾਪਿ ਹਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਨੇਯ੍ਯਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ ''ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਨੇਕਸਤਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾਨਿਪਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਾਨਿ ਸਂਕਿਲੇਸਭਾਗਿਯਾਦਿਸਾਸਨਪ੍ਪਟ੍ਠਾਨਨਯੇਨ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਤਂ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਭਾਵਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ"**ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ, ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ, ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਨਯਿਧ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਸਿਯਾ ਸਂਸਗ੍ਗਭੇਦੋ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸੇਸਨਿਕ੍ਖੇਪਾਨਂ ਮੂਲਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸੋ ਪਨਾਯਂ ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸਾਮਞ੍ਞਭਾਵਤੋ ਪਠਮਂ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਚਾਰਿਤੇ ਯਸ੍ਸਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ''ਮਮਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫, ੬), ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭), ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮) ਚ ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸਾਨਂ ਵਣ੍ਣਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਤਂਤਂਅਨੁਸਨ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਸੁਖਤਾਯ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਂ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

"ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਾ"ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਿਕ੍ਖਿਪਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਥਨਂ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਸੁਤ੍ਤਂਯੇਵ ਨਿਕ੍ਖੇਪੋ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ।** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਸੋ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਰਣਭੂਤੋਤਿ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ।** ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਸੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ।** ਅਰਣੀਯਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਵਤ੍ਥੁ। ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ।** ਅਥ ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਿਪੀਯਤਿ ਸੁਤ੍ਤਂ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪੋ,** ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿ ਏਵ। ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਵਿਕਪ੍ਪੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯੋ,** ਪਰੇਸਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ **ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ,** ਪੁਚ੍ਛੀਯਤੀਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਪੁਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੋਤਬ੍ਬਵਸਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਵਚਨਂ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾ, ਤਦੇਵ

ਨਿਕ੍ਖੇਪਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੇਵ "**ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ**"ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਰੇਸੰ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾ ਅਤ੍ਤਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਕੇਵਲੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਤੀ**"ਤਿ। ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨੰ ਪਨ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਨੰ ਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਨੰ ਕਥੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਅਨਵਰੋਧੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਨੰ ਵਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੋਧੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਕਥੰ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੇ ਅਨਵਰੋਧੋਤਿ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬਮੇਤੰ। ਪਰੇਸਞ੍ਹਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦਿਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਕਾਰਣੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕਾਨੰ ਵਿਸੁੰ ਗਹਣੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਦਾਯਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯) ਆਮਿਸੁਪ੍ਪਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ''ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਪਰੇਸੰ ਪੁਚ੍ਛੰ ਵਿਨਾ ਅਜ੍ਝਾਸਯਮੇਵ ਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ ਪਰਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਪੁਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਸਿਕੋਤਿ ਪਾਕਟੋ ਯਮਤ੍ਥੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੇਨੇਵ ਕਥੇਸਿ** ਧਮ੍ਮਤਨ੍ਤਿਠਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਹਾਰਕੋ**ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸੰਯੁਤ੍ਤਕੇ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਤ੍ਤਾਨੰ ਆਵਲਿ, ਤਥਾ **ਇਦ੍ਧਿਪਾਦਹਾਰਕਾਦਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਯੋ। **ਅਭਿਨੀਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਧਾਨੰ।

ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣੇਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਅਚ੍ਛਰਿਯੰ ਆਵੁਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਵਣ੍ਣੋਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ, ਤੰ ਪਨ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨੰ ਆਰਭਿਸ੍ਸਤੀਤਿ। ''ਮਮੰ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਅਨ੍ਤੇਵਾਸੀ ਵਣ੍ਣੰ। ਇਤਿ ਇਮੰ ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣੰ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਮਾਨਸਮੁਚ੍ਚਯਸੰਸਯਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗਪਦਪੂਰਣਵਿਕਪ੍ਪਾਦੀਸੁ ਬਹੂਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ ਵਾਪਿ ਤੇਨ ਸੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੬੩) ਉਪਮਾਨੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਸਦਿਸਭਾਵੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤੰ ਵਾਪਿ ਧੀਰਾ ਮੁਨਿ ਵੇਦਯਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੨੦੩) ਸਮੁਚ੍ਚਯੇ, ''ਕੇ ਵਾ ਇਮੇ, ਕਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੯੬) ਸੰਸਯੇ, ''ਅਯੰ ਵਾ ਇਮੇਸੰ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਬ੍ਬਬਾਲੋ ਸਬ੍ਬਮੂਲ੍ਹੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਵਸ੍ਸਗ੍ਗੇ, ''ਨ ਵਾਯੰ ਕੁਮਾਰਕੋ ਮਤ੍ਤਮਞ੍ਞਾਸੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪) ਪਦਪੂਰਣੇ, ''ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਣਾ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੦) ਵਿਕਪ੍ਪੇ, ਇਧਾਯੰ ਵਿਕਪ੍ਪੇਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਪਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੇਵ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥੇ ''ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਯ੍ਯੰ, ਪਰੇ ਚ ਮੇ ਨ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪, ੬੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨੩; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੪, ੮) ਅਤ੍ਥਿ ਅਧਿਕੇ ''ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞਾਣ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਮਾਤਿਕਾ ੬੮, ੧.੧੧੧) ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ ''ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਅਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵੇ ''ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਪਰਪ੍ਪਵਾਦੰ ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨ ਸੁਨਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੬੮)। ਇਧਾਪਿ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭਾਵੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਪਰੇਤਿ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ**"ਤਿ।

ਈਦਿਸੇਸੁਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ, ਤੇਨ ਰਤਨਤ੍ਤਯਨਿਮਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਲੋਕਾਮਿਸਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਅਭਾਵਜੋਤਨਤ੍ਥੰ ਆਹਨਤੀਤਿ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਆਘਾਤਸਦ੍ਦੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ **ਆਹਨਤੀ**ਤਿ ਹਿੰਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤਿ, ਉਪਤਾਪੇਤਿ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਆਹਨਤਿ ਏਤੇਨ, ਆਹਨਨਮਤ੍ਤੰ ਵਾ **ਆਘਾਤੋ**ਤਿ ਕਰਣਭਾਵਤ੍ਥਾਪਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿਯੇਵ। ਏਵੰ ਅਵਯਵਭੇਦਨੇਨ ਆਘਾਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਪਰਿਯਾਯੇਨਪਿ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕੋਪਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ "**ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧੀ**"ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। **ਅਪ੍ਪਤੀਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਤੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਕਟਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨੰ, ਤੰਮੁਖੇਨ ਪਨ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਤੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਅਭਿਰਾਧਯਤੀ**ਤਿ ਸਾਧਯਤਿ। **ਦ੍ਵੀਹੀ**ਤਿ ਆਘਾਤਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿਪਦੇਹਿ। **ਏਕੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਦੇਨ। **ਸੇਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨੰ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਞ੍ਞਾਣਅਵਸਿਟ੍ਠਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਵਾ। **ਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਨੰ। ਆਘਾਤਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮਵਾਯਨੰ

ਇਧ ''ਕਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦਨਮੇਵ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਞ੍ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ''ਨ ਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। **ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇ**ਵ ਏਕੁਪ੍ਪਾਦੇਕਵਤ੍ਥੁਕੇਕਾਰਮ੍ਮਣੇਕਨਿਰੋਧਭਾਵਤੋ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਮਨੋਪਦੋਸੇ। **ਤੁਮ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ''ਤੁਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਏਕੋ ਸਦ੍ਦੋ ''ਯਥਾ ਅਮ੍ਹਾਕ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ''ਅਮ੍ਹ''ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਸਦ੍ਦੋ। ਯਥਾਹ, ''ਤਸ੍ਮਾ ਹਿ ਅਮ੍ਹੰ ਦਹਰਾ ਨ ਮਿਯ੍ਯਰੇ''ਤਿ (ਜਾ॰ ੧.੯.੯੩, ੯੯)। **''ਅਨੁਰਾਯੋ''**ਤਿ ਇਦੰ ਮਨੋਪਦੋਸਸ੍ਸ ਅਕਰਣੀਯਤਾਯ ਕਾਰਣਵਚਨੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰਯੇਵ ਚ ਭਵੇਯ੍ਯ ਤੇਨ ਕੋਪਾਦਿਨਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੰ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਕੋਪਾਦਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਨ ਕਰਣੀਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨ ਨਾਹੰ ''ਸਬ੍ਬਥ੍ਵੂ''ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵੇਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਤਤੋ ਨਿਵਾਰੇਮਿ, ਅਥ ਖੋ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਕਾਰਣਵਚਨੰ ਯਸ੍ਮਾ ਆਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **''ਆਦੀਨਵੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ''**ਤਿ। **''ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਨੋਪਦੋਸੋ ਨ ਕਾਲਨ੍ਤਰਭਾਵਿਨੋਯੇਵ ਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਤਙ੍ਖਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਰਹਸ੍ਸਪਿ ਹਿਤਸੁਖਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੋਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੇ ਆਦੀਨਵੰ ਦਲ੍ਹਤਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯੇਸੰ ਕੇਸਞ੍ਚਿ** ''ਪਰੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾਨੰਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਕੁਪਿਤੋ''**ਤਿਆਦਿ।

ਅਨ੍ਧਤਮਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਧਭਾਵਕਰਤਮੰ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਤ੍ਥ। ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਹਿ ਏਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ। ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ ਕੋਧੋ ਸਹਤੇ ਨਰੰ, ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਕਾਰਣਵਚਨੰ, ਯਸ੍ਮਾ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਨਰੰ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਯਦਾ ਕੋਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਯੰਤੰਸਦ੍ਦਾਨੰ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਯ ਪਰਾਮਸਨੰ। **ਕੋਧੋ ਸਹਤੇ**ਤਿ ਯਦੇਤੰ ਕੋਧਸ੍ਸ ਸਹਨੰ ਅਭਿਭਵਨੰ, ਏਤੰ ਅਨ੍ਧਕਾਰਤਮਭਵਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਯੰ ਨਰੰ ਕੋਧੋ ਸਹਤੇ ਅਭਿਭਵਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਤਮੰ ਤਦਾ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਚ ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ ਨ ਜਾਨਾਤਿ, ਕੁਦ੍ਧੋ ਧਮ੍ਮੰ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ। **ਅਨੁਰਤੋ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਤੋ ਵਾ।

''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਏਵ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਸਤ੍ਥਾ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤ੍ਤਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ ਸੰਕਿਲੇਸਰਹਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **''ਇਦਞ੍ਚਿਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣ''**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਚ ''ਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੰ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਤੰ ਹੋਤਿ। **ਦੁਤਿਯੰ ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿ ਪਦੰ। **ਪਠਮਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਅਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚਾ**ਤਿ ''ਨ ਚ ਪਨੇਤੰ ਅਮ੍ਹੇਸੁ ਸੰਵਿਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਪਦੰ। **ਤਤਿਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਚੇਤੰ ਅਮ੍ਹੇਸੂ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ। **ਅਵਣ੍ਣੇਯੇ**ਵਾਤਿ ਕਾਰਣਪਤਿਰੂਪਕੰ ਵਤ੍ਵਾ ਦੋਸਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਨਿਨ੍ਨੇ ਏਵ। **ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੇਵਲੰ ਅਕ੍ਕੋਸਨਖੁੰਸਨਵਮ੍ਭਨਾਦੀਸੁ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬੇਠਨੰ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ **''ਯਦਿ ਹੀ''**ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਾਕਟੰ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੬. **ਆਨਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਪਮੋਦਨ੍ਤਿ **ਏਤੇਨ** ਧਮ੍ਮੇਨ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਆਨਨ੍ਦ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਰਣਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । ਸੋਭਨੰ ਮਨੋ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਸੁਮਨੋ, ਸੋਭਨੰ ਵਾ ਮਨੋ ਸੁਮਨੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਤਦਞ੍ਞਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਸੋਮਨਸ੍ਸਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਰੁਲ੍ਹੀਸਦ੍ਦਤ੍ਤਾ ਯਥਾ ''ਪਙ੍ਕਜ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **''ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨ''**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਉਬ੍ਬਿਲਯਤੀਤਿ ਉਬ੍ਬਿਲੰ, ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਯ ਵਿਸੇਸੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਬ੍ਬਿਲਮੇਵ ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੰ।** ਯਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੰ ਵਾਤਪੂਰਿਤਭਸ੍ਤਾ ਵਿਯ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨਾਕਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਸਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਾਯ ਓਦਗ੍ਗਿਯਪੀਤਿਯਾ ਏਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਵਹਾਯਾ''**ਤਿਆਦਿ। ਇਧਾਪਿ ''ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਤੇਸੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਆਯਤਿੰ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਨੰ ਏਦਿਸੇਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਅਕੁਸਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਪਟਿਸੇਧੇਨ੍ਤੋ ਧਮ੍ਮਨੇਤ੍ਤਿੰ ਠਪੇਤੀ''ਤਿ, **''ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧੋ, ਏਕੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਵੁਤ੍ਤੋ''**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਤੇਸੰ ਵਸੇਨ ਸੇਸਾਨਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਕਰਣੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ, **''ਪਿ-** ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਧ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **''ਤੁਮ੍ਹੰਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ''**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ''ਅਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਇਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਵਣ੍ਣਪਕ੍ਖੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਨ੍ਤਿ ਚ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂਯੇਵ ਅਤ੍ਥਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਚੋਦੇਤਿ। ਆਚਰਿਯੋ “**ਸਚ੍ਚਂ ਵਣ੍ਣਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ “**ਤਂ ਪਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਹਰਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੀਯਤਾਵਚਨਂ। ਨਨੁ ਭਗਵਤਾ ਵਣ੍ਣਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਕਸਿਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਸਿਣਤਾਯ ਸਕਲਭਾਵੇਨ। ਕੇਚਿ ਪਨ “**ਜਮ੍ਬੁਦੀਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ਮਤੇਨ ਕਸਿਣਜਮ੍ਬੁਦੀਪ-ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਗੇਹਸ੍ਸਿਤਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਝਾਨਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਪਾਹਂ ਦੇਵਾਨਂ ਇਨ੍ਦ ਦੁਵਿਧੇਨ ਵਦਾਮਿ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਸੇਵਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫੯)। “**ਅਯਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਯੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰੀ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਇਦਞ੍ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ, ਪੀਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਰਹਿਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਪੀਤਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਸੇਵਿਤਬ੍ਬਾਸੇਵਿਤਬ੍ਬਵਿਭਾਗਵਚਨਤੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਪਾਕਟੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਕਰਭਾਵੋ, ਨ ਤਥਾ ਪੀਤਿਯਾਤਿ ਪੀਤਿਯੇਵ ਲੋਭਸਹਗਤਤ੍ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। “**ਲੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਗਾਥਾਨਂ ‘‘ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਗਾਥਾਸੁ ਵਿਯ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

‘‘ਮਮਂ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਰੇ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਵਣ੍ਣਂ ਭਾਸੇਯ੍ਯੁਂ, ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇ ਅਸ੍ਸਥ ਆਨਨ੍ਦਿਨੋ ਸੁਮਨਾ ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤਾ, ਅਪਿ ਨੁ ਤੁਮ੍ਹੇ ਪਰੇਸਂ ਸੁਭਾਸਿਤਦੁਬ੍ਭਾਸਿਤਂ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਾਥਾਤਿ। ਨੋ ਹੇਤਂ ਭਨ੍ਤੇ’’ਤਿ ਅਯਂ **ਤਤਿਯਵਾਰੋ,** ਸੋ ਦੇਸਨਾਕਾਲੇ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਾਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨਾਗਤੋਪਿ ਤਦਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਗਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ਤਂ ਕਥਾਵਤ੍ਥੁਪਕਰਣਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਅਤ੍ਥਤੋ ਆਗਤੋ ਯੇਵਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਂਵਣ੍ਣਨਾਕਾਲੇ ਤਥਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸੋ ਵਾਰੋ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। “**ਯਥੇਵ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਸਮ੍ਭਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹੀਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਣ੍ਣੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, ‘‘ਦੁਤਿਯਂ ਪਦਂ ਪਠਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ, ਚਤੁਤ੍ਥਞ੍ਚ ਤਤਿਯਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੭. ਨਿਵਤ੍ਤੋ ਅਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤਾਭਾਵਤੋ। **ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵ** ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਧਿਕਤਭਾਵਤੋ। **ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਸ੍ਸਤਿ** ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ। ਓਰਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੋ ‘‘ਓਰਤੋ ਭੋਗਂ, ਓਰਂ ਪਾਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਅਥ ਵਾ ਹੇਟ੍ਠਾਅਤ੍ਥੋ **ਓਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਓਰਂ ਆਗਮਨਾਯ ਯੇ ਪਚ੍ਚਯਾ, ਤੇ ਓਰਮ੍ਭਾਗਿਯਾਨਿ ਸਂਯੋਜਨਾਨੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਯੋ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗੋ, ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਤਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸੀਲਮਤ੍ਤਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਥੋ ਵਾ ‘‘ਭੇਸਜ੍ਜਮਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੭) ਵਿਯ। ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਵਾ ‘‘ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਾ (ਧ॰ ਸ॰ ਤਿਕਮਾਤਿਕਾ ੬), ਮਨੋਮਤ੍ਤਾ ਧਾਤੁ ਮਨੋਧਾਤੂ’’ਤਿ ਚ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ, ਓਰਮਤ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸੀਲਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸੀਲੇਨਪਿ ਤਦੇਕਦੇਸਸ੍ਸੇਵ ਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥਂ ਅਪ੍ਪਕਤ੍ਥਵਾਚਕੋ, ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ ‘‘ਸੀਲਮਤ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸੀਲਾਨਿ ਇਧ ਦੇਸਨਂ ਅਨਾਰੁਲ਼੍ਹਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਤਾਨਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਨਿ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਸੁ ਪਾਕਟਾਨੀਤਿ। “**ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ “**ਵਦਮਾਨੋ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਮਾਨ-ਸਦ੍ਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਲਙ੍ਕਰਣਂ ਵਿਭੂਸਨਂ **ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ,** ਕੁਣ੍ਡਲਾਦਿਪਸਾਧਨਂ ਵਾ। ਊਨਟ੍ਠਾਨਪੂਰਣਂ **ਮਣ੍ਡਨਂ। ਮਣ੍ਡਨੇ**ਤਿ ਮਣ੍ਡਨਹੇਤੁ। ਅਥ ਵਾ ਮਣ੍ਡਤੀਤਿ ਮਣ੍ਡਨੋ, ਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ ਪੁਰਿਸੋ। ਬਹੁਵਚਨਤ੍ਥੇ ਚ ਇਦਂ ਏਕਵਚਨਂ, ਮਣ੍ਡਨਸੀਲੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਸੀਲਥੋਮਨ ਸੁਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਚਨ੍ਦਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਨ੍ਦਨਸਹਚਰਣਤੋ ਚਨ੍ਦਨਗਨ੍ਧੋ, ਤਥਾ **ਤਗਰਾ**ਦੀਸੁਪਿ। **ਸਤਞ੍ਚ ਗਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧੋ ਵਿਯਾਤਿ ਗਨ੍ਧੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੀਲਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਥੁਤਿਘੋਸੋ। ਸੀਲਞ੍ਹਿ ਕਿਤ੍ਤਿਯਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ।

ਯਥਾਹ ‘‘ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੫.੨੧੩; ਮਹਾਵ॰ ੨੮੫)। **ਪਵਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਸਤਿ। ਗਨ੍ਧਾਵ **ਗਨ੍ਧਜਾਤਾ।**

‘‘ਅਪ੍ਪਕਂ ਬਹੁਕ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਰਾਪਾਰਂ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਉਪਨਿਧਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਉਪਰਿਗੁਣੇ ਉਪਨਿਧਾਯਾ’’**ਤਿ। **ਸੀਲਞ੍ਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਹਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਇਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇਨ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਬਹੁਕਾਰਂ, ਪਭਾਵਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸੇ ਪਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਧਾਯ ਕਲਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪੇਤਿ, ਤਥਾ ਸਮਾਧਿ ਚ ਪਞ੍ਞਾਯਾ’’ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਤਸ੍ਮਾ’’**ਤਿਆਦਿ। ਇਦਾਨਿ ‘‘ਕਥ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **‘‘ਅਭਿ…ਪੇ॰… ਮੂਲੇ’’**ਤਿ ਇਦਂ ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸ੍ਸ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਬੋਧਿਮੂਲਵਾਤਿਸਮਾਗਮਾਦੀਸੁ ਕਤਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਹਿ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਕਰਣਤ੍ਥਾਯ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਠਾਨਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਰਤਨਮਣ੍ਡਪਾਦਿ ਸਕ੍ਕਸ੍ਸ ਦੇਵਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਯ ਵਿਸ੍ਸਕਮ੍ਮੁਨਾ ਨਿਮ੍ਮਿਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਭਗਵਤਾਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ‘‘ਯੋ ਕੋਚਿ ਏਵਰੂਪਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਆਗਚ੍ਛਤੂ’’ਤਿ ਚੋਦਨਾਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **‘‘ਅਤ੍ਤਾਦਾਨਪਰਿਦੀਪਨ’’**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਤਾਦਾਨਂ** ਅਨੁਯੋਗੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਤਥਾ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਤ੍ਤਾ, ‘‘ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ **ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਮਦ੍ਦਨਂ।**

ਉਪਰਿਮਕਾਯਤੋਤਿਆਦਿ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਮਗ੍ਗੇ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੬)।

ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸੋ –

> ‘‘ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਪਰਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਂ। ਪਚ੍ਛਿਮਕਾਯਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਕਾਯਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਅਕ੍ਖਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਅਕ੍ਖਿਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਅਕ੍ਖਿਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਅਕ੍ਖਿਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਕਣ੍ਣਸੋਤਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਨਾਸਿਕਾਸੋਤਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਅਂਸਕੂਟਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਅਂਸਕੂਟਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਅਂਸਕੂਟਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਅਂਸਕੂਟਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਹਤ੍ਥਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਹਤ੍ਥਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਹਤ੍ਥਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਵਾਮਪਸ੍ਸਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਪਸ੍ਸਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਸ੍ਸਤੋ ਉਦਕਂ। ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਤੋ ਅਗ੍ਗਿ , ਵਾਮਪਾਦਤੋ ਉਦਕਂ। ਵਾਮਪਾਦਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਦਕ੍ਖਿਣਪਾਦਤੋ ਉਦਕਂ। ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲੇਹਿ ਅਗ੍ਗਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਉਦਕਂ । ਅਙ੍ਗੁਲਨ੍ਤਰਿਕਾਹਿ ਅਗ੍ਗਿ, ਅਙ੍ਗੁਲਙ੍ਗੁਲੇਹਿ ਉਦਕਂ। ਏਕੇਕਲੋਮਤੋ ਅਗ੍ਗਿ, ਏਕੇਕਲੋਮਤੋ ਉਦਕਂ। ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਲੋਮਕੂਪਤੋ ਉਦਕਧਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀ’’ਤਿ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੧੬)।

ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ‘‘ਏਕੇਕਲੋਮਕੂਪਤੋ’’ਤਿ ਆਗਤਂ।

‘‘ਛਨ੍ਨਂ ਵਣ੍ਣਾਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨੀਲਾਨਂ ਪੀਤਕਾਨਂ ਲੋਹਿਤਕਾਨਂ ਓਦਾਤਾਨਂ ਮਞ੍ਜਿਟ੍ਠਾਨਂ ਪਭਸ੍ਸਰਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸੋ। **‘‘ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾ ਰਸ੍ਮਿਯੋ’’**ਤਿ ਇਦਂ ਤਾਸਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਸਤ੍ਥਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਮ੍ਮਿਤੋ ਚਙ੍ਕਮਤਿ ਵਾ ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਸੇਯ੍ਯਂ ਵਾ ਕਪ੍ਪੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚਤੂਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੁ ਏਕੇਕਮੂਲਕਾ ਸਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ, ਨਿਮ੍ਮਿਤਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ ਸਬ੍ਬੇਵ ਅਟ੍ਠ ਵਾਰੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਧੁਪਾਯਾਸਨ੍ਤਿ ਮਧੁਸਿਤ੍ਤਂ ਪਾਯਾਸਂ। ਅਤ੍ਤਾ ਮਿਤ੍ਤੋ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਵੇਰੀਤਿ ਚਤੂਸੁ ਸੀਮਸਮ੍ਭੇਦਵਸੇਨ **ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਮੇਤ੍ਤਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ।** ‘‘ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ ‘‘ਵੀਰਿਯਾਧਿਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੩; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਵਸੇਨ

ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ‘‘ਕਿਚ੍ਛਂ ਵਤਾਯਂ ਲੋਕੋ ਆਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪) ਜਰਾਮਰਣਮੁਖੇਨ **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਞਾਣਂ ਓਤਾਰੇਤ੍ਵਾ। ਆਨਾਪਾਨਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣ’’ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਵਿਭਤ੍ਤਿਵਿਪਰਿਣਾਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਮ੍ਪਿ ਹਿ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਮੇਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਛਤ੍ਤਿਂਸਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੋ **ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ।** ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਦੋਣਗਣ੍ਹਨਪ੍ਪਮਾਣਂ ਕੁਣ੍ਡਂ **ਕੋਲਮ੍ਬੋ।** ਦਰਿਭਾਗੋ **ਕਨ੍ਨਰੋ।** ਚਕ੍ਕਵਾਲਪਾਦੇਸੁ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ **ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ।**

“ਦ੍ਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ”ਤਿਆਦਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਮੂਲਪਰਿਯਾਯਵਣ੍ਣਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਵਿਸੇਸਨਿਦ੍ਧਾਰਣਤ੍ਥਂ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਭਗਵਤੋ ਉਪਰਿ ਗੁਣੇ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਤੁ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ, ਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਅਵਿਸਯਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮)। ਵਾਚੁਗ੍ਗਤਕਰਣਂ **ਉਗ੍ਗਹੋ।** ਅਤ੍ਥਪਰਿਪੁਚ੍ਛਨਂ **ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾ।** ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਵਨਂ **ਸਵਨਂ।** ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤ੍ਥਾਨਂ ਸੁਨਿਕ੍ਖੇਪਸੁਦਸ੍ਸਨੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਹਰਣਂ **ਧਾਰਣਂ।** ਏਵਂ ਸੁਤਧਾਤਪਰਿਚਿਤਾਨਂ ਮਨਸਾਨੁਪੇਕ੍ਖਨਂ **ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਂ।** ਬਹੂਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚ ਅਵਿਹਤਤ੍ਤਾ ਤਾ ਜਨੇਨ੍ਤਿ, ਤਾਹਿ ਵਾ ਜਨਿਤਾਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ।** ਅਵਿਘਾਤਮੇਵ ਵਾ **ਜਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਦਤਿ। **ਪੁਥੁ ਸਤ੍ਥਾਰਾਨਂ ਮੁਖੁਲ੍ਲੋਕਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਥੂ ਜਨਾ ਸਤ੍ਥਪਟਿਞ੍ਞਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੋ। **ਪੁਥੁ... ਪੇ॰... ਅਵੁਟ੍ਠਿਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਜਨਾ, ਗਤਿਯੋ। ਪੁਥੂ ਜਨਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ।** ਇਤੋ ਪਰੇ ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ ਜਨਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਾਦਯੋ। ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਪੁਥੂ ਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ।** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਦਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ **ਜਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਕਾਮਰਾਗਭਵਰਾਗਦਿਟ੍ਠਿਅਵਿਜ੍ਜਾ **ਓਘਾ।** ਰਾਗਗ੍ਗਿਆਦਯੋ **ਸਨ੍ਤਾਪਾ।** ਤੇਯੇਵ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਵਾ ਕਿਲੇਸਾ **ਪਰਿਲ਼ਾਹਾ। ਪੁਥੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਜਾਯਤੀਤਿ ਜਨੋ, ਰਾਗੋ ਗੇਧੋਤਿ ਏਵਂ ਆਦਿਕੋ। ਪੁਥੁ ਜਨੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ,** ਪੁਥੂਸੁ ਵਾ ਜਨਾ ਜਾਤਾ ਰਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਰਾਗਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ਏਵ ਵਾ **ਜਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾ, ਉਪਦ੍ਦੁਤਾ ਵਾ। **“ਪੁਥੂਨਂ ਗਣਨਪਥਮਤੀਤਾਨ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਥੂ ਜਨਾ **ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਯੇਹਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸੇਹਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇਹਿ ਭਗਵਤਿ **ਤਥਾਗਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਤਂਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **“ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਗੁਣਨੇਮਿਤ੍ਤਕਾਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ। ਯਥਾਹ –

> ‘‘ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ, ਸਗੁਣੇਨ ਮਹੇਸਿਨੋ।
> ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਮੁਦ੍ਧੇਯ੍ਯਂ, ਅਪਿ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੭੬)।

ਤਥਾ ਆਗਤੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਯ ਵਿਸੇਸਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟਿਪਦਾਗਮਨਤ੍ਥੋ **ਆਗਤ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਨ ਞਾਣਗਮਨਤ੍ਥੋ ‘‘ਤਥਲਕ੍ਖਣਂ ਆਗਤੋ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੪.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੧੭੦; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੩੭; ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੪) ਵਿਯ, ਨਾਪਿ ਕਾਯਗਮਨਾਦਿਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਆਗਤੋ ਖੋ ਮਹਾਸਮਣੋ, ਮਾਗਧਾਨਂ ਗਿਰਿਬ੍ਬਜ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਵ॰ ੬੨) ਵਿਯ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਾਕਾਰਨਿਯਮਨਵਸੇਨ ਓਪਮ੍ਮਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨਤ੍ਥੋ ਤਥਾ-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਂ ਕਰੁਣਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾਮੁਖੇਨ ਪੁਰਿਮਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਂ ਉਦਾਹਰਣਵਸੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਯਂਤਂਸਦ੍ਦਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਤੋ **“ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਲੋਕ... ਪੇ॰... ਆਗਤਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਤਂ ਪਨ ਪਟਿਪਦਂ ਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪) ਸਮ੍ਬਹੁਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਸੁਪਾਕਟਾਨਂ ਆਸਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦੀਨਂ ਛਨ੍ਨਂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਸੇਨ ਨਿਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਸਤ੍ਥਾਰਦਸ੍ਸਨਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਧਿਕਾਰਛਨ੍ਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇਨ ਕਾਯਪ੍ਪਣਿਧਾਨਮਹਾਪਣਿਧਾਨੇਨ । ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਾਯਪ੍ਪਣਿਧਾਨਂ ਇਮਿਨਾਵ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨ

ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ। ਏਵੰ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰਵਸੇਨ ‘‘ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਪਾਰਮੀਪੂਰਣਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਯਥਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀ ਭਗਵਾ…ਪੇ॰… ਕਸ੍ਸਪੋ ਭਗਵਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**’’ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿਕਾਨਂ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਦਾਯ ਕੋਸਲ੍ਲਜਨਨਤ੍ਥਂ ਪਾਰਮੀਸੁ ਅਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾ – ਕਾ ਪਨੇਤਾ ਪਾਰਮਿਯੋ? ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋ? ਕਤਿਵਿਧਾ ਚੇਤਾ? ਕੋ ਤਾਸਂ ਕਮੋ? ਕਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨਿ? ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋ? ਕੋ ਸਂਕਿਲੇਸੋ? ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਂ? ਕੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ? ਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ? ਕੋ ਵਿਭਾਗੋ? ਕੋ ਸਙ੍ਗਹੋ? ਕੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯੋ? ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਨਂ? ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋ? ਕਿਂ ਚੇਤਾਸਂ ਫਲਨ੍ਤਿ?

ਤਤ੍ਰਿਦਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ – **ਕਾ ਪਨੇਤਾ ਪਾਰਮਿਯੋ**ਤਿ। ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਹਤਾ ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਦਾਨਾਦਯੋ ਗੁਣਾ ਪਾਰਮਿਯੋ।

ਕੇਨਟ੍ਠੇਨ ਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਦਾਨਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਸਤ੍ਤੁਤ੍ਤਮਤਾਯ ਪਰਮਾ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਪਾਰਮੀ, ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਦਾਨਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਪੂਰਕੋ ਪਾਲਕੋ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ। ਪਰਮਸ੍ਸ ਅਯਂ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਵਾ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਪਾਰਮੀ, ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਵ। ਅਥ ਵਾ ਪਰਂ ਸਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਮਵਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਧਿਕਤਰਂ ਮਜ੍ਜਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸਂਕਿਲੇਸਮਲਤੋ, ਪਰਂ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਿਸੇਸੇਨ ਮਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਲੋਕਂ ਪਮਾਣਭੂਤੇਨ ਞਾਣਵਿਸੇਸੇਨ ਇਧਲੋਕਂ ਵਿਯ ਮੁਨਾਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਤਿਵਿਯ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਗਣਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਮਿਨੇਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਪਰਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਭੂਤਤੋ ਧਮ੍ਮਕਾਯਤੋ ਅਞ੍ਞਂ, ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵਾ ਤਦਨਤ੍ਥਕਰਂ ਕਿਲੇਸਚੋਰਗਣਂ ਮਿਨਾਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਪਰਮੋ, ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ। ‘‘ਪਰਮਸ੍ਸ ਅਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਪਾਰੇ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਮਜ੍ਜਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ ਸਤ੍ਤੇ ਚ ਸੋਧੇਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਵਤਿ ਬਨ੍ਧਤਿ ਯੋਜੇਤਿ, ਤਂ ਵਾ ਮਯਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਗਮੇਤਿ ਚ, ਮੁਨਾਤਿ ਵਾ ਤਂ ਯਾਥਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਨੇਤਿ ਪਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਕਿਲੇਸਾਰਿਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਮਿਨਾਤਿ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਪਾਰਮੀ, ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ, ਕਮ੍ਮਂ ਵਾ ਪਾਰਮਿਤਾ, ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾਵ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਾਰਮੀਨਂ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਤਿਵਿਧਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸਵਿਧਾ, ਤਾ ਪਨ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ਸਰੂਪਤੋ ਆਗਤਾਯੇਵ। ਯਥਾਹ –

‘‘ਵਿਚਿਨਨ੍ਤੋ ਤਦਾ ਦਕ੍ਖਿਂ, ਪਠਮਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੧੧੬)।

ਯਥਾ ਚਾਹ –

‘‘ਕਤਿ ਨੁ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਾ ਧਮ੍ਮਾ? ਦਸ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਾ ਧਮ੍ਮਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਦਾਨਂ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੀਲਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਂ ਖਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਮਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਇਮੇ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਦਸ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਾ ਧਮ੍ਮਾਤਿ। ਇਦਮਵੋਚ ਭਗਵਾ, ਇਦਂ ਵਤ੍ਵਾਨ ਸੁਗਤੋ ਅਥਾਪਰਂ ਏਤਦਵੋਚ ਸਤ੍ਥਾ –

‘ਦਾਨਂ ਸੀਲਞ੍ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯੇਨ ਪਞ੍ਚਮਂ।
ਖਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਮੇਤ੍ਤੁਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਤੇ ਦਸਾ’ਤਿ’’॥

ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਛਬ੍ਬਿਧਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਏਤਾਸਂ ਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੋ ਪਨ ਸਙ੍ਗਹੋ ਪਰਤੋ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

ਕੋ ਤਾਸਂ ਕਮੋਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਮੋ** ਨਾਮ ਦੇਸਨਾਕ੍ਕਮੋ, ਸੋ ਚ ਪਠਮਸਮਾਦਾਨਹੇਤੁਕੋ, ਸਮਾਦਾਨਂ ਪਵਿਚਯਹੇਤੁਕਂ, ਇਤਿ ਯਥਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਪਵਿਚਿਤਾ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਾ ਚ, ਤਥਾ ਦੇਸਿਤਾ। ਤਤ੍ਥ ਚ ਦਾਨਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਹੂਪਕਾਰਂ ਸੁਕਰਞ੍ਚਾਤਿ ਤਂ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦਾਨਂ

ਸੀਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਨ੍ਤਿ ਦਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੀਲਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਪਞ੍ਞਾ ਵੀਰਿਯਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਵੀਰਿਯਂ ਖਨ੍ਤਿਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਖਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਸਚ੍ਚਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਮਹਪ੍ਫਲਾ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨਿਸਂਸਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰਂ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਕਰੁਣਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ, ਕਰੁਣਾ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ ਪਨ ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕਾ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ? ਉਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤੇਸੁ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਲਂ ਉਪੇਕ੍ਖਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਸਬ੍ਬਦਾ ਚਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਨ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕਾ, ਸਤ੍ਤਕਤੇਸੁ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਉਪੇਕ੍ਖਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਪਚੁਰਜਨੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਅਪ੍ਪਫਲਤ੍ਤਾ, ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ ਚ ਆਦਿਮ੍ਹਿ **ਦਾਨਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸੀਲੇਨਦਾਯਕਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸੁਦ੍ਧਿਤੋ, ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਪੀਲ਼ਾਨਿਵਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ, ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਵਚਨਤੋ, ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਵਚਨਤੋ ਚ ਦਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਸੀਲਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਕਾਯਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਮਨੋਸੁਚਰਿਤਵਚਨਤੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸ੍ਸ ਸੁਖੇਨੇਵ ਝਾਨਸਮਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਕਮ੍ਮਾਪਰਾਧਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਕਿਲੇਸਾਪਰਾਧਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਵਚਨਤੋ, ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨਤੋ ਚ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਤੋ, ਝਾਨਾਭਾਵੇ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਵਚਨਤੋ। ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾ, ਪਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ ਚ ਸਮਾਧਿ। ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਵਚਨਤੋ, ਪਰਹਿਤਜ੍ਝਾਨੇਨ ਪਰਹਿਤਕਰਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਵਚਨਤੋ ਚ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਪਞ੍ਞਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇਨ ਪਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਹਿਤਾਯ ਆਰਮ੍ਭਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯਤਾਵਚਨਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਵਚਨਤੋ, ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰਿਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਉਟ੍ਠਾਨਵਚਨਤੋ ਚ। ਨਿਸਮ੍ਮਕਾਰਿਨੋ ਹਿ ਉਟ੍ਠਾਨਂ ਫਲਵਿਸੇਸਮਾਵਹਤੀਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਵੀਰਿਯਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵੀਰਿਯੇਨ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਵੀਰਿਯਵਾ ਹਿ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਉਪਨੀਤਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਹਰਤਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਲਙ੍ਕਾਰਭਾਵਤੋ। ਵੀਰਿਯਵਤੋ ਹਿ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾ ਸੋਭਤਿ। ਪਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸਮਥਨਿਮਿਤ੍ਤਵਚਨਤੋ, ਅਚ੍ਚਾਰਮ੍ਭੇਨ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਵਚਨਤੋ। ਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਦੋਸੋ ਪਹੀਯਤਿ। ਵੀਰਿਯਵਤੋ ਸਾਤਚ੍ਚਕਰਣਵਚਨਤੋ। ਖਨ੍ਤਿਬਹੁਲੋ ਹਿ ਅਨੁਦ੍ਧਤੋ ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਤੋ ਪਰਹਿਤਕਿਰਿਯਾਰਮ੍ਭੇ ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰਤਣ੍ਹਾਭਾਵਵਚਨਤੋ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨੇ ਹਿ ਸਤਿ ਤਣ੍ਹਾ ਨ ਹੋਤਿ। ਪਰਹਿਤਾਰਮ੍ਭੇ ਪਰਮੇਪਿ ਪਰਕਤਦੁਕ੍ਖਸਹਨਭਾਵਵਚਨਤੋ ਚ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਖਨ੍ਤਿ** ਵੁਤ੍ਤਾ । ਸਚ੍ਚੇਨ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਚਿਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਅਪਕਾਰਿਨੋ ਅਪਕਾਰਖਨ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦੁਪਕਾਰਕਰਣੇ ਅਵਿਸਂਵਾਦਵਚਨਤੋ, ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਪਵਾਦਵਾਚਾਵਿਕਮ੍ਪਨੇਨ ਭੂਤਵਾਦਿਤਾਯ ਅਵਿਜਹਨਵਚਨਤੋ, ਸਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦੁਪਬ੍ਰੂਹਿਤਞਾਣਸਚ੍ਚਵਚਨਤੋ ਚ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਸਚ੍ਚਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਅਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਵਿਰਤਿ ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਅਵਿਸਂਵਾਦਿਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਚਲਭਾਵਵਚਨਤੋ। ਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧੋ ਹਿ ਦਾਨਾਦੀਸੁ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਨਿਚ੍ਚਲੋਵ ਪਵਤ੍ਤਤਿ। ਞਾਣਸਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਵਚਨਤੋ। ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਵਾ ਹਿ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤੇ ਚ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਹਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਭਾਵਤੋਤਿ ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ** ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਰਹਿਤਕਰਣਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਵਚਨਤੋ। ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੇ ਹਿ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ ਹੋਤਿ। ਅਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਸਮਾਦਾਨਾਵਿਕੋਪਨਤੋ, ਸਮਾਦਾਨਸਮ੍ਭਵਤੋ ਚ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਮੇਤ੍ਤਾ** ਵੁਤ੍ਤਾ। ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਸੁਦ੍ਧਿਤੋ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦਪਰਾਧੇਸੁ ਉਦਾਸੀਨਤਾਵਚਨਤੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਵਤ੍ਵਾ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਭਾਵਨਾਵਚਨਤੋ, ‘‘ਹਿਤਕਾਮਸਤ੍ਤੇਪਿ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ’’ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯਗੁਣਭਾਵਵਚਨਤੋ ਚ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਅਨਨ੍ਤਰਂ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ** ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਕਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਾਨਿ ਲਕ੍ਖਣਰਸਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾਨੀਤਿ? ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ, ਪਰੇਸਂ ਉਪਕਾਰਕਰਣਰਸਾ, ਅਵਿਕਮ੍ਪਨਰਸਾ ਵਾ, ਹਿਤੇਸਿਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤੁਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ।

ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਅਤ੍ਤੁਪਕਰਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾ **ਦਾਨਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਾਯਵਚੀਸੁਚਰਿਤਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਵਿਰਤਿ, ਕਤ੍ਤੁਬ੍ਬਕਰਣਚੇਤਨਾਦਯੋ ਚ **ਸੀਲਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੋ ਕਾਮਭਵੇਹਿ ਨਿਕ੍ਖਮਨਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧੋ **ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰਹਿਤਾਰਮ੍ਭੋ **ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਪਰਾਧਸਹਨਂ ਅਦੋਸਪ੍ਪਧਾਨੋ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਖਨ੍ਤਿਪਾਰਮਿਤਾ** । ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਦਿਭੇਦਂ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਂ **ਸਚ੍ਚਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਂ ਅਚਲਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਤਦਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੋ **ਮੇਤ੍ਤਾਪਾਰਮਿਤਾ।** ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਦ੍ਧਂਸਿਨੀ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮਿਤਾ।**

ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਲਕ੍ਖਣਂ **ਦਾਨਂ,** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਲੋਭਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਂ, ਅਨਾਸਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਭਵਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ, ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਸੀਲਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਸੀਲਂ,** ਸਮਾਧਾਨਲਕ੍ਖਣਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਵਿਦ੍ਧਂਸਨਰਸਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਰਸਂ ਵਾ, ਸੋਚੇਯ੍ਯਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਕਾਮਤੋ ਭਵਤੋ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ,** ਤਦਾਦੀਨਵਵਿਭਾਵਨਰਸਂ , ਤਤੋ ਏਵ ਵਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਂਵੇਗਪਦਟ੍ਠਾਨਂ । ਯਥਾਸਭਾਵਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ **ਪਞ੍ਞਾ,** ਅਕ੍ਖਲਿਤਪਟਿਵੇਧਲਕ੍ਖਣਾ ਵਾ ਕੁਸਲਿਸ੍ਸਾਸਖਿਤ੍ਤਉਸੁਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ, ਵਿਸਯੋਭਾਸਨਰਸਾ ਪਦੀਪੋ ਵਿਯ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਅਰਞ੍ਞਗਤਸੁਦੇਸਕੋ ਵਿਯ, ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨਾ, ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ। ਉਸ੍ਸਾਹਲਕ੍ਖਣਂ **ਵੀਰਿਯਂ,** ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨਰਸਂ, ਅਸਂਸੀਦਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਵੀਰਿਯਾਰਮ੍ਭਵਤ੍ਥੁ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੦) ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਂਵੇਗਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਾ। ਖਮਨਲਕ੍ਖਣਾ **ਖਨ੍ਤਿ,** ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਸਹਨਰਸਾ, ਅਧਿਵਾਸਨਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਅਵਿਰੋਧਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ ਵਾ, ਯਥਾਭੂਤਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਸਚ੍ਚਂ,** ਯਾਥਾਵਵਿਭਾਵਨਰਸਂ [ਯਥਾਸਭਾਵਵਿਭਾਵਨਰਸਂ (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਯ)], ਸਾਧੁਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਸੋਰਚ੍ਚਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਂ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ,** ਤੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਭਿਭਵਨਰਸਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਚਲਤਾਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਂ, ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਹਿਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਮੇਤ੍ਤਾ,** ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰਰਸਾ, ਆਘਾਤਵਿਨਯਨਰਸਾ ਵਾ, ਸੋਮ੍ਮਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਮਨਾਪਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣਾ **ਉਪੇਕ੍ਖਾ,** ਸਮਭਾਵਦਸ੍ਸਨਰਸਾ, ਪਟਿਘਾਨੁਨਯਵੂਪਸਮਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਪਦਟ੍ਠਾਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤਾ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਯਤੋ ਤਾਨਿ ਪਾਰਮੀਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਯੋ ਹਿ ਅਯਂ ''ਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਂ ਲਿਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੨.੫੯) ਅਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸਮੋਧਾਨਸਮ੍ਪਾਦਿਤੋ ''ਤਿਣ੍ਣੋ ਤਾਰੇਯ੍ਯਂ, ਮੁਤ੍ਤੋ ਮੋਚੇਯ੍ਯਂ, ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੋਧੇਯ੍ਯਂ, ਸੁਦ੍ਧੋ ਸੋਧੇਯ੍ਯਂ, ਦਨ੍ਤੋ ਦਮੇਯ੍ਯਂ, ਸਨ੍ਤੋ ਸਮੇਯ੍ਯਂ, ਅਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਅਸ੍ਸਾਸੇਯ੍ਯਂ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੋ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਪੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਯ) ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ, ਸੋ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਉਦ੍ਧਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪਵਿਚਯੁਪਟ੍ਠਾਨਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾ ਚ ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ, ਏਵਂ ਮਹਾਕਰੁਣਾ, ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਂ** ਨਾਮ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਯਾਹਿ ਕਰੁਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਤਾਹਿ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾਨਂ ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾ, ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਪਰਹਿਤਕਰਣਪਸੁਤਤਾ,

ਸੁਦੁਕ੍ਕਰੇਹਿਪਿ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਚਰਿਤੇਹਿ ਵਿਸਾਦਾਭਾਵੋ, ਪਸਾਦਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਸਵਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਵਤ੍ਥਾਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਪਟਿਲਾਭਹੇਤੁਭਾਵੋ ਚ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਬੁਦ੍ਧਕਮ੍ਮਸਿਦ੍ਧਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਯਂ ਤਰਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰੇ ਤਾਰੇਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਦੁਕ੍ਖਂ ਪਰਿਜਾਨਾਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਪਰਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕਾਰਂ ਆਰਭਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਾਭਿਮੁਖੋ ਹੋਤਿ, ਕਰੁਣਾਯ ਤਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ। ਤਥਾ ਕਰੁਣਾਯ ਸਂਸਾਰਾਭਿਮੁਖੋ ਹੋਤਿ , ਪਞ੍ਞਾਯ ਤਤ੍ਰ ਨਾਭਿਰਮਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ, ਕਰੁਣਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਾਯ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਕਰੁਣਾਯ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਨੁਕਮ੍ਪਤਿ, ਪਞ੍ਞਾਨੁਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਚ ਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਰਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਚ ਅਹਂਕਾਰਮਮਂਕਾਰਾਭਾਵੋ, ਕਰੁਣਾਯ ਆਲਸਿਯਦੀਨਤਾਭਾਵੋ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਕਰੁਣਾਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਤ੍ਤਪਰਨਾਥਤਾ, ਧੀਰਵੀਰਭਾਵੋ, ਅਨਤ੍ਤਨ੍ਤਪਅਪਰਨ੍ਤਪਤਾ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਭਯਾਭਿਂਸਨਕਭਾਵੋ, ਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤਿਲੋਕਾਧਿਪਤਿਤਾ, ਕਤਞ੍ਞੁਪੁਬ੍ਬਕਾਰਿਭਾਵੋ, ਮੋਹਤਣ੍ਹਾਵਿਗਮੋ, ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਿਦ੍ਧਿ, ਬਲਵੇਸਾਰਜ੍ਜਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਰਮਿਤਾਫਲਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਪਞ੍ਞਾਕਰੁਣਾ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਇਦਞ੍ਚ ਦ੍ਵਯਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਵਿਯ ਪਣਿਧਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਤਥਾ ਉਸ੍ਸਾਹਉਮ੍ਮਙ੍ਗਅਵਤ੍ਥਾਨਹਿਤਚਰਿਯਾ ਚ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ "**ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੋ**"ਤਿ ਪਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ –

''ਕਤਿ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੋ? ਚਤਸ੍ਸੋ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੋ। ਕਤਮਾ ਚਤਸ੍ਸੋ? ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਚ ਹੋਤਿ ਵੀਰਿਯਂ, ਉਮਙ੍ਗੋ ਚ ਹੋਤਿ ਪਞ੍ਞਾਭਾਵਨਾ, ਅਵਤ੍ਥਾਨਞ੍ਚ ਹੋਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾ ਚ ਹੋਤਿ ਹਿਤਚਰਿਯਾ। ਇਮਾ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਚਤਸ੍ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੋ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਮ੍ਪਿ)।

ਤਥਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਵਿਵੇਕਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਭੇਦਾ ਛ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ –

''ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਕਾਮੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਪਵਿਵੇਕ...ਪੇ॰... ਸਙ੍ਗਣਿਕਾਯ, ਅਲੋਭ...ਪੇ॰... ਲੋਭੇ, ਅਦੋਸ...ਪੇ॰... ਦੋਸੇ, ਅਮੋਹ...ਪੇ॰... ਮੋਹੇ, ਨਿਸ੍ਸਰਣਜ੍ਝਾਸਯਾ ਚ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਭਵੇਸੁ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੪੯ ਵਾਕ੍ਯਜਖਨ੍ਧੇਪਿ)।

ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਛ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ ਦਾਨਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਨ ਹਿ ਲੋਭਾਦੀਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਅਲੋਭਾਦਿਅਧਿਕਭਾਵੇਨ ਚ ਵਿਨਾ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮਿਯੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਅਲੋਭਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਅਧਿਕਭਾਵੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ ਅਲੋਭਜ੍ਝਾਸਯਾਦਿਤਾਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤੇ, ਏਵਂ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾਦਯੋਪਿ। ਯਥਾਹ –

''ਕਤਿ ਪਨ ਭਨ੍ਤੇ ਬੋਧਾਯ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ? ਦਸ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਾਯ ਚਰਨ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾ। ਕਤਮੇ ਦਸ? ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਛੇਰੇ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ, ਸੀਲ...ਪੇ॰... ਉਪੇਕ੍ਖਜ੍ਝਾਸਯਾ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖੇਸੁ ਦੋਸਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ''ਤਿ।

ਏਤੇਸੁ ਹਿ ਮਚ੍ਛੇਰਅਸਂਵਰਕਾਮਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਕੋਸਜ੍ਜਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਵਿਸਂਵਾਦਅਨਧਿਟ੍ਠਾਨਬ੍ਯਾਪਾਦ- ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਸਙ੍ਖਾਤੇਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਦਾਨਾਦਿਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯਤਾਦਯੋ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮੀਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ । ਤਥਾ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ।

ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਿਧਿ – ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਹਿਰਞ੍ਞਸੁਵਣ੍ਣਗੋਮਹਿੰਸਦਾਸਿਦਾਸਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਪਰਿਗ੍ਗਹਬਜਾਸਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਖੇਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਭਾਵੇਨ ਬਹੁਪਤ੍ਥਨੀਯਭਾਵਤੋ, ਰਾਜਚੋਰਾਦਿਸਾਧਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਵਿਵਾਦਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਸਪਤ੍ਤਕਰਣਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਾਰਤੋ, ਪਟਿਲਾਭਪਰਿਪਾਲਨੇਸੁ ਪਰਵਿਹੇਠਨਹੇਤੁਤੋ, ਵਿਨਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਚ ਸੋਕਾਦਿਅਨੇਕਵਿਹਿਤਬਜਸਨਾਵਹਤੋ, ਤਦਾਸਤ੍ਤਿਨਿਦਾਨਞ੍ਚ ਮਚ੍ਛੇਰਮਲਪਰਿਯੁਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਪਾਯੂਪਪਤ੍ਤਿਸਮ੍ਭਵਤੋਤਿ ਏਵੰ ਵਿਵਿਧਵਿਪੁਲਾਨਤ੍ਥਾਵਹਾ ਏਤੇ ਅਤ੍ਥਾ ਨਾਮ, ਤੇਸੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਯੇਵੇਕੋ ਸੋਤ੍ਥਿਭਾਵੋਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਕਰਣੀਯੋ।

ਅਪਿਚ ‘‘ਯਾਚਕੋ ਯਾਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਯ੍ਹਸ੍ਸ ਆਚਿਕ੍ਖਨਤੋ ਮਯ੍ਹੰ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਪਹਾਯ ਗਮਨੀਯੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਰਲੋਕੰ ਯਾਹੀਤਿ ਮਯ੍ਹੰ ਉਪਦੇਸਕੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਆਦਿਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਅਗਾਰੇ ਮਰਣਗ੍ਗਿਨਾ ਆਦਿਤ੍ਤੇ ਲੋਕੇ ਤਤੋ ਮਯ੍ਹੰ ਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਅਪਵਾਹਕਸਹਾਯੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਪਵਾਹਿਤਸ੍ਸ ਚਸ੍ਸ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨਿਕ੍ਖੇਪਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਦਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਕਲਜਾਣਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿੰ ਸਹਾਯਭਾਵਤੋ, ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾਯ ਪਰਮਦੁਲ੍ਲਭਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਚ ਪਰਮੋ ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਥਾ ‘‘ਉਲ਼ਾਰੇ ਕਮ੍ਮਨਿ ਅਨੇਨਾਹੰ ਸਮ੍ਭਾਵਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਸਮ੍ਭਾਵਨਾ ਅਵਿਤਥਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਏਕਨ੍ਤਭੇਦਿਤਾਯ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਅਯਾਚਿਤੇਨਪਿ ਮਯਾ ਦਾਤਬ੍ਬੰ, ਪਗੇਵ ਯਾਚਿਤੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਉਲ਼ਾਰਜ੍ਝਾਸਯੇਹਿ ਗਵੇਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਸਯਮੇਵਾਗਤੋ ਮਮ ਪੁਞ੍ਞੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਯਾਚਕਸ੍ਸ ਦਾਨਾਪਦੇਸੇਨ ਮਯ੍ਹਮੇਵਾਯਮਨੁਗ੍ਗਹੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਹੰ ਵਿਯ ਅਯੰ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਕੋ ਮਯਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਸਤਿ ਯਾਚਕੇ ਕਥੰ ਮਯ੍ਹੰ ਦਾਨਪਾਰਮੀ ਪੂਰੇਯਜਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਯਾਚਕਾਨਮੇਵਤ੍ਥਾਯ ਮਯਾ ਸਬ੍ਬੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਯਾਚਿਤ੍ਵਾ ਮਮ ਸਨ੍ਤਕੰ ਯਾਚਕਾ ਸਯਮੇਵ ਕਦਾ ਗਣ੍ਹੇਯਜੁ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥਮਹੰ ਯਾਚਕਾਨੰ ਪਿਯੋ ਚਸ੍ਸੰ ਮਨਾਪੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥੰ ਵਾ ਤੇ ਮਯ੍ਹੰ ਪਿਯਾ ਚਸ੍ਸੁ ਮਨਾਪਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥੰ ਵਾਹੰ ਦਦਮਾਨੋ, ਦਤ੍ਵਾਪਿ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਸ੍ਸੰ ਪਮੁਦਿਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥੰ ਵਾ ਮੇ ਯਾਚਕਾ ਭਵੇਯਜੁੰ, ਉਲ਼ਾਰੋ ਚ ਦਾਨਜ੍ਝਾਸਯੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥੰ ਵਾਹਮਯਾਚਿਤੋਯੇਵ ਯਾਚਕਾਨੰ ਹਦਯਮਞ੍ਞਾਯ ਦਦੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਸਤਿ ਧਨੇ ਯਾਚਕੇ ਚ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਮਹਤੀ ਮਯ੍ਹੰ ਵਞ੍ਚਨਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕਥੰ ਵਾਹੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਜੀਵਿਤੰ ਵਾਪਿ ਯਾਚਕਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜੇਯਜ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ।

ਅਪਿਚ ‘‘ਅਤ੍ਥੋ ਨਾਮਾਯੰ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੰ ਦਾਯਕੰ ਅਨੁਗਚ੍ਛਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੰ ਖੇਪਕੰ ਕਿਟਕੋ’’ਤਿ ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਯਾਚਮਾਨੋ ਪਨ ਯਦਿ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਪਿਯੋ ਮੰ ਯਾਚਤੀ’’ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਅਥ ਉਦਾਸੀਨਪੁਗ੍ਗਲੋ ਹੋਤਿ, ‘‘ਅਯੰ ਮੰ ਯਾਚਮਾਨੋ ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਦਦਨ੍ਤੋਪਿ ਹਿ ਯਾਚਕਾਨੰ ਪਿਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਥ ਪਨ ਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਾਚਤਿ, ‘‘ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਮੰ ਯਾਚਤਿ, ਅਯੰ ਮੰ ਯਾਚਮਾਨੋ ਅਦ੍ਧਾ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਵੇਰੀਪਿ ਪਿਯੋ ਮਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਵੰ ਪਿਯਪੁਗ੍ਗਲੇ ਵਿਯ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰੀਪੁਗ੍ਗਲੇਸੁਪਿ ਮੇਤ੍ਤਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮੰ ਕਰੁਣੰ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਵ ਦਾਤਬ੍ਬੰ।

ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਲੋਭਸ੍ਸ ਦੇਯਜਧਮ੍ਮਵਿਸਯਾ ਲੋਭਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯਜੁੰ, ਤੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪਟਿਞ੍ਞੇਨ ਇਤਿ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ ‘‘ਨਨੁ ਤਯਾ ਸਪ੍ਪੁਰਿਸ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਅਭਿਨੀਹਾਰੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਕਾਰਤ੍ਥਾਯ ਅਯੰ ਕਾਯੋ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯਞ੍ਚ ਪੁਞ੍ਞੰ, ਤਤ੍ਥ ਨਾਮ ਤੇ ਬਾਹਿਰੇਪਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਅਤਿਸਙ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਿਨਾਨਸਦਿਸੀ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਯਾ ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਙ੍ਗੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯਜਥਾਪਿ ਨਾਮ ਮਹਤੋ ਭੇਸਜ੍ਜਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਤਿਟ੍ਠਤੋ ਮੂਲੰ ਮੂਲਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਪਪਟਿਕੰ, ਤਚੰ, ਖਨ੍ਧੰ, ਵਿਟਪੰ, ਸਾਰੰ, ਸਾਖੰ, ਪਲਾਸੰ, ਪੁਪ੍ਫੰ, ਫਲੰ ਫਲਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ‘ਮਯ੍ਹੰ ਸਨ੍ਤਕੰ ਏਤੇ ਹਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਿਤਕ੍ਕਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਏਵਮੇਵ ਸਬ੍ਬਲੋਕਹਿਤਾਯ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਮਯਾ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖੇ ਅਕਤਞ੍ਞੁਕੇ ਨਿਚ੍ਚਾਸੁਚਿਮ੍ਹਿ ਕਾਯੇ ਪਰੇਸੰ ਉਪਕਾਰਾਯ ਵਿਨਿਯੁਜ੍ਜਮਾਨੇ ਅਣੁਮਤ੍ਤੋਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੋ, ਕੋ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਏਕਨ੍ਤਭੇਦਨਵਿਕਿਰਣਵਿਦ੍ਧੰਸਨਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਕੇਵਲੰ ਪਨ ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਜਮ੍ਭਿਤਮੇਤੰ, ਯਦਿਦੰ ‘ਏਤੰ ਮਮ, ਏਸੋਹਮਸ੍ਮਿ, ਏਸੋ

ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਬਾਹਿਰੇਸੁ ਵਿਯ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕੇਸੁਪਿ ਕਰਚਰਣਨਯਨਾਦੀਸੁ , ਮੰਸਾਦੀਸੁ ਚ ਅਨਪੇਕ੍ਖੇਨ ਹੁਤ੍ਵਾ ‘ਤੰਤਦਤ੍ਥਿਕਾ ਹਰਨ੍ਤੂ’ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ। ਏਵੰ ਪਟਿਸਞ੍ਚਿਕ੍ਖਤੋ ਚਸ੍ਸ ਬੋਧਾਯ ਪਹਿਤਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਾਯਜੀਵਿਤੇਸੁ ਨਿਰਪੇਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਾਨਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਕਾਯਵਚੀਮਨੋਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ ਞਾਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਠਿਤੋ, ਆਯਾਪਾਯੁਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਸਮਨ੍ਨਾਗਮੇਨ ਭਿਯ੍ਯੋਸੋ ਮਤ੍ਤਾਯ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ, ਅਭਯਦਾਨਸਦ੍ਧਮ੍ਮਦਾਨੇਹਿ ਚ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਯੰ ਤਾਵ **ਦਾਨਪਾਰਮਿਯੰ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨਯੋ।

ਸੀਲਪਾਰਮਿਯੰ ਪਨ ਏਵੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ – ਇਦਞ੍ਹਿ ਸੀਲੰ ਨਾਮ ਗਙ੍ਗੋਦਕਾਦੀਹਿ ਵਿਸੋਧੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਦੋਸਮਲਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖਾਲਨਜਲੰ, ਹਰਿਚਨ੍ਦਨਾਦੀਹਿ ਵਿਨੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਰਾਗਾਦਿਪਰਿਲ਼ਾਹਵਿਨਯਨੰ, ਹਾਰਮਕੁਟਕੁਣ੍ਡਲਾਦੀਹਿ ਪਚੁਰਜਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਸਾਧੂਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਸੇਸੋ, ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਵਾਯਨਤੋ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੋ, ਸਬ੍ਬਕਾਲਾਨੁਰੂਪੋ ਚ ਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧੋ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦੀਹਿ ਦੇਵਤਾਹਿ ਚ ਵਨ੍ਦਨੀਯਾਦਿਭਾਵਾਵਹਨਤੋ ਪਰਮੋ ਵਸੀਕਰਣਮਨ੍ਤੋ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿ ਦੇਵਲੋਕਾਰੋਹਨਸੋਪਾਨਪਨ੍ਤਿ, ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਨੰ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯੋ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਮਹਾਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਪਕਮਗ੍ਗੋ, ਸਾਵਕਬੋਧਿਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧੀਨੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਮਿ, ਯੰ ਯੰ ਵਾ ਪਨਿਚ੍ਛਿਤੰ ਪਤ੍ਥਿਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਮਿਜ੍ਝਨੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਚਿਨ੍ਤਾਮਣਿਕਪ੍ਪਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕੇ ਚ ਅਤਿਸੇਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਭਗਵਤਾ ‘‘ਇਜ੍ਝਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸੀਲਵਤੋ ਚੇਤੋਪਣਿਧਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੩੫)। ਅਪਰਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਪਿਯੋ ਚ ਅਸ੍ਸੰ ਮਨਾਪੋ ਚ ਗਰੁ ਚ ਭਾਵਨੀਯੋ ਚਾਤਿ, ਸੀਲੇਸ੍ਵੇਵਸ੍ਸ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੧), ਤਥਾ ‘‘ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਤ੍ਥਾਨਿ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਕੁਸਲਾਨਿ ਸੀਲਾਨੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੧; ੧੧.੧), ‘‘ਪਞ੍ਚਿਮੇ ਗਹਪਤਯੋ ਆਨਿਸੰਸਾ ਸੀਲਵਤੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੦; ਉਦਾ॰ ੭੬; ਮਹਾਵ॰ ੧੮੫) ਸੁਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ ਗੁਣਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) ਵਸੇਨ ਸੀਲਵਿਰਹੇ ਆਦੀਨਵਾ।

ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਨਿਮਿਤ੍ਤਤੋ, ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਪਰਾਨੁਵਾਦਦਣ੍ਡਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਾਭਾਵਤੋ, ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਪਾਸੰਸਭਾਵਤੋ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਹੇਤੁਤੋ, ਸੋਤ੍ਥਿਟ੍ਠਾਨਤੋ , ਅਭਿਜਨਸਾਪਤੇਯ੍ਯਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯਾਯੁਰੂਪਟ੍ਠਾਨਬਨ੍ਧੁਮਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਅਤਿਸਯਨਤੋ ਚ ਸੀਲੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੀਲਵਤੋ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁ ਮਹਨ੍ਤੰ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ‘‘ਕਤੰ ਵਤ ਮਯਾ ਕੁਸਲੰ, ਕਤੰ ਕਲ੍ਯਾਣੰ, ਕਤੰ ਭੀਰੁਤ੍ਤਾਣ’’ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਉਪਵਦਤਿ, ਨ ਪਰੇ ਵਿਞ੍ਞੂ, ਦਣ੍ਡਦੁਗ੍ਗਤਿਭਯਾਨੰ ਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਸੀਲਵਾ ਪੁਰਿਸਪੁਗ੍ਗਲੋ ਕਲ੍ਯਾਣਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨੰ ਪਾਸੰਸੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਸੀਲਵਤੋ ਯ੍ਵਾਯੰ ‘‘ਕਤੰ ਵਤ ਮਯਾ ਪਾਪੰ, ਕਤੰ ਲੁਦ੍ਦੰ, ਕਤੰ ਕਿਬ੍ਬਿਸ’’ਨ੍ਤਿ ਦੁਸ੍ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਸੀਲਞ੍ਚ ਨਾਮੇਤੰ ਅਪ੍ਪਮਾਦਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਭੋਗਬ੍ਯਸਨਾਦਿਪਰਿਹਾਰਮੁਖੇਨ ਮਹਤੋ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਤੋ, ਮਙ੍ਗਲਭਾਵਤੋ ਚ ਪਰਮੰ ਸੋਤ੍ਥਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਨਿਹੀਨਜਚ੍ਚੋਪਿ ਸੀਲਵਾ ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦੀਨੰ ਪੂਜਨੀਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਕੁਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਤਿਸੇਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ‘‘ਤੰ ਕਿੰ ਮਞ੍ਞਸਿ ਮਹਾਰਾਜ, ਇਧ ਤੇ ਅਸ੍ਸ ਪੁਰਿਸੋ ਦਾਸੋ ਕਮ੍ਮਕਰੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੩) ਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕੰ। ਚੋਰਾਦੀਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਤੋ, ਪਰਲੋਕਾਨੁਗਮਨਤੋ, ਮਹਪ੍ਫਲਭਾਵਤੋ, ਸਮਥਾਦਿਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚ ਬਾਹਿਰਧਨੰ ਅਤਿਸੇਤਿ ਸੀਲੰ, ਪਰਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਿਸ੍ਸਰਿਯਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਅਤਿਸੇਤਿ ਸੀਲੰ। ਸੀਲਨਿਮਿਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤੰਤੰਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇਸੁ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯੰ ਵਸ੍ਸਸਤਦੀਘਪ੍ਪਮਾਣਤੋ ਜੀਵਿਤਤੋ ਏਕਾਹਮ੍ਪਿ ਸੀਲਵਤੋ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਾਵਚਨਤੋ, ਸਤਿ ਚ ਜੀਵਿਤੇ ਸਿਕ੍ਖਾਨਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਮਰਣਤਾਵਚਨਤੋ ਸੀਲੰ ਜੀਵਿਤਤੋ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੰ। ਵੇਰੀਨਮ੍ਪਿ ਮਨੁਞ੍ਞਭਾਵਾਵਹਨਤੋ, ਜਰਾਰੋਗਵਿਪਤ੍ਤੀਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਤੋ ਚ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿੰ ਅਤਿਸੇਤਿ ਸੀਲੰ। ਪਾਸਾਦਹਮ੍ਮਿਯਾਦਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸੇ, ਰਾਜਯੁਵਰਾਜਸੇਨਾਪਤਿਆਦਿਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸੇ ਚ ਅਤਿਸੇਤਿ ਸੀਲੰ ਸੁਖਵਿਸੇਸਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ । ਸਭਾਵਸਿਨਿਦ੍ਧੇ ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰੇਪਿ ਬਨ੍ਧੁਜਨੇ ਮਿਤ੍ਤਜਨੇ ਚ ਅਤਿਸੇਤਿ ਏਕਨ੍ਤਹਿਤਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ, ਪਰਲੋਕਾਨੁਗਮਨਤੋ ਚ। ‘‘ਨ ਤੰ ਮਾਤਾ ਪਿਤਾ ਕਯਿਰਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੩) ਵਚਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਧਕੰ। ਤਥਾ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਥਾਦਿਭੇਦੇਹਿ, ਮਨ੍ਤਾਗਦਸੋਤ੍ਥਾਨਪ੍ਪਯੋਗੇਹਿ ਚ ਦੁਰਾਰਕ੍ਖੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਆਰਕ੍ਖਭਾਵੇਨ ਸੀਲਮੇਵ ਵਿਸਿਟ੍ਠਤਰੰ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਤੋ, ਅਪਰਾਧੀਨਤੋ, ਮਹਾਵਿਸਯਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ

ਹਵੇ ਰਕ੍ਖਤਿ ਧਮ੍ਮਚਾਰਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਜਾ॰ ੧.੯.੧੦੨)। ਏਵਮਨੇਕਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਚੇਵ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਚ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ।

ਸਚੇ ਪਨਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਪਰਿਚਯੇਨ ਸੀਲਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਧਮ੍ਮਾ ਦੋਸਾਦਯੋ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁਂ, ਤੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪਟਿਞ੍ਞੇਨ ਏਵਂ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ''ਨਨੁ ਤਯਾ ਸਮ੍ਬੋਧਾਯ ਪਣਿਧਾਨਂ ਕਤਂ, ਸੀਲਵਿਕਲੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਲੋਕਿਯਾਪਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਪਗੇਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ, ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਨ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇਨ ਸੀਲੇਨ ਪਰਮੁਕ੍ਕਂਸਗਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਮਾ 'ਕਿਕੀਵ ਅਣ੍ਡ'ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਮਾ ਸੀਲਂ ਪਰਿਰਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਸੁਟ੍ਠੁ ਤਯਾ ਪੇਸਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਪਿ ਚ ਤਯਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਯਾਨਤ੍ਤਯੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਤਾਰਣਪਰਿਪਾਚਨਾਨਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾਨਿ, ਸੀਲਵਿਕਲਸ੍ਸ ਚ ਵਚਨਂ ਨ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ ਅਸਪ੍ਪਾਯਾਹਾਰਵਿਚਾਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵੇਜ੍ਜਸ੍ਸ ਤਿਕਿਚ੍ਛਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਥਾਹਂ ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਵਤਾਰਣਪਰਿਪਾਚਨਾਨਿ ਕਰੇਯ੍ਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚ ''ਝਾਨਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਯੋਗੇਨ ਮੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕਾਰਕਰਣਸਮਤ੍ਥਤਾ , ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀਆਦਿਪਰਿਪੂਰਣਞ੍ਚ, ਝਾਨਾਦਯੋ ਚ ਗੁਣਾ ਸੀਲਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਵਿਨਾ ਨ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸੀਲਂ ਪਰਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ''ਸਮ੍ਬਾਧੋ ਘਰਾਵਾਸੋ ਰਜੋਪਥੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੯੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦) ਘਰਾਵਾਸੇ ''ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ ਕਾਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੪; ਪਾਚਿ॰ ੪੧੭; ਮਹਾਨਿ॰ ੩, ੬;), ''ਮਾਤਾਪਿ ਪੁਤ੍ਤੇਨ ਵਿਵਦਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮, ੧੭੮) ਚ ਕਾਮੇਸੁ ''ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਪੁਰਿਸੋ ਇਣਂ ਆਦਾਯ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੧੮) ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਸੁ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ''ਅਬ੍ਭੋਕਾਸੋ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧.੯੧; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੪) ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦੀਸੁ ਆਨਿਸਂਸਪਟਿਸਙ੍ਖਾਵਸੇਨ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਯਂ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੩) ਵੀਮਂਸਸੁਤ੍ਤਾਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮੭) ਵਸੇਨ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਨ੍ਧਆਸਿਵਿਸੋਪਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਯਂ) ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਤਥਾ ''ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਦਾਨਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਨ ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਯਥਾਸਕਂ ਬ੍ਯਾਪਾਰਸਮਤ੍ਥਾ ਚ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣਾ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਜੀਵਿਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤਂ ਨ ਸੋਭਤਿ, ਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮਤ੍ਥਂ ਹੋਤਿ, ਯਥਾ ਚ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਨਾ ਯਥਾਸਕਂ ਵਿਸਯੇਸੁ ਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਨਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਸਦ੍ਧਾਦੀਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਸਕਿਚ੍ਚਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਨੀਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾ ਪਧਾਨਕਾਰਣਂ। ਉਮ੍ਮੀਲਿਤਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਕਾ ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗਾਨਿਪਿ ਦਤ੍ਵਾ ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਕਾ, ਅਪਰਵਮ੍ਭਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਭੇਸਜ੍ਜਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯ ਵਿਕਪ੍ਪਰਹਿਤਾ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤਾ। ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਯੋਗਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਪਰਹਿਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਭਾਵਂ ਉਪੇਤਿ। ਅਤ੍ਤਤ੍ਥਞ੍ਹਿ ਦਾਨਂ ਵੁਡ੍ਢਿਸਦਿਸਂ ਹੋਤਿ।

ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਤਣ੍ਹਾਦਿਸਂਕਿਲੇਸਾਵਿਯੋਗਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੇਵ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਕੁਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਚ ਘਰਾਵਾਸੇ ਕਾਮਗੁਣੇਸੁ ਸਂਸਾਰੇ ਚ ਆਦੀਨਵਂ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚ ਆਨਿਸਂਸਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਨ੍ਤੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤ੍ਵਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨਿਨ੍ਨੋ, ਪਰੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤੀਤਿ।

ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਾਰਹਿਤਂ ਯਦਿਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਨ ਸਾਧੇਤਿ ਦੁਰਾਰਮ੍ਭਭਾਵਤੋ। ਵਰਮੇਵ ਹਿ ਅਨਾਰਮ੍ਭੋ ਦੁਰਾਰਮ੍ਭਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਸਹਿਤੇਨ ਪਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦੁਰਧਿਗਮਂ ਉਪਾਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਪਰਾਪਕਾਰਾਦਿਅਧਿਵਾਸਕਜਾਤਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੋ। ਪਞ੍ਞਾਵਿਰਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਪਰੇਹਿ ਉਪਨੀਤਾ ਅਪਕਾਰਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਮੇਵ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹੇਨ੍ਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਤੋ ਪਨ ਤੇ

ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹਨਵਸੇਨ ਅਸ੍ਸਾ ਥਿਰਭਾਵਾਯ ਸੰਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਤੀਣਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਤੇਸੰ ਕਾਰਣਾਨਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਚ ਯਥਾਭੂਤੰ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਪਰੇਸੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦਕੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ ਧਿਤਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮੀਸੁ ਅਚਲਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਏਵ ਚ ਪਿਯਮਜ੍ਝਤ੍ਤਵੇਰੀਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਲਾਭਾਦਿਲੋਕਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਸੰ ਪਾਰਮੀਨੰ ਪਞ੍ਞਾਵ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੂਤਿ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਪਿਚ ਪਞ੍ਞਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਦਸ੍ਸਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਰੇਨ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦੰ ਨ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਦਾਰਹਿਤਸ੍ਸ ਨ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ, ਅਸਮਾਹਿਤੇਨ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੇਤੁੰ, ਪਗੇਵ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਪਰਹਿਤਨ੍ਤਿ ਪਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੇਨ ''ਨਨੁ ਤਯਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯੰ ਆਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋ''ਤਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਾ ਓਵਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤੋ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਾਧਿਟ੍ਠਿਤੋ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦, ੩੧੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੩੨) ਲੋਕੰ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤੇ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਮਗ੍ਗੇ ਅਵਤਾਰੇਤਿ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਚ ਨੇਸੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ। ਤਥਾ ਪਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਪਵਿਚਯਬਹੁਲੋ ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿਯੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਦਾਨਾਦਯੋ ਗੁਣੇ ਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਭਾਵੰ ਨਯਨ੍ਤੋ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਪਰਿਪੂਰਕਾਰੀ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰੇ ਪਞ੍ਞਾਗੁਣੇ ਵਵਤ੍ਥਪੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਾਰਾਨਿਪਿ ਲੋਕਿਯਾਨਿ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਨਿਹੀਨਵੀਰਿਯੇਨ ਪਾਪੁਣਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਅਗਣਿਤਖੇਦੇਨ ਪਨ ਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯੇਨ ਦੁਰਧਿਗਮੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ। ਨਿਹੀਨਵੀਰਿਯੋ ਹਿ ''ਸੰਸਾਰਮਹੋਘਤੋ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਸਨ੍ਤਾਰੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਆਰਭਿਤੁਮੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕੁਣੋਤਿ। ਮਜ੍ਝਿਮੋ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਰਾਵੋਸਾਨਮਾਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵੀਰਿਯੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਸੁਖਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਆਰਮ੍ਭਪਾਰੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਵੀਰਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿਚ ''ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਸੰਸਾਰਪਙ੍ਕਤੋ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥਮਾਰਮ੍ਭੋ, ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਸਿਥਿਲਭਾਵੇਨ ਮਨੋਰਥਾਨੰ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੁੰ, ਪਗੇਵ ਸਦੇਵਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥੰ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਚ ''ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਦੋਸਗਣਾਨੰ ਮਤ੍ਤਮਹਾਗਜਾਨੰ ਵਿਯ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰਯਭਾਵਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਦਾਨਾਨਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਸਮਾਦਾਨਾਨੰ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਸਿਕਵਧਕਸਦਿਸਭਾਵਤੋ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਦੁਗ੍ਗਤੀਨੰ ਸਬ੍ਬਦਾ ਵਿਵਟਮੁਖਭਾਵਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੋਜਕਾਨਞ੍ਚ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਸਦਾ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਭਾਵਤੋ, ਤਦੋਵਾਦਕਾਰਿਤਾਯ ਚ ਬਾਲਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵੇ ਯੁਤ੍ਤੰ ਸਯਮੇਵ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਤੁ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾ ਵੀਰਿਯਾਨੁਭਾਵੇਨ ਦੂਰੀ ਭਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਯਦਿ ਪਨ ਸਮ੍ਬੋਧਿ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨੇਨ ਵੀਰਿਯੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮਧਿਗਨ੍ਤੁੰ , ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਕਰ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ''ਖਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਯੰ ਨਿਰਵਸੇਸਗੁਣਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਕੋਧਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨਤੋ ਗੁਣਸਮ੍ਪਾਦਨੇ ਸਾਧੂਨਮਪ੍ਪਟਿਹਤਮਾਯੁਧੰ, ਪਰਾਭਿਭਵਨੇ ਸਮਤ੍ਥਾਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰੋ, ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਬਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਕੋਧਗ੍ਗਿਵਿਨਯਨੀ ਉਦਕਧਾਰਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਞ੍ਜਾਤਿਦੇਸੋ, ਪਾਪਪੁਗ੍ਗਲਾਨੰ ਵਚੀਵਿਸਵੂਪਸਮਕਰੋ ਮਨ੍ਤਾਗਦੋ, ਸੰਵਰੇ ਠਿਤਾਨੰ ਪਰਮਾ ਧੀਰਪਕਤਿ, ਗਮ੍ਭੀਰਾਸਯਤਾਯ ਸਾਗਰੋ, ਦੋਸਮਹਾਸਾਗਰਸ੍ਸ ਵੇਲਾ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਸ੍ਸ ਪਿਧਾਨਕਵਾਟੰ, ਦੇਵਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਾਨੰ ਆਰੋਹਣਸੋਪਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਨੰ ਅਧਿਵਾਸਨਭੂਮਿ, ਉਤ੍ਤਮਾ ਕਾਯਵਚੀਮਨੋਵਿਸੁਦ੍ਧੀ''ਤਿ ਮਨਸਿ ਕਾਤਬ੍ਬੰ। ਅਪਿ ਚ ''ਏਤੇ ਸਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਇਧ ਚੇਵ ਤਪਨ੍ਤਿ, ਪਰਲੋਕੇ ਚ ਤਪਨੀਯਧਮ੍ਮਾਨੁਯੋਗਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਯਦਿਪਿ ਪਰਾਪਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਖੇਤ੍ਤਭੂਤੋ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਬੀਜਭੂਤਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮੰ ਮਯਾਵ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਆਣਣ੍ਯਕਾਰਣਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਪਕਾਰਕੇ ਅਸਤਿ ਕਥੰ ਮਯ੍ਹੰ ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਸਮ੍ਭਵਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਯਦਿਪਾਯੰ ਏਤਰਹਿ ਅਪਕਾਰਕੋ, ਅਯੰ ਨਾਮ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨੇਨ ਮਯ੍ਹੰ ਉਪਕਾਰੋ ਕਤੋ''ਤਿ ਚ ''ਅਪਕਾਰੋ ਏਵ ਵਾ ਖਨ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਉਪਕਾਰੋ''ਤਿ ਚ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਮਯ੍ਹੰ ਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾ, ਪੁਤ੍ਤਕਤਾਪਰਾਧੇਸੁ ਚ ਕੋ ਕੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਯੇਨ ਕੋਧਭੂਤਾਵੇਸੇਨ ਅਯੰ ਮਯ੍ਹੰ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ, ਸੋ ਕੋਧਭੂਤਾਵੇਸੋ ਮਯਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬੋ''ਤਿ ਚ ''ਯੇਨ ਅਪਕਾਰੇਨ ਇਦੰ ਮਯ੍ਹੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਹਮ੍ਪਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਪਰਾਧੋ ਕਤੋ, ਯਤ੍ਥ ਚ ਕਤੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ

ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਖਣੇ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਕਸ੍ਸਿਦਾਨਿ ਕੇਨ ਕੋਧੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਨਤ੍ਤਤਾਯ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਕੋ ਕਸ੍ਸ ਅਪਰਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਬ੍ਰੂਹੇਤਬ੍ਬਾ।

ਯਦਿ ਪਨਸ੍ਸ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਪਰਿਚਯੇਨ ਪਰਾਪਕਾਰਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋ ਕੋਧੋ ਚਿਰਂ ਪਰਿਯਾਦਾਯ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਇਤਿ ਪਟਿਸਙ੍ਖਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘‘ਖਨ੍ਤਿ ਨਾਮੇਸਾ ਪਰਾਪਕਾਰਸ੍ਸ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰਕਾਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਅਪਕਾਰੋ ਚ ਮਯ੍ਹਂ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੁਪਨਿਸਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇ ਅਨਭਿਰਤਿਸਞ੍ਞਾਯ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਕਤਿਰੇਸਾ, ਯਦਿਦਂ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਸਯਸਮਾਯੋਗੋ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਿਟ੍ਠਵਿਸਯਸਮਾਯੋਗੋ ਮਯ੍ਹਂ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਤਂ ਕੁਤੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੋਧਵਸਿਕੋ ਸਤ੍ਤੋ ਕੋਧੇਨ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤੋ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਪਚ੍ਚੁਪਕਾਰੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਪਿਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਪਰਿਪਾਲਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤਤ੍ਥ ਮਯਾ ਚਿਤ੍ਤਕੋਪੋਪਿ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਪਰਾਧਕੇ ਚ ਸਤਿ ਗੁਣੇ ਗੁਣਵਤਿ ਮਯਾ ਨ ਕੋਪੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਸਤਿ ਗੁਣੇ ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਰੁਣਾਯਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੋਪੇਨ ਚ ਮਯ੍ਹਂ ਗੁਣਯਸਾ ਨਿਹੀਯਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੁਜ੍ਝਨੇਨ ਮਯ੍ਹਂ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਦੁਕ੍ਖਸੇਯ੍ਯਾਦਯੋ ਸਪਤ੍ਤਕਨ੍ਤਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੋਧੋ ਚ ਨਾਮਾਯਂ ਸਬ੍ਬਾਹਿਤਕਾਰਕੋ ਸਬ੍ਬਹਿਤਵਿਨਾਸਕੋ ਬਲਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਤਿ ਚ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਨ ਕੋਚਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਪਰਾਧਕੇਨ ਅਪਰਾਧਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਯਂ ਆਯਤਿਂ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਸਤਿ ਚ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਮਯ੍ਹਂ ਤਦਭਾਵੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਚਿਨ੍ਤਨੇਨ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇਨ ਚ ਮਯਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋਯੇਵ ਅਨੁਵਤ੍ਤਿਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੋਧੇ ਚ ਮਯਾ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਭੂਤੇ ਤਸ੍ਸ ਦਾਸਭੂਤੋ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਭਿਭੂਤੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਕੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਖਨ੍ਤਿਗੁਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਮਯ੍ਹਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਸਤਿ ਚ ਕੋਧੇ ਗੁਣਵਿਰੋਧਿਨਿ (ਗੁਣਵਿਰੋਧਪਚ੍ਚਨੀਧਮ੍ਮੇ ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾਯਂ) ਕਿਂ ਮੇ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾ ਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਂ, ਅਸਤਿ ਚ ਤੇਸੁ ਕਥਾਹਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕਾਰਬਹੁਲੋ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ ਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਨਿਚ੍ਚਤੋ ਦੁਕ੍ਖਤੋ ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਖਤਾਮਤਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਦਿਭਾਵਤੋ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਨ੍ਤਿ ‘ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਚ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਪਭਾਵਾ’ਤਿ’’, ਤਤੋ ਚ ‘‘ਅਨੁਲੋਮਿਯਂ ਖਨ੍ਤਿਯਂ ਠਿਤੋ ‘ਕੇਵਲਾ ਇਮੇ ਚ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਭਾਵਰਹਿਤਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਾ ਯਥਾਸਕਂ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਯਨ੍ਤਿ, ਨ ਕੁਤੋਚਿ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਕੁਹਿਞ੍ਚਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਨ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋ’ਤਿ ਅਹਂਕਾਰਮਮਂਕਾਰਾਨਧਿਟ੍ਠਾਨਤਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਤਿ, ਯੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤੋ ਅਨਾਵਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਖਨ੍ਤਿਪਾਰਮਿਯਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ‘‘ਸਚ੍ਚੇਨ ਵਿਨਾ ਸੀਲਾਦੀਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਾਵਤੋ ਚ ਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਾਤਿਕ੍ਕਮੇ ਚ ਸਬ੍ਬਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੋਸਰਣਤੋ, ਅਸਚ੍ਚਸਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਿਕਭਾਵਤੋ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਅਨਾਦੇਯ੍ਯਵਚਨਤਾਵਹਨਤੋ, ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਚ ਸਬ੍ਬਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨਂ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਪਾਰਿਪੂਰਿਸਮਨ੍ਵਾਯਤੋ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਵਿਸਂਵਾਦਨੇਨ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਕਿਚ੍ਚਕਰਣਤੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਸਚ੍ਚਪਾਰਮਿਯਾ** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ‘‘ਦਾਨਾਦੀਸੁ ਦਲ੍ਹਸਮਾਦਾਨਂ, ਤਮ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਚ ਨੇਸਂ ਅਚਲਾਵਤ੍ਥਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਥਿਰਭਾਵਂ ਵਿਨਾ ਨ ਦਾਨਾਦਿਸਮ੍ਭਾਰਾ ਸਮ੍ਬੋਧਿਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇ** ਗੁਣਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ‘‘ਅਤ੍ਤਹਿਤਮਤ੍ਤੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਵਿਨਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਿਤੁਂ, ਪਗੇਵ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮੇਨਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਪਚ੍ਛਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਕਙ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਇਦਾਨਿ ਲੋਕਿਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਆਕਙ੍ਖਾ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਆਸਯਮਤ੍ਤੇਨ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤਸੁਖੂਪਸਂਹਾਰਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਕਦਾ ਪਯੋਗੇਨ ਤਂ ਸਾਧੇਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਹਿਤਸੁਖੂਪਸਂਹਾਰੇਨ ਸਂਵਦ੍ਧਿਤਾ ਪਚ੍ਛਾ ਧਮ੍ਮਸਂਵਿਭਾਗਸਹਾਯਾ ਮਯ੍ਹਂ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਏਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਮਯ੍ਹਂ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਭੂਤਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਕਾਰਣਤ੍ਤਾ ਮਯ੍ਹਂ ਏਤੇ ਪਰਮਂ ਪੁਞ੍ਞਕ੍ਖੇਤ੍ਤਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਕੁਸਲਾਯਤਨਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਗਾਰਵਟ੍ਠਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਚ ‘‘ਸਵਿਸੇਸਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ,

ਕਿਞ੍ਚ ਕਰੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹੇਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਮਰਿਯਾਦੀਕਤੇਨ ਹਿ ਚੇਤਸਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਹਿਤਸੁਖੂਪਸੰਹਾਰਨਿਰਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਅਹਿਤਦੁਕ੍ਖਾਪਨਯਨਕਾਮਤਾ ਬਲਵਤੀ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਦਲ੍ਹਮੂਲਾ, ਕਰੁਣਾ ਚ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਬੁਦ੍ਧਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾਨਮਾਦਿ ਚਰਣੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਮੂਲੰ ਮੁਖੰ ਪਮੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ **ਮੇਤ੍ਤਾਯ** ਗੁਣਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੇ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਕਤਾ ਵਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕਾਰੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਸਤਿ ਚ ਚਿਤ੍ਤਵਿਕਾਰੇ ਦਾਨਾਦਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਚ ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਿਨੇਹੇਨ ਸਿਨੇਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵਿਨਾ ਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਕੋ ਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਭਾਰੰ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥੰ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਅਭਾਵੇ ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕੇਸੁ ਵਿਭਾਗੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ''ਤਿ ਚ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਰਹਿਤੇਨ ਜੀਵਿਤਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਨੰ ਜੀਵਿਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾਯੰ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍ਵਾ ਸੰਵਰਵਿਸੋਧਨੰ ਕਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕਾ''ਤਿ ਚ ''ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਅਰਤਿਰਤਿਸਹਸ੍ਸੇਵ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਬਲਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਉਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਇਕ੍ਖਨਵਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ, ਅਚ੍ਚਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਅਨੁਪੇਕ੍ਖਨੇ ਪਧਾਨਕਿਚ੍ਚਾਕਰਣਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਤੋਯੇਵ ਤਿਤਿਕ੍ਖਾਨਿਜ੍ਝਾਨਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਤੋ, ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੇਨ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਪਰਾਪਕਾਰਾਦੀਸੁ ਅਨਾਭੋਗਵਸੇਨੇਵ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋਤਿ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਸਮਾਦਾਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮੀ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵੰ ਅਪਰਿਚ੍ਚਾਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਸੁ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਪਞ੍ਚਦਸ ਚਰਣਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚ ਚ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਚਰਣਧਮ੍ਮਾ** ਨਾਮ ਸੀਲਸੰਵਰੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਜਾਗਰਿਯਾਨੁਯੋਗੋ, ਸਤ੍ਤ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਝਾਨਾਨਿ ਚ। ਤੇਸੁ ਸੀਲਾਦੀਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਤੇਰਸਪਿ ਧੁਤਧਮ੍ਮਾ, ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਚ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ** । ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇਸੁ **ਸਦ੍ਧਾਯ** ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਸਙ੍ਘਸੀਲਚਾਗਦੇਵਤ੍ਤੂਪਸਮਾਨੁਸ੍ਸਤਿ- ਲੂਖਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਸਿਨਿਦ੍ਧਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਪਸਾਦਨੀਯ- ਧਮ੍ਮਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਨੰ** ਅਕੁਸਲਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਅਪਾਯਾਦੀਨਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਕੁਸਲਧਮ੍ਮੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਨ- ਭਾਵਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪ ਰਹਿਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, **ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸ** ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਭਿਯੋਗਅਨਵਜ੍ਜਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦਿ- ਪਰਿਚਯਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਤਾਕਿਲੇਸਦੂਰੀਭਾਵਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤਪਰਿਵਜ੍ਜਨਬਹੁਸ੍ਸੁਤਸੇਵਨਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, **ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ** ਅਪਾਯਭਯਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਗਮਨਵੀਥਿਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਧਮ੍ਮਮਹਤ੍ਤਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣ- ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਨੋਦਨਕੁਸੀਤਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਆਰਦ੍ਧਵੀਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲ- ਸੇਵਨਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, **ਸਤਿਯਾ** ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮੁਟ੍ਠਸ੍ਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਉਪਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਤਿਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, **ਪਞ੍ਞਾਯ** ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਭਾਵਵਤ੍ਥੁਵਿਸਦਕਿਰਿਯਾਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤ੍ਤਪਟਿਪਾਦਨਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞ- ਪੁਗ੍ਗਲਪਰਿਵਜ੍ਜਨਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਪੁਗ੍ਗਲਸੇਵਨਗਮ੍ਭੀਰਞ੍ਞਾਣਚਰਿਯਪਚ੍ਚ- ਵੇਕ੍ਖਣਤਦਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾ, ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਝਾਨਾਨੰ ਸੀਲਾਦਿਚਤੁਕ੍ਕੰ ਅਟ੍ਠਤਿੰਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾ, ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵਕਰਣਞ੍ਚ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ।** ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਪਯੋਗਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਅਭਯਦਾਨੇ, ਆਸਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਮਿਸਦਾਨੇ, ਉਭਯਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਚ ਧਮ੍ਮਦਾਨੇ ਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਚਰਣਾਦੀਨੰ ਦਾਨਾਦਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਯਥਾਰਹੰ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋ, ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਨਿਦ੍ਧਾਰਯਿਮ੍ਹ। ਏਵੰ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕਾਦਯੋਪਿ ਦਾਨਾਦੀਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕੋ ਸੰਕਿਲੇਸੋਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਪਰਾਮਟ੍ਠਭਾਵੋ ਪਾਰਮੀਨੰ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਵਿਕਪ੍ਪਾ ਦਾਨਪਾਰਮਿਯਾ ਸੰਕਿਲੇਸੋ, ਸਤ੍ਤਕਾਲਵਿਕਪ੍ਪਾ ਸੀਲਪਾਰਮਿਯਾ, ਕਾਮਭਵਤਦੁਪਸਮੇਸੁ ਅਭਿਰਤਿਅਨਭਿਰਤਿਵਿਕਪ੍ਪਾ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਯਾ, ''ਅਹੰ ਮਮਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਾ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਯਾ, ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਵਿਕਪ੍ਪਾ ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਯਾ,

ਅਤ੍ਤੁਪਰਵਿਕਪ੍ਪਾ ਖਨ੍ਤਿਪਾਰਮਿਯਾ, ਅਦਿਟ੍ਠਾਦੀਸੁ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਿਕਪ੍ਪਾ ਸਚ੍ਚਪਾਰਮਿਯਾ, ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖੇਸੁ ਦੋਸਗੁਣਵਿਕਪ੍ਪਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਮਿਯਾ, ਹਿਤਾਹਿਤਵਿਕਪ੍ਪਾ ਮੇਤ੍ਤਾਪਾਰਮਿਯਾ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਵਿਕਪ੍ਪਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮਿਯਾ ਸਂਕਿਲੇਸੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕਿਂ ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦੀਹਿ ਅਨੁਪਘਾਤੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਵਿਰਹੋ ਚ ਏਤਾਸਂ ਵੋਦਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਨੁਪਹਤਾ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਦਿਟ੍ਠਿਕੋਧੂਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭ- ਮਦਪਮਾਦਾਦੀਹਿ ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਵਿਕਪ੍ਪਾਦਿਰਹਿਤਾ ਚ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮਿਯੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਪਭਸ੍ਸਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਏਤਾਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਮਚ੍ਛੇਰਾਦਯੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਪਿਚ ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਦਾਨਫਲੇਸੁ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਮੋਹਗੁਣਯੋਗਤੋ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਦਾਨਂ, ਕਾਯਾਦਿਦੋਸਵਙ੍ਕਾਪਗਮਨਤੋ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਸੀਲਂ , ਕਾਮਸੁਖਪਰੂਪਘਾਤਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਪਰਿਵਜ੍ਜਨਤੋ ਦੋਸਤ੍ਤਯਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਲੋਭਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਧੀਕਰਣਤੋ, ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਅਨਨ੍ਧੀਕਰਣਤੋ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਪਞ੍ਞਾ, ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਤਞਾਯਾਰਮ੍ਭਵਸੇਨ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਵੀਰਿਯਂ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਸੁਞ੍ਞਤਾਨਂ ਖਮਨਤੋ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਖਨ੍ਤਿ, ਸਤਿਪਿ ਪਰੇਸਂ ਉਪਕਾਰੇ ਅਪਕਾਰੇ ਚ ਯਥਾਭੂਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਸਚ੍ਚਂ, ਲੋਕਧਮ੍ਮੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਯਥਾਸਮਾਦਿਨ੍ਨੇਸੁ ਸਮ੍ਭਾਰੇਸੁ ਅਚਲਨਤੋ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਨੀਵਰਣਵਿਵੇਕਤੋ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਅਨੁਨਯਪਟਿਘਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ, ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਲੋਭਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਉਪੇਕ੍ਖਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਕਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਸੁਖੂਪਕਰਣਸਰੀਰਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਭਯਾਪਨੂਦਨੇਨ ਧਮ੍ਮੋਪਦੇਸੇਨ ਚ ਬਹੁਧਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣਂ ਦਾਨੇ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯੋ – ‘‘ਇਮਿਨਾਹਂ ਦਾਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਯੁਵਣ੍ਣਸੁਖਬਲਪਟਿਭਾਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਰਮਣੀਯਂ ਅਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਨਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਪਿਪਾਸਵੂਪਸਮਾਯ ਪਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਤਾਯ, ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਲਙ੍ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਾਨਿ ਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਸ੍ਸ ਚੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਯਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਤਥਾ ਸੀਲਗਨ੍ਧਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਗਨ੍ਧਂ, ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸੋਭਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਮਾਲਾਵਿਲੇਪਨਂ, ਬੋਧਿਮਣ੍ਡਾਸਨਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਆਸਨਂ , ਤਥਾਗਤਸੇਯ੍ਯਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਸੇਯ੍ਯਂ, ਸਰਣਭਾਵਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਆਵਸਥਂ, ਪਞ੍ਚਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭਾਯ ਪਦੀਪੇਯ੍ਯਂ ਦੇਤਿ। ਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਰੂਪਦਾਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਸ੍ਸਰਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਦਦਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਲੋਕਸ੍ਸ ਪਿਯਭਾਵਾਯ ਰਸਦਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸੁਖੁਮਾਲਭਾਵਾਯ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਦਾਨਂ, ਅਜਰਾਮਰਣਭਾਵਾਯ ਭੇਸਜ੍ਜਦਾਨਂ, ਕਿਲੇਸਦਾਸਬ੍ਯਵਿਮੋਚਨਤ੍ਥਂ ਦਾਸਾਨਂ ਭੁਜਿਸ੍ਸਤਾਦਾਨਂ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਭਿਰਤਿਯਾ ਅਨਵਜ੍ਜਖਿਡ੍ਡਾਰਤਿਹੇਤੁਦਾਨਂ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤੇ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਤ੍ਤਭਾਵੂਪਨਯਨਾਯ ਪੁਤ੍ਤਦਾਨਂ, ਸਕਲਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਤਿਭਾਵੂਪਗਮਨਾਯ ਦਾਰਦਾਨਂ, ਸੁਭਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਵਣ੍ਣਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਪਵਾਲਾਦਿਦਾਨਂ, ਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਾਵਿਧਵਿਭੂਸਨਦਾਨਂ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਕੋਸਾਧਿਗਮਾਯ ਵਿਤ੍ਤਕੋਸਦਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਰਾਜਭਾਵਾਯ ਰਜ੍ਜਦਾਨਂ, ਝਾਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਾਦਿਵਨਦਾਨਂ, ਚਕ੍ਕਙ੍ਕਿਤੇਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੂਪਸਙ੍ਕਮਨਾਯ ਚਰਣਦਾਨਂ, ਚਤੁਰੋਘਨਿਤ੍ਥਰਣਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਹਤ੍ਥਦਾਨਤ੍ਥਂ ਹਤ੍ਥਦਾਨਂ, ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਪਟਿਲਾਭਾਯ ਕਣ੍ਣਨਾਸਾਦਿਦਾਨਂ, ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭਾਯ ਚਕ੍ਖੁਦਾਨਂ, ‘‘ਦਸ੍ਸਨਸਵਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਪਾਰਿਚਰਿਯਾਦੀਸੁ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹੋ, ਸਬ੍ਬਲੋਕੇਨ ਚ ਉਪਜੀਵਿਤਬ੍ਬੋ ਮੇ ਕਾਯੋ ਭਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ ਮਂਸਲੋਹਿਤਾਦਿਦਾਨਂ, ‘‘ਸਬ੍ਬਲੋਕੁਤ੍ਤਮੋ ਭਵੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਦਾਨਂ ਦੇਤਿ।

ਏਵਂ ਦਦਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਅਨੇਸਨਾਯ ਦੇਤਿ, ਨ ਪਰੋਪਘਾਤੇਨ, ਨ ਭਯੇਨ, ਨ ਲਜ੍ਜਾਯ, ਨ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਰੋਸਨੇਨ, ਨ ਪਣੀਤੇ ਸਤਿ ਲੂਖਂ, ਨ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨੇਨ, ਨ ਪਰਵਮ੍ਭਨੇਨ, ਨ ਫਲਾਭਿਕਙ੍ਖਾਯ, ਨ ਯਾਚਕਜਿਗੁਚ੍ਛਾਯ, ਨ ਅਚਿਤ੍ਤੀਕਾਰੇਨ ਦੇਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਦੇਤਿ, ਸਹਤ੍ਥੇਨ ਦੇਤਿ, ਕਾਲੇਨ ਦੇਤਿ, ਚਿਤ੍ਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ, ਅਵਿਭਾਗੇਨ ਦੇਤਿ, ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਦੇਤਿ। ਤਤੋਯੇਵ ਦਤ੍ਵਾ ਨ ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੀ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਵਸੇਨ ਮਾਨਾਵਮਾਨਂ ਕਰੋਤਿ, ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨਂ ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਹੋਤਿ ਵਦਞ੍ਞੂ ਯਾਚਯੋਗੋ

ਸਪਰਿਵਾਰਦਾਯੀ। ਤਞ੍ਚ ਦਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਕਲਲੋਕਹਿਤਸੁਖਾਯ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਅਕੁਪ੍ਪਾਯ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ, ਅਪਰਿਕ੍ਖਯਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਪਰਿਣਾਮੇਤਿ। ਇਮਞ੍ਚ ਦਾਨਪਾਰਮਿਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ ਜੀਵਿਤੇ, ਭੋਗੇਸੁ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਮਹਾਕਰੁਣਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਭੋਗੇ ਗਹੇਤਬ੍ਬਸਾਰਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਆਦਿਤ੍ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਯ ਅਗਾਰਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ, ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਬਹਿ ਨੀਹਰਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੇਸੇਤਿ, ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਅਯਂ ਤਾਵ **ਦਾਨਪਾਰਮਿਯਾ** ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋ।

ਸੀਲਪਾਰਮਿਯਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਸੀਲਾਲਙ੍ਕਾਰੇਹਿ ਸਤ੍ਤੇ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤੁਕਾਮੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਤਾਵ ਸੀਲਂ ਵਿਸੋਧੇਤਬ੍ਬਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਤਥਾ ਦਯਾਪਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਯਥਾ ਸੁਪਿਨਨ੍ਤੇਨਪਿ ਨ ਆਘਾਤੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। ਪਰੂਪਕਾਰਨਿਰਤਤਾਯ ਪਰਸਨ੍ਤਕੋ ਅਲਗਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਨ ਪਰਾਮਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋਪਿ ਆਰਾਚਾਰੀ, ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨ ਸਂਯੋਗਵਿਰਤੋ, ਪਗੇਵ ਪਰਦਾਰਗਮਨਤੋ। ਸਚ੍ਚਂ ਹਿਤਂ ਪਿਯਂ ਪਰਿਮਿਤਮੇਵ ਚ ਕਾਲੇਨ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਭਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨੋ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਨੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇ ਨਿਵਿਟ੍ਠਸਦ੍ਧੋ ਨਿਵਿਟ੍ਠਪੇਮੋ। ਇਤਿ ਚਤੁਰਾਪਾਯਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਥੇਹਿ ਅਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਹਿ, ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਓਰਮਿਤ੍ਵਾ ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਪਥੇਸੁ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਸੁਦ੍ਧਾਸਯਪਯੋਗਤਾਯ ਯਥਾਭਿਪਤ੍ਥਿਤਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾ ਮਨੋਰਥਾ ਸੀਘਂ ਅਭਿਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਹਿਂਸਾਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਯਦਾਨਂ ਦੇਤਿ, ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ, ਏਕਾਦਸ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਸਂਸੇ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੋ ਹੋਤਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੋ ਦੀਘਾਯੁਕੋ ਸੁਖਬਹੁਲੋ, ਲਕ੍ਖਣਵਿਸੇਸੇ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਦੋਸਵਾਸਨਞ੍ਚ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਤਥਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚੋਰਾਦਿਅਸਾਧਾਰਣੇ ਉਲ਼ਾਰੇ ਭੋਗੇ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਨਾਸਙ੍ਕਨੀਯੋ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ ਵਿਸ੍ਸਸਨੀਯੋ, ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਸੁ ਅਲਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸੀਲੋ , ਲੋਭਵਾਸਨਞ੍ਚ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਲੋਭੋ ਹੋਤਿ ਸਨ੍ਤਕਾਯਚਿਤ੍ਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਅਪਰਿਸਙ੍ਕਨੀਯੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਚਸ੍ਸ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਚ੍ਛਤਿ, ਅਲਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ ਮਾਤੁਗਾਮੇਸੁ ਅਲੁਦ੍ਧਾਸਯੋ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਬਹੁਲੋ, ਲਕ੍ਖਣਵਿਸੇਸੇ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਲੋਭਵਾਸਨਞ੍ਚ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ।

ਮੁਸਾਵਾਦਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਮਾਣਭੂਤੋ ਹੋਤਿ ਪਚ੍ਚਯਿਕੋ ਥੇਤੋ ਆਦੇਯ੍ਯਵਚਨੋ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਮਨਾਪੋ ਸੁਰਭਿਗਨ੍ਧਮੁਖੋ ਆਰਕ੍ਖਿਯਕਾਯਵਚੀਸਮਾਚਾਰੋ , ਲਕ੍ਖਣਵਿਸੇਸੇ ਚ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਕਿਲੇਸਵਾਸਨਞ੍ਚ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਤਿ। ਪੇਸੁਞ੍ਞਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰੂਪਕ੍ਕਮੇਹਿ ਅਭੇਜ੍ਜਕਾਯੋ ਹੋਤਿ ਅਭੇਜ੍ਜਪਰਿਵਾਰੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚ ਅਭਿਜ੍ਜਨਕਸਦ੍ਧੋ, ਦਲ਼੍ਹਮਿਤ੍ਤੋ ਭਵਨ੍ਤਰਪਰਿਚਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਨ੍ਤਪਿਯੋ, ਅਸਂਕਿਲੇਸਬਹੁਲੋ। ਫਰੁਸਵਾਚਾਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਸੁਖਸੀਲੋ ਮਧੁਰਵਚਨੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ, ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਸ੍ਸ ਸਰੋ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭) ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਨਿਵਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਿਯੋ ਹੋਤਿ ਮਨਾਪੋ ਗਰੁਭਾਵਨੀਯੋ ਚ ਆਦੇਯ੍ਯਵਚਨੋ ਚ ਪਰਿਮਿਤਾਲਾਪੋ, ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ, ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੇਨ ਪਟਿਭਾਨੇਨ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਕੁਸਲੋ, ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯਞ੍ਚ ਏਕਾਯ ਏਵ ਵਾਚਾਯ ਅਨੇਕਭਾਸਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਪਞ੍ਹਾਨਂ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ।

ਅਨਭਿਜ੍ਝਾਲੁਤਾਯ ਇਚ੍ਛਿਤਲਾਭੀ ਹੋਤਿ, ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਚ ਭੋਗੇਸੁ ਰੁਚਿਂ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਖਤ੍ਤਿਯਮਹਾਸਾਲਾਦੀਨਂ ਸਮ੍ਮਤੋ ਹੋਤਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੇਕਲ੍ਲਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਅਪ੍ਪਟਿਪੁਗ੍ਗਲੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨ ਪਿਯਦਸ੍ਸਨੋ ਹੋਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮ੍ਭਾਵਨੀਯੋ, ਪਰਹਿਤਾਭਿਨਨ੍ਦਿਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਤੇ ਅਪ੍ਪਕਸਿਰੇਨੇਵ ਪਸਾਦੇਤਿ, ਅਲੂਖਸਭਾਵੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਵਿਹਾਰੀ, ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ ਚ ਹੋਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਾਭਾਵੇਨ ਕਲ੍ਯਾਣੇ ਸਹਾਯੇ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਸੀਸਚ੍ਛੇਦਮ੍ਪਿ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋ ਪਾਪਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਰੋਤਿ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਚਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਹੋਤਿ ਮੂਲਜਾਤਾ, ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਚ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਬੋਧਿਂ , ਸਮਯਨ੍ਤਰੇਸੁ ਨਾਭਿਰਮਤਿ ਉਕ੍ਕਾਰਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਰਾਜਹਂਸੋ, ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਪਰਿਜਾਨਨਕੁਸਲੋ ਹੋਤਿ, ਅਨ੍ਤੇ ਚ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਲਾਭੀ, ਯਾਵ ਬੋਧਿਂ ਨ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਤਾਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੁਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਉਲ਼ਾਰੁਲ਼ਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪਾਪੁਣਾਤਿ।

‘‘ਇਤਿ ਹਿਦਂ ਸੀਲਂ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨਂ ਪਭਵਭੂਮਿ, ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਾਨਮਾਦਿ ਚਰਣਂ ਮੁਖਂ ਪਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਾਯਵਚੀਸਂਯਮੇ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਨੇ, ਆਜੀਵਸਮ੍ਪਦਾਯ, ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗੇ ਚ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਬਲੇਨ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤੇਨ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਂ ਮਿਤ੍ਤਮੁਖਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਂ ਵਿਯ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ‘‘ਕਿਕੀਵ ਅਣ੍ਡ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੯; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੀਲਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੬) ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਞ੍ਚ ਪਨੇਤਂ ਸੀਲਂ ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਸੁਗਤਿਯਮ੍ਪਿ, ਨ ਰਜ੍ਜਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਨਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿ-ਨਦੇਵ-ਨਸਕ੍ਕ-ਨਮਾਰ-ਨਬ੍ਰਹ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਨਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤੇਵਿਜ੍ਜਤਾਦਿਹੇਤੁ, ਨ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ, ਅਥ ਖੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਤ੍ਤਰਸੀਲਾਲਙ੍ਕਾਰਸਮ੍ਪਾਦਨਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਨਿਵਾਸਟ੍ਠਾਨਤਾਯ, ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦੀਹਿ ਮਹਾਸਮ੍ਬਾਧਤਾਯ, ਕਸਿਵਣਿਜ੍ਜਾਦਿਨਾਨਾਵਿਧਕਮ੍ਮਨ੍ਤਾਧਿਟ੍ਠਾਨਬ੍ਯਾਕੁਲਤਾਯ ਚ ਘਰਾਵਾਸਸ੍ਸ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਾਦੀਨਂ ਅਨੋਕਾਸਤਂ, ਕਾਮਾਨਞ੍ਚ ‘‘ਸਤ੍ਥਧਾਰਾਲਗ੍ਗਮਧੁਬਿਨ੍ਦੁ ਵਿਯ ਚ ਅਵਲੇਯ੍ਹਮਾਨਾ ਪਰਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਦਾ ਵਿਪੁਲਾਨਤ੍ਥਾਨੁਬਨ੍ਧਾ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਵਿਜ੍ਜੁਲਤੋਭਾਸੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਨਚ੍ਚਂ ਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਕਾਲੋਪਲਬ੍ਭਾ, ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਾਲਙ੍ਕਾਰੋ ਵਿਯ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾਯ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬਾ , ਕਰੀਸਾਵਚ੍ਛਾਦਨਸੁਖਂ ਵਿਯ ਪਟਿਕਾਰਭੂਤਾ, ਉਦਕਤੇਮਿਤਙ੍ਗੁਲਿਯਾ ਉਸ੍ਸਾਵਕੋਦਕਪਾਨਂ ਵਿਯ ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਾ, ਛਾਤਜ੍ਝਤ੍ਤਭੋਜਨਂ ਵਿਯ ਸਾਬਾਧਾ, ਬਲਿਸਾਮਿਸਂ ਵਿਯ ਬ੍ਯਸਨਸਨ੍ਨਿਪਾਤਕਾਰਣਾ, ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪੋ ਵਿਯ ਕਾਲਤ੍ਤਯੇਪਿ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾ, ਮਕ੍ਕਟਾਲੇਪੋ ਵਿਯ ਬਨ੍ਧਨਿਮਿਤ੍ਤਾ ਘਾਤਕਾਵਚ੍ਛਾਦਨਕਿਮਿਲਯੋ ਵਿਯ ਅਨਤ੍ਥਚ੍ਛਾਦਨਾ, ਸਪਤ੍ਤਗਾਮਵਾਸੋ ਵਿਯ ਭਯਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਪੋਸਕੋ ਵਿਯ ਕਿਲੇਸਮਾਰਾਦੀਨਂ ਆਮਿਸਭੂਤਾ, ਛਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਵਿਪਰਿਣਾਮਦੁਕ੍ਖਾ, ਕੋਟਰਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਅਨ੍ਤੋਦਾਹਕਾ, ਪੁਰਾਣਕੂਪਾਵਲਮ੍ਬਬੀਰਣਮਧੁਪਿਣ੍ਡਂ ਵਿਯ ਅਨੇਕਾਦੀਨਵਾ, ਲੋਣੂਦਕਪਾਨਂ ਵਿਯ ਪਿਪਾਸਹੇਤੁਭੂਤਾ, ਸੁਰਾਮੇਰਯਂ ਵਿਯ ਨੀਚਜਨਸੇਵਿਤਾ, ਅਪ੍ਪਸ੍ਸਾਦਤਾਯ ਅਟ੍ਠਿਕਙ੍ਕਲੂਪਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਨਯੇਨ ਆਦੀਨਵਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਵਿਵੇਕਉਪਸਮਸੁਖਾਦੀਸੁ ਨਿਨ੍ਨਪੋਣਪਬ੍ਭਾਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮੀ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾ ਆਲੋਕੋ ਵਿਯ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ, ਮੋਹੇਨ ਸਹ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਮੋਹਕਾਰਣਾਨਿ ਤਾਵ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਤ੍ਥਿਮਾਨਿ ਮੋਹਕਾਰਣਾਨਿ – ਅਰਤਿ ਤਨ੍ਦੀ ਵਿਜਮ੍ਭਿਤਾ ਆਲਸਿਯਂ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾਰਾਮਤਾ ਨਿਦ੍ਦਾਸੀਲਤਾ ਅਨਿਚ੍ਛਯਸੀਲਤਾ ਞਾਣਸ੍ਮਿਂ ਅਕੁਤੂਹਲਤਾ ਮਿਚ੍ਛਾਧਿਮਾਨੋ ਅਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਨ ਸਮ੍ਮਾਪਰਿਹਾਰੋ ਅਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾਨਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਸੇਵਨਾ ਪਞ੍ਞਵਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪਯਿਰੁਪਾਸਨਾ ਅਤ੍ਤਪਰਿਭਵੋ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਕਪ੍ਪੋ ਵਿਪਰੀਤਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਕਾਯਦਲ੍ਹਿਬਹੁਲਤਾ ਅਸਂਵੇਗਸੀਲਤਾ ਪਞ੍ਚ ਨੀਵਰਣਾਨਿ। ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਯੇ ਵਾ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇ ਆਸੇਵਤੋ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਰਿਹਾਯਤਿ, ਇਤਿ ਇਮਾਨਿ ਸਮ੍ਮੋਹਕਾਰਣਾਨਿ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚੇ ਝਾਨਾਦੀਸੁ ਚ ਯੋਗੋ ਕਰਣੀਯੋ।

ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਿਸਯਵਿਭਾਗੋ – ਪਞ੍ਚ ਖਨ੍ਧਾ ਦ੍ਵਾਦਸਾਯਤਨਾਨਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਧਾਤੁਯੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਬਾਵੀਸਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਦ੍ਵਾਦਸਪਦਿਕੋ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਤਥਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਰਭੇਦਾ ਚ। ਯਾਨਿ ਚ ਲੋਕੇ ਅਨਵਜ੍ਜਾਨਿ ਵਿਜ੍ਜਟ੍ਠਾਨਾਨਿ, ਯੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸੁਖਵਿਧਾਨਯੋਗ੍ਯਾ ਬ੍ਯਾਕਰਣਵਿਸੇਸਾ। ਇਤਿ ਏਵਂ ਪਕਾਰਂ ਸਕਲਮੇਵ ਸੁਤਵਿਸਯਂ ਉਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਤਿਵੀਰਿਯੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਾਰਣਾਯ ਸਾਧੁਕਂ ਉਗ੍ਗਹਣਸਵਨਧਾਰਣਪਰਿਚਯਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਹਿ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪਨੇਨ ਸੁਤਮਯਾ ਪਞ੍ਞਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਥਾ ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨਮੁਖੇਨ ਤੇ ਨਿਜ੍ਝਾਨਂ ਖਮਾਪੇਨ੍ਤੇਨ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਾ, ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂਯੇਵ ਪਨ ਸਲਕ੍ਖਣਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਪਰਿਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਲੋਕਿਯਂ ਪਰਿਞ੍ਞਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਪਞ੍ਞਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ‘‘ਨਾਮਰੂਪਮਤ੍ਤਮਿਦਂ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਚ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਕਤ੍ਤਾ ਵਾ ਕਾਰੇਤਾ ਵਾ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਂ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਅਵਸਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰੇ ਧਮ੍ਮੇ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਂ ਪਰਿਜਾਨਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਆਸਙ੍ਗਂ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ, ਪਰੇ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਂ ਜਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਕਰੁਣਾਵਸੇਨੇਵ ਯਾਵ ਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਹਤ੍ਥਤਲਂ

ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਯਾਨਤ੍ਤਯੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਵਤਾਰਣਪਰਿਪਾਚਨੇਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ, ਝਾਨਵਿਮੋਕ੍ਖਸਮਾਧਿਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤੋ ਪਞ੍ਞਾਯ ਅਤਿਵਿਯ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ।

ਤਥਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੇਨ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ ''ਕੋ ਨੁ ਅਜ੍ਜ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ ਉਪਚਿਤੋ, ਕਿਞ੍ਚ ਮਯਾ ਕਤਂ ਪਰਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਹਿਤਤ੍ਥਂ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਕਰਣੀਯੋ, ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਕਾਰਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਾਯਂ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਓਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨੋਧਿਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਫਰਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਾ ਕਾਚਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਾ ਸਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਞ੍ਞਂ ਅਬ੍ਭਨੁਮੋਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਬੁਦ੍ਧਮਹਨ੍ਤਤਾ ਅਭਿਣ੍ਹਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾ, ਯਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਮ੍ਮਂ ਕਰੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਵਾ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਬੋਧਿਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ। ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਉਪਾਯੇਨ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯੋ ਪੁਞ੍ਞਭਾਗੋ ਉਪਚੀਯਤਿ। ਅਪਿਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥਂ ਪਰਿਪਾਲਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਰੀਰਂ ਜੀਵਿਤਞ੍ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਜਿਤ੍ਵਾ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਸੀਤੁਣ੍ਹਵਾਤਾਤਪਾਦਿਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕਾਰੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਞ੍ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖਪਟਿਕਾਰਜਂ ਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਲਭਤਿ, ਤਥਾ ਰਮਣੀਯੇਸੁ ਆਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਪਾਸਾਦਤਲਾਦੀਸੁ, ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇਸੁ ਚ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪਾਭਾਵੇਨ ਅਭਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਸੁਖਂ ਵਿਨ੍ਦਤਿ, ਯਞ੍ਚ ਸੁਣਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਸੁਖਵਿਹਾਰਭੂਤਂ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਨੋਧਿਸੋ ਉਪਸਂਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਅਸਮਾਹਿਤਭੂਮਿਯਂ ਨਯੋ।

ਸਮਾਹਿਤੋ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਨੁਭੂਤਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪੀਤਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਸੁਖਂ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਅਧਿਮੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਥਾ ਮਹਤਿ ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਭੂਤੇ ਚ ਕਿਲੇਸਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਂ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਛੇਦਨਭੇਦਨਫਾਲਨਪਿਸਨਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਾਦਿਜਨਿਤਾ ਦੁਕ੍ਖਾ ਤਿਬ੍ਬਾ ਖਰਾ ਕਟੁਕਾ ਵੇਦਨਾ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਚਿਰਕਾਲਂ ਵੇਦਿਯਨ੍ਤੇ ਨਾਰਕੇ, ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਕੁਜ੍ਝਨਸਨ੍ਤਾਪਨਵਿਹੇਠਨਹਿਂਸਨਪਰਾਧੀਨਤਾਦੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇ, ਜੋਤਿਮਾਲਾ'ਕੁਲਸਰੀਰੇ ਉਦ੍ਧਬਾਹੁਵਿਰਵਨ੍ਤੇ ਉਕ੍ਕਾਮੁਖੇ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦੀਹਿ ਡਯ੍ਹਮਾਨੇ ਚ ਵਨ੍ਤਖੇਲਾਦਿਆਹਾਰੇ ਚ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖਂ ਵੇਦਯਮਾਨੇ ਪੇਤੇ ਚ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿਮੂਲਕਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਅਨਯਬ੍ਯਸਨਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੇ ਹਤ੍ਥਚ੍ਛੇਦਾਦਿਕਾਰਣਯੋਗੇਨ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਦੁਦ੍ਦਸਿਕਦਲਿਦ੍ਦਤਾਦਿਭਾਵੇਨ ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਯੋਗੇਨ ਬਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਅਭਿਭਵਨੀਯਤੋ, ਪਰੇਸਂ ਵਹਨਤੋ, ਪਰਾਧੀਨਤੋ ਚ ਨਾਰਕੇ ਪੇਤੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨੇ ਚ ਅਤਿਸਯਨ੍ਤੇ ਅਪਾਯਦੁਕ੍ਖਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਨੁਭਵਨ੍ਤੇ ਮਨੁਸ੍ਸੇ ਚ ਤਥਾ ਵਿਸਯਵਿਸਪਰਿਭੋਗਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਰਾਗਾਦਿਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਡਯ੍ਹਮਾਨੇ ਵਾਯੁਵੇਗਸਮੁਟ੍ਠਿਤਜਾਲਾਸਮਿਦ੍ਧਸੁਕ੍ਖਕਟ੍ਠਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਵਿਯ ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਪਰਿਲਾਹਵੁਤ੍ਤਿਕੇ ਅਨਿਹਤਪਰਾਧੀਨੇ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵੇ ਚ ਮਹਤਾ ਵਾਯਾਮੇਨ ਵਿਦੂਰਮਾਕਾਸਂ ਵਿਗਾਹਿਤਸਕੁਨ੍ਤਾ ਵਿਯ, ਬਲਵਨ੍ਤੇਹਿ ਖਿਤ੍ਤਸਰਾ ਵਿਯ ਚ ''ਸਤਿਪਿ ਚਿਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਂ ਅਨਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਤਾਯ ਪਾਤਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਅਨਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਜਾਤਿਜਰਾਮਰਣਾ ਏਵਾ''ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਦੇਵੇ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਅਨੋਧਿਸੋ ਸਤ੍ਤਾ ਫਰਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ ਚ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੇ ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਉਪਚਿਨਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬੋ।

ਅਪਿਚ ''ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਪਰਿਮਿਤਵਿਪੁਲੋਲ਼ਾਰਵਿਮਲਨਿਰੁਪਮਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਗੁਣਨਿਚਯਨਿਦਾਨਭੂਤਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਕ੍ਕਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਯੋਗ੍ਗਂ ਵੀਰਿਯਂ ਨਾਮ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਮੇਵ। ਯਂ ਨ ਪਚੁਰਜਨਾ ਸੋਤੁਮ੍ਪਿ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ, ਪਗੇਵ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤੁਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਿਵਿਧਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੋ, ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦, ੩੧੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨), ਕਰੁਣੇਕਾਸਤਾ, ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਰੁਪਲੇਪੋ, ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇਸੁ ਪੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਸਂਸਾਰਦੁਕ੍ਖੇਹਿ ਅਪਰਿਖੇਦੋ, ਸਬ੍ਬਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਤੇਨ ਚ ਨਿਰਤਿਮਾਨਤਾ, ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦਿਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਅਚਲਤਾ, ਕੁਸਲਕਿਰਿਯਾਸੁ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਵਿਵੇਕਨਿਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਝਾਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਅਨਵਜ੍ਜਸੁਤੇਨ ਅਤਿਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਸੁਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰੇਸਂ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯੇਨ ਦੇਸਨਾ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਞਾਯੇ ਨਿਵੇਸਨਂ, ਆਰਮ੍ਭਦਲ਼੍ਹਤਾ, ਧੀਰਵੀਰਭਾਵੋ, ਪਰਾਪਵਾਦਪਰਾਪਕਾਰੇਸੁ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵੋ, ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਵਸੀਭਾਵੋ, ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਾਵਬੋਧੋ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਅਭਿਯੋਗੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮਗ੍ਗਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਂ, ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵਕ੍ਕਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕਾ ਸਬ੍ਬਾ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵੀਰਿਯਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ

ਸਮਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਯਾਵ ਮਹਾਬੋਧਿ ਅਨੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨ੍ਤੇਨ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਵੀਰਿਯੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬੰ। ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚ ਵੀਰਿਯੇ ਖਨ੍ਤਿਆਦਯੋ ਦਾਨਾਦਯੋ ਚ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾ ਤਦਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਖਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਇਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸੁਖੂਪਕਰਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਨ ਬਹੁਧਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹਕਰਣੰ ਦਾਨੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਸੀਲੇਨ ਤੇਸੰ ਜੀਵਿਤਸਾਪਤੇਯ੍ਯਦਾਰਰਕ੍ਖਅਭੇਦਪਿਯਹਿਤਵਚਨਾਵਿਹਿੰਸਾਦਿਕਰਣਾਨਿ, ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨ ਨੇਸੰ ਆਮਿਸਪਟਿਗ੍ਗਹਣਧਮ੍ਮਦਾਨਾਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ ਹਿਤਚਰਿਯਾ, ਪਞ੍ਞਾਯ ਤੇਸੰ ਹਿਤਕਰਣੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲੰ, ਵੀਰਿਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸਾਹਾਰਮ੍ਭਅਸੰਹੀਰਾਨਿ, ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਤਦਪਰਾਧਸਹਨੰ, ਸਚ੍ਚੇਨ ਤੇਸੰ ਅਵਞ੍ਚਨਤਦੁਪਕਾਰਕਿਰਿਯਾਸਮਾਦਾਨਾਵਿਸੰਵਾਦਨਾਦਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਦੁਪਕਾਰਕਰਣੇ ਅਨਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਤੇਪਿ ਅਚਲਨੰ, ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਤੇਸੰ ਹਿਤਸੁਖਾਨੁਚਿਨ੍ਤਨੰ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਯ ਤੇਸੰ ਉਪਕਾਰਾਪਕਾਰੇਸੁ ਵਿਕਾਰਾਨਾਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਅਪਰਿਮਾਣੇ ਸਤ੍ਤੇ ਆਰਬ੍ਭ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਪਰਿਮਾਣੋ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੂਪਚਯੋ ਏਤ੍ਥ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯੋ ਚੇਤਾਸੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਸਮ੍ਪਾਦਨੰ।

ਕੋ ਵਿਭਾਗੋਤਿ ਦਸ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਸ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਸਮਤ੍ਤਿੰਸ ਪਾਰਮਿਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰਹਿਤਕਰਣਾਭਿਨਿਨ੍ਨਆਸਯਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਕਣ੍ਹਧਮ੍ਮਵੋਕਿਣ੍ਣਾ ਸੁਕ੍ਕਧਮ੍ਮਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਤੇਹਿ ਅਵੋਕਿਣ੍ਣਾ ਸੁਕ੍ਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਅਕਣ੍ਹਾ ਅਸੁਕ੍ਕਾ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਸਮੁਦਾਗਮਨਕਾਲੇਸੁ ਪੂਰਿਯਮਾਨਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯੰ ਪੁਣ੍ਣਾ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੰ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਭੂਮਿਯੰ ਵਾ ਪਰਹਿਤਕਰਣਤੋ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਅਤ੍ਤਹਿਤਕਰਣਤੋ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਬੁਦ੍ਧਭੂਮਿਯੰ ਬਲਵੇਸਾਰਜ੍ਜਸਮਧਿਗਮੇਨ ਉਭਯਹਿਤਪਰਿਪੂਰਣਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਏਵੰ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਪਣਿਧਾਨਾਰਮ੍ਭਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਤੇਸੰ ਵਿਭਾਗੋਤਿ ਅਪਰੇ। ਦੋਸੁਪਸਮਕਰੁਣਾਪਕਤਿਕਾਨੰ ਭਵਸੁਖਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੁਖਪਰਮਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨੰ ਪੁਞ੍ਞੂਪਚਯਭੇਦਤੋ ਤਬ੍ਬਿਭਾਗੋਤਿ ਅਞ੍ਞੇ।

ਲਜ੍ਜਾਸਤਿਮਾਨਾਪਸ੍ਸਯਾਨੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਾਧਿਪਤੀਨੰ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਗਰੁਕਾਨੰ ਤਾਰਿਤਤਰਿਤਤਾਰਯਿਤੂਨੰ ਅਨੁਬੁਦ੍ਧਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਪਾਰਮੀ, ਉਪਪਾਰਮੀ, ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮੀਤਿ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗੋਤਿ ਕੇਚਿ। ਚਿਤ੍ਤਪਣਿਧਿਤੋ ਯਾਵ ਵਚੀਪਣਿਧਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਵਚੀਪਣਿਧਿਤੋ ਯਾਵ ਕਾਯਪਣਿਧਿ, ਤਾਵ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਕਾਯਪਣਿਧਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਅਪਰੇ। ਅਞ੍ਞੇ ਪਨ ''ਪਰਪੁਞ੍ਞਾਨੁਮੋਦਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਪਾਰਮਿਯੋ, ਪਰੇਸੰ ਕਾਰਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਪਪਾਰਮਿਯੋ, ਸਯੰ ਕਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮਿਯੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਭਵਸੁਖਾਵਹੋ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ ਪਾਰਮੀ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸੁਖਾਵਹੋ ਉਪਪਾਰਮੀ, ਪਰੇਸੰ ਤਦੁਭਯਸੁਖਾਵਹੋ ਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮੀਤਿ ਏਕੇ।

ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਧਨਾਦਿਉਪਕਰਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਪਨ ਦਾਨਪਾਰਮੀ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਦਾਨਉਪਪਾਰਮੀ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ ਦਾਨਪਰਮਤ੍ਥਪਾਰਮੀ। ਤਥਾ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਤਿਵਿਧਸ੍ਸਪਿ ਹੇਤੁ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸੀਲਪਾਰਮਿਯੋ, ਤੇਸੁ ਏਵ ਤਿਵਿਧੇਸੁ ਵਤ੍ਥੂਸੁ ਆਲਯੰ ਉਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮਿਯੋ, ਉਪਕਰਣਙ੍ਗਜੀਵਿਤਤਣ੍ਹੰ ਸਮੂਹਨਿਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਹਿਤਾਹਿਤਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੇਦਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਦੀਨੰ ਵਾਯਮਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵੀਰਿਯਪਾਰਮਿਯੋ, ਉਪਕਰਣਙ੍ਗਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯਕਰਾਨੰ ਖਮਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਖਨ੍ਤਿਪਾਰਮਿਯੋ, ਉਪਕਰਣਙ੍ਗਜੀਵਿਤਹੇਤੁ ਸਚ੍ਚਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਸਚ੍ਚਪਾਰਮਿਯੋ, ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਮਿਯੋ ਅਕੁਪ੍ਪਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਸਮਿਜ੍ਝਨ੍ਤੀਤਿ ਉਪਕਰਣਾਦਿਵਿਨਾਸੇਪਿ ਅਚਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਮਿਯੋ, ਉਪਕਰਣਾਦਿਉਪਘਾਤਕੇਸੁਪਿ ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਅਵਿਜਹਨਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਮੇਤ੍ਤਾਪਾਰਮਿਯੋ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਾਪਕਾਰੇਸੁ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤਤਾਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋ ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮਿਯੋਤਿ ਏਵਮਾਦਿਨਾ ਏਤਾਸੰ ਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੋ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਯਥਾ ਏਤਾ ਵਿਭਾਗਤੋ ਤਿੰਸਵਿਧਾਪਿ ਦਾਨਪਾਰਮੀਆਦਿਭਾਵਤੋ ਦਸਵਿਧਾ, ਏਵੰ ਦਾਨਸੀਲਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਝਾਨਪਞ੍ਞਾਸਭਾਵੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾ। ਏਤਾਸੁ ਹਿ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਪਾਰਮੀ ਸੀਲਪਾਰਮਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਭਾਵੇ, ਨੀਵਰਣਵਿਵੇਕਭਾਵੇ ਪਨ ਝਾਨਪਾਰਮਿਯਾ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਭਾਵੇ ਛਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਸਚ੍ਚਪਾਰਮੀ ਸੀਲਪਾਰਮਿਯਾ ਏਕਦੇਸੋਯੇਵ ਵਚੀਸਚ੍ਚਵਿਰਤਿਸਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ, ਞਾਣਸਚ੍ਚਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਮੇਤ੍ਤਾਪਾਰਮੀ ਝਾਨਪਾਰਮਿਯਾ ਏਵ, ਉਪੇਕ੍ਖਾਪਾਰਮੀ ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀਹਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਮੀ ਸਬ੍ਬਾਹਿਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ।

ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਦਾਨਾਦੀਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਗੁਣਾਨੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨੰ ਪਞ੍ਚਦਸਯੁਗਲ਼ਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚਦਸਯੁਗਲ਼ਾਦਿਸਾਧਕਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ – ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ? ਦਾਨਸੀਲਯੁਗਲ਼ੇਨ ਪਰਹਿਤਾਹਿਤਾਨੰ ਕਰਣਾਕਰਣਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਖਨ੍ਤਿਯੁਗਲ਼ੇਨ ਅਲੋਭਾਦੋਸਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਵੀਰਿਯਯੁਗਲ਼ੇਨ ਚਾਗਸੁਤਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਝਾਨਯੁਗਲ਼ੇਨ ਕਾਮਦੋਸਪ੍ਪਹਾਨਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਪਞ੍ਞਾਯੁਗਲ਼ੇਨ ਅਰਿਯਯਾਨਧੁਰਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ, ਸੀਲਖਨ੍ਤਿਦ੍ਵਯੇਨ ਪਯੋਗਾਸਯਸੁਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਸੀਲਵੀਰਿਯਦ੍ਵਯੇਨ ਭਾਵਨਾਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਸੀਲਝਾਨਦ੍ਵਯੇਨ ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਦ੍ਵਯੇਨ ਦਾਨਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਖਨ੍ਤਿਵੀਰਿਯਯੁਗਲ਼ੇਨ ਖਮਾਤੇਜਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਖਨ੍ਤਿਝਾਨਯੁਗਲ਼ੇਨ ਵਿਰੋਧਾਨੁਰੋਧਪ੍ਪਹਾਨਯੁਗਲ਼ਸਿਦ੍ਧਿ , ਖਨ੍ਤਿਪਞ੍ਞਾਯੁਗਲ਼ੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਖਨ੍ਤਿਪਟਿਵੇਧਦੁਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਵੀਰਿਯਝਾਨਦੁਕੇਨ ਪਗ੍ਗਾਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਦੁਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਵੀਰਿਯਪਞ੍ਞਾਦੁਕੇਨ ਸਰਣਦੁਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਝਾਨਪਞ੍ਞਾਦੁਕੇਨ ਯਾਨਦੁਕਸਿਦ੍ਧਿ। ਦਾਨਸੀਲਖਨ੍ਤਿਤ੍ਤਿਕੇਨ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਤਿਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਸੀਲਵੀਰਿਯਤ੍ਤਿਕੇਨ ਭੋਗਜੀਵਿਤਕਾਯਸਾਰਾਦਾਨਤ੍ਤਿਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਸੀਲਝਾਨਤ੍ਤਿਕੇਨ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਿਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਦਾਨਸੀਲਪਞ੍ਞਾਤਿਕੇਨ ਆਮਿਸਾਭਯਧਮ੍ਮਦਾਨਤ੍ਤਿਕਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਏਵੰ ਇਤਰੇਹਿਪਿ ਤਿਕੇਹਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਹਿ ਚ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਤਿਕਾਨਿ ਚਤੁਕ੍ਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਏਵੰ ਛਬ੍ਬਿਧਾਨਮ੍ਪਿ ਪਨ ਇਮਾਸੰ ਪਾਰਮੀਨੰ ਚਤੂਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬਪਾਰਮੀਨੰ ਸਮੂਹਸਙ੍ਗਹਤੋ ਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦੰ – ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤੇਨ, ਏਤ੍ਥ ਵਾ ਅਧਿਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਚ੍ਚਞ੍ਚ ਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ, ਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਵਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਚ੍ਚੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਤਾਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣੇ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਅਨੁਕਮ੍ਪਿਤਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪੰ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਪਰਿਗ੍ਗਹਤੋ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਤਾਗੁਣੇਹਿ ਉਪਸਮਤੋ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ , ਤੇਹਿਯੇਵ ਪਰਹਿਤੋਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਤੋ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ''ਅਤ੍ਥਿਕਜਨੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਪਟਿਜਾਨਤੋ, ਪਟਿਞ੍ਞੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਦਾਨਤੋ, ਦਾਨੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਮੋਦਨਤੋ, ਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਦੇਯ੍ਯਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਦਾਨਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਕ੍ਖਯੇਸੁ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਭਯਵੂਪਸਮਤੋ, ਯਥਾਰਹੰ ਯਥਾਕਾਲੰ ਯਥਾਵਿਧਾਨਞ੍ਚ ਦਾਨਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਦਾਨੰ। ਤਥਾ ਸੰਵਰਸਮਾਦਾਨਸ੍ਸ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਤੋ, ਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵੂਪਸਮਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਸੀਲੰ। ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਖਮਨਤੋ, ਪਰਾਪਰਾਧਵਿਕਪ੍ਪਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਕੋਧਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਖਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪੰ ਪਰਹਿਤਕਰਣਤੋ, ਵਿਸਾਦਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵੂਪਸਮਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਵੀਰਿਯੰ। ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪੰ ਲੋਕਹਿਤਾਨੁਚਿਨ੍ਤਨਤੋ, ਨੀਵਰਣਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਚਿਤ੍ਤਵੂਪਸਮਤੋ, ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਤੋ ਚ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨੰ ਝਾਨੰ। ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਪਰਹਿਤੂਪਾਯਕੋਸਲ੍ਲਤੋ, ਅਨੁਪਾਯਕਿਰਿਯਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ , ਮੋਹਜਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਤੋ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਪਟਿਲਾਭਤੋ ਚ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਾ ਪਞ੍ਞਾ।

ਤਤ੍ਥ ਞੇਯ੍ਯਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਵਿਧਾਨੇਹਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਕਿਲੇਸਕਾਮਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇਹਿ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਦੋਸਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮੇਹਿ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਅਨੁਬੋਧਪਟਿਵੇਧੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਿਵਿਧਸਚ੍ਚਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਰੋਧਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਿਵਿਧਚਾਗਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਰੋਧਿ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ, ਤਿਵਿਧਵੂਪਸਮਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਰੋਧਿ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ,

ਤਿਵਿਧਞਾਣਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਦੋਸਤ੍ਤਯਵਿਰੋਧਿ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ। ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਚਾਗੂਪਸਮਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨਤੋ , ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਵਿਧਾਨਤੋ ਚ। ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਸਚ੍ਚੂਪਸਮਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਸਬ੍ਬਪਰਿਚ੍ਚਾਗਫਲਤ੍ਤਾ ਚ। ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਸਚ੍ਚਚਾਗਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਕਿਲੇਸਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮਤੋ, ਕਾਮੂਪਸਮਤੋ, ਕਾਮਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮਤੋ ਚ। ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾਨਿ ਸਚ੍ਚਚਾਗੂਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਤੋ, ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਚਾਤਿ ਏਵੰ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਾਰਮਿਯੋ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਭਾਵਿਤਾ ਚਾਗਪਰਿਬ੍ਯਞ੍ਜਿਤਾ ਉਪਸਮੋਪਬ੍ਰੂਹਿਤਾ ਪਞ੍ਞਾਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ। ਸਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਏਤਾਸੰ ਜਨਕਹੇਤੁ, ਚਾਗੋ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਹੇਤੁ, ਉਪਸਮੋ ਪਰਿਵੁਡ੍ਢਿਹੇਤੁ, ਪਞ੍ਞਾ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਹੇਤੁ। ਤਥਾ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਚ੍ਚਪਟਿਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਮਜ੍ਝੇ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਤਪਣਿਧਾਨਸ੍ਸ ਪਰਹਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ, ਅਨ੍ਤੇ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਸਬ੍ਬੂਪਸਮਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ, ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤੋ, ਅਸਤਿ ਅਭਾਵਤੋ, ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਤੋ।

ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਪੁਰਿਸਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਕਰੇਹਿ ਗਰੁਪਿਯਭਾਵਕਰੇਹਿ ਸਚ੍ਚਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਗਿਹਿਭੂਤਾ ਆਮਿਸਦਾਨੇਨ ਪਰੇ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਹਿਤਪਰਹਿਤਕਰੇਹਿ ਗਰੁਪਿਯਭਾਵਕਰੇਹਿ ਉਪਸਮਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭੂਤਾ ਧਮ੍ਮਦਾਨੇਨ ਪਰੇ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੰ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਹਿ ਚਰਿਮਕਭਵੂਪਪਤ੍ਤੀਤਿ ਏਕੇ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਠਿਤਿਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋ ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਸਤ੍ਤਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਚ੍ਚਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤਿਨਾ ਵਚਸਾ ''ਅਗ੍ਗੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਜੇਟ੍ਠੋ...ਪੇ॰... ਸੇਟ੍ਠੋਹਮਸ੍ਮਿ ਲੋਕਸ੍ਸਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦੭) ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਸੀਹਨਾਦੰ ਨਦਿ, ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਜਿਣ੍ਣਾਤੁਰਮਤਪਬ੍ਬਜਿਤਦਸ੍ਸਾਵਿਨੋ ਚਤੁਧਮ੍ਮਪਦੇਸਕੋਵਿਦਸ੍ਸ ਯੋਬ੍ਬਨਾਰੋਗ੍ਯਜੀਵਿਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਮਦਾਨੰ ਉਪਸਮੋ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਮਹਤੋ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥਗਤਸ੍ਸ ਚ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਜ੍ਜਸ੍ਸ ਅਨਪੇਕ੍ਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯੇ ਠਾਨੇ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯੰ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞੰ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੰ ਅਭਿਸਮਯੋ, ਤਤੋ ਹਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੋਪਕ੍ਕਿਲੇਸਪਰਿਚ੍ਚਾਗੋ, ਤਤੋ ਹਿ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਪਰਮੂਪਸਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਹਿ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭੋ, ਤਤੋ ਹਿ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਅਸਿਦ੍ਧੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਾਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਭਾਵਤੋ।

ਤਤਿਯੇ ਠਾਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵਾਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾਯ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਮਹਾਯਾਗਕਰਣੇਨ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਯੰ ਉਪਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਰੇਸੰ ਉਪਸਮਨੇਨ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ, ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਵਿਨੇਯਜਾਨੰ ਆਸਯਾਦਿਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ, ਤਦਪਿ ਅਸਿਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ।

ਚਤੁਤ੍ਥੇ ਠਾਨੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ। ਤਤ੍ਰ ਹਿ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਤ੍ਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੰ, ਸਬ੍ਬੂਪਧਿਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗੇਨ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੰ, ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰੂਪਸਮੇਨ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣੰ, ਪਞ੍ਞਾਪਯੋਜਨਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਨ੍ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਖੇਤ੍ਤੇ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਮਭਿਬਜਤ੍ਤੁਂ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਕਰੁਣਾਖੇਤ੍ਤੇ ਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਯਂ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਮਭਿਬਜਤ੍ਤੁਂ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਮੁਦਿਤਾਖੇਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਮਭਿਬਜਤ੍ਤੁਂ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਖੇਤ੍ਤੇ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਮਭਿਬਜਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਂਵਾਸੇਨ ਸੀਲਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਂਵੋਹਾਰੇਨ ਸੋਚੇਯ੍ਯਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ, ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਆਪਦਾਸੁ ਥਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਤਸ੍ਸ ਸਾਕਚ੍ਛਾਯ ਪਞ੍ਞਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਸੀਲਾਜੀਵਚਿਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਤਥਾ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਦੋਸਾ ਅਗਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤੋ, ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਲੋਭਾ ਅਗਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨਭਿਸਙ੍ਗਤੋ, ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਭਯਾ ਅਗਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਨਪਰਾਧਤੋ, ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸਮੁਦਾਗਮੇਨ ਮੋਹਾ ਅਗਤਿਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧਤੋ।

ਤਥਾ ਪਠਮੇਨ ਅਦੁਟ੍ਠੋ ਅਧਿਵਾਸੇਤਿ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਅਲੁਦ੍ਧੋ ਪਟਿਸੇਵਤਿ, ਤਤਿਯੇਨ ਅਭੀਤੋ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥੇਨ ਅਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ਵਿਨੋਦੇਤਿ। ਪਠਮੇਨ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਇਤਰੇਹਿ ਪਵਿਵੇਕਉਪਸਮਸਮ੍ਬੋਧਿਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਵਿਵੇਕਜਪੀਤਿਸੁਖਸਮਾਧਿਜਪੀਤਿਸੁਖਅਪ੍ਪੀਤਿਜਕਾਯਸੁਖਸਤਿਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਜਉਪੇਕ੍ਖਾਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਏਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਏਵਮਨੇਕਗੁਣਾਨੁਬਨ੍ਧੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਸਮੂਹਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਥਾ ਚ ਚਤੂਹਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਸਙ੍ਗਹੋ, ਏਵਂ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਹਿਪੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਹਿ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰੋ ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋ। ਕਰੁਣਾਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਾ ਹਿ ਦਾਨਾਦਿਗੁਣਾ ਮਹਾਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧਿਪਰਿਯੋਸਾਨਾਤਿ ਏਵਮੇਤਾਸਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਕੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯੋਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸਾਪਿ ਪੁਞ੍ਞਾਦਿਸਮ੍ਭਾਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ, ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ **ਅਨਵਸੇਸਸਮ੍ਭਰਣਂ** ਅਵੇਕਲ੍ਲਕਾਰਿਤਾਯੋਗੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਚ **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ** ਆਦਰਬਹੁਮਾਨਯੋਗੇਨ, **ਸਾਤਚ੍ਚਕਾਰਿਤਾ** ਨਿਰਨ੍ਤਰਪਯੋਗੇਨ, ਚਿਰਕਾਲਾਦਿਯੋਗੋ ਚ ਅਨ੍ਤਰਾ ਅਵੋਸਾਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨਾਤਿ ਚਤੁਰਙ੍ਗਯੋਗੋ ਏਤਾਸਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯੋ। ਅਪਿਚ ਸਮਾਸਤੋ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਪਰੇਸੁ ਚ ਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਪਰਿਵਡ੍ਢਨਂ ਏਤਾਸਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨੂਪਾਯੋ। ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਸਮਧਿਗਮਾਯ ਹਿ ਕਤਮਹਾਪਣਿਧਾਨਸ੍ਸ ਮਹਾਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਜਾਨਨੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਨੁਪਲਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹੋ ਪਰਿਕ੍ਖਯਂ ਪਰਿਯਾਦਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਯੋਗਵਸੇਨ ਪਨ ਪਿਯੇ ਪੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਸ੍ਸਮਾਨਸ੍ਸ ਤੇਸੁ ਮੇਤ੍ਤਾਸਿਨੇਹੋ ਪਰਿਵਡ੍ਢਤਿ। ਤਤੋ ਚ ਤਂਤਦਾਵਤ੍ਥਾਨੁਰੂਪਮਤ੍ਤਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਵਿਗਮੇਨ ਵਿਦੂਰੀਕਤਮਚ੍ਛਰਿਯਾਦਿਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਪਟਿਪਕ੍ਖੋ ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਦਾਨਪਿਯਵਚਨਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨) ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨੁਗਤੇਹਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਜਨਸ੍ਸ ਸਙ੍ਗਹਕਰਣਵਸੇਨ ਉਪਰਿ ਯਾਨਤ੍ਤਯੇ ਅਵਤਾਰਣਂ ਪਰਿਪਾਚਨਞ੍ਚ ਕਰੋਤਿ। ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਮਹਾਪਞ੍ਞਾ ਮਹਾਕਰੁਣਾ ਚ ਦਾਨੇਨ ਅਲਙ੍ਕਤਾ; ਦਾਨਂ ਪਿਯਵਚਨੇਨ; ਪਿਯਵਚਨਂ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾਯ; ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਯ ਅਲਙ੍ਕਤਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ ਚ। ਸਬ੍ਬਭੂਤਤ੍ਤਭੂਤਸ੍ਸ ਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਾਨਸੁਖਦੁਕ੍ਖਤਾਯ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਬੁਦ੍ਧਭੂਤੋ ਪਨ ਤੇਹੇਵ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਿਤਾਭਿਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਜਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕਸਙ੍ਗਹਕਰਣੇਨ ਅਭਿਵਿਨਯਨਂ ਕਰੋਤਿ। ਦਾਨਞ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਚਾਗਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰਿਤਾਭਿਬੁਦ੍ਧਂ ; ਪਿਯਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ; ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ; ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ ਉਪਸਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਪਰਿਪੂਰਿਤਾਭਿਬੁਦ੍ਧਾ। ਤਥਾਗਤਾਨਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਸਾਵਕਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਤੇਸਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਏਕੀਭਾਵੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ।

ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

> ‘‘ਸਚ੍ਚੋ ਚਾਗੀ ਉਪਸਨ੍ਤੋ, ਪਞ੍ਞਵਾ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ,
> ਸਮ੍ਭਤਸਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰੋ, ਕਂ ਨਾਮਤ੍ਥਂ ਨ ਸਾਧਯੇ॥
>
> ਮਹਾਕਾਰੁਣਿਕੋ ਸਤ੍ਥਾ, ਹਿਤੇਸੀ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ,
> ਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਜਿਨੋ॥
>
> ਵਿਰਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਚ ਉਪੇਕ੍ਖਕੋ,
> ਸਦਾ ਸਤ੍ਤਹਿਤੇ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਜਿਨੋ॥
>
> ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਹਿਤਾਯ ਚ ਸੁਖਾਯ ਚ,
> ਉਯ੍ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਕਿਲਾਸੂ ਚ, ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯੋ ਜਿਨੋ’’ਤਿ॥ (ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੨੦ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ)।

ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਨ ਤਾਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਮਜ੍ਝਿਮੇਨ ਅਟ੍ਠਾਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਉਪਰਿਮੇਨ ਸੋਲ਼ਸਾਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਏਤੇ ਚ ਭੇਦਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪਞ੍ਞਾਧਿਕਸਦ੍ਧਾਧਿਕਵੀਰਿਯਾਧਿਕਵਸੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਾ। ਪਞ੍ਞਾਧਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਸਦ੍ਧਾ ਮਨ੍ਦਾ ਹੋਤਿ, ਪਞ੍ਞਾ ਤਿਕ੍ਖਾ। ਸਦ੍ਧਾਧਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਹੋਤਿ, ਵੀਰਿਯਾਧਿਕਾਨਂ ਪਞ੍ਞਾ ਮਨ੍ਦਾ। ਪਞ੍ਞਾਨੁਭਾਵੇਨ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ ਅਭਿਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਪਰਿਪਾਚਨੀਯਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਿਕ੍ਖਮਜ੍ਝਿਮਮੁਦੁਭਾਵੇਨ ਤਯੋਪੇਤੇ ਭੇਦਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਿਵਿਧਾ ਹਿ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਕ੍ਖਣੇ ਭਵਨ੍ਤਿ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੂਨੇਯ੍ਯਭੇਦੇਨ। ਤੇਸੁ ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੂ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਂ ਗਾਥਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਤਤਿਯਪਦੇ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇਯੇਵ ਛਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਸਹ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਦੁਤਿਯੋ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਂ ਗਾਥਂ ਸੁਣਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤੇਯੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਪਦੇ ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਹੋਤਿ, ਇਤਰੋ ਭਗਵਤੋ ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਂ ਗਾਥਂ ਸੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਸਿਤਾਯ ਗਾਥਾਯ ਛਹਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੂਪਨਿਸ੍ਸਯੋ ਭਵਤਿ। ਤਯੋਪੇਤੇ ਵਿਨਾ ਕਾਲਭੇਦੇਨ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਲਦ੍ਧਬ੍ਯਾਕਰਣਾ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਨ੍ਤਾ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਭੇਦੇਨ ਕਾਲੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਤੇਸੁ ਤੇਸੁ ਪਨ ਕਾਲਭੇਦੇਸੁ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੇਸੁ ਤੇ ਤੇ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਦਾਨਸਦਿਸਂ ਦਾਨਂ ਦੇਨ੍ਤਾਪਿ ਤਦਨੁਰੂਪੇ ਸੀਲਾਦਿਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਧਮ੍ਮੇ ਆਚਿਨਨ੍ਤਾਪਿ ਅਨ੍ਤਰਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਕਾਰਣਮੇਤਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਰਿਪਚ੍ਚਨਤੋ। ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਂ ਵਿਯ ਹਿ ਸਸ੍ਸਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲੇ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਾਦਿਤਾ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿ। ਤਦਨ੍ਤਰਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੁਸ੍ਸਾਹੇਨ ਵਾਯਮਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਾਪੁਣਿਤੁਨ੍ਤਿ ਪਾਰਮਿਪਾਰਿਪੂਰੀ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਲਵਿਸੇਸਂ ਵਿਨਾ ਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਕੋ ਆਨਿਸਂਸੋਤਿ ਯੇ ਤੇ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾਨਂ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ –

> ‘‘ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਾ ਨਰਾ।
> ਸਂਸਰਂ ਦੀਘਮਦ੍ਧਾਨਂ, ਕਪ੍ਪਕੋਟਿਸਤੇਹਿਪਿ।
> ਅਵੀਚਿਮ੍ਹਿ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਲੋਕਨ੍ਤਰੇਸੁ ਚਾ’’ਤਿ॥ ਆਦਿਨਾ (ਅਭਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਅਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭.ਦੂਰੇਨਿਦਾਨਕਥਾ; ਚਰਿਯਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਕਿਣ੍ਣਕਕਥਾ) –

ਅਟ੍ਠਾਰਸ ਅਭਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਾਨੁਪਗਮਨਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਨਿਸਂਸਾ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ। ਯੇ ਚ ‘‘ਸਤੋ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ ਆਨਨ੍ਦ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੋ ਤੁਸਿਤਾਕਾਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਂ ਓਕ੍ਕਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯੯) ਸੋਲ਼ਸ ਅਚ੍ਛਰਿਯਬ੍ਭੁਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਕਾਰਾ, ਯੇ ਚ ‘‘ਸੀਤਂ ਬ੍ਯਪਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਉਣ੍ਹਞ੍ਚ ਉਪਸਮ੍ਮਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੮੩), ‘‘ਜਾਯਮਾਨੇ ਖੋ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਅਯਂ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੁ ਸਙ੍ਕਮ੍ਪਤਿ ਸਮ੍ਪਕਮ੍ਪਤਿ ਸਮ੍ਪਵੇਧਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ, ਯੇ ਵਾ ਪਨਞ੍ਞੇਪਿ ‘‘ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਿਜ੍ਝਨਂ ਕਮ੍ਮਾਦੀਸੁ ਵਸੀਭਾਵੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਕਬੁਦ੍ਧਵਂਸਾਦੀਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤਪ੍ਪਕਾਰਾ ਆਨਿਸਂਸਾ, ਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਏਤਾਸਂ ਆਨਿਸਂਸਾ, ਤਥਾ ਯਥਾਨਿਦਸ੍ਸਿਤਭੇਦਾ ਅਲੋਭਾਦੋਸਾਦਿਗੁਣਯੁਗਲ਼ਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਿਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਸਮਾਸਤੋ ਤਾਵ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਭਾਵੋ ਏਤਾਸਂ ਫਲਂ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਂਸਮਹਾਪੁਰਿਸਲਕ੍ਖਣ- (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੪ ਆਦਯੋ; ੩.੧੯੮ ਆਦਯੋ; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੫) ਅਸੀਤਿਅਨੁਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬ੍ਯਾਮਪ੍ਪਭਾਦਿਅਨੇਕਗੁਣਗਣਸਮੁਜ੍ਜਲ਼ਰੂਪਕਾਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾ ਦਸਬਲਚਤੁਵੇਸਾਰਜ੍ਜਛਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣਅਟ੍ਠਾਰਸਾਵੇਣਿਕਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮ- (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੩੦੫; ਮੂਲਟੀ॰ ੨.ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਵਣ੍ਣਨਾ) -ਪਭੁਤਿਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਗੁਣਸਮੁਦਯੋਪਸੋਭਿਨੀ ਧਮ੍ਮਕਾਯਸਿਰੀ, ਯਾਵਤਾ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਯੇ ਅਨੇਕੇਹਿਪਿ ਕਪ੍ਪੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨਾਪਿ ਵਾਚਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਇਦਂ ਏਤਾਸਂ ਫਲਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸਚਰਿਯਾਪਿਟਕਜਾਤਕਮਹਾਪਦਾਨਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਾਨਂ ਪਾਰਮੀਨਂ ਪੂਰਿਤਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਸਮਤਿਂਸ ਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾਨਂ ਦਾਨਪਾਰਮਿਭਾਵੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਸੁਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ **“ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਪਰਿਚ੍ਚਾਗੇ”**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ, ਤਤੋਯੇਵ ਚ ਅਙ੍ਗਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਵਿਸੁਂ ਨਯਨਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਰਿਗ੍ਗਹਪਰਿਚ੍ਚਾਗਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਪਿ ਧਨਰਜ੍ਜਪਰਿਚ੍ਚਾਗਤੋ ਪੁਤ੍ਤਦਾਰਪਰਿਚ੍ਚਾਗਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ।** ਦਾਨਾਦੀਸੁਯੇਵ ਸਾਤਿਸਯਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਪ੍ਫਾਦਨਂ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ,** ਯਾ ਚਰਿਯਾਪਿਟਕਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਅਭਿਨੀਹਾਰੋ **ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ,** ਦਾਨਾਦਿਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਕਾਯਵਿਵੇਕਵਸੇਨ ਏਕਚਰਿਯਾ ਵਾ **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਕੇਚਿ। ਦਾਨਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਂਸਾਰਨਿਬ੍ਬਾਨੇਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸਂਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਬੋਧਿਤ੍ਤਯੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਪਰਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਾਨਂ।** ਞਾਤੀਨਂ ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ **ਞਾਤਤ੍ਥਚਰਿਯਾ,** ਸਾਪਿ ਕਰੁਣਾਯਨਵਸੇਨੇਵ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਲੋਕਤ੍ਥਚਰਿਯਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਞਾਣਵਸੇਨ, ਅਨਵਜ੍ਜਕਮ੍ਮਾਯਤਨਵਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਪਰਿਚਯਵਸੇਨ, ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਪਰਿਚਯਵਸੇਨ, ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਤੀਰਣਵਸੇਨ ਚ ਞਾਣਚਾਰੋ **ਬੁਦ੍ਧਿਚਰਿਯਾ,** ਸਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀਯੇਵ, ਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਂ। **ਕੋਟਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ, ਉਕ੍ਕਂਸੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ। ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਹਗਤਾ ਏਵ ਵਾ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਯੇਨ ਅਭਿਨੀਹਾਰੇਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਗਮਨਪਟਿਪਦਾਯ ਆਦਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ‘‘ਦਾਨਪਾਰਮੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਜ੍ਝਂ, ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮ੍ਪਤਿਜਾਤੋਤਿ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਮੁਹੁਤ੍ਤਜਾਤੋ, ਨ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤੋ। ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਮਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਂ ਪਠਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਸੁਵਣ੍ਣਜਾਲੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਦੁਕੂਲਚੁਮ੍ਬਟਕੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਂਸੁ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪਥਵਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋਤਿ **ਯਥਾਹ** ਭਗਵਾ ਮਹਾਪਦਾਨਦੇਸਨਾਯਂ। **ਸੇਤਮ੍ਹਿ ਛਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸੇਤਚ੍ਛਤ੍ਤੇ। **ਅਨੁਹੀਰਮਾਨੇ**ਤਿ ਧਾਰਿਯਮਾਨੇ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਛਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਖਗ੍ਗਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਚ ਕਕੁਧਭਣ੍ਡਾਨਿਪਿ (ਜਾ॰ ੨.੧੯.੧੨) ਵੁਤ੍ਤਾਨੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਖਗ੍ਗਤਾਲਵਣ੍ਟਮੋਰਹਤ੍ਥਕਵਾਲ਼ਬੀਜਨੀਉਣ੍ਹੀਸਪਟ੍ਟਾਪਿ ਹਿ ਛਤ੍ਤੇਨ ਸਹ ਤਦਾ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਛਤ੍ਤਾਦੀਨਿਯੇਵ ਚ ਤਦਾ ਪਞ੍ਞਾਯਿਂਸੁ, ਨ ਛਤ੍ਤਾਦਿਗਾਹਕਾ। **ਸਬ੍ਬਾ ਚ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ। ਨਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਵਿਲੋਕਨਂ

ਸਤੁਪਦਵੀਤਿਹਾਰੁਤੁਰਕਾਲਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਮਹਾਸਤੁੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਹਤ੍ਥਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਂ ਓਲੋਕੇਸਿ, ਤਤ੍ਥ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ ਗਨ੍ਧਮਾਲਾਦੀਹਿ ਪੂਜਯਮਾਨਾ ''ਮਹਾਪੁਰਿਸ ਇਧ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਸਦਿਸੋਪਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੁਤੋ ਉਤੁਰਿਤਰੋ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ। ਏਵਂ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ, ਚਤਸ੍ਸੋ ਅਨੁਦਿਸਾ, ਹੇਟ੍ਠਾ, ਉਪਰੀਤਿ ਸਬ੍ਬਾ ਦਿਸਾ ਅਨੁਵਿਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਤੁਨਾ ਸਦਿਸਂ ਅਦਿਸ੍ਵਾ ''ਅਯਂ ਉਤੁਰਾ ਦਿਸਾ''ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਤੁਪਦਵੀਤਿਹਾਰੇਨ ਅਗਮਾਸਿ। **ਆਸਭਿਨ੍ਤਿ** ਉਤੁਮਂ। **ਅਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ। **ਜੇਟ੍ਠੋ ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਅਯਮਨ੍ਤਿਮਾ ਜਾਤਿ, ਨਤ੍ਥਿ ਦਾਨਿ ਪੁਨਬ੍ਭਵੋ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤੁਭਾਵੇ ਪਤੁਬ੍ਬਂ ਅਰਹਤੁਂ ਬ੍ਯਾਕਾਸਿ।

"**ਅਨੇਕੇਸਂ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤੁਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ ਸਙ੍ਖਿਤੁੇਨ ਵੁਤੁਮਤ੍ਥਂ "**ਯਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ –

''ਅਨੇਕਸਾਖਞ੍ਚ ਸਹਸ੍ਸਮਣ੍ਡਲਂ,
ਛਤੁਂ ਮਰੂ ਧਾਰਯੁਮਨ੍ਤਲਿਕ੍ਖੇ।
ਸੁਵਣ੍ਣਦਣ੍ਡਾ ਵੀਤਿਪਤਨ੍ਤਿ ਚਾਮਰਾ,
ਨ ਦਿਸ੍ਸਰੇ ਚਾਮਰਛਤੁਗਾਹਕਾ''ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੬੯੩)।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤਾਯ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। "**ਤਥਾ ਅਯਂ ਭਗਵਾਪਿ ਗਤੋ...ਪੇ॰... ਪੁਬ੍ਬਨਿਮਿਤੁਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਧਮ੍ਮਤਾਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਿਸੇਸਾ ਸਬ੍ਬਬੋਧਿਸਤੁਾਨਂ ਸਾਧਾਰਣਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਪਾਰਮਿਤਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾ ਹਿ ਤੇਤਿ।

ਵਿਕ੍ਕਮੀਤਿ ਅਗਮਾਸਿ। **ਮਰੂ**ਤਿ ਦੇਵਾ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵਿਲੋਕਨਸਮਤਾਯ ਸਮਾ ਸਦਿਸਿਯੋ। ਮਹਾਪੁਰਿਸੋ ਹਿ ਯਥਾ ਏਕਂ ਦਿਸਂ ਵਿਲੋਕੇਸਿ, ਏਵਂ ਸੇਸਾ ਦਿਸਾਪਿ, ਨ ਕਤ੍ਥਚਿ ਵਿਲੋਕਨੇ ਵਿਬਨ੍ਧੋ ਤਸ੍ਸ ਅਹੋਸੀਤਿ। **ਸਮਾ**ਤਿ ਵਾ ਵਿਲੋਕੇਤੁਂ ਯੁਤੁਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਤਦਾ ਬੋਧਿਸਤੁਸ੍ਸ ਵਿਰੂਪਬੀਭਚ੍ਛਵਿਸਮਰੂਪਾਨਿ ਵਿਲੋਕੇਤੁਂ ਅਯੁਤੁਾਨਿ ਦਿਸਾਸੁ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੀਤਿ।

''ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿ ਕਾਯਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਗਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦਂ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਞਾਣਗਮਨਟ੍ਠੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਥ ਵਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਅਲੋਭਪ੍ਪਧਾਨੇਨ ਕੁਸਲਚਿਤੁੁਪ੍ਪਾਦੇਨ। ਕੁਸਲਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾ ਇਧ ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਂ, ਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਦਯੋ, ''ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨਾ''ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। **ਗਤੋ** ਅਧਿਗਤੋ, ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਉਤੁਰਿਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਪਹਾਨਹੇਤੁ, ਪਹਾਨਲਕ੍ਖਣਂ ਵਾ। ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ ਪਹਾਯ-ਸਦ੍ਦੋ। ''ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਹੇਤੁਕਂ ਗਤੋ''ਤਿ ਹੇਤ੍ਥ ਵੁਤੁਂ ਗਮਨਂ ਅਵਬੋਧੋ, ਪਟਿਪਤੁਿ ਏਵ ਵਾ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਚ ਤਂ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ "**ਪਦਾਲੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਅਬ੍ਯਾਪਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਮੇਤੁਾਯ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਨਸਿਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਿਤਆਲੋਕਸਞ੍ਜਾਨਨੇਨ। **ਅਵਿਕ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਸਮਾਧਿਨਾ। **ਧਮ੍ਮਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਵਿਨਿਚ੍ਛਯੇਨ, ''ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨੇਨਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਏਵਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ''ਅਭਿਜ੍ਝਂ ਲੋਕੇ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੫੦੮) ਵੁਤੁਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਭਗਵਤੋ ਤਥਾਗਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਸਹ ਉਪਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਹਿ ਸਮਾਪਤੁੀਹਿ, ਅਟ੍ਠਾਰਸਹਿ ਚ ਮਹਾਵਿਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਞਾਣੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਾਮਰੂਪਪਰਿਗ੍ਗਹਕਙ੍ਖਾਵਿਤਰਣਾਨਞ੍ਹਿ ਵਿਬਨ੍ਧਭੂਤਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਦੂਰੀਕਰਣੇਨ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਯਂ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਯੋ ਸਿਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਝਾਨਸਮਾਪਤੁੀਸੁ ਅਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤੁੇਨ ਪਾਮੋਜ੍ਜੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਵਿਨੋਦਿਤਾਯ ਝਾਨਾਦਿ ਸਮਧਿਗਮੋਤਿ ਸਮਾਪਤੁਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਅਰਤਿਵਿਨੋਦਨਅਵਿਜ੍ਜਾਪਦਾਲਨਾਦਿ ਉਪਾਯੋ, ਉਪ੍ਪਟਿਪਾਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਪਨ ਨੀਵਰਣਸਭਾਵਾਯ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਹੇਟ੍ਠਾ ਨੀਵਰਣੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਗਹਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਮਾਪਤੁਿਵਿਹਾਰਪ੍ਪਵੇਸਵਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਨੀਵਰਣਾਨਿ ਕਵਾਟਸਦਿਸਾਨੀਤਿ ਆਹ "**ਨੀਵਰਣਕਵਾਟਂ ਉਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

''ਰਤ੍ਤਿਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਤ੍ਵਾ ਦਿਵਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੇ ਪਯੋਜੇਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਵਿਯ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਧੂਮਾਯਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਧੂਮਾ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਚ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੂਪਚਾਰੇਯੇਵ ਸੁਖਂ ਪਹੀਯਤਿ, ਅਤਿਸਯਪ੍ਪਹਾਨਂ ਪਨ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ "**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਂ ਪਹਾਯਾ**"ਤਿ।

ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ, ਅਨਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਅਨਿਚ੍ਚਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ,** ਤੇਭੂਮਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯੇਤਂ ਨਾਮਂ। **ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮੇ ''ਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਸ੍ਸਤਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਸਞ੍ਞਂ , ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਚਿਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। **ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਨ੍ਦਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਪ੍ਪੀਤਿਕਤਣ੍ਹਂ। ਤਥਾ **ਵਿਰਾਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਰਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ। ''ਤੇ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਆਯਤਿਂ ਸਮੁਦਯਵਸੇਨ ਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ**। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਨਿਰੋਧਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਨਿਰੋਧੇਤਿ, ਨੋ ਸਮੁਦੇਤੀ''ਤਿ। ਮੁਞ੍ਚਿਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਹਿ ਅਯਂ ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ। ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** । ਪਟਿਸਙ੍ਖਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਨਾ ਹਿ ਅਯਂ। **ਆਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਵਸੇਨ ਗਹਣਂ। ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ ਵਸੇਨ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ **ਘਨਸਞ੍ਞਾ। ਆਯੂਹਨਂ** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ। ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ **ਵਿਪਰਿਣਾਮੋ। ਧੁਵਸਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਥਿਰਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੂਹਾਦਿਘਨਵਸੇਨ, ਸਕਿਚ੍ਚਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਵਿਗ੍ਗਹਗ੍ਗਹਣਂ। **ਪਣਿਧਿ**ਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਪਣਿਧਿਂ, ਸਾ ਪਨਤ੍ਥਤੋ ਤਣ੍ਹਾਨਂ ਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਨਿਨ੍ਨਤਾ।

ਅਭਿਨਿਵੇਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਂ। ਅਨਿਚ੍ਚਦੁਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਤੀਰਣਂ **ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਸਾਰਾਦਾਨਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਾਰੇ ਸਾਰਗ੍ਗਹਣਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ। ''ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕੋ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ।** ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਹੋਸਿਂ ਨੁ ਖੋ ਅਹਮਤੀਤਮਦ੍ਧਾਨਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਸਂਸਯਾਪਤ੍ਤਿ **ਸਮ੍ਮੋਹਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**"ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਲੇਣਤਾਣਭਾਵਗ੍ਗਹਣਂ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ।** ''ਆਲਯਰਤਾ ਆਲਯਸਮੁਦਿਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਆਲਯੋ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਾਯੇਵ ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਚ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਆਲਯਾਭਿਨਿਵੇਸੋ**ਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਏਵਂਵਿਧਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਟਿਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜੀਯਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ।** ਵਟ੍ਟਤੋ ਵਿਗਤਤ੍ਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ, ਤਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਪਸ੍ਸਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ** ਗੋਤ੍ਰਭੁ। **ਸਂਯੋਗਾਭਿਨਿਵੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਯੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਂ। **ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਹਜਾਤੇਕਟ੍ਠੇ, ਪਹਾਨੇਕਟ੍ਠੇ ਚ। "**ਓਲ਼ਾਰਿਕੇ**"ਤਿ ਉਪਰਿਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਕਿਲੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਦਸ੍ਸਨਪਹਾਤਬ੍ਬਾਪਿ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇਹਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾਤਿ। **ਅਣੁਸਹਗਤੇ**ਤਿ ਅਣੁਭੂਤੇ, ਇਦਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਮਗ੍ਗਵਜ੍ਝੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ। ਨ ਹਿ ਪਠਮਾਦਿਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਹੀਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪੁਨ ਪਹੀਯਨ੍ਤੀਤਿ।

ਕਕ੍ਖਲ਼ਤ੍ਤਂ ਕਠਿਨਭਾਵੋ। **ਪਗ੍ਘਰਣਂ** ਦ੍ਰਵਭਾਵੋ। ਲੋਹਿਤਵਾਯੁਨਾ ਭਸ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਯੇਨ ਤਂਤਂਕਲਾਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੁਮਾਯਨਂ, ਥਮ੍ਭਭਾਵੋ ਵਾ, ਤਂ **ਵਿਤ੍ਥਮ੍ਭਨਂ।** ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤਾਨਂ ਕਲਾਪਨ੍ਤਰਭੂਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੇ, ਤਂਤਂਭੂਤਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾ ਰੂਪਪਰਿਯਨ੍ਤੋ ਆਕਾਸੋਤਿ ਯੇਸਂ ਯੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਸੋ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠੋਵ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸਭਾਵੋ ਨ ਸਿਯਾ ਬ੍ਯਾਪੀਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ । ਅਬ੍ਯਾਪਿਤਾ ਹਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਤਾਤਿ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਲਾਪੇ ਭੂਤਾਨਂ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਤੇਹਿ ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਭਾਵੋ **ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਲਕ੍ਖਣਂ।** ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ਆਕਾਸਧਾਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ''ਅਸਮ੍ਫੁਟ੍ਠਂ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹੀ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੩੭)।

ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਸਦਿਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ **ਰੁਪ੍ਪਨਂ।** ਚੇਤਨਾਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਨਂ ਚੇਤਨਾਵਸੇਨੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯੇ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਵਿਭਙ੍ਗੇ ''ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਚੇਤਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਭ॰ ੯੨) ਚੇਤਨਾਵ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਲਕ੍ਖਣਾ ਚ ਚੇਤਨਾ। ਯਥਾਹ ''ਤਤ੍ਥ ਕਤਮੋ

ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰੋ? ਕੁਸਲਾ ਚੇਤਨਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ''ਤਿਆਦਿ (ਵਿਭੰ॰ ੨੨੬)। **ਫਰਣੰ** ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾ। **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਹੇਤੁ, ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮੰ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਕੋਸਜ੍ਜੇ"**ਤਿਆਦੀਸੁ। **ਵੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਪਰਿਲ਼ਾਹੂਪਸਮਲਕ੍ਖਣੰ। ਲੀਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਰਹਿਤੇ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇ ਪਗ੍ਗਹਨਿਗ੍ਗਹਸਮ੍ਪਹੰਸਨੇਸੁ ਅਬ੍ਯਾਵਟਤਾਯ ਅਜ੍ਝੁਪੇਕ੍ਖਨੰ **ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨੰ** ਪਕ੍ਖਪਾਤੁਪਚ੍ਛੇਦਤੋ।

ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਨੰ ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤਾਯ ਲੂਖਾਨੰ ਅਪਰਿਗ੍ਗਾਹਕਾਨੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਸਿਨਿਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਪਚ੍ਚਯਸੁਭਾਸਿਤਾਨੰ ਸੋਤਾਰਞ੍ਚ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਲਕ੍ਖਣਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ। ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ। ਸਯਞ੍ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਹਨੰ ਘਟਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤਾ ਵਿਰਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਨੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨੰ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਭਾਰੁਕ੍ਖਿਪਨੰ ਵਿਯ। ਜੀਵਮਾਨਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਾ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਆਜੀਵਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਸੁਦ੍ਧਿ **ਵੋਦਾਨੰ।** ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੰਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨੰ **ਪਗ੍ਗਹੋ।**

''ਸਙ੍ਖਾਰਾ''ਤਿ ਇਧ ਚੇਤਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਚੇਤਨਾਲਕ੍ਖਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਨਮਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਭਾਵੋ। **ਆਯਤਨੰ**ਪਵਤ੍ਤਨੰ। ਆਯਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਹਿ ਆਯਸਙ੍ਖਾਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਿ। **ਤਣ੍ਹਾਯ ਹੇਤੁਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਜਨਕਹੇਤੁਭਾਵੋ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਾਪਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਵ ਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ।

ਤਥਲਕ੍ਖਣੰ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵੋ। **ਏਕਰਸੋ** ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨੰ ਅਨੂਨਾਧਿਕਭਾਵੋ। **ਯੁਗਨਦ੍ਧਾ** ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵ, ''ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾ ਪਗ੍ਗਹਾਵਿਕ੍ਖੇਪਾ''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਖਿਣੋਤਿ ਕਿਲੇਸੇਤਿ **ਖਯੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ **ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ,** ਫਲੰ। **ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ** ਕਿਲੇਸਵੂਪਸਮੋ।

ਛਨ੍ਦਸ੍ਸਾਤਿ ਕਤ੍ਤੁਕਮ੍ਯਤਾਛਨ੍ਦਸ੍ਸ। **ਮੂਲਲਕ੍ਖਣੰ** ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੋ। **ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਕਤਾਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾ। **ਸਮੋਧਾਨੰ** ਵਿਸਯਾਦਿਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ, ਯਾ ''ਸਙ੍ਗਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਸਮੰ ਸਹ ਓਦਹਨ੍ਤਿ ਅਨੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਤਿ ਵਾ **ਸਮੋਧਾਨੰ,** ਫਸ੍ਸੋ। ਸਮੋਸਰਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਮੋਸਰਣੰ।** ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਨਾਨੁਭਵਨਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਸਮੋਸਟਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਗੋਪਾਨਸੀਨੰ ਕੂਟੰ ਵਿਯ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਨੰ ਪਾਮੋਕ੍ਖਭਾਵੋ **ਪਮੁਖਲਕ੍ਖਣੰ।** ਤਤੋ, ਤੇਸੰ ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਤ੍ਤਰਿ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ **ਤਦੁਤ੍ਤਰਿ।** ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਹਿ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ। **ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਫਲਸ੍ਸ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਸਾਰਸ੍ਸ ਪਰਮੁਕ੍ਕੰਸਭਾਵੇਨ ਸਾਰੰ। ਅਯਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਗੋ ਛਧਾਤੁਪਞ੍ਚਝਾਨਙ੍ਗਾਦਿਵਸੇਨ ਤੰਤੰਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੁਸਾਰੇਨ, ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯ ਆਗਤਨਯੇਨ ਚ ਕਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੋਪਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥੰ ਪੁਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ''ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ, ਫਸ੍ਸਸਮੋਧਾਨਾ, ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ''ਤਿ, ''ਪਞ੍ਞੁਤ੍ਤਰਾ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ, ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਾਰਮਿਦੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ, ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੋਗਧਞ੍ਹਿ ਆਵੁਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨੰ ਵਸੇਨ **"ਛਨ੍ਦਸ੍ਸ ਮੂਲਲਕ੍ਖਣ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਥਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਤਥਾਨਿ** ਤੰਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਅਵਿਤਥਾਨਿ** ਅਮੁਸਾਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। **ਅਨਞ੍ਞਥਾਨਿ** ਅਞ੍ਞਾਕਾਰਰਹਿਤਤ੍ਤਾ।

ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋਤਿ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਸਮ੍ਭੂਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਹਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਰੂਪਸ੍ਸ ਉਦ੍ਧੰ ਉਦ੍ਧੰ ਆਗਤਭਾਵੋ, ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਟ੍ਠੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ ਚ ਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ ਚ ਸਮ੍ਭੂਤਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ, ਨ ਜਾਤਿਤੋ ਜਰਾਮਰਣੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਜਾਤਿੰ ਵਿਨਾ ਅਞ੍ਞਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੋ। ਇਤ੍ਥਞ੍ਚ ਜਾਤਿਤੋ ਸਮੁਦਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਜਾਤਿਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਤਟ੍ਠੋ। ਯਾ ਯਾ

ਜਾਤਿ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪੰ ਪਾਤੁਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਨ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਵਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਯਾ ਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਯੇਸੰ ਯੇਸੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਯਥਾ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਯੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੋ, ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਭਗਵਾ ਤੰ ਜਾਨਾਤਿ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਤਾ। ਤੰ ਵਿਭਜ੍ਜਮਾਨਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਯਤਨੰ। **ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਤ੍ਤਅਜ੍ਝਤ੍ਤਬਹਿਦ੍ਧਾਤਦੁਭਯਾਦਿਭੇਦੰ। **ਲਬ੍ਭਮਾਨਕਪਦਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਦਿਟ੍ਠੰ ਸਦ੍ਦਾਯਤਨੰ ਸੁਤੰ ਗਨ੍ਧਾਯਤਨੰ ਰਸਾਯਤਨੰ ਫੋਟ੍ਠਬ੍ਬਾਯਤਨੰ ਮੁਤੰ, ਸਬ੍ਬੰ ਰੂਪੰ ਮਨਸਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤ''ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੬੬) ਵਚਨਤੋ ਦਿਟ੍ਠਪਦਞ੍ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਦਞ੍ਚ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੇ ਲਬ੍ਭਤਿ। ''ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣੰ ਇਟ੍ਠੰ ਅਨਿਟ੍ਠੰ ਮਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਪਰਿਤ੍ਤੰ ਅਤੀਤੰ ਅਨਾਗਤੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤੰ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਦਿਟ੍ਠੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤੰ ਰੂਪੰ ਰੂਪਾਯਤਨੰ ਰੂਪਧਾਤੁ ਵਣ੍ਣਨਿਭਾ ਸਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਸਪ੍ਪਟਿਘੰ ਨੀਲੰ ਪੀਤਕ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ **ਅਨੇਕੇਹਿ ਨਾਮੇਹਿ। "ਤੇਰਸਹਿ ਵਾਰੇਹੀ**"ਤਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ (ਧ॰ ਸ॰ ੬੧੪ ਆਦਯੋ) ਆਗਤੇ ਤੇਰਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸਵਾਰੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਵਾਰੇ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਵਵਤ੍ਥਾਪਨਨਯਾਨੰ ਵਸੇਨ **"ਦ੍ਵਿਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਨਯੇਹੀ**"ਤਿ ਆਹ। **ਤਥਮੇ**ਵ ਅਵਿਪਰੀਤਦਸ੍ਸਿਤਾਯ, ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਦੇਸਨਤਾਯ ਚ। **ਜਾਨਾਮਿ ਅਬ੍ਭਞ੍ਞਾਸਿ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਾਤੀਤਕਾਲੇਸੁ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਵਿਦਿਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਾਮਟ੍ਠਕਾਲਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ''ਦਿਟ੍ਠੰ ਸੁਤੰ ਮੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੯੬੬) ਵਿਯ। **ਨ ਉਪਟ੍ਠਾਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਵਸੇਨ ਨ ਉਪਗਚ੍ਛਿ। ਯਥਾ ਰੂਪਾਰਮ੍ਮਣਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਯੰਸਭਾਵਾ ਯੰਪਕਾਰਾ ਚ, ਤਥਾ ਨੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਏਵੰ ਪਦਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਪਿਸੋਦਰਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ ਵਾ ਦਸ੍ਸੀ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪੰ, ਆਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚਾਗਮੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਤਥਾਗਤੋ**"ਤਿ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ।

ਨਿਦ੍ਦੇਸਤਾਯ **ਅਨੁਪਵਜ੍ਜੰ।** ਪਕ੍ਖਿਪਿਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ **ਅਨੂਨੰ।** ਅਪਨੇਤਬ੍ਬਾਭਾਵੇਨ **ਅਨਧਿਕੰ।** ਅਤ੍ਥਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ। ਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ''ਤਥੇਵਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕੇਨ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਤੇਨ ਯਦਤ੍ਥੰ ਭਾਸਿਤੰ, ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਤਦਤ੍ਥਨਿਪ੍ਫਾਦਨਤੋ ਯਥਾ ਭਾਸਿਤੰ ਭਗਵਤਾ, ਤਥੇਵਾਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਦੇਸਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਗਦਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਥੰ ਗਦਤੀਤਿ ਤਥਾਗਤੋਤਿ **ਦ**-ਕਾਰਸ੍ਸ **ਤ**-ਕਾਰੋ ਕਤੋ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਥਾ ਗਤਮਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ,** ਗਤਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ **ਯੰਤੰ**-ਸਦ੍ਦਾਨੰ ਅਬ੍ਯਭਿਚਾਰਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਾਯ ''ਯਥਾ''ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਵਚੀਕਿਰਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨੁਲੋਮੇਨ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਯੰ, ਕਾਯਸ੍ਸ ਵਾਚਾ, ਵਾਚਾਯ ਚ ਕਾਯੋ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੀਭਾਵੇਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਭਗਵਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥੇ ਤਥਾਵਾਦਿਤਾਯ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਸੋ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਏਵੰ ਤਥਾਕਾਰਿਤਾਯ ਤਥਾਗਤੋ**"ਤਿ।

"ਤਿਰਿਯੰ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੂ"ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਦੇਕੇ ''ਤਿਰਿਯੰ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਅਧੋ ਚ ਸਨ੍ਤਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਪਟਿਸੇਧੇਤਿ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੋਯੇਵ **ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਮਯੋ** ਯਥਾ ''ਪੁਞ੍ਞਮਯੰ, ਦਾਨਮਯ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ।

ਉਪਸਗ੍ਗਨਿਪਾਤਾਨੰ ਵਾਚਕਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇ ਤਦਤ੍ਥਜੋਤਨਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਗਤ-ਸਦ੍ਦੋਯੇਵ ਅਵਗਤਤ੍ਥੰ ਅਤੀਤਤ੍ਥਞ੍ਚ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਗਤੋਤਿ ਅਵਗਤੋ ਅਤੀਤੋ**"ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਸਮ੍ਬੋਧਿ, ਏਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇ ਮਹਾਬੋਧਿਯਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਾਨਠਾਨਸੰਕਿਲੇਸਨਿਵਤ੍ਤੀਨੰ ਅਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਪਣਿਧਾਨੰ, ਤਥਾ ਗਤੋ ਅਭਿਨੀਹਾਰਾਨੁਰੂਪੰ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ।** ਅਥ ਵਾ ਮਹਿਦ੍ਧਿਕਤਾਯ, ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਨੰ ਉਕ੍ਕੰਸਾਧਿਗਮੇਨ ਅਨਾਵਰਣਤਾਯ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਟਿਘਾਤਾਭਾਵਤੋ ਯਥਾ ਰੁਚਿ, ਤਥਾ ਕਾਯਵਚੀਚਿਤ੍ਤਾਨੰ ਗਤਾਨਿ ਗਮਨਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ।** ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਲੋਕੇ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪਕਾਰ-ਸਦ੍ਦਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥਾ

ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸੀਆਦਯੋ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਵਿਧੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ।** ਯਥਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਯਮ੍ਪਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ।** ਅਥ ਵਾ ਯਸ੍ਮਾ ਸਚ੍ਚੰ ਤਚ੍ਛੰ ਤਥਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸੇਤੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥੇਨ ਞਾਣੇਨ ਆਗਤੋਤਿ **ਤਥਾਗਤੋ**ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ –

‘‘ਪਹਾਯ ਕਾਮਾਦਿਮਲੇ ਯਥਾ ਗਤਾ,
ਸਮਾਧਿਞਾਣੇਹਿ ਵਿਪਸ੍ਸਿਆਦਯੋ।
ਮਹੇਸਿਨੋ ਸਕ੍ਯਮੁਨੀ ਜੁਤਿਨ੍ਧਰੋ,
ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ **ਤਥਾਗਤੋ** ਮਤੋ॥

ਤਥਞ੍ਚ ਧਾਤਾਯਤਨਾਦਿਲਕ੍ਖਣੰ,
ਸਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਵਿਭਾਗਭੇਦਤੋ।
ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣੇਨ ਜਿਨੋ ਸਮਾਗਤੋ,
ਤਥਾਗਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਕ੍ਯਪੁਙ੍ਗਵੋ॥

ਤਥਾਨਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁਨਾ,
ਤਥਾ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ।
ਅਨਞ੍ਞਨੇਯ੍ਯੇਨ ਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ,
ਯਾਥਾਵਤੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ **ਤਥਾਗਤੋ॥**

ਅਨੇਕਭੇਦਾਸੁਪਿ ਲੋਕਧਾਤੁਸੁ,
ਜਿਨਸ੍ਸ ਰੂਪਾਯਤਨਾਦਿਗੋਚਰੇ।
ਵਿਚਿਤ੍ਤਭੇਦੰ ਤਥਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨੰ,
ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨ ਸਮਨ੍ਤਲੋਚਨੋ॥

ਯਤੋ ਚ ਧਮ੍ਮੰ ਤਥਮੇਵ ਭਾਸਤਿ,
ਕਰੋਤਿ ਵਾਚਾਯਨੁਲੋਮ ਮਤ੍ਤਨੋ।
ਗੁਣੇਹਿ ਲੋਕੰ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਇਰਿਯਤਿ,
ਤਥਾਗਤੋ ਤੇਨਪਿ ਲੋਕਨਾਯਕੋ॥

ਯਥਾਭਿਨੀਹਾਰਮਤੋ ਯਥਾਰੁਚਿ,
ਪਵਤ੍ਤਵਾਚਾਤਨੁਚਿਤ੍ਤਭਾਵਤੋ।
ਯਥਾਵਿਧਾ ਯੇਨ ਪੁਰਾ ਮਹੇਸਿਨੋ,
ਤਥਾਵਿਧੋ ਤੇਨ ਜਿਨੋ **ਤਥਾਗਤੋ**’’ਤਿ॥ (ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮)।

ਸਙ੍ਗਹਗਾਥਾ ਮੁਖਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਪ੍ਪਮਾਦਪਦੰ ਵਿਯ ਸਕਲਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੰ ਸਙ੍ਗਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿ।

“ਤਂ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀ”ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਵਚਨਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸੇਸਭਾਵਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਆਗਤਾ ਸਬ੍ਬਾਵ ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਨਯੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **“ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਾ ਨਾਮਾ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤਤ੍ਥ **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਤਂ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪੁਚ੍ਛਾਵਚਨਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ।

ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਸਭਾਵੋ। **“ਅਞ੍ਞਾਤ”**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਞਾਣੇਨ ਅਞ੍ਞਾਤਭਾਵਮਾਹ, **“ਅਦਿਟ੍ਠ”**ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਵਿਯ ਅਦਿਟ੍ਠਤਂ। **“ਅਤੁਲਿਤ”**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਤੁਲਨਭੂਤੇਨ ਅਤੁਲਿਤਤਂ, **“ਅਤੀਰਿਤ”**ਨ੍ਤਿ ਤੀਰਣਭੂਤੇਨ ਅਕਤਞਾਣਕਿਰਿਯਾਸਮਾਪਨਤਂ, **“ਅਵਿਭੂਤ”**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਪਾਕਟਭਾਵਂ, **“ਅਵਿਭਾਵਿਤ”**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਅਪਾਕਟੀਕਤਭਾਵਂ। ਅਦਿਟ੍ਠਂ ਜੋਤੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ।** ਦਿਟ੍ਠਂ ਸਂਸਨ੍ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਸਂਸਨ੍ਦਨਾ,** ਸਾਕਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਕਰਣਂ। ਵਿਮਤਿ ਛਿਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਵਿਮਤਿਚ੍ਛੇਦਨਾ।** ਅਨੁਮਤਿਯਾ ਪੁਚ੍ਛਾ **ਅਨੁਮਤਿਪੁਚ੍ਛਾ**। ‘‘ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਥ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਹਿ ‘‘ਕਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਮਤੀ’’ਤਿ ਅਨੁਮਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾ ਹੋਤਿ। **ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ**ਤਿ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਯ।

੮. ਸਰਸੇਨੇਵ ਪਤਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾ ਏਵ ਅਤੀਵ ਪਾਤਨਂ **ਅਤਿਪਾਤੋ,** ਸਣਿਕਂ ਪਤਿਤੁਂ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸੀਘਂ ਪਾਤਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਵਾ ਸਤ੍ਥਾਦੀਹਿ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਾਤਨਂ **ਅਤਿਪਾਤੋ। ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। **ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਂ। ਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਹਿ ਵਿਕੋਪਿਤੇ ਇਤਰਮ੍ਪਿ ਤਂਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਯ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ‘‘ਪਾਣਸ੍ਸ ਅਤਿਪਾਤੋ, ਪਾਣੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰਤੋ ਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਚ ਏਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਨਨੁ ਨਿਰਵਸੇਸਾਨਂ ਪਾਣਾਨਂ ਅਤਿਪਾਤਤੋ ਵਿਰਤਿ ਇਧ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀਤਿ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਭੂਤੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ) ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਪਾਣਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਨੇਤ੍ਥ ਏਕਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਸਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸਨ੍ਨਿਧਾਨੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪੁਥੁਤ੍ਤਂ ਵਿਞ੍ਞਾਯਮਾਨਮੇਵਾਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਭੇਦਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਬਹੁਵਚਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋਤਿ । ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਸਂਵਰਸਮਾਦਾਨਂ, ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਤੋ ਸਂਵਰਭੇਦੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਞਾਪਨਤ੍ਥਂ ਅਯਂ ਵਚਨਭੇਦੋ ਕਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਸ੍ਸ ਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤੇਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਉਪਕ੍ਕਮਕਰਣਹੇਤੁ ਤਂ ਮਹਾਭੂਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਮਹਾਭੂਤਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਸਾ ਤਾਦਿਸਪ੍ਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ। ਲਦ੍ਧੁਪਕ੍ਕਮਾਨਿ ਹਿ ਭੂਤਾਨਿ ਇਤਰਭੂਤਾਨਿ ਵਿਯ ਨ ਵਿਸਦਾਨੀਤਿ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **“ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰਾਨ”**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਵਧਕਚੇਤਨਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।

ਪਯੋਗਵਤ੍ਥੁਮਹਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਤੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਹਸਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦਨਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਸਾਧਿਕਾਯ ਬਹੁਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਜਵਨੇਹਿ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾਯ ਚ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਵਸੇਨ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਸਤਿਪਿ ਕਦਾਚਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਚੇਵ ਮਹਨ੍ਤੇ ਚ ਪਾਣੇ ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਮਭਾਵੇ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚੇਤਨਾ ਤਿਬ੍ਬਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ। ਇਤਿ ਉਭਯਂ ਪੇਤਂ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਮਹਾਗੁਣਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਉਪਕਾਰਚੇਤਨਾ ਵਿਯ ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਕਾਰਚੇਤਨਾਪਿ ਬਲਵਤੀ, ਤਿਬ੍ਬਤਰਾ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਯੋਗਵਤ੍ਥੁਆਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਅਮਹਤ੍ਤੇਪਿ ਮਹਾਗੁਣਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਚੇਤਨਾਯ ਬਲਵਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨੇਵ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਸਮ੍ਭਰੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਸਮ੍ਭਾਰਾ,** ਅਙ੍ਗਾਨਿ। ਤੇਸੁ ਪਾਣਸਞ੍ਞਿਤਾਵਧਕਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾਨਿਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਉਪਕ੍ਕਮੋ** ਵਧਕਚੇਤਨਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਤੋ। ਪਞ੍ਚਸਮ੍ਭਾਰਵਤੀ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਚੇਤਨਾਤਿ ਸਾ ਪਞ੍ਚਸਮ੍ਭਾਰਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ** ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨਪਯੋਗੋ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ। **ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ** ਕਮ੍ਮਵਿਪਾਕਜਿਦ੍ਧਿਮਯੋ ਦਾਠਾਕੋਟਕਾਦੀਨਂ ਵਿਯ। **ਅਤਿਵਿਯ ਪਪਞ੍ਚੋ**ਤਿ ਅਤਿਮਹਾਵਿਤ੍ਥਾਰੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਖਣੇ ਖਣੇ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕੋ ਹਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਵਾ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਯਦਿ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਰੂਪਤਾਯ ਨ ਛੇਦਨਭੇਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਕੋਪਨਸਮਤ੍ਥੋ, ਨਾਪਿ ਵਿਕੋਪਨੀਯੋ, ਅਥ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੋ, ਸੋ ਅਚੇਤਨਤਾਯ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮੋਤਿ ਨ ਤਤ੍ਥ ਛੇਦਨਾਦਿਨਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਯਥਾ ਮਤਸਰੀਰੇ, ਪਯੋਗੋਪਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਪਹਰਣਪ੍ਪਕਾਰਾਦਿ ਅਤੀਤੇਸੁ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਭਵੇਯ੍ਯ ਅਨਾਗਤੇਸੁ ਵਾ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਨ ਤਾਵ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤੇਸੁ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਤੇਸੰ ਅਭਾਵਤੋ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਸਰਸੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਿਨਾਸਾਭਿਮੁਖੇਸੁ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਪਯੋਗੋ ਸਿਯਾ, ਵਿਨਾਸਸ੍ਸ ਚ ਕਾਰਣਰਹਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪਹਰਣਪ੍ਪਕਾਰਾਦਿਪਯੋਗਹੇਤੁਕੰ ਮਰਣੰ, ਨਿਰੀਹਕਤਾਯ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਕਸ੍ਸ ਸੋ ਪਯੋਗੋ, ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਵਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਮਕਾਲਭਿਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਪਰਿਯੋਸਾਨਕਾਲਾਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ ਕਸ੍ਸ ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋਤਿ।

ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਧਕਚੇਤਨਾਸਹਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪੁਞ੍ਜੋ ਸਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਹਨ੍ਤਾ, ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਧਕਪਯੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਗਤੁਸ੍ਮਾਵਿਞ੍ਞਾਣਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਮਤਵੋਹਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਬਨ੍ਧੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਧਪ੍ਪਯੋਗਾਕਰਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ ਹਞ੍ਞਤਿ, ਕੇਵਲੋ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਸਨ੍ਤਾਨੋ। ਵਧਪ੍ਪਯੋਗਾਵਿਸਯਭਾਵੇਪਿ ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਰੇਨ ਪਯੋਜਿਤਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੁਪਚ੍ਛੇਦਕਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਨ੍ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਬਨ੍ਧਕਵਿਸਦਿਸਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਹਤੇ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵੋ, ਨਾਪਿ ਅਹੇਤੁਕੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ, ਨ ਚ ਪਯੋਗੋ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਕਤਪਯੋਗਵਸੇਨ ਤਦਨਨ੍ਤਰੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਕਲਾਪਸ੍ਸ ਤਥਾ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ, ਖਣਿਕਾਨੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਿਕਮਰਣਸ੍ਸ ਇਧ ਮਰਣਭਾਵੇਨ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਸਨ੍ਤਤਿਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਹੇਤੁਕਭਾਵਤੋ ਨ ਅਹੇਤੁਕੰ ਮਰਣੰ, ਨ ਚ ਕਤ੍ਤੁਰਹਿਤੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਿਰੀਹਕੇਸੁਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਤਾਮਤ੍ਤੇਨ ਉਪਕਾਰਕੇਸੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਫਲੁਪ੍ਪਾਦਨਨਿਯਤੇਸੁ ਕਾਰਣੇਸੁ ਕਤ੍ਤੁਵੋਹਾਰਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਯਥਾ ''ਪਦੀਪੋ ਪਕਾਸੇਤਿ ਨਿਸਾਕਰੋ ਚਨ੍ਦਿਮਾ''ਤਿ ਚ, ਨ ਚ ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਵਧਾਧਿਪ੍ਪਾਯਸਹਭੁਨੋ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਕਲਾਪਸ੍ਸ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ, ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਞ੍ਚ ਪਦੀਪਾਦੀਨੰ ਅਤ੍ਥਕਿਰਿਯਾਸਿਦ੍ਧਿ ਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੇਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਵਿਚਾਰੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ।

“**ਪਹੀਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਵਿਰਤੋ**ਵਾ”ਤਿ ਏਤੇਨ ਪਹਾਨਹੇਤੁਕਾ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਰਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਞ੍ਞਾਣੇਨ ਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਸ੍ਸ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ ਭਗਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਤਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਹਾਨਵਿਰਤੀਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪਹਾਨਵਿਰਮਣਾਨੰ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਕਾਲਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ ਸਹਜਾਤਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਭਾਵੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਗਹਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਸੁ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ਪਹਾਯਕਧਮ੍ਮੇਸੁ ਪਹਾਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪੁਰਿਮਕਾਲਵੋਹਾਰੋ, ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਸੁ ਚ ਵਿਰਤੀਸੁ ਵਿਰਮਣਕਿਰਿਯਾਯ ਅਪਰਕਾਲਵੋਹਾਰੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਹਾਨੰ ਵਾ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ, ਵਿਰਤਿ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। ਅਥ ਵਾ ਪਾਣੋ ਅਤਿਪਾਤੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੋ**, ਪਾਣਘਾਤਹੇਤੁਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ। ਕੋ ਪਨੇਸੋ? ਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਦੋਸਮੋਹਵਿਹਿੰਸਾਦਯੋ ਕਿਲੇਸਾ। ਤੇ ਹਿ ਭਗਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਯ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੇਤ੍ਵਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਟਿਵਿਰਤੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਕਿਲੇਸੇਸੁ ਪਹੀਨੇਸੁ ਕਿਲੇਸਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ। ''ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੰ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਵਿਰਤੋ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਵਿਰਤਿਕਾਪਿ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਲਾਭਜੀਵਿਤਾਦਿਹੇਤੁ ਸਮਾਦਾਨੰ ਭਿਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਭਗਵਾ। ਭਗਵਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਪਾਣਾਤਿਪਾਤਤ੍ਤਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਰਤੋ ਏਵਾਤਿ। **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮੇਹਿ ਵੋਕਿਣ੍ਣਾ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾਕੁਸਲਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੰ ਉਪਲਭਿਤ੍ਵਾ ''ਇਮਸ੍ਸ ਕਿਲੇਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞੂਨਾ ਸਕ੍ਕਾ ਞਾਤੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ “**ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਕਾਯਿਕਾ**ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਨਿਪ੍ਫਾਦਕੇ ਬਲਵਾਕੁਸਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੋਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਦੀਪਨਾ – ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਸਮਣਸ੍ਸ ਗੋਤਮਸ੍ਸ ਸਾਵਕਸਙ੍ਘੋ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ''ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਪਿ ਵਣ੍ਣੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਦਤ੍ਤੇਨ ਭਾਸਿਤੋ? ਸਚ੍ਚਂ ਭਾਸਿਤੋ, ਸੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਪਭਵਤ੍ਤਾ, ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਾਧਾਰਤ੍ਤਾ ਚ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਚ ਤੇਸਂ ਤਦੁਭਯਦੀਪਨੇਨੇਵ ਦੀਪਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਵਿਸੁਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਚ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਸਮਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ, ਦੇਸਨਾ ਪਨ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਏਵਂ ਆਗਤਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਤੁਕਾਮੋ ਭਗਵਾ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ''ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਵਦਮਾਨੋ ਵਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਆਰਭਿ, ਨ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਵਸੇਨਾਤਿ। ਏਸਾ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਪਕਤਿ, ਯਂ ਏਕਰਸੇਨੇਵ ਦੇਸਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਲਬ੍ਭਮਾਨਸ੍ਸਾਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਗ੍ਗਹਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਰੂਪਕਣ੍ਡੇ ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਤਨ੍ਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਚ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਇਤਰਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਸਮਾਨਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਭੇਦੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਥਾ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਚਕ੍ਖਾਦਿਨਿਸ੍ਸਯਾਨਿ, ਨ ਏਵਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਯਂ, ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਸੇਨ ਚ ਵਤ੍ਥੁਦੁਕਾਦਿਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ, ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਮ੍ਪਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਯਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਕਾਦੀਸੁ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਸੁਪਿ ਨ ਤਦਨੁਰੂਪਾ ਆਰਮ੍ਮਣਦੁਕਾਦਯੋ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਰੂਪਂ ਨ ਮਨੋਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣ''ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਾਰਮ੍ਮਣਦੁਕਾ ਭਿਨ੍ਨਗਤਿਕਾ ਸਿਯੁਨ੍ਤਿ ਨ ਏਕਰਸਾ ਦੇਸਨਾ ਭਵੇਯ੍ਯਾਤਿ। ਤਥਾ ਨਿਕ੍ਖੇਪਕਣ੍ਡੇ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਿਭਾਗੇਨ ਅਵੁਚ੍ਚਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਵਿਤਕ੍ਕਅਵਿਚਾਰਪਦਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ''ਵਿਚਾਰੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਅਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਮਤ੍ਤਪਦਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨੋਪਿ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ।

ਦਣ੍ਡਨਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਪਰਵਿਹੇਠਨਸ੍ਸ ਵਿਵਜ੍ਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨਤ੍ਥਂ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਾਨਂ ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰੂਪਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਹੇਠਨਭਾਵਤੋ**ਤਿ ਵਿਹਿਂਸਨਭਾਵਤੋ। ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਵਸੇਨਾਪਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤਮ੍ਪਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤੋ **"ਯਂ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖੂ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

ਲਜ੍ਜੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਲਜ੍ਜਾਯ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ਪਾਪਜਿਗੁਚ੍ਛਨਂ ਪਾਪੁਤ੍ਤਾਸਨਰਹਿਤਂ, ਪਾਪਭਯਂ ਵਾ ਅਲਜ੍ਜਨਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। ਧਮ੍ਮਗਰੁਤਾਯ ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਤਾਧੀਨਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਾਧਿਪਤਿਭੂਤਾ ਲਜ੍ਜਾਵ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਪਨ ਲੋਕਾਧਿਪਤਿ ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ। ''ਦਯਂ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਦਯਾ-ਸਦ੍ਦੋ ''ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਕਰੁਣਾਯ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ , ਅਯਂ ਪਨ ਦਯਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਰਕ੍ਖਣਮਤ੍ਥਂ ਅਨ੍ਤੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਕਰੁਣਾਯ ਚ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਇਧ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਮਿਦਤਿ ਸਿਨਿਯ੍ਹਤੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾ, ਮੇਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਮੇਤ੍ਤਂ, ਮੇਤ੍ਤਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਮੇਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਤਾ**, ਮੇਤ੍ਤਾ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਸਬ੍ਬਪਾਣਭੂਤਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਰਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਪਾਣਭੂਤੇ**ਤਿ ਪਾਣਜਾਤੇ। **ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ**ਤਿ ਕਰੁਣਾਯਨਕੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਮੇਤ੍ਤਾ ਕਰੁਣਾਯ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਾਯ ਏਵ ਦਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯਾ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਯੇਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵਿਰਤਿ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੇਹਿ ਲਜ੍ਜਾਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਹਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਵਂਭੂਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਦੁਕ੍ਖਂ ਅਞ੍ਞੇਨ ਇਰਿਯਾਪਥੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਵਾ ਯਾਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਇਰਿਯਤਿ ਯਪੇਤਿ ਯਾਪੇਤਿ ਪਾਲੇਤੀ"**ਤਿ।

ਆਚਾਰਸੀਲਮਤ੍ਤਕਨ੍ਤਿ ਸਾਧੁਜਨਾਚਾਰਸੀਲਮਤ੍ਤਕਂ, ਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਾਦਿਗੁਣੇਹਿਪਿ ਲੋਕਿਯਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਸੀਲਾਨਿ ਇਧ ਸੀਲਕਥਾਯਂ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿ।

ਪਰਸੰਹਰਣਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਕਹਰਣੰ। ਥੇਨੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਚੋਰੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਥੇਯ੍ਯੰ।** ਇਧਾਪਿ ਖੁਦ੍ਦਕੇ ਪਰਸਨ੍ਤਕੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਮਹਨ੍ਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ। ਕਸ੍ਮਾ? ਪਯੋਗਮਹਨ੍ਤਤਾਯ, ਵਤ੍ਥੁਗੁਣਾਨੰ ਪਨ ਸਮਭਾਵੇ ਸਤਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਨਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਾਹਤ੍ਥਿਕਾਦਯੋਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਨ੍ਤਪਰਿਜਪ੍ਪਨੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਹਰਣੰ ਵਿਜ੍ਜਾਮਯੋ, ਵਿਨਾ ਮਨ੍ਤੇਨ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਕਸ੍ਸ ਆਕਡ੍ਢਨੰ ਤਾਦਿਸਇਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਇਦ੍ਧਿਮਯੋ ਪਯੋਗੋ।

ਸੇਸਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਹਾਯ ਪਟਿਵਿਰਤੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੰ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਨਯਿਧ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵੋਹਾਰੇਨ ਵਿਰਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ ਵਿਨਯਾਭਿਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨ ਵਿਰਤਿਯੋ ਚੇਤਨਾ ਚ ਅਧਿਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਦੀਨੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵਤੋ, ਤੇਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵਤੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਪਠਮਸਿਕ੍ਖਾਪਦੇ”**ਤਿ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਲਜ੍ਜੀ ਦਯਾਪਨ੍ਨੋ’’ਤਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਧਿਕਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਯਥਾ ਹਿ ਲਜ੍ਜਾਦਯੋ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਏਵੰ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸਾਪੀਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾਪਿ ਪਾਲ਼ਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਸੁਚਿਭੂਤੇਨਾ’’ਤਿ ਏਤੇਨ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦੀਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਅਹਿਰਿਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੰ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ‘‘ਲਜ੍ਜੀ’’ਤਿਆਦਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਅਸੇਟ੍ਠਚਰਿਯਨ੍ਤਿ ਅਸੇਟ੍ਠਾਨੰ ਹੀਨਾਨੰ, ਅਸੇਟ੍ਠੰ ਵਾ ਲਾਮਕੰ ਨਿਹੀਨੰ ਵੁਤ੍ਤਿੰ, ਮੇਥੁਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **“ਬ੍ਰਹ੍ਮੰ ਸੇਟ੍ਠੰ ਆਚਾਰ”**ਨ੍ਤਿ ਮੇਥੁਨਵਿਰਤਿਮਾਹ। **“ਆਰਾਚਾਰੀ ਮੇਥੁਨਾ”**ਤਿ ਏਤੇਨ ‘‘ਇਧ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਏਕਚ੍ਚੋ…ਪੇ॰… ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦ੍ਵਯੰਦ੍ਵਯਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਅਪਿਚ ਖੋ ਮਾਤੁਗਾਮਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਨ੍ਹਾਪਨਸਮ੍ਬਾਹਨੰ ਸਾਦਿਯਤਿ, ਸੋ ਤੰ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਿ, ਤੰ ਨਿਕਾਮੇਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਵਿਤ੍ਤਿੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੫੦) ਵੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਵਿਧਮੇਥੁਨਸੰਯੋਗਾਪਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਇਧਾਪਿ ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸੇਵਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ, ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਪਨ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਵੀਤਿਕ੍ਕਮਚੇਤਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਪੁਰਿਸਾਨੰ ਮਾਤੁਰਕ੍ਖਿਤਾਦਯੋ ਦਸ, ਧਨਕ੍ਕੀਤਾਦਯੋ ਦਸਾਤਿ ਵੀਸਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯੋ। ਇਤ੍ਥੀਸੁ ਪਨ ਦਸਨ੍ਨੰ ਧਨਕ੍ਕਿਤਾਦੀਨੰ ਸਾਰਕ੍ਖਸਪਰਿਦਣ੍ਡਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਦਸਨ੍ਨੰ ਅਞ੍ਞੇ ਪੁਰਿਸਾ। ਗੁਣਵਿਰਹਿਤੇ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਮਹਾਗੁਣੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ। ਗੁਣਰਹਿਤੇਪਿ ਚ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਉਭਿਨ੍ਨੰ ਸਮਾਨਚ੍ਛਨ੍ਦਭਾਵੇਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਉਪਕ੍ਕਮਾਨਞ੍ਚ ਮੁਦੁਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਿਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਸ੍ਸ ਦ੍ਵੇ ਸਮ੍ਭਾਰਾ ਸੇਵੇਤੁਕਾਮਤਾਚਿਤ੍ਤੰ, ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੇ ਪਨ ਅਗਮਨੀਯਟ੍ਠਾਨਤਾ, ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤੰ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਸਾਦਿਯਨਞ੍ਚਾਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ। ‘‘ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੇ ਮਗ੍ਗੇਨਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਧਿਵਾਸਨੇ ਸਤਿਪਿ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸੇਵਨਾਭਿਸਨ੍ਧਿਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯਮਾਨਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤਿ ਪਯੋਗਾਭਾਵੋ ਨ ਪਮਾਣੰ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਸ੍ਸ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਅਭਾਵਤੋ, ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰੇਤਰੰ ਉਪਟ੍ਠਾਪਿਤਸੇਵਨਾਚਿਤ੍ਤਾਯਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ ਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਉਕ੍ਕੰਸਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਪੁਰਿਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਕਾਲੇ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸਪਿ ਸੇਵਨਾਪਯੋਗਾਭਾਵਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਚਾਰੋ ਨ ਸਿਯਾਤਿ ਏਕੇ। ਇਦੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੰ – ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਤਯੋ, ਬਲਕ੍ਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਸ੍ਸ ਤਯੋ, ਅਨਵਸੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਤਿ। ਏਕੋ ਪਯੋਗੋ ਸਾਹਤ੍ਥਿਕੋਵ।

੯. ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਅਤ੍ਥਭਞ੍ਜਨਕੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਵਚੀਪਯੋਗੋ ਕਾਯਪਯੋਗੋ** ਵਾਤਿ **ਮੁਸਾ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਪਧਾਨਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਸੰਵਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ** ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਕ੍ਖਣੇ ਤਙ੍ਖਣੇ ਚ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ‘‘ਪੁਬ੍ਬੇਵਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਿਸ੍ਸ’ਨ੍ਤਿ, ਭਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹੋਤਿ ‘ਮੁਸਾ ਭਣਾਮੀ’ਤਿ’’ (ਪਾਰਾ॰ ੨੦੫)। ਏਤਞ੍ਹਿ ਦ੍ਵਯੰ ਅਙ੍ਗਭੂਤੰ, ਇਤਰੰ ਪਨ ਹੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਅਕਾਰਣਮੇਤੰ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਿਸੰਵਾਦਕਸ੍ਸ । ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਪਯੋਗਭੂਤੰ ਮੁਸਾ ਵਦਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਵਾ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵਾਦੋ।**

ਪੁਰਿਮਨਯੇ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਬਜਾਪਿਤਤਾਯ, ਮੁਸਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਿਸੰਵਦਿਤਬ੍ਬਤ੍ਥਵ◌ਾਚਕਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦਲਕ੍ਖਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਮੁਸਾਤਿ ਅਭੂਤੰ ਅਤਚ੍ਛੰ ਵਤ੍ਥੁ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਆਰਦ੍ਧੋ। ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਨਯੇ ਮੁਸਾ ਵਦੀਯਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਚੇਤਨਾ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ। "ਯਮਤ੍ਥੰ ਭਞ੍ਜਤੀ"**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਮਾਹ। ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਭਞ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਗੁਣਤਾਯ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ, ਮਹਾਗੁਣਤਾਯ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨੇ ਵ◌ੁੱਤਨਯੇਨ ਗੁਣਵਸੇਨਾਪਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੰ ਅਦਾਤੁਕਾਮਤਾਯ, ਪੂਰਣਕਥਾਨਯੇਨ ਚ ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰਸ੍ਸੇਵ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦੋ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਚੇਤਨਾ ਬਲਵਤੀ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ। ਅਪ੍ਪਤਾਯ ਊਨਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੂਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਕਥਾ **ਪੂਰਣਕਥਾ।**

ਤਜ੍ਜੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾਰੁਪ੍ਪੋ, ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਾਨੁਰੂਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਵ◌ਾਯਾਮੋ"**ਤਿ ਵ◌ਾਯਾਮਸੀਸੇਨ ਪਯੋਗਮਾਹ। ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਪਯੋਗੇ ਕਤੇਪਿ ਪਰੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਅਵ◌ਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਸ੍ਸ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵ◌ਿਜਾਨਨੰ ਏਕੋ ਸਮ੍ਭਾਰੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਅਭੂਤਵਚਨੰ ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਚਿਤ੍ਤੰ ਪਰਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਵ◌ਿਜਾਨਨਨ੍ਤਿ ਤਯੋ ਸਮ੍ਭਾਰਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਮੁਸਾਵ◌ਾਦਕਮ੍ਮੁਨਾ ਬਜ੍ਝਤਿ** ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਕਚੇਤਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸਚੇਪਿ ਦਨ੍ਧਤਾਯ ਵ◌ਿਚਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਰੋ ਤਮਤ੍ਥੰ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

''ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯) ਵ◌ਿਯ **ਥੇਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਥਿਰਪਰਿਯਾਯੋ, ਥਿਰਭਾਵ◌ੋ ਚ ਸਚ੍ਚਵ◌ਾਦਿਤਾਯ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ ਕਥਾਵਸੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਨਥਿਰਕਥੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਾਦਯੋ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਤਾਯ ਨ ਥਿਰਾ, ਏਵ◌ੰ ਨ ਥਿਰਾ ਕਥਾ ਯਸ੍ਸ ਸੋ ਨ ਥਿਰਕਥੋਤਿ ਹਲਿਦ੍ਦਿਰਾਗਾਦਯੋ ਯਥਾ ਕਥਾਯ ਉਪਮਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵ◌ੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਪਾਸਾਣਲੇਖਾ ਵ◌ਿਯਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ।

ਸਦ੍ਧਾ ਅਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯੋ, ਸਦ੍ਧਾਯੋ ਏਵ **ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ** ਯਥਾ ''ਵ◌ੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧; ਪਾਰਾ॰ ੮)। ਸਦ੍ਧਾਯ ਵ◌ਾ ਅਯਿਤਬ੍ਬੋ **ਸਦ੍ਧਾਯਿਕੋ,** ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ** ਵ◌ਿਸੰਵ◌ਾਦਨਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸੁਞ੍ਞਭਾਵਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਵ◌ਿਰਹਿਤਤਾਯ ਰਿਤ੍ਤਤੰ। **ਸਾ ਪਿਸੁਣਵ◌ਾਚਾ**ਤਿ ਯਾਯੰ ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਾ ਸਦ੍ਦਸਭਾਵ◌ਾ ਵ◌ਾਚਾ, ਸਾ ਪਿਯਸੁਞ੍ਞਕਰਣਤੋ ਪਿਸੁਣਵ◌ਾਚਾਤਿ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਪਿਸਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਪਿਸੁਣਾ, ਸਮਗ੍ਗੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਵਯਵਭੂਤੇ ਵਗ੍ਗੇ ਭਿਨ੍ਨੇ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਫਰੁਸਨ੍ਤਿ ਸਿਨੇਹਾਭਾਵ◌ੇਨ ਲੂਖੰ। **ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ**ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਭਾਵ◌ੇਨਪਿ ਕਕ੍ਕਸਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਫਰੁਸੰ ਕਰੋਤੀਤਿ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ, ਫਰੁਸਯਤੀਤਿ ਵ◌ਾ ਵ◌ਾਚਾਯ ਫਰੁਸ-ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਰੁਸਾ**ਤਿ ਪਰੇਸੰ ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਨ੍ਤਨਿਟ੍ਠੁਰਤਾਯ ਸਭਾਵ◌ੇਨ, ਕਾਰਣਵ◌ੋਹਾਰੇਨ ਚ ਵ◌ਾਚਾਯ ਫਰੁਸ-ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤਤੋਯੇਵ ਚ **ਨੇਵ ਕਣ੍ਣਸੁਖਾ।** ਅਤ੍ਥਵ◌ਿਪਨ੍ਨਤਾਯ **ਨ ਹਦਯਙ੍ਗਮਾ**।

ਯੇਨ ਸਮ੍ਫੰ ਪਲਪਤੀਤਿ ਯੇਨ ਪਲਾਪਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਵਚਨੇਨ ਸੁਖੰ ਹਿਤਞ੍ਚ ਫਲਤਿ ਵ◌ਿਦਰਤਿ ਵ◌ਿਨਾਸੇਤੀਤਿ ''ਸਮ੍ਫ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰੇਸਞ੍ਚ ਅਨੁਪਕਾਰਕੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਲਪਤਿ।

ਸੰਕਿਲਿਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਲੋਭੇਨ ਦੋਸੇਨ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਬਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ, ਉਪਤਾਪਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ, ਦੂਸਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚੇਤਨਾ ਪਿਸੁਣਵ◌ਾਚਾ** ਪਿਸੁਣੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਯਤੋ ਭੇਦੰ ਕਰੋਤਿ, ਤੇਸੁ ਅਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਭਿਨ੍ਨੇਸੁ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੰ, ਤਥਾ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਵ◌ਿਸੇਸੇਸੁ।

ਯਸ੍ਸ ਪੇਸੁਞ੍ਞਂ ਉਪਸਂਹਰਤਿ, ਸੋ ਭਿਜ੍ਜਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵਿਞ੍ਞਾਪਨਮੇਵ ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤਦਤ੍ਥਵਿਜਾਨਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਕਮ੍ਮਪਥਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਪਨ ਭਿਨ੍ਨੇ ਏਵ।

ਅਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾਤਿ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਤਾ, ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪਦਾਤਾ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਂ ਪਦਾਨਞ੍ਚ? ''ਸਹਿਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਨ੍ਧਾਨਾਨੁਪ੍ਪਦਾਤਾ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਧਾਨਸ੍ਸ ਪਦਾਨਂ ਆਧਾਨਂ, ਰਕ੍ਖਣਂ ਵਾ ਦਲ਼੍ਹੀਕਰਣਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਰਮਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ । ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾਪਿ ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਮਗ੍ਗਰਾਮੋਤਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿ, ਅਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਮਮ੍ਮਾਨਿ ਵਿਯ ਮਮ੍ਮਾਨਿ, ਯੇਸੁ ਫਰੁਸਵਾਚਾਯ ਛੁਪਿਤਮਤ੍ਤੇਸੁ ਦੁਟ੍ਠਾਰੁਸੁ ਵਿਯ ਘਟ੍ਟਿਤੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਮਤ੍ਤਂ ਦੁਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਾਨਿ ਪਨ ਤਾਨਿ? ਜਾਤਿਆਦੀਨਿ ਅਕ੍ਕੋਸਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਤਾਨਿ ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਯੇਨ ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗੇਨ, ਸੋ **ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋ।** ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਫਰੁਸਚੇਤਨਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਫਰੁਸਂ ਵਦਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾ ਹੋਤਿ? ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਤਾਯ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਫਰੁਸਚੇਤਨਾਯ ਏਵ ਫਰੁਸਵਾਚਾਭਾਵਸ੍ਸ। **ਮਮ੍ਮਚ੍ਛੇਦਕੋ** ਸਵਨਫਰੁਸਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤਸਣ੍ਹਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨ ਹੋਤਿ** ਕਮ੍ਮਪਥ'ਪ੍ਪਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਕਮ੍ਮਭਾਵਂ ਪਨ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਾਰੇਤੁਨ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਅਨ੍ਵਯਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਫਰੁਸਤਾਯ ਫਰੁਸਵਾਚਂ ਸਾਧੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਮੇਵ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਯੇਨ ਸਾਧੇਤੁਂ **"ਵਚਨਸਣ੍ਹਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾ** ਫਰੁਸਵਾਚਾ । **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਂ ਪੁਗ੍ਗਲਂ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਕਮ੍ਮਪਥਭਾਵਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਇਤਰਾ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਾ, ਤਥਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਭਾਵੇ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਯਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਪਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਾਵ ਸੀਸਂ ਏਤੀ''ਤਿ, ਏਕੇ ''ਪਰਮ੍ਮੁਖਾਪਿ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥਾਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਸਿਯਾ – ਸਮ੍ਮੁਖਾ ਪਯੋਗੇ ਅਗਾਰਵਾਦੀਨਂ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਸਿਯਾ ਚੇਤਨਾ ਬਲਵਤੀ, ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਤਦਤ੍ਥਜਾਨਨਂ, ਨ ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਖਾਤਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਕ੍ਕੋਸਿਤੇ ਮਤੇ ਆਲ਼ਹਨੇ ਕਤਾ ਖਮਨਾ ਉਪਵਾਦਨ੍ਤਰਾਯਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਏਵਂ ''ਪਰਮ੍ਮੁਖਾ ਪਯੁਤ੍ਤਾਪਿ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਹੋਤਿਯੇਵਾ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਨ੍ਤਿ। **ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਕੋਸਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਕੁਪਿਤਚਿਤ੍ਤਂ, ਨ ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। ਮਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਕੋਪੇ ਸਤਿ ਬਜਾਪਾਦੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ –

''ਨੇਲਙ੍ਗੋ ਸੇਤਪਚ੍ਛਾਦੋ, ਏਕਾਰੋ ਵਤ੍ਤਤੀ ਰਥੋ।
ਅਨੀਘਂ ਪਸ੍ਸ ਆਯਨ੍ਤਂ, ਛਿਨ੍ਨਸੋਤਂ ਅਬਨ੍ਧਨ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭; ਉਦਾ॰ ੬੫)।

ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਗਾਥਾਯ। ਸੀਲਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ''ਨੇਲਙ੍ਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਚਿਤ੍ਤੋ ਗਹਪਤਿ ''ਨੇਲਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਖੋ ਭਨ੍ਤੇ ਸੀਲਾਨਮੇਤਂ ਅਧਿਵਚਨ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪੭)। **ਸੁਕੁਮਾਰਾ**ਤਿ ਅਫਰੁਸਤਾਯ ਮੁਦੁਕਾ। **ਪੁਰਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪੁਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸੀਵਾਚਕੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਨਗਰਵਾਸੀਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਮਨਂ ਅਪ੍ਪਾਯਤਿ ਵਡ੍ਢੇਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਾ।** ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਚਿਤ੍ਤਵੁਡ੍ਢਿਕਰਾ"**ਤਿ। **ਆਸੇਵਨਂ** ਭਾਵਨਂ ਬਹੁਲੀਕਰਣਂ। ਯਂ ਗਾਹਯਿਤੁਂ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤੇਨ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜੋ ਗਹਿਤੇ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜੋਤਿ, ਇਧਾਪਿ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਮੁਦੁਤਿਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨਾਪਿ ਅਪ੍ਪਸਾਵਜ੍ਜਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਤਾ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ।

"ਕਾਲਵਾਦੀ"ਤਿਆਦਿ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਯਥਾ ਹਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਹਾਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ। ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਕਥਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ? ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾ ਪਨ ਵਿਰਤਿ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡੋ ਨਿਹਿਤਸਤ੍ਥੋ''ਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਦਣ੍ਡਸਤ੍ਥਨਿਧਾਨਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਲਜ੍ਜੀ''ਤਿਆਦਿ, ਏਵਂ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਂ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਾਯਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਂ, ਤਥਾ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਸੁ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਕਾਲਵਾਦੀਤਿਆਦਿ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਪਟਿਵਿਰਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨ''ਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਾਪਿ ਹਿ ਵਾਚਾ ਅਯੁਤ੍ਤਕਾਲਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਅਤ੍ਥਾਵਹਾ ਨ ਸਿਯਾਤਿ

ਅਨਤ੍ਥਵਿਞ੍ਞਾਪਨਵਾਚੰ ਅਨੁਲੋਮੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪੰ ਪਜਹਨ੍ਤੇਨ ਅਕਾਲਵਾਦਿਤਾ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਕਾਲਵਾਦੀ"**ਤਿ। ਕਾਲੇਨ ਵਦਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਉਭਯਾਨਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ ਅਭੂਤੰ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਭੂਤਵਾਦੀ"**ਤਿ। ਭੂਤਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਯੰ ਇਧਲੋਕਪਰਲੋਕਹਿਤਸਮ੍ਪਾਦਕੰ, ਤਦੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਤ੍ਥਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਤ੍ਥੰ ਵਦਨ੍ਤੇਨਾਪਿ ਨ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਅਥ ਖੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਧਮ੍ਮਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਥਾ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **"ਵਿਨਯਵਾਦੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰੋ ਸਤਿਸੰਵਰੋ ਞਾਣਸੰਵਰੋ ਖਨ੍ਤਿਸੰਵਰੋ ਵੀਰਿਯਸੰਵਰੋਤਿ ਹਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਸੰਵਰਾਨੰ, ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯੋ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਿਨਯੋ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਿਨਯੋ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਨਯੋ ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਨਯੋਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਨਯਾਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਧਿਗਮਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤੀਤਿ।

ਏਵੰ ਗੁਣਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੋ ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੇ ਸਤਿ ਸੋਭਤਿ, ਕਿਚ੍ਚਕਰੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨਾਞ੍ਞਥਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਨਿਧਾਨਵਤਿੰ ਵਾਚੰ ਭਾਸਿਤਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਦਾਨਿ ਤੰ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਕਾਲੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਜ੍ਝਾਸਯਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਨੰ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਚ ਵਸੇਨ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਦੇਸਨਾਵਿਸਯੇ ਏਕੰਸਾਦਿਬ੍ਯਾਕਰਣਵਿਭਾਗੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਠਪਨਾਹੇਤੁਦਾਹਰਣਸੰਸਨ੍ਦਨਾਨਿ ਤੰਤੰਕਾਲਾਨੁਰੂਪੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਮਿਤਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਾਯ ਵਿਪੁਲਤਰਗਮ੍ਭੀਰੁਦਾਰਪਹੂਤਤ੍ਥਵਿਤ੍ਥਾਰਸਙ੍ਗਾਹਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰੇ ਯਥਾਜ੍ਝਾਸਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ''ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੦. ਏਵੰ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਸਤ੍ਤ ਮੂਲਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਸਤਿਪਿ ਅਭਿਜ੍ਝਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਸੰਵਰਸੀਲਸਿਕ੍ਖਾਸਙ੍ਗਹੇ ਉਪਰਿਗੁਣਸਙ੍ਗਹਤੋ, ਲੋਕਿਯਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਵਿਸਯਤੋ ਚ ਉਤ੍ਤਰਦੇਸਨਾਯ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਤੰ ਪਰਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚੁਰਜਨਪਾਕਟੰ ਆਚਾਰਸੀਲਮੇਵ ਵਿਭਜਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ **"ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਗਾਮੋ**ਤਿ ਸਮੂਹੋ। ਨਨੁ ਚ ਰੁਕ੍ਖਾਦਯੋ ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾਯ ਨ ਜੀਵਾ, ਚਿਤ੍ਤਰਹਿਤਤਾ ਚ ਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਾਭਾਵਤੋ , ਛਿਨ੍ਨੇ ਵਿਰੁਹਨਤੋ, ਵਿਸਦਿਸਜਾਤਿਕਭਾਵਤੋ, ਚਤੁਯੋਨਿਅਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਵੁਡ੍ਢਿ ਪਨ ਪਵਾਲਸਿਲਾਲਵਣਾਨਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਨ ਤੇਸੰ ਜੀਵਭਾਵੇ ਕਾਰਣੰ, ਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਾਮਤ੍ਤੰ ਸੁਪਨੰ ਵਿਯ ਚਿਞ੍ਚਾਦੀਨੰ, ਤਥਾ ਦੋਹਲਾਦਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਾ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ? ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਤੋ, ਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸਤ੍ਤਾਨੁਰਕ੍ਖਣਤੋ ਚ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹਿ ਮੋਘਪੁਰਿਸਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਪਾਚਿ॰ ੮੯)। **ਨੀਲਤਿਣਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਤਿਣਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਲ੍ਲਰੁਕ੍ਖਾਦਿਕਸ੍ਸ ਚ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਓਸਧਿਗਚ੍ਛਲਤਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਕੰ ਭਤ੍ਤੰ ਏਕਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋ,** ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਨਕੋ। ਤਯਿਦੰ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨੇਪਿ ਸਿਯਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਮਾਹ **"ਰਤ੍ਤੂਪਰਤੋ"**ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਪਰਣ੍ਹਭੋਜੀਪਿ ਸਿਯਾ ਏਕਭਤ੍ਤਿਕੋਤਿ ਤਦਾਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ **"ਵਿਰਤੋ ਵਿਕਾਲਭੋਜਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਰੁਣੁਗ੍ਗਮਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਾ, ਅਯੰ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਆਚਿਣ੍ਣਸਮਾਚਿਣ੍ਣੋ ਭੋਜਨਸ੍ਸ ਕਾਲੋ ਨਾਮ, ਤਦਞ੍ਞੋ ਵਿਕਾਲੋ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ** ਪਨ ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਰਤ੍ਤਿਭੋਜਨਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਪਰਣ੍ਹੋ ''ਵਿਕਾਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ''ਸਬ੍ਬਪਾਪਸ੍ਸ ਅਕਰਣ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੦; ਧ॰ ਪ॰ ੧੮੩; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੩੦, ੫੦, ੧੧੬, ੧੨੪) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੰ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ ਨਚ੍ਚਾਦੀਨੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਨ ਅਨੁਲੋਮੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਅਨਨੁਲੋਮਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਯੋਜਿਯਮਾਨੰ, ਪਰੇਹਿ ਪਯੋਜਾਪਿਯਮਾਨਞ੍ਚ ਨਚ੍ਚੰ ਨਚ੍ਚਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਪਾਲਿਯੰ ਏਕੇਨੇਵ ਨਚ੍ਚ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਹਿਤੰ, ਤਥਾ ਗੀਤਵਾਦਿਤ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਨਚ੍ਚਨਨਚ੍ਚਾਪਨਾਦਿਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਗਾਯਨਗਾਯਾਪਨਵਾਦਨਵਾਦਾਪਨਾਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਵਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ ਵਿਰੂਪੇਕਸੇਸਨਯੇਨ। ਆਲੋਚਨਸਭਾਵਤਾਯ ਵਾ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਵਨਕਿਰਿਯਾਯਪਿ ਦਸ੍ਸਨਸਙ੍ਖੇਪਸਬ੍ਭਾਵਤੋ **"ਦਸ੍ਸਨਾ"** ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਵਿਸੂਕਭੂਤਸ੍ਸ ਗੀਤਸ੍ਸ ਸਵਨੰ ਕਦਾਚਿ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਸੂਕਭੂਤਾ**

ਦਸ੍ਸਨਾ''ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੁਂ ਪਰਮਤ੍ਥਜੋਤਿਕਾਯ **ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਠਟ੍ਠਕਥਾਯ** (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਪਚ੍ਛਿਮਪਞ੍ਚਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ) ''ਧਮ੍ਮੂਪਸਂਹਿਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ੍ਥ ਗੀਤਂ ਵਟ੍ਟਤਿ, ਗੀਤੂਪਸਂਹਿਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ।

ਉਚ੍ਚਾਤਿ ਉਚ੍ਚਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਂ ਏਕਂ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਂ, ਸੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਯਨਂ।** ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਂ ਮਹਾਸਯਨਞ੍ਚ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਰਹਿਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਪਮਾਣਾਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ, ਅਕਪ੍ਪਿਯਤ੍ਥਰਣ''**ਨ੍ਤਿ । ਆਸਨ੍ਦਾਦਿਆਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਯਨੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਧਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੇ ਤਦਾਧਾਰਕਿਰਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਵ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਮਹਾਸਯਨਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਦੁਪਭੋਗਭੂਤ ਨਿਸਜ੍ਜਾਨਿਪਜ੍ਜਨੇਹਿ ਵਿਰਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਉਚ੍ਚਾਸਯਨਸਯਨਮਹਾਸਯਨਸਯਨਾਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਅਯਂ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ ਯਥਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧; ਉਦਾ॰ ੧)। ਆਸਨਕਿਰਿਯਾਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਸਯਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਯਨਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਆਸਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਗਾਹਾਪਨੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਾਦਿਯਨੇ ਚ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ **''ਨ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਪੇਤਿ, ਨ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਾਦੀਯਤੀ''**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਤਿਵਿਧਂ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਕਾਯੇਨ ਵਾਚਾਯ ਮਨਸਾ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਯੇਨ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ, ਵਾਚਾਯ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਉਗ੍ਗਹਾਪਨਂ, ਮਨਸਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਸਾਦਿਯਨਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਮ੍ਪਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **''ਨੇਵ ਨਂ ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ''**ਤਿਆਦਿ। ਏਸ ਨਯੋ **''ਆਮਕਧਞ੍ਞਪਟਿਗ੍ਗਹਣਾ''**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। ਨੀਵਾਰਾਦਿਉਪਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਸਾਲਿਯਾਦਿਮੂਲਧਞ੍ਞਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਸਤ੍ਤਵਿਧਸ੍ਸਾ''**ਤਿ। ''ਅਨੁਜਾਨਾਮਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਞ੍ਚ ਵਸਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ ਅਚ੍ਛਵਸਂ ਮਚ੍ਛਵਸਂ ਸੁਸੁਕਾਵਸਂ ਸੂਕਰਵਸਂ ਗਦ੍ਰਭਵਸ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਂ ਨਾਮ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ''ਕਾਲੇ ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤ''ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਵ॰ ੨੬੨) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਆਹ **''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਓਦਿਸ੍ਸ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾ''**ਤਿ।

ਅਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ੇਤਿ। ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਅਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਹਦਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਲ਼ਿਆਦਿਮਾਨਭਾਜਨਾਨਂ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਂ। ਤਿਲਾਦੀਨਂ ਨਾਲ਼ਿਆਦੀਹਿ ਮਿਨਨਕਾਲੇ ਉਸ੍ਸਾਪਿਤਸਿਖਾਯੇਵ **ਸਿਖਾ,** ਤਸ੍ਸਾ **ਭੇਦੋ** ਹਾਪਨਂ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਚ।

ਵਧੋਤਿ ਮੁਟ੍ਠਿਪ੍ਪਹਾਰਕਸਾਤਾਲ਼ਨਾਦੀਹਿ ਹਿਂਸਨਂ, ਵਿਹੇਠਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਹੇਠਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹਿ ਵਧਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਧਿਤ੍ਵਾ ਵਧਿਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੮੮੦)। ਯਥਾ ਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਵਿਸੇਸਭਾਵਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਤ੍ਥਿਕੁਮਾਰਿਦਾਸਿਦਾਸਾਦਯੋ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ , ਏਵਂ ਪਰਸ੍ਸਹਰਣਭਾਵਤੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇ ਸਤਿਪਿ ਤੁਲਾਕੂਟਾਦਯੋ ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਏਵਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਪਰਿਯਾਯਸ੍ਸ ਵਧਸ੍ਸ ਪੁਨਗ੍ਗਹਣੇ ਪਯੋਜਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। ''ਤਤ੍ਥ ਸਯਙ੍ਕਾਰੋ, ਇਧ ਪਰਂਕਾਰੋ''ਤਿ ਚ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ''ਕਾਯਵਚੀਪਯੋਗਸਮੁਟ੍ਠਾਪਿਕਾ ਚੇਤਨਾ ਛਪ੍ਪਯੋਗਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਸੁਨ੍ਦਰਤਰੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਵਧੋਤਿ ਮਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮ੍ਪਿ ਪੋਥਨਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯਾਤਿ ਚ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਮਾਰਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਿਹਿਂਸਨੇਪਿ ਦਿਸ੍ਸਨਤੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾਤਿ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ''ਛੇਦਨ…ਪੇ॰… ਸਹਸਾਕਾਰਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿ ਏਤਪਰਿਮਾਣੇਨ ਪਾਠੇਨ। ਅਨ੍ਤਰਾਭੇਦਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਨਯੇਨ ਛਬ੍ਬੀਸਤਿਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਙ੍ਗਹਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਚੂਲ਼ਸੀਲਂ** ਨਾਮ। ਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਚੂਲ਼ਮਜ੍ਝਿਮਾਦਿਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ। ਤਥਾ ਹਿ ਇਧ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਂ ਅਵਿਭਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **''ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨ੍ਤੋ''**ਤਿ।

ਚੂਲ਼ਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧. ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾ**ਤਿ ਓਪਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਵਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੇ। **ਪਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਾਲਙ੍ਕਾਰੇ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ। **ਭੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਧੂਨਂ ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ। ਸਾਧਵੋ ਹਿ ਪਰੇ ''ਭੋਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ, ''ਦੇਵਾਨਂ ਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਸਮਾਲਪਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਉਪਗਤਾ **ਸਮਣਾ।** ਜਾਤਿਮਤ੍ਤੇਨ **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ।** ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ਮਮ ਵਣ੍ਣਂ ਵਦਮਾਨੋਪਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਾਨੁਦ੍ਦੇਸਿਕਨਯੇਨ ਵਾ ਯਥਾ ਪਨੇਕੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਮਾਨਾ, ਪਰੇਹਿ ਚ ਤਥਾਸਮ੍ਭਾਵਿਯਮਾਨਾ ਤਦਨੁਰੂਪਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨਤੋ, ਅਸਮਤ੍ਥਤੋ ਚ ਨ ਅਭਿਸਮ੍ਭੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮਯਂ, ਅਯਂ ਪਨ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਸਮਣਸਾਰੁਪ੍ਪਪਟਿਪਦਂ ਪੂਰੇਸਿਯੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੁਦ੍ਦੇਸਿਕਨਯੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਆਚਾਰਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਦੇਯ੍ਯੁਂ, ਨ ਤਦੁਤ੍ਤਰਿਨ੍ਤਿ।

ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਸਮਾਰਮ੍ਭਪਦੇ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੇਨ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤੋਪਿ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮੋ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਪਟਿਲਭਤਿ। ਅਞ੍ਞੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਕ੍ਕਮੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਥਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ **"ਕਤਮੋ ਸੋ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮੋ"**ਤਿ। ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਵਿਭਤ੍ਤੇ ਤਬ੍ਬਿਸਯਤਾਯ ਸਮਾਰਮ੍ਭੋਪਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋਵ ਹੋਤੀਤਿ । ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ **"ਮੂਲਬੀਜ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜਂ **ਮੂਲਬੀਜਂ,** ਮੂਲਂ ਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ **ਮੂਲਬੀਜਂ।** ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਫਲੁਬੀਜ**ਨ੍ਤਿ ਪਬ੍ਬਬੀਜਂ। ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਸਦਿਸਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਭਾਵਤੋ ਵਿਰੁਹਣਸਮਤ੍ਥੇ ਸਾਰਫਲੇ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ **ਬੀਜ**-ਸਦ੍ਦੋ ਤਦਤ੍ਥਸਂਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਮੂਲਾਦੀਸੁਪਿ ਕੇਸੁਚਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਮੂਲਾਦਿਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ਏਕੇਨ ਬੀਜ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਬੀਜਬੀਜ"**ਨ੍ਤਿ। ''ਰੂਪਰੂਪਂ , ਦੁਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੨੭) ਚ ਯਥਾ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਬੀਜਗਾਮਭੂਤਗਾਮਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਬੀਜਗਾਮੋ ਏਵ ਵਿਭਤ੍ਤੋਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹ ''ਮੂਲਮੇਵ ਬੀਜਂ ਮੂਲਬੀਜਂ, ਮੂਲਂ ਬੀਜਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿਪਿ ਮੂਲਬੀਜਨ੍ਤਿ''। ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮੇਨ ਬੀਜਗਾਮੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ, ਦੁਤਿਯੇਨ ਭੂਤਗਾਮੋ, ਦੁਵਿਧੋਪੇਸ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਞ੍ਚ ਮੂਲਬੀਜਨ੍ਤਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਵਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਬ੍ਬਞ੍ਚੇਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੧੨. **"ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ''ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਕਾਰ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਥਾ ਵਾ ''ਆਚਯਂਗਮਿਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੇਨ ''ਆਚਯਗਾਮਿਨੋ''ਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੦) ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਕਤੋ, ਏਵਂ ''ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਂ ਪਰਿਭੋਗ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੇਨ ''ਸਨ੍ਨਿਧਿਕਾਰਪਰਿਭੋਗ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਨ੍ਨਿਧਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਿਭੋਗਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਮ੍ਮਾ ਕਿਲੇਸੇ ਲਿਖਤੀਤਿ **ਸਲ੍ਲੇਖੋ,** ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਪਰਿਯਾਯਤਿ ਕਪ੍ਪੀਯਤੀਤਿ **ਪਰਿਯਾਯੋ,** ਕਪ੍ਪਿਯਵਾਚਾਨੁਸਾਰੇਨ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ। ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਮਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਆਮਿਸਂ,** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਭੋਗਾਰਹਂ ਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਆਮਿਸਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਨਯਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤਂ ਸਨ੍ਨਿਧਿਵਤ੍ਥੂਨਂ। **ਉਦਕਕਦ੍ਦਮੇ**ਤਿ ਉਦਕੇ ਚ ਕਦ੍ਦਮੇ ਚ। **ਅਚ੍ਛਥਾ**ਤਿ ਨਿਸੀਦਥ। **ਗੀਵਾਯਾਮਕ**ਨ੍ਤਿ ਗੀਵਂ ਆਯਮਿਤ੍ਵਾ, ਯਥਾ ਚ ਭੁਤ੍ਤੇ ਅਤਿਭੁਤ੍ਤਤਾਯ ਗੀਵਾ ਆਯਮਿਤਬ੍ਬਾਵ ਹੋਤਿ, ਏਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਤੁਭਾਗਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਡੁਬਮਤ੍ਤਂ। **"ਕਪ੍ਪਿਯਕੁਟਿਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਿਨਯਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੩. **ਏਤ੍ਤਕਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਵਿਚਾਰਣਾਵਤ੍ਥੁਕਿਤ੍ਤਨਮ੍ਪਿ । **ਪਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਪਦਤ੍ਥਯੋਜਨਮਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਂ ਵਿਨਾ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਤਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਪਿ ਪਦਤ੍ਥਸਙ੍ਗਹਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਕੁਤੂਹਲਵਸੇਨ ਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪੇਕ੍ਖਾ,** ਨਟਸਤ੍ਥਵਿਧਿਨਾ ਨਟਾਨਞ੍ਚ ਪਯੋਗੋ। ਨਟਸਮੂਹੇਨ ਪਨ ਜਨਸਮੂਹੇ ਕਰਣਵਸੇਨ **"ਨਟਸਮਜ੍ਜ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਾਰਸਮਾਸੇ ''ਪੇਕ੍ਖਾ ਮਹ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਘਨਤਾਲ਼ਂ** ਨਾਮ ਦਣ੍ਡਮਯਤਾਲ਼ਂ, ਸਿਲਾਸਲਾਕਤਾਲ਼ਂ ਵਾ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਚ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ ''ਏਕੇ''ਤਿ ਆਗਤਟ੍ਠਾਨੇਸੁ। **ਚਤੁਰਸ੍ਸਅਮ੍ਬਣਕਤਾਲ਼ਂ** ਨਾਮ ਰੁਕ੍ਖਸਾਰਦਣ੍ਡਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਅਮ੍ਬਣਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਚਮ੍ਮੇਨ ਓਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਕਤਵਾਦਿਤਂ। **ਅਬ੍ਭੋਕ੍ਕਿਰਣਂ** ਰਙ੍ਗਬਲੀਕਰਣਂ, ਯਾ ''ਨਨ੍ਦੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸੋਭਨਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੋਭਨਕਰਣਂ, ''ਸੋਭਨਘਰਕ''ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸੇ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਣ੍ਡਾਲਾਨਮਿਦਨ੍ਤਿ **ਚਣ੍ਡਾਲਂ।** ਸਾਣੇ ਉਦਕੇਨ ਤੇਮੇਤ੍ਵਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਆਕੋਟਨਕੀਲ਼ਾ **ਸਾਣਧੋਵਨਂ।** **ਇਨ੍ਦਜਾਲੇਨਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਿਧੋਵਨਮਨ੍ਤਂ

ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪਰੇ ਅਟ੍ਠੀਨਿਯੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਤਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਅਨੁਰਧਾਪਨਮਾਯਾਯ। **ਸਕਟਬਜੂਹਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚਕ੍ਕਪਦੁਮਕਲੀਰਬਜੂਹਾਦਿਂ ਸङ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

੧੪. **ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਸਾਰੀਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। **ਦਸਪਦਂ** ਨਾਮ ਦ੍ਵੀਹਿ ਪਨ੍ਤੀਹਿ ਵੀਸਤਿਯਾ ਪਦੇਹਿ ਕੀਲ਼ਨਜੂਤਂ। **ਪਾਸਕਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਛਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕੇਕਂ ਯਾਵ ਛਕ੍ਕਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਕਤਕੀਲ਼ਨਕਂ, ਤਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਏਕਕਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਰਿਯੋ ਅਪਨੇਨ੍ਤਾ ਉਪਨੇਨ੍ਤਾ ਚ ਕੀਲ਼ਨ੍ਤਿ। ਘਟੇਨ ਕੀਲ਼ਾ **ਘਟਿਕਾ**ਤਿ ਏਕੇ। ਬਹੂਸੁ ਸਲਾਕਾਸੁ ਵਿਸੇਸਰਹਿਤਂ ਏਕਂ ਸਲਾਕਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਾਸੁ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤਸ੍ਸੇਵ ਉਦ੍ਧਰਣਂ **ਸਲਾਕਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਏਕੇ। ਪਣ੍ਣੇਨ ਵਂਸਾਕਾਰੇਨ ਕਤਾ **ਨਾਲ਼ਿਕਾ।** ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਂ ਧਮਨ੍ਤਾ"**ਤਿ। ''ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮੁਖਾਗਤਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਟ੍ਠਮੁਤ੍ਤਿ ਲਾਭਾਲਾਭਾਦਿਜਾਨਨਕੀਲ਼ਾ **ਅਕ੍ਖਰਿਕਾ**''ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਵਾਦਿਤਾਨੁਰੂਪਂ ਨਚ੍ਚਨਂ ਗਾਯਨਂ ਵਾ **ਯਥਾਵਜ੍ਜਂ**'' ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਏਵਂ ਕਤੇ ਜਯੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਪਰਾਜਯੋ''ਤਿ ਜਯਪਰਾਜਯੇ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਪਯੋਗਕਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਹਾਰਪਥਾਦੀਨਮ੍ਪਿ **ਜੂਤਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪङ੍ਗਚੀਰਾਦੀਹਿਪਿ ਵਂਸਾਦੀਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਅਸਿਦ੍ਧਿਜਯਪਰਾਜਯਾਵਹੋ ਪਯੋਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **"ਯਥਾਵਜ੍ਜ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਕਾਣਾਦੀਹਿ ਸਦਿਸਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਹਿ ਜਯਪਰਾਜਯਵਸੇਨ ਜੂਤਕੀਲ਼ਿਤਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੧੫. **ਵਾਲ਼ਰੂਪਾਨੀ**ਤਿ ਆਹਰਿਮਾਨਿ ਵਾਲ਼ਰੂਪਾਨਿ। ''ਅਕਪ੍ਪਿਯਮਞ੍ਚੇਵ **ਪਲ੍ਲङ੍ਕੋ**''ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸੇ। **ਵਾਨਵਿਚਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਿਤ੍ਤਿਚ੍ਛਦਾਦਿਵਸੇਨ ਵਾਨੇਨ ਵਿਚਿਤ੍ਤਂ। ਰੁਕ੍ਖਤੂਲਲਤਾਤੂਲਪੋਟਕੀਤੂਲਾਨਂ ਵਸੇਨ **ਤਿਣ੍ਣਂ ਤੂਲਾਨਂ।** ਉਦ੍ਦਲੋਮਿਯਂ **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਾ, ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ ਚ। ਤਥਾ ਏਕਨ੍ਤਲੋਮਿਯਂ। **ਕੋਸੇਯ੍ਯਕਟ੍ਟਿਸ੍ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਕੋਸੇਯ੍ਯਕਸ੍ਸਟਮਯਂ। **ਸੁਦ੍ਧਕੋਸੇਯ੍ਯ**ਨ੍ਤਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਨਰਹਿਤਂ। **"ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੂਲਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਨਰਹਿਤਾਪਿ ਤੂਲਿਕਾ ਨ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪੇਤਿ। **"ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਾਨੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਾਨਿ ਰਤਨਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤਾਨਿ, ਤਾਨਿ ਭੂਮਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ, ਯਥਾਨੁਰੂਪਂ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਸੁ ਚ ਉਪਨੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਜਿਨਚਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਅਜਿਨਮਿਗਚਮ੍ਮੇਹਿ। ਤਾਨਿ ਕਿਰ ਚਮ੍ਮਾਨਿ ਸੁਖੁਮਾਨਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਪਟ੍ਟਤਿਪਟ੍ਟਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਸਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਜਿਨਪ੍ਪਵੇਣੀ"**ਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਨਯੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ।

੧੬. **ਅਲङ੍ਕਾਰਞ੍ਜਨਮੇਵ** ਨ ਭੇਸਜ੍ਜਂ ਮਣ੍ਡਨਾਨੁਯੋਗਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਮਾਲਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਸਾਸਨੇ ਸੁਦ੍ਧਪੁਪ੍ਫੇਸੁਪਿ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ ਆਹ **"ਬਦ੍ਧਮਾਲਾ ਵਾ"**ਤਿ। **ਮਤ੍ਤਿਕਕਕ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਓਸਧੇਹਿ ਅਭਿਸङ੍ਖਤਂ ਯੋਗਮਤ੍ਤਿਕਕਕ੍ਕਂ। **ਚਲਿਤੇ**ਤਿ ਕੁਪਿਤੇ। **ਲੋਹਿਤੇ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨੇ**ਤਿ ਦੁਟ੍ਠਲੋਹਿਤੇ ਖੀਣੇ।

੧੭. ਦੁਗ੍ਗਤਿਤੋ ਸਂਸਾਰਤੋ ਚ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ, ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗੋ ਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗੋ ਚ। ਤਂ ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਅਰਹਤਿ, ਨਿਯ੍ਯਾਨੇ ਵਾ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਂ ਵਾ ਫਲਭੂਤਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ, ਵਚੀਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ ਵਾ ਈ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਰਸ੍ਸਤ੍ਤਂ, ਯ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਚ ਕ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ, ਚੇਤਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਮ੍ਫਪ੍ਪਲਾਪਾ ਵੇਰਮਣਿ। ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਭਾਵੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਭੂਤਾ**ਤਿ ਤਿਰੋਕਰਣਭੂਤਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇ। ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨਾਤਿ **ਸਾਤ੍ਥਕਂ,** ਹਿਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਸਿਖਾ**ਤਿ ਘਰਸਨ੍ਨਿਵੇਸੋ, ਵਿਸਿਖਾਗਹਣੇਨ ਚ ਤਨ੍ਨਿਵਾਸਿਨੋ ਗਹਿਤਾ ''ਗਾਮੋ ਆਗਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਸੂਰਾ ਸਮਤ੍ਥਾ''ਤਿ, ''ਸਦ੍ਧਾ ਪਸਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਚ। ਕੁਮ੍ਭਟ੍ਠਾਨਾਪਦੇਸੇਨ ਕੁਮ੍ਭਦਾਸਿਯੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਕੁਮ੍ਭਦਾਸੀਕਥਾ ਵਾ"**ਤਿ। ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਠਿਤਿਸਮ੍ਭਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਲੋਕਂ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀਤਿ **ਲੋਕਕ੍ਖਾਯਿਕਾ।**

੧੮. **ਸਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਂ।

੧੯. ਦੂਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਂ ਦੂਤੇਯ੍ਯਂ, ਤਸ੍ਸ ਕਥਾ **ਦੂਤੇਯ੍ਯਕਥਾ।**

੨੦. **ਤਿਵਿਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਇਰਿਯਾਪਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਭੇਦਤੋ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਵਿਮ੍ਹਾਪਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਪਰੇਸਂ ਵਿਮ੍ਹਯਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਲਪਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ, ਦਾਯਕਂ ਵਾ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਸੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਦਦਾਤਿ, ਏਵਂ ਉਕ੍ਕਾਚੇਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤਿ। ਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨੇਮਿਤ੍ਤਿਕਾ** ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਚ੍ਚਯਦਾਨਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਾਦਕਂ ਕਾਯਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਨਿਪ੍ਪਿਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪੇਸਾ, ਨਿਪ੍ਪੇਸਾਯੇਵ **ਨਿਪ੍ਪੇਸਿਕਾ**, ਨਿਪ੍ਪੇਸੋਤਿ ਚ ਸਠਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਤ੍ਥਂ ਅਕ੍ਕੋਸਖੁਂਸਨੁਪ੍ਪਣ੍ਡਨਪਰਪਿਟ੍ਠਿਮਂਸਿਕਤਾਦਿ।

ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਮਹਾਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧. ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਅਙ੍ਗਸਹਚਰਿਤਂ ਸਤ੍ਥਂ "**ਅਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਿਮਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ "**ਅਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਅਙ੍ਗਵਿਕਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਰੇਸਂ ਅਙ੍ਗਵਿਕਾਰਦਸ੍ਸਨੇਨਾਪਿ ਲਾਭਾਲਾਭਾਦਿਵਿਜ੍ਜਾਤਿ। **ਪਣ੍ਡੁਰਾਜਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣਾਮਧੁਰਾਧਿਪਤਿ। "**ਮਹਨ੍ਤਾਨ**"ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਪ੍ਪਕਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਦਂ ਨਾਮ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਵਸਭਂ ਕੁਞ੍ਜਰਂ ਪਾਸਾਦਂ ਪਬ੍ਬਤਂ ਵਾ ਆਰੂਲ੍ਹਂ ਸੁਪਿਨੇ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਇਦਂ ਨਾਮ ਫਲਂ ਹੋਤੀਤਿ। **ਸੁਪਿਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਪਿਨਸਤ੍ਥਂ। ਅਙ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੇਨ ਆਦਿਸਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਅਙ੍ਗ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ, "**ਲਕ੍ਖਣ**"ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਨਿਪ੍ਫਾਦਕਅਙ੍ਗਲਕ੍ਖਣਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। **ਅਹਤੇ**ਤਿ ਨਵੇ। **ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਦੇਵਰਕ੍ਖਸਮਨੁਸ੍ਸਾਦਿਭੇਦੇਨ ਵਿਵਿਧਵਤ੍ਥਭਾਗੇ ਇਤੋ ਵਾ ਏਤ੍ਤੋ ਵਾ ਸਞ੍ਛਿਨ੍ਨੇ ਇਦਂ ਨਾਮ ਭੋਗਾਦਿ ਹੋਤੀਤਿ। **ਦਬ੍ਬਿਹੋਮਦੀਨਿ** ਹੋਮਸ੍ਸੁਪਕਰਣਾਦਿਵਿਸੇਸੇਹਿ ਫਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਗ੍ਗਿਹੋਮਂ** ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਮਂ। **ਅਙ੍ਗਲਟ੍ਠਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਂ। ਅਬ੍ਭਿਨੇ ਸਤ੍ਥਂ **ਅਬ੍ਭੇਯਜਂ,** ਮਾਸੁਰਕ੍ਖੇਨ ਕਤੋ ਗਨ੍ਥੋ **ਮਾਸੁਰਕ੍ਖੋ। ਭੂਰਿਵਿਜ੍ਜਾ** ਸਸ੍ਸਬੁਦ੍ਧਿਕਰਣਵਿਜ੍ਜਾਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸੇ। **ਸਪਕ੍ਖਕ...ਪੇ॰... ਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਙ੍ਗਲਮਕ੍ਖਿਕਾਦਿਸਪਕ੍ਖਕ ਘਰਗੋਲਿਕਾਦਿਅਪਕ੍ਖਕਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਕੋਞ੍ਚਾਦਿਦ੍ਵਿਪਦਕਕਣ੍ਣਿਕਜਮ੍ਬੁਕਾਦਿਚਤੁਪ੍ਪਦਾਨਂ।

੨੩. "**ਅਸੁਕਦਿਵਸੇ**"ਤਿ ''ਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਦੁਤਿਯੇ ਤਤਿਯੇ''ਤਿਆਦਿ ਤਿਥਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਸੁਕਨਕ੍ਖਤ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਰੋਹਿਣੀਆਦਿਨਕ੍ਖਤ੍ਤਯੋਗਵਸੇਨ।

੨੪. **ਉਕ੍ਕਾਨਂ ਪਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕੋਭਾਸਾਨਂ ਪਤਨਂ। ਵਾਤਸਙ੍ਘਾਤੇਸੁ ਹਿ ਵੇਗੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੇਸੁ ਦੀਪਕੋਭਾਸੋ ਵਿਯ ਓਭਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਆਕਾਸਤੋ ਪਤਤਿ, ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਉਕ੍ਕਾਪਾਤਵੋਹਾਰੋ। **ਅਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾ** ਅਬ੍ਭਮਹਿਕਾਦੀਹਿ।

੨੫. **ਧਾਰਾਨੁਪਵੇਚ੍ਛਨਂ** ਵਸ੍ਸਨਂ। ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਵਿਞ੍ਞਾਪਨਂ **ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ,** ਤਂ ਪਨ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਕੋਚਨੇਨ ਗਣਨਾਯੇਵ। ਪਾਰਸਿਕ ਮਿਲਕ੍ਖਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਨਵਨ੍ਤਵਸੇਨ ਗਣਨਾ **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਗਣਨਾ। ਸਟੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੋਕਲਨਭਾਗਹਾਰਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਚਿਨ੍ਤਾਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਥਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਞ੍ਚ ਸਯਮੇਵ ਚਿਰੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਚਿਨ੍ਤਾਕਵਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਸੁਤ੍ਵਾ ਸੁਤੇਨ ਅਸ੍ਸੁਤਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧੇਤ੍ਵਾ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਸੁਤਕਵਿ,** ਕਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਥਂ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਿਪਨਵਿਤ੍ਥਾਰਣਾਦਿਵਸੇਨ **ਅਤ੍ਥਕਵਿ,** ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰੇਨ ਕਤਂ ਕਬ੍ਬਂ ਨਾਟਕਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਤਂ ਸਦਿਸਮੇਵ ਅਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੇਨ ਕਰਣਵਸੇਨ **ਪਟਿਭਾਨਕਵਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੨੬. ਪਰਿਗ੍ਗਹਭਾਵੇਨ ਦਾਰਿਕਾਯ ਗਣ੍ਹਾਪਨਂ **ਆਵਾਹਨਂ।** ਤਥਾ ਦਾਪਨਂ **ਵਿਵਾਹਨਂ।** ਦੇਸਨ੍ਤਰੇ ਦਿਗੁਣਤਿਗੁਣਾਦਿਗਹਣਵਸੇਨ ਭਣ੍ਡਪ੍ਪਯੋਜਨਂ **ਪਯੋਗੋ।** ਤਤ੍ਥ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਵਾ ਯਥਾਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਵਡ੍ਢਿਗਹਣਵਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ **ਉਦ੍ਧਾਰੋ।** ''ਭਣ੍ਡਮੂਲਰਹਿਤਾਨਂ ਵਾਣਿਜ੍ਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਤਕੇਨੁਦਯੇਨ ਸਹ ਮੂਲਂ ਦੇਥਾਤਿ ਧਨਦਾਨਂ **ਪਯੋਗੋ,** ਤਾਵਕਾਲਿਕਦਾਨਂ **ਉਦ੍ਧਾਰੋ**"ਤਿ ਚ

ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਤੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵ◌ਾਤੇਨ, ਪਾਣਕੇਹਿ ਵ◌ਾ ਗਬ੍ਭੇ ਵ◌ਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤੇ ਨ ਪੁਰਿਮਕਮ੍ਮੁਨਾ ਓਕਾਸੋ ਕਤੋ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਕਮ੍ਮੰ ਵ◌ਿਪਚ੍ਚਤਿ। ਸਯਮੇਵ ਪਨ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਓਕਾਸੇ ਕਤੇ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਵ◌ਾਤੋ ਪਾਣਕਾ ਵ◌ਾ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵ◌ਿਸੁੰ ਕਾਰਣਭਾਵ◌ੋ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਨਿਬ੍ਬਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਸਮਕਰੰ। **ਪਟਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਨ ਖਾਦਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਪਟਿਕਰਣੰ। **ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਆਵ◌ੁਧਾਦਿਨਾ ਸਹ ਉਕ੍ਖਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੰ। ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਦੇਵਤਾਯ ਕਣ੍ਣੇ ਕਥਨਵਸੇਨ ਜਪ੍ਪਨੰ **ਕਣ੍ਣਜਪ੍ਪਨ**ਨ੍ਤਿ। **ਆਦਿਚ੍ਚੁਪਾਰਿਚਰਿਯਾ**ਤਿ ਕਰਵ◌ੀਰਮਾਲਾਹਿ ਪੂਜੰ ਕਤ੍ਵ◌ਾ ਸਕਲਦਿਵਸੰ ਆਦਿਚ੍ਚਾਭਿਮੁਖਾਵਟ੍ਠਾਨੇਨ ਆਦਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਚਰਣੰ। ''ਸਿਰਵ◌ ੍ਹਾਯਨ''ਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸਤ੍ਥੋ ਮਨ੍ਤੰ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਿਰਸਾ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਵ◌ ੍ਹਾਯਨਨ੍ਤਿ।

੨੭. **ਸਮਿਦ੍ਧਿਕਾਲੇ**ਤਿ ਆਯਾਚਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਿਕਾਲੇ। **ਸਨ੍ਤਿਪਟਿਸ੍ਸਵਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਵਤਾਯਾਚਨਾਯ ਯਾ ਸਨ੍ਤਿ ਪਟਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸ੍ਸਵਕਮ੍ਮਕਰਣੰ, ਸਨ੍ਤਿਯਾ ਆਯਾਚਨਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸ੍ਸਵਫਲਭੂਤੇ ਯਥਾਭਿਪਤ੍ਥਿਤਕਮ੍ਮਸ੍ਮਿੰ, ਯੰ ''ਸਚੇ ਮੇ ਇਦੰ ਨਾਮ ਸਮਿਜ੍ਝਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਤਿਪਟਿਸ੍ਸਵਸ੍ਸ, ਯੋ ''ਪਣਿਧੀ''ਤਿ ਚ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਯਥਾਪਟਿਸ੍ਸਵਞ੍ਹਿ ਉਪਹਾਰੇ ਕਤੇ ਪਣਿਧਿ ਆਯਾਚਨਾ ਕਤਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਨਕਭਾਵਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਯਾ ਅਕਾਮਕਭਾਵਮਤ੍ਤੰ। **ਲਿਙ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗੰ। **ਬਲਿਕਮ੍ਮਕਰਣੰ** ਉਪਦ੍ਦਵਪਟਿਬਾਹਨਤ੍ਥਞ੍ਚੇਵ ਵਡ੍ਢਿਆਵਹਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। **ਦੋਸਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਦੋਸਾਨੰ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਵਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਟ੍ਟਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ। **ਉਦ੍ਧੰਵ◌ਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਮਨੰ ''ਉਦ੍ਧੰ ਦੋਸਾਨੰ ਨੀਹਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ **ਵ◌ਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਰੇਚਨਮੇਵ। **ਅਧੋਵ◌ਿਰੇਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸੁਦ੍ਧਿਵਤ੍ਥਿਕਸਾਵਤ੍ਥਿਆਦਿ ਵਤ੍ਥਿਕਿਰਿਯਾਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ ''ਅਧੋ ਦੋਸਾਨੰ ਨੀਹਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸੀਸਵ◌ਿਰੇਚਨੰ** ਸੇਮ੍ਹਨੀਹਰਣਾਦਿ। **ਪਟਲਾਨੀ**ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਪਟਲਾਨਿ। **ਸਲਾਕਵ◌ੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਕ੍ਖਿਵ◌ੇਜ੍ਜਕਮ੍ਮੰ, ਇਦੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਸਾਲਾਕਿਯਸਙ੍ਗਹਣਤ੍ਥੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ। ਤਪ੍ਪਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਸਾਲਾਕਿਯਾਨੇਵ◌ਾਤਿ। ਮੂਲਾਨਿ ਪਧਾਨਾਨਿ ਰੋਗੂਪਸਮੇ ਸਮਤ੍ਥਾਨਿ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ **ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ,** ਮੂਲਾਨੰ ਵ◌ਾ ਬ੍ਯਾਧੀਨੰ ਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ **ਮੂਲਭੇਸਜ੍ਜਾਨਿ**। ਮੂਲਾਨੁਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਹਿ ਦੁਵ◌ਿਧੋ ਬ੍ਯਾਧਿ। ਮੂਲਰੋਗੇ ਚ ਤਿਕਿਚ੍ਛਿਤੇ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਇਤਰੰ ਵ◌ੂਪਸਮਤੀਤਿ। **"ਕਾਯਤਿਕਿਚ੍ਛਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ ਇਦੰ ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਸਲ੍ਲਕਤ੍ਤਸਾਲਾਕਿਯਾਦਿਕਰਣਵ◌ਿਸੇਸਭੂਤਤਨ੍ਤੀਨੰ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਾਰਿਸੇਸਵਸੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਵਸੇਸਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾਪਿ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਚੇਤਾਨਿ ਆਜੀਵਹੇਤੁਕਾਨਿਯੇਵ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ''ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵ◌ੇਨ ਜੀਵ◌ਿਕੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ । ਯੰ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਾਲਿਯੰ **"ਇਤਿ ਵ◌ਾ**"ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ, ਤਤ੍ਥ **ਇਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ, ਵ◌ਾ-ਇਤਿ ਵ◌ਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੇ। ਇਦੰ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰੇਨ, ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਨ ਵ◌ਾਤਿ। ਤੇਨ ਯਾਨਿ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਵ◌ਿਜ੍ਜਾਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਜੀਵ◌ਿਕੋਪਾਯਭੂਤਾਨਿ ਆਜੀਵਪਕਤਾ ਉਪਜੀਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਕਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮਹਾਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਸਸ੍ਸਤਵ◌ਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮. **ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣੇ** ਨਾਮ ''ਯਾਵਞ੍ਚਿਦੰ ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣੋ। ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ – ਨ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਵ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ, ਯੇ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਪਾਕਟਾ, ਅਪਾਕਟਾ ਪਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵ◌ੇ ਅਞ੍ਞੇ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ ਵ◌ਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਏਵ◌ੰ ਗਹਿਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾਨੰ ਯਥਾਗਹਿਤਾਕਾਰਸੁਞ੍ਞਤਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ, ''ਤਞ੍ਚ ਪਜਾਨਨੰ ਨ ਪਰਾਮਸਤੀ''ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਪਰਾਮਾਸਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦੀਪਨੇਨ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਵ◌ਿਰਹਪ੍ਪਕਾਸਨਤੋ, ਯਾਸੁ ਵ◌ੇਦਨਾਸੁ ਅਵ◌ੀਤਰਾਗਤਾਯ ਬਾਹਿਰਕਾਨੰ ਏਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵ◌ਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨਞ੍ਚ ਸਮ੍ਮੋਹਾਦੀਨੰ ਵ◌ੇਦਕਕਾਰਕਸਭਾਵ◌ਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਤਾਵ◌ਿਰਹਦੀਪਨਤੋ, ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦੀਪਨਤੋ ਚ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਵ◌ਿਭਾਵਨਪ੍ਪਧਾਨਾਤਿ ਆਹ **"ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੰ ਆਰਭੀ**"ਤਿ। **ਪਰਿਯਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਵ◌ਿਨਯਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਤਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਮਨਸਾਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਵ◌ਿਭਾਵਨਾ, ਯਥਾਧਮ੍ਮੰ ਧਮ੍ਮਾਭਿਲਾਪਭੂਤਾ ਵ◌ਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਾ, ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਵ◌ਾ ਕਥਨਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਦੇਸਨਾਨੰ ਵ◌ਿਸੇਸੋ ਪੁਬ੍ਬੇਯੇਵ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਦੇਸਨਾਯੰ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਯ**"ਨ੍ਤਿ। **ਏਵ◌ੰ ਆਦੀਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ

ਆਦਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਪਕਤਿਪੁਞ੍ਞਆਪਤ੍ਤਿਞੇਯ੍ਯਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮ-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਨੁਬੋਧਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧) ਸਚ੍ਚੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ‘‘ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਸਭਾਵੇ, ‘‘ਏਵਂਧਮ੍ਮਾ ਤੇ ਭਗਵਨ੍ਤੋ ਅਹੇਸੁ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੭੮) ਸਮਾਧਿਮ੍ਹਿ, ‘‘ਸਚ੍ਚਂ ਧਮ੍ਮੋ ਧਿਤਿ ਚਾਗੋ, ਸ ਵੇ ਪੇਚ੍ਚ ਨ ਸੋਚਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੦) ਪਞ੍ਞਾਯ, ‘‘ਜਾਤਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਏਵਂ ਇਚ੍ਛਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੩੩) ਪਕਤਿਯਂ, ‘‘ਧਮ੍ਮੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣੋ ਸੁਖਮਾਵਹਾਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੪; ਥੇਰਗਾ॰ ੩੦੩; ਜਾ॰ ੧.੧੦.੧੦੨) ਪੁਞ੍ਞੇ, ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪਾਰਾਜਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਪਾਰਾ॰ ੨੩੩) ਆਪਤ੍ਤਿਯਂ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਮੁਖੇ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੬) ਞੇਯ੍ਯੇ ਵਤ੍ਤਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਸੁਤ੍ਤਨਿਕ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ; ਅਭਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਤਿਕਮਾਤਿਕਾਪਦਵਣ੍ਣਨਾ; ਬੁ॰ ਵਂ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ਰਤਨਚਙ੍ਕਮਨਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾ)। **ਧਮ੍ਮਾ ਹੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਞ੍ਞਾ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

“ਦੁਦ੍ਦਸਾ”ਤਿ ਏਤੇਨੇਵ ਤੇਸਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਸਚੇ ਪਨ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਮਾਣਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਞਾਣੇਨ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਓਗਾਹਿਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੇਯ੍ਯ, ਤਸ੍ਸ ਤਂ ਞਾਣਂ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਮੇਵ ਮਕਸਤੁਣ੍ਡਸੂਚਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੇਤਿ ਆਹ **“ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ”**ਤਿ। ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਪਦਵਿਗ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾਨਂ ਓਗਾਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ‘‘ਏਤ੍ਤਕਾ ਏਤੇ ਈਦਿਸਾ ਚਾ’’ਤਿ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਤਾ ਏਵ ਦੁਦ੍ਦਸਾ”**ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਦਟ੍ਠੁਮੇਵ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਤੇਸਂ ਓਗਾਹਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਬੁਜ੍ਝਨੇ ਕਥਾ ਏਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **“ਦੁਦ੍ਦਸਤ੍ਤਾ ਏਵ ਦੁਰਨੁਬੋਧਾ”**ਤਿ। ਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਮਤ੍ਥਕੇ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਮੋਕਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ ਚ **ਨਿਬ੍ਬੁਤਸਬ੍ਬਪਰਿਲ਼ਾਹਾ। ਸਨ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਾਨਿ** ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਅਨੁਪਸਨ੍ਤਸਭਾਵਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮੂਹਤਵਿਕ੍ਖੇਪਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਸਮਾਹਿਤਸ੍ਸ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨਂ ਅਨਨ੍ਤਭਾਵੋ ਵਿਯ। ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਨਿਮਿਤ੍ਤਪਟਿਵੇਧੋ ਵਿਯ ਇਸ੍ਸਾਸਾਨਂ ਅਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਬੋਧੋ ਸਾਦੁਰਸੋ ਮਹਾਰਸੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਣਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ। ਪਟਿਵੇਧਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ, ਤੇਸੁ ਚ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਵਿਸਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਨ ਤਕ੍ਕਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਗੋਚਰਾਤਿ ਆਹ **“ਉਤ੍ਤਮਞਾਣਵਿਸਯਤ੍ਤਾ”**ਤਿਆਦਿ। **“ਨਿਪੁਣਾ”**ਤਿ ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਛੇਕਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਛੇਕਭਾਵੋ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਸੁਖੁਮਞੇਯ੍ਯਗਹਣਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸੁਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਸਭਾਵਤ੍ਤਾ”**ਤਿ।

ਅਪਰੋ ਨਯੋ – ਵਿਨਯਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਆਦਿਗਮ੍ਭੀਰਨੇਯ੍ਯਵਿਭਾਵਨਤੋ **ਗਮ੍ਭੀਰਾ।** ਕਦਾਚਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਮਹਾਕਪ੍ਪੇ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਦਸ੍ਸਨਤਾਯ **ਦੁਦ੍ਦਸਾ।** ਦਸ੍ਸਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਅਨੁਬੋਧਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿਦੇਵ ਸਮ੍ਭਵਤੋ **ਦੁਰਨੁਬੋਧਾ** । ਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤੋ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਾਨਞ੍ਚ ਗੁਣਸਮ੍ਪਦਾਨਂ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤ੍ਤਾ **ਸਨ੍ਤਾ।** ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਧਾਨਭਾਵਂ ਨੀਤਤਾਯ **ਪਣੀਤਾ।** ਸਮਧਿਗਤਸਚ੍ਚਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਅਤਕ੍ਕੇਹਿ, ਅਤਕ੍ਕੇਨ ਵਾ ਞਾਣੇਨ ਅਵਚਰਿਤਬ੍ਬਤਾਯ **ਅਤਕ੍ਕਾਵਚਰਾ।** ਨਿਪੁਣਂ, ਨਿਪੁਣੇ ਵਾ ਅਤ੍ਥੇ ਸਚ੍ਚਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਾਵਨਤੋ **ਨਿਪੁਣਾ।** ਲੋਕੇ ਅਗ੍ਗਪਣ੍ਡਿਤੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੇਨ ਵੇਦੀਯਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਾ।** ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਪਟਿਲਾਭਤੋ ਹਿ ਭਗਵਾ ‘‘ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ ਹਂ ਅਸ੍ਮਿ, (ਧ॰ ਪ॰ ੩੫੩; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫) ਦਸਬਲਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧) ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਦਿਗੁਣੇ ਪਕਾਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦੇਤੀ”**ਤਿ।

ਤਤ੍ਥ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਸਭਾਵਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣੇ ਪਨ ਅਧਿਗਤੇ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਤਿ ਆਹ **“ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। **ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਚ ਹੇਤੁਅਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਞਾਣਾਧਿਗਮਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਵਿਸਿਟ੍ਠਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੇ ਕਰਣਵਚਨਮ੍ਪਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ। ਪਵੇਦਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞਾਵਿਸਯਾਨਂ ਸਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਦੇਸਨਾਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ,

‘‘ਏਕੋਮ੍ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਕਥਾ॰ ੪੦੫) ਪਟਿਜਾਨਨਤੋ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਵਦਮਾਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ **ਮਾਨ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਵਤ੍ਤੁਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂਭੂਤਾ ਚ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਣ੍ਣਂ ਵਤ੍ਤੁਕਾਮਾ**”ਤਿ। ਸਾਵਸੇਸਂ ਵਦਨ੍ਤੋਪਿ ਵਿਪਰੀਤਂ ਵਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ‘‘ਸਮ੍ਮਾ ਵਦਤੀ’’ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤੁਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ “**ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ, ਤੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤ੍ਥੋ ਇਧ **ਸਮ੍ਮਾ**-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। “**ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੁ**”ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ‘‘ਵਦੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਤ੍ਥਦੀਪਨਭਾਵਮਾਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦਸਬਲਾਦਿਞਾਣਾਨਿਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾਨਿ, ਸਪ੍ਪਦੇਸਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਨ ਤੇਸਂ ਞਾਣਾਨਂ ਨ ਤੇਹਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਸ੍ਮਿਂ ਗਹਿਤੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਯੇਹਿ…ਪੇ॰… ਵਦੇਯ੍ਯੁ**”ਨ੍ਤਿ। ਪੁਥੂਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਨਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਥੁਆਰਮ੍ਮਣਂ,** ਸਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਥੁਆਰਮ੍ਮਣਾਰਮ੍ਮਣਤੋਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਪੁਥੁਆਰਮ੍ਮਣਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਕਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲੋਪਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਓਟ੍ਠਮੁਖੋ ਕਾਮਾਵਚਰ’’ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪੁਥੁਞਾਣਕਿਚ੍ਚਸਾਧਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਤਂ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਂ, ਚਤੁਯੋਨਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ, ਪਞ੍ਚਗਤਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦਕਞਾਣਂ, ਛਸੁ ਅਸਾਧਾਰਣਞਾਣੇਸੁ ਸੇਸਾਸਾਧਾਰਣਞਾਣਾਨਿ, ਸਤ੍ਤਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਵਿਭਾਵਕਞਾਣਂ, ਅਟ੍ਠਸੁਪਿ ਪਰਿਸਾਸੁ ਅਕਮ੍ਪਨਞਾਣਂ, ਨਵਸਤ੍ਤਾਵਾਸਪਰਿਜਾਨਨਞਾਣਂ, ਦਸਬਲਞਾਣਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਭੇਦਾਨਂ ਞਾਣਾਨਂ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤੀਤਿ। “**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਕਮਵੁਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਮੇਨਾਪਿ ਹਿ ਤਂ ਵਿਸਯੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਯਥਾ ਬਾਹਿਰਕਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ ਸਬ੍ਬਂ ਜਾਨਾਤਿ, ਨ ਕਮੇਨਾ’’ਤਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਪਰਿਮੇਯ੍ਯਭੇਦਸ੍ਸ ਞੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਤਾ ਏਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਕਥਂ ਪਟਿਵੇਧੋਤਿ, ਕੋ ਵਾ ਏਵਮਾਹ ‘‘ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਨ੍ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਞ੍ਹਿ ਤਂ ਞਾਣਂ ਞੇਯ੍ਯਂ ਵਿਯ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਯਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯਂ ਤਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ। ਯਾਵਤਕਂ ਞਾਣਂ, ਤਾਵਤਕਂ ਞੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫)। ਏਵਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਭੂਮਿਸਭਾਵਾਦਿਵਸੇਨ ਦਿਸਾਦੇਸਕਾਲਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇ ਞੇਯ੍ਯੇ ਕਮੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨੇ ਅਨਵਸੇਸਪਟਿਵੇਧੋ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਯੇਵਾਤਿ, ਨਯਿਦਮੇਵਂ। ਕਸ੍ਮਾ? ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਭਗਵਤਾ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਂ ਸਕਲਂ ਏਕਦੇਸੋ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ ਚ ਭਗਵਾ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਸਮਾਹਿਤੋਵ ਞਾਤੁਂ, ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭਾਵੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ ‘‘ਆਕਙ੍ਖਾਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧੫੬; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫) ਵਚਨਤੋ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੂਰਤੋ ਚਿਤ੍ਤਪਟਂ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਯ, ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਵਿਯ ਚ ਅਨੇਕਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਕਾਲੇ ਅਨਿਰੂਪਿਤਰੂਪੇਨ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੭੭)। ਇਦਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਨਸਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਾਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਲਾਭੇਨ ਭਗਵਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਪਟਿਵੇਧਸਮਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ ਸਬ੍ਬਨੇਯ੍ਯਾਵਰਣਸ੍ਸ ਪਹਾਨਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂ, ਨ ਸਕਿਂਯੇਵ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧਤੋ , ਯਥਾ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਸਬ੍ਬਇਨ੍ਧਨਸ੍ਸ ਦਹਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਪਾਵਕੋ ‘‘ਸਬ੍ਬਭੂ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

ਵ**ਵਤ੍ਥਾਪਨਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਪਨਵਚਨਂ, ਅਵਧਾਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਞ੍ਞੇ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਧਾਰਣੇਨ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ “**ਨ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਵੇਰਮਣਿਆਦਯੋ**”ਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਤਦੇਸਤਾਯ ਚ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਯਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਵਚਨਿਚ੍ਛਾਵਸੇਨ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ “**ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਹੀ**ਤਿ ਯਾਵ ‘‘ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਦਨੀਯਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ, ਤਾਵ ਸਬ੍ਬਪਦੇਹਿ। **ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਵਕਾਨਂ ਦਾਨਾਦਿਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤ੍ਤਯਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਚਤੁਪ੍ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਦਿਭੇਦਂ ਞਾਣਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਤੋ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣੇ। **ਤਤੋਪੀ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞਾਣਤੋਪਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾ – ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸੇਕ੍ਖਞਾਣਂ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਞਾਣਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯ ਗਮ੍ਭੀਰਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਉਪਾਦਾਯ ਨ ਤਥਾ ਗਮ੍ਭੀਰਨ੍ਤਿ ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਮੇਵਾ’’ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ। ਤਥਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞਾਣਮ੍ਪਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਉਪਾਦਾਯਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਵਤ੍ਥਾਨਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ,

ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪਾਦਾਯ ਅਗਮ੍ਭੀਰਭਾਵਾਭਾਵਤੋ ਗਮ੍ਭੀਰਾ ਵਾਤਿ। ਯਥਾ ਚੇਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵਂ ਸਾਵਕਪਾਰਮਿਞਾਣਂ ਦੁਦ੍ਦਸਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਪਨ ਤਤੋ ਦੁਦ੍ਦਸਤਰਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਚ੍ਛਾਨਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿਆਦਿਨਾ ਵਚ੍ਛਾਨਸਬ੍ਭਾਵੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਥਾ ਦੁਦ੍ਦਸਾਵ…ਪੇ॰… ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਆਰਦ੍ਧਂਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ – ਭਵਤੁ ਤਾਵ ਨਿਰਵਸੇਸਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਭਾਵਨੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਏਕਮ੍ਪਿ ਪੁਥੁਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਞਾਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬਹੁਵਚਨੇਨ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਸਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦਿਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੇਨ ਵਿਭਜਨਨਯੇਨ ਅਨਾਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸਨਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਵਿਭਜਨਵਸੇਨ ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸਚ੍ਚਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਾਦੀਨਂ ਵਿਭਜਨਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਵਿਸਯੋ, ਏਵਂ ਨਿਰਵਸੇਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਵਿਭਜਨਮ੍ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਤਤ੍ਥ **ਠਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਕਾਰਣਾਨਿ। **ਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਵਿਧਤਾਯ, ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤਾਯ ਚ ਨਾਨਾਨਯੇਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦੇਸਨਾਗਜ੍ਜਿਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਵਿਪੁਲਂ, ਬਹੁਭੇਦਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਞਾਣਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇ ਵਿਭਾਗਸੋ ਕੁਰੁਮਾਨਂ ਅਨੁਪਵਿਸਤਿ, ਤੇ ਅਨੁਪਵਿਸ੍ਸ ਠਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਸ੍ਸ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੋ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਏਵਂਵਿਧਸ੍ਸ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਕਂ ਪਟਿਵੇਧਕਞ੍ਚਾਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਟਿਵੇਧਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਉਲ਼ਾਰਭਾਵੋ ਪਾਕਟੋ ਹੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ''ਸਬ੍ਬਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮਂ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਂ ਞਾਣਾਨੁਪਰਿਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੬੯; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੫; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੩.੫; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੪) ਵਚਨਤੋ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾ ਞਾਣਰਹਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਸੀਹਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਮਾਨੁਸ੍ਸਾਹਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਞਾਣੇਨ ਅਨੁਪਵਿਟ੍ਠਾ ਗਮ੍ਭੀਰਤਰਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਪਨ ਵਿਨਯਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਂ ਪਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾ ਤਿਲਕ੍ਖਣਾਹਤਾ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਪਰਿਸਾਯ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਦੇਸਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਵਿਭਾਵਨੀ, ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਤਾਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੀ ਚ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮਿਂ ਕਥਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਭੂਮਨ੍ਤਰਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸਞ੍ਚ ਠਾਨਵਿਸੇਸਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਅਵਤ੍ਥਾਵਿਸੇਸੋ** ਸਤਿਆਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਲਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗਮਗ੍ਗਙ੍ਗਾਦਿਭੇਦੋ। **ਠਾਨਵਿਸੇਸੋ** ਕਾਮਾਵਚਰਾਦਿਭੇਦੋ। **ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰ**ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਸਮਯਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਸੇਸਾ, ਨਾਨਾਵਿਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਞ੍ਞਸਮਯਂ ਵਾ। **ਏਵਂ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਲਹੁਕਗਰੁਕਾਦਿਵਸੇਨ ਤਦਨੁਰੂਪੇ ਓਤਿਣ੍ਣੇ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਂ।**

ਯਦਿਪਿ ਕਾਯਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਿਟਕੇਪਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੭) ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਭਾਜਨੀਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਨ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਯੇਵ ਤੇ ਸਵਿਸੇਸਂ ਵਿਭਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਇਮੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾ…ਪੇ॰… ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **"ਸਤ੍ਤ ਫਸ੍ਸਾ"**ਤਿ ਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਧਾਤੁਸਮ੍ਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ **"ਸਤ੍ਤ ਵੇਦਨਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਵਸੇਸਂ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਆਗਤਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬਾਕਾਰਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਚਤੁਵੀਸਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਚਤੁਵੀਸਤਿਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਂ,** ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਿਟਕਂ। ਏਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਯਨਯਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਤੁਵੀਸਤਿਵਿਧਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਯਥਾਹ –

''ਤਿਕਞ੍ਚ ਪਟ੍ਠਾਨਵਰਂ ਦੁਕੁਤ੍ਤਮਂ,
ਦੁਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਤਿਕਦੁਕਞ੍ਚ।
ਤਿਕਤਿਕਞ੍ਚੇਵ ਦੁਕਦੁਕਞ੍ਚ,

ਛ ਅਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ॥ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪੧, ੪੪, ੪੮, ੫੨)।

ਤਥਾ –

ਤਿਕਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਛ ਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ।
ਤਿਕਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਛ ਅਨੁਲੋਮਪਚ੍ਚਨੀਯਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ।
ਤਿਕਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਨੀਯਾਨੁਲੋਮਮ੍ਹਿ ਨਯਾ ਸੁਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ॥ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪੪, ੫੨)।

ਏਵੰ ਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਭੇਦੇਸੁ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨਾਦੀਸੁ ਏਕੇਕੰ ਪਚ੍ਚਯਨਯੇਨ ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੰ ਹੋਤੀਤਿ ਛਨ੍ਨਵੁਤਿ ਸਮਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨੁਲੋਮੇ ਤਿਕਪਟ੍ਠਾਨੇ ਕੁਸਲਤ੍ਤਿਕੇ ਪਟਿਚ੍ਚਵਾਰੇ ਪਚ੍ਚਯਾਨੁਲੋਮੇ ਹੇਤੁਮੂਲਕੇ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਏਕੂਨਪਞ੍ਞਾਸ ਪੁਚ੍ਛਾਨਯਾ ਸਤ੍ਤ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਨਯਾਤਿ ਆਦਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨਾ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ ਨਯਾਤਿ ਆਹ “**ਅਨਨ੍ਤਨਯਾ**”ਨ੍ਤਿ। ਹੋਤਿ ਚੇਤ੍ਥ –

‘‘ਪਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਨੁਲੋਮਾਦਿਮ੍ਹਿ ਤਿਕਦੁਕਾਦੀਸੁ ਯਾ ਪਚ੍ਚਯਮੂਲਵਿਸਿਟ੍ਠਾ ਚਤੁਨਯਤੋ ਸਤ੍ਤਧਾ ਗਤੀ’’ਤਿ।

ਨਵਹਾਕਾਰੇਹੀਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਨਵਹਿ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇਹਿ। ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾ ਫਲਨ੍ਤਿ **ਉਪ੍ਪਾਦੋ,** ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਾਰਣਭਾਵੋ। ਸਤਿ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ।** ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਤਿ ਫਲੰ ਭਵਾਦੀਸੁ ਖਿਪਨ੍ਤਿ, ਆਯੂਹਨ੍ਤਿ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਘਟਨ੍ਤਿ, ਸੰਯੁਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ, ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਸਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤੰ ਪਲਿਬੁਨ੍ਧਨ੍ਤਿ, ਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਮਵਾਯੇ ਉਦਯਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਹਿਨੋਤਿ ਚ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਵਿਜ੍ਜੰ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਅਯਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਕਾਰਣਭਾਵੂਪਗਮਨਵਿਸੇਸਾ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨੰ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ।

ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤੀਤਿਆਦੀਸੁ ਚ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਠਿਤਿ, ਕਾਰਣੰ। ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਏਵ ਠਿਤਿ **ਉਪ੍ਪਾਦਟ੍ਠਿਤਿ।** ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ‘‘ਆਸਵਸਮੁਦਯਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਮੁਦਯੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੩) ਵਚਨਤੋ ਆਸਵਾ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਉਭੋਪੇਤੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ**”ਤਿ। **ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਚ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਕੇ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਹਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਞਾ। **ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਞਾਣ**ਨ੍ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਸਙ੍ਖਾਤੇ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ ਞਾਣੰ। ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦੇ ‘‘ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਦ੍ਵਾਦਸ ਪਚ੍ਚਯਾ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਕਾਲੇਪਿ, ਨ ਚ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਏਵ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ, ਅਥ ਖੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦੀਸੁ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਸ੍ਸ ਵਿਭਤ੍ਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਤੀਤਮ੍ਪਿ ਅਦ੍ਧਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਪਾਲ਼ਿੰ ਆਰਭਿ। ਪਟ੍ਠਾਨੇ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ ੧) ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾ ਏਵੇਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰੇਹਿ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤੇ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ, ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਪਨ ਨ ਯੋਜਯਿਮ੍ਹ।

ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ। **ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਾਦਿਹੇਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ। ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਵਸੇਨ ਤਯੋ ਅਦ੍ਧਾ ਕਾਲਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਿਯਦ੍ਧੰ।** ਹੇਤੁਫਲਫਲਹੇਤੁਹੇਤੁਫਲਵਸੇਨ ਤਯੋ ਸਨ੍ਧੀ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤਿਸਨ੍ਧਿੰ।** ਸਙ੍ਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਕਮ੍ਮੰ ਵਿਪਾਕੋ ਚ। ਸਙ੍ਖਿਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਾਦਯੋ ਚ। ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ ਵਾ **ਸਙ੍ਖੇਪ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਅਤੀਤੇ ਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖੇਪਾਦਿਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਸਙ੍ਖੇਪਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਚਤੁਸਙ੍ਖੇਪੰ।** ਸਰੂਪਤੋ ਅਵੁਤ੍ਤਾਪਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ

ਸਙ੍ਖੇਪੇ ਆਕਿਰੀਯਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਰਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਹਿ ਪਕਾਸੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਆਕਾਰਾ, ਅਤੀਤੇ ਹੇਤੁਆਦੀਨਂ ਵਾ ਪਕਾਰਾ ਆਕਾਰਾ, ਤੇ ਸਙ੍ਖੇਪੇ ਪਞ੍ਚ ਪਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵੀਸਤਿਆਕਾਰਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਵੀਸਤਾਕਾਰਂ।**

ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਭੇਦੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾਪਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦਿਨੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸਹੇਤੁਨੋ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਵ ਹੋਨ੍ਤਿ , ਨ ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਧੋਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਨਂ ਪਰਿਮਾਣਪਰਿਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਅਨਞ੍ਞਵਿਸਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਨਾ**ਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਨਸਮੂਹਾ। **ਇਦਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾ ਅਗ੍ਗਹਣਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾਨਂ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨਸ੍ਸ ਅਭੇਦਿਤਤ੍ਤਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਭੇਦਨਿਬਨ੍ਧਨਂ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯਂ ਅਨੁਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਂ ਏਕਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ। **ਇਦਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਇਦਂ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਹਣਂ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਯੋਪੇਤ੍ਥ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ''ਤਯਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ **ਨਿਜ੍ਜਟਂ ਨਿਗੁਮ੍ਬਂ ਕਤ੍ਵਾ** ਦਿਟ੍ਠਿਜਟਾਵਿਜਟਨੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗੁਮ੍ਬਵਿਵਰਣੇਨ ਚ।

"ਤਸ੍ਮਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਕੁਸਲੋ ਭਗਵਾ ਸਮਯਨ੍ਤਰਵਿਗ੍ਗਾਹਣਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਮੇਵ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਸਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਂ, ਤਤੋ ਚ ਨੇਸਂ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਤੋ ਸਿਥਿਲਕਰਣਵਿਵੇਚਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਤਂ, ਅਵਿਤਥਤਞ੍ਚ ਦੀਪੇਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।

੨੯. ਅਤ੍ਥੀਤਿ ''ਸਂਵਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋ ਪੁਥੁਵਚਨਵਿਸਯੋ ਏਕੋ ਨਿਪਾਤੋ ''ਅਤ੍ਥਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਕਾਯੇ ਕੇਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੫੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੭; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ੩.੧) ਵਿਯ। ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ।** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਤਂ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪੇਹਿ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ, ਆਸੇਵਨਬਲਵਤਾਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਅਪਰਭਾਗਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭੂਤੇਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਾਹੇਹਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਿ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਤਣ੍ਹੁਪਾਦਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਕਪ੍ਪਨਗ੍ਗਹਣਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਉਪਾਦਾਨਂ। **ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸਾਦੀਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪਦਪੂਰਣਸਮੀਪਉਮ੍ਮਗ੍ਗਾਦੀਸੁਪਿ ਹਿ **ਅਨ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਇਙ੍ਘ ਤ੍ਵਂ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਵਾ ਗਾਥਾਯੋ ਵਾ ਅਭਿਧਮ੍ਮਂ ਵਾ ਪਰਿਯਾਪੁਣਸ੍ਸੁ (ਪਾਚਿ॰ ੪੪੨), ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਓਕਾਸਂ ਕਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੧੨੨੧) ਚ ਆਦੀਸੁ ਪਦਪੂਰਣੇ ਅਨ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਗਾਮਨ੍ਤਂ ਓਸਰੇਯ੍ਯ, (ਪਾਰਾ॰ ੪੦੯; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੪੩) ਗਾਮਨ੍ਤਸੇਨਾਸਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਸਮੀਪੇ , ''ਕਾਮਸੁਖਲ੍ਲਿਕਾਨੁਯੋਗੋ ਏਕੋ ਅਨ੍ਤੋ, ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ ਕਚ੍ਚਾਨ ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਉਮ੍ਮਗ੍ਗੇਤਿ।

ਕਪ੍ਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਮਹਾਕਪ੍ਪਸਮਨ੍ਤਭਾਵਕਿਲੇਸਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕਕਾਲਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਦਿਸਭਾਵਾਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਬਹੁਲੇਸੁ ਅਤ੍ਥੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹੇਸ ''ਚਤ੍ਤਾਰਿਮਾਨਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅਂ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੫੬) ਮਹਾਕਪ੍ਪੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ''ਕੇਵਲਕਪ੍ਪਂ ਵੇਲ਼ੁਵਨਂ ਓਭਾਸੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੯੪) ਸਮਨ੍ਤਭਾਵੇ, ''ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਕਾਮੋ, ਰਾਗੋ ਕਾਮੋ, ਸਙ੍ਕਪ੍ਪਰਾਗੋ ਕਾਮੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮) ਕਿਲੇਸਕਾਮੇ, ''ਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ੭) ਵਿਤਕ੍ਕੇ, ''ਯੇਨ ਸੁਦਂ ਨਿਚ੍ਚਕਪ੍ਪਂ ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੮੭) ਕਾਲੇ, ''ਇਚ੍ਚਾਯਸ੍ਮਾ ਕਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੯੦; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੧੧੩) ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਂ, ''ਸਤ੍ਥੁਕਪ੍ਪੇਨ ਵਤ ਕਿਰ ਭੋ ਸਾਵਕੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਮਨ੍ਤਯਮਾਨਾ ਨ ਜਾਨਿਮ੍ਹਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬੦) ਸਦਿਸਭਾਵੇ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਨਿਦ੍ਦੇਸਂ (ਮਹਾਨਿ॰ ੨੮) ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਭੂਤਾਯ ਸਹਜਾਤਾਯ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਭੂਤਾਯ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ। ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵੁਤ੍ਥਧਮ੍ਮਵਿਸਯਾਯ ਕਪ੍ਪਨਾਯ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਅਤੀਤਕਾਲਵਾਚਕੋ ਇਧ ਪੁਬ੍ਬ-ਸਦ੍ਦੋ,

ਰੂਪਾਦਿਖਨ੍ਧਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਪ੍ਪਨਾਵਤ੍ਥੁਨੋ ਅਭਾਵਾ ਅਨੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ਭਾਗਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ "**ਅਤੀਤੰ ਖਨ੍ਧਕੋਟ੍ਠਾਸ**"ਨ੍ਤਿ। "**ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਚ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੇ ਤਣ੍ਹਾਯਨਾਭਿਨਿਵੇਸਾਨੰ ਸਮਤ੍ਥਨੰ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਮਾਹ। **ਠਿਤਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਅਵਿਜਹਨੰ। **ਆਰਬ੍ਭਾ**ਤਿ ਆਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ। ਵਿਸਯੋ ਹਿ ਤਸ੍ਸਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤੋ। ਵਿਸਯਭਾਵਤੋ ਏਵ ਹਿ ਸੋ ਤਸ੍ਸਾ ਆਗਮਨਟ੍ਠਾਨੰ, ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੋ ਚਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਆਗਮ੍ਮ ਪਟਿਚ੍ਚਾ**"ਤਿ।

ਅਧਿਵਚਨਪਦਾਨੀਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ। ਦਾਸਾਦੀਸੁ ਸਿਰਿਵਡ੍ਢਕਾਦਿ-ਸਦ੍ਦਾ ਵਿਯ ਵਚਨਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਧਿਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਵਚਨੰ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਧਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਭਾਵੇ, ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਚਨੰ, ਉਪਰਿ ਵਚਨੰ ਅਧਿਵਚਨੰ, ਉਪਾਦਾਭੂਤਰੂਪਾਦੀਨੰ ਉਪਰਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਾ ਉਪਾਦਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ , ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਦੀਪਕਪਦਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਦਿਦੰ ''ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ, ਨ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਵਿਯ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਅਧਿਕਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਵਾ ਅਧਿਵੁਤ੍ਤਿਯੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਅਧਿਕਞ੍ਹਿ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿੰ ਪਕਤਿਆਦਿਦਬ੍ਬਾਦਿੰ ਜੀਵਾਦਿੰ ਕਾਯਾਦਿਞ੍ਚ ਅਭੂਤਮਤ੍ਥੰ ਅਜ੍ਝਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ।

੩੦. **ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚੰ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੭, ੨੦੩, ੪੨੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭, ੨੯) ਅਭਿਨਿਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਅਯੰ ਧਮ੍ਮੋ, ਨਾਯੰ ਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਭਿਵਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਜ੍ਜਾਪਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵਚਨੰ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ** ''ਮੁਤ੍ਤਗਤੰ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੧੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੧੧) ਸਙ੍ਖਾਰਗਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮਹਾਨਿ॰ ੪੧) ਵਿਯ। ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਾਭਾਵਤੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਤਮਤ੍ਤੰ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਗਹਣਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਪ੍ਪਕਾਰੋ ਵਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੰ।** ਲੋਕਿਯਾ ਹਿ ਵਿਧਯੁਤ੍ਤਗਤਪਕਾਰ-ਸਦ੍ਦੇ ਸਮਾਨਤ੍ਥੇ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਏਕੇਕਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ ਗਹਣਵਿਸੇਸੰ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਨੰ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰੰ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਮਰੰ ਨਿਚ੍ਚੰ ਧੁਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵੇਵਚਨਾਨਿ। ਮਰਣਾਭਾਵੇਨ ਵਾ **ਅਮਰੰ,** ਉਪ੍ਪਾਦਾਭਾਵੇਨ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ **ਨਿਚ੍ਚੰ,** ਥਿਰਟ੍ਠੇਨ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨ **ਧੁਵੰ। "ਯਥਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲੀਹਿ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਵੇਦਨੰ, ਸਞ੍ਞੰ, ਸਙ੍ਖਾਰੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਣੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਪਞ੍ਚਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ''ਰੂਪਵਨ੍ਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਯ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦਸਵਿਧਾਯ ਸਕ੍ਕਾਯਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਖਨ੍ਧੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੰ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾ ਏਕੰ ਖਨ੍ਧੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੇ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਭੋਗਭੂਤੋ ਲੋਕੋਤਿ, ਸਸਨ੍ਤਤਿਪਤਿਤੇ ਵਾ ਖਨ੍ਧੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞੇ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥਾਹ – ਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਤੇਸੰ ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਵਾਦੋ ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਸਸ੍ਸਤਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਪਨ ''ਵਾਦੋ ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸਸ੍ਸਤੋ ਇਤਿ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਵਾ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦਲੋਪੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੰ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚ''ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ, ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਨੋਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੩੧. **ਆਤਾਪਨੰ** ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਵਿਬਾਧਨੰ ਪਹਾਨੰ। **ਪਦਹਨੰ** ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖੇ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਸ੍ਸਹਨੰ। **ਅਨੁਯੋਗੋ** ਯਥਾ ਸਮਾਧਿ ਵਿਸੇਸਭਾਗਿਯਤੰ ਪਾਪੁਣਾਤਿ, ਏਵੰ ਵੀਰਿਯਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰਣੰ। ਇਧ ਉਪਚਾਰਪ੍ਪਨਾਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨਵੀਰਿਯਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਤਿਪ੍ਪਭੇਦੰ ਵੀਰਿਯ**"ਨ੍ਤਿ । ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ,** ਅਸਮ੍ਮੋਸੋ। ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਾਯੇਨ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੰ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾਮਨਸਿਕਾਰੋ** ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵੀਰਿਯਞ੍ਚ ਸਤਿਞ੍ਚ ਞਾਣਞ੍ਚਾ**"ਤਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ''ਆਤਪ੍ਪ...ਪੇ॰... ਮਨਸਿਕਾਰੰ ਅਨ੍ਵਾਯਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਾਠੇ। ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨੰ ਅਧਿਗਮਨਪਟਿਪਦਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਸਾ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। "**ਤਥਾਰੂਪ**"ਨ੍ਤਿ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਹਿ ਚਿਤ੍ਤਦਮਨੇਹਿ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਦਮਿਤਤੰ ਵਦਤਿ।

ਸਮਾਧਾਨਾਦਿਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਯੋਗਿਨੋ ਸਮਾਧਿਵਿਜਮ੍ਭਨਭੂਤਾ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾ **ਝਾਨਾਨੁਭਾਵੋ।** **"ਝਾਨਾਦੀਨ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਝਾਨਲਾਭਿਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸੇਨ ਝਾਨਧਮ੍ਮਾ ਆਪਾਥਂ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਂਮੁਖੇਨ ਸੇਸਧਮ੍ਮਾਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਜਨਕਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ।** ਸਤਿ ਹਿ ਜਨਕਭਾਵੇ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ ਸੁਖਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਯ, ਚ ਪਚ੍ਚਯਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਨ੍ਤਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਉਪ੍ਪਾਦੇ ਚ ਸਤਿ ਅਵਸ੍ਸਮ੍ਭਾਵੀ ਨਿਰੋਧੋਤਿ ਅਨਵਕਾਸਾਵ ਨਿਚ੍ਚਤਾ ਸਿਯਾਤਿ। **ਕੂਟਟ੍ਠ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਾ ਲੋਕੇ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਚ੍ਚੇ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **"ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤੋ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਯਥਾ ਏਸਿਕਾ ਵਾਤਪ੍ਪਹਾਰਾਦੀਹਿ ਨ ਚਲਤਿ, ਏਵਂ ਨ ਕੇਨਚਿ ਵਿਕਾਰਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਮਾਹ, **"ਕੂਟਟ੍ਠੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਭਾਵਂ। ਵਿਕਾਰੋਪਿ ਵਿਨਾਸੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ, **"ਉਭਯੇਨਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਾਭਾਵਂ ਦੀਪੇਤੀ"**ਤਿ। **"ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਕਾਰਣੇ ਫਲਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਵਾਦਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਨਿਕ੍ਖਮਤੀ**ਤਿ ਚ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਥਂ ਪਨ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋਯੇਵ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਨਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤੋ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ? ਯਥਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੇਨ ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੋ ਘਟੋ ਆਲੋਕੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਂ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਇਦਮੇਤ੍ਥ ਵਿਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ – ਕਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਲੋਕੋ ਘਟਂ ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਯਦਿ ਘਟਵਿਸਯਂ ਬੁਦ੍ਧਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਤੋ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਵਾਦੋ ਹਾਯਤਿ। ਅਥ ਘਟਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਆਵਰਣਭੂਤਂ ਅਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਨ੍ਤੋ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਵਾਦੋ ਹਾਯਤਿਯੇਵ। ਸਤਿ ਹਿ ਘਟਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਨ੍ਧਕਾਰੋ ਕਥਂ ਤਸ੍ਸਾ ਆਵਰਣਂ ਹੋਤੀਤਿ, ਯਥਾ ਘਟਸ੍ਸ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਨੋਪਿ। ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਹਿ ਯਦਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯਾਦਿਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਚਨੇਨੇਵ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿਵਾਦੋ ਹਾਯਤਿ, ਤਥਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਅਥ ਬੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਵਰਣਭੂਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਧਕਾਰਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਮੋਹਸ੍ਸ ਵਿਧਮਨੇਨ। ਸਤਿ ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਕਥਂ ਮੋਹੋ ਆਵਰਣਨ੍ਤਿ, ਕਿਞ੍ਚਿ ਭੇਦਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਨਕਾਨਂ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਮਣਿਪਦੀਪਾਦੀਨਂ ਭੇਦੇਨ ਅਭਿਬ੍ਯਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾਨਂ ਘਟਾਦੀਨਂ ਭੇਦੋ ਹੋਤਿ, ਹੋਤਿ ਚ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਭੇਦੋਤਿ ਭਿਯ੍ਯੋਪਿ ਅਭਿਬ੍ਯਤ੍ਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਿਕਪ੍ਪਨਾ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਿਮਤੋ ਚ ਅਨਞ੍ਞਥਾਨੁਜਾਨਨਤੋਤਿ । **ਤੇ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਸਨ੍ਧਾਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੇ ਇਧ ਮਨੁਸ੍ਸਭਾਵੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਾ, ਤੇਯੇਵ ਦੇਵਭਾਵਾਦਿਉਪਗਮਨੇਨ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ, ਅਕਤਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਭਾਗਮੋ ਆਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਅਪਰਾਪਰਨ੍ਤਿ ਅਪਰਸ੍ਮਾ ਭਵਾ ਅਪਰਂ ਭਵਂ। **ਏਵਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਚ੍ਚਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਨ ਚੁਤੂਪਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਸਬ੍ਬਬ੍ਯਾਪਿਤਾਯ ਨਾਪਿ ਸਨ੍ਧਾਵਨਸਂਸਰਣਾਨਿ, ਧਮ੍ਮਾਨਂਯੇਵ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇਨ ਏਵਂ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵੋਹਰੀਯਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਏਤੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਧਮ੍ਮਿਨੋ ਚ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਚਾਤਿ ਇਮਂ ਵਿਪਰਿਣਾਮਵਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਵਕ੍ਖਾਮ। **ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾਦਂ ਭਿਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਸਨ੍ਧਾਵਨਾਦਿਵਚਨਸਿਦ੍ਧਾਯ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਂ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਂ ਭਿਨ੍ਦਤਿ, ਵਿਦ੍ਧਂਸੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਂ ਥਾਵਰਂ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੇਸਂ ''ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਤਿ ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ, ਤੇਸਂ ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਤਮਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋਯੇਵ ਸਾਧੇਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਹਿ ਯਥਾਨਿਚ੍ਛਿਤਂ ਪਰੇਹਿ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤਿ, ਨ ਅਨਿਚ੍ਛਿਤਂ। **"ਹੇਤੁਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਦਂ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਂ – ਏਤੇਸੁ ਅਨੇਕੇਸੁ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਏਕੋਵਾਯਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਯਮਤ੍ਥਂ ਅਨੁਭਵਤਿ, ਸੋ ਏਵ ਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਨ ਅਞ੍ਞੋ। ਨ ਹਿ ਅਞ੍ਞੇਨ ਅਨੁਭੂਤਮਤ੍ਥਂ ਅਞ੍ਞੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਯਥਾ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧਰਕ੍ਖਿਤੇਨ ਅਨੁਭੂਤਂ ਧਮ੍ਮਰਕ੍ਖਿਤੋ। ਯਥਾ ਚੇਤਾਸੁ, ਏਵਂ ਇਤੋ ਪੁਰਿਮਤਰਾਸੁਪਿ ਜਾਤੀਸੂਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ। ਯਥਾ ਚ ਮੇ, ਏਵਂ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ? ਸਸ੍ਸਤਵਸੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਪਰੇਪਿ ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ, ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਪਨ ''ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨਿ ਅਧਿਵੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ। ਸੋ ਏਵਂ ਆਹਾ''ਤਿ ਚ ਵਚਨਤੋ ਪਰਾਨੁਮਾਨਵਸੇਨ ਇਧ ਹੇਤੁਦਸ੍ਸਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਤਿਵਿਧਂ ਕਾਰਣਂ ਸਮ੍ਪਾਪਕਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਞਾਪਕਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ

ਸਮ੍ਪਾਪਕਂ ਕਾਰਣਂ, ਬੀਜਂ ਅਙ੍ਕੁਰਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕਂ ਕਾਰਣਂ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਦਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦੀਨਂ ਵਾਪਕਂ ਕਾਰਣਂ, ਇਧਾਪਿ ਵਾਪਕਕਾਰਣਮੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਵਾਪਕੋ ਹਿ ਵਾਪੇਤਬ੍ਬਤ੍ਥਵਿਸਯਸ੍ਸ ਵਾਣਸ੍ਸ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਤਂ ਵਾਣਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਤਤ੍ਥਾਤਿ **"ਠਾਨ"**ਨ੍ਤਿ, ਵਸਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **"ਵਤ੍ਥੁ"**ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਵਤ੍ਥੁ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾਪਿ ਠਾਨਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ।

੩੨-੩੩. ਦੁਤਿਯਤਤਿਯਵਾਦਾਨਂ ਪਠਮਵਾਦਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਵਿਸੇਸੋ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਕਾਲਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਪਰਿ ਵਾਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਚਤੁਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਨਨੁ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੋ ਵਿਯ ਦੁਵਿਧੇਨੇਵ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੋ ਸਿਯਾਤਿ ਆਹ **"ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞੋ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿ।

੩੪. **ਤਕ੍ਕਯਤੀ**ਤਿ ਊਹਯਤਿ, ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਆਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਰੋਪੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਕ੍ਕੋ**ਤਿ ਆਕੋਟਨਲਕ੍ਖਣੋ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯਲਕ੍ਖਣੋ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ। **ਵੀਮਂਸਾ** ਨਾਮ ਵਿਚਾਰਣਾ, ਸਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਞ੍ਞਾਪਤਿਰੂਪਕੋ ਲੋਭਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਵਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤੁਲਨਾ ਰੁਚ੍ਚਨਾ ਖਮਨਾ"**ਤਿ। ਪਰਿਯਾਹਨਨਂ ਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਊਹਨਂ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਅਨੁਵਿਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਮਂਸਾਯ ਅਨੁਪਵਤ੍ਤਿਤਂ, ਵੀਮਂਸਾਨੁਗਤੇਨ ਵਾ ਵਿਚਾਰੇਨ ਅਨੁਮਜ੍ਜਿਤਂ। ਪਟਿ ਪਟਿ ਭਾਤੀਤਿ ਪਟਿਭਾਨਂ, ਯਥਾਸਮਿਹਿਤਾਕਾਰਵਿਸੇਸਵਿਭਾਵਕੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਪਟਿਭਾਨਤੋ ਜਾਤਂ ਪਟਿਭਾਨਂ, ਸਯਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨਂ **ਸਯਂ ਪਟਿਭਾਨਂ।** ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਟਿਭਾਨਮਤ੍ਤਸਞ੍ਜਾਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਦਯੋ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤਿ।

"ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਏਵਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ"ਤਿ ਇਦਂ ਨ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤਕ੍ਕੀਵਸੇਨੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਲਾਭੀਤਕ੍ਕਿਨੋ ਏਵਮ੍ਪਿ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ ਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ ਰੂਪਾਦਿ ਸੁਖਾਦਿ ਚ ਇਧ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਲਾਭੋ, ਨ ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸੋ। **"ਏਵਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚੇਸੁ ਭਾਵੇਸੁ ਅਞ੍ਞੋ ਕਰੋਤਿ, ਅਞ੍ਞੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਸਤਿ ਕਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸੋ, ਅਕਤਸ੍ਸ ਚ ਅਬ੍ਭਾਗਮੋ ਸਿਯਾ। ਨਿਚ੍ਚੇਸੁ ਪਨ ਭਾਵੇਸੁ ਯੋ ਕਰੋਤਿ, ਸੋ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਨ ਦੋਸੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਕ੍ਕਿਕਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਿਗਵੇਸਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵਾਤਿ ਆਗਮਾਧਿਗਮਾਦੀਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਨਞ੍ਚ ਅਭਾਵਾ ਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕੇਨੇਵ। ਨਨੁ ਚ ਵਿਸੇਸਲਾਭਿਨੋਪਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਹੇਤੁ ਅਨੇਕੇਸੁ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸੇਸੁ ਦਸਸੁ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟੇਸੁ ਚਤ੍ਤਾਲੀਸਾਯ ਸਂਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟੇਸੁ ਯਥਾਨੁਭੂਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਤਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ ''ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ''ਤਿ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਾਸੁਪਿ ਜਾਤੀਸੁ ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਨੁਵਿਤਕ੍ਕਨਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਥਾਭਾਵਾਨੁਵਿਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨੇਵ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਿਨੋ ਜਾਤਾ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਕ੍ਕਿਕਾ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਲਦ੍ਧਵਤ੍ਥੁਨਿਬਨ੍ਧਨੇਨ ਤਕ੍ਕਨੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਤਕ੍ਕੀਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਤਿਟ੍ਠੇਯ੍ਯ, ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਤਕ੍ਕਨਮਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ , ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਿਸੇਸਲਾਭੀ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਪਕ੍ਖਂ, ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਪਕ੍ਖਂ ਵਾ ਭਜੇਯ੍ਯਾਤਿ ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸੇਸਲਾਭੀਨਂ ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਦੀਘਦੀਘਤਰਦੀਘਤਮਕਾਲਾਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹਸ੍ਸ ਅਸਾਧਾਰਣਕਾਰਣਂ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਾਮਿ। ਇਮਿਨਾਮਹਮੇਤਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮੇਵ ਪਧਾਨਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਂ। ਯਂ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ''ਇਮਿਨਾਮਹਮੇਤਂ ਜਾਨਾਮੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਂ ਤਕ੍ਕਨਂ, ਨ ਤਂ ਇਧ ਪਧਾਨਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਪਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਧਾਨਭੂਤਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਪਧਾਨਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤੇਸਂ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਅਭਾਵੇਨ ਤਕ੍ਕਪਧਾਨਤ੍ਤਾ, ਪਧਾਨਕਾਰਣੇਨ ਚ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਸਾਸਨੇ ਲੋਕੇ ਚ ਯਥਾ ''ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਯਵਙ੍ਕੁਰੋ''ਤਿ ਚ।

ਅਥ ਵਾ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਨਿਬਨ੍ਧਨਰਹਿਤਸ੍ਸ ਤਕ੍ਕਨਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੇ ਕਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮੋ ਵਿਸੁੰ ਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹਕਾਰਣੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ , ਸੋ ਚ ਮਨ੍ਦਮਜ੍ਝਤਿਕ੍ਖਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੋਤਿ ਭਗਵਤਾ ਸਬ੍ਬਤਕ੍ਕਿਨੋ ਤਕ੍ਕੀਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਏਕਜ੍ਝੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਧਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਯਦਿਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਤਕ੍ਕਿਕਾਨੰ ਵਿਯ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਹੀਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਵਿਸੇਸਲਾਭੀਨਮ੍ਪਿ ਬਹੁਧਾ ਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਪਨ ਵਿਸੇਸਲਾਭਿਨੋ ਮਨ੍ਦਪਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਤਯੋ ਰਾਸੀ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਵਸੇਨ ਅਨੇਕਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਦਸਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਚਤ੍ਤਾਰੀਸਸੰਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਾਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ ਅਯੰ ਵਿਭਾਗੋ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੀਸੁਪਿ ਰਾਸੀਸੁ ਯੇ ਹੀਨਮਜ੍ਝਪਞ੍ਞਾ, ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਊਨਕਮੇਵ ਅਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਞ੍ਞਾ, ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਨ੍ਤੀਤਿ ਏਵੰ ਪਨਾਯੰ ਦੇਸਨਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞਤਰਭੇਦਸਙ੍ਗਹਵਸੇਨੇਵ ਭਗਵਤਾ ਚਤ੍ਤਾਰਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੀਤਿ ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀਨੰ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਤਾ। ਨ ਹਿ ਇਧ ਸਾਵਸੇਸੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।

੩੫. “**ਅਞ੍ਞਤਰੇਨਾ**”ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਏਕੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਾ ਤੀਹਿ** ਵਾ”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤੇਨ ਚਤੂਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯਥਾਰਹੰ ਏਕਚ੍ਚੰ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਪਨੇ ਸਹਕਾਰੀਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਕਿੰ ਪਨੇਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਹੇਤੁ, ਉਦਾਹੁ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਸ੍ਸ। ਕਿਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਯਦਿ ਤਾਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ, ਕਸ੍ਮਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤਕ੍ਕਨਾਨਿਯੇਵ ਗਹਿਤਾਨਿ, ਨ ਸਞ੍ਞਾਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾਦਯੋ। ਤਥਾਹਿ ਵਿਪਰੀਤਸਞ੍ਞਾ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦੀਨਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਾਨਿ। ਅਥ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਯੁਤ੍ਤਿਯੋ ਵਿਯ ਆਗਮੋਪਿ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਉਭਯਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨ। ਕਸ੍ਮਾ? ਅਭਿਨਿਵੇਸਪਕ੍ਖੇ ਤਾਵ ਅਯੰ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਨਿਸ੍ਸਯਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੇਹਿ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਸਞ੍ਞੋ ਰੂਪਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨੰ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਸਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਵਬੋਧਤੋ ਧਮ੍ਮਯੁਤ੍ਤਿੰ ਅਤਿਧਾਵਨ੍ਤੋ ਏਕਤ੍ਤਨਯੰ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨੁਸ੍ਸਰਣਤਕ੍ਕੇਹਿ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧) ਅਭਿਨਿਵੇਸੰ ਜਨੇਸਿ। ਇਤਿ ਆਸਨ੍ਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਪਧਾਨਕਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਚ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤਕ੍ਕਨਾਨਿਯੇਵ ਇਧ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਪਕ੍ਖੇ ਪਨ ਆਗਮੋਪਿ ਯੁਤ੍ਤਿਪਕ੍ਖੇਯੇਵ ਠਿਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨੰ ਤਕ੍ਕਗਾਹਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤਕ੍ਕਨਾਨਿਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਤ੍ਥੁਭਾਵੇਨ ਗਹਿਤਾਨਿ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਦੁਵਿਧੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣੰ ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਞ੍ਚਾਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਭਾਵਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞਾਣੰ, ਸਾਮਞ੍ਞਲਕ੍ਖਣਾਵਬੋਧੋ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੰ, ਆਗਮੋ ਚ ਸੁਤਮਯਾਯ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸਾਧਨਤੋ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣਮੇਵ ਆਵਹਤਿ, ਸੁਤਾਨੰ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯੰ ਠਿਤੋ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯੰ ਪਞ੍ਞੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਭਾਵਨਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਞਾਣੰ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਏਵੰ ਆਗਮੋਪਿ ਤਕ੍ਕਵਿਸਯੰ ਨਾਤਿਕ੍ਕਮਤੀਤਿ ਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤੋਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤਕ੍ਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਯੁਤ੍ਤੰ ਏਵਿਦੰ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ’’ਤਿ। ‘‘ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨਿ ਅਧਿਵੁਤ੍ਤਿਪਦਾਨਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਸ੍ਸਤੰ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦) ਚ ਵਚਨਤੋ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਤ੍ਥੂਨਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

੩੬. **ਦਿਟ੍ਠਿਯੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ** ਪਰਮਵਜ੍ਜਤਾਯ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤਾਨੰ ਅਨਤ੍ਥਾਨੰ ਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਜ੍ਜੰ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧੦) “**ਯਥਾਹਾ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਪਾਲ਼ਿਯਾ (ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੨੪) ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਠਾਨਵਿਭਾਗੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਖਨ੍ਧਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ** ਆਰਮ੍ਮਣਟ੍ਠੇਨ ‘‘ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੮੧, ੩੪੫) ਵਚਨਤੋ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾਦਿਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਅਸ੍ਸੁਤਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਅਰਿਯਾਨੰ ਅਦਸ੍ਸਾਵੀ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧.੧੩੦)। **ਫਸ੍ਸੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ।** ਯਥਾ ਚਾਹ ‘‘ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੧੮ ਆਦਯੋ) ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੪) ਚ । **ਸਞ੍ਞਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੰ।** ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਸਞ੍ਞਾਨਿਦਾਨਾ ਹਿ ਪਪਞ੍ਚਸਙ੍ਖਾ, (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੮੦; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੦੯) ਪਥਵਿਤੋ ਸਞ੍ਞਤ੍ਵਾ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰

੧.੨) ਚ ਆਦਿ। **ਵਿਤਕ੍ਕੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ।** ਵੁਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚੇਤਂ ''ਤਕ੍ਕਞ੍ਚ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਪਕਪ੍ਪਯਿਤ੍ਵਾ, ਸਚ੍ਚਂ ਮੁਸਾਤਿ ਦ੍ਵਯਧਮ੍ਮਮਾਹੂ''ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੮੯੨) ''ਤਕ੍ਕੀ ਹੋਤਿ ਵੀਮਂਸੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੪) ਚ ਆਦਿ। **ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ।** ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਮਨਸਿ ਕਰੋਤੋ ਛਨ੍ਨਂ ਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। 'ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਵਾ ਅਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਤੋ ਥੇਤਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੯)। ਸਮੁਟ੍ਠਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠੋ।** **ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ**ਤਿ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇਸੁ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਾ। **ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕਂ ਪਾਪਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨਾ"**ਤਿ ਅਟ੍ਠਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਆਸੇਵਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਪਮਿਤ੍ਤਪਰਤੋਘੋਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸੇਵਨਂ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ। ਅਥ ਵਾ **ਏਵਂਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਵਂਗਮਨਾ, ਏਵਂਨਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਇਮੇ ਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਾ ਏਵਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਸਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵਞ੍ਚਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਾ, ਪਰਾਮਟ੍ਠਾ ਚ ਬਾਲਲਪਨਾ ਯਾਵ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਪਨ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਅਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਾ ਸੂਰਿਯੁਗ੍ਗਮਨੇ ਉਸ੍ਸਾਵਬਿਨ੍ਦੂ ਵਿਯ ਖਜ੍ਜੋਪਨਕਾ ਵਿਯ ਚ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਯਂ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੇ ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾ – ਯਦਿ ਹਿ ਪਰੇਨ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਵਿਸੇਸਾਧਾਨਸ੍ਸ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਹਿਤਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ, ਹਿਤੇ ਚ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਂ ਉਪਦੇਸੋ ਏਵ ਨਿਪ੍ਪਯੋਜਨੋ ਸਿਯਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ, ਕਥਂ ਵਾ ਸੋ ਉਪਦੇਸੋ ਪਵਤ੍ਤੀਯਤਿ ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਜਟਾਕਾਸਸ੍ਸ ਵਿਯ ਦਾਨਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਹਿਂਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਚ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। ਤਥਾ ਸੁਖਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਭਵਨਨਿਬਨ੍ਧੋ ਏਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਿਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਮ੍ਮਬਦ੍ਧਾਭਾਵਤੋ, ਜਾਤਿਆਦੀਨਞ੍ਚ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਕੁਤੋ ਵਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਅਥ ਪਨ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚੇਵ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ ਚ, ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨਾਯਂ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵੋਹਾਰੋਤਿ ਵਦੇਯ੍ਯ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਪੁਰਿਮਰੂਪਾਵਿਜਹਨੇਨ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਮ੍ਭਾਵੇਤੁਂ, ਤੇ ਵਾ ਪਨਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਾ ਅਵਤ੍ਥਾਭੂਤਾ ਅਞ੍ਞੇ ਵਾ ਸਿਯੁਂ ਅਨਞ੍ਞੇ ਵਾ। ਯਦਿ ਅਞ੍ਞੇ, ਨ ਤਾਹਿ ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਹਿਪਿ ਕੋਚਿ ਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਯਾਹਿ ਕਰੋਤਿ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ ਚਵਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਤਿ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਵਤ੍ਥੋ ਏਵ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸੋ। ਕਿਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕਪ੍ਪਨਾਪਿ ਨਿਰਤ੍ਥਿਕਾ ਸਿਯਾ, ਅਥਾਨਞ੍ਞੇ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਵਨ੍ਤੀਹਿ ਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਅਨਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਾਸਂ ਵਿਯ ਉਪ੍ਪਾਦਵਿਨਾਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਕੁਤੋ ਨਿਚ੍ਚਤਾਵਕਾਸੋ, ਤਾਸਮ੍ਪਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਯ ਨਿਚ੍ਚਤਾਤਿ ਬਨ੍ਧਵਿਮੋਕ੍ਖਾਨਂ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿਯੇਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਵਾਦੀ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਯੁਤ੍ਤਿਂ ਵਤ੍ਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ, ਯੁਤ੍ਤਿਰਹਿਤਞ੍ਚ ਵਚਨਂ ਨ ਪਣ੍ਡਿਤਾਨਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਆਰਾਧੇਤੀਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਯਾਵ ਪਣ੍ਡਿਤਾ ਨ ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਅਭਿਮੁਖੋ ਸਮ੍ਪਰੇਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯੋ,** ਪਰੋਲੋਕੋ।

"ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚਾ"ਤਿ ਇਦਂ ਇਧ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ, ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਦਸਬਲਾਦਿਞਾਣਂ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਭਾਵਨੇ, ਤੇਨ **"ਤਞ੍ਚਾ"**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ਚ-ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਮਾਹ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਤਰਂ ਸਾਰਭੂਤਂ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸਮ੍ਪਿ ਤਥਾਗਤੋ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸਤਿ, ਕੋ ਪਨ ਵਾਦੋ ਵਟ੍ਟਾਮਿਸੇਤਿ। **"ਅਹ"**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਾ ਤਂ ਪਰਾਮਸਨਾਕਾਰਮਾਹ। **ਪਜਾਨਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਵਸੇਨ ਪਰਾਮਸਨਾਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਆਮਸਨਂ **ਪਰਾਮਾਸੋ।** ਨ ਹਿ ਤਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਯਂ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ, ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ ਸਿਯਾ। ਯੋ ਪਨ ਪਰਾਮਾਸੋ ਤਣ੍ਹਾਦਯੋਵ, ਤੇ ਚ ਭਗਵਤੋ ਬੋਧਿਮੂਲੇਯੇਵ ਪਹੀਨਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਾਮਾਸਕਿਲੇਸਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਅਪਰਾਮਾਸਤੋ**ਤਿ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਵੇਦਨਸ੍ਸ ਹੇਤੁਵਚਨਂ, **"ਵਿਦਿਤਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਦਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਕਤ੍ਤਰਿ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਅਪਰਾਮਸਨਹੇਤੁ ਪਰਾਮਾਸਰਹਿਤਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਗਤੇਨ ਸਯਮੇਵ ਅਸਙ੍ਖਤਧਾਤੁ ਅਧਿਗਤਾਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

"ਯਾਸੁ ਵੇਦਨਾਸੂ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਾਸੁ ਚਤੁਸਚ੍ਚਦੇਸਨਾਸੁ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤੀਸੁਪਿ ਅਯਂ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਦੇਸਨਾਸੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਂ

ਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੇਦਨਾਯੇਵ ਪਰਿਞ੍ਞਾਯ ਭੂਮਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਉਦ੍ਧਟਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ। **ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਯ ਵੇਦਨਾਯ ਸਮੁਦਯਾਦੀਨਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਯ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਯਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਇਦਂ ਹੋਤਿ, ਇਮਸ੍ਸੁਪ੍ਪਾਦਾ ਇਦਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੦੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੧; ਉਦਾ॰ ੧) ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ ਚੇਵ ਮਗ੍ਗੇਨ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਤੇਨ ਚ। **ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਲਕ੍ਖਣ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਂ, ਜਾਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ ਲਕ੍ਖਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪ੍ਪਾਦਲਕ੍ਖਣਮੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ, ਯਸ੍ਮਾ ਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। **ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ, **ਯਂ** ਵਾ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ। **ਪਟਿਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਾਦਿਭੂਤਂ ਵੇਦਨਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ, ਸੁਖਸੋਮਨਸ੍ਸਮੇਵ ਵਾ, ''ਅਸ੍ਸਾਦੋ''ਤਿ ਪਦਂ ਪਨ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਵੇਦਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸੋਮਨਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਯੋ ਪੁਰਿਮਵੇਦਨਾਯ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਸੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸਾਦਨਾਕਾਰੋ, ਅਯਂ ਅਸ੍ਸਾਦੋਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਵੇਦਨਂ ਆਰਬ੍ਭ ਸੁਖਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਨਾਯਂ ਦੋਸੋ। ਵਿਸੇਸਨਂ ਹੇਤ੍ਥ ਸੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣਂ ਸੁਖਂ ਸੋਮਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ''ਰੁਕ੍ਖੋ ਸਿਂਸਪਾ''ਤਿ ਯਥਾ।

“ਅਨਿਚ੍ਚਾ”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਙ੍ਖਾਰਦੁਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ ਉਪੇਕ੍ਖਾਵੇਦਨਾਯ, ਸਬ੍ਬਵੇਦਨਾਸੁਯੇਵ ਵਾ ਆਦੀਨਵਮਾਹ, ਇਤਰੇਹਿ ਇਤਰਦੁਕ੍ਖਤਾਵਸੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਸੁਖਵੇਦਨਾਨਂ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਤੀਹਿਪਿ ਪਦਾਨਿ ਸਬ੍ਬਾਸਮ੍ਪਿ ਵੇਦਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾਨਿ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੋ ਵੇਦਨਾਯ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਭਾਵਟ੍ਠੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਭਾਵੋ, ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਟਿਪੀਲ਼ਨਟ੍ਠੇਨ ਦੁਕ੍ਖਭਾਵੋ, ਜਰਾਯ ਮਰਣੇਨ ਚਾਤਿ ਦ੍ਵੇਧਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੋ ਚ, ਅਯਂ ਵੇਦਨਾਯ ਆਦੀਨਵੋ, ਯਤੋ ਵਾ ਆਦੀਨਂ ਪਰਮਕਾਰੁਞ੍ਞਂ ਵਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। **ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵੇਦਨਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਂ, ਯਾਵ ਵੇਦਨਾਪਟਿਬਦ੍ਧਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਨ ਪਜਹਤਿ, ਤਾਵਾਯਂ ਪੁਰਿਸੋ ਵੇਦਨਂ ਅਲ੍ਲੀਨੋਯੇਵ ਹੋਤਿ। ਯਦਾ ਪਨ ਤਂ ਛਨ੍ਦਰਾਗਂ ਪਜਹਤਿ, ਤਦਾਯਂ ਪੁਰਿਸੋ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਟੋ ਵਿਸਂਯੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤੀਤਿ ਛਨ੍ਦਰਾਗਪ੍ਪਹਾਨਂ ਵੇਦਨਾਯ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵੇਦਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਸਹਜਾਤਨਿਸ੍ਸਯਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਚ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਗਹਣਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਵੇਦਨਾਸੀਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਆਗਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਨਯੇਨ ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਿਸ੍ਸਰਣਪਰਿਯਾਯੇਹਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ''ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਸੇਸੁਪਾਦਾਨਾਨਂ, ਪਹੀਨੇ ਚ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੇ ਉਪਾਦਾਨਸੇਸਾਭਾਵਤੋ **“ਵਿਗਤਛਨ੍ਦਰਾਗਤਾਯ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਵੇਦਨਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਹਿ ਯਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਇਮਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਸਕਾਰਣਂ ਸਗਤਿਕਂ ਪਭੇਦਤੋ ਵਿਭਜਿਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥੋ ਅਹੋਸਿ , ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਦ੍ਧਿਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਭੂਮਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮. ਸਤ੍ਤੇਸੁ ਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਚ ਏਕਚ੍ਚਂ ਸਸ੍ਸਤਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੋ, ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ** । ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੋ ਵਾਦੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ”**ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ **ਏਕਚ੍ਚਅਸਸ੍ਸਤਿਕਾ** ਦਿਪਦਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚ ''ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਏਕਚ੍ਚਸ੍ਸ ਅਸਸ੍ਸਤਤਾਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥਤੋ, ਨ

ਪਨ ਸਦੂਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਏਕਚ੍ਚਅਸਸ੍ਸਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਇਧ ਸਾਵਸੇਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮੀ। **ਇਧਾ**ਤਿ ‘‘ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ। **ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। ਤਥਾ ਹਿ ਪੁਰਿਮਕਾ ਤਯੋ ਵਾਦਾ ਸਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਵਿਭਤ੍ਤੋ। **‘‘ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ’’**ਤਿ ਇਦਂ ਤੇਹਿ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ ਗਯ੍ਹਮਾਨਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਾਥਾਵਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਮਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਮਤਂ ਅਸਙ੍ਖਤਮੇਵਾਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਾ...ਪੇ॰... ਠਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ। ਨ ਹਿ ਯਸ੍ਸ ਭਾਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਸ੍ਸੇਵ ਨਿਚ੍ਚਧੁਵਾਦਿਭਾਵੋ ਅਨੁਮ੍ਮਤ੍ਤਕੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੁਂ। ਏਤੇਨ ‘‘ਉਪ੍ਪਾਦਵਯਧੁਵਤਾਯੁਤ੍ਤਭਾਵਾ ਸਿਯਾ ਨਿਚ੍ਚਾ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਸਿਯਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਵਾਦਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵਿਭਾਵਿਤਾ ਹੋਤਿ।

ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਅਯੁਤ੍ਤਤਾਵਿਭਾਵਨਾ – ਯਦਿ ‘‘ਯੇਨ ਸਭਾਵੇਨ ਯੋ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਨੇਵ ਸਭਾਵੇਨ ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਨਤ੍ਥੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚੇਯ੍ਯ, ਸਿਯਾ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ। ਅਥ ਅਞ੍ਞੇਨ, ਸਿਯਾ ਨ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ। ਨ ਚੇਤ੍ਥ ਦੇਸਨ੍ਤਰਾਦਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਵਿਵਾਦਾਭਾਵਤੋ । ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਥਾ ਸੁਵਣ੍ਣਘਟੇਨ ਮਕੁਟੇ ਕਤੇ ਘਟਭਾਵੋ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਮਕੁਟਭਾਵੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸੁਵਣ੍ਣਭਾਵੋ ਤਿਟ੍ਠਤਿਯੇਵ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਭਾਵਾਨਂ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਨਸ੍ਸਤਿ, ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਭਾਵੋ ਪਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ’’ਤਿ। ਤੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ ‘‘ਕਿਂ ਤਂ ਸੁਵਣ੍ਣਂ, ਯਂ ਘਟੇ ਮਕੁਟੇ ਚ ਅਵਟ੍ਠਿਤਂ, ਯਦਿ ਰੂਪਾਦਿ, ਸੋ ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਯ ਅਨਿਚ੍ਚੋ। ਅਥ ਰੂਪਾਦਿ ਸਮੂਹੋ, ਸਮੂਹੋ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮੁਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਨ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਨਤ੍ਥਿਤਾ ਨਿਚ੍ਚਤਾ ਵਾ ਲਬ੍ਭਤੀ’’ਤਿ ਅਨੇਕਨ੍ਤਵਾਦੋ ਨ ਸਿਯਾ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਿਨੋ ਅਞ੍ਞਥਾਨਞ੍ਞਥਾਸੁ ਦੋਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਵਿਚਾਰਣਾਯਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਪਿਚ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਾ ਲੋਕੋ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਪਟਿਜਾਨਨਤੋ ਯਥਾ ਨਿਚ੍ਚਾਦੀਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਰੂਪਂ, ਯਥਾ ਵਾ ਦੀਪਾਦਯੋ। ਨ ਹਿ ਦੀਪਾਦੀਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਸਭਾਵਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਾਨਿਚ੍ਚਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਸਭਾਵਤਾ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ, ਜੀਵਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਾਦੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਰੂਪਂ ਵਿਯਾਤਿ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸੇਸਭਙ੍ਗਾਨਮ੍ਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵੋਯੇਵਾਤਿ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਵਾਦਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਇਸ੍ਸਰੋ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਅਞ੍ਞੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ ਸਤ੍ਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਇਸ੍ਸਰਵਾਦਾ। ‘‘ਪਰਮਾਣਵੋ ਨਿਚ੍ਚਾ ਧੁਵਾ, ਅਣੁਕਾਦਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕਾ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਕਾਣਾਦਾ। ਨਨੁ ‘‘ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾਦੇ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਤਾਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਏਵ, ਤਯਿਦਂ ਕਥਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਵਾ ਏਵਮਾਹ ‘‘ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨ’’ਨ੍ਤਿ? ਅਸਸ੍ਸਤੇਸੁਯੇਵ ਪਨ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਇਧ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨ ਪਨ ਏਕਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੇਨ ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵਾਵਬੋਧੋ ਵਿਦੂਸਿਤੋ ਸਂਸਟ੍ਠਭਾਵਤੋ ਵਿਸਸਂਸਟ੍ਠੋ ਵਿਯ ਸਪ੍ਪਿਮਣ੍ਡੋ ਸਕਿਚ੍ਚਕਰਣਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਪਕ੍ਖੇ ਠਪੇਤਬ੍ਬਤਂ ਨਾਰਹਤੀਤਿ। ਅਸਸ੍ਸਤਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਪਿ ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਆਦਯੋ ਸਮਾਰੋਪਿਤਜੀਵਸਭਾਵਾ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਤਦਵਬੋਧਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਭਾਵੋ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਨਿਵਾਰੇਤੁਂ। ਤੇਨੇਵਾਹ **‘‘ਚਕ੍ਖੁਂ ਇਤਿਪਿ...ਪੇ॰... ਕਾਯੋ ਇਤਿਪਿ ਅਯਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ’’**ਤਿਆਦਿ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾਯ ਸਙ੍ਖਤਾਯ ਚ ਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ‘‘ਏਕਚ੍ਚੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਏਕਚ੍ਚੇ ਅਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦੋਪਿ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂਪਕਾਰਾ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾ ਹੋਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਸਮ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ।

ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਵਾਦੇਪਿ ਅਸਸ੍ਸਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ‘‘ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਗਹਣਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ, ਸਸ੍ਸਤਾਨਂ ਪਨ ‘‘ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਗਾਹੋ ਨ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨਂ ਯਥਾਸਭਾਵਗ੍ਗਹਣਭਾਵਤੋ। ਅਸਸ੍ਸਤੇਸੁਯੇਵ ਪਨ ‘‘ਕੇਚਿਦੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ, ਕੇਚਿ ਅਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮੇਸੁ ਵਿਭਾਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਵਾਦਨ੍ਤਰਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ, ਨ ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਸਮੁਦਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸਸ੍ਸ ਸਪ੍ਪਦੇਸਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੋ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਸਸ੍ਸਤਗ੍ਗਾਹੇ ਸਮੋਧਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤੀ’’ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਾਦੀ ਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਸੇਸਵਸੇਨ

ਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਅਞ੍ਞੇ ਏਵ ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠਾ, ਅਞ੍ਞੇ ‘‘ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਾ’’ਤਿ। ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਏਕਦੇਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਚ ਵਾਦਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤੋਯੇਵ। ਕਿਞ੍ਚ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਨੇਕਵਿਧਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਏਕਵਿਧਸਮੁਸ੍ਸਯੇ ਚ ਖਨ੍ਧਪਬਨ੍ਧੇ ਅਭਿਨਿਵੇਸਭਾਵਤੋ। ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋਪਿ ਹਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀ ਜਾਤਿਵਿਸੇਸਵਸੇਨ ਨਾਨਾਵਿਧਰੂਪਕਾਯਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਵ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜੇ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸੀ ਜਾਤੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਹਿ ਚ ਰੂਪਕਾਯਭੇਦਗ੍ਗਹਣਤੋ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਤਤੋ ਚੁਤੋ ਅਮੁਤ੍ਰ ਉਦਪਾਦਿ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨) ‘‘ਚਵਨ੍ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ਆਦਿ। ਵਿਸੇਸਲਾਭੀ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਿਕੋ ਅਨੁਪਧਾਰਿਤਭੇਦਸਮੁਸ੍ਸਯੇਵ ਧਮ੍ਮਪਬਨ੍ਧੇ ਸਸ੍ਸਤਾਕਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਂ ਜਨੇਸਿ ਏਕਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤਦਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ। ਤਥਾ ਚ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾਦੇਸੁ ‘‘ਤਂ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤਿ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਨੁਸ੍ਸਰਤੀ’’ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਮੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਕ੍ਕੀਨਂ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੀਨਂ ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸਵਿਸੇਸੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਵਿਸਯਤਾਯ ਸੁਪਾਕਟੋਯੇਵਾਤਿ।

੩੯. **ਦੀਘਸ੍ਸ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀਨਂ ਅਪਗਮੇਨ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ **ਸਂ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ **ਵਟ੍ਟ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਨਾਸਵਾਚੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਨਸ੍ਸਤੀ**”ਤਿ, ਸਙ੍ਖਯਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਹਿ ਯਾਵ ਅਣੁਸਹਗਤੋਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਾਵ ਲੋਕੋ ਸਂਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਲੋਕੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਪਥਵੀਆਦਿਭਾਜਨਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਉਪਰਿਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੂ**ਤਿ ਪਰਿਤ੍ਤਸੁਭਾਦੀਸੁ ਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇਸੁ। ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਹਿ ਕਪ੍ਪਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਬਹੁਲਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਆਭਸ੍ਸਰਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ। **ਅਰੂਪੇਸੁ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਂਵਟ੍ਟਮਾਨਲੋਕਧਾਤੂਹਿ ਅਞ੍ਞਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਵਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨ ਹਿ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਅਪਾਯਸਤ੍ਤਾ ਤਦਾ ਰੂਪਾਰੂਪਭਵੇਸੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਅਪਾਯੇਸੁ ਦੀਘਤਮਾਯੁਕਾਨਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੂਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਸਤਿਪਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਮਨਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਭਾਵੇ ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਨਾ ਮਨਸਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਨੋਮਯਾ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਾਮਭਵੇ ਓਪਪਾਤਿਕਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨੋਮਯਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨਾਪਜ੍ਜਤਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਭੂਤੇਨ ਅਤਿਸਯਮਨਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤੇਸੁ ਮਨੋਮਯਵੋਹਾਰਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਆਹ “**ਝਾਨਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯਾ**”ਤਿ। ਏਵਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਮਨੋਮਯਭਾਵੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਚੇ? ਨ, ਤਤ੍ਥ ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤਾਸਙ੍ਕਾਯ ਏਵ ਅਭਾਵਤੋ, ‘‘ਮਨਸਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਵਧਾਰਣਾਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਵਾਯਂ ਲੋਕੇ ਮਨੋਮਯਵੋਹਾਰੋ ਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤੇਸੁ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਅਨ੍ਨਮਯੋ ਪਾਨਮਯੋ ਮਨੋਮਯੋ ਆਨਨ੍ਦਮਯੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਮਯੋ’’ਤਿ ਪਞ੍ਚਧਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵੇਦਵਾਦਿਨੋ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇਪਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਦਿਬ੍ਬੋ ਰੂਪੀ ਮਨੋਮਯੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੬)। ਸੋਭਨਾ ਪਭਾ ਏਤੇਸੁ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਸੁਭਾ।** “**ਉਕ੍ਕਂਸੇਨਾ**”ਤਿ ਆਭਸ੍ਸਰਦੇਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ, ਪਰਿਤ੍ਤਾਭਾ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਭਾ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਚ ਕਪ੍ਪੇ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਅਟ੍ਠ ਮਹਾਕਪ੍ਪੇ।

੪੦. **ਸਣ੍ਠਾਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਕਰਮਹਾਮੇਘਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਥਵੀਸਨ੍ਧਾਰਕੁਦਕਤਂਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਮਹਾਪਥਵੀਆਦੀਨਂ ਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਠਾਤਿ, ‘‘ਸਮ੍ਭਵਤਿ’’ ਇਚ੍ਚੇਵ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ। **ਪਕਤਿਯਾ**ਤਿ ਸਭਾਵੇਨ, ਤਸ੍ਸ ‘‘ਸੁਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯਾ**”ਤਿ, ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਏਕਚ੍ਚਾਨਿ ਵਿਮਾਨਾਨਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤਤ੍ਤਾ ਸੁਞ੍ਞਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵਮਿਦਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਾਰਿਸਜ੍ਜਬ੍ਰਹ੍ਮਪੁਰੋਹਿਤਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ, ਤੇਸਂ ਨਿਵਾਸੋ ਭੂਮਿਪਿ “**ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਕਮ੍ਮਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ।** ਅਥ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵਿਪਚ੍ਚਨਕਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਹਕਾਰੀਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਤਿ **ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਾ** । ਉਤੁ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ।** “**ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ**”ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ, ਕਮ੍ਮਸਹਾਯੋ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਹਾਯਭੂਤੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੋ , ਸੋਵ ਉਤੁ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯਉਤੁ, ਸੋ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਮਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਭੂਮਿਯਾ। ਕਥਂ ਪਣੀਤਾਯ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤਾਨਂ ਹੀਨਾਯ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਭੂਮਿਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਥ ਸਤ੍ਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਓਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾਭੂਮਿਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਅਪ੍ਪਾਯੁਕੋਤਿ ਯਂ ਉਲ਼ਾਰਂ ਪੁਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ, ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਵਿਪਾਕਪਬਨ੍ਧਤੋ ਅਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣਾਯੁਕੋ। **ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪਰਮਾਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ। ਕਿਂ ਪਨੇਤਂ ਪਰਮਾਯੁ ਨਾਮ, ਕਥਂ ਵਾ ਤਂ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪ੍ਪਮਾਣਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯੋ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵਵਿਸੇਸੇ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਭਵਪਤ੍ਥਨੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਸਰੀਰਾਵਯਵਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਪਮਾਣਾਦਿਵਿਸੇਸਾ ਵਿਯ ਤਂਤਂਗਤਿਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਨਿਯਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਗਬ੍ਭਸੇਯ੍ਯਕਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਰੂਪਾਵਚਰਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਉਤੁਭੋਜਨਾਦਿ ਉਤੁਆਦਿਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯੂਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤੋ ਵਿਪਾਕਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਠਿਤਿਕਾਲਨਿਯਮੋ, ਸੋ ਯਥਾਸਕਂ ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਯੀਨਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਠਪਨਾਕਾਰਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਪਵਤ੍ਤਕਾਨਿ ਰੂਪਾਰੂਪਜੀਵਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਯਸ੍ਮਾ ਨ ਕੇਵਲਂ ਨੇਸਂ ਖਣਠਿਤਿਯਾ ਏਵ ਕਾਰਣਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਾਲਕਾਨਿ, ਅਥ ਖੋ ਯਾਵ ਭਵਙ੍ਗੁਪਚ੍ਛੇਦਾ ਅਨੁਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਹੇਤੁਭਾਵੇਨਾਪਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਯੁਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ ਕਾਰਣੂਪਚਾਰੇਨ ਆਯੁ, ਉਕ੍ਕਂਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਪਰਮਾਯੂਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਦੇਵਾਨਂ ਨੇਰਯਿਕਾਨਂ ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨਞ੍ਚ ਨਿਯਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਉਤ੍ਤਰਕੁਰੁਕਾਨਂ ਪਨ ਏਕਨ੍ਤਨਿਯਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਮੇਵ, ਅਵਸਿਟ੍ਠਮਨੁਸ੍ਸਪੇਤਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਪਨ ਚਿਰਟ੍ਠਿਤਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਕਮ੍ਮਬਹੁਲੇ ਕਾਲੇ ਤਂਕਮ੍ਮਸਹਿਤਸਨ੍ਤਾਨਜਨਿਤਸੁਕ੍ਕਸੋਣਿਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਤਂਮੂਲਕਾਨਞ੍ਚ ਚਨ੍ਦਸੂਰਿਯਸਮਵਿਸਮਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਜਨਿਤਉਤੁਆਹਾਰਾਦਿਸਮਵਿਸਮ ਪਚ੍ਚਯਾਨਂ ਵਸੇਨ ਚਿਰਾਚਿਰਕਾਲਤੋ ਅਨਿਯਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਭਵਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਤਂਤਂਗਤਿਨਿਕਾਯਾਦੀਸੁ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸਨਿਯਮੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਸ੍ਸਵਾਦੀਹਿ, ਤਥਾ ਆਦਿਤੋ ਗਹਣਸਿਦ੍ਧਿਯਾ। ਏਵਂ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤੀਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਮਪ੍ਪਮਾਣਟ੍ਠਿਤਿਕਾਲਂ ਦਸ੍ਸਨਾਨੁਸ੍ਸਵੇਹਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਰਮਤਂ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਤਭਵਪਤ੍ਥਨਾਵਸੇਨ ਆਦਿਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਿਯਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤੀਸੁ ਯਥਾ ਤਂਤਂਉਪਪਤ੍ਤਿਨਿਯਤਵਣ੍ਣਾਦਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਸਮਤ੍ਥਂ, ਏਵਂ ਨਿਯਤਾਯੁਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤੀਸੁ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਪਾਕਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਸਮਤ੍ਥਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਆਯੁਪ੍ਪਮਾਣੇਨੇਵ ਚਵਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਸਹਾਯੇਹਿ ਅਨੁਪਾਲਕਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਮਾਯੁ, ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਾਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ ਸਤਿਪਿ ਕਮ੍ਮਾਵਸੇਸੇ ਠਾਨਂ ਨ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਬਲੇਨੇਵ ਠਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ"**ਤਿ। **ਕਪ੍ਪਂ** ਵਾਤਿ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਂ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਉਪਡ੍ਢਂ ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਕਪ੍ਪਤੋ ਊਨਮਧਿਕਂ ਵਾਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥੋ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ।

੪੧. ਅਨਭਿਰਤੀਤਿ ਏਕਵਿਹਾਰੇਨ ਅਨਭਿਰਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਸਮਾਗਮਿਚ੍ਛਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪਰਸ੍ਸਾਪਿ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਪਤ੍ਥਨਾ"**ਤਿ। ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਵਿਰਹੇਨ ਪਿਯਵਤ੍ਥੁਅਲਾਭੇਨ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤੋ **ਉਕ੍ਕਣ੍ਠਿਤਾ**, ਸਾ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਯੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਘਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਝਾਨਰਤਿਯਾ ਰਮਮਾਨਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਂ ਅਨਭਿਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿ ਚ ''ਅਹ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਗਹਣਸ੍ਸ ਕਾਰਣਭੂਤਾ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਇਧ **ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾ।** ਤਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਵਤ੍ਥਾਯ ਚਲਨਂ ਕਮ੍ਪਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਾ ਫਨ੍ਦਨਾ"**ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾਪਿ ਵਟ੍ਟਤੀ"**ਤਿ। ਯਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇ ''ਅਹੋ ਵਤ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਸਤ੍ਤਾ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਾ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾਯ ਵਿਸੁਂ ਉਦਾਹਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਤਣ੍ਹਾਤਸ੍ਸਨਂਯੇਵ ਤਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਦਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸਨਾਯ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਾਸਤਸ੍ਸਨਾ** ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ। **ਭਯਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਭੇਰਵਾਰਮ੍ਮਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਬਲਵਭਯਂ। ਤੇਨ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਥਦ੍ਧਭਾਵੋ **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਂ ਭਯਂ ਸਂਵੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਯ ਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਭਾਯਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਭਯਞਾਣਂ। **ਸਂਵੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਂ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਮੇਵ ਵਾ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਆਦੀਨਵਨਿਬ੍ਬਿਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਹਿ ਸਙ੍ਖਾਰੇਹਿ ਸਨ੍ਤਸ੍ਸਨਞਾਣਂ। ਸਹ ਬਜਾਯਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਦੋਸਂ ਵਾ ਛਾਦੇਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਾਯੋ, ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਸਹਬਜਤਂ।**

੪੨. ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਇਮੇ ਸਤ੍ਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਪਾਸਂਸਭਾਵੇਨ ਉਤ੍ਤਮਭਾਵੇਨ ਚ ''ਤੇ ਸਤ੍ਤੇ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਜੇਟ੍ਠਕੋਹਮਸ੍ਮੀ"**ਤਿ। **ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਦਸੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵਵਚਨੇਨ, ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸਪਰਿਗ੍ਗਾਹਿਕਭਾਵੇਨ ਚ ਅਨਾਵਰਣਦਸ੍ਸਾਵਿਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਬ੍ਬਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀਤਿ**

ਅਤ੍ਥੋ''ਤਿ। **ਭੂਤਭਬ੍ਬਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਭੂਤਾ, ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਭਬ੍ਬਜਾ, ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਵਸੇਨੇਵ ਭਬ੍ਬਜ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। **ਪਠਮਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣੇ। ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਸੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਤਾ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਤਰਜਾਤਿਪਰਿਚਿਤਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਿਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਪਟਿਬਦ੍ਧੇਨ ਸਤ੍ਤਨਿਮ੍ਮਾਨੇਨ ਵਿਪਲ੍ਲਟ੍ਠੋ ''ਅਹਂ ਇਸ੍ਸਰੋ ਕਤ੍ਤਾ ਨਿਮ੍ਮਾਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਮਾਨੋ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨਵਸੇਨੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ, ਨ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ''ਤਸ੍ਸ ਏਵਂ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਸੋ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਜਾਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਕਾਰਣਤੋ ਸਾਧੇਤੁਕਾਮੋ"**ਤਿ, **"ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਕਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਤਂ ਕਿਸ੍ਸ ਹੇਤੁ''ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਮਨੋਪਣਿਧੀ**ਤਿ ਮਨਸਾ ਏਵ ਪਤ੍ਥਨਾ, ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, **ਇਤ੍ਥਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਪ੍ਪਕਾਰਤਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਇਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਤ੍ਤਭਾਵੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਬ੍ਰਹ੍ਮਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਨੁ ਚ ਦੇਵਾਨਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਸਮਨਨ੍ਤਰਂ ''ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਨਾਮ ਗਤਿਯਾ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਇਮਿਨਾ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਇਧੂਪਪਨ੍ਨਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਹੋਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਹੋਤਿ, ਸਾ ਪਨ ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਵਿਟ੍ਠਜ੍ਝਾਸਯਾਨਂ। ਇਮੇ ਪਨ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਰਿਮਾਸੁਪਿ ਜਾਤੀਸੁ ਇਸ੍ਸਰਕੁਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾਭਿਨਿਵੇਸਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਇਮਿਨਾ ਮਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੪੩. ਈਸਤੀਤਿ ਈਸੋ, ਅਭਿਭੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮਹਾ ਈਸੋ ਮਹੇਸੋ, ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਮਹੇਸਤਾਯ ਪਨ ਪਰੇਹਿ ''ਮਹੇਸੋ''ਤਿ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਤਾਯ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ, ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਹੇਸਕ੍ਖੋ **ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਰੋ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਸੋ ਮਹੇਸਕ੍ਖਭਾਵੋ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਪਰਿਵਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਇਸ੍ਸਰਿਯਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਮਹਾਯਸਤਰੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੪. **ਇਧੇਵ ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕੇ ਏਵ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। **ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਕਰਣੇ ਵਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਯੇਨ ਠਾਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਮਸਨਂ ਵਾ। **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ ਆਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਗਮਨਂ, ਏਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਸ ਨਯੋ **"ਪਬ੍ਬਜਤਿ, ਚੇਤੋਸਮਾਧਿਂ ਫੁਸਤਿ, ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੀ"**ਤਿ ਏਤੇਸੁਪਿ ਪਦੇਸੁ। ''ਠਾਨਂ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਿਜ੍ਜਤਿ, ਯਂ ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਇਮਞ੍ਹਿ ਪਦਂ ''ਪਬ੍ਬਜਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਪਦੇਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ।

੪੫. ਖਿਡ੍ਡਾਯ ਪਦੁਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਨੋ, ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਨੋ ਏਵ **ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ**, ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸੋ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਖਿਡ੍ਡਾਪਦੋਸਿਕਾ।** ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਵੇਲਂ **ਅਤਿਵੇਲਂ,** ਆਹਾਰੂਪਭੋਗਕਾਲਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਮੇਥੁਨਸਮ੍ਪਯੋਗੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੁਖਂ **ਕੇਲ਼ਿਹਸ੍ਸਸੁਖਂ ਰਤਿਧਮ੍ਮੋ** ਰਤਿਸਭਾਵੋ। **ਆਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋ ਦੇਵਾਨਂ ਆਹਾਰੋ, ਕਾ ਆਹਾਰਵੇਲਾਤਿ? ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਾਨਂ ਸੁਧਾ ਆਹਾਰੋ, ਸਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇਹਿ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਪਣੀਤਤਮਾ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਯਥਾਸਕਂ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਬਿਲ਼ਾਰਪਦਪ੍ਪਮਾਣਂ ਸੁਧਾਹਾਰਂ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਠਪਿਤਮਤ੍ਤੋ ਯਾਵ ਕੇਸਗ੍ਗਨਖਗ੍ਗਾ ਕਾਯਂ ਫਰਤਿ, ਤੇਸਂਯੇਵ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਯਾਪਨਸਮਤ੍ਥੋ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **"ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਖਾਦਨ੍ਤਾ ਪਿਵਨ੍ਤਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਮ੍ਮਜਤੇਜਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵੋ** ਉਲ਼ਾਰਪੁਞ੍ਞਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਉਲ਼ਾਰਗਰੁਸਿਨਿਦ੍ਧਸੁਧਾਹਾਰਜੀਰਣਤੋ ਚ। **ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ** ਮੁਦੁਸੁਖੁਮਾਲਭਾਵਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਭਗਵਾ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯਂ ਪਕਤਿਪਥਵਿਯਂ ਸਣ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਂ ਸਕ੍ਕਂ ਦੇਵਰਾਜਾਨਂ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਕਾਯਂ ਅਧਿਟ੍ਠੇਹੀ''ਤਿ ਆਹ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ। **ਵਤ੍ਥੂ**ਨ੍ਤਿ ਕਰਜਕਾਯਂ। **ਕੇਚੀਤਿ** ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ।

੪੭. **ਮਨੇਨਾ**ਤਿ ਇਸ੍ਸਾਪਕਤਤ੍ਤਾ ਪਦੁਟ੍ਠੇਨ ਮਨਸਾ। ਉਸੂਯਾਵਸੇਨ ਮਨਸੋਵ ਪਦੋਸੋ ਮਨੋਪਦੋਸੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਵਿਨਾਸਹੇਤੁਭੂਤੋਤਿ **ਮਨੋਪਦੋਸਿਕਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਕੁਦ੍ਧੋ ਰਕ੍ਖਤੀ**ਤਿ ਕੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਸੋ ਕੋਧੋ ਇਤਰਸ੍ਮਿਂ ਅਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਅਨੁਪਾਦਾਨੋ ਏਕਵਾਰਮੇਵ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਸੇਵਨੋ ਚਾਵੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ ਉਦਕਨ੍ਤਂ ਪਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਿ ਵਿਯ ਨਿਬ੍ਬਾਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਕੁਦ੍ਧੋ ਤਂ ਚਵਨਤੋ ਰਕ੍ਖਤਿ, ਉਭੋਸੁ ਪਨ ਕੁਦ੍ਧੇਸੁ ਭਿਯ੍ਯੋ ਭਿਯ੍ਯੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਮ੍ਹਿ ਪਰਿਵਡ੍ਢਨਵਸੇਨ ਤਿਖਿਣਸਮੁਦਾਚਾਰੋ ਨਿਸ੍ਸਯਦਹਨਰਸੋ ਕੋਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਹਦਯਵਤ੍ਥੁਂ ਨਿਦਹਨ੍ਤੋ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਾਲਕਰਜਕਾਯਂ ਵਿਨਾਸੇਤਿ, ਤਤੋ ਸਕਲੋਪਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ

ਅਨੁਰਧਾਯਤਿ। ਤੇਨਾਹ "**ਉਭੋਸੁ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ । ਤਥਾ ਚਾਹ ਭਗਵਾ ''ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤਾ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਾ...ਪੇ॰... ਚਵਨ੍ਤੀ''ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਤਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੋ। ਸੋ ਚ ਤੇਸਂ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਮਨ੍ਦਤਾਯ, ਤਥਾਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਕੋਧਸ੍ਸ ਚ ਬਲਵਤਾਯ ਠਾਨਸੋ ਚਵਨਂ, ਤੇਸਂ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੪੯. **ਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਭੇਦਂ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਵਿਰੋਧਿਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਨਿਪਾਤੇ ਵਿਕਾਰਾਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਅਨ੍ਤੇ ਚ ਅਦਸ੍ਸਨੂਪਗਮਨਤੋ ਵਿਨਾਸਂ ਪਸ੍ਸਤਿ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਭੇਦਸ੍ਸ। **ਪਚ੍ਚਯਂ ਦਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ। "**ਬਲਵਤਰ**"ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਲਹੁਤਰਂ ਭੇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਰੂਪੇ ਧਰਨ੍ਤੇਯੇਵ ਸੋਲ਼ਸ ਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। **ਭੇਦਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਪੁਰਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਾਵਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਪਚ੍ਛਿਮਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਭਾਵਪਕ੍ਖੋ ਬਲਵਤਰੋ ਪਾਕਟੋ ਚ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਭਾਵਪਕ੍ਖੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾਸਂ ਨ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਅਯਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥੋ ਅਲਾਤਚਕ੍ਕਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੁਪਾਕਟੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੀ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਦੂਰਤਰਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸਪਿ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ''ਯਦੇਵਿਦਂ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਬ੍ਬਦਾਪਿ ਏਕਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਜਨੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੋ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੫੩. **ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਭਾਵੋ ਓਸਾਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ, ਮਰਿਯਾਦਾ। ਤਪ੍ਪਟਿਸੇਧੇਨ ਅਨਨ੍ਤੋ, ਅਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਨੇਵਨ੍ਤਾਨਾਨਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸੇਨ ਵਾ ''ਨਾਮਰੂਪਪਚ੍ਚਯਾ ਸਲ਼ਾਯਤਨ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੨੬; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧; ਉਦਾ॰ ੧) ਵਿਯ। ਕਸ੍ਸ ਪਨ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋਤਿ? ਲੋਕੀਯਤਿ ਸਂਸਾਰਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ, ਲੋਕੀਯਨ੍ਤਿ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਤੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਾਪੁਞ੍ਞਂ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ ਲੋਕੋਤਿ ਸਙ੍ਖਜਂ ਗਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਂ ਲੋਕਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਏਸੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ? ਝਾਨਵਿਸਯਭੂਤਕਸਿਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਅਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਲੋਕਸਞ੍ਞੀ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਂ ਲੋਕੋਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਕੇਚਿ ਪਨ ''ਝਾਨਂ ਤਂਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਚ ਇਧ 'ਅਤ੍ਤਾ , ਲੋਕੋ'ਤਿ ਚ ਗਹਿਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਹਚਰਿਤਵਾਦੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ, ਯਥਾ ''ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਵਾ ਯਥਾ ''ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ। ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ।** ਤੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ "**ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਾ**"ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ''ਅਨ੍ਤਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਭਤ੍ਤੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਤਿਣ੍ਣਂ ਵਾਦੀਨਂ ਅਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਤ੍ਤਞ੍ਚ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਪਨ ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਕਥ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਤਦੁਭਯਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਏਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਪਟਿਸੇਧਵਾਦੋਪਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਿਸਯੋ ਏਵ ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਏਤਦਤ੍ਥਂਯੇਵ ਹਿ ਸਨ੍ਧਾਯ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਯਥਾ ਤਤਿਯਵਾਦੇ ਦੇਸਭੇਦਵਸੇਨ ਏਕਸ੍ਸੇਵ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਚ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਏਵਂ ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੇਪਿ ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਉਭਯਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਸੇਧੇਨ ਉਭਯਞ੍ਞੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕਥਂ? ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਪਟਿਸੇਧੇਨ ਹਿ ਅਨਨ੍ਤਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਤਾਪਟਿਸੇਧੇਨ ਚ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾ, ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਨ ਤਤਿਯਵਾਦਭਾਵੋ ਕਾਲਭੇਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ – ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਤਵਿਸੇਸੇਹਿ ਮਹੇਸੀਹਿ ਅਨਨ੍ਤੋ ਕਦਾਚਿ ਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਹਿਯੇਵ ਕਦਾਚਿ ਅਨ੍ਤਵਾ ਸਕ੍ਖਿਦਿਟ੍ਠੋਤਿ ਅਨੁਸੁਯ੍ਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤੋਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤਕ੍ਕੀਵਸੇਨ, ਏਵਂ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਕ੍ਕੀ ਆਦੀਨਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਤਕ੍ਕਿਕੋ ਅਵਡ੍ਢਿਤਭਾਵਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਪਟਿਭਾਗਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਵਡ੍ਢਿਤਭਾਵਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਤਾਯ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਮਤ੍ਤੇ ਠਤ੍ਵਾ ''ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ''ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਅਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਪਨ ''ਨ ਪਨਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ, ਨ ਪਨ ਅਨ੍ਤਤਾਨਨ੍ਤਤਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮਭਾਵੇਨ ਯਥਾ ਤਂ ''ਨੇਵਸਞ੍ਞਿਨਾਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ। ਪੁਰਿਮਵਾਦਤ੍ਤਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਚ ਅਤ੍ਤਨਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਪ੍ਪਕਾਰਵਿਲਕ੍ਖਣਤਾਯ ਤੇਸਂ,

ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚੇਤੰ ਏਵੰ ਵਿਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖੰਯੇਵ ਭਜੇਯ੍ਯ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੋ। ਨ ਹਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਕ੍ਕੀਵਾਦੀ ਚ ਯੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਕੋ, ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਚ ਤਦੁਭਯੰ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਨ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ਯਦਿ ਪਨਾਯੰ ਅਤ੍ਤਾ ਅਨ੍ਤਵਾ ਸਿਯਾ, ਦੂਰਦੇਸੇ ਉਪਪਜ੍ਜਨਾਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦਿ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਨ ਸਿਯਾ। ਅਥ ਅਨਨ੍ਤੋ, ਇਧ ਠਿਤਸ੍ਸ ਦੇਵਲੋਕਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਸੁਖਦੁਕ੍ਖਾਨੁਭਵਨਮ੍ਪਿ ਸਿਯਾ। ਸਚੇ ਪਨ ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤੋ ਚ, ਤਦੁਭਯਦੋਸਸਮਾਯੋਗੋ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਅਨ੍ਤਵਾ, ਅਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਚ ਅਬ੍ਯਾਕਰਣੀਯੋ ਅਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵੰ ਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਪਚ੍ਛਿਮਵਾਦੀਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਾਨੰ ਵਸੇਨ ਉਭਯਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਵਾਦਸ੍ਸ। ਪੁਰਿਮਵਾਦੀਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪਨ ਕਥੰ ਵਿਸੁੰ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਉਪਚਾਰਵੁਤ੍ਤਿਯਾ। ਸਮੁਦਿਤੇਸੁ ਹਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਵਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਤ੍ਥ ਨਿਰੁਲ੍ਹਤਾਯ ਪਚ੍ਚੇਕਮ੍ਪਿ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦੀਸੁ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਯਥਾ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਅਟ੍ਠਵਿਮੋਕ੍ਖਪਰਿਯਾਯੋ, ਯਥਾ ਚ ਲੋਕੇ ਸਤ੍ਤਾਸਯੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸਤੋ ਪੁਰਿਮਕਾਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਯੰ ਤਤ੍ਥ ਵੋਹਾਰੋ ਕਤੋ। ਤੇਸਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨੰ ਤਥਾਰੂਪਚੇਤੋਸਮਾਧਿਸਮਧਿਗਮਤੋ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲੰ ''ਅਨ੍ਤਵਾ ਨੁ ਅਯੰ ਲੋਕੋ, ਅਨਨ੍ਤੋ ਨੂ''ਤਿ ਉਭਯਾਕਾਰਾਵਲਮ੍ਬਿਨੋ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਨਿਰੁਲ੍ਹੋ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਭਾਵੋ ਵਿਸੇਸਲਾਭੇਨ ਤਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਪਿ ਏਕੰਸਗ੍ਗਾਹੇ ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧਰੁਲ੍ਹਿਯਾ ਵੋਹਰੀਯਤੀਤਿ।

੫੪-੬੦. **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਤਕ੍ਕਯਤੀਤਿ ਤਕ੍ਕੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੪) ਸਦ੍ਦਤੋ, ''ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਤਕ੍ਕੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੪) ਅਤ੍ਥਤੋ ਚ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾ। **ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੁਸਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਵਨ੍ਤਾਦਿਨੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇਨ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨੁਸ੍ਸੁਤਿਤਕ੍ਕੀਸੁਦ੍ਧਤਕ੍ਕੀਨਮ੍ਪਿ ਇਧ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ''ਨਚ੍ਚਗੀਤਵਾਦਿਤਵਿਸੂਕਦਸ੍ਸਨਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧੦, ੧੯੪) ਵਿਯ ਸੁਤਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਗਹਿਤਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਅਨ੍ਤਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਦਾ ਭਾਵਪਰਾਮਸਨਵਸੇਨੇਵ ਇਮੇਸੰ ਵਾਦਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਸੇਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੯੭-੯੮)।

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੧. **ਨ ਮਰਤੀ**ਤਿ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ। ''ਏਵਮ੍ਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ **ਵਿਵਿਧੋ** ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੋ **ਖੇਪੋ** ਪਰੇਨ ਪਰਵਾਦੀਨੰ ਖਿਪਨੰ **ਵਿਕ੍ਖੇਪੋ।** ਅਮਰਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਾਚਾਯ ਚ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਨੋ। ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਨੋ ਏਵ **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਾ। ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਨ੍ਧਾਵਤਿ** ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਸਭਾਵੇ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਅਮਰਾ ਵਿਯ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੀਤਿ ਵਾ ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

੬੨. ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਿਨੋ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ, ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇਪਿ ਸਭਾਵਭੇਦਵਸੇਨੇਵ ਞਾਤੁੰ ਞਾਣਬਲੰ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਪਦਾਨੰ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਕਮ੍ਮਪਥਵਸੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਠਮਨਯਵਸੇਨੇਵ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਤਾਯ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਵਿਭਾਵੇਤੁੰ **"ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋਤਿ ਅਨਿਯਮਿਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਨਿਯਮਿਤਵਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦੀਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕਾਰੇ ਅਟ੍ਠਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣੰ, ਪਰਵਾਦਿਨਾ ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਪਕਾਰੇ ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦੁਤਿਯਨਯਵਸੇਨ ਅਮਰਾਸਦਿਸਾਯ ਅਮਰਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਇਦੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਿਯਮਤੋਵ ਸਸ੍ਸਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਤਕ੍ਕੀਵਾਦਾਨੰ ਪਟਿਸੇਧਨੇਨ ਤੰ ਤੰ ਵਾਦੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਤ੍ਤਾ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਨੋ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਨ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਵਾਦਤ੍ਤਾ ਨ ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿ ਪਕ੍ਖੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਯੰ ਪਨ…ਪੇ॰… ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਾਦੀਨੰ ਅਬ੍ਯਾਕਰਣੇਨ ਤਮੇਵ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ ''ਇਦੰ ਕੁਸਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪੁਟ੍ਠੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ"**ਤਿ।

੬੩. ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਪ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤੋਪਿ ਯੇਸਮਹਂ ਸਮਯੇਨ ਕੁਸਲਮੇਵ ''ਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ, ਅਕੁਸਲਮੇਵ ਚ ''ਅਕੁਸਲ''ਨ੍ਤਿ ਬਜਾਕਰੇਯਜਂ, ਤੇਸੁ ਤਥਾ ਬਜਾਕਰਣਹੇਤੁ ''ਅਹੋ ਵਤ ਰੇ ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਸਮ੍ਮਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਸੁ ਮਮ ਛਨ੍ਦੋ ਵਾ ਰਾਗੋ ਵਾ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਸਮ੍ਭਵਤਿ। **ਦੋਸੋ ਵਾ ਪਟਿਘੋ** ਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਣ੍ਡਿਤਭਾਵਵਿਸਯਾਨਂ ਰਾਗਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਯੋਜਨਾ ਕਤਾ। **''ਛਨ੍ਦਰਾਗਦ੍ਵਯਂ ਉਪਾਦਾਨ''**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋਵ ''ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਆਗਤਾ, ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤੇ ਪਨ ਦੋਸੋਪਿ ''ਉਪਾਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ ''ਕੋਧੁਪਾਦਾਨਵਿਨਿਬਨ੍ਧਾ ਵਿਘਾਤਂ ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **''ਉਭਯਮ੍ਪਿ ਵਾ ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਨ''**ਨ੍ਤਿ । **ਦਲ੍ਹਗ੍ਗਹਣਂ** ਅਮੁਞ੍ਚਨਂ। ਪਟਿਘੋਪਿ ਹਿ ਉਪਨਾਹਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਨ ਮੁਞ੍ਚਤਿ। **ਵਿਹਨਨਂ** ਹਿਂਸਨਂ ਵਿਬਾਧਨਂ। ਰਾਗੋਪਿ ਹਿ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵਸੇਨ ਸਾਰਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਂ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ। ਵਿਨਾਸੇਤੁਕਾਮਤਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

੬੪. **ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਯ। ਯੇਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ''ਪਣ੍ਡਿਤੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸੋ ਧਮ੍ਮੋ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚਂ, ਤੇਨ ਸੁਤਚਿਨ੍ਤਾਮਯਂ ਪਞ੍ਞਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਨ ਪਾਕਤਿਕਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਸਾਭਾਵਿਕਪਞ੍ਞਂ। ਕਤ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਵਾਚਕਤ੍ਤਾ ''ਕਤਵਿਜ੍ਜੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਕਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਞਾਣਾਨੁਯੁਤ੍ਤਂ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **''ਵਿਞ੍ਞਾਤਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾ''**ਤਿ। ਸਤ੍ਤਧਾ ਭਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਾਲਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਂਸੁਕੋਟਿਵੇਧਕੋ **''ਵਾਲਵੇਧੀ''**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ।

੬੫-੬. ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਪੁਰਿਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਸਭਾਵਾਨਵਬੋਧਤੋ ਅਤ੍ਥੇਵ ਮਨ੍ਦਭਾਵੋ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਵਬੋਧਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧਵਿਸੇਸੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਦਭਾਵਾ ਪਚ੍ਛਿਮੋਯੇਵ ਮਨ੍ਦਮੋਮੂਹਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਨੁ ਚ ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸਾਪਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ'ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਮੇ ਅਸ੍ਸ, 'ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ'ਤਿ ਇਤਿ ਤੇ ਨਂ ਬਜਾਕਰੇਯਜਂ, ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਵਚਨਤੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨਵਬੋਧਸ੍ਸ ਅਵਬੋਧੋ ਅਤ੍ਥਿਯੇਵਾਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਵਿਯ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਧਮ੍ਮਬਜਾਕਰਣਨਿਬਨ੍ਧਨਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਭਯਪਰਿਜਿਗੁਚ੍ਛਨਕਾਰੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਅਥ ਖੋ ਮਹਾਮੂਲ੍ਹੋਯੇਵ। ਅਥ ਵਾ ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਤ੍ਥਂ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ'ਤਿ ਇਤਿ ਚੇ ਮਂ ਪੁਚ੍ਛਸੀ''ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਠਪਨਮੇਵ ਤੇਨ ਦਸ੍ਸੀਯਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਧਮ੍ਮਾਨਵਬੋਧੋਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੇਨ ''ਮਨ੍ਦੋ ਚੇਵ ਮੋਮੂਹੋ ਚਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਥਾਵਾਦਿਨਂ ਸਞ੍ਜਯਂ ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਂ ਆਰਬ੍ਭ ''ਅਯਂ ਵਾ ਇਮੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਬ੍ਬਮਨ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਮੂਲ੍ਹੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੧) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ''ਅਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ''ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ''ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ''ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਕਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ''ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਪਰੋਲੋਕੋ''ਤਿ ਉਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਏਵ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ''ਨੇਵ ਅਤ੍ਥਿ ਨ ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋਲੋਕੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਤ੍ਤਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇ ਸਤਿ ਪਕਾਰਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਿਤਾਨਤ੍ਥਿਤਾਹਿ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਕਾਰੋ ਪਰੋਲੋਕੋਤਿ ਵਿਕ੍ਖੇਪਞ੍ਞੇਵ ਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਵਾ ਪੁਚ੍ਛਾ। ਸੇਸਚਤੁਕ੍ਕਤ੍ਤਯੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਪੁਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਤਿਕੋ ਵਿਯ ਹਿ ਕਾਯਸਙ੍ਖਾਰਤ੍ਤਿਕੇਨ ਪੁਰਿਮਚਤੁਕ੍ਕਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੇਸਚਤੁਕ੍ਕਤ੍ਤਯੇਨ ਅਤ੍ਤਪਰਾਮਾਸਪੁਞ੍ਞਾਦਿ ਫਲਤਾਚੋਦਨਾਨਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤੋਤਿ।

ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ ਸਸ੍ਸਤਾਦੀਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰੁਚ੍ਚਨਤਾਯ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਞ੍ਞੇਵ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ''ਏਵਨ੍ਤਿਪਿ ਮੇ ਨੋ''ਤਿਆਦਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰਪਟਿਸੇਧਨਵਸੇਨ ਵਿਕ੍ਖਿਪਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। ਨਨੁ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਿਨੋ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਜਾਨਨਂ ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਕ੍ਖੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਂ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਨ੍ਤਿ? ਨ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ, ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨੇਵ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਞ੍ਚਯੋ ਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤੋ ਰਞ੍ਞਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਨਾ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪਰਲੋਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਂ ਪਟਿਸੇਧਨਮੁਖੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਂ ਬਜਾਕਾਸਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕੋ ਕੁਸਲਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮੇ, ਪਰਲੋਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਮਾਨੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਟ੍ਠੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਨਮਤ੍ਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਕਥਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਭਾਵੋ। ਨ ਹਿ ਅਵਤ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਵਿਯ

ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਮਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣਮਤ੍ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਵਸੇਨ। ਸਸ੍ਸਤਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵਿਟ੍ਠੋਯੇਵ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਤਾਯ ਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮੇ ਪਰਲੋਕਤ੍ਤਿਕਾਦੀਨਿ ਚ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਪ੍ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਵਿਞ੍ਞਾਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਰੰ ਵਿਞ੍ਞਾਪੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਭਯੇਨ ਚ ਵਿਕ੍ਖੇਪੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਯਾਸੰ ਸਤ੍ਤੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੭-੯੮) ਅਥ ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਾਨੰ ਤਬ੍ਬਿਪਾਕਾਨਞ੍ਚ ਅਨਵਬੋਧੇਨ ਅਸਦ੍ਦਹਨੇਨ ਚ ਤਬ੍ਬਿਸਯਾਯ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਕ੍ਖੇਪਕਰਣੰਯੇਵ ਸੁਨ੍ਦਰਨ੍ਤਿ ਖਨ੍ਤਿੰ ਰੁਚਿੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਸੁੰਯੇਵੇਸਾ ਏਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਸਤ੍ਤਭਙ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਥਾ ਚ ਵੁਤ੍ਤੰ ‘‘ਪਰਿਯਨ੍ਤਰਹਿਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿ ਚੇਵ ਵਾਚਾ ਚਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੧)। ਕਥੰ ਪਨਸ੍ਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ? ਉਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਅਨਭਿਨਿਵੇਸਤੋ। ਨਤ੍ਥਿ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਯਥਾਭੂਤਵੇਦੀ ਵਿਵਾਦਬਹੁਲਤ੍ਤਾ ਲੋਕਸ੍ਸ, ‘‘ਏਵਮੇਵ’’ਨ੍ਤਿ ਪਨ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰੇਨ ‘‘ਧਮ੍ਮਨਿਜ੍ਝਾਨਨਾ ਅਨਾਦਿਕਾਲਿਕਾ ਲੋਕੇ’’ਤਿ ਗਾਹਵਸੇਨ ਸਸ੍ਸਤਲੇਸੋਪੇਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਤਿਯੇਵ।

ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੬੭. ਅਧਿਚ੍ਚ ਯਦਿਚ੍ਛਕੰ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਾਰਣੰ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਵੁਦ੍ਧਿਪੁਬ੍ਬੰ ਵਾ ਵਿਨਾ ਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਤਲੋਕਸਞ੍ਞਿਤਾਨੰ ਖਨ੍ਧਾਨੰ ਅਧਿਚ੍ਚੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਾਰਮ੍ਮਣੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਤਦਾਕਾਰਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ, ਤਦਾਕਾਰਸਹਚਰਿਤਤਾਯ ਚ ‘‘ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤਿ, ਕੁਨ੍ਤਾ ਪਚਰਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਚ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ।

੬੮-੭੩. **ਦੇਸਨਾਸੀਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਸਨਾਯ ਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵੇਨ ਗਹਣੰ, ਤੇਨ ਸਞ੍ਞੰਯੇਵ ਧੁਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਭਗਵਤਾ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਨ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਅਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਯਥਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਸਮਾਧਿੰ ਪਞ੍ਞੰ ਵਾ ਧੁਰੰ ਕਰੋਤਿ, ਏਵੰ ਲੋਕਿਯਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਞ੍ਞੰ ਵਾ ਧੁਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਝਾਨੰ ਭਾਵੇਤਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੨੭੭) ਪਞ੍ਚਙ੍ਗਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੫ (ਖ)] ਪਞ੍ਚਞਾਣਿਕੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ, [ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੫ (ਜ); ਵਿਭ॰ ੨.੮੦੪] ਪਞ੍ਞਾਯ ਚਸ੍ਸ ਦਿਸ੍ਵਾ ਆਸਵਾ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਾ ਹੋਨ੍ਤੀ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੭੧) ਤਥਾ ‘‘ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਕਾਮਾਵਚਰੰ ਕੁਸਲੰ ਚਿਤ੍ਤੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਹੋਤਿ, (ਧ॰ ਸ॰ ੧) ਕਿੰਚਿਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵੰ ਭਿਕ੍ਖੁ (ਪਾਰਾ॰ ੧੪੬, ੧੮੦) ਮਨੋਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਧਮ੍ਮਾ, (ਧ॰ ਪ॰ ੧, ੨; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੯੦; ਪੇਟਕੋ॰ ੮੩) ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਤ੍ਤਾ ਨਾਨਤ੍ਤਕਾਯਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਨੋ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩੨, ੩੪੨, ੩੫੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੪; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੮੩) ਨ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਨਿ ਸੁਤ੍ਤਾਨਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੫੮) ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਕਾਨਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾਨਿ। **ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਯੇ। ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਹਿ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੇ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਨੋ, ਸਞ੍ਞਾਵਿਰਾਗਾਵਿਰਾਗੇਸੁ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸਦਸ੍ਸਿਨੋ ਵਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਅਕ੍ਖਣਭੂਮਿਯੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਾਸਨਿਕਾ। **ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇ ਪਠਮਾਦੀਨਿ ਤੀਣਿ ਝਾਨਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਚਿਣ੍ਣਵਸੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਧਿਗਮਾਯ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ “**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇਯੇਵ ਪਰਿਕਮ੍ਮੰ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਯਥੇਵ ਹਿ ਰੂਪਪਟਿਭਾਗਭੂਤੇਸੁ ਕਸਿਣਵਿਸੇਸੇਸੁ ਰੂਪਵਿਭਾਵਨੇਨ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਸਚ੍ਛਿਕਰੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਅਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਵਿਗ੍ਗਹਤਾਯ ਅਰੂਪਪਟਿਭਾਗਭੂਤੇ ਕਸਿਣਵਿਸੇਸੇ ਅਰੂਪਵਿਭਾਵਨੇਨ ਅਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਅਧਿਗਮੀਯਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ ਰੋਗੋ ਸਞ੍ਞਾ ਗਣ੍ਡੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੪) ‘‘ਧਿ ਚਿਤ੍ਤੰ, ਧਿਬ੍ਬਤੇ ਤੰ ਚਿਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚ ਨਯੇਨ ਅਰੂਪਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨੇਨ, ਤਦਭਾਵੇ ਚ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਭਾਵਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣੰ, ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾ ਪਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਉਪਚਾਰੇਨ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨੰ। ਯਦਿ ਏਵੰ

‘‘ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਕਾਸਕਸਿਣੇਪੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਅਰੂਪਪਟਿਭਾਗਤਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ? ਇਚ੍ਛਿਤਮੇਵੇਤਂ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਅਵਚਨਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਅਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵੇਨ। ਯਥਾ ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾ ਵਿਰਜ੍ਜਨੀਯਧਮ੍ਮਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਾ, ਵਿਰਜ੍ਜਨੀਯਧਮ੍ਮਪਟਿਭਾਗਭੂਤੇ ਚ ਵਿਸਯਵਿਸੇਸੇ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਏਵਂ ਅਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਪੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋ, ਤਿਤ੍ਥਿਯੇਹੇਵ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤਾਯ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਿਸਯਪਥੇਸੁਪਨਿਬਨ੍ਧਨਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਞਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਤੋ ਦਿਟ੍ਠਿਵਨ੍ਤੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬਾਚਰਿਯੇਹਿ ਚਤੁਤ੍ਥੇਯੇਵ ਭੂਤਕਸਿਣੇ ਅਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਕਿਞ੍ਚ ਵਣ੍ਣਕਸਿਣੇਸੁ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਭੂਤਕਸਿਣਤ੍ਤਯੇਪਿ ਵਣ੍ਣਪਟਿਚ੍ਛਾਯਾਵ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਞਾਨਸ੍ਸ ਲੋਕਵੋਹਾਰਾਨੁਰੋਧੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਤੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੫੭) ਪਥਵੀਕਸਿਣਸ੍ਸ ਆਦਾਸਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲੂਪਮਾਵਚਨਞ੍ਚ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਚਤੁਤ੍ਥਂ ਪਨ ਭੂਤਕਸਿਣਂ ਭੂਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਯਮੇਵ ਞਾਨਸ੍ਸ ਗੋਚਰਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਅਰੂਪਪਟਿਭਾਗਤਾ ਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਵਾਯੋਕਸਿਣੇਯੇਵ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਇਧੇਵਾਤਿ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਯੇਵ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ। ਯਦਿ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਪਾਤੁਭਵਤਿ, ਕਥਮਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਵਿਨਾ ਤਤ੍ਥ ਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਕਥਂ ਪਨ ਰੂਪਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪਧਾਤੁਯਂ ਅਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਸਮਾਨਜਾਤਿਯਮੇਵ। ਕਸ੍ਮਾ? ਇਧੇਵ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਬਲੀਕਾਰਾਹਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਰੂਪਧਾਤੁਯਂ ਰੂਪੇਨ ਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਂ ਕਾਰਣਂ ? ਇਧੇਵ ਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਅਪਿ ਚ ਯਥਾ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਰੂਪੇ ਅਵਿਗਤਤਣ੍ਹਂ, ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਰੂਪੇਨ ਸਮ੍ਭਵਤੋ ਰੂਪਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਰੂਪੇ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਰੂਪੇਨ ਰੂਪਨਿਰਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਕਾਰਣਸ੍ਸ, ਏਵਂ ਯਸ੍ਸ ਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਕਾਰਣਂ ਵਿਗਤਤਣ੍ਹਂ ਅਰੂਪੇ, ਤਸ੍ਸ ਵਿਨਾ ਅਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਮਤ੍ਤਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ। ਕਥਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਕੇਵਲੋ ਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਪਚ੍ਚਯਰਹਿਤੋ ਚਿਰਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬਂ, ਕਿਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਕਾਲਂ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਚੋਦਨਂ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ “**ਯਥਾ ਨਾਮ ਜਿਯਾਵੇਗੁਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਸਰੋ**”ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਮਾਗਮੋਯੇਵ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਤ੍ਤਕਮੇਵ ਕਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਂਸਤੋ ਪਞ੍ਚ ਮਹਾਕਪ੍ਪਸਤਾਨਿਪਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਸਤ੍ਤਾ। **ਞਾਨਵੇਗੋ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਰਿਕ੍ਖਤੇ ਕਮ੍ਮਵੇਗੋ। **ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਤੀ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਨਿਰੋਧੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤਿ।

ਇਧਾਤਿ ਕਾਮਭਵੇ। ਕਥਂ ਪਨ ਅਨੇਕਕਪ੍ਪਸਤਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਚਿਰਨਿਰੁਦ੍ਧਤੋ ਵਿਞ੍ਞਾਣਤੋ ਇਧ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਸਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਨ ਹਿ ਨਿਰੁਦ੍ਧੇ ਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਮੁਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ? ਨਯਿਦਮੇਕਨ੍ਤਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਚਿਰਨਿਰੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਪਚ੍ਚਯਮਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿਯੇਵ, ਨ ਬੀਜਂ, ਬੀਜਂ ਪਨ ਕਮ੍ਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਤੋ ਬੀਜਭੂਤਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣਾਦੀਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਅਸਞ੍ਞਭਵਤੋ ਚੁਤਾਨਂ ਕਾਮਧਾਤੁਯਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ “**ਇਧ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**”ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ਨਾਮ ਉਤੁਨਿਯਾਮੇਨ ਪੁਪ੍ਫਗ੍ਗਹਣੇ ਨਿਯਤਕਾਲਾਨਂ ਰੁਕ੍ਖਾਨਂ ਵੇਖੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਵੇਖਬਲੇਨ ਨ ਯਥਾ ਨਿਯਾਮਤਾ ਹੋਤਿ ਪੁਪ੍ਫਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ, ਏਵਮੇਵ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਰੂਪਾਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵੇਖੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵੇਖਬਲਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਤੋ ਅਰੂਪਭਵੇ ਅਸਞ੍ਞਾਭਵੇ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਰੂਪਰਹਿਤਾ ਅਰੂਪਰਹਿਤਾ ਚ ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਨੁ ਏਤ੍ਥ ਜਾਤਿਸਤਸਹਸ੍ਸਦਸਸਂਵਟ੍ਟਾਦੀਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇ, ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰਤੋ ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਲਾਭੀਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੋ ਲਾਭੀਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ ਵਿਯ ਅਨੇਕਭੇਦੋ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਤ੍ਤਾ ਪਨ ਆਪਨ੍ਨਾਯ ਅਸਞ੍ਞੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਲਾਭੀਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੋ ਨਯਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਏਕੋਵ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹਤੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ ਆਗਤੋ ਸਬ੍ਬੋ ਦੇਸਨਾਨਯੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੇਪਿ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਲਾਭੀਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੋ ਅਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦੇਸਿਤੋ। ਅਵਸ੍ਸਞ੍ਚ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਦੁਵਿਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ‘‘ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿ ਚਾ’’ਤਿ। ਤਥਾ ਚ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਯਾਸਂ ਸਤ੍ਤੇਵ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਸੇਸਾ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯੋ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੯੭-੯੮)।

ਨਨੁ ਚ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ। ''ਅਹਞ੍ਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਨਾਹੋਸਿ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਅਪੁਬ੍ਬਸਤ੍ਤਪਾਤੁਭਾਵਗ੍ਗਾਹਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਸਦਾਭਾਵਗਾਹਿਨੀ ਚ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿ ''ਅਤ੍ਥਿਤ੍ਵੇਵ ਸਸ੍ਸਤਿਸਮ''ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ? ਨੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤੇ ਕੋਟਿਅਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਯਦਿਪਿ ਹਿ ਅਯਂ ਵਾਦੋ ''ਸੋਮ੍ਹਿ ਏਤਰਹਿ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਨ੍ਤਤਾਯ ਪਰਿਣਤੋ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੮) ਅਤ੍ਤਨੋ ਲੋਕਸ੍ਸ ਚ ਅਤੀਤਕੋਟਿਪਰਾਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਨ ਤੇਸਂ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਨਾਗਤੇ ਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਸੇਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਾਗਤਕਾਲੇਸੁ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਦਸ੍ਸਨਪਭਾਵਿਤੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੋ। ਯਥਾਹ ''ਸਸ੍ਸਤਿਸਮਂ ਤਥੇਵ ਠਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ, ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਨਾਗਤਕਾਲਪਰਾਮਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾਤਿ? ਨ, ਸਮੁਦਾਗਮਸ੍ਸ ਅਤੀਤਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਨੇਸਂ ਸਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਅਤੀਤਂਸਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਹਿ, ਤਪ੍ਪਟਿਰੂਪਕਾਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਪ੍ਪਭਾਵਿਤਤਕ੍ਕਨੇਹਿ ਚ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ, ਤਥਾ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣੇਨ ਵਾਦਿਵਰੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾਮਿਨਾ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਅਗਤਿਞ੍ਚ ਗਤਿਞ੍ਚ ਯਥਾਭੂਤਂ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤਾ ਏਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਾਵਤਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਾ, ਯਥਾ ਚ ਦੇਸਿਤਾ, ਤਥਾ ਤਥਾਵ ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਿਵਿਚਾਰਣਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਅਚਿਨ੍ਤੇਯ੍ਯੋ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋਤਿ।

ਦੁਤਿਯਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੪. ''ਅਪਰਨ੍ਤੇ ਞਾਣਂ, ਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ **ਅਪਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ **"ਅਨਾਗਤਕੋਟ੍ਠਾਸਸਙ੍ਖਾਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿਆਦੀਸੁ ''ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਂ ਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਿਸੇਸਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਕ੍ਖਾਮ।

ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੫. ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨੋ, ਸੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਾ।** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ''ਉਦ੍ਧਂ ਮਰਣਾ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਾ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਞ੍ਞੀਵਾਦੋ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ** ''ਬੁਦ੍ਧਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਬੁਦ੍ਧੋ''ਤਿ ਯਥਾ। ਅਥ ਵਾ ਸਞ੍ਞੀਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਸਞ੍ਞੀ ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ, ਸਞ੍ਞੀ ਵਾਦੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾ।**

੭੬-੭੭. **ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਨੁ ਰੂਪਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਯ ਰੂਪਸ੍ਸਪਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ''ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ ਅਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ **"ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਞ੍ਞਾਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਸਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਕਸਿਣਰੂਪਂ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ? ਨ ਖੋ ਪਨੇਤਂ ਏਵਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ''ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ''ਤਿ, ਅਥ ਖੋ ''ਰੁਪ੍ਪਨਸੀਲੋ ਰੂਪੀ''ਤਿ। ਰੁਪ੍ਪਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਰੂਪਸਰਿਕ੍ਖਤਾਯ ਕਸਿਣਰੂਪਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਤਾਵਡ੍ਢਿਤਕਾਲਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਾਪਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਚ ''ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਪਰਿਤ੍ਤਵਿਪੁਲਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਸ ਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਨੋ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਾਯਭੇਦਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਤੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ"**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ ''ਰੂਪਂ ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਰੂਪੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇਪਿ ਨ ਦੋਸੋ। ਕਪ੍ਪਨਾਸਿਦ੍ਧੇਨਪਿ ਹਿ ਭੇਦੇਨ ਅਭੇਦਸ੍ਸਾਪਿ ਨਿਦ੍ਦੇਸਦਸ੍ਸਨਤੋ, ਯਥਾ ''ਸਿਲਾਪੁਤ੍ਤਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ। ਰੁਪ੍ਪਨਂ ਵਾ ਰੂਪਸਭਾਵੋ ਰੂਪਂ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਰੂਪੀ,** ਅਤ੍ਤਾ ''ਰੂਪਿਨੋ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਸ॰ ਦੁਕਮਾਤਿਕਾ ੧੧) ਵਿਯ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਰੂਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਵਚਨਂ ਞਾਯਾਗਤਮੇਵਾਤਿ **"ਕਸਿਣਰੂਪਂ 'ਅਤ੍ਤਾ'ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨਿਯਤਵਾਦਿਤਾਯ ਕਮ੍ਮਫਲਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤੋ ਨਤ੍ਥਿ ਆਜੀਵਕੇਸੁ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭੋਤਿ ਆਹ **"ਆਜੀਵਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਛਲਾਭਿਜਾਤੀਸੁ ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚੇ ਆਜੀਵਕਾ

ਪਟਿਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤਸ੍ਸ ਰੋਗੋ ਭਙ੍ਗੋਤਿ **ਅਰੋਗੋ**ਤਿ ਅਰੋਗ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਰੋਗਰਹਿਤਤਾਸੀਸੇਨ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਤਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋਤਿ ਆਹ “**ਅਰੋਗੋਤਿ ਨਿਚ੍ਚੋ**”ਤਿ।

ਕਸਿਣੁਗ੍ਘਾਟਿਮਾਕਾਸਪਠਮਾਰੁਪ੍ਪਵਿਞ੍ਞਾਣਨਤ੍ਥਿਭਾਵਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਾਨਿ **ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ** ਨਿਮ੍ਬਪਣ੍ਣੇ ਤਿਤ੍ਤਕਰਸੋ ਵਿਯ ਸਰੀਰਪਰਿਮਾਣੋ ਅਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਨਿਗਣ੍ਠਾਤਿ ਆਹ “**ਨਿਗਣ੍ਠਾਦਯੋ ਵਿਯਾ**”ਤਿ। **ਮਿਸ੍ਸਕਗਾਹਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਸਞ੍ਞਞ੍ਚਸ੍ਸ ‘‘ਸਞ੍ਞਾ’’ਤਿ ਗਹਣਵਸੇਨ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਰੂਪਾਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਤਾਯ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਰੂਪਭਾਵੇਨ ਅਰੂਪਭਾਵੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਉਪਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ‘‘ਰੂਪੀ ਚ ਅਰੂਪੀ ਚਾ’’ਤਿ ਅਭਿਨਿਵੇਸਂ ਜਨੇਸਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ ਵਿਯ, ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਮਿਸ੍ਸਕਗ੍ਗਹਣਵਸੇਨ ‘‘ਰੂਪੀ ਅਰੂਪੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੀ’’ਤਿ।

ਤਕ੍ਕਗਾਹੇਨੇਵਾਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਾਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਥਮ੍ਭਕੁਟ੍ਟਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿਸਙ੍ਘਾਤੋ ਵਿਯ ਨੇਵ ਰੂਪੀ, ਰੂਪਸਭਾਵਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਨ ਅਰੂਪੀਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਤਕ੍ਕਗਾਹੇਨ। ਅਥ ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕਵਾਦੇ ਵਿਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਪਟਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਵਲਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਦੇਸਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਇਧ ਕਾਲਵਤ੍ਥੁਭੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਅਯਮੇਵ ਵਿਸੇਸੋਤਿ। ਕਾਲਭੇਦਵਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਤਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨਂ ਸਹ ਅਨੁਪਟ੍ਠਾਨਤੋ। ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦਸ੍ਸ ਪਨ ਵਤ੍ਥੁਭੇਦਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੂਹਤੋ ‘‘ਏਕੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਤਕ੍ਕਨਵਸੇਨਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇ ਯਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ‘‘ਅਮਤਿ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤ੍ਥ ਭਾਵੋ ਓਸਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਯਦਿਪਿ ਅਟ੍ਠਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾਭੇਦਸਮ੍ਭਵਤੋ ‘‘ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਾਦੋ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਤਥਾਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਏਕਰੂਪੇਨੇਵ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪਟ੍ਠਾਨਤੋ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ “**ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ**”ਤਿ ਆਹ। ਤੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਸਮਾਪਨ੍ਨਕਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। ਏਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਲਾਭਿਨੋ ਏਵ ਵਾ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਭੇਦੇਨ ਸਞ੍ਞਾਭੇਦਸਮ੍ਭਵੇਪਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣੇ ਸਞ੍ਞਾਨਾਨਤ੍ਤੇਨ ਓਲਾਰਿਕੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਸਮਾਪਨ੍ਨਕਵਸੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। “**ਪਰਿਤ੍ਤਕਸਿਣਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤਿਪਿ ਸਞ੍ਞਾਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ‘‘ਸਞ੍ਞਾਯੇਵ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਸਿਣਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਿਸਯਦਸ੍ਸਨਂ, ਏਵਂ **ਵਿਪੁਲਕਸਿਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦੇ , ਇਧ ਚ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਚਤੁਕ੍ਕੇ ਪਠਮਦੁਤਿਯਵਾਦੇਹਿ ਇਮੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਵਾਦਾਨਂ ਵਿਸੇਸੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਨਭੇਦੇਨ ਸਤਿਪਿ ਕੇਹਿਚਿ ਵਿਸੇਸੇ ਕੇਹਿਚਿ ਨਤ੍ਥਿ ਯੇਵਾਤਿ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਙ੍ਗੁਟ੍ਠਪ੍ਪਮਾਣੋ ਅਤ੍ਤਾ, ਯਵਪ੍ਪਮਾਣੋ, ਅਣੁਮਤ੍ਤੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਆਦਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਰਿਤ੍ਤੋ ਸਞ੍ਞੀ ਚਾਤਿ **ਪਰਿਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀ,** ਕਪਿਲਕਣਾਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਬ੍ਬਗਤਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣੋ ਸਞ੍ਞੀ ਚਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡਤਾਯ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਭਾਵਜਨਿਤੇਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞ੍ਞਾਣੇਨ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਪਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖਾਦਿਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨਾਵ ਦਿਟ੍ਠਾ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਨਨੁ ਚ ‘‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਵਾਦਾਨਂ ਅਪਰਨ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਤੋ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਨੁਪਨ੍ਨਨ੍ਤਿ? ਨਾਨੁਪਪਨ੍ਨਂ, ਅਨਾਗਤਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖਿਭਾਵਾਦਿਕਸ੍ਸ ਪਕਪ੍ਪਨਂ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ‘‘ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਮਾਨਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ’ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਤਸ੍ਸਂ ਤਸ੍ਸਂ ਭੂਮਿਯਂ ਬਹੁਲਂ ਸੁਖਾਦਿਸਹਿਤਧਮ੍ਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਤੇਸਂ ‘‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ’’ਤਿ

ਗਾਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਹਤ੍ਥਿਦਸ੍ਸਕਅਨ੍ਧਾ ਵਿਯ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਯਂ ਯਦੇਵ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਤਦੇਵ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਏਤ੍ਥ ਯੁਤ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਸਞ੍ਞੀ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੭੮-੮੩. ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪਠਮਵਾਦੋ, ''ਸਞ੍ਞਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਞ੍ਞਂਯੇਵ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਕਿਞ੍ਚਨਭਾਵੇਨ ਠਿਤਾਯ ਅਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ''ਅਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤੋ ਦੁਤਿਯਵਾਦੋ, ਤਥਾ ਸਞ੍ਞਾਯ ਸਹ ਰੂਪਧਮ੍ਮੇ, ਸਬ੍ਬੇ ਏਵ ਵਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮੇ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤਿਯਵਾਦੋ, ਤਕ੍ਕਗਾਹਵਸੇਨੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥਵਾਦੋ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਚਤੁਕ੍ਕੇਪਿ ਕਸਿਣਰੂਪਸ੍ਸ ਅਸਞ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵਤਾਯ ਅਸਞ੍ਞੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਥਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇਪਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਚੁਤਿਪਟਿਸਨ੍ਧੀਸੁ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਂ ਕਾਤੁਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾਯ ਸੁਖੁਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਠਮਵਾਦੋ, ਅਸਞ੍ਞੀਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸੁਖੁਮਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਵਸੇਨ, ਸਞ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵਤਾਪਟਿਜਾਨੇਨ ਚ ਦੁਤਿਯਵਾਦਾਦਯੋ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਏਵਂ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਸਤਿਪਿ ਕਾਰਣਪਰਿਯੇਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵੇ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਵਾਦਾਨਂ ਅਨਾਦਰਣੀਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **"ਤਤ੍ਥ ਨ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣਂ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤੇਸਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞੀਅਸਞ੍ਞੀਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀਵਾਦਾਨਂ ''ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ''ਤਿ ਵਚਨਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਗਹੋ ਪਾਕਟੋਯੇਵ।

ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੮੪. ਅਸਤੋ ਵਿਨਾਸਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਉਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਸਤੋ"**ਤਿ। ਯਥਾ ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਨਂ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਤਿਪਿ ਏਕਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਤਿਪਤਿਤੇਹਿ ਵਿਸੇਸੇ ਹੇਤੁਫਲਾਨਂ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਭਿਨ੍ਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਭਿਨ੍ਨਸਨ੍ਤਾਨਪਤਿਤਾਨਂ ਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਭੇਦਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਣਂ ਉਚ੍ਛੇਦਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ, ਏਵਂ ਹੇਤੁਫਲਭੂਤਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਪਿ ਸਭਾਵਭੇਦੇ ਏਕਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਏਕਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮਭੇਦਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ। ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਹਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੇਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਗਾਹੋ, ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਗਾਹਨਿਬਨ੍ਧਨੋ ਉਚ੍ਛੇਦਗਾਹੋ ਯਾਵਾਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਤਾਵਾਯਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿਯੇਵਾਤਿ ਗਹਣਤੋ, ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸੋ ਵਾ ਇਧ ਉਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਉਪਚ੍ਛੇਦ"**ਨ੍ਤਿ। ਵਿਸੇਸੇਨ ਨਾਸੋ **ਵਿਨਾਸੋ,** ਅਭਾਵੋ। ਸੋ ਪਨ ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੂਨਂ ਦਸ੍ਸਨਪਥਾਤਿਕ੍ਕਮੋਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਦਸ੍ਸਨ"**ਨ੍ਤਿ। ਅਦਸ੍ਸਨੇ ਹਿ ਨਾਸ-ਸਦ੍ਦੋ ਲੋਕੇ ਨਿਰੁਲ਼੍ਹੋਤਿ। **ਭਾਵਵਿਗਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵਾਪਗਮਂ। ਯੋ ਹਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਸੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਭਾਵੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। **ਲਾਭੀ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਲਾਭੀ। **ਚੁਤਿਮਤ੍ਤਮੇ**ਵਾਤਿ ਸੇਕ੍ਖਪੁਥੁਜ੍ਜਨਾਨਮ੍ਪਿ ਚੁਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਨ ਉਪਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗਾਭਾਵੇਨ, ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਕਰਣੇਨ ਵਾ ਉਪਪਾਤਂ ਦਟ੍ਠੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **"ਅਲਾਭੀ ਚ ਕੋ ਪਰਲੋਕਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀ"**ਤਿ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਵਸੇਨ, ਮਹਾਮੂਲ਼੍ਹਭਾਵੇਨੇਵ ਵਾ ''ਇਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪਰਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਅਨਵਬੋਧਮਾਹ। ਏਤ੍ਤਕੋਯੇਵ ਵਿਸਯੋ, ਯੋ ਯਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰੋਤਿ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਧੀਤੁਯਾ ਹਤ੍ਥਗਹਣ੍ਹਨਕਰਾਜਾਦਿ ਵਿਯ **ਕਾਮਸੁਖਗਿਦ੍ਧਤਾਯ** ਵਾ। **"ਨ ਪੁਨ ਵਿਰੂਹਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਪਤਿਤਪਣ੍ਣਾਨਂ ਵਣ੍ਟੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਭਾਵਮਾਹ। **ਏਵਮੇਵ ਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੋ ਬਨ੍ਧਨਾ ਪਵੁਤ੍ਤੋ ਨ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਯਤਿ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬੇ ਸਤ੍ਤਾ ਅਪ੍ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਕਮਰਣਮੇਵ ਨਿਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ। ਜਲਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੂਪਮਾ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। **ਤਥਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਲਾਭਿਨੋਪਿ ਚੁਤਿਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਅਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਇਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਵਾ"**ਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਥਾ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਿਕਵਾਦਾ ਏਕਨ੍ਤਅਲਾਭੀਵਸੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਯਥਾ ਚ ਉਦ੍ਧਮਾਘਾਤਨਿਕਸਞ੍ਞੀਵਾਦਚਤੁਕ੍ਕੋ ਏਕਨ੍ਤਲਾਭੀਵਸੇਨੇਵ, ਨ ਏਵਮਯਂ। ਅਯਂ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤੇਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਲਾਭੀਅਲਾਭੀਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਤ੍ਥ**

ਦ੍ਵੇ ਜਨਾ’’ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਹਿ ਇਧ ਅਞ੍ਞਥਾ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ? ਵੁਚ੍ਚਤੇ – ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ, ਤੇ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਵਿਧੇਨਾਕਾਰੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਇਧਾਪਿ ਚ ਏਵਂ ਭਗਵਾ ਦੇਸੇਯ੍ਯ ‘‘ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕਚ੍ਚੋ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਆਤਪ੍ਪਮਨ੍ਵਾਯ... ਪੇ॰... ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਚੁਤੂਪਪਾਤਞਾਣਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਨਿਨ੍ਨਾਮੇਤਿ, ਸੋ ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕੇਨ ਅਰਹਤੋ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਤਿ, ਪੁਥੁਨਂ ਵਾ ਪਰਸਤ੍ਤਾਨਂ, ਨ ਹੇਵ ਖੋ ਤਦੁਦ੍ਧਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, ਸੋ ਏਵਮਾਹ ‘ਯਥਾ ਖੋ ਭੋ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ’’’ ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਿਸੇਸਲਾਭਿਨੋ, ਤਕ੍ਕਿਨੋ ਚ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਿਦੇਸਨਾਹਿ ਅਞ੍ਞਥਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਅਥ ਵਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨ ਇਧ ਤਕ੍ਕੀਵਾਦਿਤੋ ਵਿਸੇਸਲਾਭੀਵਾਦੋ ਭਿਨ੍ਨਾਕਾਰੋ, ਅਥ ਖੋ ਸਮਾਨਭੇਦਤਾਯ ਸਮਾਨਾਕਾਰੋਯੇਵਾਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥਂ ਭਗਵਤਾ ਅਯਮੁਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਪੁਰਿਮਵਾਦੇਹਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਾਕਾਰੋ ਦੇਸਿਤੋ। ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਹਿ ਤਕ੍ਕਿਨੋਪਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾਦਿਵਸੇਨ ਅਧਿਗਮਵਤੋ ਵਿਯ ਇਧ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ। ਅਥ ਵਾ ਨ ਇਮਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਭਗਵਤਾ ਅਨਾਗਤੇ ਏਵਂ ਭਾਵੀਵਸੇਨ ਦੇਸਿਤਾ, ਨਾਪਿ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਸੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਯਥਾ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ‘‘ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਤਥਾ ਯਥਾਭੁਚ੍ਚਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਕਾਸਿਤਾ। ਯੇਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰਾ ਅਪੁਥੁਜ੍ਜਨਗੋਚਰਾ ਬੁਦ੍ਧਧਮ੍ਮਾ ਪਕਾਸਨ੍ਤਿ, ਯੇਸਞ੍ਚ ਪਰਿਕਿਤ੍ਤਨੇਨ ਤਥਾਗਤਾ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਥੋਮਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੀਹਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੇਹਿ ਯਥਾ ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਭਵਦਸ੍ਸੀਹਿ ਅਪਰਭਵਦਸ੍ਸੀਨਂ ਤੇਸਂ ਵਾਦਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਸਕਸਕਵਾਦਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ, ਤਥਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਰਿਮਦੇਸਨਾਹਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਪਵਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਨ ਚੋਦੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਭਵਭੇਦਵਸੇਨ ਵਿਯ ਕਾਮਰੂਪਭਵਭੇਦਵਸੇਨਾਪਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਥ ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਕਾਮਰੂਪਭਵਭੇਦਵਸੇਨ ਵਿਯ ਅਰੂਪਭਵਵਸੇਨਾਪਿ ਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਏਵਞ੍ਚ ਸਤਿ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤਕਤੋ ਬਹੁਤਰਭੇਦੋ, ਅਪ੍ਪਤਰਭੇਦੋ ਵਾ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਏਵਂ ਪਕਾਰਾਪਿ ਚੋਦਨਾ ਅਨਵਕਾਸਾਵਾਤਿ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯੁਤ੍ਤਂ ਤਾਵ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਤੀਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਾਦਾਨਂ, ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਤ੍ਤਭਾਵਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੁਤ੍ਥਾਦੀਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਾਦੇਸੁ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ । ਨ ਹਿ ਅਰੂਪੀਨਂ ਕਾਯੋ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਵਤ੍ਤਵੋਹਾਰੇਨੇਵ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕੋ ਅਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇਪਿ ਕਾਯਵੋਹਾਰਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਆਹ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ’’ਤਿ। ਯਥਾ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਥਾ ਚ ਭਗਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ, ਅਰੂਪਕਾਯਭਾਵਤੋ ਵਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਸਮੂਹਭੂਤੇ ਅਰੂਪਤ੍ਤਭਾਵੇ ਕਾਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕਾਮਦੇਵਤ੍ਤਭਾਵਾਦਿਨਿਰਵਸੇਸਵਿਭਵਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਾਨਂ ਦੁਤਿਯਵਾਦਾਦੀਨਂ ਯੁਤ੍ਤੋ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਭਾਵੋ ਅਨਾਗਤਦ੍ਧਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸਂ ਵਾਦਾਨਂ, ਨ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਮਨੁਸ੍ਸਤ੍ਤਭਾਵਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਕਸ੍ਸ ਪਠਮਵਾਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਵਿਸਯਤ੍ਤਾ। ਦੁਤਿਯਵਾਦਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਵਾਦਸਙ੍ਗਹਿਤਸ੍ਸੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਤਦੁਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਿਭਵੋਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਤੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਤਾ, ਤਥਾ ਚ ‘‘ਨੋ ਚ ਖੋ ਭੋ ਅਯਂ ਅਤ੍ਤਾ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਯਂ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਭੋ ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ, ਤਂ ਮਨੁਸ੍ਸਕਾਯਵਿਸੇਸਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਬ੍ਬਥਾ ਅਞ੍ਞਭਾਵਤੋਤਿ? ਨੋ ਨ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਇਧਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤੇਪਿ ਚ ਪਠਮਵਾਦਵਿਸਯਸ੍ਸ ਅਨਾਗਤਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ ਪਠਮਵਾਦਿਨੋਪਿ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਤਾਯ ਨ ਕੋਚਿ ਵਿਰੋਧੋਤਿ।

ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੯੩. **ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ ਞਾਣੇਨ ਉਪਲਦ੍ਧਧਮ੍ਮੋ। ਤਤ੍ਥ ਯੋ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯੋ, ਸੋਪਿ ਸੁਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਸਯੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਧਮ੍ਮੋ ਵੁਚ੍ਚਤੀ**”ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚ “**ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਟਿਲਦ੍ਧਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸੇਤਂ**

ਅਧਿਵਚਨ'ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੯੫. **ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਯਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਞਾਤਿਭੋਗਰੋਗਸੀਲਦਿਟ੍ਠਿਬਜਸਨੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਚੇਤਸੋ ਅਨ੍ਤੋ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੰ ਨਿਜ੍ਝਾਯਨੰ ਸੋਚਨੰ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਯਨੰ, ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਯਨਲਕ੍ਖਣੋ। **ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਲਾਲਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੋ**ਤਿ ਤੰ ਸੋਕੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਹੇਤੁੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੰ, ਭੁਸੰ ਵਿਲਾਪਨੰ ਲਾਲਪ੍ਪਨੰ, ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ ਲਾਲਪ੍ਪਨਞ੍ਚ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਲਾਲਪ੍ਪਨੰ, ਤੰ ਲਕ੍ਖਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਲਾਲਪ੍ਪਨਲਕ੍ਖਣੋ। ਞਾਤਿਬਜਸਨਾਦਿਨਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਪਰਿਦੇਵੇਨਾਪਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਗਤਸੋਕਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ ਭੁਸੋ ਆਯਾਸੋ **ਉਪਾਯਾਸੋ।** ਸੋ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤਸੋ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਕਾਰੋ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਵਿਸਾਦਲਕ੍ਖਣੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ।

੯੬. ਵਿਤਕ੍ਕਨੰ **ਵਿਤਕ੍ਕਿਤੰ,** ਤੰ ਪਨ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਸਭਾਵੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋਯੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿ...ਪੇ॰... ਵਿਤਕ੍ਕੋ**"ਤਿ। ਏਸ ਨਯੋ **ਵਿਚਾਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। ਖੋਭਕਰਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾਨੰ ਤੰਸਹਿਤੰ ਝਾਨੰ ਸਉਬ੍ਬਿਲਨੰ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਸਕਣ੍ਡਕੰ ਵਿਯ ਖਾਯਤੀ**"ਤਿ।

੯੭. ਯਾਯ ਉਬ੍ਬਿਲਾਪਨਪੀਤਿਯਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਯ ਚਿਤ੍ਤੰ ''ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਾ ਪੀਤਿ **ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤਤ੍ਤੰ** ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਬ੍ਬਿਲਭਾਵੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪੀਤਿਯਾ ਸਤਿ ਹੋਤਿ, ਨਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ "**ਉਬ੍ਬਿਲਭਾਵਕਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

੯੮. **ਆਭੋਗੋ**ਤਿ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਭੁਗ੍ਗਭਾਵੋ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਓਣਤਭਾਵੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸੁਖੇਨ ਹਿ ਚਿਤ੍ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਨਤੰ ਹੋਤਿ, ਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਵਿਯ ਅਪਨਤੰ, ਨਾਪਿ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖੇਨ ਵਿਯ ਅਨਭਿਨਤੰ ਅਨਪਨਤਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ ''ਖੁਪ੍ਪਿਪਾਸਾਦਿਅਭਿਭੂਤਸ੍ਸ ਵਿਯ ਮਨੁਞ੍ਞਭੋਜਨਾਦੀਸੁ ਕਾਮੇਹਿ ਵਿਵੇਚਿਯਮਾਨਸ੍ਸੁਪਾਦਾਰਮ੍ਮਣਪਤ੍ਥਨਾ ਵਿਸੇਸਤੋ ਅਭਿਵਡ੍ਢਤਿ, ਉਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਕਾਮਰਸਸ੍ਸ ਯਾਵਦਤ੍ਥੰ ਤਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਮਨੁਞ੍ਞਵਰਸਭੋਜਨੰ ਭੁਤ੍ਤਾਵਿਨੋ ਵਿਯ ਸੁਹਿਤਸ੍ਸ ਭੋਤ੍ਤੁਕਾਮਤਾ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬਜਤਾ ਨ ਹੋਤਿ, ਵਿਸਯਸ੍ਸਾਗਿਦ੍ਧਤਾਯ ਵਿਸਯੇਹਿ ਦੁਮ੍ਮੋਚਿਯੇਹਿਪਿ ਜਲੂਕਾ ਵਿਯ ਸਯਮੇਵ ਮੁਞ੍ਚਤੀ''ਤਿ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਕਾਮਗੁਣਸਨ੍ਤਪ੍ਪਿਤਤਾਯ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਵੂਪਸਮੰ ਬਜਾਕਾਸਿ ਪਠਮਵਾਦੀ। ਕਾਮਾਦੀਨੰ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਿਤਾਯ, ਪਠਮਾਦਿਜ੍ਝਾਨਸੁਖਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਭਾਵਦਸ੍ਸਿਤਾਯ ਚ ਪਠਮਾਦਿਜ੍ਝਾਨਸੁਖਤਿਤ੍ਤਿਯਾ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖੁਪਚ੍ਛੇਦੰ ਬਜਾਕੰਸੁ ਦੁਤਿਯਾਦਿਵਾਦਿਨੋ, ਇਧਾਪਿ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੋ ਵਿਚਾਰੋ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਅਯੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸੋ – ਏਕਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਪਞ੍ਚ ਵਾਦਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਗ੍ਗਹਣੰ ਨ ਕਤੰ। ਕਥੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਾਪਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾਤਿ? ਤੰਤੰਸੁਖਵਿਸੇਸਸਮਙ੍ਗਿਤਾਪਟਿਲਦ੍ਧੇਨ ਬਨ੍ਧਵਿਮੋਕ੍ਖੇਨ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕਰੂਪੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਦੀਪਨਤੋ।

ਸੇਸਾਤਿ ਸੇਸਾ ਪਞ੍ਚਪਞ੍ਞਾਸ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ। ਤਾਸੁ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਵਾਦਾਦੀਨੰ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਕਾਸਿਤੋਯੇਵ।

੧੦੧-੩. ਕਿੰ ਪਨ ਕਾਰਣੰ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਾ ਏਵ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਵਿਸਯਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਪਨ ਤਦੁਭਯਮੇਕਜ੍ਝਨ੍ਤਿ? ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇਸੁ ਵਿਯ ਤਦੁਭਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੇ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤੇ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਨਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਇਤ੍ਤਰਕਾਲਤ੍ਤਾ, ਅਥ ਪਨ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਭਵੋ ਤਦੁਭਯਵੇਮਜ੍ਝੰ, ਏਵੰ ਸਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਕਪ੍ਪਨਕ੍ਖਮੋ ਤਸ੍ਸ ਉਭਯਸਭਾਵੋ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇਸੁਯੇਵ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋਤਿ ਕਥਮਦਸ੍ਸਿਤੰ। ਅਥ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਵਨ੍ਤਤਾਯ ''ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਮਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ , ਸੋ ਚ ''ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਨੋ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤੇਹਿ ਵਿਸੁੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮ੍ਪਿ ''ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕੇ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਏਕਸੇਸੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਕਤਾ ਆਪਜ੍ਜੇਯਜਾਤਿ। ਕੇ ਪਨ ਤੇ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ? ਯੇ ਅਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਿਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਵਾਦਾਤਿ ਏਵੰ ਪਕਾਰਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰੇਨ, ਨਤ੍ਥਿ ਇਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ’’ਤਿ ਵਚਨਤੋ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾਦਿਤ੍ਤਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਸ੍ਸਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੬) ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਨਿ ਅਕਿਰਿਯਾਹੇਤੁਕਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦਾਦੀਨਿ, ਯਾਨਿ ਚ ਇਸ੍ਸਰਪਜਾਪਤਿਪੁਰਿਸਕਾਲਸਭਾਵਨਿਯਤਿਯਦਿਚ੍ਛਾਵਾਦਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੨.੫੬੩; ਵਿਭ॰ ਅਨੁਟੀ॰ ੧੮੯ ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਂ) ਬਹਿਦ੍ਧਾਪਿ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਨਿ, ਤੇਸਂ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥਂ? ਅਕਿਰਿਯਵਾਦੋ ਤਾਵ ‘‘ਵਞ੍ਝੋ ਕੂਟਟ੍ਠੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਰਿਯਾਭਾਵਦੀਪਨਤੋ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ, ਤਥਾ ‘‘ਸਤ੍ਤਿਮੇ ਕਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੪) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਕੁਧਵਾਦੋ, ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਹੇਤੁ ਨਤ੍ਥਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮) ਵਚਨਤੋ ਅਹੇਤੁਕਵਾਦੋ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ। ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਪਰੋ ਲੋਕੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧) ਵਚਨਤੋ ਨਤ੍ਥਿਕਵਾਦੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੬) ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਠਮੇਨ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਨਿਗਣ੍ਠਵਾਦਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ।

ਯਦਿਪਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵਾਦ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੮) ਭਾਵੇਨ ਚਾਤੁਯਾਮਸਂਵਰੋ ਆਗਤੋ, ਤਥਾਪਿ ਸਤ੍ਤਵਤਾਤਿਕ੍ਕਮੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਿਤਾਯ ਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵਾਦੋਪਿ ਸਞ੍ਞਯਵਾਦੋ ਵਿਯ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦੇਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧੋ। ‘‘ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ’’ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੭੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੨; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੫) ਏਵਂ ਪਕਾਰਾ ਵਾਦਾ ‘‘ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ’’ਤਿਆਦਿਵਾਦੇਸੁ ਸਙ੍ਗਹਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ‘‘ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਕਾਰਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ। ‘‘ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਕਾਰਾ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ‘‘ਹੋਤਿ ਚ ਨ ਹੋਤਿ ਚ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਅਤ੍ਥਿ ਚ ਨਤ੍ਥਿ ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਏਵਂ ਪਕਾਰਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ। ‘‘ਨੇਵ ਹੋਤਿ ਨ ਨ ਹੋਤਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ, ਨੇਵਤ੍ਥਿ ਨ ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਚ ਏਵਂ ਪਕਾਰਾ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ। ਇਸ੍ਸਰਪਜਾਪਤਿਪੁਰਿਸਕਾਲਵਾਦਾ ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦੇ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾ, ਤਥਾ ਕਣਾਦਵਾਦੋ। ਸਭਾਵਨਿਯਤਿਯਦਿਚ੍ਛਾਵਾਦਾ ਅਧਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਿਕਵਾਦੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਰੇਸੁ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਚ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਇਮਾਸੁ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀਸੁ ਅਨ੍ਤੋਗਧਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਅਜ੍ਝਾਸਯਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਜ੍ਝਾਸਯਂ। ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖੇ ਦੁਵਿਧੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋ, ਤਞ੍ਚ ਭਗਵਾ ਅਪਰਿਮਾਣਾਸੁ ਲੋਕਧਾਤੂਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਪਰਿਮਾਣੇ ਏਵ ਞੇਯ੍ਯਵਿਸੇਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਨੇਕਭੇਦਭਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਜਨਾ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਪਭੇਦੇਹਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਪਮਾਣਭੂਤਾਯ ਤੁਲਾਯ ਧਾਰਯਮਾਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **‘‘ਤੁਲਾਯ ਤੁਲਯਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ’’**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ‘‘ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੪੬)। **‘‘ਸਿਨੇਰੁਪਾਦਤੋ ਵਾਲੁਕਂ ਉਦ੍ਧਰਨ੍ਤੋ ਵਿਯਾ’’**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਅਨੁਸਨ੍ਧਾਨਂ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਕਤੋ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ।** ਅਥ ਵਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਯਤੀਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਪੁਚ੍ਛਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ।** ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਯਤੀਤਿ ਵਾ **ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿ। ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿ**ਮ੍ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਅਨੁਸਨ੍ਧੀਯਤੀਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਯਾ ਯਾ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਅਨੁਰੂਪਂ ਵਾ **ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਸੋ ‘‘ਯੇਨ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਵਾ ਯੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਆਗਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਯ੍ਯਥਿਦਂ? ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪-੬੯) ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੀਲੇਨ ਦੇਸਨਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ...ਪੇ॰... ਕਕਚੂਪਮੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੨) ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਉਟ੍ਠਿਤਾ, ਉਪਰਿ ਕਕਚੂਪਮਾ ਆਗਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੦੦-੧੦੪) ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਇਤਿ ਕਿਰਾਤਿ ਭਗਵਤੋ ਯਥਾਦੇਸਿਤਾਯ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਰੁਚ੍ਚਨਭਾਵਦੀਪਨਂ। **ਭੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਲਪਨਂ। **ਅਨਤ੍ਤਕਤਾਨੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨ ਕਤਾਨਿ, ਅਨਤ੍ਤਕੇਹਿ ਵਾ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਕਤਾਨਿ। **ਕਮਤ੍ਤਾਨਂ ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਖਨ੍ਧਾਨਞ੍ਚ ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਾਨਿ ਕਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੇਨ ਫੁਸਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਕੋ ਕਮ੍ਮਫਲਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਵਿਦ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਤਾਦਿਵਿਰਹੇਨ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਅਕੋਵਿਦਤਾਯ ਨ ਵਿਦ੍ਵਾ। **ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਤੋ**ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਉਪਗਤੋ, ਅਰਿਯਧਮ੍ਮੇ ਅਵਿਨੀਤਤਾਯ ਅਪ੍ਪਹੀਨਾਵਿਜ੍ਜੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੇਨ ਚੇਤਸਾ**ਤਿ ''ਯਦਿ ਅਹਂ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥਿ , ਮਯਾ ਕਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕੋ ਫਲਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤਿ, ਸਤਿ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਿਯਾ ਫਲੂਪਭੋਗੋ''ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤਿਤੋ **ਆਗਤੋ ਤਣ੍ਹਾਧਿਪਤੇਯ੍ਯੋ,** ਤੇਨ। ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਸਹਗਤ **ਚੇਤਸਾ।**
ਅਤਿਧਾਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਖਣਿਕਤ੍ਤੇਪਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਤਂ, ਤਤ੍ਥੇਵ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਚ ਸਿਦ੍ਧੇ ਕਮ੍ਮਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਏਕਤ੍ਤਨਯਂ ਮਿਚ੍ਛਾ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਏਕੇਨ ਕਾਰਕਵੇਦਕਭੂਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ''ਕਮ੍ਮਫਲਾਨਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਨ ਸਿਯਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨਂ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

"ਉਪਰਿ ਛ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਆਗਤਾ"ਤਿ ਅਨੁਰੂਪਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਇਤਰੇਹਿ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ। **ਕਿਲੇਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਲੋਭੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। **ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਵੁਤ੍ਤਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਸੇਨ ਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿ, ਏਵਂ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਸੁਤ੍ਤੇਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਪਞ੍ਞਾਪਕਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਿਤਾ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਨਿਚ੍ਚਸਾਰਾਦਿਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾਤਿ।

ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੦੫-੧੧੭. ਮਰਿਯਾਦਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਙ੍ਕਰਾਭਾਵਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ। ਤਦਪਿ ਵੇਦਯਿਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ''ਇਦਂ ਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨਂ ਏਵਂਗਹਿਕਂ ਏਵਂਪਰਾਮਟ੍ਠਂ ਏਵਂਗਹਿਤਂ ਹੋਤਿ ਏਵਂਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ। ਤਥਾ ਯਸ੍ਮਿਂ ਵੇਦਯਿਤੇ ਅਵੀਤਤਣ੍ਹਤਾਯ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ ਉਪਾਦਿਯਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਤੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ, ਏਤੇਨ ਅਨਾਵਰਣਞਾਣਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੂਹਿ ਯਥਾ ਤਥਾਗਤਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਮੇਤ੍ਥ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਏਵਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ, ਅਥ ਖੋ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਾਮਾਸੋਯੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਚਾਯਂ ਦੇਸਨਾ ਮਰਿਯਾਦਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾ ਜਾਤਾ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ''ਯਥਾਭੂਤਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਸਭਾਵਂ ਅਜਾਨਨਮਤ੍ਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸਯੋਜਨਾ ਕਤਾ। **ਵੇਦਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਞ੍ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਨੁਭੂਤਂ ਅਨੁਭਵਨਂ। **ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯ ਗਤਾਨਂ ਉਪਗਤਾਨਂ, ਪਵਤ੍ਤਾਨਂ ਵਾ। **ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਵੇਦਯਿਤਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਵਟ੍ਟਾਮਿਸਭੂਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਤਣ੍ਹਾਸਲ੍ਲਾਨੁਵਿਦ੍ਧਤਾਯ ਸਉਬ੍ਬਿਲਤ੍ਤਾ ਚਞ੍ਚਲਂ, ਨ ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖਂ ਵਿਯ ਏਕਰੂਪੇਨ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਅਥ ਵਾ ਏਵਂ ਵਿਸੇਸਕਾਰਣਤੋ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਵਿਸੇਸਕਾਰਣਤੋ ਤਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਤਤ੍ਰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ"**ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਆਰਦ੍ਧਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਞ੍ਹਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਨਂ ਵੇਦਨਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਚ ਅਵਿਸਿਟ੍ਠਕਾਰਣਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਦਪੀ**ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਲੋਕਞ੍ਚ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਦੇਤਂ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਤਦਪਿ। ਸੁਖਾਦਿਭੇਦਂ ਤਿਵਿਧਵੇਦਯਿਤਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਦੁਕ੍ਖਸਲ੍ਲਾਨਿਚ੍ਚਤੋ, ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਸਮੁਦਯਤ੍ਥਙ੍ਗਮਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਨਿਸ੍ਸਰਣਤੋ ਵਾ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਾਨਂ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾਨਂ, ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਸੁਖਾਦਿਪਤ੍ਥਨਾਸਮ੍ਭਵਤੋ ਤਣ੍ਹਾਯ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵ ਦਿਟ੍ਠਿਚਲਨਮੇਵ, ''ਅਸਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਕੋ ਵੇਦਨਂ ਅਨੁਭਵਤੀ''ਤਿ ਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੇਸੁ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚੋਪਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਮੇਵ ਵਾ, ਨ ਪਨ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬੋ ਸਸ੍ਸਤੋ ਕੋਚਿ ਧਮ੍ਮੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਕਚ੍ਚਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੧੮. ਯੇਨ ਤਣ੍ਹਾਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤੇਨ ਏਤਾਨਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਿ ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਵੇਦਯਿਤੰ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਵੇਦਯਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋਤਿ ਦੇਸਨਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਪਰਮ੍ਪਰਨਿਦ੍ਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਰਮ੍ਪਰਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਪਞ੍ਞਾਪਨਧਮ੍ਮੋ ਦਿਟ੍ਠਿ, ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਧਮ੍ਮਾ ਚ ਯਥਾਸਕੰ ਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨੇਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਨ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਵਿਨਾ, ਏਵੰ ਪਞ੍ਞਾਪੇਤਬ੍ਬਾ ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ, ਨ ਏਤ੍ਥ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਾ ਵਾ ਲੋਕੋ ਵਾ ਸਸ੍ਸਤੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਨੇਤੰਠਾਨੰਵਿਜ੍ਜਤਿਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

੧੩੧. **ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਸ੍ਸ **ਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤੇ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇ ਵੇਦਯਿਤੇ, ਫਸ੍ਸਪਧਾਨੇਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਨਾਪਿ ਚਕ੍ਖਾਦਿਵਤ੍ਥੂਹਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਹਿ ਚ ਕੇਹਿਚਿ ਵੇਦਨਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਨ ਪਨ ਕਦਾਚਿ ਫਸ੍ਸੇਨ ਵਿਨਾਤਿ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਯ ਬਲਵਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਬਲਵਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**”ਨ੍ਤਿ। ਸਨ੍ਨਿਹਿਤੋਪਿ ਹਿ ਵਿਸਯੋ ਸਚੇ ਫੁਸਨਾਕਾਰਰਹਿਤੋ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਫਸ੍ਸੋਵ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਵਿਸੇਸਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਭਗਵਤਾ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੰ ਵਿਭਜਨ੍ਤੇਨ ਫਸ੍ਸੋਯੇਵ ਪਠਮੰ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਵੇਦਨਾਯ ਪਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮੇਵ।

ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਟ੍ਟਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੪. ਹੇਟ੍ਠਾ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾਰੇਸੁ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ, ਉਪਰਿ ਚ ‘‘ਪਟਿਸੰਵੇਦੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਵੇਦਯਿਤਮੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਯਿਤਾਨਿ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤੀ**”ਤਿ। **ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤੀ**ਤਿ ਚ ‘‘ਯੇਪਿ ਤੇ’’ਤਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਸ੍ਸ ਪਿ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਵੇਦਯਿਤਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨੰ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਤਾਦਸ੍ਸਨਮੇਵ ‘‘ਛਹਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾਯਤਨੇਹਿ ਛਲ਼ਾਰਮ੍ਮਣਪਟਿਸੰਵੇਦਨੰ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਛਫਸ੍ਸਹੇਤੁਕਮੇਵਾ’’ਤਿ। ਸਞ੍ਜਾਯਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਅਧਿਕਰਣਤ੍ਥੋ ਸਞ੍ਜਾਤਿ-ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਆਹ “**ਸਞ੍ਜਾਤਿਟ੍ਠਾਨੇ**”ਤਿ। ਏਵੰ ਸਮੋਸਰਣਸਦ੍ਦੋਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਆਯਤਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲੰ ਤਦਾਯਤ੍ਤਵੁਤ੍ਤਿਤਾਯ, ਆਯਭੂਤੰ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲੰ ਤਨੋਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਆਯਤਨੰ,** ਕਾਰਣੰ। ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਸਮੂਹੇ ਅਰਞ੍ਞਵੋਹਾਰੋ ਅਰਞ੍ਞਮੇਵ ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ**”ਤਿ। **ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੇਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਤੇਨ ਆਕਾਰਨਿਵਾਸਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਹਿਰਞ੍ਞਾਯਤਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਾਯਤਨੰ, ਵਾਸੁਦੇਵਾਯਤਨੰ ਕਮ੍ਮਾਯਤਨਨ੍ਤਿ ਆਦੀਸੁ ਆਕਰਨਿਵਾਸਾਧਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਆਯਤਨਸਦ੍ਦੋ। ਚਕ੍ਖਾਦੀਸੁ ਚ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਆਕਿਣ੍ਣਾ, ਤਾਨਿ ਚ ਨੇਸੰ ਨਿਵਾਸੋ, ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋਤਿ। ਤਿਣ੍ਣਮ੍ਪਿ ਵਿਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਙ੍ਗਤਿਭਾਵੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ ਫਸ੍ਸੋਤਿ “**ਸਙ੍ਗਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ‘‘ਸਨ੍ਨਿਪਾਤਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਸੁਪਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮੇਸੁ ਯਥਾ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੦੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੪੨੧, ੪੨੫, ੪੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੩-੪੫; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੪.੬੦; ਕਥਾ॰ ੪੬੫) ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਸੁਤ੍ਤੇ ਵੇਦਨਾਯ ਪਧਾਨਕਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਫਸ੍ਸਸੀਸੇਨ ਦੇਸਨਾ ਕਤਾ, ਏਵਮਿਧਾਪਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ‘‘ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਫਸ੍ਸੰ ਆਦਿੰ ਕਤ੍ਵਾ ਅਪਰਨ੍ਤਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਦੀਪਨੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਰਮ੍ਪਰੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ‘‘ਫਸ੍ਸਾਯਤਨੇਹਿ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਫਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਫਸ੍ਸੋ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਏਕਦੇਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਨਲ੍ਲੀਯਮਾਨੋਪਿ ਫੁਸਨਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਫੁਸਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਫਸ੍ਸੋਵ ਤੰ ਤੰ ਆਰਮ੍ਮਣੰ ਫੁਸਤੀ**”ਤਿ, ਯੇਨ ਸੋ ‘‘ਫੁਸਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਰਸੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਫਸ੍ਸਾਯਤਨੇਹਿ ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਅਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿਪਿ ਆਯਤਨਾਨਿ ‘‘ਮਞ੍ਚਾ ਘੋਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ ਨਿਸ੍ਸਿਤਵੋਹਾਰੇਨ ਫੁਸਨਕਿਚ੍ਚਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨੀਤਿ ਆਹ “**ਫਸ੍ਸੇ ਉਪਨਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ, ਫਸ੍ਸਗਤਿਕਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਫਸ੍ਸੂਪਚਾਰੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਉਪਚਾਰੋ ਹਿ ਨਾਮ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤੰ, ਨ ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾਨੰ ਛਨ੍ਨੰ ਫਸ੍ਸਾਨੰ ਵਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾ ਯਾਵ ਮਨੋਸਮ੍ਫਸ੍ਸਜਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਛਬ੍ਬਿਧਾ ਵੇਦਨਾ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪਨ ਅਟ੍ਠਸਤਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਟ੍ਠਸਤਭੇਦਾ। **ਰੂਪਤਣ੍ਹਾਦਿਭੇਦਾਯਾ**ਤਿ ਰੂਪਤਣ੍ਹਾ ਯਾਵ ਧਮ੍ਮਤਣ੍ਹਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਛਪ੍ਪਭੇਦਾਯ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਅਟ੍ਠਸਤਭੇਦਾਯ। **ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ**ਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸੀਸੇਨ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋਵ ਉਦ੍ਧਟੋ, ਨਨੁ ਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ, ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਾ ਵੇਦਨਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਦੁਕ੍ਖਾ ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਧਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ, ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇ ਏਵ ਪਨ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਅਨ੍ਤੋਗਧੰ। ਯੁਤ੍ਤੰ ਤਾਵ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤੀਨੰ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ? ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਆਰਮ੍ਮਣਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ ਸਙ੍ਗਹੋਵ ਕਤੋ, ਨ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਏਤਦਤ੍ਥਮੇਵੇਤ੍ਥ "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ''ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨਾ''ਤਿ।

ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸਾਤਿ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਯਾਵ ਅਤ੍ਤਵਾਦੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ। ਨਨੁ ਚ ਤਣ੍ਹਾਵ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ। ਤਤ੍ਥ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਣ੍ਹਾਵ, ਬਲਵਤੀ ਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ। ਅਥ ਵਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਪਤ੍ਥਨਾ ਤਣ੍ਹਾ ਤਮਸਿ ਚੋਰਾਨੰ ਕਰਪਸਾਰਣੰ ਵਿਯ। ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਸਯਗ੍ਗਹਣੰ ਉਪਾਦਾਨੰ, ਚੋਰਾਨੰ ਕਰਪ੍ਪਤ੍ਤਧਨਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਸਨ੍ਤੋਸਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਉਪਾਦਾਨੰ। ਪਰਿਯੇਸਨਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਤਣ੍ਹਾ, ਆਰਕ੍ਖਦੁਕ੍ਖਮੂਲੰ ਉਪਾਦਾਨਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤੇਸੰ ਵਿਸੇਸੋ। **ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਹਿ, ਅਨਾਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨ, ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਪਨ ਆਰਮ੍ਮਣਾਧਿਪਤਿਆਰਮ੍ਮਣੂਪਨਿਸ੍ਸਯੇਹਿ, ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤੇਨੇਵ ਵਾਤਿ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੇਨੇਵ ਗਹੇਤ੍ਵਾ "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਣ੍ਹਾਯ ਰੂਪਾਦੀਨਿ ਅਸ੍ਸਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕਾਮੇਸੁ ਪਾਤਬ੍ਯਤੰ ਆਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਣ੍ਹਾ ਕਾਮੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋ। ਤਥਾ ਰੂਪਾਦਿਭੇਦੇਵ ਸਮ੍ਮੂਲ੍ਹੋ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੯੪, ੯੫, ੨੨੫; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੯੧, ੧੧੬, ੧੩੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦; ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੧; ਵਿਭ॰ ੯੩੮) ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੰ, ਸੰਸਾਰਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਤੁਕਾਮੋ ਅਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਪਰਾਮਸਨੰ, ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗਾਹਭੂਤੰ ਸਕ੍ਕਾਯਦਸ੍ਸਨੰ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਹੇਤੁਵਸੇਨ ਤਣ੍ਹਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਥਾਤਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚੇਵ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਚੇਵ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਚ। ਤਤ੍ਥ ਚੇਤਨਾਦਿਸਙ੍ਖਾ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਗਾਮਿਕਮ੍ਮੰ ਕਮ੍ਮਭਵੋ, ਕਾਮਭਵਾਦਿਕੋ ਨਵਵਿਧੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ, ਤੇਸੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਉਪਾਦਾਨੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਕਾਰਣਕਮ੍ਮਭਵਕਾਰਣਭਾਵਤੋ , ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਹਾਯਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਕਰਣਕਾਲੇ ਪਨ ਕਮ੍ਮਸਹਜਾਤਕਾਮੁਪਾਦਾਨੰ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਕਮ੍ਮਭਵਸ੍ਸ ਪਨ ਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਸਹਜਾਤੰ ਉਪਾਦਾਨੰ ਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਵਸੇਨ ਚੇਵ ਹੇਤੁਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਚ ਅਨੇਕਧਾ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਹਜਾਤਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਸੇਵਨਵਸੇਨ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਪਕਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ, ਸਮ੍ਮਸਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ ਆਰਮ੍ਮਣਵਸੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਕੇ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇ, ਸਹਜਾਤਾਦਿਕੇ ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ "**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਚੇਵ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਚਾ**"ਤਿ।

ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਭਵੋ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ। ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋ ਹਿ ਪਠਮਾਭਿਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਖਨ੍ਧਾ ਜਾਤਿਯੇਵ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਜਾਤੀਤਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਵਿਕਾਰਾ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ''ਤਿ। **ਸਵਿਕਾਰਾ**ਤਿ ਚ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਵਿਕਾਰੇਨ ਸਵਿਕਾਰਾ, ਤੇ ਚ ਅਤ੍ਥਤੋ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵੋਯੇਵ। ਨ ਹਿ ਤਦੇਵ ਤਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਭਵਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਚ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚੇਵ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੇਨ ਚ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ ''ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਕੋਟਿਯਾ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਸਤਿ ਜਾਤਿਯਾ ਜਰਾਮਰਣਂ, ਜਰਾਮਰਣਾਦਿਨਾ ਫੁਟ੍ਠਸ੍ਸ ਬਾਲਸ੍ਸ ਸੋਕਾਦਯੋ ਚ ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਿ, ਨਾਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਜਾਤਿ... ਪੇ॰... ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਹਜਾਤੂਪਨਿਸ੍ਸਯਸੀਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਵਿਚਾਰਣਾਯ ਦਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ, ਅਙ੍ਗਵਿਚਾਰਣਾਯ ਚ ਅਨਾਮਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਆਹ "**ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ**"ਤਿ। ਮਹਾਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਵਿਚਾਰਣਾਯ ਸਾ ਨਿਰਵਸੇਸਾ ਕੁਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ**"ਤਿਆਦਿ। ਏਕਦੇਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਕਥਿਤਸ੍ਸ ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਥਾ ਕਥਨੇ ਸਦ੍ਧਿਂ ਉਦਾਹਰਣੇਨ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਭਗਵਾ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਕੋਟਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀ**ਤਿ ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਨਾਮ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਵਾ ਕਾਲੇ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਨ ਤਤੋ ਪੁਬ੍ਬੇਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਦਿਮਰਿਯਾਦਾ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਸ੍ਸ ਮਮ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾਯੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਯਂ ਪਚ੍ਚਯੋ ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ,** ਇਮਸ੍ਮਾ ਕਾਰਣਾ ਆਸਵਪਚ੍ਚਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵਤਣ੍ਹਾਯਾ**ਤਿ ਭਵਸਂਯੋਜਨਭੂਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ। **ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। "**ਇਤੋ ਏਤ੍ਥ ਏਤ੍ਤੋ ਇਧਾ**"ਤਿ ਅਪਰਿਯਨ੍ਤਂ ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵਿਵਟ੍ਟਕਥਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੧੪੫. ''ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿ ਵੇ**ਦਨਾਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਫਸ੍ਸਸਮੁਦਯਾ ਫਸ੍ਸਨਿਰੋਧਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਫਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਂ। **ਆਹਾਰੋ**ਤਿ ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਸੋ ਹਿ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੋ ਆਹਾਰੋ ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਆਹਾਰਪਚ੍ਚਯੇਨ ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ (ਪਟ੍ਠਾ॰ ੧.ਪਚ੍ਚਯਨਿਦ੍ਦੇਸ ੪੨੯) ਵਚਨਤੋ ਕਮ੍ਮਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਉਪਤ੍ਥਮ੍ਭਕਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿਯੇਵ। ਯਦਿਪਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਦਯੋ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਿਵਿਜਾਨਨਵਸੇਨ ਪਨ ਦੇਸਨਾ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਯਤੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਮੇਤ੍ਥ ''ਕੋ ਏਵਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਖੀਣਾਸਵੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਯਾਵ ਆਰਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਕੋ ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਂ ਕਤ੍ਵਾ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਤੇਨ ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਵਸੇਨਪਿ ਦੀਪੇਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੮) ਤਂ ਯਥਾਰੁਤਵਸੇਨੇਵ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੪੬. ਅਨ੍ਤੋ ਜਾਲਸ੍ਸਾਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲਂ, ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੇ ਕਤਾਤਿ **ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ।** ਅਪਾਯੂਪਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਅਧੋ ਓਸੀਦਨਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਭਵਵਸੇਨ ਉਦ੍ਧਂ ਉਗ੍ਗਮਨਂ। ਤਥਾ ਪਰਿਤ੍ਤਭੂਮਿਮਹਗ੍ਗਤਭੂਮਿਵਸੇਨ, ਓਲੀਨਤਾ'ਤਿਧਾਵਨਵਸੇਨ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਅਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਚ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਅਧੋ ਓਸੀਦਨਂ ਉਦ੍ਧਂ ਉਗ੍ਗਮਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। "**ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਲੋਕਧਾਤੂ**"ਤਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ।

੧੪੭. **ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਧਰਮਾਨਕਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ। ਅਤੀਤਭਾਵੇਨ ਪਨ ਤਥਾ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ ਯਾਵ ਸਾਸਨਨ੍ਤਰਧਾਨਾ, ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਅਞ੍ਞਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਵਤ੍ਤਤਿ ਏਵ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਮੇਵ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੭)। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵੋ, ਯੋ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਸਮੂਹੋ। ਏਵਂ ਹਿਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਸਦਿਸਤਾ, ਤਦਵਯਵਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਚਕ੍ਖਾਦੀਨਂ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਸਦਿਸਤਾ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਵਣ੍ਟਚ੍ਛੇਦੇ ਵਣ੍ਟੂਪਨਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਅਮ੍ਬਪਕ੍ਕਾਨਂ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖਤੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵਿਯ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਛੇਦੇ ਤਦੁਪਨਿਬਨ੍ਧਾਨਂ ਰੂਪਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਨਂ ਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਓਪਮ੍ਮਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੧੪੮. **ਧਮ੍ਮਪਰਿਯਾਯੇ**ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ। **ਇਧਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਹਿਤਂ। **ਪਰਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਰਾਯਹਿਤਂ। ਸਙ੍ਗਾਮਂ ਵਿਜਿਨਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋ।** ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਅਤ੍ਥਜਾਲਂ।** ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸੀਲਾਦਿਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ ਚ **ਧਮ੍ਮਜਾਲਂ।** ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾਨਂ ਮਗ੍ਗਫਲਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਂ।** ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਵੇਚਨਮੁਖੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਵਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ **ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਂ।** ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੂਪਾਯਤ੍ਤਾ **ਅਨੁਤ੍ਤਰੋ ਸਙ੍ਗਾਮਵਿਜਯੋ**ਤਿ ਏਵਮ੍ਪੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

੧੪੯. ਅਤ੍ਤਮਨਾਤਿ ਪੀਤਿਯਾ ਗਹਿਤਚਿਤ੍ਤਾ। ਤੇਨੇਵਾਹ **“ਬੁਦ੍ਧਗਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਪਨ ਅਨਤ੍ਤਮਨਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨਤ੍ਥਚਰਤਾਯ ਪਰਮਨਾ ਵੇਰਿਮਨਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯਥਾਹ ‘‘ਦਿਸੋ ਦਿਸ’’ਨ੍ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੪੨; ਉਦਾ॰ ੩੩) ਗਾਥਾ, ਨ ਏਵਂ ਅਤ੍ਤਮਨਾ। ਇਮੇ ਪਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਥਚਰਤਾਯ ਸਕਮਨਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਅਤ੍ਤਮਨਾਤਿ ਸਕਮਨਾ”**ਤਿ। ਅਥ ਵਾ **ਅਤ੍ਤਮਨਾ**ਤਿ ਸਮਤ੍ਤਮਨਾ, ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮਨਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਯਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਤਣ੍ਹਾਯਮ੍ਪਿ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਧਾਤੂਨਂ **ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਸੇਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਉਪਗਮਨੇਪਿ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। ਤਥਾ **ਅਭਿਨਨ੍ਦੁਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇਪਿ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। **“ਅਭਿਨਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਦੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ **“ਅਨੁਮੋਦਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਸੀਯਤੀਤਿ ਅਭਿਨਨ੍ਦਨਸਦ੍ਦੋ ਇਧ ਅਨੁਮੋਦਨਸਦ੍ਦਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਅਨੁਮੋਦਨੇਪਿ ਆਗਤੋ”**ਤਿ। ‘‘ਕਤਮਞ੍ਚ ਤਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭) ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ **ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ** ਹੋਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਗਾਥਕਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਗੇਯ੍ਯਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਤ੍ਤਮੇਵ ਪਨ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਗਾਥਾਰਹਿਤਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਨਿਗ੍ਗਾਥਕਤ੍ਤਾ ਹਿ ਇਦਂ ਵੇਯ੍ਯਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ”**ਨ੍ਤਿ।

ਅਪਰੇਸੁਪੀਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਾਰਮਿਪਰਿਚਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਵਂਸੇ –

‘‘ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਸਤੋ, ਸਭਾਵਸਰਸਲਕ੍ਖਣੇ।
ਧਮ੍ਮਤੇਜੇਨ ਵਸੁਧਾ, ਦਸਸਹਸ੍ਸੀ ਪਕਮ੍ਪਥਾ’’ਤਿ॥ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੨.੧੬੬)।

ਵੀਰਿਯਬਲੇਨਾਤਿ **ਮਹਾਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸਿਰਿਪਰਿਚ੍ਚਾਗਹੇਤੁਭੂਤਵੀਰਿਯਪ੍ਪਭਾਵੇਨ, **ਬੋਧਿਮਣ੍ਡੂਪਸਙ੍ਕਮਨੇ** ‘‘ਕਾਮਂ ਤਚੋ ਚ ਨ੍ਹਾਰੁ ਚ, ਅਟ੍ਠਿ ਚ ਅਵਸਿਸ੍ਸਤੂ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੮੪; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੨; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੬) ਵੁਤ੍ਤਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਵੀਰਿਯਾਨੁਭਾਵੇਨ। **ਅਚ੍ਛਰਿਯਵੇਗਾਭਿਹਤਾ**ਤਿ ਵਿਮ੍ਹਯਾਵਹਕਿਰਿਯਾਨੁਭਾਵਘਟ੍ਟਿਤਾ । **ਪਂਸੁਕੂਲਧੋਵਨੇ** ਕੇਚਿ ‘‘ਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ , ਅਚ੍ਛਰਿਯਵੇਗਾਭਿਹਤਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, **ਵੇਸ੍ਸਨ੍ਤਰਜਾਤਕੇ** ਪਾਰਮਿਪਰਿਪੂਰਣਪੁਞ੍ਞਤੇਜੇਨ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਕਮ੍ਪਿਤਤ੍ਤਾ **“ਅਕਾਲਕਮ੍ਪਨੇਨਾ”**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥ** ਯਥਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨੇ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦)। ਸਙ੍ਗੀਤਿਕਾਲਾਦੀਸੁਪਿ ਸਾਧੁਕਾਰਦਾਨਵਸੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਤ੍ਥਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਯਂ ਤਾਵੇਤ੍ਥ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ।

ਪਕਰਣਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਯਂ ਪਨ ਪਕਰਣਨਯੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ – ਸਾ ਪਨਾਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਯੋਜਨਭਾਜਨੇਸੁ ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥੇਸੁ ਚ ਨਿਦ੍ਧਾਰਿਤੇਸੁ ਸੁਕਰਾ ਹੋਤਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਦੀਨਿ ਪਠਮਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਯਿਸ੍ਸਾਮ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ** ਤਾਵ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਭਣਨ’’ਨ੍ਤਿ। ਅਪਿਚ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਸੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਦਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਂ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ।** ਤਥਾ ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਸੁ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕ੍ਕਮਸ੍ਸ, ਪਸਂਸਾਵਿਸਯਸ੍ਸ ਖੁਦ੍ਦਕਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਵਿਧਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਤਤ੍ਤੁਤ੍ਤਰਿ ਚ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਚਾਰਤਾਯ, ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਅਨਵਬੋਧੋ **ਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ।**

ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਪਯੋਜਨਂ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨਂ ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਦਾਦਿਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ ਆਦਿਕਞ੍ਹਿ ਇਮਂ ਦੇਸਨਂ ਪਯੋਜੇਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਨਾਨਾਵਿਧਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਦ੍ਧਂਸਨਂ, ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲਵਿਨਿਵੇਠਨਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਸੇਨ ਪਚ੍ਚਯਾਕਾਰਵਿਭਾਵਨਂ, ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨਵਸੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਦੀਪਨਞ੍ਚ **ਪਯੋਜਨਾਨਿ।**

ਵਣ੍ਣਾਵਣ੍ਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਰੋਧਵਿਰੋਧਵਨੁਚਿਤ੍ਤਾ ਕੁਹਨਾਦਿਵਿਵਿਧਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਨਿਰਤਾ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਪਙ੍ਕੇ ਨਿਮੁਗ੍ਗਾ, ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਾਦੀਸੁ ਅਪਰਿਪੂਰਕਾਰਿਤਾਯ ਅਨਵਬੁਦ੍ਧਗੁਣਵਿਸੇਸਵਾਣਾ ਵਿਨੇਯਜਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ **ਭਾਜਨਂ।**

ਪਿਣ੍ਡਤ੍ਥਾ ਪਨ ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੀਯਤਾਵਚਨੇਨ ਪਟਿਞ੍ਞਾਨੁਰੂਪਂ ਸਮਣਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਯੋਜਨਂ, ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਸਮਾਯੋਗੋ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਭਾਵਨਾਬਲਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਾਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਉਭਯਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਲੋਕਧਮ੍ਮੇਹਿ ਅਨੁਪਲੇਪੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਸੀਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਤਾਯ ਚ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਮੇਤ੍ਤਾਕਰੁਣਾਸਮਙ੍ਗਿਤਾ , ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤਦਙ੍ਗਪਹਾਨਂ, ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵਿਰਤਿਤ੍ਤਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਪਿਯਮਨਾਪਗਰੁਭਾਵਨੀਯਤਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਸਿਲੋਕਸਮੁਦਾਗਮੋ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਤਨੁਕਰਣਂ, ਕੁਸਲਮੂਲਰੋਪਨਂ, ਉਭਯਾਨਤ੍ਥਦੂਰੀਕਰਣਂ, ਪਰਿਸਾਸੁ ਵਿਸਾਰਦਤਾ, ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੋ,ਪਰੇਹਿ ਦੁਪ੍ਪਧਂਸਿਯਤਾ, ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

“ਗਮ੍ਭੀਰਾ”ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ ਗਮ੍ਭੀਰਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨਂ, ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਜਪਤਿਟ੍ਠਤਾ, ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯੇਨਾਪਿ ਦੁਲ੍ਲਭਪਾਤੁਭਾਵਤਾ, ਸੁਖੁਮੇਨਪਿ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾ, ਧਮ੍ਮਨ੍ਵਯਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਨੁਮਾਨਞਾਣੇਨਾਪਿ ਦੁਰਧਿਗਮਨੀਯਤਾ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਸਬ੍ਬਦਰਥਤਾ, ਸਨ੍ਤਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨਂ, ਸੋਭਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾ, ਅਤਿਤ੍ਤਿਕਰਭਾਵੋ, ਪਧਾਨਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਗੋਚਰਤਾ, ਸੁਖੁਮਸਭਾਵਤਾ, ਮਹਾਪਞ੍ਞਾਵਿਭਾਵਨਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਪਦੇਹਿ ਸਮਾਸਤੋ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਪਕਾਸਿਤਾਤਿ ਓਲੀਨਤਾਤਿਧਾਵਨਵਿਭਾਵਨਂ, ਉਪਾਯਵਿਨਿਬਦ੍ਧਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਕਿਤ੍ਤਨਂ, ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਾਸਨਾ, ਵਿਪਰਿਯੇਸਗ੍ਗਾਹਪਞ੍ਞਾਪਨਂ, ਪਰਾਮਾਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਪਰਨ੍ਤਾਨੁਦਿਟ੍ਠਿਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਭਵਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਿਵਿਭਾਗੋ, ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਪਵਤ੍ਤਿ, ਅਨ੍ਤਵਾਨਨ੍ਤਵਾਦਿਟ੍ਠਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਾਵਤਾਰਣਂ, ਆਸਵੋਘਯੋਗਕਿਲੇਸਗਨ੍ਥਸਂਯੋਜਨੂਪਾਦਾਨਵਿਸੇਸਵਿਭਜ੍ਜਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ **“ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨੁਬੋਧਪਟਿਵੇਧਸਿਦ੍ਧਿ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ , ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਵਿਗਮੋ, ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਆਗਮਾਧਿਗਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਉਭਯਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿ, ਤਿਵਿਧਪਞ੍ਞਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ, ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਸਮਾਯੋਗੋ, ਸਮ੍ਮਾਵੀਰਿਯਸਮਥਾਨੁਯੋਜਨਂ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ।

“ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ”ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਸਿਦ੍ਧਿ, **“ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨਂ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਦੁਭਯੇਨ ਚ ਨੀਵਰਣਸਂਯੋਜਨਦ੍ਵਯਸਿਦ੍ਧਿ, ਅਨਮਤਗ੍ਗਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਾਨੁਪ੍ਛੇਦੋ, ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਾਹਰਣਅਪਰਨ੍ਤਪਟਿਸਨ੍ਧਾਨਾਨਿ, ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਲਵਸੇਨ ਹੇਤੁਵਿਭਾਗੋ, ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਾਨਤਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਕਾਰਿਤਾ, ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। **“ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ”**ਤਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਕਥਨੇਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਿਚ੍ਚਤਾਪਟਿਸੇਧੋ, ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਕਾਰਕਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ, ਏਵਂਧਮ੍ਮਤਾਦਿਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸੁਞ੍ਞਤਾਪਕਾਸਨਂ, ਸਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮਪਚ੍ਚਯਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ।

“ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ”ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਤੋ ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਵਿਜ੍ਜਾਧਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਵਸੀਭਾਵੋ, ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਦ੍ਵਯਵਿਭਾਗੋ, ਚਤੁਰਧਿਟ੍ਠਾਨਪਰਿਪੂਰਣਂ, ਭਵਯੋਨਿਆਦੀਸੁ ਅਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਸਕਲੇਨ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਭਗਵਤੋ ਤਾਦਿਭਾਵੋ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਪਰੇਸਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਂ, ਕੁਸਲਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਦਿਭੂਤਧਮ੍ਮਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯੂਪਦੇਸੋ, ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਦਿਪੁਗ੍ਗਲਚਤੁਕ੍ਕਸਿਦ੍ਧਿ, ਕਣ੍ਹਾਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕਾਦਿਕਮ੍ਮਚਤੁਕ੍ਕਵਿਭਾਗੋ, ਚਤੁਰਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਵਿਸਯਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਸਮੁਦਯਾਦਿਪਞ੍ਚਕਸ੍ਸ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ, ਛਸਾਰਣੀਯਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨਾ , ਦਸਨਾਥਕਰਧਮ੍ਮਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਯੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬਾ।

ਸੋਲ਼ਸਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਦੇਸਨਾਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਤਤ੍ਥ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ, ਲੋਕੋ’’ਤਿ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ, ਵੇਦਨਾਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਚ ਗਹਿਤੇਸੁ ਪਞ੍ਚਸੁ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਤਣ੍ਹਾਵਜ੍ਜਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ **ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ।** ਤਣ੍ਹਾ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ।** ਸਾ ਪਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ‘‘ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ, ‘‘ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ’’ਤਿ ਚ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਸਮੁਦਯਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਿਤਾਵ। ਅਯਂ ਤਾਵ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੋ। ਅਭਿਧਮ੍ਮਨਯੇਨ ਪਨ ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਦਿਵਚਨੇਹਿ, ਆਤਪ੍ਪਾਦਿਪਦੇਹਿ, ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਦੋਸਵਚਨੇਨ, ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਪਦੇਹਿ, ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਭਵਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸੋਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਸਬ੍ਬਲੋਕਿਯਕੁਸਲਾਕੁਸਲਧਮ੍ਮਵਿਭਾਵਨਪਦੇਹਿ ਗਹਿਤਾ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸਾ **ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ।** ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ **ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ।** ਤਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਨਂ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮਨਿਸ੍ਸਰਣਪਰਿਯਾਯੇਹਿ, ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਵਚਨੇਨ, ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਚਨੇਨ ਚ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਪਟਿਪਦਾ **ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਂ।** ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਵੇਦਨਾਪਦੇਸੇਨ, ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਪਜਾਨਨਪਰਿਯਾਯੇਨ, ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਯਾ ਉਚ੍ਛੇਦਪਰਿਯਾਯੇਨ ਚ ਗਹਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਸਮੁਦਯੇਨ **ਅਸ੍ਸਾਦੋ,** ਦੁਕ੍ਖੇਨ **ਆਦੀਨਵੋ,** ਮਗ੍ਗਨਿਰੋਧੇਹਿ **ਨਿਸ੍ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਵਸੇਨ, ਯਾਨਿ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** (ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੯) ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਆਗਤਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦੀਨਵਨਿਸ੍ਸਰਣਾਨਿ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਵਸੇਨ ਇਧ ਅਸ੍ਸਾਦਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਵਿਨੇਯਜਾਨਨ੍ਤਾਦਿਭਾਵਪਤ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਵਿਭਾਗਂ ਪਯੋਜਨਮੇਵ **ਫਲਂ।** ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੀਯਤਾ, ਆਘਾਤਾਦਿਫਲਸ੍ਸ ਚ ਅਨਞ੍ਞਸਨ੍ਤਾਨਭਾਵਿਤਾ, ਨਿਨ੍ਦਾਪਸਂਸਾਸੁ ਯਥਾਸਭਾਵਪਟਿਜਾਨਨਨਿਬ੍ਬੇਠਨਾਤਿ ਏਵਂ ਤਂਤਂਪਯੋਜਨਾਧਿਗਮਹੇਤੁ **ਉਪਾਯੋ।** ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਕਰਣਪਟਿਸੇਧਨਾਦਿਅਪਦੇਸੇਨ ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ **ਆਣਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯਂ **ਦੇਸਨਾਹਾਰੋ।**

ਵਿਚਯਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਕਪ੍ਪਨਾਭਾਵੇਪਿ ਵੋਹਾਰਵਸੇਨ, ਅਨੁਵਾਦਵਸੇਨ ਚ ‘‘ਮਮ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਿਯਮਾਭਾਵਤੋ ਵਿਕਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ ਵਾਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ, ਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਅਭਿਮੁਖੀਕਰਣਾਯ ਚ **‘‘ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’**ਤਿ ਆਮਨ੍ਤਨਂ। ਅਞ੍ਞਭਾਵਤੋ, ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਭਾਵਤੋ ਚ **‘‘ਪਰੇ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਣ੍ਣਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਅਵਣ੍ਣਨੀਯਤੋ ਚ ‘‘ਅਵਣ੍ਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਬਜਤ੍ਤਿਵਸੇਨ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਵਸੇਨ ਚ ‘‘ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਧਾਰਣਭਾਵਤੋ, ਅਧਮ੍ਮਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚ ‘‘ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲੇਹਿ ਸਂਹਤਭਾਵਤੋ, ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਙ੍ਘਾਤਕਰਣਤੋ ਚ ‘‘ਸਙ੍ਘਸ੍ਸਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਵੁਤ੍ਤਪਟਿਨਿਦ੍ਦੇਸਤੋ, ਵਚਨੁਪਨ੍ਯਾਸਨਤੋ ਚ ‘‘ਤਤ੍ਰ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਮੁਖਭਾਵਤੋ, ਪੁਥੁਭਾਵਤੋ ਚ ‘‘ਤੁਮ੍ਹੇਹੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਹਨਨਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਘਾਤਤੋ ਚ ‘‘ਆਘਾਤੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਸਙ੍ਕੋਚਵੁਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰਤਾਯ ਚ ‘‘ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਆਰਮ੍ਮਣਚਿਨ੍ਤਨਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ ‘‘ਚੇਤਸੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਤ੍ਥਾਸਾਧਨਤੋ, ਅਨੁ ਅਨੁ ‘‘ਅਨਤ੍ਥਸਾਧਨਤੋ’’ ਚ ‘‘ਅਨਭਿਰਦ੍ਧੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਕਾਰਣਾਨਰਹਤ੍ਤਾ, ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਠਿਤੇਹਿ ਕਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਚ ‘‘ਨ ਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਵਿਨਿਚ੍ਛਯੋ ਕਾਤਬ੍ਬੋ। ਇਤਿ ਅਨੁਪਦਵਿਚਯਤੋ **ਵਿਚਯੋ ਹਾਰੋ** ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ, ਸਕ੍ਕਾ ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਂ ਤਸ੍ਸਾ ਲੀਨਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਞ੍ਚ ਅਨੁਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਵਿਭਾਵੇਤੁਨ੍ਤਿ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ।

ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਂ ਤਾਦਿਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇਸੁ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ ਤਸ੍ਸੇਵ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਿਬਨ੍ਧਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਨ੍ਤਾਨਨ੍ਤਰੇਸੁ ਅਸਙ੍ਕਮਨਤੋ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਸੁਭਾਸਿਤਾਦਿਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣੇਪਿ ਅਸਮਤ੍ਥਤਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਸਕੋਧਲੋਭਾਨਂ ਅਨ੍ਧਤਮਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯਤੋ ਵੇਰਮਣਿ ਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਾਸਂਸਭਾਵਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ

ਯੁਜ੍ਜਤਿ। ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਹਿ ਮਹਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਮੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੇਨ ਗੁਣੇਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਏਕਦੇਸਭੂਤਾਪਿ ਸਕਲਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਗੁਣਗ੍ਗਹਣਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ। ਤਜ੍ਜਾਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਤਾਨਿ ਅਧਿਗਮਤਕ੍ਕਨਾਨਿ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਿਅਭਿਨਿਵੇਸਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਪ੍ਪਨਾਜਾਲਸ੍ਸ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ। ਵੇਦਨਾਦੀਨਵਾਨਵਬੋਧੇਨ ਵੇਦਨਾਯ ਤਣ੍ਹਾ ਪਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਸਤਿ ਚ ਵੇਦਯਿਤਰਾਗੇ ਤਤ੍ਥ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਗਾਹੋ, ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਗਾਹੋ ਚ ਵਿਪਰਿਫਨ੍ਦਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਸਨ੍ਨਿਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਹਿ ਉਪਾਦਾਨਂ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਾਦੇ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾਨਂ , ਤਦਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਵਾ ਵੇਦਨਂ ਵੇਦਯਨ੍ਤਾਨਂ ਫਸ੍ਸੋ ਹੇਤੂਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਵਿਸਯਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਞ੍ਞਾਣਸਙ੍ਗਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨਨਿਮਿਤ੍ਤਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨੁਪਚ੍ਛੇਦੋਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਨਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ। ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਪਜਾਨਨਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸਞ੍ਞਂ ਅਤਿਚ੍ਚ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧਭਾਵਤੋ। ਇਮਾਹੇਵ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠੀਹਿ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਗਤਾਨਂ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਭਾਵੋਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਾਦੀਨਂ ਇਸ੍ਸਰਵਾਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਂ। ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਤੂਸੁ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਸਤ੍ਤਬੋਜ੍ਝਙ੍ਗੇਯੇਵ ਯਥਾਭੂਤਂ ਭਾਵੇਸਿ। ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਂ ਨ ਦਕ੍ਖਨ੍ਤੀਤਿ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਨਵਸੇਸਤੋਤਿ ਅਯਂ **ਯੁਤ੍ਤਿਹਾਰੋ।**

ਪਦਟ੍ਠਾਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਵਣ੍ਣਾਰਹਅਵਣ੍ਣਾਨੁਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਨਾਦੇਯਜਵਚਨਤਾਦਿਵਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਣ੍ਣਾਰਹਵਣ੍ਣਾਨੁਰੂਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਦ੍ਧੇਯਜਵਚਨਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਥਾ ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਨਿਰਯਾਦਿਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਂ ਸਗ੍ਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਦਿਸਬ੍ਬਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਰਿਯੋ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਰਿਯੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਵੇਧਪ੍ਪਕਾਰਞਾਣਂ ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਦੇਸਨਾਞਾਣਂ ਵਿਨੇਯਜਨਾਨਂ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿ ਦਿਟ੍ਠੁਪਾਦਾਨ੍ਤਿ ਸਾ ਯਥਾਰਹਂ ਨਵਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਭਵਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਭਵੋ ਜਾਤਿਯਾ, ਜਾਤਿ ਜਰਾਮਰਣਸ੍ਸ, ਸੋਕਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਵੇਦਨਂ ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਂ ਅਨੁਬੋਧਪਟਿਵੇਧੋ। ਤਤ੍ਥ ਅਨੁਬੋਧੋ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਪਟਿਵੇਧੋ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਸ੍ਸ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗਹਣਂ, ਤਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਦਟ੍ਠਾਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਵੇਦਨਾ ਤਣ੍ਹਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨ੍ਤਿ ਨੇਤਬ੍ਬਂ। ''ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨਂ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ''ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਪਞ੍ਞਾਪਨਂ ਪਰੇਸਂ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਮੁਖਤਾਯ, ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ''ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਫਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਫਸ੍ਸੋ ਵੇਦਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਛ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਿ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ, ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਪ੍ਪਜਾਨਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ, ਨਿਬ੍ਬਿਦਾ ਵਿਰਾਗਸ੍ਸਾਤਿ ਯਾਵ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨੇਤਬ੍ਬਂ। ਭਗਵਤੋ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਥਾ ਅਨੁਪਾਦਾਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਅਯਂ **ਪਦਟ੍ਠਾਨਹਾਰੋ।**

ਲਕ੍ਖਣਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕੋਧੁਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਸਾਰਮ੍ਭਪਰਵਮ੍ਭਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਪਟਿਘਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਆਨਨ੍ਦਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਵਿਸਮਲੋਭਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪ੍ਪਮਾਦਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ

ਲੋਭਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤਾਯ ਸਮਾਨਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਆਘਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਗਨ੍ਥਨੀਵਰਣਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਾਯਗਨ੍ਥਨੀਵਰਣਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਆਨਨ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇਨ ਫਸ੍ਸਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਕ੍ਖਾਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਸੀਲਸ੍ਸੇਵ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦਿਕਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। ਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਉਪਾਦਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਉਪਾਦਾਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ''ਵੇਦਨਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਸਿਟ੍ਠਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਖਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਵੇਦਨਾਯ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਧਮ੍ਮਧਾਤੁਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮਸਨੂਪਗਾਨੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਆਯਤਨਾਨੰ ਧਾਤੂਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਆਯਤਨਲਕ੍ਖਣੇਨ, ਧਾਤੁਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ''ਅਜਾਨਤੰ ਅਪਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਹੇਤੁਆਸਵੋਘਯੋਗਨੀਵਰਣਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ ਹੇਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ, ਤਥਾ ''ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨੰ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਹਣੇਨਾਪਿ। ''ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਹੇਤੁਭਾਵੇਨ, ਖਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣੇਨ ਚ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਛਫਸ੍ਸਾਯਤਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਖਨ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਧਾਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਫਸ੍ਸੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ, ਸਮ੍ਮਸਨਸਭਾਵੇਨ ਚ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾ। ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸੰਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵਟ੍ਟਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਏਕਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਾਤਿ ਅਯੰ **ਲਕ੍ਖਣਹਾਰੋ।**

ਚਤੁਬ੍ਯੂਹਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਿਰੂਪਸੰਸਾਹਿ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਪਿਤਚੇਤਸਾ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਤੋ ਅਨੋਰਤਾ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਿਨੋ ਸੀਲਾਦਿਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਰਸਸ੍ਸਾਦਵਿਮੁਖਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ **ਨਿਦਾਨੰ।** ਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਕਥੰ ਨੁ ਖੋ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਭਯਹਿਤਪਰਾ ਭਵੇਯ੍ਯੁਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਭਗਵਤੋ **ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।** ਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨੰ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ।** ਤੰ ''ਏਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਿਦਾਨਪਦਾਨੰ, ''ਮਮ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਾਲ਼ਿਪਦਾਨਞ੍ਚ ਅਟ੍ਠਕਥਾਵਸੇਨ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਅਤਿਵਿਤ੍ਥਾਰਭਯੇਨ ਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਯਿਮ੍ਹ। ਪਦਪਦਤ੍ਥਨਿਦ੍ਦੇਸਨਿਕ੍ਖੇਪਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਛਬ੍ਬਿਧਾ **ਸਨ੍ਧਿ।** ਤਤ੍ਥ ਪਦਸ੍ਸ ਪਦਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਸਨ੍ਧਿ।** ਤਥਾ ਪਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਦਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਪਦਤ੍ਥਸਨ੍ਧਿ** । ਨਾਨਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਤੰਤੰਅਨੁਸਨ੍ਧੀਹਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ, ਏਕਾਨੁਸਨ੍ਧਿਕਸ੍ਸ ਚ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ **ਨਿਦ੍ਦੇਸਸਨ੍ਧਿ** , ਯਾ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਸਨ੍ਧਿਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਯਥਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾ, ਤਾ ਪਨੇਤਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਨ੍ਧਿਯੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਵਿਚਾਰਿਤਾ ਏਵ। **ਸੁਤ੍ਤਸਨ੍ਧਿ** ਚ ਪਠਮੰ ਨਿਕ੍ਖੇਪਵਸੇਨ ਅਮ੍ਹੇਹਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਦਸ੍ਸਿਤਾਯੇਵ। ਏਕਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਦੇਸਨਾਨ੍ਤਰੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਨੰ **ਦੇਸਨਾਸਨ੍ਧਿ,** ਸਾ ਏਵੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ – ''ਮਮੰ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਨ ਚੇਤਸੋ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ ਕਰਣੀਯਾ''ਤਿ ਅਯੰ ਦੇਸਨਾ ''ਉਭਤੋਦਣ੍ਡਕੇਨ ਚੇਪਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਕਕਚੇਨ ਚੋਰਾ ਓਚਰਕਾ ਅਙ੍ਗਮਙ੍ਗਾਨਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਯ੍ਯੁੰ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਯੋ ਮਨੋ ਪਦੂਸੇਯ੍ਯ, ਨ ਮੇ ਸੋ ਤੇਨ ਸਾਸਨਕਰੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੨) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ। ''ਤੁਮ੍ਹੰ ਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ''ਤਿ ''ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਾ ਮਾਣਵ ਸਤ੍ਤਾ...ਪੇ॰... ਦਾਯਾਦਾ ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧੦.੨੧੬) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ। ''ਅਪਿ ਤੁਮ੍ਹੇ...ਪੇ॰... ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਜਾਥਾ''ਤਿ ''ਕੁਦ੍ਧੋ ਅਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਸਹਤੇ ਨਰ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੬੪; ਮਹਾਨਿ॰ ੫, ੧੫੬, ੧੯੫) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ।

''ਮਮੰ ਵਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਰੇ ਵਣ੍ਣੰ...ਪੇ॰... ਨ ਚੇਤਸੋ ਉਬ੍ਬਿਲ੍ਲਾਵਿਤਤ੍ਤੰ ਕਰਣੀਯ''ਨ੍ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾ, ਪਗੇਵ ਅਧਮ੍ਮਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦)। ਕੁਲ੍ਲੂਪਮੰ ਵੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮਿ, ਨਿਤ੍ਥਰਣਤ੍ਥਾਯ, ਨੋ ਗਹਣਤ੍ਥਾਯਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੦) ਇਮਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ। ''ਤਤ੍ਰ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ...ਪੇ॰... ਉਬ੍ਬਿਲਾਵਿਤਾ, ਤੁਮ੍ਹੰ ਯੇਵਸ੍ਸ ਤੇਨ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ''ਤਿ ''ਲੁਦ੍ਧੋਅਤ੍ਥੰ...ਪੇ॰... ਸਹਤੇ ਨਰ''ਨ੍ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੮੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੫.੧੫੬, ੧੯੫; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੧੨੮) ''ਕਾਮਨ੍ਧਾ ਜਾਲਸਞ੍ਛਨ੍ਨਾ, ਤਣ੍ਹਾਛਦਨਛਾਦਿਤਾ''ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੬੪; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੨੭, ੯੦; ਪੇਟਕੋ॰ ੧੪) ਇਮਾਹਿ ਦੇਸਨਾਹਿ ਸੰਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ…ਪੇ॰… ਸੀਲਮਤ੍ਤਕ’’ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ। ਅਯਂ ਖੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ ਯਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਮੇਹਿ ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰੋ ਚ ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰੋ ਚ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ ਚ ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰੋ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿਕਾਯ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੫੩) ਦੇਸਨਾਯ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸ੍ਸ ਸੀਲਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਭਾਵਵਚਨੇਨ ਝਾਨਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਭਾਵਦੀਪਨਤੋ।

‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਂ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿ ‘‘ਸਮਣੋ ਖਲੁ ਭੋ ਗੋਤਮੋ ਸੀਲਵਾ…ਪੇ॰… ਕੁਸਲਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੦੪) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿਆਦਿ ‘‘ਅਧਿਗਤੋ ਖੋ ਮ੍ਯਾਯਂ ਧਮ੍ਮੋ ਗਮ੍ਭੀਰੋ’’ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੭; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੧; ੨.੩੩੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੨; ਮਹਾਵ॰ ੭, ੮) ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਪਟਿਵੇਧੇਨ ਹਿ ਞਾਣਸ੍ਸ ਗਮ੍ਭੀਰਾਦਿਭਾਵੋ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ’’ਤਿਆਦਿ ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ…ਪੇ॰… ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ, ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਸਸ੍ਸਤੋ, ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਅਸਸ੍ਸਤੋ ਚ, ਨੇਵ ਸਸ੍ਸਤੋ ਚ ਨਾਸਸ੍ਸਤੋ ਚ, ਅਨ੍ਤਵਾ, ਅਨਨ੍ਤਵਾ, ਅਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਨਨ੍ਤਵਾ ਚ, ਨੇਵਨ੍ਤਵਾ ਨਾਨਨ੍ਤਵਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚ ਇਦਮੇਵ ਸਚ੍ਚਂ, ਮੋਘਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੭) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ’’ਤਿਆਦਿ ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਅਪਰਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ…ਪੇ॰… ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਞ੍ਞੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ। ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞੀ, ਨੇਵਸਞ੍ਞੀਨਾਸਞ੍ਞੀ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰਂ ਮਰਣਾ। ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਸਤੋ ਵਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਚ੍ਛੇਦਂ ਵਿਨਾਸਂ ਵਿਭਵਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ, ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵਾ ਪਨੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। ‘‘ਵੇਦਨਾਨਂ…ਪੇ॰… ਤਥਾਗਤੋ’’ਤਿ ‘‘ਤਯਿਦਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ, ਅਤ੍ਥਿ ਖੋ ਪਨ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਨਿਰੋਧੋ, ਅਤ੍ਥੇਤਨ੍ਤਿ ਇਤਿ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਰਣਦਸ੍ਸਾਵੀ ਤਥਾਗਤੋ ਤਦੁਪਾਤਿਵਤ੍ਤੋ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਤਦਪਿ ਤੇਸਂ…ਪੇ॰… ਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤਮੇਵਾ’’ਤਿ ਇਦਂ ‘‘ਤੇਸਂ ਭਵਤਂ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰੇਵ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਰੁਚਿਯਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਅਨੁਸ੍ਸਵਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਆਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਰ ਦਿਟ੍ਠਿਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਞਾਣਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਂ ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਨੇਤਂ ਠਾਨਂ ਵਿਜ੍ਜਤਿ। ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਖੋ ਪਨ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਞਾਣੇ ਅਸਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇ ਪਰਿਯੋਦਾਤੇ ਯਦਪਿ ਤੇ ਭੋਨ੍ਤੋ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਭਾਗਮਤ੍ਤਮੇਵ ਪਰਿਯੋਦਾਪੇਨ੍ਤਿ, ਤਦਪਿ ਤੇਸਂ ਭਵਤਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਉਪਾਦਾਨਮਕ੍ਖਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੯) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਇਦਞ੍ਚ ‘‘ਚਕ੍ਖੁਞ੍ਚ ਪਟਿਚ੍ਚ ਰੂਪੇ ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਗਤਿ ਫਸ੍ਸੋ, ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ ਵੇਦਨਾ, ਵੇਦਨਾਪਚ੍ਚਯਾ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਪਚ੍ਚਯਾ ਉਪਾਦਾਨ’’ਨ੍ਤਿ, (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੪) ‘‘ਛਨ੍ਦਮੂਲਕਾ ਇਮੇ ਆਵੁਸੋ ਧਮ੍ਮਾ ਮਨਸਿਕਾਰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾ ਫਸ੍ਸਸਮੋਧਾਨਾ ਵੇਦਨਾਸਮੋਸਰਣਾ’’ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੮੩) ਚ ਆਦਿਕਾਹਿ ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਯਤੋ ਖੋ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ‘‘ਯਤੋ ਖੋ ਆਨਨ੍ਦ ਭਿਕ੍ਖੁ ਨੇਵ ਵੇਦਨਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਸਞ੍ਞਂ, ਨ ਸਙ੍ਖਾਰੇ, ਨ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਅਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਲੋਕੇ ਉਪਾਦਿਯਤਿ, ਅਨੁਪਾਦਿਯਂ ਨ ਪਰਿਤਸ੍ਸਤਿ, ਅਪਰਿਤਸ੍ਸਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਂਯੇਵ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਤੀ’’ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ।

‘‘ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮੇਹੇਵ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਵਤ੍ਥੂਹਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ’’ਤਿਆਦਿ ‘‘ਯੇ ਹਿ ਕੇਚਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ, ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਇਮਾਨੇਵ ਪਞ੍ਚ ਕਾਯਾਨਿ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਵਾ ਅਞ੍ਞਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਾਹਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੬) ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ। **‘‘ਕਾਯਸ੍ਸ ਭੇਦਾ...ਪੇ॰... ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ’’ਤਿ** –

‘‘ਅਚ੍ਚੀ ਯਥਾ ਵਾਤਵੇਗੇਨ ਖਿਤ੍ਤਾ, (ਉਪਸਿਵਾਤਿ ਭਗਵਾ)
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖਂ।
ਏਵਂ ਮੁਨੀ ਨਾਮਕਾਯਾ ਵਿਮੁਤ੍ਤੋ,
ਅਤ੍ਥਂ ਪਲੇਤਿ ਨ ਉਪੇਤਿ ਸਙ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੮੦; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੪੩)।

ਆਦਿਕਾਹਿ ਦੇਸਨਾਹਿ ਸਂਸਨ੍ਦਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਚਾਤੁਬ੍ਯੂਹੋ ਹਾਰੋ।**

ਆਵਤ੍ਤਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੀਯਤਾਵਚਨੇਨ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚਾਨੁਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਸਦ੍ਧਾਪਞ੍ਞਾਪਰਾਪਕਾਰਦੁਕ੍ਖਸਹਗਤਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਸੋਰਚ੍ਚੇਨ ਸੀਲਸ੍ਸ। ਸਦ੍ਧਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਸਕਲਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਸੀਲਾਨਿਸਂਸਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਦਵਿਹਾਰੋ, ਤੇਨ ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਮਹਾਬੋਧਿਪਕਿਤ੍ਤਨਂ। ਅਨਾਵਰਣਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਹਿ ਆਸਵਕ੍ਖਯਞ੍ਞਾਣਂ, ਆਸਵਕ੍ਖਯਞ੍ਞਾਣਪਦਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਅਨਾਵਰਣਞ੍ਞਾਣਂ ਮਹਾਬੋਧਿ, ਤੇਨ ਦਸਬਲਾਦਯੋ ਸਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਤਾਹਿ ਅਨਮਤਗ੍ਗਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ਵੇਦਨਾਨਂ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਵੇਦਨੇਨ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤ੍ਤਯਵਿਸੁਦ੍ਧਿ, ਤਾਯ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮਿਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਪਾਰਮਿਯੋ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ‘‘ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਪਰਿਗ੍ਗਹੋ, ਤੇਨ ਚ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ‘‘ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨਂ ਪਰਿਤਸ੍ਸਿਤਵਿਪ੍ਫਨ੍ਦਿਤ’’ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨਵ ਤਣ੍ਹਾਮੂਲਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ‘‘ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿਆਦਿ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਤੇਨ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਆਵਤ੍ਤਤਿ। ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਨੇਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤੇਨ ਸਤ੍ਤਪਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯੋ ਆਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ‘‘ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਕਾਯੋ’’ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਪਹਾਨਂ, ਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ ਆਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਯਂ **ਆਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ।**

ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਦਾਦਯੋ ਅਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸਂ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਯੇਹਿ ਪਨ ਧਮ੍ਮੇਹਿ ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੇ ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਯੋ ਕੁਸਲਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇਸਂ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਯੋ ਚਤੁਭੂਮਕਾ। ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਕੁਸਲਾ ਵਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਵਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਹਿਰੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਯੋ ਧਮ੍ਮਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾ ਸਿਯਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਸਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਵ। ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਤਤ੍ਥ ਕੁਸਲਾਨਂ ਵੁਟ੍ਠਾਨਗਾਮਿਨਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਅਬ੍ਯਾਕਤਾਨਂ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਾ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ, ਆਵਜ੍ਜਨਾ ਵਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਤੇਸੁ ਕੁਸਲਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ, ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ ਸਿਯਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਸਿਯਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ, ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਅਕੁਸਲਾਵ ਕਾਮਾਵਚਰਾਵ, ਤਾਸਂ ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਵਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਏਕਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਅਤੀਤਜਾਤਿਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤਕ੍ਕਸਹਿਤੋ ਸਸ੍ਸਤਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਹੇਤੁਫਲਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਹਣਤੋ ਨਾਨਤ੍ਤਨਯਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ ਤਜ੍ਜਾਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਸਹਿਤੋ ਉਚ੍ਛੇਦਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ। ਏਵਂ ਸੇਸਦਿਟ੍ਠੀਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਸਮ੍ਭਵਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ‘‘ਵੇਦਨਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੇਦਨਾ ਸਿਯਾ ਕੁਸਲਾ, ਸਿਯਾ ਅਬ੍ਯਾਕਤਾ, ਸਿਯਾ

ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਸਿਯਾ ਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਸਿਯਾ ਅਰੂਪਾਵਚਰਾ, ਫਸ੍ਸੋ ਤਾਸੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਵੇਦਨਾਨੰ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਵੇਦਨੰ ਮਗ੍ਗਵਾਣੰ, ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਫਲੰ , ਤੇਸੰ ''ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ''ਅਜਾਨਤੰ ਅਪਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਕੁਸਲਾ ਕਾਮਾਵਚਰਾ, ਤਾਸੁ ਅਵਿਜ੍ਜਾਯ ਆਸਵਾ, ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਏਵ ਵਾ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ਤਣ੍ਹਾਯ ਸੰਯੋਜਨਿਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਦਸ੍ਸਨੰ ਪਦਟ੍ਠਾਨੰ। ''ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵੇਦਨਾਯ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਯਥਾਰਹੰ ਧਮ੍ਮਾਦਿਵਿਭਾਗੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ **ਵਿਭਤ੍ਤਿਹਾਰੋ।**

ਪਰਿਵਤ੍ਤਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨੰ ਅਕਰਣੰ ਖਨ੍ਤਿਸੋਰਚ੍ਚਾਨਿ ਅਨੁਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਭਾਵਨਾਬਲਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਉਭਯਹਿਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿੰ ਆਵਹਤਿ। ਆਘਾਤਾਦਯੋ ਪਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾ ਦੁਬ੍ਬਣ੍ਣਤੰ ਦੁਕ੍ਖਸੇਯ੍ਯੰ ਭੋਗਹਾਨਿੰ ਅਕਿਤ੍ਤਿੰ ਪਰੇਹਿ ਦੁਰੁਪਸਙ੍ਕਮਨਤਞ੍ਚ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਾ ਨਿਰਯਾਦੀਸੁ ਮਹਾਦੁਕ੍ਖੰ ਆਵਹਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿ ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਮ੍ਪਰੰ ਆਵਹਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿ ਪਨ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਅਕਲ੍ਯਾਣੰ ਪਰਮ੍ਪਰੰ, ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤੰ ਞਾਣੰ ਵਿਨੇਯ੍ਯਾਨੰ ਯਥਾਰਹੰ ਵਿਜ੍ਜਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਗੁਣਵਿਸੇਸੰ ਆਵਹਤਿ ਸਬ੍ਬਞੇਯ੍ਯੰ ਯਥਾਸਭਾਵਾਵਬੋਧਤੋ। ਤਥਾ ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਰਹਿਤੰ ਪਨ ਞਾਣੰ ਞੇਯ੍ਯੇਸੁ ਸਾਵਰਣਤੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਗੁਣਵਿਸੇਸੰ ਨਾਵਹਤਿ। ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਚੇਤਾ ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਯਥਾਰਹੰ ਸਸ੍ਸਤੁਚ੍ਛੇਦਭਾਵਤੋ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਭੂਤਾ ਸਕ੍ਕਾਯਤੀਰੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਭੂਤਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਸਕ੍ਕਾਯਤੀਰੰ ਪਾਰੰ ਆਗਚ੍ਛਤਿ। ਵੇਦਨਾਨੰ ਸਮੁਦਯਾਦਿਯਥਾਭੂਤਵੇਦਨੰ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿੰ ਆਵਹਤਿ ਮਗ੍ਗਭਾਵਤੋ। ਵੇਦਨਾਨੰ ਸਮੁਦਯਾਦਿਅਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੋ ਸੰਸਾਰਚਾਰਕਾਵਰੋਧੰ ਆਵਹਤਿ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਤੋ। ਵੇਦਯਿਤਸਭਾਵਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕੋ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਤਦਭਿਨਨ੍ਦਨੰ ਆਵਹਤਿ । ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ ਪਨ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬੇਦੰ ਵਿਰਾਗਞ੍ਚ ਆਵਹਤਿ। ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਸਹਿਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਅਨੇਕਵਿਹਿਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੰ ਪਸਾਰੇਤਿ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਣ੍ਹਾਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ ਪਠਮਮਗ੍ਗੋ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜਾਲੰ ਸਙ੍ਕੋਚੇਤਿ। ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦਿਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਫਸ੍ਸੋ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ ਅਸਤਿ ਫਸ੍ਸੇ ਤਦਭਾਵਤੋ। ਦਿਟ੍ਠਿਬਨ੍ਧਨਬਨ੍ਧਾਨੰ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦੀਨੰ ਅਨਿਰੋਧੇਨ ਫਸ੍ਸਾਦਿਅਨਿਰੋਧੋ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨਿਵਤ੍ਤਿਯੇਵ, ਯਾਥਾਵਤੋ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦਿਪਰਿਞ੍ਞਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਦਸ੍ਸਨਾਨਿ ਅਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਦਿਅਪਰਿਞ੍ਞਾ ਤੰਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨੰ ਨਾਤਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਸਮੁਚ੍ਛੇਦੋ ਆਯਤਿੰ ਅਤ੍ਤਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਯਾ ਸੰਵਤ੍ਤਤਿ, ਅਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਯ ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨਾਗਤੇ ਭਵਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿਯੇਵਾਤਿ ਅਯੰ **ਪਰਿਵਤ੍ਤੋ ਹਾਰੋ।**

ਵੇਵਚਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

''ਮਮ ਮਯ੍ਹੰ ਮੇ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਸਮਣਾ ਤਪਸ੍ਸਿਨੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਪਰੇ ਅਞ੍ਞੇ ਪਟਿਵਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਅਵਣ੍ਣੰ ਅਕਿਤ੍ਤਿੰ ਨਿਨ੍ਦ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਭਾਸੇਯ੍ਯੁੰ ਭਣੇਯ੍ਯੁੰ ਕਰੇਯ੍ਯੁ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਨਯਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਮੂਹਸ੍ਸ ਗਣਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਥ ਤੇਸੂ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੋ ਭਵਨ੍ਤੇਹੀ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਆਘਾਤੋ ਦੋਸੋ ਬ੍ਯਾਪਾਦੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਦੋਮਨਸ੍ਸੰ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਚੇਤਸੋ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਤ੍ਤਿ ਮਨੋਪਦੋਸੋ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ''ਨ ਕਰਣੀਯਾ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਾ ਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਵਚਨੰ। ਇਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੁ ਵੇਵਚਨੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਯੰ **ਵੇਵਚਨੋ ਹਾਰੋ।**

ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤੋ ਵਤ੍ਥੁਵਸੇਨ ਦਸਵਿਧੇਨ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿਵਿਧੇਨ ਵਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ ਉਪਵਿਚਾਰਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਆਨਨ੍ਦੋਪੀਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਨਵਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਪੀਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਉਪਵਿਚਾਰਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ। ਸੀਲਂ ਵਾਰਿਤ੍ਤਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ। ਗਮ੍ਭੀਰਤਾਦਿਵਿਸੇਸਯੁਤ੍ਤਂ ਞਾਣਂ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾ, ਦ੍ਵਾਦਸਵਿਧੇਨ ਵਾ, ਵਿਸਯਭੇਦਤੋ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਸਸ੍ਸਤਾਦਿਵਸੇਨ ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿਯਾ ਭੇਦੇਹਿ, ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਵਿਭਾਗੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਵੇਦਨਾ ਛਧਾ ਅਟ੍ਠਸਤਧਾ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਸਮੁਦਯੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ, ਤਥਾ ਅਤ੍ਥਙ੍ਗਮੋ। ਅਸ੍ਸਾਦੋ ਦੁਵਿਧੇਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਆਦੀਨਵੋ ਤਿਵਿਧੇਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ ਏਕਧਾ ਚਤੁਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਦੁਵਿਧੇਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ।

''ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਵਿਸਯਭੇਦੇਨ ਚਤੁਧਾ ਅਟ੍ਠਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ''ਤਣ੍ਹਾਗਤਾਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਛਧਾ ਅਟ੍ਠਸਤਧਾ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਫਸ੍ਸੋ ਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਉਪਾਦਾਨਂ ਚਤੁਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ। ਭਵੋ ਦ੍ਵਿਧਾ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਜਾਤਿ ਵੇਵਚਨਵਸੇਨ ਛਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਜਰਾ ਸਤ੍ਤਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਾ। ਮਰਣਂ ਅਟ੍ਠਧਾ ਨਵਧਾ ਚ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ। ਸੋਕੋ ਪਞ੍ਚਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਪਰਿਦੇਵੋ ਛਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਚਤੁਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਂ। ਉਪਾਯਾਸੋ ਚਤੁਧਾ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤੋ। ''ਸਮੁਦਯੋ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਪਭਵਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ''ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਸਮੁਦਯਸ੍ਸ ਪਹਾਨਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ।

''ਅਨ੍ਤੋਜਾਲੀਕਤਾ''ਤਿਆਦਿ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ। ''ਉਚ੍ਛਿਨ੍ਨਭਵਨੇਤ੍ਤਿਕੋ''ਤਿਆਦਿ ਦੁਵਿਧੇਨ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ। ਏਵਂ ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਾਦਿਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਪਭਵਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ, ਤਥਾ ''ਆਘਾਤੋ''ਤਿ ਬ੍ਯਾਪਾਦਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿ, ''ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ''ਤਿ ਦੋਮਨਸ੍ਸਸ੍ਸ ਵੇਵਚਨਪਵ੍ਵਤ੍ਤੀਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਭੇਦੋ ਵਿਭਜਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਂ **ਪਵ੍ਵਤ੍ਤਿਹਾਰੋ।**

ਓਤਰਣਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੋ, ਤਥਾ ਅਨਭਿਰਦ੍ਧਿਗ੍ਗਹਣੇਨ। ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵੇਦਨਾਕ੍ਖਨ੍ਧਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਇਦਂ **ਖਨ੍ਧਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ।** ਤਥਾ ਆਘਾਤਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਧਮ੍ਮਾਯਤਨਂ ਧਮ੍ਮਧਾਤੁ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ ਵਾ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਇਦਂ **ਆਯਤਨਮੁਖੇਨ ਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਸਚ੍ਚਮੁਖੇਨ** ਚ **ਓਤਰਣਂ।** ਤਥਾ ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਸਹਜਾਤਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾ ਹੇਤੁਸਹਜਾਤਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਸਹਜਾਤਾ ਪਨ ਅਨਨ੍ਤਰਸਮਨਨ੍ਤਰਅਨਨ੍ਤਰੂਪਨਿਸ੍ਸਯਨਤ੍ਥਿਵਿਗਤਾਸੇਵਨਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ, ਅਨਨ੍ਤਰਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨੇਵ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤਿ । ਤਣ੍ਹਾਉਪਾਦਾਨਾਦੀਨਂ, ਫਸ੍ਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਤੇਸਂ ਸਹਜਾਤਾਨਂ ਅਸਹਜਾਤਾਨਞ੍ਚ ਯਥਾਰਹਂ ਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ। ਕੋਚਿ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪਤਿਵਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਕਮ੍ਮਵਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਆਹਾਰਵਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਝਾਨਵਸੇਨ, ਕੋਚਿ ਮਗ੍ਗਵਸੇਨਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਹੋਤੀਤਿ। ਅਯਮ੍ਪਿ ਵਿਸੇਸੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਇਦਂ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ।** ਆਨਨ੍ਦਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਇਮਿਨਾਵ ਨਯੇਨ ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ।

ਤਥਾ ਸੀਲਂ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾ, ਅਬ੍ਯਾਪਾਦਾਦਿਚੇਤਸਿਕਧਮ੍ਮਾ ਚ, ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਯੋ ਚੇਤਨਾਵ, ਤੇਸਂ ਤਦੁਪਕਾਰਕਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਲਜ੍ਜਾਦਯਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਖਾਰਕ੍ਖਨ੍ਧਧਮ੍ਮਾਯਤਨਾਦਿਸਙ੍ਗਹੋ, ਪੁਰਿਮਨਯੇਨੇਵ ਖਨ੍ਧਾਦਿਮੁਖੇਨ ਚ ਓਤਰਣਂ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਏਸ ਨਯੋ ਞਾਣਦਿਟ੍ਠਿਵੇਦਨਾਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਸੁ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਗਹਣੇਸੁ ਅਸਙ੍ਖਤਧਾਤੁਵਸੇਨਪਿ **ਧਾਤੁਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣਂ** ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ''ਵੇਦਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਭਗਵਤੋ ਸੀਲਾਦਯੋ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ, ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਦਯੋ ਚ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮਾ ਪਕਾਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤਂ ਮੁਖੇਨਪਿ ਓਤਰਣਂ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

‘‘ਤਦਪਿ ਫਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਾ’’ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਾਧੀਨਵੁਤ੍ਤਿਤਾਦੀਪਨੇਨ **ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣੰ**, ਤਥਾ ਏਵੰਧਮ੍ਮਤਾਯ **ਪਟਿਚ੍ਚਸਮੁਪ੍ਪਾਦਮੁਖੇਨ ਓਤਰਣੰ**, ਅਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਨਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਅਪ੍ਪਣਿਹਿਤਮੁਖੇਨ ਸੁਞ੍ਞਤਾਮੁਖੇਨ** ਚ **ਓਤਰਣੰ।** ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋਤਿ ਅਯੰ **ਓਤਰਣੋ ਹਾਰੋ।**

ਸੋਧਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਮਮੰ ਵਾ…ਪੇ॰… ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ **ਆਰਮ੍ਭੋ।** ‘‘ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ…ਪੇ॰… ਭਾਸੇਯ੍ਯੁ’’ਨ੍ਤਿ **ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ।** ‘‘ਤਤ੍ਰ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ…ਪੇ॰… ਕਰਣੀਯਾ’’ਤਿ **ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ ਚੇਵ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਚ।** ਦੁਤਿਯਨਯਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ । ਤਥਾ ‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੰ ਖੋ ਪਨੇਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ **ਆਰਮ੍ਭੋ।** ‘‘ਕਤਮ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ **ਪੁਚ੍ਛਾ।** ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੰ ਪਹਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿ **ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਦ੍ਧਿ।** ‘‘ਇਦੰ ਖੋ’’ਤਿਆਦਿ **ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਦ੍ਧਿ ਚੇਵ ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ ਚ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਚ।**

ਤਥਾ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿ **ਆਰਮ੍ਭੋ।** ‘‘ਕਤਮੇ ਚ ਤੇ’’ਤਿਆਦਿ **ਪੁਚ੍ਛਾ।** ‘‘ਸਨ੍ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ’’ਤਿਆਦਿ **ਆਰਮ੍ਭੋ। “ਕਿ”**ਨ੍ਤਿਆਦਿ **ਆਰਮ੍ਭ ਪੁਚ੍ਛਾ।** ‘‘ਯਥਾਸਮਾਹਿਤੇ’’ਤਿਆਦਿ **ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ, ਨੋ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਨੋ ਚ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਦ੍ਧਿ।** ‘‘ਇਮੇ ਖੋ ਤੇ’’ਤਿਆਦਿ **ਪਦਸੁਦ੍ਧਿ ਚੇਵ ਪੁਚ੍ਛਾਸੁਦ੍ਧਿ ਚ ਆਰਮ੍ਭਸੁਦ੍ਧਿ ਚ।** ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਆਰਮ੍ਭਾਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ। ਅਯੰ **ਸੋਧਨੋ ਹਾਰੋ।**

ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

‘‘ਅਵਣ੍ਣ’’ਨ੍ਤਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਤੰ**, ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ **ਵਿਸੇਸਵਚਨੰ** ‘‘ਮਮੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ’’ਤਿ। ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਤਥਾ ‘‘ਸੀਲ’’ਨ੍ਤਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਤੰ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ **ਵਿਸੇਸਵਚਨੰ** ‘‘ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ’’ਤਿਆਦਿ।

‘‘ਅਞ੍ਞੇਵ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਤੰ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ **ਵਿਸੇਸਵਚਨੰ** ‘‘ਤਯਿਦੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿ।

ਤਥਾ ‘‘ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾ’’ਤਿਆਦਿ **ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੰ**, ਤੰ ਅਵਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ **ਵਿਸੇਸਵਚਨੰ** ‘‘ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾ’’ਤਿਆਦਿ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸਾਮਞ੍ਞਵਿਸੇਸੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੋ ਹਾਰੋ।**

ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨੰ ‘‘ਅਨਤ੍ਥੰ ਮੇ ਅਚਰੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੩੭; ਵਿਭ॰ ੯੦੯) ਚ ਏਕੂਨਵੀਸਤਿ ਆਘਾਤਵਤ੍ਥੂਨਿ **ਹੇਤੁ।** ਆਨਨ੍ਦਾਦੀਨੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਭਿਸਿਨੇਹੋ **ਹੇਤੁ।** ਸੀਲਸ੍ਸ ਹਿਰਿਓਤ੍ਤਪ੍ਪੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਯੋ ਚ **ਹੇਤੁ।** ‘‘ਗਮ੍ਭੀਰਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਪਾਰਮਿਯੋ **ਹੇਤੁ,** ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਞ੍ਞਾਪਾਰਮੀ। ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਅਸਪ੍ਪੁਰਿਸੂਪਸ੍ਸਯੋ, ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨੰ, ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ ਚ ਅਵਿਸੇਸੇਨ **ਹੇਤੁ,** ਵਿਸੇਸੇਨ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਾਦੀਨੰ ਅਤੀਤਜਾਤਿਅਨੁਸ੍ਸਰਣਾਦਿ **ਹੇਤੁ।** ਵੇਦਨਾਨੰ ਅਵਿਜ੍ਜਾਤਣ੍ਹਾਕਮ੍ਮਾਨਿ ਫਸ੍ਸੋ ਚ **ਹੇਤੁ।** ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ **ਹੇਤੁ।** ਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰੋ **ਹੇਤੁ।** ਤਣ੍ਹਾਯ ਸੰਯੋਜਨਿਯੇਸੁ ਅਸ੍ਸਾਦਾਨੁਪਸ੍ਸਨਾ **ਹੇਤੁ।** ਫਸ੍ਸਸ੍ਸ ਛਲ਼ਾਯਤਨਾਨਿ, ਛਲ਼ਾਯਤਨਸ੍ਸ ਨਾਮਰੂਪੰ **ਹੇਤੁ।** ਭਵਨੇਤ੍ਤਿਸਮੁਚ੍ਛੇਦਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਭਾਵਨਾ **ਹੇਤੂ**ਤਿ ਅਯੰ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰੋ ਹਾਰੋ।**

ਸਮਾਰੋਪਨਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣੀਯਤਾਵਚਨੇਨ ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ''ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਖੋ ਪਨੇਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸੋਰਚ੍ਚਸਮ੍ਪਦਾ, ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਦਾ, ''ਅਪਰਾਮਸਤੋ ਚਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ''ਤਿ, ''ਵੇਦਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਵਿਦਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਜ੍ਜਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿਵਸੀਭਾਵਸਮ੍ਪਦਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਖਨ੍ਤਿਸਮ੍ਪਦਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਲਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਸੋਰਚ੍ਚਸਮ੍ਪਦਾਯ **ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ।** ਸੋਰਚ੍ਚਸਮ੍ਪਦਾ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਸੀਲਮੇਵ, ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਯਵਿਭਾਗਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਤ੍ਥ ਸੀਲਂ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ **ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ,** ਸਮਾਧਿ ਪਞ੍ਞਾਯ **ਪਦਟ੍ਠਾਨਂ।** ਤੇਸੁ ਸੀਲੇਨ **ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ** ਸਿਜ੍ਝਤਿ, ਸਮਾਧਿਨਾ **ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ** ਸਿਜ੍ਝਤਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ **ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪ੍ਪਹਾਨਂ, ਅਨੁਸਯਪ੍ਪਹਾਨਞ੍ਚ** ਸਿਜ੍ਝਤੀਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਾਵਨਾਪਾਰਿਪੂਰੀ, ਪਹਾਨਤ੍ਤਯਸਿਦ੍ਧਿ ਚਾਤਿ ਅਯਂ **ਸਮਾਰੋਪਨੇ ਹਾਰੋ।**

ਸੋਲ਼ਸਹਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਵਚਨੇਨ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਕੋਚੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਅਤ੍ਤਤ੍ਤਨਿਯਵਤ੍ਥੂਸੁ ਸਿਨੇਹੇ ਸਮ੍ਮੋਸੇ ਚ ''ਅਨਤ੍ਥਂ ਮੇ ਅਚਰੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੩੭, ਵਿਭ॰ ੯੦੯) ਆਘਾਤੋ ਜਾਯਤੀਤਿ, ਤਥਾ ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾ ਪਟਿਵਿਰਤੋ''ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ , ''ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਞ੍ਞੇਵ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿ ਵਿਦਿਤਾ, ਅਨੁਪਾਦਾਵਿਮੁਤ੍ਤੋ, ਛਨ੍ਨਂ ਫਸ੍ਸਾਯਤਨਾਨਂ...ਪੇ॰... ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦੀਹਿ ਵਚਨੇਹਿ ਚ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਤਾਸਂ ਪਨ ਪੁਬ੍ਬਨ੍ਤਕਪ੍ਪਿਕਾਦਿਪਦੇਹਿ ''ਅਜਾਨਤਂ ਅਪਸ੍ਸਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਦੇਹਿ ਚ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਂ ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚ **ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ।** ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਸਮਥੋ ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ **ਪਟਿਪਕ੍ਖੋ।** ਤੇਸਂ ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਚ **ਫਲਂ।** ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾ, ਤਣ੍ਹਾਵਿਜ੍ਜਾ ਵਾ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚਂ, ਤਦਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਂ, ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਚ੍ਚਂ, ਨਿਰੋਧਪਜਾਨਨਾ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਮਗ੍ਗਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਚਤੁਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤਣ੍ਹਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮਾਯਾਸਾਠੇਯ੍ਯਮਾਨਾਤਿਮਾਨਮਦਪ੍ਪਮਾਦਪਾਪਿਚ੍ਛਤਾਪਾਪਮਿਤ੍ਤਤਾਅਹਿਰਿਕਾਨੋਤ੍ਤਪ੍ਪਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਕੋਧੁਪਨਾਹਮਕ੍ਖਪਲ਼ਾਸਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਸਾਰਮ੍ਭਦੋਵਚਸ੍ਸਤਾ-ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਵਿਭਵਦਿਟ੍ਠਾਦਿਵਸੇਨ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ ਅਮਾਯਾਅਸਾਠੇਯ੍ਯਾਦਿਅਵਿਪਰੀਤਮਨਸਿਕਾਰਾਦਿਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਸਮਥਪਕ੍ਖਿਯਾਨਂ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦੀਨਂ, ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਕ੍ਖਿਯਾਨਞ੍ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ। ਅਯਂ **ਨਨ੍ਦਿਯਾਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ।**

ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਨਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਵਚਨੇਨ ਅਦੋਸਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਫਰੁਸਵਾਚਾਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ। ਆਨਨ੍ਦਾਦੀਨਂ ਅਕਰਣਵਚਨੇਨ ਅਲੋਭਸਿਦ੍ਧਿ, ਤਥਾ ਅਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਤੋ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ। ਅਦਿਨ੍ਨਾਦਾਨਾਦੀਹਿ ਪਨ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਉਭਯਸਿਦ੍ਧਿ। ''ਤਯਿਦਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਮੋਹਸਿਦ੍ਧਿ। ਇਤਿ ਤੀਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਗਹਿਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ, ਆਘਾਤਾਦਿਅਕਰਣਵਚਨੇਨ ਚ ਤੀਣਿ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨਿਯੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਤੀਹਿ ਅਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ

ਤਿਵਿਧਦੁਚ੍ਚਰਿਤਸੰਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸਮਾਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਾਸਦ੍ਧਮ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਤੀਹਿ ਕੁਸਲਮੂਲੇਹਿ ਤਿਵਿਧਸੁਚਰਿਤਵੋਦਾਨਸਮਕੁਸਲਸਞ੍ਞਾਵਿਤਕ੍ਕਪਞ੍ਞਾਸਦ੍ਧਮ੍ਮਸਮਾਧਿ-ਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖਵਿਮੋਕ੍ਖਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਵਿਭਾਵੇਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕਥੰ? ਲੋਭੋ ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਵਾ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਮੂਲਾਨਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ, ਤੇਹਿ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਗੋਚਰਭੂਤਾ ਉਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਅਯੰ **ਤਿਪੁਕ੍ਖਲਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ।**

ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਨਯਵਵਣ੍ਣਨਾ

ਆਘਾਤਾਨਨ੍ਤਨਾਦੀਨੰ ਅਕਰਣਵਚਨੇਨ ਸਤਿਸਿਦ੍ਧਿ। ਸਤਿਯਾ ਹਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸੇ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਹਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ। ਤਥਾ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਾ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਵੀਰਿਯਸਿਦ੍ਧਿ। ਵੀਰਿਯੇਨ ਹਿ ਕਾਮਬਜਾਪਾਦਵਿਹਿੰਸਾਵਿਤਕ੍ਕੇ ਵਿਨੋਦੇਤਿ, ਵੀਰਿਯਸਾਧਨਞ੍ਚ ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਨ੍ਤਿ। ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦੀਹਿ ਪਟਿਵਿਰਤਿਵਚਨੇਨ ਸਤਿਸਿਦ੍ਧਿ। ਸਤਿਯਾ ਹਿ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜੇ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਆਦੀਨਵਾਨਿਸੰਸੇ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਾਵਜ੍ਜੰ ਪਹਾਯ ਅਨਵਜ੍ਜੰ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਾ ‘‘ਵਿਸਯਾਭਿਮੁਖਭਾਵਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਾਨਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ‘‘ਤਯਿਦੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਤਥਾਗਤੋ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਦ੍ਧਿ। ਪਞ੍ਞਾਯ ਹਿ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ, ਸਮਾਹਿਤੋ ਚ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਜਾਨਾਤੀਤਿ। ਤਥਾ ‘‘ਨਿਚ੍ਚੋ ਧੁਵੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ‘‘ਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ‘‘ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ, ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਚ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਅਸੁਖੇ ‘‘ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ‘‘ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਪ੍ਪਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਸੁਭੇ ‘‘ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋ, ਸਬ੍ਬੇਹੇਵ ਚ ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਪਦੇਹਿ ਅਨਤ੍ਤਨਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੋਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸਾ ਸਿਦ੍ਧਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਤੇਸੰ ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਸਿਦ੍ਧਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਚਤੂਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਹਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਪੁਗ੍ਗਲਾ ਨਿਦ੍ਦਿਸਿਤਬ੍ਬਾ।

ਕਥੰ? ਦੁਵਿਧੋ ਹਿ ਤਣ੍ਹਾਚਰਿਤੋ ਮੁਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਚ ਤਿਕ੍ਖਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਚਾਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਚਰਿਤੋ। ਤੇਸੁ ਪਠਮੋ ਅਸੁਭੇ ‘‘ਸੁਭ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ਸਤਿਬਲੇਨ ਯਥਾਭੂਤੰ ਕਾਯਸਭਾਵੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਦੁਤਿਯੋ ਅਸੁਖੇ ‘‘ਸੁਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਲ੍ਲਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿ ‘‘ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਕਾਮਵਿਤਕ੍ਕੰ ਨਾਧਿਵਾਸੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੬; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੪; ੬.੫੮) ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵੀਰਿਯਸੰਵਰਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਵੀਰਿਯਬਲੇਨ ਤੰ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੰ ਵਿਧਮਤਿ। ਤਤਿਯੋ ਅਨਿਚ੍ਚੇ ‘‘ਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਅਯਾਥਾਵਗਾਹੀ ਸਮਥਬਲੇਨ ਸਮਾਹਿਤਭਾਵਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨੰ ਖਣਿਕਭਾਵੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਨ੍ਤਤਿਸਮੂਹਕਿਚ੍ਚਾਰਮ੍ਮਣਘਨਵਿਚਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਫਸ੍ਸਾਦਿਧਮ੍ਮਪੁਞ੍ਜਮਤ੍ਤੇ ਅਨਤ੍ਤਨਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੀ ਚਤੁਕੋਟਿਕਸੁਞ੍ਞਤਾਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਤੰ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੰ ਵਿਦ੍ਧੰਸੇਤਿ। ਚਤੂਹਿ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਚਤੁਰਾਸਵੋਘਯੋਗਕਾਯਗਨ੍ਥਅਗਤਿਤਣ੍ਹੁਪ੍ਪਾਦੁਪਾਦਾਨਸਤ੍ਤਵਿਞ੍ਞਾਣਟ੍ਠਿਤਿਅਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾ ਚਤੂਹਿ ਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਝਾਨਵਿਹਾਰਾਧਿਟ੍ਠਾਨਸੁਖਭਾਗਿਯਧਮ੍ਮਅਪ੍ਪਮਞ੍ਞਾਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਇਦ੍ਧਿਪਾਦਾਦਿਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬੋ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖੋ ਨੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯੰ **ਸੀਹਵਿਕ੍ਕੀਲ਼ਿਤਸ੍ਸ ਨਯਸ੍ਸ ਭੂਮਿ।** ਇਧਾਪਿ ਸੁਭਸਞ੍ਞਾਸੁਖਸਞ੍ਞਾਹਿ, ਚਤੂਹਿਪਿ ਵਾ ਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਹਿ ਸਮੁਦਯਸਚ੍ਚੰ , ਤੇਸੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ ਪਞ੍ਚੁਪਾਦਾਨਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਚ੍ਚਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਦਿਸਾਲੋਚਨਅਙ੍ਕੁਸਨਯਦ੍ਵਯਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਤਿ ਤਿਣ੍ਣੰ ਅਤ੍ਥਨਯਾਨੰ ਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਵੋਹਾਰਨਯਦ੍ਵਯਮ੍ਪਿ ਸਿਦ੍ਧਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਤ੍ਥਨਯਦਿਸਾਭੂਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸਮਾਲੋਚਨੰ **ਦਿਸਾਲੋਚਨੰ,** ਤੇਸੰ ਸਮਾਨਯਨੰ **ਅਙ੍ਕੁਸੋ**ਤਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ ਪਞ੍ਚ ਨਯਾ।

ਪਞ੍ਚਵਿਧਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਸਾਸਨਪਟ੍ਠਾਨਵਣ੍ਣਨਾ

ਇਦਂ ਸੁਤ੍ਤਂ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧੇ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਸਂਕਿਲੇਸਵਾਸਨਾਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਂ, ਸਂਕਿਲੇਸਨਿਬ੍ਬੇਧਾਸੇਕ੍ਖਭਾਗਿਯਮੇਵ ਵਾ। ਅਟ੍ਠਵੀਸਤਿਵਿਧੇ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਟ੍ਠਾਨੇ ਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ ਸਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਞਾਣਞੇਯ੍ਯਦਸ੍ਸਨਭਾਵਨਂ ਸਕਵਚਨਪਰਵਚਨਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਂ ਕੁਸਲਾਕੁਸਲਂ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਪਕਰਣਨਯਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

੨. ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੦. **ਰਾਜਗਹੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਗ੍ਗਜਨਪਦਟ੍ਠਾਨਵਿਸੇਸਸਮ੍ਪਦਾਦਿਯੋਗਤੋ ਪਧਾਨਭਾਵੇਨ ਰਾਜੂਹਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਰਾਜਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਨ੍ਧਾਤੁ...ਪੇ॰...** ਵੁਚ੍ਚਤੀ''ਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੇਨ ਮਹਾਸਤ੍ਤੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੰ ਰੇਣੁਆਦੀਹਿ ਰਾਜੂਹਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। **ਮਹਾਗੋਵਿਨ੍ਦੋ**ਤਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਏਕੋ ਪੁਰਾਤਨੋ ਰਾਜਾਤਿ ਕੇਚਿ। **ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਰਾਜਧਾਨੀਭਾਵੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਕਾਰੇ**ਤਿ ਨਗਰਮਾਪਨੇਨ ਰਞ੍ਞਾ ਕਾਰਿਤਸਬ੍ਬਗੇਹਤ੍ਤਾ **ਰਾਜਗਹੰ,** ਗਿਜ੍ਝਕੂਟਾਦੀਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਪਬ੍ਬਤਰਾਜੇਹਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਗੇਹਸਦਿਸਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹੰ,** ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਵਨਤਾਯ ਰਾਜਮਾਨੰ ਗੇਹਨ੍ਤਿ ਪਿ **ਰਾਜਗਹੰ,** ਸੰਵਿਹਿਤਾਰਕ੍ਖਤਾਯ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹਭਾਵੇਨ ਉਪਗਤਾਨੰ ਪਟਿਰਾਜੂਨੰ ਗਹੰ ਗੇਹਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹੰ,** ਰਾਜੂਹਿ ਦਿਸ੍ਵਾ ਸਮ੍ਮਾ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਿਤਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ ਗਹੰ ਗੇਹਭੂਤਨ੍ਤਿਪਿ **ਰਾਜਗਹੰ,** ਆਰਾਮਰਾਮਣੇਯ੍ਯਕਾਦੀਹਿ ਰਾਜਤੇ, ਨਿਵਾਸਸੁਖਤਾਦਿਨਾ ਸਤ੍ਤੇਹਿ ਮਮਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਪਰਿਗ੍ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਵਾ **ਰਾਜਗਹ**ਨ੍ਤਿ ਏਦਿਸੇ ਪਕਾਰੇ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਠਾਨਵਿਸੇਸਭਾਵੇਨ ਉਲ਼ਾਰਸਤ੍ਤਪਰਿਭੋਗੋਤਿ ਆਹ **"ਤੰ ਪਨੇਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਯਕ੍ਖਾਨੰ। **ਵਸਨਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਪਾਨਭੂਮਿਭੂਤੰ ਉਪਵਨੰ।

ਅਵਿਸੇਸੇਨਾਤਿ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸੰਵਰਸੰਵੁਤੋ ਵਿਹਰਤਿ'' (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੯; ੩.੭੫; ਵਿਭ॰ ੫੦੮), ''ਪਠਮੰ ਝਾਨੰ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੨੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੨; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੨੩; ਪਾਰਾ॰ ੧੧) ''ਮੇਤ੍ਤਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਏਕੰ ਦਿਸੰ ਫਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤਿ'', (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫੫੬; ੩.੩੦੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੭, ੪੫੯, ੫੦੯; ੨.੩੦੯, ੩੧੫, ੪੫੧, ੪੭੧; ੩.੨੩੦; ਵਿਭ॰ ੬੪੨) ''ਸਬ੍ਬਨਿਮਿਤ੍ਤਾਨੰ ਅਮਨਸਿਕਾਰਾ ਅਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਚੇਤੋਸਮਾਧਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੫੯) ਵਿਯ ਸਦ੍ਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਸਿਦ੍ਧੇਨ ਵਿਸੇਸਪਰਾਮਸਨੇਨ ਵਿਨਾ। ਇਰਿਯਾਯ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਯ ਪਵਤ੍ਤਨੂਪਾਯਭਾਵਤੋ ਪਥੋਤਿ **ਇਰਿਯਾਪਥੋ।** ਠਾਨਾਦੀਨਞ੍ਹਿ ਗਤਿਨਿਵਤ੍ਤਿ ਆਦਿਅਵਤ੍ਥਾਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਕਞ੍ਚਿ ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯੰ ਪਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ। ਵਿਹਰਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਏਤੇਨ, ਵਿਹਰਣਞ੍ਚਾਤਿ ਵਿਹਾਰੋ, ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹੋ ਵਿਹਾਰੋ **ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰੋ,** ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨਾਨਿ। **ਨੇਤ੍ତਿਯੰ** ਪਨ ''ਚਤਸ੍ਸੋ ਆਰੁਪ੍ਪਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਆਨੇਞ੍ਜਾ ਵਿਹਾਰਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਤੰ ਤਾਸੰ ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਾਦੀਨੰ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਤਾ ਵਿਯ ਭਾਵਨਾਵਿਸੇਸਭਾਵੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ** ਪਨ ਦਿਬ੍ਬਭਾਵਾਵਹਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਤਾਪਿ ''ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਹਿਤੂਪਸੰਹਾਰਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਭੂਤਾ ਸੇਟ੍ਠਭੂਤਾ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾ,** ਮੇਤ੍ਤਾਝਾਨਾਦਿਕਾ। ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾਨੰ ਵਿਹਾਰਾਤਿ **ਅਰਿਯਵਿਹਾਰਾ,** ਚਤਸ੍ਸੋਪਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ। **ਸਮਙ੍ਗੀਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਙ੍ਗਿਭਾਵਪਰਿਦੀਪਨੰ। **ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨੰ** ਇਤਰਵਿਹਾਰਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਵਚਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਮਾਯੋਗਪਰਿਦੀਪਨਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। **ਵਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਚ੍ਛੇਦਤ੍ਥਜੋਤਨੋ, **ਹਰਤੀ**ਤਿ ਨੇਤਿ, ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਸ੍ਸ ਕੇਨ ਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨੰ, ਕਥੰ ਕਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਲੀਨੰ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸੋ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਗੋਚਰਗਾਮਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਰਾਜਗਹੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਅਨੁਰੂਪਨਿਵਾਸਨਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ''ਅਮ੍ਬਵਨੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਮਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤੰ ''ਰਾਜਗਹੇ''ਤਿ **ਭੁਮ੍ਮਵਚਨੰ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ** ''ਗਙ੍ਗਾਯ ਗਾਵੋ ਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੂਪੇ ਗਗ੍ਗਕੁਲ''ਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਾ। ਕੁਮਾਰੇਨ ਭਤੋਤਿ ਕੁਮਾਰਭਤੋ, ਸੋ ਏਵ **ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚੋ** ਯਥਾ ਭਿਸਗ੍ਗਮੇਵ ਭੇਸਜ੍ਜੰ। **ਦੋਸਾਭਿਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾਤਪਿਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਦੋਸੰ। **ਵਿਰੇਚੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੋਸਪਕੋਪਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ।

ਅਡ੍ਢਤੇਲ਼ਸਹੀਤਿ ਅਡ੍ਢੇਨ ਤੇਰਸਹਿ ਅਡ੍ਢਤੇਰਸਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਤੇਹਿ। ਤਾਨਿ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਸਾਯ ਊਨਾਨਿ ਤੇਰਸਭਿਕ੍ਖੁਸਤਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਡ੍ਢਸਤੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਰਾਜਨੀਤਿ ਦਿਬ੍ਬਤਿ, ਸੋਭਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਞ੍ਞੋਤੀ**ਤਿ ਰਮੇਤਿ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਪਿਤੁ ਬਿਮ੍ਬਿਸਾਰਰਞ੍ਞੋ। ਸਾਸਨਟ੍ਠੇਨ ਹਿੰਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਤ੍ਤੁ।**

ਭਾਰਿਯੇਤਿ ਗਰੁਕੇ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੇ ਵਾ। **ਸੁਵਣ੍ਣਸਤ੍ਥਕੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਵਣ੍ਣਮਯੇਨ ਸਤ੍ਥਕੇਨ। ਅਯੋਮਯਞ੍ਹਿ ਰਞ੍ਞੋ ਸਰੀਰੰ ਉਪਨੇਤੁੰ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਸੁਵਣ੍ਣਸਤ੍ਥਕੇਨਾ**ਤਿ ਵਾ ਸੁਵਣ੍ਣਪਰਿਕ੍ਖਤੇਨ ਸਤ੍ਥਕੇਨ **ਬਾਹੁਂ ਫਾਲਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਿਰਾਵੇਧਵਸੇਨ ਬਾਹੁਂ ਫਲਾਪੇਤ੍ਵਾ **ਉਦਕੇਨ ਸਮ੍ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਾਯੇਸਿ** ਕੇਵਲਸ੍ਸ ਲੋਹਿਤਸ੍ਸ ਗਬ੍ਭਿਨਿਤ੍ਥਿਯਾ ਦੁਜ੍ਜੀਰਭਾਵਤੋ। **ਧੁਰਾ**ਤਿ ਧੁਰਭੂਤਾ, ਗਣਸ੍ਸ , ਧੋਰਯ੍ਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧੁਰੰ ਨੀਹਰਾਮੀ**ਤਿ ਗਣਧੁਰੰ ਗਣਬਨ੍ਧਿਯੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮਿ। "**ਪੁਬ੍ਬੇ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ ਖਨ੍ਧਕਪਾਲ਼ਿ ਏਵ।

ਪੋਤ੍ਥਨਿਯਨ੍ਤਿ ਛੁਰਿਕੰ, ਯੰ ''ਨਖਰ''ਨ੍ਤਿਪਿ [ਪੋਥਨਿਕਨ੍ਤਿ ਛੁਰਿਕੰ, ਯੰ ਖਰਨ੍ਤਿਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੩.੩੩੯) ਪੋਥਨਿਕਨ੍ਤਿ ਛੁਰਿਕੰ, ਖਰਨ੍ਤਿਪਿ (ਵਿ॰ ਵਿ॰ ਟੀ॰ ੨.ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ ੩੩੯)] ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਦਿਵਾ ਦਿਵਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦਿਵਸ੍ਸਪਿ ਦਿਵਾ, ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕਵੇਲਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਸਾ ਸਰੀਰੰ ਲੇਹਿਤ੍ਵਾ ਯਾਪੇਤਿ ਅਤ੍ਤੂਪਕ੍ਕਮੇਨ ਮਰਣੰ ਨ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਾ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਵਿਨਿਪਾਤੇਨ੍ਤੀਤਿ। **ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖਾਵਹੇਨ ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਫਲਸੁਖੂਪਸਞ੍ਹਿਤੇਨ **ਚਙ੍ਕਮੇਨ ਯਾਪੇਤਿ। ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ**ਤਿ ਗਨ੍ਧਪੁਪ੍ਫਾਦੀਹਿ ਪੂਜਨਟ੍ਠਾਨਭੂਤੇ ਚੇਤਿਯਙ੍ਗਣੇ । **ਨਿਸਜ੍ਜਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਨਿਸੀਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਦੇਵਲੋਕੇ...ਪੇ॰... ਯਕ੍ਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਬਹੁਲੰ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਪੁਬ੍ਬਤਾਯ ਚਿਰਪਰਿਚਿਤਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਖੋਭੇਤ੍ਵਾਤਿ ਪੁਤ੍ਤਸਿਨੇਹਸ੍ਸ ਬਲਵਭਾਵਤੋ, ਸਹਜਾਤਪੀਤਿਵੇਗਸ੍ਸ ਚ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਤਾਯ ਤੰਸਮੁਟ੍ਠਾਨਰੂਪਧਮ੍ਮੇਹਿ ਫਰਣਵਸੇਨ ਸਕਲਸਰੀਰੰ ਆਲੋਲ਼ੇਤ੍ਵਾ। ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠਿਮਿਞ੍ਜੰ ਆਹਚ੍ਚ ਅਟ੍ਠਾਸੀ**"ਤਿ। **ਪਿਤੁਗੁਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਤੁ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਿਨੇਹਗੁਣੰ। **ਮੁਞ੍ਚਾਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਅਭਿਮਾਰਕਪੁਰਿਸਪੇਸਨਾਦਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਏਵ ਪਕਾਰੇ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰਕਥਾਨਯੋ**ਤਿ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਪਸਾਦਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਯ ਕਥਾਯ ਨਯਮਤ੍ਤੰ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਿਤ੍ਥਾਰਨਯਾ ਕਥਾ ਨ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ "**ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੰ ਨ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ।

ਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋਤਿ ਮਹਾਕੋਸਲਰਞ੍ਞੋ। **ਪਣ੍ਡਿਤਾਧਿਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਵੇਵਚਨੰ। **ਵਿਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਵੇਦੇਨ** ਞਾਣੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨ **ਈਹਤਿ** ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਵੇਦੇਹਿ।**

ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਦਿਵਸੇ। **ਅਨਸਨੇਨ** ਵਾਤਿ ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਿਯਮਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਏਕਚ੍ਚਮਨੋਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦੁਸ੍ਸੀਲ਼ਜਾਦੀਨਿ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਗੋਪਾਲਕੂਪੋਸਥੋ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਗਣ੍ਠੁਪੋਸਥੋ ਮੋਸਵਜ੍ਜਾਦਿਵਸੇਨ। ਯਥਾਹ ''ਸੋ ਤੇਨ ਅਭਿਜ੍ਝਾਸਹਗਤੇਨ ਚੇਤਸਾ ਦਿਵਸੰ ਅਤਿਨਾਮੇਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੧), ''ਇਤਿ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੇ ਸਮਾਦਪੇਤਬ੍ਬਾ, ਮੁਸਾਵਾਦੇ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਮਾਦਪੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੧) ਚ ਆਦਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੋ। **ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਅਤ੍ਥਾਨੰ ਉਦ੍ਧਾਰਣੰ।

ਨਨੁ ਚ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤੰ ਪਤਿ ਸਦ੍ਦਾ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨ੍ਤੀਤਿ ਨ ਏਕੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨੇਕੇ ਅਤ੍ਥਾ ਅਭਿਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤੰ ਸਦ੍ਦਵਿਸੇਸੇ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤੇ, ਤੇਸੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਯੰ ਵਿਚਾਰੋ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਏਵਂ ਮੇ ਸੁਤ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਆਗਤੇ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਾਮਞ੍ਚ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾਦਿਵਿਸਯੋਪਿ ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦੋ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪੋ ਏਵ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਵਾਚਕਭਾਵਤੋ, ਤਾਦਿਸੰ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞੰ ਅਨਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਸੀਲਸੁਦ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉਪੇਤੇਹਿ ਸਮਗ੍ਗੇਹਿ ਵਸੀਯਤਿ ਅਨੁਟ੍ਠੀਯਤੀਤਿ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸੋ। ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪੇਚ੍ਚ ਅਰਿਯਵਾਸਾਦਿਅਤ੍ਥੰ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪੋਸਥੋ,** ਸੀਲੰ। ਅਨਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਉਪੇਚ੍ਚ ਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਵਸਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਉਪੋਸਥੋ। ਉਪਵਾਸੋ**ਤਿ ਸਮਾਦਾਨੰ। ਉਪੋਸਥਕੁਲਭੂਤਤਾਯ ਨਵਮਹਤ੍ਥਿਨਿਕਾਯਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇ ਹਤ੍ਥਿਨਾਗੇ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਰਿਯੰ ਅਨਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਰੂਲ਼੍ਹਿਵਸੇਨ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤੰ ਉਪੋਸਥੋਤਿ ਆਹ "**ਉਪੋਸਥੋ ਨਾਗਰਾਜਾਤਿਆਦੀਸੁ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। ਦਿਵਸੇ ਪਨ

ਉਪੋਸਥਸਦ੍ਦਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ। **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਵੇ ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਕਿਲੇਸਮਲਾਭਾਵੇਨ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ। ਵੇਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। ਵੇਤਿ ਵਾ ਬ੍ਯਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਦਾ ਫਗ੍ਗੂ**ਤਿ ਨਿਚ੍ਚਕਾਲਮ੍ਪਿ ਫਗ੍ਗੁਣਨਕ੍ਖਤ੍ਤਮੇਵ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਫਗ੍ਗੁਣਮਾਸੇ ਉਤ੍ਤਰਫਗ੍ਗੁਣਦਿਵਸੇ ਤਿਤ੍ਥਨ੍ਹਾਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਸਂਵਚ੍ਛਰਿਕਪਾਪਪਵਾਹਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਿ, ਤਂ ਤਤੋ ਵਿਵੇਚੇਤੁਂ ਇਦਂ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸੁਪੋਸਥੋ ਸਦਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਸੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਙ੍ਗਾਨਿ ਵਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਚ ਅਸਮਾਦਿਯਤੋਪਿ ਨਿਚ੍ਚਂ ਉਪੋਸਥੋ, ਉਪੋਸਥਵਾਸੋ ਏਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਞ੍ਚਦਸਨ੍ਨਂ ਤਿਥੀਨਂ ਪੂਰਣਵਸੇਨ **ਪਨ੍ਨਰਸੋ।**

ਬਹੁਸੋ , ਅਤਿਸਯਤੋ ਵਾ ਕੁਮੁਦਾਨਿ ਏਤ੍ਥ ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਮੁਦਵਤੀ, ਤਿਸ੍ਸਂ **ਕੁਮੁਦਵਤਿਯਾ।** ਚਤੁਨ੍ਨਂ ਮਾਸਾਨਂ ਪਾਰਿਪੂਰਿਭੂਤਾਤਿ **ਚਾਤੁਮਾਸੀ।** ਸਾ ਏਵ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨ ਚਾਤੁਮਾਸਿਨੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿ। ਤਦਾ ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਮਾਸਪੁਣ੍ਣਤਾ।** ਵਸ੍ਸਾਨਸ੍ਸ ਉਤੁਨੋ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਉਤੁਪੁਣ੍ਣਤਾ।** ਕਤ੍ਤਿਕਮਾਸਲਕ੍ਖਿਤਸ੍ਸ ਸਂਵਚ੍ਛਰਸ੍ਸ ਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਸਂਵਚ੍ਛਰਪੁਣ੍ਣਤਾ। "ਮਾ" ਇਤਿ ਚਨ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਗਤਿਯਾ ਦਿਵਸਸ੍ਸ ਮਿਨਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਏਤ੍ਥ ਪੁਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਕਲਾਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਪੁਣ੍ਣੋ। ਤਦਾ ਹਿ ਚਨ੍ਦੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਤਦਹੁਪੋਸਥੇ ਪਨ੍ਨਰਸੇ''ਤਿ ਪਦਾਨਿ ਦਿਵਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ, ''ਕੋਮੁਦਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਰਤ੍ਤਿਵਸੇਨ।

ਰਾਜਾਮਚ੍ਚਪਰਿਵੁਤੋਤਿ ਰਾਜਕੁਲਸਮੁਦਾਗਤੇਹਿ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਪਰਿਵੁਤੋ। ਅਥ ਵਾ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਕਰਾਜੂਹਿ ਚੇਵ ਅਮਚ੍ਚੇਹਿ ਚ ਪਰਿਵੁਤੋ। **ਚਤੁਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ**ਤਿ ਅਬ੍ਭਾ ਮਹਿਕਾ ਧੂਮਰਜੋ ਰਾਹੂਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚਤੂਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸੇਹਿ। **ਸਨ੍ਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤਂ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ।

ਪੀਤਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਪੀਤਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਂ ਵਚਨਂ। ਯਞ੍ਹਿ ਵਚਨਂ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਨਿਰਪੇਕ੍ਖਂ ਕੇਵਲਂ ਉਲ਼ਾਰਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਸਰਸਤੋ ਸਹਸਾਵ ਮੁਖਤੋ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ, ਤਂ ਇਧ ''ਉਦਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਪੀਤਿਵਚਨਂ ਹਦਯਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਦੋਸੇਹਿ ਇਤਾ ਗਤਾ ਅਪਗਤਾਤਿ **ਦੋਸਿਨਾ** ਤ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਨ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ''ਕਿਲੇਸੇ ਜਿਤੋ ਵਿਜਿਤਾਵੀਤਿ ਜਿਨੋ''ਤਿ। **ਅਨੀਯ**-ਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ **"ਮਨਂ ਰਮਯਤੀ"ਤਿ "ਰਮਣੀਯਾ"**ਤਿ ਯਥਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ''ਤਿ। ਜੁਣ੍ਹਵਸੇਨ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਸੁਰੂਪਤਾਤਿ ਆਹ **"ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਬ੍ਭਾਦਯੋ ਵੁਤ੍ਤਦੋਸਾ, ਤਬ੍ਬਿਗਮੇਨੇਵ ਚਸ੍ਸਾ **ਦਸ੍ਸਨੀਯਤਾ,** ਤੇਨ, ਉਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ **ਪਾਸਾਦਿਕਤਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ ਦਿਵਸੋ ਮਾਸੋ ਉਤੁ ਸਂਵਚ੍ਛਰੋਤਿ ਏਵਂ ਦਿਵਸਮਾਸਉਤੁਸਂਵਚ੍ਛਰਾਨਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ ਭਵਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤਾ **ਲਕ੍ਖਞ੍ਞਾ,** ਲਕ੍ਖਣੀਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਯਂ ਨੋ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਸੀਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ''ਸਮਣਂ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਵਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਰਮਤ੍ਥਸਮਣੋ ਚ ਪਰਮਤ੍ਥਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤਸਮਣੋ, ਨ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਯ ਸਮਣਂ। ਬਾਹਿਤਪਾਪਤਾਯ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਬਹੁਵਚਨੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਏਕਵਚਨਂ, ਏਕਵਚਨੇ ਵਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਬਹੁਵਚਨਂ **ਵਚਨਬ੍ਯਤਯੋ।** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਏਕਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਬ੍ਯਤਯੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਤ੍ਤਨਿ, ਗਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਚ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਬਹੁਵਚਨਪ੍ਪਯੋਗੋ ਨਿਰੂਲ਼੍ਹੋਤਿ। **ਸਬ੍ਬੇਨਪੀ**ਤਿ ''ਰਮਣੀਯਾ ਵਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬੇਨ ਵਚਨੇਨ। **ਓਭਾਸਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਓਭਾਸਭੂਤਨਿਮਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਂ ਪਰਿਕ੍ਯਤ੍ਤਂ ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਰਣਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚਾ**ਤਿ। **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥੁਪਨਯਨੇ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਿਤੁ ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਉਪਟ੍ਠਾਕਸ੍ਸ ਘਾਤਨੇਨ ਮਹਾਪਰਾਧੋ , ਏਵਂ ਭਗਵਤੋ ਮਹਾਅਨਤ੍ਥਕਰਸ੍ਸ ਦੇਵਦਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਵਸ੍ਸਯਭਾਵੇਨ ਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਉਪਨੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਛਾਯਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਪਿਟ੍ਠਿਅਪਸ੍ਸਯੇਨ, ਤਂ ਪਮੁਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਪਸ੍ਸਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਕ੍ਖੇਪਪਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਵਿਨਿਯਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਥਾਯ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਵਿਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤ੍ਥਂ, ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸਂ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ।

੧੫੧. **"ਸੋ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਪੋਰਾਣਟ੍ਠਕਥਾਯ ਆਗਤਨਯੋ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਪਰਤੋ ਮਕ੍ਖਲਿਪਦਨਿਬ੍ਬਚਨੇਪਿ । **ਉਪਸਙ੍ਕਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਪਗਤਾ। **ਤਦੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਅਗ੍ਗਹੇਸੀ**ਤਿ ਤਦੇਵ ਨਗ੍ਗਰੂਪਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਿ।

ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਮਤ੍ਤੇਨ ਸਙ੍ਘੋ, ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਦਿਟ੍ਠਿਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਵਸੇਨ ਸੰਹਤਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਪਟਿਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਵਾਰਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥਿ। **ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਸਙ੍ਖਾਤੋਵ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਪਬ੍ਬਜਿਤਸਮੂਹਵਸੇਨ **ਸਙ੍ਘੀ,** ਗਹਟ੍ਠਸਮੂਹਵਸੇਨ **ਗਣੀ**’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਤੇਸੰ ਮਤਿਮਤ੍ਤੰ ਗਣੇ ਏਵ ਲੋਕੇ ਸਙ੍ਘ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਨਿਰੂਲ੍ਹਤ੍ਤਾ। **ਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਚੇਲਕਵਤਚਰਿਯਾਦਿਆਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ। **ਪਾਕਟੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਘੀਆਦਿਭਾਵੇਨ ਪਕਾਸਿਤੋ। ‘‘ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਲਬ੍ਭਮਾਨੰ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯ ਵਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਨ ਨਿਵਾਸੇਤੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਹਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਾਸਨਿਕੇ ਵਿਯ ਸਨ੍ਤਗੁਣਨਿਗੂਹਣਲਕ੍ਖਣਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। **ਯਸੋ**ਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ। ‘‘ਤਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੰਸਾਰੋਘ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਸਮ੍ਮਤਤ੍ਤਾ **ਤਿਤ੍ਥੰ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ “**ਤਿਤ੍ਥਕਰੋਤਿ ਲਦ੍ਧਿਕਰੋ**”ਤਿ। **ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ‘‘ਸਾਧੂ’’ਤਿ ਸਮ੍ਮਤੋ, ਨ ਸਾਧੂਹਿ ਸਮ੍ਮਤੋਤਿ ਆਹ “**ਅਯੰ ਸਾਧੂ**”ਤਿਆਦਿ। ‘‘ਇਮਾਨਿ ਮੇ ਵਤਸਮਾਦਾਨਾਨਿ ਏਤ੍ਤਕੰ ਕਾਲੰ ਸੁਚਿਣ੍ਣਾਨੀ’’ਤਿ **ਪਬ੍ਬਜਿਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਬਹੂ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂ।** ਤਾ ਪਨਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਿਯੋ ਚਿਰਕਾਲਭੂਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਚਿਰੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਅਸ੍ਸਾਤਿ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤੋ।** ਤਤ੍ਥ ਚਿਰਪਬ੍ਬਜਿਤਤਾਗਹਣੇਨ ਬੁਦ੍ਧਿਸੀਲਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੂਤਾਗਹਣੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਜਾਨਤੰ। **ਅਦ੍ਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘਕਾਲੰ। ਕਿਤ੍ਤਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ ਆਹ “**ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਰਾਜਪਰਿਵਟ੍ਟੇ**”ਤਿ, ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਾਜੂਨੰ ਰਜ੍ਜੰ ਅਨੁਸਾਸਨਪਟਿਪਾਟਿਯੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਅਦ੍ਧਗਤੋ**”ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਕਤੰ ਵਯੋਗਹਣੰ ਓਸਾਨਵਯਾਪੇਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਚ੍ਛਿਮਵਯੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। **ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਦ੍ਧਗਤੋ, ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੰ।

ਪੁਬ੍ਬੇ ਪਿਤਰਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਤ੍ਥੁ ਸਨ੍ਤਿਕੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਾਯ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਞਾਨਾਭਿਞ੍ਞਵਾਦਿ…ਪੇ॰… ਸੋਤੁਕਾਮੋ**”ਤਿ। **ਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਨ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ, ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਨ ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿੰ ਆਲਾਪਸਲ੍ਲਾਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ। **ਗੁਣਕਥਾਯਾ**ਤਿ ਅਭੂਤਗੁਣਕਥਾਯ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। ਯਦਿ ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ, ਕਸ੍ਮਾ ਤੁਣ੍ਹੀ ਅਹੋਸੀਤਿ ਆਹ “**ਅਨਤ੍ਤਮਨੋ ਸਮਾਨੋਪੀ**”ਤਿਆਦਿ।

੧੫੨. **ਗੋਸਾਲਾਯਾ**ਤਿ ਏਵੰ ਨਾਮਕੇ ਗਾਮੇ। ਵਸ੍ਸਾਨਕਾਲੇ ਗੁਨ੍ਨੰ ਤਿਟ੍ਠਨਸਾਲਾਤਿ ਏਕੇ।

੧੫੩. **ਪਟਿਕਿਟ੍ਠਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਹੀਨਤਰੰ। **ਤਨ੍ਤਾਵੁਤਾਨੀ**ਤਿ ਤਨ੍ਤੇ ਪਸਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵੀਤਾਨਿ। “**ਸੀਤੇ ਸੀਤੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਛਹਾਕਾਰੇਹਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਹੀਨਸ੍ਸ ਨਿਹੀਨਤਰਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੧੫੪. **ਵਚ੍ਚੰ ਕਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭੋਜਨੰ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾਪਿ ਕੇਨਚਿ ਅਸੁਚਿਨਾ ਮਕ੍ਖਿਤੋ ਪੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤਿ। **ਵਾਲਿਕਥੂਪੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾਲਿਕਾਯ ਥੂਪੰ ਕਤ੍ਵਾ।

੧੫੬. **ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਨਕਿਲੇਸੋ**ਤਿ ਸੰਸਾਰੇ ਪਲਿਬੁਦ੍ਧਨਕਿਚ੍ਚੋ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸੋ ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਪੁਤ੍ਤਦਾਰਾਦਿਵਿਸਯੋ।

ਕੋਮਾਰਭਚ੍ਚਜੀਵਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੫੭. ਨ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ “**ਅਨਤ੍ਥੋ ਵਤ ਮੇ**”ਤਿ। ਜੀਵਕਸ੍ਸ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਮਮ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਮਦ੍ਦਨਸਦਿਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਥਾਪਨੇਨ ਮਮ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਪੂਰੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰਞ੍ਞੋ ਅਜ੍ਝਾਸਯੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਹਤ੍ਥਿਮ੍ਹਿ ਨੁ ਖੋ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਿੰ ਤੁਣ੍ਹੀ**ਤਿ ਕਿੰ ਕਾਰਣਾ ਤੁਣ੍ਹੀ, ਕਿੰ ਤੰ ਕਾਰਣੰ, ਯੇਨ ਤੁਵੰ ਤੁਣ੍ਹੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਤੁਣ੍ਹੀ**”ਤਿ।

ਕਾਮੰ ਸਬ੍ਬਾਪਿ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਾ ਅਚ੍ਛਰਿਯਅਬ੍ਭੁਤਰੂਪਾ ਚ, ਤਥਾਪਿ ਗਬ੍ਭੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿ-ਅਭਿਜਾਤਿਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨਅਭਿਸਮ੍ਬੋਧਿਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ- ਯਮਕਪਾਟਿਹਾਰਿਯਦੇਵੋਰੋਹਣਾਨਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਤਿਵਿਯ

ਸੁਪਾਕਟਾਨਿ, ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਕੇਨਚਿ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁਨ੍ਤਿ ਤਾਨਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਉਦ੍ਧਟਾਨਿ। **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖਜਾਨਤ੍ਥੇ**ਤਿ ਇਤ੍ਥੰ ਏਵੰ ਪਕਾਰੋ ਭੂਤੋ ਜਾਤੋਤਿ ਏਵੰ ਕਥਨਤ੍ਥੇ। **ਉਪਯੋਗਵਚਨ**ਨ੍ਤਿ। ''ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭੀਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗੋ ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖਜਾਨਤ੍ਥਜੋਤਕੋ, ਤੇਨ ਯੋਗਤੋ ''ਤੰ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਭਗਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**ਤਿ ਕਲ੍ਯਾਣੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਤੰ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਤਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਕਿਤ੍ਤਿ, ਸਾ ਏਵ ਸਦ੍ਦਨੀਯਤੋ **ਸਦ੍ਦੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋਤਿ ਕਿਤ੍ਤਿਯੇਵਾ**"ਤਿ। ਅਭਿਤ੍ਥਵਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਸਦ੍ਦੋ **ਥੁਤਿਘੋਸੋ।** ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਗੁਣੇ ਆਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਸਦੇਵਕੰ ਲੋਕੰ **ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ** ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ **ਉਗ੍ਗਤੋ।**

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਯੋ ਸੋ ਸਮਤਿੰ ਸਪਾਰਮਿਯੋ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸੇ ਭਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੋਧਿੰ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਦੇਵਾਨੰ ਅਤਿਦੇਵੋ ਸਕ੍ਕਾਨੰ ਅਤਿਸਕ੍ਕੋ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨੰ ਅਤਿਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਲੋਕਨਾਥੋ ਭਾਗ੍ਯਵਨ੍ਤਤਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ''ਭਗਵਾ''ਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। **"ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਚ ਇਦੰ ਸਤ੍ਥੁ ਨਾਮਕਿਤ੍ਤਨੰ। ਤੇਨਾਹ ਆਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿ ''ਭਗਵਾਤਿ ਨੇਤੰ ਨਾਮੰ ਮਾਤਰਾ ਕਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੮੪)। ਪਰਤੋ ਪਨ **ਭਗਵਾ**ਤਿ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨੰ।

ਯਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਿਕੇਨ ''ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਨਵਟ੍ਠਾਨੇਸੁ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰੀਯਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਕੇਨਾਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਤਿਪਿ ਅਰਹੰ, ਇਤਿਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ...ਪੇ॰... ਇਤਿਪਿ ਭਗਵਾ**"ਤਿ ਆਹ। ''ਇਤਿਪੇਤੰ ਅਭੂਤੰ, ਇਤਿਪੇਤੰ ਅਤਚ੍ਛ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੫) ਵਿਯ ਇਧ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਸਨ੍ਨਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਤ੍ਥੋ, **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਚ ਤੇਸੰ ਗੁਣਾਨੰ ਬਹੁਭਾਵੋ ਦੀਪਿਤੋ। ਤਾਨਿ ਚ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇਨ ਵਿਞ੍ਞੁਨਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭੂਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਮਿਨਾ ਚ ਇਮਿਨਾ ਚ ਕਾਰਣੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਨਿਰੂਪੇਤ੍ਵਾ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਯਸ੍ਸ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤੇਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਭਿਪ੍ਪਸਾਦੋ ਹੋਤਿ। **ਆਰਕਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਸੁਵਿਦੂਰਤ੍ਤਾ। **ਅਰੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ। **ਅਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਅਰਾਨੰ। **ਹਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਵਿਹਤਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਚਯਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪੂਜਾਵਿਸੇਸਾਨਞ੍ਚ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ। ਯਥਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਤੋ, ਏਵੰ ਤੰਸੰਵਣ੍ਣਨਤੋਪਿ ਨੇਸੰ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਜੀਵਕੋ ਬਹੁਸੋ ਸਤ੍ਥੁਸਨ੍ਤਿਕੇ ਬੁਦ੍ਧਗੁਣੇ ਸੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ, ਦਿਟ੍ਠਸਚ੍ਚਤਾਯ ਚ ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ ਵਿਗਤਕਥੰਕਥੋ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਜੀਵਕੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਾਯਾ**ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਪਞ੍ਚਪ੍ਪਕਾਰਾਯ। **ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਫੁਟੰ ਅਹੋਸਿ** ਕਤਾਧਿਕਾਰਭਾਵਤੋ। ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਵਸੇਨ ਹਿਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਗੁਣਸਰੀਰੰ ਖਤੁਪਹਤੰ ਅਹੋਸਿ।

੧੫੮. ''ਉਤ੍ਤਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਕੇਵਲੰ ਸੇਟ੍ਠਭਾਵੋ ਏਵੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਤਾਪਿ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਸ੍ਸਯਾਨਰਥਯਾਨਾਨੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਹਤ੍ਥਿਯਾਨੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਮੇਵ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਿਨਿਯੋਵ ਕਪ੍ਪਾਪੇਸਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਆਸਙ੍ਕਾਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥੰ ਆਸਨ੍ਨਚਾਰੀਭਾਵੇਨ ਤਤ੍ਥ ਇਤ੍ਥਿਯੋਵ ਨਿਸਜ੍ਜਾਪਿਤਾ। ਰਞ੍ਞੋ ਪਰੇਸੰ ਦੁਰੁਪਸਙ੍ਕਮਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਤਾ **ਪੁਰਿਸਵੇਸੰ ਗਾਹਾਪੇਤ੍ਵਾ** ਆਵੁਧਹਤ੍ਥਾ ਕਾਰਿਤਾ। **ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਞਾਪੇਸਿ। **ਤਦੇਵਾ**ਤਿ ਗਮਨੰ, ਅਗਮਨਮੇਵ ਵਾ।

੧੫੯. ਮਹਞ੍ਚਾਤਿ ਕਰਣਤ੍ਥੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਮਹਤਾਚਾ**''ਤਿ। **ਮਹਚ੍ਚਾ**ਤਿ ਮਹਤਿਯਾ , ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਮਹਨ੍ਤੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਰਾਜਾਨੁਭਾਵੇਨਾ**"ਤਿ **"ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਮਹਾਰਟ੍ਠਾਨੰ ਇਸ੍ਸਰਿਯਸਿਰੀ**"ਤਿ ਅਙ੍ਗਮਗਧਰਟ੍ਠਾਨੰ ਆਧਿਪਚ੍ਚਮਾਹ। **ਆਸਤ੍ਤਖਗ੍ਗਾਨੀ**ਤਿ ਅੰਸੇ ਓਲਮ੍ਬਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਅਸੀਨਿ। ਕੁਲਭੋਗਇਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਮਹਤੀ ਮਤ੍ਤਾ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਮਹਾਮਤ੍ਤਾ,** ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਰਾਜਪੁਰਿਸਾ। **ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਤਰੁਣਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਧਰਕੁਮਾਰਾ ਵਿਯ। **ਰਟ੍ਠਿਯਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਭੋਜਪੁਤ੍ਤਾ। **ਹਤ੍ਥਿਘਟਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਮੂਹਾ। **ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਙ੍ਘਟ੍ਟਨਾ**ਤਿ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਗਮਨੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਬਨ੍ਧਾ।

ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸੋ ਸਯੰ ਭਾਯਨਟ੍ਠੇਨ **ਭਯੰ** ਯਥਾ ਤਥਾ ਭਾਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਞਾਣੰ** ਭਾਯਿਤਬ੍ਬੇ ਏਵ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿੰ ਭਯਤੋ ਉਪਟ੍ਠਿਤੇ ''ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਮਿਦ''ਨ੍ਤਿ ਭਯਤੋ ਤੀਰਣਤੋ **ਭਯੰ।** ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਭਯਤੁਪਟ੍ਠਾਨਞਾਣੰ ਪਨ ਭਾਯਤਿ ਨਭਾਯਤੀਤਿ? ਨ ਭਾਯਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ

ਅਤੀਤਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਅਨਾਗਤਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਤੀਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਹੋਤੀ''ਤਿ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੭੫੧)। **ਆਰਮ੍ਮਣਂ** ਭਾਯਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ **ਭਯਂ। ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਂ** ਪਾਪਤੋ ਭਾਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਭਯਂ। ਭਯਾਨਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਯਨਾਕਾਰੋ। **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਞਾਣਭਯਂ। **ਸਂਵੇਗ**ਨ੍ਤਿ ਸਹੋਤ੍ਤਪ੍ਪਞਾਣਂ **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਬ੍ਬਿਜ੍ਜਨਂ। ਭਾਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਭਯਂ ਭੀਮਭਾਵੇਨ ਭੇਰਵਨ੍ਤਿ **ਭਯਭੇਰਵਂ,** ਭੀਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁ। ਤੇਨਾਹ **"ਆਗਚ੍ਛਤੀ"**ਤਿ।

ਭੀਰੁਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤੀਤਿ ਪਾਪਤੋ ਭਾਯਨਤੋ ਉਤ੍ਤਸਨਤੋ ਭੀਰੁਂ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ ਪਣ੍ਡਿਤਾ। **ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸੂਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਪਕਰਣੇ ਸੂਰਂ ਪਗਬ੍ਭਧਂਸਿਨਂ ਨ ਹਿ ਪਸਂਸਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਭਯਾ ਹਿ ਸਨ੍ਤੋ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ ਪਾਪ"**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯਾ**ਤਿ ਪਾਪੁਤ੍ਰਾਸਤੋ, ਓਤ੍ਤਪ੍ਪਹੇਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰੀਰਚਲਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਯਵਸੇਨਸਰੀਰਸਂਕਮ੍ਪੋ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। **"ਰਾਜਗਹੇ"**ਤਿਆਦਿ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਵਰਣਂ। ਕਾਮਂ ਵਯਤੁਲ੍ਯੋ ''ਵਯਸ੍ਸੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਰੂਲ੍ਹਿਰੇਸੋ, ਯੋ ਕੋਚਿ ਪਨ ਸਹਾਯੋ ਵਯਸ੍ਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ **ਵਯਸ੍ਸਾਭਿਲਾਪੋ**ਤਿ ਸਹਾਯਾਭਿਲਾਪੋ। **ਨ ਵਿਪ੍ਪਲਮ੍ਭੇਸੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਸਂਵਾਦੇਸਿ। **ਵਿਨਸ੍ਸੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਿਘਾਤੇਨ ਵਿਹਞ੍ਞੇਯ੍ਯ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪੁਚ੍ਛਾਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੦. ਭਗਵਤੋ ਤੇਜੋਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ। **ਰਞ੍ਞੋ ਸਰੀਰਂ ਫਰਿ** ਯਥਾ ਤਂ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋਵਨਸਣ੍ਡਗਤਸ੍ਸ। **ਏਕੇ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ।

੧੬੧. ਯੇਨ, ਤੇਨਾਤਿ ਚ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਤ੍ਥ ਭਗਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਗਤੋ"**ਤਿ। ਤਦਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘੇ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਬ੍ਯਾਪਿਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤਂ ਤੁਣ੍ਹੀਭੂਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਯਤੋ ਯਤੋ…ਪੇ॰… ਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਹਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕੁਕਤਤ੍ਤਾ ਅਸਂਯਮੋ ਅਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾ **ਹਤ੍ਥਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਵਾ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਤਦਞ੍ਞੋ ਅਸਂਯਮਭਾਵੋ ਵਿਭਾਵਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਚਕ੍ਖੁਅਸਂਯਮੋ ਸਬ੍ਬਪਠਮੋ, ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰੋ ਚਾਤਿ ਤਦਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕੇਨ ਉਪਸਮੇਨ ਲਦ੍ਧੇਨ ਇਤਰੋਪਿ ਅਨੁਮਾਨਤੋ ਲਦ੍ਧੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਾਨਸਿਕੇਨ ਚਾ"**ਤਿ। **ਉਪਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਯਮਂ, ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਞ੍ਚਪਰਿਵਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਪੁਰਿਸਪਰਿਵਟ੍ਟੇ। **ਪਞ੍ਚਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ''ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠੇ ਤਾਦੀ''ਤਿ (ਮਹਾਨਿ॰ ੩੮, ੧੯੨) ਏਵਂ ਆਦਿਨਾ ਆਗਤੇਹਿ, ਪਞ੍ਚਵਿਧਅਰਿਯਿਦ੍ਧਿਸਿਦ੍ਧੇਹਿ ਚ ਪਞ੍ਚਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। **ਤਾਦਿਲਕ੍ਖਣੇ**ਤਿ ਤਾਦਿਭਾਵੇ।

੧੬੨. ਨ ਮੇ ਪਞ੍ਹਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਭਾਰੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਤ੍ਥੁ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਦਸ੍ਸਨਂ। **ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀਤਿ ਨ ਵਦਨ੍ਤਿ,** ਕਥਂ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਤ੍ਵਾ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮਾ"**ਤਿ ਪਦੇਸਞਾਣੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣਂ ਪਵਾਰੇਨ੍ਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **"ਯਕ੍ਖਨਰਿਨ੍ਦਦੇਵਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ''ਪੁਚ੍ਛਾਵੁਸੋ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੭, ੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਆਲ੍ਵਕਸੁਤ੍ਤੇ) ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਯੇਸਂ ਪੁਗ੍ਗਲਾਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤਾਨਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **"ਪੁਚ੍ਛਾਵੁਸੋ ਯਦਾਕਙ੍ਖਸੀ"**ਤਿ ਇਦਂ ਆਲ੍ਵਕਸ੍ਸ ਯਕ੍ਖਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਂ, ਸੇਸਾਨਿ ਨਰਿਨ੍ਦਾਦੀਨਂ। **ਮਨਸਿਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਮਨਸਾ ਇਚ੍ਛਸਿ। **ਪੁਚ੍ਛਵ੍ਹੋ, ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਨਸਿਚ੍ਛਥਾ**ਤਿ ਬਾਵਰਿਸ੍ਸ ਸਂਸਯਂ ਮਨਸਾ ਪੁਚ੍ਛਵ੍ਹੋ। ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਸਬ੍ਬਸਂਸਯਂ ਮਨਸਾ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਚ, ਯਥਾ ਇਚ੍ਛਥ, ਤਥਾ ਪੁਚ੍ਛਵ੍ਹੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਾਧੁਰੂਪਾਤਿ ਸਾਧੁਸਭਾਵਾ। **ਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਵੇਣੀਧਮ੍ਮੋ। **ਵੁਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ, ਗਰੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਏਸ ਭਾਰੋ**ਤਿ ਏਸ ਸਂਸਯੂਪਚ੍ਛੇਦਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਭਾਰੋ, ਆਗਤੋ ਭਾਰੋ ਅਵਸ੍ਸਂ ਆਵਹਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਞਤ੍ਵਾ ਸਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੂਪਦੇਸੇਨ ਵਿਨਾ ਸਯਮੇਵ ਞਤ੍ਵਾ।

ਸੁਚਿਰਤੇਨਾਤਿ ਏਵੰ ਨਾਮਕੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ। **ਤਗ੍ਘਾ**ਤਿ ਏਕੰਸੇਨ। **ਯਥਾਪਿ ਕੁਸਲੋ ਤਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕੁਸਲੋ ਸਬ੍ਬਵਿਦੂ ਜਾਨਾਤਿ ਕਥੇਤਿ, ਤਥਾ ਅਹਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸੰ। **ਰਾਜਾ ਚ ਖੋ ਤੰ ਯਦਿ ਕਾਹਤਿ** ਵਾ **ਨ** ਵਾਤਿ ਯੋ ਤੰ ਇਧ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁੰ ਪੇਸੇਸਿ, ਸੋ ਰਾਜਾਨੰ ਤਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੰ ਕਰੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ, ਅਹੰ ਪਨ ਤੇ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸੰ ਅਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਆਚਿਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੧੬੩. ਸਿਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤਾਯ ਚ ਸਿਪ੍ਪਮੇਵ **ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨੰ** ਜੀਵਿਕਾਯ ਕਾਰਣਭਾਵਤੋ । **ਸੇਯਥਿਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਪਾਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਤੇ ਕਤਮੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪੁਥੁ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨੀਤਿ ਹਿ ਸਾਧਾਰਣਤੋ ਸਿਪ੍ਪਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਸਿਤ੍ਵਾ ਉਪਰਿ ਤੰਤੰਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵਿਨੋ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨਕਥਾਯ ਪਪਞ੍ਚੰ ਪਰਿਹਰਿਤੁੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ਤਾਵ ਸਿਪ੍ਪਾਯਤਨਾਨਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਤੰਤੰਸਿਪ੍ਪੂਪਜੀਵੀਸੁ ਦਸ੍ਸਿਯਮਾਨੇਸੁ ਪਪਞ੍ਚੋ ਸਿਯਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਹਤ੍ਥਿੰ ਆਰੋਹਨ੍ਤਿ, ਆਰੋਹਾਪਯਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ **ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਾ।** ਯੇਹਿ ਪਯੋਗੇਹਿ ਪੁਰਿਸੋ ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਆਰੋਹਨਯੋਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਸ੍ਸ ਤੰ ਪਯੋਗੰ ਵਿਧਾਯਤੰ ਸਬ੍ਬੇਸੰ ਪੇਤੇਸੰ ਗਹਣੰ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬੇਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਹਤ੍ਥਾਚਰਿਯਾ** ਨਾਮ ਯੇ ਹਤ੍ਥਿਨੋ ਹਤ੍ਥਾਰੋਹਕਾਨਞ੍ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ। **ਹਤ੍ਥਿਵੇਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ਹਤ੍ਥਿਭਿਸਕ੍ਕਾ। **ਹਤ੍ਥਿਮੇਣ੍ਡਾ** ਨਾਮ ਹਤ੍ਥੀਨੰ ਪਾਦਰਕ੍ਖਕਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਹਤ੍ਥੀਨੰ ਯਵਸਦਾਯਕਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾਰੋਹਾ ਰਥਿਕਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਰਥੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ **ਰਥਿਕਾ। ਰਥਰਕ੍ਖਾ** ਨਾਮ ਰਥਸ੍ਸ ਆਣਿਰਕ੍ਖਕਾ। ਧਨੁੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ **ਧਨੁਗ੍ਗਹਾ**, ਇਸ੍ਸਾਸਾ ਧਨੁਸਿਪ੍ਪਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਕਾ ਚ। ਤੇਨਾਹ “**ਧਨੁਆਚਰਿਯਾ ਇਸ੍ਸਾਸਾ**”ਤਿ। ਚੇਲੇਨ ਚੇਲਪਟਾਕਾਯ ਯੁਦ੍ਧੇ ਅਕਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਚੇਲਕਾ**ਤਿ ਆਹ “**ਯੇ ਯੁਦ੍ਧੇ ਜਯਧਜੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਯਥਾ ਤਥਾ ਠਿਤੇ ਸੇਨਿਕੇ ਬ੍ਯੂਹਕਰਣਵਸੇਨ ਤਤੋ ਚਲਯਨ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਲੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਚਲਕਾ।** ਸਕੁਣਗ੍ਘਿਆਦਯੋ ਵਿਯ ਮੰਸਪਿਣ੍ਡੰ ਪਰਸੇਨਾਸਮੂਹੰ ਸਾਹਸਿਕਮਹਾਯੋਧਤਾਯ ਛੇਤ੍ਵਾ ਛੇਤ੍ਵਾ ਦਯਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਤਿਤ੍ਵਾ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾ।** ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਿਣ੍ਡੇ ਦਯਨ੍ਤਿ ਜਨਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇ ਉਪ੍ਪਤਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ ਪਿਣ੍ਡਦਾਯਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਉਗ੍ਗਤੁਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਥਾਮਜਵਪਰਕ੍ਕਮਾਦਿਵਸੇਨ ਅਤਿਵਿਯ ਉਗ੍ਗਤਾ ਉਗ੍ਗਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵੀਰਸੂਰਭਾਵੇਨ ਅਸਜ੍ਜਮਾਨਾ ਪਰਸੇਨੰ ਅਨੁਪਵਿਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਥਾਮਜਵਬਲਪਰਕ੍ਕਮਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਮਹਾਨਾਗਾ** ਵਿਯ **ਮਹਾਨਾਗਾ। ਏਕਨੁਸੂਰਾ**ਤਿ ਏਕਾਕਿਸੂਰਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸੂਰਭਾਵੇਨੇਵ ਏਕਾਕਿਨੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਯੁਜ੍ਝਨਕਾ। **ਸਜਾਲਿਕਾ**ਤਿ ਸਵਮ੍ਮਿਕਾ। **ਸਰਪਰਿਤ੍ਤਾਣਚਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਚਮ੍ਮਪਰਿਸਿਬ੍ਬਿਤੰ ਖੇਟਕੰ, ਚਮ੍ਮਮਯੰ ਵਾ ਫਲਕੰ। **ਘਰਦਾਸਯੋਧਾ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਯੋਧਾ।

ਆਲਾਰੰ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਹਾਨਸੰ, ਤਤ੍ਥ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ **ਆਲਾਰਿਕਾ**, ਭਤ੍ਤਕਾਰਾ। **ਪੂਵਿਕਾ**ਤਿ ਪੂਵਸਮ੍ਪਾਦਕਾ, ਯੇ ਪੂਵਮੇਵ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਤੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਕ੍ਕਿਣਨ੍ਤਾ ਜੀਵਨ੍ਤਿ। ਕੇਸਨਖਲਿਖਨਾਦਿਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਧਿੰ ਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤਿ ਸੰਵਿਦਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਪ੍ਪਕਾ। ਨ੍ਹਾਪਕਾ**ਤਿ ਚੁਣ੍ਣਵਿਲੇਪਨਾਦੀਹਿ ਮਲਹਰਣਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਾਦਨਵਿਧਿਨਾ ਨ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਨ੍ਹਾਪਕਾ। ਨਵਨ੍ਤਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਗਣਨਗਨ੍ਥੋ ਅਨ੍ਤਰਾ ਛਿਦ੍ਦਾਭਾਵੇਨ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕੋਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਗਣਨੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯ ਜੀਵਨ੍ਤਾ **ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਕਪਾਠਕਾ।** ਹਤ੍ਥੇਨ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਵਿਞ੍ਞਾਪਨੰ ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾ **ਹਤ੍ਥ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਦੇਸੇਸੁ ਅਙ੍ਗੁਲੀਸੁ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ‘‘ਨ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨੋ ਸਬ੍ਬੰ ਹਤ੍ਥੰ ਮੁਖੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਙ੍ਗੁਲਿਸਙ੍ਕੋਚਨਾਦਿਨਾ ਗਣਨਾ **ਹਤ੍ਥਮੁਦ੍ਦਾਯ ਗਣਨਾ। ਚਿਤ੍ਤਕਾਰਾਦੀਨੀ**ਤਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਮਕਾਰਕੋਟ੍ਟਕਲੇਖਕ ਵਿਲੀਵਕਾਰਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਦਿਟ੍ਠੇਵ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਤਾਯ ਸਾਮੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ, ਸਯੰ ਅਨੁਭਵਿਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖੰ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਖਪ੍ਪਤ੍ਤੰ। **ਉਪਰੀ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕੇ। ਸੋ ਹਿ ਮਨੁਸ੍ਸਲੋਕਤੋ ਉਪਰਿਮੋ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤੋ ਤਸ੍ਸ ਫਲੰ ਤਸ੍ਸ ਅਗ੍ਗਿਸਿਖਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਉਦ੍ਧੰ ਦੇਵਲੋਕੇਤਿ ਆਹ “**ਉਦ੍ਧੰ ਅਗ੍ਗੰ ਅਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਉਦ੍ਧਗ੍ਗਿਕਾ**”ਤਿ। **ਸਗ੍ਗੰ ਅਰਹਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਫਲਭੂਤੰ ਸਗ੍ਗੰ ਅਰਹਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਸਾ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਾਰਹੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੁਖਵਿਪਾਕਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਵਿਪਾਕਵਿਪਚ੍ਚਨੀਕਾ। **ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਗ੍ਗੇ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਉਤ੍ਤਮੇ ਉਲਾਰੇ। ਦਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਕ੍ਖਿਣਾ,** ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯੰ ਪੁਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਕ੍ਖਿਣੰ ਦਾਨ**”ਨ੍ਤਿ।

ਮਗ੍ਗੋ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਸਮਿਤਪਾਪਸਮਣਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਰਾਜਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਦਾਸਕਸ੍ਸਕਾਦੀਨਂ ਲੋਕਤੋ ਅਭਿਵਾਦਨਾਦਿਲਾਭੋ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਨ੍ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ ਕੋਚਿ ਸਮਣੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਵਾ ਈਦਿਸਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋ ਪੂਰਣਾਦਿਕੇ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਕਥਾਯ ਅਨਾਰਾਧਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਗਵਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪਰਿ ਆਗਤਂ ਪਨ ਦਾਸਕਸ੍ਸਕੋਪਮਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ।

ਕਣ੍ਹਪਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤੂਪਸਞ੍ਹਿਤਂ ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਂ। **ਸੁਕ੍ਕਪਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਂ ਉਪਰਿਸੁਤ੍ਤਾਗਤਂ ਵੋਦਾਨਪਕ੍ਖਂ। **ਸਮਣਕੋਲਾਹਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਣਕੋਤੂਹਲਂ ਤਂਤਂਸਮਣਵਾਦਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਵਿਰੋਧਂ। **ਸਮਣਭਣ੍ਡਨ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਵਿਰੋਧੇਨ ''ਏਵਂਵਾਦੀਨਂ ਤੇਸਂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਅਯਂ ਦੋਸੋ, ਏਵਂਵਾਦੀਨਂ ਅਯਂ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਤਂਤਂਵਾਦਸ੍ਸ ਪਰਿਭਾਸਨਂ। **ਰਞ੍ਞੋ ਭਾਰਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਕੋਸਲ੍ਲੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੧੬੪. ਪਣ੍ਡਿਤਪਤਿਰੂਪਕਾਨਨ੍ਤਿ ਆਮਂ ਵਿਯ ਪਕ੍ਕਾਨਂ ਪਣ੍ਡਿਤਾਭਾਸਾਨਂ।

ਪੂਰਣਕਸ੍ਸਪਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੫. ਏਕਂ ਇਦਾਹਨ੍ਤਿ ਏਕਾਹਂ। **ਇਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ, ਏਕਾਹਂ ਸਮਯਂ ਤਿਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰਿਤਬ੍ਬਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ।

੧੬੬. ਸਹਤ੍ਥਾ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਹਤ੍ਥੇਨੇਵ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਨਿਸ੍ਸਗ੍ਗਿਯਥਾਵਰਾਦਯੋਪਿ ਇਧ ਸਹਤ੍ਥਕਰਣੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਹਤ੍ਥਾਦੀਨੀ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਪਾਦਕਣ੍ਣਨਾਸਾਦੀਨਿ। **ਪਚਨਂ** ਦਹਨਂ ਵਿਬਾਧਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਣ੍ਡੇਨ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯਂ** ''ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਇਧ ਪਨ ਤਜ੍ਜਨਂ ਪਰਿਭਾਸਨਂ ਦਣ੍ਡੇਨੇਵ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਦਣ੍ਡੇਨ ਉਪ੍ਪੀਲ਼ੇਨ੍ਤਸ੍ਸ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸੋਕਂ ਸਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਸੋਕਕਾਰਣਂ ਸਯਂ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ, ਸੋਕਂ ਵਾ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਚਨਕਰੇਹਿ। **ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਿਬਾਧਨਪਯੋਗੇਨ ਸਯਮ੍ਪਿ ਫਨ੍ਦਤੋ। **"ਅਤਿਪਾਤਾਪਯਤੋ"**ਤਿ ਪਦਂ ਸੁਦ੍ਧਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਹੇਤੁਕਤ੍ਤੁਅਤ੍ਥੇ ਚ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਆਹ **"ਹਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਹਨਾਪੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ"**ਤਿ। **ਕਾਰਣਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਰਾਪਨਵਸੇਨ।

ਘਰਸ੍ਸ ਭਿਤ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤੋ ਬਹਿ ਚ ਸਨ੍ਧਿਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ **ਘਰਸਨ੍ਧਿ।** ਕਿਞ੍ਚਿਪਿ ਅਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਨਿਰਵਸੇਸੋ ਲੋਪੋ **ਨਿਲ੍ਲੋਪੋ।** ਏਕਾਗਾਰੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਲੋਪੋ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ।** ਪਰਿਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਨ੍ਥੇ ਹਨਨਂ **ਪਰਿਪਨ੍ਥੋ। ਪਾਪਂ ਨ ਕਰੀਯਤਿ** ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਸਞ੍ਞਤੋ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ **ਨਤ੍ਥਿ ਪਾਪਂ।** ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਸਤ੍ਤਾ ਪਾਪੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਤ੍ਤਾ ਪਨ ਪਾਪਂ ਕਰੋਮਾਤਿ ਏਵਂ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਕਿਰਸ੍ਸ ਹੋਤਿ – ਇਮੇਸਞ੍ਹਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਂਸਾਦਿਕਿਰਿਯਾ ਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਫੁਸਤਿ ਤਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਂ ਪਨ ਅਚੇਤਨਂ ਕਟ੍ਠਕਲਿਙ੍ਗਰੂਪਮਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਕੋਪਿਤੇਪਿ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਪਨ੍ਤਿ। **ਖੁਰਨੇਮਿਨਾ**ਤਿ ਨਿਸਿਤਖੁਰਮਯਨੇਮਿਨਾ।

ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾ ਦਿਸਾ ਅਪ੍ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋ, ਉਤ੍ਤਰਾ ਦਿਸਾ ਪਤਿਰੂਪਦੇਸੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ''ਦਕ੍ਖਿਣਞ੍ਚੇ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਕ੍ਖਿਣਤੀਰੇ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਾਯਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਾਵਿਜਿਤਯਞ੍ਞਸਦਿਸਂ ਮਹਾਯਾਗਂ। **ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ** ਵਾਤਿ ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨ ਚ। **ਦਮ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਸ੍ਸ ਉਪੋਸਥਸੀਲਸ੍ਸ ਚ ਵਾਚਕੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ **"ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਇਦਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ 'ਉਪੋਸਥਕਮ੍ਮਭੂਤੇਨ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਦਮਨੇਨਾ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ । **ਸੀਲਸਂਯਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਾਯਿਕਵਾਚਸਿਕਸਂਵਰੇਨ । **ਸਚ੍ਚਵਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾਯ, ਤਸ੍ਸਾ ਵਿਸੁਂ ਵਚਨਂ ਲੋਕੇ ਗਰੁਤਰਪੁਞ੍ਞਸਮ੍ਮਤਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਸੁ ਮੁਸਾਵਾਦੋ ਗਰੁ, ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਸੁ ਸਚ੍ਚਵਾਚਾ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ''ਏਕਂ ਧਮ੍ਮਂ ਅਤੀਤਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਯੋ ''ਕਰੋਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਥਾ**ਤਿ ''ਕਰੋਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਕਿਰਿਯਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ,** ਨ ਰਞ੍ਞਾ ਪੁਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਇਦਂ

ਅਵਧਾਰਣਂ ਵਿਪਾਕਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ। ਯੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਪਾਕੋਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਏਵ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਨ੍ਤੇਨਾਪੀ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੭੦-੧੭੨)।

ਪਟਿਰਾਜੂਹਿ ਅਨਭਿਭਵਨੀਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੇਸਤੋ ਜਿਤਨ੍ਤਿ **ਵਿਜਿਤਂ,** ਆਣਾਪਵਤ੍ਤਿਦੇਸੋ। ''ਮਾ ਮਯ੍ਹਂ ਵਿਜਿਤੇ ਵਸਥਾ''ਤਿ ਅਪਸਾਦਨਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ਵਿਹੇਠਨਾ ਪਬ੍ਬਾਜਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਪਸਾਦੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਿਹੇਠੇਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। ਉਗ੍ਗਣ੍ਹਨਂ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਧਾਰਣਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਂ, ਨਿਕੁਜ੍ਜਨਂ ਤਸ੍ਸ ਅਦ੍ਧਨਿਯਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਨ੍ਧਾਰਣਂ। ਤਦੁਭਯਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਅਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਸਾਰਵਸੇਨ ਅਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਮਕ੍ਖਲਿਗੋਸਾਲਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੬੮. ਉਭਯੇਨਾਤਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਧਨਵਚਨੇਨ। **ਸਂਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਮਲੀਨਭਾਵਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। **ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪਚ੍ਚਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਕਿਲਿਸੇਸਤੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵੋਦਾਨਸ੍ਸ ਕਾਰਣਂ। **ਅਤ੍ਤਕਾਰੋ**ਤਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਸਤ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਬ੍ਬਪਯੋਗੋ। **ਪਰਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾਹਸਾ ਇਜ੍ਝਨਕਪਯੋਜਨਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਮਹਾਸਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਨ੍ਤਿਮਭਵਿਕਂ ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਏਤ੍ਥੇਵ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਸੋਭਗਜਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੁ ਸੁਭਗਭਾਵਂ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। ਕਮ੍ਮਵਾਦਸ੍ਸ ਕਿਰਿਯਵਾਦਸ੍ਸ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨੇਨ ''ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਕਮ੍ਮਂ ਕਣ੍ਹਂ ਕਣ੍ਹਵਿਪਾਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੩੨) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੇ **ਜਿਨਚਕ੍ਕੇ ਪਹਾਰਂ ਦੇਤਿ ਨਾਮ। ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਅਤ੍ਤਕਾਰਪਰਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਏਵ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਪੁਰਿਸਕਾਰੋ ਨਾਮ ਕੋਚਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨਤ੍ਥਿ ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਨਿਬ੍ਬਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਆਵਹਂ ਬਲਂ ਨਾਮ ਕਿਞ੍ਚਿ ਨਤ੍ਥਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਯਮ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ, ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਮ੍ਪਿ ਚਾਯਂ ਬਲਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤੇਵ। ਯਦਿ ਵੀਰਿਯਾਦੀਨਿ ਪੁਰਿਸਕਾਰਵੇਵਚਨਾਨਿ, ਕਸ੍ਮਾ ਵਿਸੁਂ ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਦਂ ਨੇ ਵੀਰਿਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਦ੍ਦਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਯ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਟ੍ਠੇਨ **ਬਲਂ।** ਸੂਰਵੀਰਭਾਵਾਵਹਟ੍ਠੇਨ **ਵੀਰਿਯਂ।** ਤਦੇਵ ਦਲ੍ਹਭਾਵਤੋ, ਪੋਰਿਸਧੁਰਂ ਵਹਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤੇਤਬ੍ਬਤੋ ਚ **ਪੁਰਿਸਥਾਮੋ।** ਪਰਂ ਪਰਂ ਠਾਨਂ ਅਕ੍ਕਮਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਪੁਰਿਸਪਰਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਤ੍ਤਯੋਗਤੋ ਰੂਪਾਦੀਸੁ ਸਤ੍ਤਵਿਸਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਤ੍ਤਾ।** ਪਾਣਨਤੋ ਅਸ੍ਸਸਨਪਸ੍ਸਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਪਾਣਾ।** ਤੇ ਪਨ ਸੋ ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤੀਤਿ ਆਹ **"ਏਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਅਣ੍ਡਕੋਸਾਦੀਸੁ ਭਵਨਤੋ **"ਭੂਤਾ"**ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਣ੍ਡਕੋਸ…ਪੇ॰… ਵਦਤੀ"**ਤਿ । ਜੀਵਨਤੋ ਪਾਣਂ ਧਾਰੇਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਵਡ੍ਢਨਤੋ **ਜੀਵਾ।** ਤੇਨਾਹ **"ਸਾਲਿਯਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧੀਸੁ ਵਸੋਤਿ **ਅਵਸਾ।** ਨਤ੍ਥਿ ਨੇਸਂ ਬਲਂ ਵੀਰਿਯਂ ਚਾਤਿ **ਅਬਲਾ ਅਵੀਰਿਯਾ। ਨਿਯਤਾ**ਤਿ ਅਚ੍ਛੇਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਾਵੁਤਾਭੇਜ੍ਜਮਣਿਨੋ ਵਿਯ ਨਿਯਤਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਗਤਿਜਾਤਿਬਨ੍ਧਾਪਵਗ੍ਗਵਸੇਨ ਨਿਯਾਮੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਛਨ੍ਨਂ ਅਭਿਜਾਤੀਨਂ ਤਾਸੁ ਤਾਸੁ ਗਤੀਸੁ ਉਪਗਮਨਂ ਸਮਵਾਯੇਨ ਸਮਾਗਮੋ। **ਸਭਾਵੋਯੇਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਕਣ੍ਟਕਸ੍ਸ ਤਿਖਿਣਤਾ, ਕਪਿਤ੍ਥਫਲਾਨਂ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਤਾ, ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨਂ ਵਿਚਿਤ੍ਤਾਕਾਰਤਾ, ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਲੋਕਸ੍ਸ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਵਿਨਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਪਰਿਣਾਮੋ ਅਯਂ ਸਭਾਵੋ ਏਵ ਅਕਿਤ੍ਤਿਮੋਯੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਯੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਛਲਾਭਿਜਾਤਿਯੋ ਪਰਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰੀਯਨ੍ਤਿ। **"ਸੁਖਞ੍ਚ ਦੁਕ੍ਖਞ੍ਚ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੀ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮਿਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਨ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗਨ੍ਤੋ **"ਅਞ੍ਞਾ ਅਦੁਕ੍ਖਮਸੁਖਭੂਮਿ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਪਮੁਖਯੋਨੀਨਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਦੀਸੁ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦਿਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਿਵਸੇਨ ਪਧਾਨਯੋਨੀਨਂ। **ਸਟ੍ਠਿਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਛਸਹਸ੍ਸਾਨਿ। ''ਪਞ੍ਚ ਚ ਕਮ੍ਮੁਨੋ ਸਤਾਨੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਂ **"ਪਞ੍ਚਕਮ੍ਮਸਤਾਨਿ ਚਾ"**ਤਿ। **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਕੇਵਲਂ ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਂ ਦੀਪੇਤੀ''ਤਿ ਇਮਮੇਵਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਤਕ੍ਕਮਤ੍ਤਕੇਨਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯਸ੍ਮਾ

ਤਕ੍ਕਿਕਾ ਨਿਰਙ੍ਕੁਸਤਾਯ ਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸ੍ਸ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਸਾਰਤੋ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਤਥੇਵ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਤਕ੍ਕਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਤੇਸਂ ਦਿਟ੍ਠਿਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਵਿਚਾਰਣਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਵਿਹਾਰਵਾਸਿਨੋ। ਤੇ ਹਿ ‘‘ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਚਕ੍ਖੁਸੋਤਘਾਨਜਿਵ੍ਹਾਕਾਯਾ ਇਮਾਨਿ ਪਞ੍ਚਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ‘ਪਞ੍ਚ ਕਮ੍ਮਾਨੀ’ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪੇਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਓਲਾਰਿਕਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿ। **ਮਨੋਕਮ੍ਮਂ** ਅਨੋਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ **ਉਪਡ੍ਢਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਦ੍ਵਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ**ਤਿ ‘‘ਦ੍ਵਾਸਟ੍ਠਿ ਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ‘‘ਦ੍ਵਟ੍ਠਿਪਟਿਪਦਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ। **ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਕਪ੍ਪੇ**ਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪੇ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਵਿਵਟ੍ਟਟ੍ਠਾਯੀਸਞ੍ਞਿਤੇ ਏਕਸ੍ਮਿਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪੇ।

ਓਰਬ੍ਭੇ ਹਨਨ੍ਤੀਤਿ **ਓਰਬ੍ਭਿਕਾ।** ਏਵਂ **ਸੂਕਰਿਕਾ**ਦਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਲੁਦ੍ਦਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਮਾਗਵਿਕਨੇਸਾਦਾ। ਤੇ ਪਾਪਕਮ੍ਮਪਸੁਤਤਾਯ **“ਕਣ੍ਹਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਵਦਤਿ। ਭਿਕ੍ਖੂ**”ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਤੇ ਕਿਰ** ‘‘ਸਛਨ੍ਦਰਾਗਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ **“ਚਤੂਸੁ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤੀ**”ਤਿ ਵਦਤਿ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਤੇ ਪਣੀਤਪਣੀਤੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਸੇਵਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਞਾਯਲਦ੍ਧੇਪਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਭੁਞ੍ਜਮਾਨਾ ਆਜੀਵਕਸਮਯਸ੍ਸ ਵਿਲੋਮਗਾਹਿਤਾਯ ਪਚ੍ਚਯੇਸੁ ਕਣ੍ਟਕੇ ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ ਨਾਮਾਤਿ ਵਦਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। **ਏਕੇ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ,** ਯੇ ਸਵਿਸੇਸਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਕਣ੍ਟਕੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **“ਕਣ੍ਟਕਵੁਤ੍ਤਿਕਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਠਤ੍ਵਾ ਭੁਞ੍ਜਨਨਹਾਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਾਦਿਵਤਸਮਾਯੋਗੇਨ **ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ** । **“ਅਚੇਲਕਸਾਵਕਾ**”ਤਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕੇ ਵਦਤਿ। **ਤੇ ਕਿਰ** ਆਜੀਵਕਲਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਚਿਤ੍ਤਤਾਯ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿਪਿ **ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ।** ਨਨ੍ਦਾਦਯੋ ਹਿ ਤਥਾਰੂਪਂ ਆਜੀਵਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਕ੍ਕਂਸਂ ਪਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ ਨਿਗਣ੍ਠੇਹਿ ਆਜੀਵਕਸਾਵਕੇਹਿ ਚ ਪਣ੍ਡਰਤਰਾ ਪਰਮਸੁਕ੍ਕਾਭਿਜਾਤੀਤਿ ਅਯਂ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ।

ਪੁਰਿਸਭੂਮਿਯੋਤਿ ਪਧਾਨਪੁਗ੍ਗਲੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ। ਇਤ੍ਥੀਨਮ੍ਪਿ ਤਾ ਭੂਮਿਯੋ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੇਵ। **“ਭਿਕ੍ਖੁ ਚ ਪਨ੍ਨਕੋ**”ਤਿਆਦਿ ਤੇਸਂ ਪਾਲ਼ਿਯੇਵ। ਤਤ੍ਥ **ਪਨ੍ਨਕੋ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਵਿਚਰਣਕੋ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਨ੍ਨਕੋ। **ਜਿਨੋ**ਤਿ ਜਿਣ੍ਣੋ ਜਰਾਵਸੇਨ ਹੀਨਧਾਤੁਕੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਾ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਪਕ੍ਖਂ ਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। ਸੋ ਕਿਰ ਤਥਾਭੂਤੋ ਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਨ ਕਥੇਸਿ। ਤੇਨਾਹ **“ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਹਾ**”ਤਿ। ਓਟ੍ਠਵਦਨਾਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇ ਕਤੇਪਿ ਖਮਨਵਸੇਨ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਦਤੀਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਲਾਭਿ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸੋ ਨ ਕੁਮ੍ਭਿਮੁਖਾ ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੪) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਅਲਾਭਹੇਤੁਸਮਾਯੋਗੇਨ ਅਲਾਭਿਂ, ਤਤੋਯੇਵ ਜਿਘਚ੍ਛਾਦੁਬ੍ਬਲਪਰੇਤਤਾਯ ਸਯਨਪਰਾਯਨਂ **“ਸਮਣਂ ਪਨ੍ਨਭੂਮੀ**”ਤਿ ਵਦਤਿ।

ਆਜੀਵਵੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨੀਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਆਜੀਵਭੂਤਾਨਿ ਜੀਵਿਕਾਵੁਤ੍ਤਿਸਤਾਨਿ। **ਪਸੁ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਏਲ਼ਕਜਾਤਿ ਗਹਿਤਾ, ਮਿਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਰੁਰੁਗਵਯਾਦਿਸਬ੍ਬਮਿਗਜਾਤਿ। **ਬਹੂ ਦੇਵਾ**ਤਿ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਵਸੇਨ, ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰਭੇਦਵਸੇਨ ਬਹੂ ਦੇਵਾ। ਤਤ੍ਥ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਨਂ ਏਕਚ੍ਚਭੇਦੋ ਮਹਾਸਮਯਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੧) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਦੀਪਦੇਸਕੁਲਵਂਸਾਜੀਵਾਦਿਵਿਭਾਗਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨਨ੍ਤਭੇਦਾ। ਪਿਸਾਚਾ ਏਵ **ਪੇਸਾਚਾ।** ਤੇ ਅਪਰਪੇਤਾਦਯੋ **ਮਹਨ੍ਤਮਹਨ੍ਤਾ।** ਛਦ੍ਦਨ੍ਤਦਹਮਨ੍ਦਾਕਿਨਿਯੋ ਕੁਵਾਲ਼ਿਯਮੁਚਲਿਨ੍ਦਨਾਮੇਨ ਵਦਤਿ।

ਪਵੁਟਾਤਿ ਪਬ੍ਬਗਣ੍ਠਿਕਾ। **ਪਣ੍ਡਿਤੋਪਿ ...ਪੇ॰... ਉਦ੍ਧਂ ਨ ਗਚ੍ਛਤਿ**, ਕਸ੍ਮਾ? ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਰਣਕਾਲਸ੍ਸ ਨਿਯਤਭਾਵਤੋ। **ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਸਂਸਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਸੀਲਾਦਿਨਾ **ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ ਨਾਮ** ਸੀਘਂਯੇਵ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਂ** ਕਮ੍ਮਂ **ਫੁਸ੍ਸ ਫੁਸ੍ਸ** ਪਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਵਾ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਪਕ੍ਕਭਾਵਾਨਾਪਾਦਨੇਨ **ਬਜਨ੍ਤਿਂ ਕਰੋਤਿ ਨਾਮ।**

ਸੁਤ੍ਤਗੁਲ਼ੇਤਿ ਸੁਤ੍ਤਵਟ੍ਟਿਯਂ। **“ਨਿਬ੍ਬੇਠਿਯਮਾਨਮੇਵ ਪਲੇਤੀ**”ਤਿ ਉਪਮਾਯ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਂਸਾਰੋ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਖੀਯਤੇਵ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਰੂਪਤ੍ਤਾ।

ਅਜਿਤਕੇਸਕਮ੍ਬਲਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੧. **ਦਿਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਸੀਸੇਨ ਦਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਦਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਫਲਾਭਾਵਂ ਵਦਤੀ**”ਤਿ, ਦਿਨ੍ਨਂ ਪਨ ਅਨ੍ਨਾਦਿਵਤ੍ਥੁਂ ਕਥਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ **ਯਿਟ੍ਠਂ ਹੁਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਮਹਾਯਾਗੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਂ ਮਹਾਦਾਨਂ। **ਪਾਹੁਨਕਸਕ੍ਕਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਹੁਨਭਾਵੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰੋ। **ਫਲ**ਨ੍ਤਿ ਆਨਿਸਂਸਫਲਂ, ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਫਲਞ੍ਚ। **ਵਿਪਾਕੋ**ਤਿ ਸਦਿਸਫਲਂ। **ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਰਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਅਯਂ ਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸਾਪਿ ਪਰਲੋਕੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਇਧਲੋਕੇ ਠਿਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮੁਨਾ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੋ ਪਰਲੋਕੋ ਨ ਹੋਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਸਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਇਮੇ ਸਤ੍ਤਾ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਭਵੇ, ਯੋਨਿਆਦੀਸੁ ਚ ਠਿਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। **ਫਲਾਭਾਵਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਸੁ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀਨਂ ਫਲਸ੍ਸ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਮਾਤਾ, ਨਤ੍ਥਿ ਪਿਤਾ’’ਤਿ ਵਦਤਿ, ਨ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ, ਨਾਪਿ ਤੇਸੁ ਇਦਾਨਿ ਕਯਿਰਮਾਨਸਕ੍ਕਾਰਾਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ ਅਭਾਵਵਸੇਨ ਤੇਸਂ ਲੋਕਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤ੍ਤਾ। ਪੁਬ੍ਬੁਲਕਸ੍ਸ ਵਿਯ ਇਮੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਨਾਮ ਕੇਵਲੋ, ਨ ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਨਤ੍ਥਿ ਸਤ੍ਤਾ ਓਪਪਾਤਿਕਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਚਵਿਤ੍ਵਾ ਉਪਪਜ੍ਜਨਕਸਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਵਦਤੀ**”ਤਿ। ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨ੍ਤੇਨ ਕਸ੍ਸਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਸਞ੍ਞਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਆਹੋਪੁਰਿਸਿਕਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ। ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸ ਕਰਿਸ੍ਸਤਿ? ਤਥਾ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮ੍ਪਾਦਨਸ੍ਸ ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਵਸ੍ਸਯੋ ਏਵ ਨ ਸਿਯਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਉਚ੍ਛਿਜ੍ਜਨਤੋਤਿ ਆਹ “**ਯੇ ਇਮਞ੍ਚ...ਪੇ॰... ਪਵੇਦੇਨ੍ਤੀ**”ਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਮਹਾਭੂਤੇਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਭੂਤਿਕੋ।** ਯਥਾ ਪਨ ਮਤ੍ਤਿਕਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਭਾਜਨਂ ਮਤ੍ਤਿਕਾਮਯਂ, ਏਵਂ ਅਯਂ ਚਤੂਹਿ ਮਹਾਭੂਤੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਚਤੁਮਹਾਭੂਤਮਯੋ**”ਤਿ। **ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਪਥਵੀਧਾਤੂ**ਤਿ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ। **ਬਾਹਿਰਪਥਵੀਧਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਮਹਾਪਥਵਿਂ। **ਉਪਗਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਬਾਹਿਰਪਥਵਿਕਾਯਤੋ ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾ ਪਥਵੀ ਆਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤਾ ਇਦਾਨਿ ਘਟਾਦਿਗਤਪਥਵੀ ਵਿਯ ਤਮੇਵ ਬਾਹਿਰਪਥਵਿਕਾਯਂ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਤੇਨ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤਂ ਏਕੀਭਾਵਮੇਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਆਪਾਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਜ੍ਜੁਨ੍ਨੇਨ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਤੋ ਗਹਿਤਆਪੋ ਵਿਯ ਵਸ੍ਸੋਦਕਭਾਵੇਨ ਪੁਨਪਿ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦਮੇਵ, ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਤੋ ਗਹਿਤਂ ਇਨ੍ਧਗ੍ਗਿਸਙ੍ਖਾਤਤੇਜੋ ਵਿਯ ਪੁਨ ਸੂਰਿਯਰਸ੍ਮਿਂ, ਮਹਾਵਾਯੁਖਨ੍ਧਤੋ ਨਿਗ੍ਗਤਮਹਾਵਾਤੋ ਵਿਯ ਤਮੇਵ ਵਾਯੁਖਨ੍ਧਂ ਉਪੇਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਿ ਆਕਾਸਂ ਪਕ੍ਖਨ੍ਦਨ੍ਤਿ** ਤੇਸਂ ਵਿਸਯਾਭਾਵਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਵਿਸਯਿਗਹਣੇਨ ਹਿ ਵਿਸਯਾਪਿ ਗਹਿਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਗੁਣਾਗੁਣਪਦਾਨੀ**ਤਿ ਗੁਣਦੋਸਕੋਟ੍ਠਾਸਾ। **ਸਰੀਰਮੇਵ ਪਦਾਨੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ** ਸਰੀਰੇਨ ਤਂਤਂਕਿਰਿਯਾਯ ਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ। ਦਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਦਤ੍ਤੂ, ਮੂਲ੍ਹਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਤੇਹਿ **ਦਤ੍ਤੂਹਿ** ਬਾਲਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ। ‘‘ਪਰਲੋਕੋ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ ਮਤਿ ਯੇਸਂ, ਤੇ ਅਤ੍ਥਿਕਾ, ਤੇਸਂ ਵਾਦੋਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਵਾਦੋ, ਤਂ **ਅਤ੍ਥਿਕਵਾਦਂ।**

ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ ਅਕਿਰਿਯਵਾਦਿਭਾਵਤੋ। **ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ** ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਆਯਤਿਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਤੋ। **ਉਭਯਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ** ਸਬ੍ਬਸੋ ਹੇਤੁਪਟਿਬਾਹਨੇਨੇਵ ਫਲਸ੍ਸਪਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਉਭਯਨ੍ਤਿ ਹਿ ਕਮ੍ਮਂ ਵਿਪਾਕਞ੍ਚਾਤਿ ਉਭਯਂ। ਸੋ ਹਿ ‘‘ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਤ੍ਤਾ ਸਂਕਿਲਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਵਿਸੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ ਚਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੬੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੦੦, ੨੨੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੨) ਵਦਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਵਿਯ ਵਿਪਾਕਸ੍ਸਾਪਿ ਸਂਕਿਲੇਸਵਿਸੁਦ੍ਧੀਨਂ ਪਚ੍ਚਯਤ੍ਤਾਭਾਵਵਚਨਤੋ ਤਦੁਭਯਂ ਪਟਿਬਾਹਤਿ ਨਾਮ। **ਵਿਪਾਕੋ ਪਟਿਬਾਹਿਤੋ ਹੋਤਿ** ਅਸਤਿ ਕਮ੍ਮੇ ਵਿਪਾਕਾਭਾਵਤੋ। **ਕਮ੍ਮਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤਂ ਹੋਤਿ** ਅਸਤਿ ਵਿਪਾਕੇ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ। **ਅਤ੍ਥਤੋ**ਤਿ ਸਰੂਪੇਨ। **ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਤਂਤਂਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕਭਾਵੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਤਿਵਿਧਦਿਟ੍ਠਿਕਾ ਏਵ ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਕਤ੍ਤਾ। ਉਭਯਪ੍ਪਟਿਬਾਹਕਾਤਿ ਹਿ ਹੇਤੁਵਚਨਂ। “**ਅਹੇਤੁਕਵਾਦਾ ਚੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਞ੍ਞਾਵਚਨਂ। ਯੋ ਹਿ ਵਿਪਾਕਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਨਤ੍ਥਿਕਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੀ, ਸੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਕਮ੍ਮਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਅਕਿਰਿਯਦਿਟ੍ਠਿਕੋ, ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਨੇਨ ਅਹੇਤੁਕਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਚ ਹੋਤਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਦੀਪਕੰ ਗਨ੍ਥੰ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪਠਨ੍ਤਿ। **ਵੀਮੰਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੰ ਵਿਚਾਰੇਨ੍ਤਿ। "**ਤੇਸ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੀਮੰਸਨਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨੰ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ**ਤਿ ਯਥਾਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਕਮ੍ਮਫਲਾਭਾਵਾਦਿਕੇ ''ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿ ਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਆਰਮ੍ਮਣੇ। **ਮਿਚ੍ਛਾਸਤਿ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ''ਕਰੋਤੋ ਨ ਕਰੀਯਤਿ ਪਾਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਸ੍ਸਵੂਪਲਦ੍ਧੇ ਅਤ੍ਥੇ ਤਦਾਕਾਰਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਨੇਹਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹੇ ਵਿਯ ਸਰੂਪਤੋ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੁਪਟ੍ਠਿਤੇ ਚਿਰਕਾਲਪਰਿਚਯੇਨ ਏਵਮੇਤਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਮਭਾਵੂਪਗਮਨੇਨ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯਾ ਤਥਾਗਹਿਤੇ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਤਥੇਵ ਆਸੇਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਬਹੁਲੀਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਸਮਾਦਿਯਮਾਨਾ ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮੁਪਤ੍ਥਮ੍ਭਿਤਾ ਅਤੰਸਭਾਵੰ ''ਤੰਸਭਾਵ''ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ ਮਿਚ੍ਛਾਸਤੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਾ ਤੰਲਦ੍ਧਿਸਹਗਤਾ ਤਣ੍ਹਾ ਸਨ੍ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤੰ ਏਕਗ੍ਗੰ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਸਕੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦਿਪਚ੍ਚਯਲਾਭੇਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਆਰਮ੍ਮਣੇ ਅਵਟ੍ਠਿਤਤਾਯ ਅਨੇਕਗ੍ਗਤੰ ਪਹਾਯ ਏਕਗ੍ਗੰ ਅਪ੍ਪਿਤੰ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਸਮਾਧਿ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਸੋਪਿ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਹਿ ਲਦ੍ਧਭਾਵਨਾਬਲੋ ਈਦਿਸੇ ਠਾਨੇ ਸਮਾਧਾਨਪਤਿਰੂਪਕਿਚ੍ਚਕਰੋਯੇਵ, ਵਾਲਵਿਜ੍ਝਨਾਦੀਸੁ ਵਿਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਨੇਕਕ੍ਖਤ੍ਤੁੰ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇਸੁ ਜਵਨਵਾਰੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਛਿਮੇ ਜਵਨਵਾਰੇ ਸਤ੍ਤ ਜਵਨਾਨਿ ਜਵਨ੍ਤਿ। **ਪਠਮੇ ਜਵਨੇ ਸਤੇਕਿਚ੍ਛਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਦੁਤਿਯਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ, ਨ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਤੇਸੰ ਤਿਕਿਚ੍ਛਾ ਕੇਨਚਿ ਸਕ੍ਕਾ ਕਾਤੁੰ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤੇਸੁ ਤੀਸੁ ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਸੁ। **ਕੋਚਿ ਏਕੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਓਕ੍ਕਮਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਆਸੇਵਨਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਏਕਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨੰ ਓਕ੍ਕਮਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਦ੍ਵੀਸੁ ਤੀਸੁਪਿ ਵਾ ਅਭਿਨਿਵੇਸੋ ਆਸੇਵਨਾ ਚ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਸੋ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿਪਿ ਓਕ੍ਕਮਤਿ, ਏਤੇਨ ਯਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਉਭਯਪਟਿਬਾਹਕਤਾਮੁਖੇਨ ਦੀਪਿਤਾ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਾ ਸਬ੍ਬਦਿਟ੍ਠਿਕਤਾ, ਸਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯਾ। ਯਾ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਨ੍ਤਿਭੂਤਾ, ਸਾ ਯਥਾਸਕੰ ਪਚ੍ਚਯਸਮੁਦਾਗਮਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਭਿਨ੍ਨਾਰਮ੍ਮਣਾਨੰ ਵਿਯ ਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਾਨੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਸਙ੍ਕਿਣ੍ਣਾ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। "**ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੇਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਸਮਾਨਬਲਤੰ ਸਮਾਨਫਲਤਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਚੇਤਾ ਏਕਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਅਬ੍ਬੋਕਿਣ੍ਣਾ ਏਵ, ਏਕਾਯ ਵਿਪਾਕੇ ਦਿਨ੍ਨੇ ਇਤਰਾ ਅਨੁਬਲਪ੍ਪਦਾਯਿਕਾਯੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। "**ਵਟ੍ਟਖਾਣੁ ਨਾਮੇਸਾ**"ਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਨੇਯ੍ਯਤ੍ਥੰ, ਨ ਨੀਤਤ੍ਥੰ। ਤਥਾ ਹਿ **ਪਪਞ੍ਚਸੂਦਨਿਯੰ** ''ਕਿੰ ਪਨੇਸ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ ਹੋਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਅਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਪੀਤਿ? ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਨਿਯਤੋ, ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਨ ਭਵਨ੍ਤਰੇਪਿ ਤੰ ਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿੰ ਰੋਚੇਤਿ ਯੇਵਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੨੯) ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਕੁਸਲਞ੍ਹਿ ਨਾਮੇਤੰ ਅਬਲੰ ਦੁਬ੍ਬਲੰ, ਨ ਕੁਸਲੰ ਵਿਯ ਸਬਲੰ ਮਹਾਬਲੰ। ਤਸ੍ਮਾ ''ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਯਤੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋ ਵਿਯ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਿਕੋ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਜੋਤਨਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ ''ਆਸੇਵਨਵਸੇਨ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ''ਸਕਿੰ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋਪਿ ਨਿਮੁਗ੍ਗੋ ਏਵ ਬਾਲੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਏਵੰ ਵਟ੍ਟਖਾਣੁਜੋਤਨਾ। ਯਾਦਿਸੇ ਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਅਯੰ ਤੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸਨੰ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤੋ ਪੁਨ ਕਦਾਚਿ ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇ ਪਚ੍ਚਯੇ ਪਟਿਚ੍ਚ ਤਤੋ ਸੀਸੁਕ੍ਖਿਪਨਮਸ੍ਸ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤਸ੍ਮਾ "**ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ ਏਵਰੂਪਸ੍ਸ ਭਵਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਏਵੰ ਸੰਸਾਰਖਾਣੁਭਾਵਸ੍ਸਪਿ ਪਚ੍ਚਯੋ ਅਪਣ੍ਣਕਜਾਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਭੂਤਿਕਾਮੋ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਾਨੰ ਵਸੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਵਡ੍ਢਿਕਾਮੋ।

ਪਕੁਧਕਚ੍ਚਾਯਨਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੪. ਅਕਤਾਤਿ ਸਮੇਨ ਵਿਸਮੇਨ ਵਾ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਨਾ ਨ ਕਤਾ ਨ ਵਿਹਿਤਾ। ਕਤਵਿਧੋ ਕਰਣਵਿਧਿ ਨਤ੍ਥਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਅਕਤਵਿਧਾਨਾ** । ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਹੇਤੁਪਚ੍ਚਯੇਨ ਨੇਸੰ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿ ਇਦ੍ਧਿਮਤੋ ਚੇਤੋਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤਸ੍ਸ ਦੇਵਸ੍ਸ , ਇਸ੍ਸਰਾਦਿਨੋ ਵਾ ਇਦ੍ਧਿਯਾਪਿ ਨ ਨਿਮ੍ਮਿਤਾ। **ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਿਤਾ** ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਮ੍ਮਾਪਿਤਾ। ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵਾਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੩੦) ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਮੇਵ। **ਵਞ੍ਝਾ**ਤਿ ਵਞ੍ਝਪਸੁਵਞ੍ਝਤਾਲਾਦਯੋ ਵਿਯ ਅਫਲਾ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਜਨਕਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਏਤੇਨ ਪਥਵਿਕਾਯਾਦੀਨੰ ਰੂਪਾਦਿਜਨਕਭਾਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। ਰੂਪਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਹਿ

ਪਥਵਿਕਾਯਾਦੀਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕਾਤਿ ਤਸ੍ਸ ਲਦ੍ਧਿ। ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੰ ਵਿਯ ਠਿਤਾਤਿ **ਕੂਟਟ੍ਠਾ**, ਯਥਾ ਪਬ੍ਬਤਕੂਟੰ ਕੇਨਚਿ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤੰ, ਕਸ੍ਸਚਿ ਚ ਅਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਕੰ, ਏਵਮੇਤੇ ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਮਿਦੰ ''ਬੀਜਤੋ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦਿ ਜਾਯਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੰ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਤਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ, ਅਞ੍ਞਥਾ ਅਞ੍ਞਤੋਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਉਪਲਦ੍ਧਿ ਸਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਠਿਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਾਭਾਵੇਨ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨ ਚਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵਿਕਾਰੰ ਨਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ। ਵਿਕਾਰਾਭਾਵਤੋ ਹਿ ਤੇਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਕਾਯਾਨੰ ਏਸਿਕਟ੍ਠਾਯਿਟ੍ਠਿਤਤਾ। ਅਨਿਞ੍ਜਨਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਕਤਿਯਾ ਅਵਟ੍ਠਾਨਮੇਵ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਵਿਪਰਿਣਮਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। ਅਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ ਏਵ ਹਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੰ ਨ ਬਜਾਬਾਧੇਨ੍ਤਿ। ਸਤਿ ਹਿ ਵਿਕਾਰੰ ਆਪਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਬਜਾਬਾਧਕਤਾਪਿ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ਅਨੁਗ੍ਗਹੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨੁਗ੍ਗਾਹਕਤਾਤਿ ਤਦਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ **ਨਾਲ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਪਥਵੀ ਏਵ** ਕਾਯੇਕਦੇਸਤ੍ਤਾ **ਪਥਵਿਕਾਯੋ।** ਜੀਵਸਤ੍ਤਮਾਨੰ ਕਾਯਾਨੰ ਨਿਚ੍ਚਤਾਯ ਨਿਬ੍ਬਿਕਾਰਭਾਵਤੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾ, ਨ ਘਾਤੇਤਬ੍ਬਤਾ ਚਾਤਿ ਨੇਵ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ ਵਾ ਘਾਤੇਤਾ ਵਾ, ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਤ੍ਵੇਵ ਕਾਯਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਕੋਚਿ ਹਨ੍ਤਾ ਨਤ੍ਥਿ, ਕਥੰ ਸਤ੍ਥਪ੍ਪਹਾਰੋਤਿ ਆਹ **"ਯਥਾ ਮੁਗ੍ਗਰਾਸਿ ਆਦੀਸੂ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੇਵਲੰ ਸਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮੇ**ਵ **ਹੋਤਿ।** ਹਨਨਘਾਤਨਾਦਿ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਨਤ੍ਥੇਵ ਕਾਯਾਨੰ ਅਵਿਕੋਪਨੀਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਨਿਗਣ੍ਠਨਾਟਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੭. ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਯਾਮਾ ਭਾਗਾ ਚਤੁਯਾਮਾ, ਚਤੁਯਾਮਾ ਏਵ ਚਾਤੁਯਾਮਾ, ਭਾਗਤ੍ਥੋ ਹਿ ਇਧ ਯਾਮ-ਸਦ੍ਦੋ ਯਥਾ ''ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਠਮੋ ਯਾਮੋ''ਤਿ । ਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਭਾਗੋ ਸੰਵਰਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਆਹ **"ਚਾਤੁਯਾਮਸੰਵੁਤੋਤਿ ਚਤੁਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ ਸੰਵਰੇਨ ਸੰਵੁਤੋ"**ਤਿ। **ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਬ੍ਬਸੀਤੋਦਕੋ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਸਬ੍ਬਸੀਤੋਦਕਪਰਿਭੋਗੋ। **ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਸੰਵਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਧੁਤਪਾਪੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਨਿਜ੍ਜਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਵਿਧੁਤਪਾਪੋ। **ਫੁਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਾਨੰ ਖੇਪਨੇਨ ਮੋਕ੍ਖਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਕ੍ਖਯਲਕ੍ਖਣੇਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਫੁਟ੍ਠੋ ਤੰ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ। **ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਮੋਕ੍ਖਾਧਿਗਮੇਨੇਵ ਉਤ੍ਤਮਮਰਿਯਾਦਪ੍ਪਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਯਤਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਸੰਯਮੇਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **ਸੰਯਤਚਿਤ੍ਤੋ। ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸੇਸਤੋ ਸੁਟ੍ਠੁ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤੋ। **ਸਾਸਨਾਨੁਲੋਮੰ** ਨਾਮ ਪਾਪਵਾਰਣੇਨ ਯੁਤ੍ਤਤਾ। ਤੇਨਾਹ ''ਧੁਤਪਾਪੋ''ਤਿਆਦਿ। **ਅਸੁਦ੍ਧਲਦ੍ਧਿਤਾਯਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਥਿ ਜੀਵੋ, ਸੋ ਚ ਸਿਯਾ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਸਿਯਾ ਅਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਅਸੁਦ੍ਧਲਦ੍ਧਿਤਾਯ । **ਸਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪਕਤਿਵਿਭਾਗਾਦਿਵਿਸਯਾ ਸਬ੍ਬਾ ਨਿਜ੍ਝਾਨਕ੍ਖਨ੍ਤਿਯੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਯੋ** ਵਾਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਯੋ ਏਵ ਜਾਤਾ।

ਸਞ੍ਚਯਬੇਲਟ੍ਠਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੧੭੯-੧੮੧. **ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਅਮਰਾਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਸੰਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੬੧-੬੩) ਵੁਤ੍ਤਨਯੋ ਏਵ ਵਿਕ੍ਖੇਪਬਜਾਕਰਣਭਾਵਤੋ, ਤਥੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਦਸ੍ਸ ਆਗਤਤ੍ਤਾ।

ਪਠਮਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੩. **ਯਥਾ ਤੇ ਰੁਚ੍ਚੇਯਜਾ**ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਮਯਾ ਪੁਚ੍ਛਿਯਮਾਨੋ ਅਤ੍ਥੋ ਯਥਾ ਤਵ ਚਿਤ੍ਤੇ ਰੋਚੇਯਜ। ਘਰਦਾਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਸ੍ਮਿੰ ਜਾਤੋ **ਅਨ੍ਤੋਜਾਤੋ।** ਧਨੇਨ ਕੀਤੋ **ਧਨਕ੍ਕੀਤੋ।** ਬਨ੍ਧਗ੍ਗਾਹਗਹਿਤੋ **ਕਰਮਰਾਨੀਤੋ। ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ। **ਦਾਸਬਜ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਸਭਾਵੰ। ਕੋਚਿ ਦਾਸੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਅਲਸੋ ਕਮ੍ਮੰ ਅਕਰੋਨ੍ਤੋ ''ਕਮ੍ਮਕਾਰੋ''ਤਿ ਨ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਨਲਸੋ ਕਮ੍ਮਕਰਣਸੀਲੋਯੇਵਾ"**ਤਿ। **ਪਠਮਮੇਵਾ**ਤਿ ਆਸਨ੍ਨਤਰਟ੍ਠਾਨੂਪਸਙ੍ਕਮਨਤੋ ਪਗੇਵ ਪੁਰੇਤਰਮੇਵ। **ਪਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਾਮਿਕਸ੍ਸ ਨਿਪਜ੍ਜਾਯ ਪਚ੍ਛਾ। **ਸਯਨਤੋ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇ**ਤਿ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਭਾਯਨਵੇਲਾਯ ਸੇਯਜਤੋ ਅਵੁਟ੍ਠਿਤੇ। **ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਅਤੀਤਾਯ ਰਤ੍ਤਿਯਾ ਪਚ੍ਚੂਸਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਯਾਵ ਸਾਮਿਨੋ ਰਤ੍ਤਿੰ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਪਰਾਯ ਪਦੋਸਵੇਲਾਯੰ ਯਾਵ ਨਿਦ੍ਦੋਕ੍ਕਮਨੰ। **ਕਿੰ ਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਕਿੰ ਕਰਣੀਯੰ, ਕਿੰਕਾਰਭਾਵਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਕਾਤਬ੍ਬਵੇਯਜਾਵਚ੍ਚੂਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੇਵੋ ਵਿਯਾਤਿ ਆਧਿਪਚ੍ਚਪਰਿਵਾਰਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਪਧਾਨਦੇਵੋ ਵਿਯ। **ਸੋ ਵਤਸ੍ਸਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਸੋ ਵਤ ਅਸ੍ਸਂ ਅਹਂ। ਸੋ ਰਾਜਾ ਵਿਯ ਅਹਮ੍ਪਿ ਭਵੇਯਜਂ, ਕਥਂ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯਜਂ, ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਉਲ਼ਾਰਾਨਿ ਕਰੇਯਜਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਸੋ ਵਤਸ੍ਸ'ਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿ ਪਾਠੇ ਸੋ ਰਾਜਾ ਅਸ੍ਸ ਅਹਂ ਅਸ੍ਸਂ ਵਤ, ਯਦਿ ਪੁਞ੍ਞਾਨਿ ਕਰੇਯਜਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਮੇਵਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਅਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸਪ੍ਪਯੋਗੇ **ਅਹਂ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋਪਿ ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵ ਹੋਤਿ। **ਯਾਵਜੀਵਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ ਦਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਵਜੀਵਂ ਦਾਨਤ੍ਥਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਪਿ ਯਂ ਰਾਜਾ ਏਕਂ ਦਿਵਸਂ ਦੇਤਿ , ਤਤੋ ਸਤਭਾਗਮ੍ਪਿ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਮਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਪਬ੍ਬਜਿਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਯਂ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਕਾਯੇਨ ਸਂਵੁਤੋਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਂਵਰਿਤਬ੍ਬਂ ਕਾਯਦ੍ਵਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਕਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਂ ਸਂਵਰਿਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰੇਯਜਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਕਾਯੇਨ ਪਿਹਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਪਰਮਤਾਯਾ**ਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਯੇਸਨੇ ਸਲ੍ਲੇਖਵਸੇਨ ਪਰਮਤਾਯ, ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵੇ ਸਣ੍ਠਿਤੋ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਮੇਵ ਵਾ ਪਰਮਂ ਪਰਾ ਕੋਟਿ ਏਤਸ੍ਸ, ਨ ਤਤੋ ਪਰਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਮਿਸਜਾਤਂ ਪਰਿਯੇਸਤਿ ਪਚ੍ਚਾਸਿਸਤਿ ਚਾਤਿ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮੋ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾ, ਤਸ੍ਸਾ **ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਪਰਮਤਾਯ। ਵਿਵੇਕਟ੍ਠਕਾਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਤੋ ਪਵਿਵਿਤ੍ਤੇ ਠਿਤਕਾਯਾਨਂ। **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਾਭਿਰਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਝਾਨਾਭਿਰਤਾਨਂ। ਤਾਯ ਏਵ ਝਾਨਾਭਿਰਤਿਯਾ ਪਰਮਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਵੋਦਾਨਂ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਂ ਪਤ੍ਤਤਾਯ **ਪਰਮਵੋਦਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਂ।** ਕਿਲੇਸੂਪਧਿਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰੂਪਧੀਨਂ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਗਮੇਨ **ਨਿਰੁਪਧੀਨਂ। ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਗਤਨਿਬ੍ਬਾਨਾਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਠਮੋ ਵਿਵੇਕੋ ਇਤਰੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਵਿਵੇਕੇਹਿ ਸਹਾਪਿ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਵਿਨਾਪਿ, ਤਥਾ ਦੁਤਿਯੋ। ਤਤਿਯੋ ਪਨ ਇਤਰੇਹਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਸਹੇਵ ਪਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਨ ਵਿਨਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਗਣੇ ਜਨਸਮਾਗਮੇ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਂ **ਗਣਸਙ੍ਗਣਿਕਾ**, ਤਂ **ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ** ਚਰਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਸਹਾਯਤ੍ਤਾ। ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਨ੍ਨਿਪਤਨਂ **ਚਿਤ੍ਤਕਿਲੇਸਸਙ੍ਗਣਿਕਾ,** ਤਂ **ਪਹਾਯ ਏਕੋ ਵਿਹਰਤਿ** ਕਿਲੇਸਵਸੇਨ ਅਸਹਾਯਤ੍ਤਾ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਏਕਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਤ੍ਤਾ, ਗੋਤ੍ਰਭੁਆਦੀਨਞ੍ਚ ਆਰਮ੍ਮਣਮਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਨ ਤੇਸਂ ਵਸੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾ ਨਿਬ੍ਬੁਤਿਸੁਖਸਮ੍ਫੁਸਨਾ, ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾਤਿ ਆਹ **"ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਵਾ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਫਲਪਰਿਯੋਸਾਨੇ ਹਿ ਨਿਰੋਧੋਤਿ।

੧੮੪. ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਭਿਮੁਖੀਭਾਵੇਨ ਨੇਤ੍ਵਾ। ''ਅਹਂ ਚੀਵਰਾਦੀਹਿ ਪਯੋਜਨਂ ਸਾਧੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵਚਨਸੇਸੋ। **ਸਪ੍ਪਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਗੇਲਞ੍ਞਪਹਰਣਵਸੇਨ ਉਪਕਾਰਾਵਹਂ। ਭਾਵਿਨਾ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਪਾਲਨਵਸੇਨ ਗੋਪਨਾ **ਰਕ੍ਖਾਗੁਤ੍ਤਿ।** ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਨਿਸੇਧਵਸੇਨ **ਆਵਰਣਗੁਤ੍ਤਿ।**

ਦੁਤਿਯਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੬. ਕਸਤੀਤਿ ਕਸਿਂ ਕਰੋਤਿ। **ਗਹਪਤਿਕੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕਗੇਹਮਤ੍ਤੇ ਜੇਟ੍ਠਕੋ"**ਤਿ, ਤੇਨ ਅਨੇਕਕੁਲਜੇਟ੍ਠਕਭਾਵਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਕਰਂ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਕਰਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤਿ। **ਵਡ੍ਢੇਤੀ**ਤਿ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਮ੍ਪਾਦਨੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤਿ। ਏਵਂ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਨ੍ਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਲਟੁਕਿਕੋਪਮਸੁਤ੍ਤੇਨ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫੧, ੧੫੨) ਦੀਪੇਤਬ੍ਬੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਸੇਯਜਥਾਪਿ, ਉਦਾਯਿ, ਪੁਰਿਸੋ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਸ੍ਸਕੋ ਅਨਾਲ੍ਹਿਯੋ, ਤਸ੍ਸਸ੍ਸ ਏਕਂ ਅਗਾਰਕਂ ਓਲੁਗ੍ਗਵਿਲੁਗ੍ਗਂ ਕਾਕਾਤਿਦਾਯਿਂ ਨਪਰਮਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ। ਯਦਿ ਅਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਭੋਗਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਦੁਕ੍ਕਰਂ, ਕਸ੍ਮਾ ਦਾਸਵਾਰੇ ਭੋਗਗ੍ਗਹਣਂ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਾਸਵਾਰੇ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਯਥਾ ਚ ਦਾਸਸ੍ਸ ਭੋਗਾਪਿ ਅਭੋਗਾ ਪਰਾਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ, ਏਵਂ ਞਾਤਯੋ ਪੀਤਿ ਦਾਸਵਾਰੇ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਗ੍ਗਹਣਮ੍ਪਿ ਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਪਣੀਤਤਰਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੮੯. ਏਵਰੂਪਾਹੀਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦਾਸਕਸ੍ਸਕੂਪਮਾਸਦਿਸਾਹਿ ਉਪਮਾਹਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ ਦੀਪੇਤੁਂ ਪਹੋਤਿ ਭਗਵਾ ਸਕਲਮ੍ਪਿ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਤਤੋ ਭਿਯਜੋਪਿ ਅਨਨ੍ਤਪਟਿਭਾਨਤਾਯ ਵਿਚਿਤ੍ਤਨਯਦੇਸਨਭਾਵਤੋ। **ਤਥਾਪੀ**ਤਿ ਸਤਿਪਿ ਦੇਸਨਾਯ

ਉਤ੍ਤਰੁਤ੍ਤਰਾਧਿਕਨਾਨਾਨਯਵਿਚਿਤ੍ਤਭਾਵੋ।

ਏਕਤ੍ਥਮੇਤਂ ਪਦਂ ਸਾਧੁਸਦ੍ਦਸ੍ਸੇਵ ਕ-ਕਾਰੇਨ ਵਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨੇਵ **ਸਾਧੁਕ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤੇਨ ਅਤ੍ਥਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ **ਸਾਧੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦਾਹਟੋ। **ਆਯਾਚਨੇ**ਤਿ ਅਭਿਮੁਖਯਾਚਨੇ, ਅਭਿਪਤ੍ਥਨਾਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । **ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ**ਤਿ ਪਟਿਗ੍ਗਹਣੇ । **ਸਮ੍ਪਹਂਸਨੇ**ਤਿ ਸਂਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣਵਸੇਨ ਹਂਸਨੇ ਤੋਸਨੇ, ਉਦਗ੍ਗਤਾਕਰਣੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਰੁਚੀ**ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਕਾਮੋ। **ਪਞ੍ਞਾਣਵਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਵਾ। **ਅਦ੍ਦੁਬ੍ਭੋ**ਤਿ ਅਦੂਸਕੋ, ਅਨੁਪਘਾਤਕੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਇਦਾਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇਪਿ। **ਅਯਂ** ਸਾਧੁ-ਸਦ੍ਦੋ। **ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚ ਕਿਰਿਯਾਯਂ। **ਆਣਤ੍ਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਣਾਪਨੇ। ''ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਾਧੁਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਵਨਮਨਸਿਕਾਰਾਨਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾ ਵਿਯ ਤਦਾਣਾਪਨਮ੍ਪਿ ਜੋਤਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਆਯਾਚਨਤ੍ਥਤਾ ਵਿਯ ਚਸ੍ਸ ਆਣਾਪਨਤ੍ਥਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਸੁਨ੍ਦਰੇਪੀ**ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਤ੍ਥੇਪਿ। ਇਦਾਨਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਸਾਧੁਕ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਤ੍ਤਯੇਨ ਪਕਾਸਿਤਂ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਦਲ਼੍ਹੀਕਮ੍ਮਤ੍ਥੇਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਮਨਸਿਕਾਰੋ ਨ ਆਰਮ੍ਮਣਪਟਿਪਾਦਨਲਕ੍ਖਣੋ, ਅਥ ਖੋ ਵੀਥਿਪਟਿਪਾਦਨਜਵਨਪਟਿਪਾਦਨਮਨਸਿਕਾਰਪੁਬ੍ਬਕਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਠਪਨਲਕ੍ਖਣੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਵਜ੍ਜਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਸੋਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਰਣਂ** ਸਵਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਕਿਰਿਯਨ੍ਤਰਪਟਿਸੇਧਨਭਾਵਤੋ, ਸੋਤਂ ਓਦਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਿਕ੍ਖੇਪਵਾਰਣਂ** ਅਞ੍ਞਚਿਨ੍ਤਾਪਟਿਸੇਧਨਤੋ। **ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣਂ** ''ਸਾਧੁਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਪਚ੍ਛਿਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਿਪਲ੍ਲਾਸਗ੍ਗਾਹਵਾਰਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਧਾਰਣੂਪਪਰਿਕ੍ਖਾਦੀਸੂ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤੁਲਨਤੀਰਣਾਦਿਕੇ, ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸੁਪ੍ਪਟਿਵਿਧੇ ਚ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਯਤੀਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿ। ਸਹ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨਾਤਿ ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨੋ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਾਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਅਨੁਧਾਤਬ੍ਬਤੋ ਅਤ੍ਥੋ, ਚਤੁਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਾਦਿਕੋ । ਤੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨਾਤਿ ਸਾਤ੍ਥੋ, ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਧਮ੍ਮਗਮ੍ਭੀਰੋ**ਤਿਆਦੀਸੁ **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿ। **ਦੇਸਨਾ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸਾ ਮਨਸਾ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਯ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਦੇਸਨਾ। **ਅਤ੍ਥੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਵੇਧੋ** ਨਾਮ ਤਨ੍ਤਿਯਾ, ਤਨ੍ਤਿਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਚ ਯਥਾਭੂਤਾਵਬੋਧੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚੇਤੇ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਟਿਵੇਧਾ ਸਸਾਦੀਹਿ ਵਿਯ ਮਹਾਸਮੁਦ੍ਦੋ ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧੀਹਿ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਾ, ਅਲਬ੍ਭਨੇਯ੍ਯਪਤਿਟ੍ਠਾ ਚ, ਤਸ੍ਮਾ ਗਮ੍ਭੀਰਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਧਮ੍ਮੋ…ਪੇ॰… ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹੀ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਧਮ੍ਮਤ੍ਥਾਨਂ, ਦੇਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ, ਪਟਿਵੇਧਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ, ਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਦੁਕ੍ਕਰਭਾਵਤੋ ਦੁਕ੍ਖੋਗਾਹਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਦੇਸਨਂ** ਨਾਮ ਉਦ੍ਦਿਸਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਦ੍ਦਿਸਨਂ **ਭਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ। ਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਂ ਕਥਨਞ੍ਹਿ ਭਾਸਨਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਦੇਸੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ…ਪੇ॰… ਵਿਤ੍ਥਾਰਦੀਪਨ"**ਨ੍ਤਿ।

ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਨ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ **"ਤੇਨਾਹਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਾਲ਼ਿਕਾਯਿਵ ਨਿਗ੍ਘੋਸੋ**ਤਿ ਸਾਲ਼ਿਕਾਯ ਆਲਾਪੋ ਵਿਯ ਮਧੁਰੋ ਕਣ੍ਣਸੁਖੋ ਪੇਮਨੀਯੋ। **ਪਟਿਭਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦੋ। **ਉਦੀਰਯੀ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਰੀਯਤਿ, ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਾ।

ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋਤਿ ਏਵਂ ''ਸੁਣੋਹਿ ਸਾਧੁਕਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਹਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਨ ਕਿਰ ਭਗਵਾ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤਿ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਨਪਿ ਭਾਸਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਤੁਸ੍ਸਾਹੋ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠੋ ਹੁਤ੍ਵਾ।

੧੯੦. **"ਇਧਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ ਅਧਿਕਰਣਂ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੇਸਾਪਦੇਸੇ ਨਿਪਾਤੋ"**ਤਿ। **"ਸ੍ਵਾਯਾ"**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਇਧਸਦ੍ਦਮਤ੍ਥਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਨ ਯਥਾਵਿਸੇਸਿਤਬ੍ਬਂ ਇਧ-ਸਦ੍ਦਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਕ੍ਖਤਿ ''ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੯੦)। **ਲੋਕਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਲੋਕ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ । ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇ ਪਨ ਪਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਨਿਧਾਨਮਤ੍ਤੇਨ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਵੁਤ੍ਤਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਇਧ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕੇ**ਤਿ ਹਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਅਯਂ ਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੋ ''ਲੋਕੋ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ**ਤਿ ਸਕਦਾਗਾਮੀ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ''ਕਤਮੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ

ਸਮਣੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। ''ਕਤਮੋ ਚ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਦੁਤਿਯੋ ਸਮਣੋ? ਇਧ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਿਣ੍ਣੰ ਸੰਯੋਜਨਾਨੰ ਪਰਿਕ੍ਖਯਾ ਰਾਗਦੋਸਮੋਹਾਨੰ ਤਨੁਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੨੪੧)। **ਓਕਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਞ੍ਚਿ ਪਦੇਸੰ। **ਇਧੇਵ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਏਵ ਇਨ੍ਦਸਾਲਗੁਹਾਯੰ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨਸ੍ਸ।

ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਓਕਾਸਾਪਦਿਸਨਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਅਬੋਧਨਤੋ। ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਆਦਯੋ ਸਦ੍ਦਾ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਵਿਤ੍ਥਾਰਣੰ ਸਦ੍ਦਮੁਖੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। ਯਸ੍ਮਾ। ''ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਤਥਾਗਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਦਾਨਟ੍ਠਕਥਾਦੀਸੁ, (ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੮; ਇਤਿਵੁ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੮) ਅਰਹਨ੍ਤਿ ਆਦਯੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਟੀਕਾਯੰ ਅਪਰੇਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਿਤਾ , ਤਸ੍ਮਾਤੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਾਨਯੇਨਪਿ ਸੋ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੨੯, ੧੩੦) ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਨ੍ਤੋਗਧਤਾਯ ''ਇਧ ਪਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥਾਯੰ ਯਸ੍ਮਿੰ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੇ ਯਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਓਕਾਸੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸਤ੍ਤਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋਪਿ ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਤਥਾਗਤੋ ਨ ਦੇਵਲੋਕੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਤੰ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਸਾਰਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਕੁਲਭੋਗਿਸ੍ਸਰਿਯਾਦਿਵਸੇਨ ਸਾਰਭੂਤਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਯੁਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਆਦਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਚੇਵ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕਾਦਿਗਹਪਤਿਕਾ ਚ।

"ਸੁਜਾਤਾਯਾ"ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਪਠਮੋ ਵਿਕਪ੍ਪੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਆਸਨ੍ਨਤਰਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਆਸਨ੍ਨਤਰਾਯ ਹਿ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਠਿਤੋ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ'' ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ, ਪਗੇਵ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮਤ੍ਥਕੇ ਠਿਤੋ। ਦੁਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਵਹਪਬ੍ਬਜ੍ਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਆਸਨ੍ਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ, ਤਤਿਯੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮ ਪਾਰਿਪੂਰਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ। ਨ ਹਿ ਮਹਾਸਤ੍ਤਾਨੰ ਉਪ੍ਪਤਿਭਵੂਪਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥਿ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਬੁਦ੍ਧਕਰਧਮ੍ਮਸਮਾਰਮ੍ਭਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। ਬੋਧਿਯਾ ਨਿਯਤਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਪਭੁਤਿ ਹਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤੁੰ ਸਕ੍ਕਾ ਉਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਪਨ ਸਨ੍ਦਨ੍ਤਿ ਨਦਿਯੋਤਿ ਸਨ੍ਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਏਵੰ ਉਪ੍ਪਾਦਤ੍ਥਾਯ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾਯ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦਮੁਪਾਦਾਯ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ''ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਨਾਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਵਿਕਪ੍ਪੇਸੁ ਸਬ੍ਬਪਠਮੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵੰ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

ਸੋ ਭਗਵਾਤਿ ਯੋ ''ਤਥਾਗਤੋ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਕਿਤ੍ਤਿਤਗੁਣੋ, ਸੋ ਭਗਵਾ। ''ਇਮੰ ਲੋਕ''ਨ੍ਤਿ ਨਯਿਦੰ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖਮਤ੍ਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਅਥ ਖੋ ਅਨਵਸੇਸੰ ਪਰਿਯਾਦਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਾਨਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤੀ"**ਤਿ। **ਪਜਾਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯਥਾਸਕੰ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਾਰਿਸੇਸਞ੍ਞਾਯੇਨ ਇਤਰੇਸੰ ਪਦਨ੍ਤਰੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਸਦੇਵਕਨ੍ਤਿ ਚ ਅਵਯਵੇਨ ਵਿਗ੍ਗਹੋ ਸਮੁਦਾਯੋ ਸਮਾਸਤ੍ਥੋ। **ਛਟ੍ਠਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਗ੍ਗਹਣੰ** ਪਚ੍ਚਾਸਤ੍ਤਿਞ੍ਞਾਯੇਨ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸੋ ਜਾਤੋ, ਤੰਨਿਵਾਸੀ ਚ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਕਾਯਿਕਾਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕ ...ਪੇ॰... ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਾਨੰ, ਅਸਮਿਤਾਬਾਹਿਤਪਾਪਾਨਞ੍ਚ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਸ੍ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੀਵਚਨੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। ਕਾਮੰ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਿਸੇਸਨਾਨੰ ਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਵਿਸਯੋ ਲੋਕਸਦ੍ਦੋਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ ਤੁਲ੍ਯਯੋਗਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਤੇਸੰ, ''ਸਲੋਮਕੋ ਸਪਕ੍ਖਕੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਪਨ ਅਤੁਲ੍ਯਯੋਗੇਪਿ ਅਯੰ ਸਮਾਸੋ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਬ੍ਯਭਿਚਾਰਦਸ੍ਸਨਤੋ ਪਜਾਗਹਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਜਾਵਚਨੇਨ ਸਤ੍ਤਲੋਕਗ੍ਗਹਣ"**ਨ੍ਤਿ।

ਅਰੂਪਿਨੋ ਸਤ੍ਤਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰੇਨ ਵਿਹਰਨ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤੀਤਿ ਦੇਵਾਤਿ ਇਮੰ ਨਿਬ੍ਬਚਨੰ ਲਭਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਦੇਵਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ"**ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨੂਪਗਾਨੰ ਦੇਵਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੧੭)। **ਸਮਾਰਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਛਕਾਮਾਵਚਰਦੇਵਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ** ਤਸ੍ਸ ਸਵਿਸੇਸੰ ਮਾਰਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨਤੋ। **ਰੂਪੀ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੋ ਗਹਿਤੋ**

ਅਰੂਪੀਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸ ਵਿਸੁੰ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦਿਚਤੁਪਰਿਸਵਸੇਨ, ਇਤਰਾ ਪਨ ਚਤਸ੍ਸੋ ਪਰਿਸਾ ਸਮਾਰਕਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਾ ਏਵਾਤਿ। **ਅਵਸੇਸਸਬ੍ਬਸਤ੍ਤਲੋਕੋ** ਨਾਗਗਰੁਲ਼ਾਦਿਭੇਦੋ।

ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਚ ਭਾਗਸੋ ਲੋਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤੇਨ ਤੇਨ ਵਿਸੇਸੇਨ ਅਭਾਗਸੋ ਲੋਕੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਯੋਜਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਿ ਚੇਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ**ਤਿ ਉਕ੍ਕੰਸਗਤਿਵਿਜਾਨਨੇਨ। ਪਞ੍ਚਸੁ ਹਿ ਗਤੀਸੁ ਦੇਵਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਵ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਤਤ੍ਰਾਪਿ ਅਰੂਪਿਨੋ ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖਤਾਯ, ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਆਨੇਞ੍ਜਵਿਹਾਰਸਮਙ੍ਗਿਤਾਯ, ਅਤਿਦੀਘਾਯੁਕਤਾਯਾਤਿ ਏਵਮਾਦੀਹਿ ਵਿਸੇਸੇਹਿ ਅਤਿਵਿਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ। "**ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ**"ਤਿਆਦਿ ਦਸਸਹਸ੍ਸਿਯੰ ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ''ਤਿ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਨੁਤ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠੰ ਨਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ। **ਭਾਵਾਨੁਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਭਾਵਵਸੇਨ ਪਰੇਸੰ ਅਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਨੰ ਪਦਾਨੰ ਅਨੁਕ੍ਕਮੋ।

ਤੀਹਾਕਾਰੇਹੀਤਿ ਦੇਵਮਾਰਬ੍ਰਹ੍ਮਸਹਿਤਤਾਸਙ੍ਖਾਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਕਾਰੇਹਿ। **ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸਦੇਵਕ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਤੀਸੁ ਪਦੇਸੁ। **ਤੇਨ ਤੇਨਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਸਦੇਵਕਤ੍ਤਾਦਿਨਾ ਤੇਨ ਤੇਨ ਪਕਾਰੇਨ। ਤੇਧਾਤੁਕਮੇਵ ਪਰਿਯਾਦਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਹੂਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਅਭਿਞ੍ਞਾਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨਾਯੰ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿਞ੍ਞਾਯ ਅਧਿਕੇਨ ਞਾਣੇਨ ਞਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਨੁਮਾਨਾਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਅਨੁਮਾਨਉਪਮਾਨਅਤ੍ਥਾਪਤ੍ਤਿਆਦਿਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ ਏਕਪ੍ਪਮਾਣਤ੍ਤਾ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਞਾਣਚਾਰਤਾਯ ਹਿ ਸਬ੍ਬਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਬੁਦ੍ਧਾ ਭਗਵਨ੍ਤੋ।

ਅਨੁਤ੍ਤਰੰ ਵਿਵੇਕਸੁਖਨ੍ਤਿ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸੁਖੰ, ਤੇਨ ਠਿਤਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ [ਵੀਥਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯੰ) ਧਿਤਿਮਿਸ੍ਸਾਪਿ (ਕ)] ਕਦਾਚਿ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ **ਹਿਤ੍ਵਾਪੀ**ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੰ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਿੰ ਖਣੇ ਪਰਿਸਾ ਸਾਧੁਕਾਰੰ ਵਾ ਦੇਤਿ, ਯਥਾਸੁਤੰ ਵਾ ਧਮ੍ਮੰ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤਿ, ਤੰ ਖਣੰ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਨ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛੇਦਞ੍ਚ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਤਿ। ਉਗ੍ਘਟਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪੰ ਵਾ** ਵਿਪਞ੍ਚਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ, ਨੇਯਜਸ੍ਸ ਵਾ ਵਸੇਨ **ਬਹੁੰ ਵਾ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ।** ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਲਜਾਣਤਾ ਨਿਯਜਾਨਿਕਤਾਯ, ਨਿਯਜਾਨਿਕਤਾ ਚ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜਭਾਵੇਨੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਅਨਵਜ੍ਜਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। ਦੇਸਕਾਯਤ੍ਤੇਨ ਆਣਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਅਭਿਸਜ੍ਜਨੰ ਪਬੋਧਨੰ ਦੇਸਨਾਤਿ ਸਾ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ "**ਦੇਸਨਾਯ ਤਾਵ ਚਤੁਪ੍ਪਦਿਕਾਯਪਿ ਗਾਥਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨਿਦਾਨਨਿਗਮਨਾਨਿਪਿ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਨੁਵਿਧਾਨਤੋ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾਨਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਦਾਨਮਾਦਿ, ਇਦੰ ਏਵੋਚਾਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਨ**"ਨ੍ਤਿ।

ਸਾਸਿਤਬ੍ਬਪੁਗ੍ਗਲਗਤੇਨ ਯਥਾਪਰਾਧਾਦਿਸਾਸਿਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਅਨੁਸਾਸਨੰ ਤਦਙ੍ਗਵਿਨਯਾਦਿਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨੰ ਸਾਸਨਨ੍ਤਿ ਤੰ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲਸਮਾਧਿਵਿਪਸ੍ਸਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕੁਸਲਾਨੰ ਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਨਞ੍ਚ ਸੀਲਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਆਦਿਭਾਵੋ ਤੰ ਮੂਲਕਤ੍ਤਾ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨੰ। ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯਵਿਗਮੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਪਟਿਪਦਾਭਾਵੋ ਵਿਯ, ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਆਰਬ੍ਭਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਨੰ ਵੇਮਜ੍ਝਤ੍ਤਾਪਿ ਮਜ੍ਝਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। "**ਅਤ੍ਥਿ ਭਿਕ੍ਖਵੇ...ਪੇ॰... ਮਜ੍ਝੰ ਨਾਮਾ**"ਤਿ। **ਫਲੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨਾਮ** ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਤਾਵਸੇਨ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਨਾਮ** ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਤਾਵਸੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਤੇਸੰ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਰਿਯੋਸਾਨਤੰ ਆਗਮੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਏਤਦਤ੍ਥਮਿਦ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਆਹ। **ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੰ** ''ਸਬਜਞ੍ਜਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਿੰ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੇ ਕਤਾਵਧਿਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ ਗਾਥਾਵਸੇਨ, ਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਚ ਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੋ, ਯੋ ਇਧ ''ਦੇਸਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸੀਲਾਦਿ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਭਗਵਾ ਹਿ ਧਮ੍ਮੰ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਦਸ੍ਸੇਤੀ**"ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਸੀਲੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ **ਸੀਲ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰੰ ਸੀਲੰ ਗਹਿਤੰ, ਤਥਾ **ਮਗ੍ਗ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਸਮ੍ਭਾਰੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਪਰਿਯਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਪਰਿਯਾਦਿਯਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ

ਸੀਲਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ। ਅਤ੍ਥਵਸੇਨ ਹਿ ਇਧ ਦੇਸਨਾਯ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਾਦਿਭਾਵੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। **ਕਥਿਕਸਣ੍ਠਿਤੀ**ਤਿ ਕਥਿਕਸ੍ਸ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਕਥਨਵਸੇਨ ਸਮਵਟ੍ਠਾਨਂ।

ਨ ਸੋ ਸਾਤ੍ਥਂ ਦੇਸੇਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਿਰਹਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। **ਏਕਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਦਿਯੁਤ੍ਤਾ** ਵਾਤਿ ਸਿਥਿਲਾਦਿਭੇਦੇਸੁ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਸੁ ਏਕਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ, ਦ੍ਵਿਪ੍ਪਕਾਰੇਨੇਵ ਵਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਨ ਯੁਤ੍ਤਾ ਵਾ ਦਮਿਲ਼ਭਾਸਾ ਵਿਯ । ਵਿਵਟਕਰਣਤਾਯ ਓਟ੍ਠੇ ਅਫੁਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਬ੍ਬਨਿਰੋਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਕਿਰਾਤਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ੧)] ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੀਯਯੁਤ੍ਤਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਸਵਰਭਾਸਾ [ਯਵਨਭਾਸਾ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯਂ)] ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ [ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ (ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ੧.ਵੇਰਞ੍ਜਕਣ੍ਡਵਣ੍ਣਨਾਯਂ)] ਸਾਨੁਸਾਰਤਾਯ **ਸਬ੍ਬਨਿਗ੍ਗਹਿਤਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ** ਵਾ ਪਾਰਸਿਕਾਦਿਮਿਲਕ੍ਖੁਭਾਸਾ ਵਿਯ। ਸਬ੍ਬਾਪੇਸਾ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨੇਕਦੇਸਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਅਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਪਞ੍ਚਸੁ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਪਠਮਤਤਿਯਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਸਿਥਿਲਂ।** ਤਾਨਿ ਅਸਿਥਿਲਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ ਅਕ੍ਖਰਂ ਵਗ੍ਗੇਸੁ ਦੁਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਧਨਿਤਂ।** ਦ੍ਵਿਮਤ੍ਤਕਾਲਂ **ਦੀਘਂ।** ਏਕਮਤ੍ਤਕਾਲਂ **ਰਸ੍ਸਂ** ਤਦੇਵ **ਲਹੁਕਂ।** ਲਹੁਕਮੇਵ ਸਂਯੋਗਪਰਂ, ਦੀਘਞ੍ਚ **ਗਰੁਕਂ।** ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਨਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ **ਨਿਗ੍ਗਹਿਤਂ।** ਪਰੇਨ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ **ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ।** ਤਥਾ ਨਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ **ਵਵਤ੍ਥਿਤਂ।** ਠਾਨਕਰਣਾਨਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਉਚ੍ਚਾਰੇਤਬ੍ਬਂ **ਵਿਮੁਤ੍ਤਂ। ਦਸਧਾ**ਤਿ ਏਵਂ ਸਿਥਿਲਾਦਿਵਸੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਅਕ੍ਖਰੁਪ੍ਪਾਦਕਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨ **ਪਭੇਦੋ।** ਸਬ੍ਬਾਨਿ ਹਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਚਿਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਚਾਤਿ।

ਅਮਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਮਿਲੇਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਨਾਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਭਗਵਾ ਯਮਤ੍ਥਂ ਞਾਪੇਤੁਂ ਏਕਂ ਗਾਥਂ, ਏਕਂ ਵਾਕ੍ਯਂ ਵਾ ਦੇਸੇਤਿ, ਤਮਤ੍ਥਂ ਤਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਯ ਏਵ ਦੇਸੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤੀ"**ਤਿ। ਇਧ **ਕੇਵਲ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਨਵਸੇਸਵਾਚਕੋ, ਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਕਾਦਿਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ **"ਸਕਲਾਧਿਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਪੁਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪੁਣ੍ਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਕੇਨਚਿ ਊਨਂ, ਅਧਿਕਂ ਵਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ **"ਅਨੂਨਾਧਿਕਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਦਤ੍ਥਂ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨੂਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤਬ੍ਬਿਧੁਰਸ੍ਸ ਪਨ ਅਸਾਧਕਤ੍ਤਾ ਅਨਧਿਕਤਾ। ਸਕਲਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਭਾਗਵਨ੍ਤਂ। ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ, ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਦੇਸਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਨਤ੍ਥੀ"**ਤਿ। **ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। ਲੋਕਾਮਿਸਂ ਚੀਵਰਾਦਯੋ ਪਚ੍ਚਯਾ ਤਤ੍ਥ ਅਗਧਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਲੋਕਾਮਿਸਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ। ਹਿਤਫਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਹਿਤੂਪਸਂਹਾਰੇਨ। **ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਯ** ਕਰਣਭੂਤਾਯ **ਮੁਦੁਹਦਯੋ। ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਨਸਭਾਵਸਣ੍ਠਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਸਕਲਸਂਕਿਲੇਸਤੋ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਚ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰਾਵਟ੍ਠਿਤੇਨ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਕਾਰੁਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਇਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਦਸ੍ਸਾਮੇਵ, ਏਵਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਵਤਂ।** ਪਣ੍ਡਿਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਤਾਯ ਸੇਟ੍ਠਟ੍ਠੇਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਾਨਂ ਵਾ ਚਰਿਯਨ੍ਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ** ਦਾਨਂ। ਮਚ੍ਛਰਿਯਲੋਭਾਦਿਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨੇਨ **ਸੁਚਿਣ੍ਣਸ੍ਸ। ਇਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿ। **ਜੁਤੀ**ਤਿ ਪਭਾ, ਆਨੁਭਾਵੋ ਵਾ। **ਬਲਵੀਰਿਯੂਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਮਹਤਾ ਬਲੇਨ ਚ ਵੀਰਿਯੇਨ ਚ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ। **ਪੁਞ੍ਞ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਞ੍ਞਫਲਂ। **ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ** ਸੇਟ੍ਠਾ ਚਰਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਪਿ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਂ ਸਕਲਂ ਸਾਸਨਂ ਇਧ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਤਸ੍ਮਾ। ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਨਾਧਿਕਰਣਾਨਿ ਸਬ੍ਬਪਦਾਨਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਤਿ…ਪੇ॰… ਪਕਾਸੇਤੀਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਆਹ।

੧੯੧. **ਵੁੱਤੁਪ੍ਪਕਾਰਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤੁੰ ਆਦਿਕਲ੍ਯਾਣਤਾਦਿਗੁਣਸਮ੍ਪਦੰ, ਦੂਰਸਮੁਸ੍ਸਾਰਿਤਮਾਨਸ੍ਸੇਵ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਨ ਮਾਨਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ "**ਨਿਹਤਮਾਨਤ੍ਤਾ**"ਤਿ। **ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਬਹੁਲਭਾਵਤੋ। ਭੋਗਾਰੋਗ੍ਯਾਦਿਵਤ੍ਥੁਕਾ ਮਦਾ ਸੁਪ੍ਪਹੇਯ੍ਯਾ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਟ੍ਠਾਨਤੋ, ਨ ਤਥਾ ਕੁਲਵਿਜ੍ਜਾਮਦਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਖਤ੍ਤਿਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕੁਲਾਨੰ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਮ੍ਪਿ ਜਾਤਿਵਿਜ੍ਜਾ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਜਪ੍ਪਨੰ ਦੁਪ੍ਪਜਹਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਹਿ...ਪੇ॰... ਮਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਵਿਜਾਤਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਹੀਨਜਾਤਿਤਾਯ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੰ ਕਤ੍ਵਾ ਸੀਲੰ ਰਕ੍ਖਿਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। ਸੀਲਵਸੇਨ ਹਿ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ, **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁੰ। ਸਾ ਹਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾ ਨਾਮ, ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਚ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਸੁਜਾਤਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਦੁਜ੍ਜਾਤਾ।

ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਰਾਗਾਦੀਨੰ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਮੇਵ ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ। **ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤੀ**ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਵਸੇਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ। ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਾਨਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਦ੍ਧਾ ਸਿਦ੍ਧਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਧਮ੍ਮਪ੍ਪਸਨ੍ਨਭਾਵਤੋ। ''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਵਤ ਸੋ ਭਗਵਾ, ਯੋ ਏਵਂ ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ ਪਟਿਲਭਤਿ। **ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ**ਤਿ ਘਰਣੀਪਤਿਕਾ। ਕਾਮੰ ''ਜਾਯਮ੍ਪਤਿਕਾ''ਤਿ ਵੁੱਤੇ ਘਰਸਾਮਿਕਘਰਸਾਮਿਨੀਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰਯੇਵ ਗਹਣੰ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਪਨ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਨੇਕਾ ਪਜਾਪਤਿਯੋ, ਤਤ੍ਥ ਕਿਂ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ, ਏਕਾਯਾਪਿ ਸਂਵਾਸੋ ਸਮ੍ਬਾਧੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ "**ਦ੍ਵੇ**"ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਰਾਗਾਦਿਨਾ ਸਕਿਞ੍ਚਨਟ੍ਠੇਨ, ਖੇਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁ ਆਦਿਨਾ ਸਪਲਿਬੋਧਟ੍ਠੇਨ ਰਾਗਰਜਾਦੀਨੰ ਆਗਮਨਪਥਤਾਪਿ ਉਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਤਾ ਏਵਾਤਿ ਦ੍ਵੇਪਿ ਵਣ੍ਣਨਾ ਏਕਤ੍ਥਾ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਮੇਵ ਨਾਨੰ। **ਅਲਗ੍ਗਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਅਪ੍ਪਟਿਬਦ੍ਧਭਾਵੇਨ। ਏਵਂ ਅਕੁਸਲਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਨੰ ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਘਰਾਵਾਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਨੰ ਸਮ੍ਬਾਧਬ੍ਭੋਕਾਸਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਏਵ ਅਟ੍ਠਾਨਟ੍ਠਾਨਭਾਵੇਨ ਤੇਸੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ।

ਸਙ੍ਖੇਪਕਥਾਤਿ ਵਿਸੁੰ ਵਿਸੁੰ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਸਤੋ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ। **ਏਕਮ੍ਪਿ ਦਿਵਸ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਦਿਵਸਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ। **ਅਖਣ੍ਡੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਟਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਨਾਪਜ੍ਜਨੇਨ ਅਖਣ੍ਡਿਤੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਲੇਸਮਲੇਨ ਅਮਲੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਸਂਕਿਲੇਸਾਦਿਨਾ ਅਸਂਕਿਲਿਟ੍ਠੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਪਰਿਯੋਦਾਤਟ੍ਠੇਨ ਨਿਮ੍ਮਲਭਾਵੇਨ ਸਙ੍ਖੰ ਵਿਯ ਲਿਖਿਤੰ ਧੋਤਨ੍ਤਿ **ਸਙ੍ਖਲਿਖਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਧੋਤਸਙ੍ਖਸਪ੍ਪਟਿਭਾਗ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਾ''ਤਿ ਪਦਪ੍ਪਯੋਗੇਨ ''ਅਗਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਗਾਰਮਜ੍ਝੇ**"ਤਿ। ਕਸਾਯੇਨ ਰਤ੍ਤਾਨਿ ਵਤ੍ਥਾਨਿ **ਕਾਸਾਯਾਨੀ**ਤਿ ਆਹ "**ਕਸਾਯਰਸਪੀਤਤਾਯਾ**"ਤਿ। **ਪਰਿਦਹਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਵਾਸੇਤ੍ਵਾ ਚੇਵ ਪਾਰੁਪਿਤ੍ਵਾ ਚ। ਅਗਾਰਵਾਸੋ ਅਗਾਰੰ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਵਡ੍ਢਿਆਵਹੰ **ਅਗਾਰਸ੍ਸ ਹਿਤੰ।**

੧੯੨. **ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧੋ**ਤਿ ਭੋਗਸਮੁਦਾਯੋ। **ਆਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ''ਪੁਤ੍ਤੋ ਨਤ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੇਮਵਸੇਨ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨ। ''ਅਮ੍ਹਾਕਮੇਤੇ''ਤਿ ਞਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਞਾਤੀ।** ਪਿਤਾਮਹਪਿਤੁਪੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਟ੍ਠੇਨ **ਪਰਿਵਟ੍ਟੋ।**

੧੯੩. **ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ**ਤਿ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਪਿਹਿਤਕਾਯਵਚੀਦ੍ਵਾਰੋ, ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਨ ਸਂਵਰੇਨ ਉਪੇਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤੰ "**ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। "**ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿਆਦਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਮਨ੍ਨਾਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਦਸ੍ਸਨੰ। **ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੇਸੂ**ਤਿ ਅਸਞ੍ਚਿਚ੍ਚ ਆਪਨ੍ਨਅਨੁਖੁਦ੍ਦਕੇਸੁ ਚੇਵ ਸਹਸਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਸੁ ਚ। **ਭਯਦਸ੍ਸਾਵੀ**ਤਿ ਭਯਦਸ੍ਸਨਸੀਲੋ। **ਸਮ੍ਮਾ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚੰ ਯਾਵਜੀਵਂ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਆਦਿਯਿਤ੍ਵਾ। **ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਤੰ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੰ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ''ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖਸਂਵਰਸਂਵੁਤੋ''ਤਿ ਪਾਠੇ। **ਸਙ੍ਖੇਪੋ**ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਵਣ੍ਣਨਾ। **ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ** (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੧੪) **ਵੁੱਤੋ,** ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਤਤ੍ਥ, ਤਂਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੧੪) ਚ ਵੁੱਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਆਚਾਰਗੋਚਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵਾਤਿ ''ਆਚਾਰਗੋਚਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ ਵਚਨੇਨੇਵ। ਤੇਨਾਹ "**ਕੁਸਲੇ ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇ ਗਹਿਤੇਪੀ**"ਤਿ। ਅਧਿਕਵਚਨਂ ਅਞ੍ਞਮਤ੍ਥਂ ਬੋਧੇਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਤਸ੍ਸ** ਆਜੀਵਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਸੀਲਸ੍ਸ **ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਦ੍ਵਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ... ਪੇ॰... ਕੁਸਲੇਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ,** ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੇਸਨਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਅਨਵਜ੍ਜੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ''ਕਤਮੇ ਚ ਥਪਤਿ ਕੁਸਲਾ ਸੀਲਾ ਕੁਸਲਂ ਕਾਯਕਮ੍ਮਂ ਕੁਸਲਂ ਵਚੀਕਮ੍ਮ''ਨ੍ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੫) ਸੀਲਸ੍ਸ ਕੁਸਲਕਾਯਵਚੀਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ''ਆਜੀਵਪਰਿਸੁਦ੍ਧਮ੍ਪਿ ਖੋ ਅਹਂ ਥਪਤਿ ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੨੬੫) ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਮੁਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਦੇਸਨਾਯ ''ਕਾਯਕਮ੍ਮਵਚੀਕਮ੍ਮੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਕੁਸਲੇਨ, ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਜੀਵੋ''ਤਿ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਏਕਸਙ੍ਗਹਾ ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਸਂਸਨ੍ਦਤਿ ਸਮੇਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਮੁਣ੍ਡਿਕਸੁਤ੍ਤਵਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ''ਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮਿ, ''ਸੀਲਸ੍ਮਿਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਂ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਦਾਮੀਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਯਾਦਾਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਤ੍ਥਂ।

ਤਿਵਿਧੇਨ ਸੀਲੇਨਾਤਿ ਚੂਲਸੀਲਂ ਮਜ੍ਝਿਮਸੀਲਂ ਮਹਾਸੀਲਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਤਿਵਿਧੇਨ ਸੀਲੇਨ। **ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠੇਸੁ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ,** ਨ ਕਾਯਪਞ੍ਚਮੇਸੁ। ਯਥਾਲਾਭਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਪ੍ਪਕਾਰਵਸੇਨ **ਤਿਵਿਧੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ।**

ਚੂਲ਼ਮਜ੍ਝਿਮਮਹਾਸੀਲਵਣ੍ਣਨਾ

੧੯੪-੨੧੧. ''ਸੀਲਸ੍ਮਿ''ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਏਕਂ ਸੀਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਅਯਮੇਵ ਅਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਤ੍ਥੋ ਏਵ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ**ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੭)।

੨੧੨. ਅਤ੍ਤਾਨੁਵਾਦਪਰਾਨੁਵਾਦਦਣ੍ਡਭਯਾਦੀਨਿ **ਅਸਂਵਰਮੂਲਕਾਨਿ। ਸੀਲਸ੍ਸਾਸਂਵਰਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਸਂਵਰਣਤੋ, ਸੀਲਸਂਵਰਾਭਾਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯ। **ਯਥਾਵਿਧਾਨਵਿਹਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਵਿਧਾਨਸਮ੍ਪਾਦਿਤੇਨ। ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਾਦਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਚੇਤਸਿਕਸੁਖਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰਂ ਕਾਯਿਕਂ ਸੁਖਂ ਭਵਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰ...ਪੇ॰... ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**"ਤਿ।

ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੩. ਵਿਸੇਸੋ ਕਮ੍ਮਤ੍ਥਾਪੇਕ੍ਖਤਾਯ ਸਾਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਨ ਤੇਹਿ ਪਰਿਚਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਚਕ੍ਖੁ-ਸਦ੍ਦੋ ਕਤ੍ਥਚਿ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁਮ੍ਹਿ ਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ। ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮੇਵ ਹਿ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਂ ਵਿਸੇਸਨ੍ਤਰਨਿਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਵਿਸੇਸਸਦ੍ਦੋ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਂ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂਯੇਵ ਚਕ੍ਖੁਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ **ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁ,** ਆਸਯਾਨੁਸਯਞ੍ਞਾਣਂ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਪਰੋਪਰਿਯਤ੍ਤਞ੍ਞਾਣਞ੍ਚ। ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ **ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁ,** ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ। **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮੇ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਤ੍ਤਯੇ ਪਞ੍ਞਾ। **ਇਧਾ**ਤਿ ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਾਠੇ। **ਅਯਂ** ਚਕ੍ਖੁ-ਸਦ੍ਦੋ **ਪਸਾਦ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤਤਿ** ਨਿਸ੍ਸਯਵੋਹਾਰੇ ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਯਥਾ। ''ਮਞ੍ਚਾ ਉਕ੍ਕੁਟ੍ਠਿਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ। **ਅਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਿਲੇਸਦੁਕ੍ਖੇਨ ਅਵੋਮਿਸ੍ਸਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ । ਸਤਿ ਹਿ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧੇ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ, ਪਧਾਨਭੂਤਪਾਪਧਮ੍ਮਵਿਗਮੇਨ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਾਨੁਯੋਗੋ ਹਤ੍ਥਗਤੋ ਏਵਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ**"ਤਿ।

ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪. ਸਮਨ੍ਤਤੋ, ਪਕਟ੍ਠਂ ਵਾ ਸਵਿਸੇਸਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨੋ, ਸਮ੍ਪਜਾਨਸ੍ਸ ਭਾਵੋ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ, ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਞ੍ਞਾਣਂ। ਤਸ੍ਸ ਵਿਭਜਨਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਜਨੀਯਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਜਨੀਯਮ੍ਹਿ।** ਅਭਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਗਮਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਪਟਿਕ੍ਕਮਨਂ **ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਨਿਵਤ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਂ। ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਪਨ

ਗਮਨਂ ਗਮਨਮੇਵ। **ਅਭਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਗਮਨਵਸੇਨ ਕਾਯਂ ਉਪਨੇਨ੍ਤੋ। ਠਾਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸਯਨੇਸੁ ਯੋ ਗਮਨਵਿਧੁਰੋ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਅਭਿਹਾਰੋ, ਸੋ **ਅਭਿਕ੍ਕਮੋ**, ਪਚ੍ਛਤੋ ਅਪਹਰਣਂ **ਪਟਿਕ੍ਕਮੋ**ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਠਾਨੇਪੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਆਸਨਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੀਠਕਾਦਿਆਸਨਸ੍ਸ। **ਪੁਰਿਮਅਙ੍ਗਾਭਿਮੁਖੋ**ਤਿ ਅਟਨਿਕਾਦਿਪੁਰਿਮਾਵਯਵਾਭਿਮੁਖੋ। **ਸਂਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਂਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **ਪਚ੍ਚਾਸਂਸਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨ੍ਤੋ। **"ਏਸੇਵ ਨਯੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਅਭਿਮੁਖਸਂਸਪ੍ਪਨਪਟਿਆਸਪ੍ਪਨਾਨਿ ਨਿਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਸਮ੍ਮਾ ਪਜਾਨਨਂ ਸਮ੍ਪਜਾਨਂ, ਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ**ਤਿ ਆਹ **"ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੇਨ ਸਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਕਾਰੀ"**ਤਿ। ਸਮ੍ਪਜਾਨਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਪਰਿਯਾਯਤਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵੁਤ੍ਤਾ ਏਵ। **ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਕਰੋਤੇਵਾ**ਤਿ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੋਹਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ ਏਵ। ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਾ ਕਾਰੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ।** ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਸਹ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਂ, ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾਦਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਸਪ੍ਪਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਜਾਨਨਂ **ਸਪ੍ਪਾਯਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਗੋਚਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਚ ਪਵਤ੍ਤੇਸੁ ਅਵਿਜਹਿਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤੇ ਗੋਚਰੇ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ।** ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਦੀਸੁ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਮੇਵ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ **ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ। ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੁਲੇਤ੍ਵਾ ਤੀਰੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਯਾਤਿ, ਅਤ੍ਥੋ। ਸਙ੍ਘਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਉਪੋਸਥਪਵਾਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਗਮਨਂ ਸਙ੍ਗਹਿਤਂ। **ਅਸੁਭਦਸ੍ਸਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ । ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ **"ਚੇਤਿਯਂ ਵਾ ਬੋਧਿਂ ਵਾ ਦਿਸ੍ਵਾਪਿ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਪਾਪੁਣਾਤੀ**ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਏਸੋ। ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨੁਪ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ। **ਕੇਚੀ**ਤਿ ਅਭਯਗਿਰਿਵਾਸਿਨੋ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਨਾਤਿ ਸਾਤ੍ਥਕਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਸੇਨ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਅਤ੍ਥੇ। ''ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਵਡ੍ਢੀ''ਤਿ ਯਂ ਸਾਤ੍ਥਕਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਤਂ ਸਪ੍ਪਾਯਂ ਏਵਾਤਿ ਸਿਯਾ ਕਸ੍ਸਚਿ ਆਸਙ੍ਕਾਤਿ ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ **"ਚੇਤਿਯਦਸ੍ਸਨਂ ਤਾਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਰੂਪਕਾਨਿ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਕਤਾ ਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ, ਯਨ੍ਤਪਯੋਗੇਨ ਵਾ ਵਿਚਿਤ੍ਤਕਮ੍ਮਾ ਪਟਿਮਾਯੋ ਵਿਯ। **ਅਸਮਪੇਕ੍ਖਨਂ** ਗੇਹਸ੍ਸਿਤ ਅਞ੍ਞਾਣੁਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਆਰਮ੍ਮਣਸ੍ਸ ਅਯੋਨਿਸੋ ਗਹਣਂ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਰੂਪਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਬਾਲਸ੍ਸ ਮੂਲ੍ਹਸ੍ਸ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸਾ''ਤਿਆਦਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੮)। ਹਤ੍ਥਿਆਦਿਸਮ੍ਮਦ੍ਦੇਨ **ਜੀਵਿਤਨ੍ਤਰਾਯੋ।** ਵਿਸਭਾਗਰੂਪਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਨ੍ਤਰਾਯੋ।**

ਪਬ੍ਬਜਿਤਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਆਚਿਣ੍ਣਾ, ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਨਕਥਾ ਪਨ ਤਸ੍ਸਾ ਦੁਤਿਯਾ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ ਨਾਮ ਨ ਕਥਿਤਪੁਬ੍ਬਾ"**ਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਚੇ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਕਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਂ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ, ਨ ''ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਮਾਤੁਗਾਮਾਸੁਭ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਂ।

ਯੋਗਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤਾਯ ਭਾਵਨਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ''ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸਙ੍ਖਾਤਂ ਗੋਚਰ"**ਨ੍ਤਿ। **ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਉਗ੍ਗਹਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਉਗ੍ਗਹਕੋਸਲ੍ਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨ ਉਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ।

ਹਰਤੀਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਤਿ, ਯਾਵ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਟਿਕ੍ਕਮਾ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਪਚ੍ਚਾਹਰਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰੂਪਯੋਗਤੋ ਯਾਵ ਦਿਵਾਠਾਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਨ ਪਟਿਨੇਤਿ। **ਸਰੀਰਪਰਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਖਧੋਵਨਾਦਿਸਰੀਰਪਟਿਜਗ੍ਗਨਂ। **ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕੇ**ਤਿ ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਾਰੇ ਦ੍ਵੇ ਤੀਣਿ ਉਣ੍ਹਾਸਨਾਨਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਸ੍ਮਂ ਗਾਹਾਪੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨੇਵ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵ, ਤੇਨ ''ਪਤ੍ਤੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੧੪) ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ, ਯਥਾਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਵਾ ਅਵਿਜਹਿਤ੍ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ। ਪਰਿਭੋਗਚੇਤਿਯਤੋ ਸਾਰੀਰਿਕਚੇਤਿਯਂ ਗਰੁਤਰਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਚੇਤਿਯਂ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ''ਚੇਤਿਯਂ ਬਾਧਯਮਾਨਾ ਬੋਧਿਸਾਖਾ ਹਰਿਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾਨੁਸ੍ਸਰਣਵਸੇਨੇਵ ਬੋਧਿਯਂ ਪਣਿਪਾਤਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ**

ਸਮ੍ਮੁਖਾ වਿਯ ਨਿਪਚ੍ਚਕਾਰਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍වਾ”ਤਿ। **ਗਾਮਸਮੀਪੇ**ਤਿ ਗਾਮਸ੍ਸ ਉਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨੇ। **ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਮਯਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਏਤੇਸਂ ਕੋ ਕਥੇਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹੇਨ ਜਨਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਂ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਨਾਮ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ ਏවਾ’’ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ වਦਨ੍ਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਧਮ੍ਮਕਥਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨවਿਨਿਮੁਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇ**වਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਰਿਹਰਿਯਮਾਨਂ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ අවਿਜਹਨ੍ਤੋ ਤਦਨੁਗੁਣਂਯੇව ਧਮ੍ਮਕਥਂ ਕਥੇਤ੍වਾ। **ਅਨੁਮੋਦਨਂ** **වਤ੍**වਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਸੀਸੇਨੇවਾ’’ਤਿ ਆਨੇਤ੍වਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬਂ।

ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇਨੇවਾਤਿ ‘‘ਪਰਿਚਿਤੋ ਅਪਰਿਚਿਤੋ’’ਤਿਆਦਿ වਿਭਾਗਂ ਅਕਤ੍වਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਕੋਟਿਯਾ ਏව, ਸਮਾਗਮਮਤ੍ਤੇਨੇවਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਯੇ**ਤਿ ਪਰਚਕ੍ਕਾਦਿਭਯੇ।

“**ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋ**”ਤਿ ਗਹਣਿਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ** **වੀਥਿਂ ਨਾਰੋਹਤਿ** ਖੁਦਾਪਰਿਸ੍ਸਮੇਨ ਕਿਲਨ੍ਤਕਾਯਤ੍ਤਾ ਸਮਾਧਾਨਾਭਾවਤੋ। **අවਸੇਸਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਯਾਗੁਯਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਟ੍ਠਾਨੇ। **ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੁਪਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ අවਿਚ੍ਛੇਦਦਸ੍ਸਨਮੇਤਂ, ਯਥਾ ਪੋਙ੍ਖਾਨੁਪੋਙ੍ਖਂ ਪවਤ੍ਤਾਯ ਸਰਪਟਿਪਾਤਿਯਾ ਅਨවਿਚ੍ਛੇਦੋ, ਏවਮੇਤਸ੍ਸਪੀਤਿ।

ਨਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਧੁਰੋ ਭਾවਨਾਨੁਯੋਗੇ। වਤ੍ਤਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪੂਰਣੇਨ **ਸਬ੍ਬවਤ੍ਤਾਨਿ ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍**වਾ**।** ‘‘ਕਾਮੇਸੁ අවੀਤਰਾਗੋ ਹੋਤਿ, ਕਾਯੇ අවੀਤਰਾਗੋ, ਰੂਪੇ අවੀਤਰਾਗੋ, ਯਾවਦਤ੍ਥਂ ਉਦਰਾවਦੇਹਕਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍වਾ ਸੇਯ੍ਯਸੁਖਂ ਪਸ੍ਸਸੁਖਂ ਮਿਦ੍ਧਸੁਖਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ වਿਹਰਤਿ, ਅਞ੍ਞਤਰਂ ਦੇවਨਿਕਾਯਂ ਪਣਿਧਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ ਚਰਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੦; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੮੬) ਏවਂ වੁਤ੍ਤ**ਪਞ੍ਚවਿਧਚੇਤੋਖਿਲවਿਨਿਬਨ੍ਧਚਿਤ੍ਤੋ। ਚਰਿਤ੍**වਾਤਿ ਪවਤ੍ਤਿਤ੍වਾ।

ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕවਤ੍ਤවਸੇਨਾਤਿ ਭਾවਨਾਸਹਿਤਂਯੇව ਭਿਕ੍ਖਾਯ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਂ ਗਮਨਪਚ੍ਚਾਗਮਨਂ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਗਤਪਚ੍ਚਾਗਤਿਕਂ, ਤਦੇව වਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਸ වਸੇਨ। **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਿਤਸੁਖਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਾ, ਧਮ੍ਮਚ੍ਛਨ੍ਦවਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ਹਿਤਂ ਤਨ੍ਨਿਮਿਤ੍ਤਕਞ੍ਚ ਸੁਖਨ੍ਤਿ। ਅਥ වਾ වਿਞ੍ਞੂਨਂ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਸਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਭਾවਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਚ ਅਤ੍ਤਾ ਨਾਮ ਧਮ੍ਮੋ, ਤਂ ਕਾਮੇਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਤ੍ਤਕਾਮਾ।**

ਉਸਭਂ ਨਾਮ වੀਸਤਿ ਯਟ੍ਠਿਯੋ। **ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਪਾਸਾਣਸਞ੍ਞਾਯ, ਏਤ੍ਤਕਂ ਠਾਨਂ ਆਗਤਾਤਿ ਜਾਨਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋਯੇ**ව **ਨਯੋ**ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੂ’’ਤਿਆਦਿਕੋ ਯੋ ਠਾਨੇ වੁਤ੍ਤੋ, ਸੋ ਏව ਨਿਸਜ੍ਜਾਯਪਿ ਨਯੋ। ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਾਨਂ ਛਿਨ੍ਨਭਤ੍ਤਭਾවਭਯੇਨਪਿ ਯੋਨਿਸੋਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤਿ। **ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਧਞ੍ਞਕਰਣਟ੍ਠਾਨੇ ਸਾਲਿਸੀਸਾਨਿ ਮਦ੍ਦਨ੍ਤਾ।

ਮਹਾਪਧਾਨਂ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਲੋਕਨਾਥੇਨ ਛਵਸ੍ਸਾਨਿ ਕਤਂ ਦੁਕ੍ਕਰਚਰਿਯਮੇවਾਹਂ ਯਥਾਸਤ੍ਤਿ ਪੂਜੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ। ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਜਾ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁਪੂਜਾ, ਨ ਆਮਿਸਪੂਜਾਤਿ। “**ਠਾਨਚਙ੍ਕਮਮੇ**වਾ”ਤਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਤਬ੍ਬਇਰਿਯਾਪਥවਸੇਨ වੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਭੋਜਨਾਦਿਕਾਲੇਸੁ අවਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪවਸੇਨ।

වੀਥਿਂ ਓਤਰਿਤ੍වਾ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਨੋਲੋਕੇਤ੍වਾ ਪਠਮਮੇව වੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ “**වੀਥਿਯੋ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍**වਾ”ਤਿ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ වੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਪਾਸਾਦਿਕੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ’’ਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਤਤ੍ਥ ਚਾ’’ਤਿਆਦਿ වੁਤ੍ਤਂ। “**ਆਹਾਰੇ ਪਟਿਕ੍ਕੂਲਸਞ੍ਞਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍**වਾ”ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ වਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਯਾවਦੇව ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੫੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) වੁਤ੍ਤੇਹਿ ਅਟ੍ਠਹਿ ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਂ ਕਤ੍වਾ। “**ਨੇ**ව **ਦ**වਾ**ਯਾ**”ਤਿਆਦਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਦਸ੍ਸਨਂ।

ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਂ ਸਚ੍ਛਿਕਰੋਤਿ, ਯਦਿ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁਪਿ। ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ ਕਪ੍ਪਾਨਂ ਦ੍ਵੇ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ ਤਜ੍ਜਾਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਰਣਂ। ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਅਗ੍ਗਸਾਵਕਾਨਂ ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯ੍ਯਂ, ਕਪ੍ਪਸਤਸਹਸ੍ਸਞ੍ਚ, ਮਹਾਸਾਵਕਾਨਂ (ਥੇਰਗਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੧੨੮੮) ਸਤਸਹਸ੍ਸਮੇਵ ਤਜ੍ਜਾਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਰਣਂ। ਇਤਰੇਸਂ ਅਤੀਤਾਸੁ ਜਾਤੀਸੁ ਵਿਵਟ੍ਟੂਪਨਿਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਨਿਬ੍ਬੇਧਭਾਗਿਯਂ ਕੁਸਲਂ। **ਬਾਹਿਯੋ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋ**ਤਿ ਬਾਹਿਯਵਿਸਯੇ ਸਞ੍ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢਤਾਯ ਬਾਹਿਯੋ, ਦਾਰੁਚੀਰਪਰਿਹਰਣੇਨ ਦਾਰੁਚੀਰਿਯੋਤਿ ਚ ਸਮਞ੍ਞਾਤੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਤਸ੍ਮਾਤਿਹ ਤੇ, ਬਾਹਿਯ, ਏਵਂ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ ‘ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ, ਮੁਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’ਤਿ, ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ਬਾਹਿਯ ਸਿਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਂ। ਯਤੋ ਖੋ ਤੇ ਬਾਹਿਯ ਦਿਟ੍ਠੇ ਦਿਟ੍ਠਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੁਤੇ, ਮੁਤੇ, ਵਿਞ੍ਞਾਤੇ ਵਿਞ੍ਞਾਤਮਤ੍ਤਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤੇਨ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤੇਨ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤਤ੍ਥ। ਯਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨ ਤਤ੍ਥ, ਤਤੋ ਤ੍ਵਂ, ਬਾਹਿਯ, ਨੇਵਿਧ ਨ ਹੁਰਂ ਨ ਉਭਯਮਨ੍ਤਰੇਨ। ਏਸੇਵਨ੍ਤੋ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸਾ’’ਤਿ (ਉਦਾ॰ ੧੦) ਏਤ੍ਤਕਾਯ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਸਚ੍ਛਾਕਾਸਿ। ਏਵਂ ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਤ੍ਥੇਰਾਦੀਨਂ ਮਹਾਪਞ੍ਞਤਾਦਿਦੀਪਨਾਨਿ ਸੁਤ੍ਤਪਦਾਨਿ ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ।

ਤਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ **ਏ**ਵਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮਾਕਾਰੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **“ਅਤ੍ਤਾ ਅਭਿਕ੍ਕਮਤੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨ੍ਧਪੁਥੁਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹਵਸੇਨ ਅਭਿਕ੍ਕਮੇ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, **“ਅਹਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ**”ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਮਾਨਗਾਹਵਸੇਨ। ਤਦੁਭਯਂ ਪਨ ਤਣ੍ਹਾਯ ਵਿਨਾ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਣ੍ਹਾਗਾਹਵਸੇਨਪਿ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ। ‘‘ਤਥਾ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨਂ ਯੇਨ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਅਭਿਕ੍ਕਮਾਮੀ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ ਉਦ੍ਧਰਣਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਉਦ੍ਧਰਣਗਤਿਕਾ ਹਿ ਤੇਜੋਧਾਤੂਤਿ। ਉਦ੍ਧਰਣੇ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਏਕੇਕਪਾਦੁਦ੍ਧਰਣੇ…ਪੇ॰… ਬਲਵਤਿਯੋ**ਤਿ ਆਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣਾਨਂ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਤਿਰਿਯਗਤਿਕਾਯ ਹਿ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੁ ਸਾਤਿਸਯੋ ਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ। ਤੇਜੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਮਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਤਥਾ ਅਤਿਹਰਣਵੀਤਿਹਰਣੇਸੂ**”ਤਿ ਆਹ। ਸਤਿਪਿ ਅਨੁਗਮਕਅਨੁਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਿਸੇਸੇ ਤੇਜੋਧਾਤੁਵਾਯੋਧਾਤੁਭਾਵਮਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ **ਤਥਾ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ,। ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਕਨ੍ਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਾਦਸ੍ਸ ਉਕ੍ਖਿਪਨਂ **ਉਦ੍ਧਰਣਂ।** ਠਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਪੁਰਤੋ ਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ,** ਖਾਣੁਆਦਿਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦਘਟ੍ਟਨਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਂ ਵਾ ਪਸ੍ਸੇਨ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣਂ।** ਯਾਵ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਪਾਦੋ, ਤਾਵ ਆਹਰਣਂ **ਅਤਿਹਰਣਂ,** ਤਤੋ ਪਰਂ ਹਰਣਂ **ਵੀਤਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਂ ਵਾ ਏਤੇਸਂ ਵਿਸੇਸੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁ ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ। ਗਰੁਤਰਸਭਾਵਾ ਹਿ ਆਪੋਧਾਤੂਤਿ। ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਤ੍ਥ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਤੋ ਅਧਿਮਤ੍ਤਤਾ, ਇਤਰਾਸਞ੍ਚ ਓਮਤ੍ਤਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਵੋਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ…ਪੇ॰… ਬਲਵਤਿਯੋ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਅਨੁਗਤਾ ਪਥਵੀਧਾਤੁ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯੋ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਭਾਵੇ ਵਿਯ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨੇਪਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਾਤਿਸਯਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਾ ਆਪੋਧਾਤੁਯਾ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਥਾ ਘਟ੍ਟਨਕਿਰਿਯਾਯ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਵਸੇਨ ਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾ ਆਪੋਧਾਤੁਅਨੁਗਤਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਥਾ ਸਨ੍ਨਿਕ੍ਖੇਪਨਸਨ੍ਨਿਰੁਜ੍ਝਨੇਸੂ**”ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਭਿਕ੍ਕਮਨੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਸੁ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ। **ਉਦ੍ਧਰਣੇ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਕ੍ਖਣੇ। **ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ, ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਾ ਅਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਚ। **ਅਤਿਹਰਣਂ ਨ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ** ਖਣਮਤ੍ਤਾਵਟ੍ਠਾਨਤੋ। **ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵਾ**ਤਿ ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ। ਨ ਹਿ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦੇਸਨ੍ਤਰਸਙ੍ਕਮਨਂ ਅਤ੍ਥਿ। **“ਪਬ੍ਬਂ ਪਬ੍ਬ**”ਤਿਆਦਿ ਉਦ੍ਧਰਣਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਅਤਿਇਤ੍ਤਰੋ ਹਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਮ੍ਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਕ੍ਖਣੋ, ਗਮਨਸ੍ਸਾਦੀਨਂ, ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਾਨਂ ਹੇਟ੍ਠੁਪਰਿਯੇਨ ਪਟਿਮੁਖਂ ਧਾਵਨ੍ਤਾਨਂ ਸਿਰਸਿ ਪਾਦੇ ਚ ਬਨ੍ਧਖੁਰਧਾਰਾ ਸਮਾਗਮਤੋਪਿ ਸੀਘਤਰੋ। ਯਥਾ ਤਿਲਾਨਂ ਭਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾਨਂ

ਪਟਪਟਾਯਨੇਨ ਭੇਦੋ ਲਕ੍ਖੀਯਤਿ, ਏਵੰ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ "**ਪਟਪਟਾਯਨ੍ਤਾ**"ਤਿ ਵੁੱਤਂ। ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਹਿ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਭਿਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ। "**ਸਦ੍ਧਿਂ ਰੂਪੇਨਾ**"ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਚਿੱਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਕਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ਵੁੱਤਂ, ਯਂ ਤਤੋ ਸੱਤਰਸਮਚਿੱਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ। ਅਞ੍ਞਥਾ ਯਦਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਾ ਸਿਯੁਂ, ''ਰੂਪਂ ਗਰੁਪਰਿਣਾਮਂ ਦਨ੍ਧਨਿਰੋਧ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਵਚਨੇਹਿ ਵਿਰੋਧੋ ਸਿਯਾ, ਤਥਾ ''ਨਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਅਞ੍ਞਂ ਏਕਧਮ੍ਮਮ੍ਪਿ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਾਮਿ, ਯਂ ਏਵਂ ਲਹੁਪਰਿਵੱਤਂ, ਯਥਯਿਦਂ ਚਿੱਤ''ਨ੍ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੮) ਏਵਂ ਆਦਿਪਾਲ਼ਿਯਾ। ਚਿੱਤਚੇਤਸਿਕਾ ਹਿ ਸਾਰਮ੍ਮਣਸਭਾਵਾ ਯਥਾਬਲਂ ਅੱਤਨੋ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਸਂ ਤਂਸਭਾਵਨਿਪ੍ਫੱਤਿਅਨਨ੍ਤਰਂ ਨਿਰੋਧੋ। ਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਨ ਅਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾ, ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਭਾਵਨਿਪ੍ਫੱਤਿ ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਚਿੱਤੇਹਿ ਹੋਤੀਤਿ ਤਙ੍ਖਣਾਯੁਕਤਾ ਤੇਸਂ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਲਹੁਵਿਞ੍ਞਾਣਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮੱਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਤਿਣ੍ਣਂ ਖਨ੍ਧਾਨਂ, ਵਿਸਯਸਙ੍ਗਤਿਮੱਤਤਾਯ ਚ ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਲਹੁਪਰਿਵੱਤਿਤਾ, ਦਨ੍ਧਮਹਾਭੂਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾਯ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਦਨ੍ਧਪਰਿਵੱਤਿਤਾ। ਨਾਨਾਧਾਤੁਯਾ ਯਥਾਭੂਤਞਾਣਂ ਖੋ ਪਨ ਤਥਾਗਤਸ੍ਸੇਵ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰੇਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਰੂਪਧਮ੍ਮੋਵ ਵੁੱਤੋ, ਪਚ੍ਛਾਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ ਚ ਤਥੇਵਾਤਿ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮਾਨਕ੍ਖਣਤਾ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤਨਯੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਅੱਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿੱਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਚਿੱਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯਂ ਪੁਰਿਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਚਿੱਤਂ, ਤਂ ਅਞ੍ਞਂ, ਤਂ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਂ ਅਪਰਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਥਾਲਦ੍ਧਪਚ੍ਚਯਂ ਅਞ੍ਞਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੇ ਚਿੱਤਂ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਤੇਸਂ ਅਨ੍ਤਰੋ ਲਬ੍ਭੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਨੋਤਿ ਆਹ "**ਅਵੀਚਿ ਮਨੁਪ੍ਪਬਨ੍ਧੋ**"ਤਿ, ਯਥਾ ਵੀਚਿ ਅਨ੍ਤਰੋ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ''ਤਦੇਵੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਸੇਸਵਿਦੂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਬਨ੍ਧੋ ਚਿੱਤਸਨ੍ਤਾਨੋ ਰੂਪਸਨ੍ਤਾਨੋ ਚ **ਨਦੀਸੋਤੋ**ਵ ਨਦਿਯਂ ਉਦਕਪ੍ਪਵਾਹੋ ਵਿਯ **ਵੱਤਤਿ।**

ਅਭਿਮੁਖਂ ਲੋਕਿਤਂ ਆਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੁਰਤੋ ਪੇਕ੍ਖਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਯਂਦਿਸਾਭਿਮੁਖੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਨਿਸੀਦਤਿ ਵਾ ਤਦਭਿਮੁਖਂ ਪੇਕ੍ਖਨਂ ਆਲੋਕਿਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਨੁਗਤਵਿਦਿਸਾਲੋਕਨਂ ਵਿਲੋਕਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਵਿਲੋਕਿਤਂ ਨਾਮ ਅਨੁਦਿਸਾਪੇਕ੍ਖਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਜ੍ਜਨਪਰਿਭਣ੍ਡਾਦਿਕਰਣੇ ਓਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਉਲ੍ਲੋਕਹਰਣਾਦੀਸੁ ਉਲ੍ਲੋਕਿਤਸ੍ਸ, ਪਚ੍ਛਤੋ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਪਰਿਵਜ੍ਜਨਾਦੀਸੁ ਅਪਲੋਕਿਤਸ੍ਸ ਸਿਯਾ ਸਮ੍ਭਵੋਤਿ ਆਹ "**ਇਮਿਨਾ ਵਾ ਮੁਖੇਨ ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਤਾਨਿ ਗਹਿਤਾਨੇਵਾ**"ਤਿ।

ਕਾਯਸਕ੍ਖਿਨ੍ਤਿ ਕਾਯੇਨ ਸਚ੍ਛਿਕਤਵਨ੍ਤਂ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਾਰਿਨਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ। ਸੋ ਹਿ ਆਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕਾਲੇ ''ਯਮੇਵਾਹਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਅਗੁੱਤਦ੍ਵਾਰਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਾਸਨੇ ਅਨਭਿਰਤਿਆਦਿਵਿਪ੍ਪਕਾਰਂ ਪੱਤੋ, ਤਮੇਵ ਸੁਟ੍ਠੁ ਨਿਗ੍ਗਹੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਜਾਤੋ ਬਲਵਹਿਰੋੱਤਪ੍ਪੋ, ਤੱਥ ਚ ਕਤਾਧਿਕਾਰੱਤਾ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੇ ਉਕ੍ਕਂਸਪਾਰਮਿਪ੍ਪੱਤੋ, ਤੇਨੇਵ ਨਂ ਸੱਥਾ ''ਏਤਦਗ੍ਗਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਮ ਸਾਵਕਾਨਂ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁੱਤਦ੍ਵਾਰਾਨਂ, ਯਦਿਦਂ ਨਨ੍ਦੋ''ਤਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩੫) ਏਤਦਗ੍ਗੇ ਠਪੇਸਿ।

ਸਾੱਥਕਤਾ ਚ ਸਪ੍ਪਾਯਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਆਲੋਕਿਤਵਿਲੋਕਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਵਿਜਹਨਸ੍ਸੇਵ ਗੋਚਰਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁੱਤਮੇਵੱਥਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ। **ਅੱਤਨੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨੇਵ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨਂ ਕਾਤਬ੍ਬਂ,** ਖਨ੍ਧਾਦਿਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾ ਅਞ੍ਞੋ ਉਪਾਯੋ ਨ ਗਵੇਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਆਲੋਕਿਤਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਧਮ੍ਮਮੱਤਸ੍ਸੇਵ ਪਵੱਤਿਵਿਸੇਸੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਜਾਨਨਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤਂ। **ਚਿੱਤਕਿਰਿਯਵਾਯੋਧਾਤੁਵਿਪ੍ਫਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਿਰਿਯਮਯਚਿੱਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਾਯ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾ ਚਲਨਾਕਾਰਪ੍ਪਵੱਤਿਵਸੇਨ। **ਅਧੋ ਸੀਦਤੀ**ਤਿ ਅਧੋ ਗਚ੍ਛਤਿ। **ਉਦ੍ਧਂ ਲਙ੍ਘੇਤੀ**ਤਿ ਲਙ੍ਘਂ ਵਿਯ ਉਪਰਿ ਗਚ੍ਛਤਿ।

ਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧਯਮਾਨਨ੍ਤਿ ਪਧਾਨਭੂਤਅਙ੍ਗਕਿਚ੍ਚਂ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਨ੍ਤਂ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅੱਥੋ। "**ਪਠਮਜਵਨੇਪਿ…ਪੇ॰… ਨ ਹੋਤੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਵੀਥਿਯਂ ''ਇੱਥੀ ਪੁਰਿਸੋ''ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦੀਨਂ ਅਭਾਵਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁੱਤਂ। ਤੱਥ ਹਿ ਆਵਜ੍ਜਨ ਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਪਨਾਨਂ ਅਯੋਨਿਸੋ ਆਵਜ੍ਜਨਵੋਟ੍ਠਬ੍ਬਨਵਸੇਨ ਇਟ੍ਠੇ ਇੱਥਿਰੂਪਾਦਿਮ੍ਹਿ ਲੋਭਸਹਗਤਂ, ਅਨਿਟ੍ਠੇ ਚ ਪਟਿਘਸਹਗਤਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਮਨੋਦ੍ਵਾਰੇ ਪਨ ''ਇੱਥੀ

ਪੁਰਿਸੋ’’ਤਿ ਰਜ੍ਜਨਾਦਿ ਹੋਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨੰ ਮੂਲੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੰ ਵਾ ਸਬ੍ਬੰ ਭਵਙ੍ਗਾਦਿ। ਏਵੰ ਮਨੋਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸ ਮੂਲਵਸੇਨ ਮੂਲਪਰਿਞ੍ਞਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਆਗਨ੍ਤੁਕਤਾਵਕਾਲਿਕਤਾ ਪਨ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰਜਵਨਸ੍ਸੇਵ ਅਪੁਬ੍ਬਭਾਵਵਸੇਨ, ਇਤ੍ਤਰਭਾਵਵਸੇਨ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। “**ਹੇਟ੍ਠਪਰਿਯਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਤੇਸੂ**”ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਚ ਅਪਰਾਪਰੰ ਭਙ੍ਗਪ੍ਪਤ੍ତਿਮਾਹ।

ਤਨ੍ਤਿ ਜਵਨੰ, ਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕੋ** ਅਬ੍ਭਾਗਤੋ।

ਉਦਯਬ੍ਬਯਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਤਾਵਤਕੋ ਕਾਲੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਤਾਵਕਾਲਿਕਾਨਿ।**

ਏਤੰ ਅਸਮ੍ਮੋਹਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞੰ। **ਸਮਵਾਯੇ**ਤਿ ਸਾਮਗ੍ਗਿਯੰ । **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਵਸੇਨ ਆਲੋਕਨਵਿਲੋਕਨੇ ਪਞ੍ਞਾਯਮਾਨੇ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ **ਕੋ ਏਕੋ ਆਲੋਕੇਤਿ, ਕੋ ਵਿਲੋਕੇਤਿ।**

“**ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਪਚ੍ਚਯੋ**”ਤਿ ਇਦੰ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਨਯੇਨ ਪਰਿਯਾਯਤੋ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਹਜਾਤਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਅਤ੍ਥਿਅਵਿਗਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਾਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਨਤੋ।

ਕਾਲੇ ਸਮਞ੍ਛਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਕਾਲੇ **ਸਮਞ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ।** ਤਥਾ **ਪਸਾਰੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ। **ਮਣਿਸਪ੍ਪੋ** ਨਾਮ ਏਕਾ ਸਪ੍ਪਜਾਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਲਲ਼ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਪਨੰ, ਲੀਲ਼ਾਕਰਣੰ ਵਾ।

ਉਣ੍ਣਪਕਤਿਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਬਹੁਲਕਾਯੋ। ਸੀਲਵਿਦੂਸਨੇਨ ਅਹਿਤਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਸਪ੍ਪਾਯੰ। “ਚੀਵਰਮ੍ਪਿ ਅਚੇਤਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੀਵਰਸ੍ਸ ਵਿਯ ਕਾਯੋਪਿ ਅਚੇਤਨੋਤਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਸੁਞ੍ਞਤਾਵਿਭਾਵਨੇਨ ‘‘ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਰਿਦੀਪੇਨ੍ਤੋ ਇਤਰੀਤਰਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਤੋਤਿ ਆਹਤਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕੋ, ਚਤੁਪਞ੍ਚਗਣ੍ਠਿਕਾਹਿ ਵਾ ਆਹਤੋ ਤਥਾ।

ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਅਟ੍ਠਵਿਧੋਪਿ ਪਯੋਜਨਵਿਸੇਸੋ ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦਵਸੇਨ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਕਾਯਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੪੨੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੧; ੮.੯; ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੫; ਵਿਭ॰ ੫੧੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) ਨਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਕ੍ਖੇ “**ਨੇਵ ਦਵਾਯਾਤਿਆਦਿਨਾ** (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩, ੪੨੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੮੭; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੯; ਧ॰ ਸ॰ ੧੩੫੫; ਵਿਭ॰ ੫੧੮; ਮਹਾਨਿ॰ ੨੦੬) **ਨਯੇਨਾ**”ਤਿ ਪਨ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਙ੍ਗਦਸ੍ਸਨਮੁਖੇਨ ਦੇਸਨਾਯ ਆਗਤਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ।

ਪਥਵਿਸਨ੍ਧਾਰਕਜਲਸ੍ਸ ਤੰਸਨ੍ਧਾਰਕਵਾਯੁਨਾ ਵਿਯ ਪਰਿਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਾਯੋਧਾਤੁਯਾਵ ਆਸਯੇ ਅਵਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਾਯੋਧਾਤੁਵਸੇਨੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**”ਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਯਾਵ ਮੁਖਾ ਅਭਿਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਤਤੋ ਕੁਚ੍ਛਿਯੰ ਵੀਮਿਸ੍ਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਅਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਵਾ ਮੁਖਦ੍ਵਾਰੰ ਅਤਿਕ੍ਕਾਮੇਨ੍ਤੋ ਹਰਤਿ। **ਵੀਤਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੰ ਪਸ੍ਸਤੋ ਹਰਤਿ, **ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤੀ**ਤਿ ਅਪਰਾਪਰੰ ਚਾਰੇਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਧਾਰਣਪਰਿਵਤ੍ਤਨਸਞ੍ਚੁਣ੍ਣਨਵਿਸੋਸਨਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਸਹਿਤਾ ਏਵ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾਤਿ ਤਾਨਿ ਪਥਵੀਧਾਤੁਯਾਪਿ ਕਿਚ੍ਚਭਾਵੇਨ ਵੁਤ੍ਤਾਨਿ। **ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਵਾਯੋਧਾਤੁ ਆਦੀਹਿ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਵਿਸੋਸਨੰ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਅਲ੍ਲਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਨੁਪਾਲੇਤਿ। **ਤੇਜੋਧਾਤੂ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤੇਜੋਧਾਤੁ। ਸਾ ਹਿ ਅਨ੍ਤੋਪਵਿਟ੍ਠੰ ਆਹਾਰੰ ਪਰਿਪਾਚੇਤਿ। **ਅਞ੍ਜਸੋ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਸਨਾਦੀਨੰ ਮਗ੍ਗੋ ਹੋਤਿ। **ਆਭੁਜਤੀ**ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨਵਸੇਨ, ਅਜ੍ਝੋਹਰਣਜਿਣ੍ਣਾਜਿਣ੍ਣਤਾਦਿਪਟਿਸੰਵੇਦਨਵਸੇਨ ਚ ਆਵਜ੍ਜੇਤਿ, ਵਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤੰਤੰਵਿਜਾਨਨਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੋਯੇਵ ਹਿ ਪਯੋਗੋ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੇਨ ਹਿ ਪਯੋਗੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਾਦਿ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਸੋ ਤਬ੍ਬਿਸਯਵਿਜਾਨਨਮ੍ਪਿ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤਿ ਨਾਮ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਸਮ੍ਮਾਪਯੋਗੰ** ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿ **ਮਨ੍ਵਾਯ** ਆਗਮ੍ਮ **ਆਭੁਜਤਿ** ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ। ਆਭੋਗਪੁਬ੍ਬਕੋ ਹਿ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਬ੍ਯਾਪਾਰੋਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਗਮਨਤੋਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵਸੇਨ ਗੋਚਰਗਾਮਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਯੇਸਨਤੋ**ਤਿ ਗੋਚਰਗਾਮੇ ਭਿਕ੍ਖਤ੍ਥਂ ਆਹਿਣ੍ਡਨਤੋ। **ਪਰਿਭੋਗਤੋ**ਤਿ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਤੋ। **ਆਸਯਤੋ**ਤਿ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਆਸਯਤੋ। ਆਸਯਤਿ ਏਤ੍ਥ ਏਕਜ੍ਝਂ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੋਪਿ ਕਮ੍ਮਫਲਵਵਤ੍ਥਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਮਰਿਯਾਦਵਸੇਨ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਸਙ੍ਕਰਤੋ ਸਯਤਿ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਆਸਯੋ** , ਆਮਾਸਯਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਤਿਟ੍ਠਨਕੋ ਪਿਤ੍ਤਾਦਿਕੋ। ਮਰਿਯਾਦਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਮਾਕਾਰੋ। **ਨਿਧਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤੋ ਆਹਾਰੋ ਨਿਚਿਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਧਾਨਂ, ਆਮਾਸਯੋ। ਤਤੋ **ਨਿਧਾਨਤੋ। ਅਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਗਹਣੀਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੇਨ ਅਵਿਪਕ੍ਕਤੋ। **ਪਰਿਪਕ੍ਕਤੋ**ਤਿ ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ ਵਿਪਕ੍ਕਭਾਵਤੋ। **ਫਲਤੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਤੋ**ਤਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਨਤੋ। **ਸਮ੍ਮਕ੍ਖਨਤੋ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਕ੍ਖਨਤੋ। ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖੇਪੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ ਪਨ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੯੪) ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ।

ਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਵੇਗਸਂਧਾਰਣੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਰਿਲ਼ਾਹਤੋ ਸਰੀਰਤੋ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇ ਚ ਰੋਗਾ** ਕਣ੍ਣਸੂਲਭਗਨ੍ਦਰਾਦਯੋ। **ਅਟ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾਮਨੁਸ੍ਸਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤੇ ਅਯੁਤ੍ਤਟ੍ਠਾਨੇ ਖੇਤ੍ਤਦੇਵਾਯਤਨਾਦਿਕੇ। ਕੁਦ੍ਧਾ ਹਿ ਅਮਨੁਸ੍ਸਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਾਪਿ ਵਾ ਜੀਵਿਤਕ੍ਖਯਂ ਪਾਪੇਨ੍ਤਿ। ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ **ਨੇਵ ਅਤ੍ਤਨੋ**, ਕਸ੍ਸਚਿ ਅਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਾ, ਜਿਗੁਚ੍ਛਨੀਯਤ੍ਤਾ ਚ **ਨ ਪਰਸ੍ਸ। ਉਦਕਤੁਮ੍ਬਤੋ**ਤਿ ਵੇਲ਼ੁਨਾਲ਼ਿਆਦਿਉਦਕਭਾਜਨਤੋ। **ਤਨ੍ਤਿ** ਛਡ੍ਡਿਤਉਦਕਂ।

ਅਦ੍ਧਾਨਇਰਿਯਾਪਥਾ ਚਿਰਤਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਦੀਘਕਾਲਿਕਾ ਇਰਿਯਾਪਥਾ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾ** ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਣਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ। **ਚੁਣ੍ਣਿਯਇਰਿਯਾਪਥਾ** ਵਿਹਾਰੇ, ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ''ਗਤੇਤਿ ਗਮਨੇ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਭਿਕ੍ਕਮਪਟਿਕ੍ਕਮਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਮਨੇਨਪਿ ਪੁਰਤੋ ਪਚ੍ਛਤੋ ਚ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਭਿਹਰਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਇਧ ਗਮਨਮੇਵ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਚਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਪਵਤ੍ਤਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੋਧਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਤਾ ਗਹਿਤਾਤਿ ਤਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਤਯਿਦਂ ਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ਅਸਮ੍ਮੋਹਧੁਰਂ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਸੁਤ੍ਤੇ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਂ ਲਬ੍ਭਤਿ** ਯਾਵਦੇਵ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਪਰਤ੍ਤਾ ਇਮਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ। **“ਸਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਯਥਾ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਪਧਾਨਤਾ ਗਹਿਤਾ, ਏਵਂ ਸਤਿਯਾ ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਸਤਿਯਾ ਸਬ੍ਭਾਵਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿ ਸਤਿਰਹਿਤਾ ਞਾਣਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥਿ। **“ਏਤਸ੍ਸ ਹਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਯਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਤਿਯਾ ਞਾਣੇਨ ਸਮਧੁਰਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਏਤਾਨਿ ਪਦਾਨੀ**ਤਿ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ। **ਵਿਭਤ੍ਤਾਨੇਵਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਭਤ੍ਤਾਨਿਯੇਵ, ਇਮਿਨਾਪਿ ਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵਿਯ ਸਤਿਯਾਪੇਤ੍ਥ ਪਧਾਨਤਮੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਮਜ੍ਝਿਮਭਾਣਕਾ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ – ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਗਚ੍ਛਤਿ। ਤਥਾ ਏਕੋ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਨਿਸੀਦਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਸਯਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਅਞ੍ਞਂ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਸਯਤਿ, ਏਕੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾਵ ਸਯਤਿ, ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਪਨ ਨ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀਤਿ ਚਙ੍ਕਮਨੇਨ ਦੀਪੇਨ੍ਤਿ। ਯੋ ਹਿ ਭਿਕ੍ਖੁ ਚਙ੍ਕਮਂ ਓਤਰਿਤ੍ਵਾ ਚ ਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਠਿਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ''ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਪਚ੍ਛਿਮਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਯਂ ਪਵਤ੍ਤਾਪਿ ਪਾਚੀਨਚਙ੍ਕਮਨਕੋਟਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨਮਜ੍ਝੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਉਭੋ ਕੋਟਿਯੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਚਙ੍ਕਮਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਰੂਪਾਰੂਪਧਮ੍ਮਾ ਠਾਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਠਾਨੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨਿਸਜ੍ਜਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ, ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਪਵਤ੍ਤਾ ਸਯਨਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਵਾ ਏਤ੍ਥੇਵ ਨਿਰੁਦ੍ਧਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋਯੇਵ ਭਵਙ੍ਗਂ ਓਤਰਤਿ। ਉਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਉਟ੍ਠਹਤਿ, ਅਯਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਗਤਾਦੀਸੁ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ । ਏਵਮ੍ਪਿ ਨ ਸੋਤ੍ਤੇ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਅਵਿਭੂਤਂ ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯਾਵ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਾਵ ਚਙ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਠਤ੍ਵਾ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਸਯਮਾਨੋ ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਸਯਤਿ ''ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਮਞ੍ਚੋ ਅਚੇਤਨੋ, ਕਾਯੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ 'ਅਹਂ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ'ਤਿ, ਮਞ੍ਚੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ 'ਮਯਿ ਕਾਯੋ ਸਯਿਤੋ'ਤਿ, ਅਚੇਤਨੋ ਕਾਯੋ ਅਚੇਤਨੇ ਮਞ੍ਚੇ ਸਯਿਤੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਚਿਤ੍ਤਂ ਭਵਙ੍ਗੇ ਓਤਾਰੇਤਿ।

ਪਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਪਬੁਜ੍ਝਤਿ, ਅਯਂ ਸੋਤ੍ਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਕਾਯਾਦੀਕਿਰਿਯਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇਨ ਤਮ੍ਮਯਤ੍ਤਾ, ਆਵਜ੍ਜਨਕਿਰਿਯਾ ਸਮੁਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਚ ਜਵਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾ ਛਦ੍ਵਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਕਿਰਿਯਮਯਪਵਤ੍ਤਂ ਨਾਮ। ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਤਿ ਜਾਗਰਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। ਅਪਿ ਚ ਰਤ੍ਤਿਨ੍ਦਿਵਂ ਛ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਜਗ੍ਗਨ੍ਤੋਪਿ ਜਾਗਰਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਸੀਸੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੋਪਿ ਬਤ੍ਤਿਂਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਂ ਪਹਾਯ ਦਸਕਥਾਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਸਪ੍ਪਾਯਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਾਸਿਤੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਰੁਚਿਯਂ ਮਨਸਿਕਾਰਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋਪਿ ਦੁਤਿਯਂ ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨੋਪਿ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰੀ ਨਾਮ। ਦੁਤਿਯਞ੍ਹਿ ਝਾਨਂ ਵਚੀਸਙ੍ਖਾਰਵਿਰਹਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਤੁਣ੍ਹੀਭਾਵੋ ਨਾਮਾਤਿ। **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ, ਸਤ੍ਤਸੁਪਿ ਠਾਨੇਸੁ ਚਤੁਧਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਸਨ੍ਤੋਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੫. ਯਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਿਤਾਯ ਭਿਕ੍ਖੁ ‘‘ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। ਚੀਵਰਾਦਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਚ੍ਚਯੇ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਨੇਨ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਥ ਵਾ **ਇਤਰਂ** ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਹੀਨਂ ਪਣੀਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ, ਤਥਾ ਪਣੀਤਂ **ਇਤਰਂ** ਹੀਨਤੋ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਾ। ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਇਤਰਤਾਤਿ। ਇਤਿ ਯੇਨ ਧਮ੍ਮੇਨ ਹੀਨੇਨ ਵਾ ਪਣੀਤੇਨ ਵਾ ਚੀਵਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤੋ ਅਲੋਭੋ **ਇਤਰੀਤਰਪਚ੍ਚਯਸਨ੍ਤੋਸੋ,** ਤੇਨ **ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।** ਯਥਾਲਾਭਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਾਭਾਨੁਰੂਪਂ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ।** ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਾ ਲਾਭੋ, ਯੋ ਯੋ ਲਾਭੋ ਯਥਾਲਾਭਂ, ਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੋ **ਯਥਾਲਾਭਸਨ੍ਤੋਸੋ।** **ਬਲ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਬਲਂ। **ਸਾਰੁਪ੍ਪ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਤਾ।

ਯਥਾਲਦ੍ਧਤੋ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਪਤ੍ਥਨਾ ਨਾਮ ਸਿਯਾ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਯਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੋਤਿ ਤਤੋ ਵਿਨਿਵਤ੍ਤਿਤਮੇਵ ਸਨ੍ਤੋਸਸ੍ਸ ਸਰੂਪਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਲਭਨ੍ਤੋਪਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**”ਤਿ ਆਹ। **ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਦੁਬ੍ਬਲਾਦੀਨਂ ਗਰੁਚੀਵਰਂ ਨ ਫਾਸੁਭਾਵਾਵਹਂ, ਸਰੀਰਖੇਦਾਵਹਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਪਯੋਜਨਵਸੇਨ, ਨ ਅਤ੍ਰਿਚ੍ਛਤਾਦਿਵਸੇਨ ਤਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ। ਲਹੁਕਚੀਵਰਪਰਿਭੋਗੋ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ “**ਲਹੁਕੇਨ ਯਾਪੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਮਹਗ੍ਘਂ ਚੀਵਰਂ ਬਹੂਨਿ ਵਾ ਚੀਵਰਾਨਿ ਲਭਿਤ੍ਵਾਪਿ ਤਾਨਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਤਦਞ੍ਞਸ੍ਸ ਗਹਣਂ ਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਯੇ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤੋਸਵਿਰੋਧੀਤਿ ਆਹ “**ਤੇਸਂ...ਪੇ॰... ਧਾਰੇਨ੍ਤੋਪਿ ਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤੀ**”ਤਿ। ਏਵਂ ਸੇਸਪਚ੍ਚਯੇਪਿ ਯਥਾਬਲਯਥਾਸਾਰੁਪ੍ਪਨਿਦ੍ਦੇਸੇਸੁ ਅਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੇ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਮੁਤ੍ਤਹਰੀਤਕਨ੍ਤਿ ਗੋਮੁਤ੍ਤਪਰਿਭਾਵਿਤਂ, ਪੂਤਿਭਾਵੇਨ ਵਾ ਛਡ੍ਡਿਤਂ ਹਰੀਤਕਂ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਵਣ੍ਣਿਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਪੂਤਿਮੁਤ੍ਤਭੇਸਜ੍ਜਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮਹਾਵ॰ ੭੩, ੧੨੮) ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਸਤ੍ਥਂ। ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੀਸੁ ਭਿਕ੍ਖੂ ਨਿਯੋਜੇਨ੍ਤੋ **ਪਰਮਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠੋਵ ਹੋਤਿ** ਪਰਮੇਨ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤੇਨ ਸਨ੍ਤੋਸੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ।

ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤਿ ਪੋਸੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਾ।** ਤਥਾ **ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਕੁਚ੍ਛਿਪਰਿਹਾਰਿਕਤਾ ਚ ਅਜ੍ਝੋਹਰਣੇਨ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਠਿਤਿਯਾ ਉਪਕਾਰਕਤਾਵਸੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾਵ ਕਾਯਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕਤਾਵਸੇਨ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਮਤ੍ਤਾਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। **ਤਤ੍ਰਟ੍ਠਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਨਧਿਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਨਕਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਂ । ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਰਣਾਦੀਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਨਵਮਾਦਿਭਾਵੋ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਨ ਤੇਸਂ ਤਥਾ ਪਤਿਨਿਯਤਭਾਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ? ਤਥਾ ਨਧਾਰਣਤੋ। ਦੁਪ੍ਪੋਸਭਾਵੇਨ ਮਹਾਗਜਾ ਵਿਯਾਤਿ **ਮਹਾਗਜਾ।** ਯਦਿ ਇਤਰੇਪਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਤਾਦਿਸਭਾਵਾ, ਕਿਂ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਵਸੇਨ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ? ਨੋਤਿ ਆਹ “**ਭਗਵਾ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਕਾਯਪਰਿਹਾਰੋ ਪਯੋਜਨਂ ਏਤੇਨਾਤਿ ਕਾਯਪਰਿਹਾਰਿਕਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਾਯਂ ਪਰਿਹਰਣਮਤ੍ਤਕੇਨਾ**”ਤਿ।

ਚਤੂਸੁ ਦਿਸਾਸੁ ਸੁਖਵਿਹਾਰਤਾਯ ਸੁਖਵਿਹਾਰਟ੍ਠਾਨਭੂਤਾ ਚਤਸ੍ਸੋ ਦਿਸਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਚਤੁਦ੍ਦਿਸੋ ਏਵ **ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸੋ।** ਤਾਸੁ ਏਵ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਤ੍ਤੇ ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਾ ਭਯੇਨ ਨ ਪਟਿਹਨਤਿ, ਸਯਂ ਵਾ ਤੇਨ ਨ ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀਤਿ **ਅਪ੍ਪਟਿਘੋ। ਸਨ੍ਤੁਸ੍ਸਮਾਨੋ ਇਤਰੀਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਨ ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਸਕੇਨ, ਸਨ੍ਤੇਨ, ਸਮਮੇਵ ਚ ਤੁਸ੍ਸਨਕੋ। ਪਰਿਚ੍ਚ ਸਯਨ੍ਤਿ, ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਿ ਪਰਿਸਯਨ੍ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ,** ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਯੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਚ, ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯੇ ਅਧਿਵਾਸਨਖਨ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਯਾਦੀਹਿ ਚ **ਸਹਿਤਾ** ਖਨ੍ਤਾ, ਅਭਿਭਵਿਤਾ ਚ। ਥਦ੍ਧਭਾਵਕਰਭਯਾਭਾਵੇਨ **ਅਛਮ੍ਭੀ। ਏਕੋ ਚਰੇ**ਤਿ ਏਕਾਕੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਰਿਤੁਂ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯਜ। **ਖਗ੍ਗਵਿਸਾਣਕਪ੍ਪੋ**ਤਿ ਤਾਯ ਏਵ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਾਯ ਖਗ੍ਗਮਿਗਸਿਙ੍ਗਸਮੋ।

ਅਸਞ੍ਜਾਤਵਾਤਾਭਿਘਾਤੇਹਿ ਸਿਯਾ ਸਕੁਣੋ ਅਪਕ੍ਖਕੋਤਿ “**ਪਕ੍ਖੀ ਸਕੁਣੋ**”ਤਿ ਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੋ।

ਨੀਵਰਣਪ੍ਪਹਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੬. **ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ‘‘ਅਸੁਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਅਰਞ੍ਞੇ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤਾਨਂ ਵਿਯ, ਵਨਚਰਕਾਨਂ ਵਿਯ ਚ ਨਿਵਾਸਮਤ੍ਤਮੇਵ, ਨ ਪਨ ਅਰਞ੍ਞਵਾਸਾਨੁਚ੍ਛਵਿਕਾ ਕਾਚਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤੀ’’ਤਿ ਅਪਵਾਦਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ, ਆਰਞ੍ਞਕੇਹਿ ਵਾ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਗਤੇਹਿ, ਵਨਚਰਵਿਸਭਾਗਜਨੇਹਿ ਵਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਕਾਲ਼ਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਕਾਲ਼ਕਂ,** ਥੁਲ੍ਲਵਜ੍ਜਂ। ਤਿਲਕਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਤਿਲਕਂ,** ਅਣੁਮਤ੍ਤਵਜ੍ਜਂ।

ਵਿਵਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਜਨਸਦ੍ਦਘੋਸਾਭਾਵੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ ਸਦ੍ਦਕਣ੍ਟਕਤ੍ਤਾ ਝਾਨਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ “**ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦਂ ਅਪ੍ਪਨਿਗ੍ਘੋਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ। **ਏਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਤਂਯੇਵ। **ਵਿਹਾਰੋ** ਪਾਕਾਰਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਸਕਲੋ ਆਵਾਸੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ**ਤਿ ਦੀਘਪਾਸਾਦੋ, ‘‘ਗਰੁਲ਼ਸਣ੍ਠਾਨਪਾਸਾਦੋ’’ਤਿਪਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ**ਤਿ ਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਪਾਸਾਦੋ । **ਅਟ੍ਟੋ** ਪਟਿਰਾਜੂਨਂ ਪਟਿਬਾਹਨਯੋਗ੍ਗੋ ਚਤੁਪਞ੍ਚਭੂਮਕੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। **ਮਾਲ਼ੋ** ਏਕਕੂਟਸਙ੍ਗਹਿਤੋ ਅਨੇਕਕੋਣਵਨ੍ਤੋ ਪਤਿਸ੍ਸਯਵਿਸੇਸੋ। ਅਪਰੋ ਨਯੋ **ਵਿਹਾਰੋ** ਨਾਮ ਦੀਘਮੁਖਪਾਸਾਦੋ। **ਅਡ੍ਢਯੋਗੋ** ਏਕਪਸ੍ਸਚ੍ਛਦਨਕਸੇਨਾਸਨਂ। ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਏਕਪਸ੍ਸੇ ਭਿਤ੍ਤਿ ਉਚ੍ਚਤਰਾ ਹੋਤਿ, ਇਤਰਪਸ੍ਸੇ ਨੀਚਾ, ਤੇਨ ਤਂ ਏਕਪਸ੍ਸਛਦਨਕਂ ਹੋਤਿ। **ਪਾਸਾਦੋ** ਨਾਮ ਆਯਤਚਤੁਰਸ੍ਸਪਾਸਾਦੋ। **ਹਮ੍ਮਿਯਂ** ਮੁਣ੍ਡਚ੍ਛਦਨਕਂ ਚਨ੍ਦਿਕਙ੍ਗਣਯੁਤ੍ਤਂ। **ਗੁਹਾ** ਨਾਮ ਕੇਵਲਾ ਪਬ੍ਬਤਗੁਹਾ। **ਲੇਣਂ** ਦ੍ਵਾਰਬਦ੍ਧਂ ਪਬ੍ਭਾਰਂ। ਸੇਸਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ। **ਮਣ੍ਡਪੋ**ਤਿ ਸਾਖਾਮਣ੍ਡਪੋ।

ਵਿਹਾਰਸੇਨਾਸਨਨ੍ਤਿ ਪਤਿਸ੍ਸਯਭੂਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ। **ਮਞ੍ਚਪੀਠਸੇਨਾਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਚਪੀਠਞ੍ਚੇਵ ਮਞ੍ਚਪੀਠਸਮ੍ਬਨ੍ਧਸੇਨਾਸਨਞ੍ਚ। ਚਿਮਿਲਿਕਾਦਿ ਸਨ੍ਥਰਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਨ੍ਥਤਸੇਨਾਸਨਂ।** ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਭਾਵਤੋ ਸਯਨਸ੍ਸ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਚ ਕੇਵਲਂ ਓਕਾਸਭੂਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ। ‘‘ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ **ਸੇਨਾਸਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਙ੍ਗਹਿਤਮੇ**ਵ ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾਭਾਵਤੋ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਮ ਪਨਾ**”ਤਿਆਦਿ। “**ਭਿਕ੍ਖੁਨੀਨਂ ਵਸੇਨ ਆਗਤ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਿਨਯੇ ਤਥਾ ਆਗਤਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਭਿਧਮ੍ਮੇਪਿ ਪਨ ‘‘ਅਰਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਇਨ੍ਦਖੀਲਾ, ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੨੯) ਆਗਤਮੇਵ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਯਂ ਨ ਗਾਮਪਦੇਸਨ੍ਤੋਗਧਂ, ਤਂ ‘‘ਅਰਞ੍ਞ’’ਨ੍ਤਿ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਧੁਤਙ੍ਗਨਿਦ੍ਦੇਸੇ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੩੧) ਯਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਯੁਤ੍ਤਂ,ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਗਹੇਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਸਮੀਪਂ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਯਾਵਤਾ ਮਜ੍ਝਨ੍ਹਿਕੇ ਕਾਲੇ ਸਮਨ੍ਤਾ ਛਾਯਾ ਫਰਤਿ, ਨਿਵਾਤੇ ਪਣ੍ਣਾਨਿ ਨਿਪਤਨ੍ਤਿ, ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ ਰੁਕ੍ਖਮੂਲ’’ਨ੍ਤਿ। **ਸੇਲ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਬ੍ਬਤਨ੍ਤਿ ਸੇਲ**”ਨ੍ਤਿ, ਨ ਸਿਲਾਮਯਮੇਵ, ਪਂਸੁਮਯਾਦਿਕੋ ਤਿਵਿਧੋਪਿ ਪਬ੍ਬਤੋ ਏਵਾਤਿ। **ਵਿਵਰ**ਨ੍ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਪਬ੍ਬਤਾਨਂ ਮਿਥੋ ਆਸਨ੍ਨਤਰੇ ਠਿਤਾਨਂ ਓਵਰਕਾਦਿਸਦਿਸਂ ਵਿਵਰਂ, ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਵਾ ਪਬ੍ਬਤੇ। **ਉਮਙ੍ਗਸਦਿਸ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਦੁਙ੍ਗਸਦਿਸਂ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਚਾਰਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਸਞ੍ਚਾਰਵਸੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਨ ਸਞ੍ਚਰਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵਨਸਣ੍ਡਾਨਮੇਤਂ ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਭੀਸਨਕਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਸਲੋਮਹਂਸਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਾਨਮੇਤਂ, ਵਨਪਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦੁਰਭਿਸਮ੍ਭਵਾਨਮੇਤਂ

ਸੇਨਾਸਨਾਨਂ ਅਧਿਵਚਨ’’ਨ੍ਤਿ (ਵਿਭ॰ ੫੩੧) ਇਮਂ ਪਾਲ਼ਿਸੇਸਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਅਚ੍ਛਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਛਦਨੇਨ ਅਨ੍ਤਮਸੋ ਰੁਕ੍ਖਸਾਖਾਯਪਿ ਨ ਛਾਦਿਤਂ। **ਨਿਕ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਪਬ੍ਭਾਰਲੇਣਸਦਿਸੇ**ਤਿ ਪਬ੍ਭਾਰਸਦਿਸੇ ਲੇਣਸਦਿਸੇ ਚ।

ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨਾਤਿ ਆਹ **“ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਪਰਿਯੇਸਨਤੋ ਪਟਿਕ੍ਕਨ੍ਤੋ”**ਤਿ । **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਸਮਨ੍ਤਤੋ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੇ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਾਮੋਰੁਞ੍ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੋਰੁਞ੍ਚ ਸਮਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਊਰੁਬਦ੍ਧਾਸਨ”**ਨ੍ਤਿ। ਊਰੂਨਂ ਬਨ੍ਧਨਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ **ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ। ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਚ ਯਥਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਵਸੇਨ ਨਿਸਜ੍ਜਾ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਉਭੋ ਪਾਦੇ ਆਭੁਗ੍ਗੇ ਭਞ੍ਜਿਤੇ ਕਤ੍ਵਾ, ਤਂ ਪਨ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਪਾਦਾਨਂ ਤਥਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤਾਕਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ”**ਤਿ।

ਹੇਟ੍ਠਿਮਕਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਜੁਕਂ ਠਪਨਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਵਚਨੇਨੇਵ ਬੋਧਿਤਨ੍ਤਿ ‘‘ਉਜੁਂ ਕਾਯ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਪਰਿਮਕਾਯਵਿਸਯੋਤਿ ਆਹ **“ਉਪਰਿਮਂ ਸਰੀਰਂ ਉਜੁਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ”**ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਉਜੁਕਠਪਨਂ ਸਰੂਪਤੋ, ਪਯੋਜਨਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਟ੍ਠਾਰਸਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨ ਪਣਮਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਓਨਮਨ੍ਤਿ। **ਨ ਪਰਿਪਤਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਗਚ੍ਛਤਿ ਵੀਥਿਂ ਨ ਲਙ੍ਘੇਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬੇਨਾਪਰਂ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ **ਵੁਡ੍ਢਿਂ ਫਾਤਿਂ ਵੇਪੁਲ੍ਲਂ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ। ਪਰਿਮੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਪਰਿ**ਸਦ੍ਦੋ ਅਭਿ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **“ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਾਭਿਮੁਖ”**ਨ੍ਤਿ, ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਪੁਥੁਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਨਿਵਾਰੇਤ੍ਵਾ ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂਯੇਵ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਵਾ **ਪਰਿ**ਸਦ੍ਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਮੁਖਸਮੀਪੇ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ”**ਤਿ ਆਹ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਥਾ ‘‘ਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਭਜਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਾਵਨਾਨੁਰੂਪਂ ਸੇਨਾਸਨਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਏਵਂ ‘‘ਨਿਸੀਦਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਲੀਨਾਨੁਦ੍ਧਚ੍ਚਪਕ੍ਖਿਯੋ ਸਨ੍ਤੋ ਇਰਿਯਾਪਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ‘‘ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਂ ਆਭੁਜਿਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨਿਸਜ੍ਜਾਯ ਦਲ਼੍ਹਭਾਵੋ, ‘‘ਪਰਿਮੁਖਂ ਸਤਿਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਰਮ੍ਮਣਪਰਿਗ੍ਗਹੂਪਾਯੋ। **ਪਰੀਤਿ ਪਰਿਗ੍ਗਹਟ੍ਠੋ** ‘‘ਪਰਿਣਾਯਿਕਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। **ਮੁਖਨ੍ਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ** ‘‘ਸੁਞ੍ਞਤਵਿਮੋਕ੍ਖਮੁਖ’’ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਗ੍ਗਮਨਟ੍ਠੋ ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਟ੍ਠੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯ੍ਯਾਨਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਗਹਿਤਾਸਮ੍ਮੋਸਂ ਪਰਿਚਤ੍ਤਸਮ੍ਮੋਸਂ **ਸਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ,** ਪਰਮਂ ਸਤਿਨੇਪਕ੍ਕਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੧੭. ਅਭਿਜ੍ਝਾਯਤਿ ਗਿਜ੍ਝਤਿ ਅਭਿਕਙ੍ਖਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਅਭਿਜ੍ਝਾ,** ਲੋਭੋ। **ਲੁਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ, ਖਣੇ ਖਣੇ ਭਿਜ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਂ** ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਂ, ਨ ਪਟਿਪਕ੍ਖਾਨਂ ਸੁਪ੍ਪਹੀਨਤਾ। **“ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ”**ਤਿ ਚ ਪਹੀਨਸਦਿਸਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ ਞਾਨਸ੍ਸ ਅਨਧਿਗਤਤ੍ਤਾ। ਤਥਾਪਿ ਨਯਿਦਂ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਯ ਸਭਾਵਤੋ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਂ, ਅਥ ਖੋ ਭਾਵਨਾਵਸੇਨ, ਤੇਨਾਹ **“ਨ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣਸਦਿਸੇਨਾ”**ਤਿ। **ਏਸੇਵ ਨਯੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਇਮਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਭਾਵਨਾਯ ਪਰਿਭਾਵਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਗਤਾਭਿਜ੍ਝਤਾ, ਏਵਂ ਅਬ੍ਯਾਪਨ੍ਨਂ ਵਿਗਤਥਿਨਮਿਦ੍ਧਂ ਅਨੁਦ੍ਧਤਂ ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪੁਰਿਮਪਕਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਪਣ੍ਡਰਸਭਾਵਂ। ‘‘ਯਾ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾਤਿ’’ਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੨; ਵਿਭ॰ ੫੪੬) ਥਿਨਸ੍ਸ, ‘‘ਯਾ ਕਾਯਸ੍ਸ ਅਕਲ੍ਯਤਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਧ॰ ਸ॰ ੧੧੬੩; ਵਿਭ॰ ੫੪੬) ਚ ਮਿਦ੍ਧਸ੍ਸ ਅਭਿਧਮ੍ਮੇ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਥਿਨਂ ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਂ, ਮਿਦ੍ਧਂ ਚੇਤਸਿਕਗੇਲਞ੍ਞ”**ਨ੍ਤਿ। ਸਤਿਪਿ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਂ ਅਵਿਪ੍ਪਯੋਗੇ ਚਿਤ੍ਤਕਾਯਲਹੁਤਾਦੀਨਂ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਤਂ ਤਂ ਵਿਸੇਸਸ੍ਸ ਯਾ ਤੇਸਂ ਅਕਲ੍ਯਤਾਦੀਨਂ ਵਿਸੇਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤਾ, ਅਯਮੇਤੇਸਂ ਸਭਾਵੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਆਲੋਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤਿਸਯਤ੍ਥਵਿਸਿਟ੍ਠਅਤ੍ਥਿ ਅਤ੍ਥਾਵਬੋਧਕੋ ਅਯਮੀਕਾਰੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **“ਰਤ੍ਤਿਮ੍ਪਿ…ਪੇ॰… ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ”**ਤਿ। **ਇਦਂ ਉਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਤਿਸਮ੍ਪਜਞ੍ਞਮਾਹ। **ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ** ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਜਹਿਤ੍ਵਾ। ‘‘ਕਥਮਿਦ’’ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਕਥਙ੍ਕਥਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕਥਙ੍ਕਥੀ, ਨ ਕਥਙ੍ਕਥੀਤਿ **ਅਕਥਂਕਥੀ,** ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ। **ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਭੇਦਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਚ੍ਚਯਪਹਾਨਪਹਾਯਕਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤੇਪਿ ਹਿ ਭੇਦਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਤਿ।

੨੧੮. **ਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਇਣਵਸੇਨ ਗਹਿਤਧਨਾਨਂ। **ਪਰਿਯਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਦਾਤਬ੍ਬਸੇਸੋ। **ਸੋ ਬਲ਼ਵਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ** ‘‘ਇਣਪਲਿਬੋਧਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ। **ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ** ‘‘ਜੀਵਿਕਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥੀ’’ਤਿ।

੨੧੯. ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ ਹਿ ਸੁਖਵੇਦਨਾਯ ਕੁਸਲਵਿਪਾਕਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਵਿਰੋਧਿਤਾਯ ਵਿਸਭਾਗਾ। **ਚਤੁਇਰਿਯਾਪਥਂ ਛਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਇਰਿਯਾਪਥਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਪਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ। ਬਜਾਧਿਕੋ ਹਿ ਯਥਾ ਠਾਨਗਮਨੇਸੁ ਅਸਮਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਨਿਸਜ੍ਜਾਦੀਸੁਪਿ ਅਸਮਤ੍ਥੋ ਹੋਤਿ। **ਆਬਾਧੇਤੀ**ਤਿ ਪੀਲ਼ੇਤਿ। ਵਾਤਾਦੀਨਂ ਵਿਕਾਰੋ ਵਿਸਮਾਵਤ੍ਥਾ ਬਜਾਧੀਤਿ ਆਹ “**ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਨ ਦੁਕ੍ਖੇਨ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ**”ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾਯ ਪਨ ਬਜਾਧਿਭਾਵੇ ਮੂਲਬਜਾਧਿਨਾ **ਆਬਾਧਿਕੋ** ਆਦਿਤੋ ਬਾਧਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਅਨੁਬਨ੍ਧਬਜਾਧਿਨਾ **ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ** ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਜਾਤਦੁਕ੍ਖੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗਿਲਾਨੋ**ਤਿ ਧਾਤੁਸਙ੍ਖਯੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਸਰੀਰੋ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕਂ ਵਾ ਬਲਂ **ਬਲਮਤ੍ਤਾ। ਤਦੁਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਸੋਮਨਸ੍ਸਞ੍ਚ। ਤਤ੍ਥ **ਲਭੇਥ ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ** ‘‘ਰੋਗਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’’ਤਿ। **ਅਧਿਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ ਸੋਮਨਸ੍ਸਂ** ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਮੇ ਕਾਯੇ ਬਲ’’ਨ੍ਤਿ।

੨੨੦. ਸੇਸਨ੍ਤਿ ‘‘ਤਸ੍ਸ ਹਿ ‘ਬਨ੍ਧਨਾ ਮੁਤ੍ਤੋਮ੍ਹੀ’ਤਿ ਆਵਜ੍ਜਯਤੋ ਤਦੁਭਯਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤ’’ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਪਦੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ। **ਸਬ੍ਬਪਦੇਸੂ**ਤਿ ਅਵਸਿਟ੍ਠਪਦੇਸੁ ਤਤਿਯਾਦੀਸੁ ਕੋਟ੍ਠਾਸੇਸੁ।

੨੨੧-੨੨੨. ਨ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਧੀਨੋਤਿ ਨ ਅਤ੍ਤਾਯਤ੍ਤੋ। **ਪਰਾਧੀਨੋ**ਤਿ ਪਰਾਯਤ੍ਤੋ। ਅਪਰਾਧੀਨਤਾਯ ਭੁਜੋ ਵਿਯ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚੇ ਏਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ **ਭੁਜਿਸ੍ਸੋ।** ਸਵਸੋਤਿ ਆਹ “**ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੋ**”ਤਿ। ਅਨੁਦਕਤਾਯ ਕਂ ਪਾਨੀਯਂ ਤਾਰੇਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਕਨ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਆਹ “**ਨਿਰੁਦਕਂ ਦੀਘਮਗ੍ਗ**”ਨ੍ਤਿ।

੨੨੩. ਤਤ੍ਰਾਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਦਸ੍ਸਨੇ। **ਅਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਾਨਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ **ਸਦਿਸਤਾ।** ਯੇਨ ਇਣਾਦੀਨਂ ਉਪਮਾਭਾਵੋ, ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦੀਨਞ੍ਚ ਉਪਮੇਯ੍ਯਭਾਵੋ ਹੋਤਿ, ਸੋ ਨੇਸਂ ਉਪਮੋਪਮੇਯ੍ਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਯੋ ਯਮ੍ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਯੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਯਮ੍ਹਿ ਕਾਮਰਾਗਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਸੇਨ ਰਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਤਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਗਣ੍ਹਾਤੀ**ਤਿ ਤਂ ਤਣ੍ਹਾਵਤ੍ਥੁਂ ‘‘ਮਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿ ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਉਪਦ੍ਦਵੇਥਾਤਿ ਉਪਦ੍ਦਵਂ ਕਰੋਥ।

ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਮਹਸ੍ਸ। **ਮੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਮੁਤ੍ਤੋ।

ਵਿਨਯੇ ਅਪਕਤਞ੍ਞੁਨਾਤਿ ਵਿਨਯਕ੍ਕਮੇ ਅਕੁਸਲੇਨ। ਸੋ ਹਿ ਕਪ੍ਪਿਯਾਕਪ੍ਪਿਯਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਨ ਜਾਨਾਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਸ੍ਮਿਞ੍ਚਿਦੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਗਚ੍ਛਤਿਪੀਤਿ ਥੋਕਂ ਥੋਕਂ ਗਚ੍ਛਤਿਪਿ। ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਨ ਤਾਯ ਏਵ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕਿਤਪਰਿਸਙ੍ਕਿਤਤਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ **ਤਿਟ੍ਠਤਿਪਿ।** ਈਦਿਸੇ ਕਨ੍ਤਾਰੇ ਗਤੋ ‘‘ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ ਕਿਂ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ **ਨਿਵਤ੍ਤਤਿਪਿ,** ਤਸ੍ਮਾ **ਗਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਅਗਤਟ੍ਠਾਨਮੇਵ ਬਹੁਤਰਂ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਯ ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ** ਸਦ੍ਧੇਯ੍ਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ‘‘ਇਦਮੇਵ’’ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਦਹਿਤੁਂ **ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। ਅਤ੍ਥਿ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ, ਨਤ੍ਥਿ ਨੁ ਖੋ’’ਤਿ। ਅਰਞ੍ਞਂ ਪਵਿਟ੍ਠਸ੍ਸ ਆਦਿਮ੍ਹਿ ਏਵ ਸਪ੍ਪਨਂ **ਆਸਪ੍ਪਨਂ।** ਪਰਿ ਪਰਿਤੋ, ਉਪਰੂਪਰਿ ਵਾ ਸਪ੍ਪਨਂ **ਪਰਿਸਪ੍ਪਨਂ।** ਉਭਯੇਨਪਿ ਤਤ੍ਥੇਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨਂ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਪਰਿਯੋਗਾਹਨ**”ਨ੍ਤਿ। **ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਂ ਛਮ੍ਭਿਤਭਾਵਂ, ਉਤ੍ਰਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੨੪. ਤਤ੍ਰਾਯਂ ਸਦਿਸਤਾਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਸਦਿਸਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਇਣਾਦਿਸਦਿਸਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਪਹਾਨਂ ਆਣਣ੍ਯਾਦਿਸਦਿਸਂ ਅਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਸੁਭਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਅਸੁਭਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾ, ਭੋਜਨੇ ਮਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਕਲ੍ਯਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ। **ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ। **ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇ** (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੨-੩੭੪) **ਵਣ੍ਣਯਿਸ੍ਸਾਮ** ਤਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਉਪ੍ਪਨ੍ਨਪਹਾਨਾਦਿਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਆਗਤਤ੍ਤਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਬਜਾਪਾਦਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਕਭਾਵੇਪਿ। **ਪਰਵਤ੍ਥੁਮ੍ਹੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇ ਪਰਸ੍ਮਿਂ ਵਤ੍ਥੁਸ੍ਮਿਂ।

ਅਨਤ੍ਥਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਰਸ੍ਸ ਚ ਅਨਤ੍ਥਾਵਹੋ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਮੇਤ੍ਤਾਨਿਮਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਗ੍ਗਹੋ, ਮੇਤ੍ਤਾਭਾਵਨਾਨੁਯੋਗੋ , ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ, ਪਟਿਸਙ੍ਖਾਨਬਹੁਲਤਾ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ। **ਤਤ੍ਥੇ**ਵਾਤਿ ਮਹਾਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨੇਯੇਵ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੨-੩੭੪)। ਚਾਰਿਤ੍ਤਸੀਲਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਪਦਂ **ਆਚਾਰਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ।**

ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਂ ਪਵੇਸਿਤਤ੍ਤਾ ਅਲਦ੍ਧਨਕ੍ਖਤ੍ਤਾਨੁਭਵੋ ਪੁਰਿਸੋ "**ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਬਨ੍ਧਨਾਗਾਰਂ ਪਵੇਸਿਤੋ ਪੁਰਿਸੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਨਕ੍ਖਤ੍ਤਦਿਵਸੇ ਏਵ ਵਾ ਤਦਨਨੁਭਵਨਤ੍ਥਂ ਤਥਾ ਕਤੋ। **ਮਹਾਅਨਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਹਾਪਨਮੁਖੇਨ ਮਹਤੋ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕਂ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਅਤਿਭੋਜਨੇ ਨਨਿਮਿਤ੍ਤਗ੍ਗਾਹੋ, ਇਰਿਯਾਪਥਸਮ੍ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਤਾ, ਆਲੋਕਸਞ੍ਞਾਮਨਸਿਕਾਰੋ, ਅਬ੍ਭੋਕਾਸਵਾਸੋ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ।

ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚੇ **ਮਹਾਅਨਤ੍ਥਕਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਾਯਤ੍ਤਤਾਪਾਦਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਮਹਤੋ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ, ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਵੁਡ੍ਢਸੇਵਿਤਾ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ।

ਬਲਵਾਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਵਿਧਮਨਸਮਤ੍ਥੇਨ ਬਲੇਨ ਬਲਵਾ। **ਸਜ੍ਜਾਵੁਧੋ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਦ੍ਧਧਨੁਆਦਿਆਵੁਧੋ। ਸੂਰਵੀਰਸੇਵਕਜਨਵਸੇਨ **ਸਪਰਿਵਾਰੋ। ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਂ। ਬਲਵਨ੍ਤਤਾਯ, ਸਜ੍ਜਾਵੁਧਤਾਯ, ਸਪਰਿਵਾਰਤਾਯ ਚ **ਚੋਰਾ ਦੂਰਤੋਵ ਦਿਸ੍ਵਾ ਪਲਾਯੇਯ੍ਯੁਂ। ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਕਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਬਨ੍ਧਕਰਣਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਤ੍ਥਕਾਰਿਕਾ। **ਛ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾ, ਪਰਿਪੁਚ੍ਛਕਤਾ, ਵਿਨਯੇ ਪਕਤਞ੍ਞੁਤਾ, ਅਧਿਮੋਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾ, ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ, ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾਤਿ ਇਮੇ ਛ ਧਮ੍ਮੇ। ਯਥਾ ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਾਦੀਨਿ ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਹਾਨਾਯ ਸਂਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਪੀਤਿ ਇਧਾਪਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਤਾਦਯੋ ਗਹਿਤਾ। ਕਲਜਾਣਮਿਤ੍ਤਤਾ ਸਪ੍ਪਾਯਕਥਾ ਵਿਯ ਪਞ੍ਚਨ੍ਨਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਸੇਵਨਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਮੁਖੇਨ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੇਵ ਪਰਿਬ੍ਰੂਹੇਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਪਹਾਨਂ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਵਿਧੂਨਨੂਪਾਯੋਤਿ ਆਹ "**ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਨ੍ਤਾਰਂ ਨਿਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੨੫. ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਨਾਮ ਤਰੁਣਪੀਤਿ, ਸਾ ਕਥਞ੍ਚਿਪਿ ਤੁਟ੍ਠਾਵਤ੍ਥਾਤਿ ਆਹ "**ਪਾਮੋਜ੍ਜਂ ਜਾਯਤੀਤਿ ਤੁਟ੍ਠਾਕਾਰੋ ਜਾਯਤੀ**"ਤਿ। **ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਓਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਪੀਤਿਯਾ ਵਸੇਨ ਤੁਟ੍ਠਸ੍ਸ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਵਿਪ੍ਫਾਰਿਕਤਾਯ, ਅਤ੍ਤਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ **ਸਕਲਸਰੀਰਂ ਖੋਭਯਮਾਨਾ** ਫਰਣਲਕ੍ਖਣਾ **ਪੀਤਿ ਜਾਯਤਿ।** ਪੀਤਿਸਹਿਤਂ ਪੀਤਿ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਕਿਂ ਪਨ ਤਂ ? ਮਨੋ। ਪੀਤਿ ਮਨੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਪੀਤਿਮਨੋ, ਤਸ੍ਸ **ਪੀਤਿਮਨਸ੍ਸ।** ਤਯਿਦਂ ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਪੀਤਿਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਕਾਯੋ**ਤਿ ਇਧ ਅਰੂਪਕਲਾਪੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਨ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਮੇਵਾਤਿ ਆਹ "**ਨਾਮਕਾਯੋ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਤੀ**"ਤਿ, ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਪੀਤਿਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **ਵਿਗਤਦਰਥੋ**ਤਿ ਪਹੀਨਉਦ੍ਧਚ੍ਚਾਦਿਕਿਲੇਸਦਰਥੋ। ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾਯ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭਾਵਨਾਯ ਵਸੇਨ ਚੇਤਸਿਕਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਤਂਸਮੁਟ੍ਠਾਨਪਣੀਤਰੂਪਫੁਟ੍ਠਸਰੀਰਤਾਯ ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਵੇਦੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕਾਯਿਕਮ੍ਪਿ ਚੇਤਸਿਕਮ੍ਪਿ ਸੁਖਂ ਵੇਦਯਤੀ**"ਤਿ। **ਇਮਿਨਾ**ਤਿ ''ਸੁਖਂ ਪਟਿਸਂਵੇਦੇਤੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ। ਸਂਕਿਲੇਸਪਕ੍ਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪਕ੍ਖਿਕਤ੍ਤਾ ਚ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮਸੁਖੇਨ। ਸੁਖਿਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੁਖਿਨੋ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੬. ''ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ ਏਤੇਨ ਉਪਚਾਰਵਸੇਨਪਿ ਅਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨਪਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਾਨਂ ਕਥਿਤਂ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇ ''ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਕਾ ਦੇਸਨਾ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਸੋ ਵਿਵਿਚ੍ਚੇਵ ਕਾਮੇਹਿ...ਪੇ॰... ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਉਪਰਿਵਤ੍ਤਬ੍ਬਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਨ ਹਿ ਉਪਚਾਰਸਮਾਧਿਸਮਧਿਗਮੇਨ ਵਿਨਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਿਸੇਸੋ ਸਮਧਿਗਨ੍ਤੁਂ ਸਕ੍ਕਾ। ਪਾਮੋਜ੍ਜੁਪ੍ਪਾਦਾਦੀਹਿ ਕਾਰਣਪਰਮ੍ਪਰਾ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਵ ਪਟਿਪਦਾਞਾਣਦਸ੍ਸਨਵਿਸੁਦ੍ਧਿ ਵਿਯ ਦੁਤਿਯਮਗ੍ਗਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੇ**ਤਿ ''ਸੁਖਿਨੋ

ਚਿਤ੍ਤੰ ਸਮਾਧਿਯਤੀ''ਤਿ ਏਵ਼ ਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਵ਼ੁਤ੍ਤੋ ਯੋ ਅਪ੍ਪਨਾਲਕ੍ਖਣੋ, ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਨੋ। **ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਾਦਿਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਚੇਵ ਅਭਿਞ੍ਞਾਦਿਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਚ ਪਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ। ਕਰੋ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ ਪੁਪ੍ਫਸਮ੍ਭਵ਼ ਗਬ੍ਭਾਸਯੇ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵ਼ਾ, ਕਰਤੋ ਜਾਤੋ ਕਾਯੋ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਤਦੁਪਸਨਿਸ੍ਸਯੋ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਸਮੁਦਾਯੋ। ਕਾਮੰ ਨਾਮਕਾਯੋਪਿ ਵਿਵੇਕਜੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਤਥਾਲਦ੍ਧੁਪਕਾਰੋ, ''ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋ ਪਨ ਰੂਪਕਾਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਇਮੰ ਕਰਜਕਾਯ"**ਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤਿ ਕਰੋਤਿ। ਤੰ ਪਨ ਝਾਨਮਯੇਨ ਪੀਤਿਸੁਖੇਨ ਕਰਜਕਾਯਸ੍ਸ ਤਿਨ੍ਤਭਾਵ਼ਪਾਦਨੰ, ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਕਮੇਵ ਲੂਖਭਾਵ਼ਪਨਯਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਤੇਮੇਤੀ"**ਤਿਆਦਿ, ਤਯਿਦੰ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨੰ ਅਤ੍ਥਤੋ ਯਥਾਵ਼ੁਤ੍ਤਪੀਤਿਸੁਖਸਮੁਟ੍ਠਾਨੇਹਿ ਪਣੀਤਰੂਪੇਹਿ ਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਪ੍ਫਰਣੰ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **"ਪਰਿਸਨ੍ਦੇਤੀ"**ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਸਬ੍ਬੰ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਵ਼ਾ, ਤਸ੍ਸ **ਸਬ੍ਬਾਵਤੋ।** ਅਵਯਵ਼ਾਵਯਵਿਸਮ੍ਬਨ੍ਧੇ ਅਵਯਵਿਨਿ ਸਾਮਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਅਵਯਵੀਵਿਸਯੋ **ਸਬ੍ਬ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵ਼ੁਤ੍ਤੰ **"ਸਬ੍ਬਕੋਟ੍ਠਾਸਵਤੋ"**ਤਿ। **ਅਫੁਟੰ ਨਾਮ ਨ ਹੋਤਿ** ਯਤ੍ਥ ਯਤ੍ਥ ਕਮ੍ਮਜਰੂਪੰ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਚਿਤ੍ਤਜਰੂਪਸ੍ਸ ਅਭਿਬ੍ਯਾਪਨਤੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਸਨ੍ਤਤੀ"**ਤਿਆਦਿ।

੨੨੭. ਛੇਕੋਤਿ ਕੁਸਲੋ। ਤੰ ਪਨਸ੍ਸ ਕੋਸਲ੍ਲੰ ਨ੍ਹਾਨਿਯਚੁਣ੍ਣਾਨੰ ਸਨ੍ਨੇ ਪਿਣ੍ਡੀਕਰਣੇ ਚ ਸਮਤ੍ਥਤਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਟਿਬਲੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕੰਸ**-ਸਦ੍ਦੋ ''ਮਹਤਿਯਾ ਕੰਸਪਾਤਿਯਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣੇ ਆਗਤੋ।

''ਕੰਸੋ ਉਪਹਤੋ ਯਥਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੧੩੪) ਕਿਤ੍ਤਿਮਲੋਹੇ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤੇ ''ਉਪਕੰਸੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾਪਿ ਮਹਾਕੰਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਰਜੋ''ਤਿਆਦਿ, [ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੪.੧੦ ਘਟਪਣ੍ਡਿਤਜਾਤਕਵਣ੍ਣਨਾਯੰ (ਅਤ੍ਥਤੋ ਸਮਾਨੰ)] ਇਧ ਪਨ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਲੋਹੇਤਿ ਆਹ **"ਯੇਨ ਕੇਨਚਿ ਲੋਹੇਨ ਕਤਭਾਜਨੇ"**ਤਿ। **ਸ੍ਨੇਹਾਨੁਗਤਾ**ਤਿ **ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ** ਅਨੁਪਵਿਸਨਵਸੇਨ ਗਤਾ ਉਪਗਤਾ। **ਸ੍ਨੇਹਪਰੇਤਾ**ਤਿ ਉਦਕਸਿਨੇਹੇਨ ਪਰਿਤੋ ਗਤਾ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਫੁਟ੍ਠਾ, ਤਤੋ ਏਵ **ਸਨ੍ਤਰਬਾਹਿਰਾ** ਫੁਟ੍ਠਾ ਸਿਨੇਹੇਨ, ਏਤੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਉਦਕੇਨ ਤੇਮਿਤਭਾਵਮਾਹ। **"ਨ ਚ ਪਗ੍ਘਰਣੀ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਤਿਨ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਤਸ੍ਸ ਘਨਥਦ੍ਧਭਾਵ਼ ਵਦਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਚ ਬਿਨ੍ਦੁੰ ਬਿਨ੍ਦੁ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੨੯. ਤਾਹਿ ਤਾਹਿ ਉਦਕਸਿਰਾਹਿ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਉਬ੍ਭਿਦੰ, ਉਬ੍ਭਿਦੰ ਉਦਕੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋ। ਉਬ੍ਭਿਨ੍ਨਉਦਕੋ**ਤਿ ਨਦੀਤੀਰੇ ਖਤਕੂਪਕੋ ਵਿਯ ਉਬ੍ਭਿਜ੍ਜਨਕਉਦਕੋ। **ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਕਉਦਕੋ**ਤਿ ਧਾਰਾਵਸੇਨ ਉਟ੍ਠਹਨਉਦਕੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਬ੍ਭਿਦੋਦਕੋਵ ਰਹਦੋ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਇਤਰੋਤਿ ਆਹ **"ਹੇਟ੍ਠਾ ਉਗ੍ਗਚ੍ਛਨਉਦਕਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਧਾਰਾਨਿਪਾਤਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੇਹੀ**ਤਿ ਧਾਰਾਨਿਪਾਤੇਹਿ ਉਦਕਪੁਬ੍ਬੁਲ਼ਕੇਹਿ ਚ, ''ਫੇਣਪਟਲੇਹਿ ਚਾ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। **ਸਨ੍ਨਿਸਿਨ੍ਨਮੇ**ਵ਼ਾਤਿ ਅਪਰਿਕ੍ਖੋਭਤਾਯ ਨਿਚ੍ਚਲਮੇਵ, ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮੇਵ਼ਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਭਿਸਨ੍ਦੇਤੀ''ਤਿਆਦਿਕੰ।

ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੧. ਉਪ੍ਪਲਾਨੀਤਿ ਉਪ੍ਪਲਗਚ੍ਛਾਨਿ। **ਸੇਤਰਤ੍ਤਨੀਲੇਸੂ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਲੇਸੁ, ਸੇਤੁਪ੍ਪਲਰਤ੍ਤੁਪ੍ਪਲਨੀਲੁਪ੍ਪਲੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਲੰ ਉਪ੍ਪਲਮੇ**ਵ ਸਾਮਞ੍ਞਗਹਣਤੋ । **ਸਤਪਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਬਹੁਪਰਿਯਾਯੋ ''ਸਤਗ੍ਘੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਿਯ, ਤੇਨ ਅਨੇਕਸਤਪਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਲੋਕੇ ਪਨ ''ਰਤ੍ਤੰ ਪਦੁਮੰ, ਸੇਤੰ ਪੁਣ੍ਡਰੀਕ''ਨ੍ਤਿਪਿ ਵ਼ੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਾਵ ਅਗ੍ਗਾ, ਯਾਵ ਚ ਮੂਲਾ ਉਦਕੇਨ ਅਭਿਸਨ੍ਦਨਾਦਿਸਮ੍ਭਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ **ਉਦਕਾਨੁਗ੍ਗਤਗ੍ਗਹਣੰ।** ਇਧ ਉਪ੍ਪਲਾਦੀਨਿ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ, ਉਦਕੰ ਵਿਯ ਤਤਿਯਜ੍ਝਾਨਸੁਖੰ।

ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੩. ਯਸ੍ਮਾ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਚਿਤ੍ਤਮਾਹ, ਤਞ੍ਚ ਰਾਗਾਦਿਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾਪਗਮਨਤੋ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਂ ਨਿਮ੍ਮਲਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ"**ਨ੍ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਏਵ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਸੇਸੋ ਪਰਿਯੋਦਾਤਤਾ ਸੁਵਣ੍ਣਸ੍ਸ ਨਿਘਂਸਨੇਨ ਪਭਸ੍ਸਰਤਾ ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਪਭਸ੍ਸਰਟ੍ਠੇਨ ਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਓਦਾਤਵਚਨਂ। **ਉਤੁਫਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਉਣ੍ਹਉਤੁਨੋ ਫਰਣਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਉਤੁਫਰਣਂ ਨ ਹੋਤਿ** ਸਵਿਸੇਸਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਙ੍ਖਣ...ਪੇ॰... ਬਲਵਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ**ਤਿ ਯੋਗਿਨੋ ਕਰਜਕਾਯੋ ਵਤ੍ਥਂ ਵਿਯ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ਉਤੁਫਰਣਸਦਿਸੇਨ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖੇਨ ਫਰਿਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਸਰੀਰਂ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਉਤੁਫਰਣਟ੍ਠਾਨਿਯਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਸ੍ਮਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ''ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਨ ਚੇਤਸਾ''ਤਿ ਚੇਤੋ ਗਹਣੇਨ ਝਾਨਸੁਖਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਉਤੁਫਰਣਂ ਵਿਯ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸੁਖ"**ਨ੍ਤਿ। ਨਨੁ ਚ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ਸੁਖਮੇਵ ਨਤ੍ਥੀਤਿ? ਸਚ੍ਚਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਾਤਲਕ੍ਖਣਸਨ੍ਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਸਮ੍ਮੋਹਵਿਨੋਦਨਿਯਂ** ''ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਪਨ ਸਨ੍ਤਤ੍ਤਾ, ਸੁਖਮਿਚ੍ਚੇਵ ਭਾਸਿਤਾ''ਤਿ। (ਵਿਭ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੩੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੬੪੪; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੧੦੫, ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੭)

ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਲਾਭੀਤਿ ਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਅਵਿਨਾਭਾਵਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਕਸਿਣਾਨੁਲੋਮਤੋ, ਕਸਿਣਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਕਸਿਣਾਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਾਨੁਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨਾਨੁਲੋਮਪਟਿਲੋਮਤੋ, ਝਾਨੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਕਸਿਣੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਝਾਨਕਸਿਣੁਕ੍ਕਨ੍ਤਿਕਤੋ, ਅਙ੍ਗਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ, ਆਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ, ਅਙ੍ਗਾਰਮ੍ਮਣਸਙ੍ਕਨ੍ਤਿਤੋ, ਅਙ੍ਗਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋ , ਆਰਮ੍ਮਣਵਵਤ੍ਥਾਨਤੋਤਿ ਇਮੇਹਿ ਚੁਦ੍ਦਸਹਾਕਾਰੇਹਿ। ਸਤਿਪਿ ਝਾਨੇਸੁ ਆਵਜ੍ਜਨਾਦਿਵਸੀਭਾਵੇ ਅਯਂ ਵਸੀਭਾਵੋ ਅਭਿਞ੍ਞਾਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨੇ ਏਕਨ੍ਤੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ **"ਨ ਹਿ...ਪੇ॰... ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਨਯੋ ਅਰੂਪਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਤਾਯਪੇਤ੍ਥ ਅਵਿਨਾਭਾਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਨ ਆਰੁਪ੍ਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਆਗਤਾਨੀਤਿ? ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਕਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਾ ਕਤ੍ਵਾ ਤਾਯ ਦੇਸਿਤਾ, ਨ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਇਧ ਅਨੁਪਯੋਗਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ।

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੪. **ਸੇਸ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਵਂ ਸਮਾਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤੇ''ਤਿਆਦੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਞੇਯ੍ਯਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ ਞਾਣਂ, ਤਂ ਪਨ ਞੇਯ੍ਯਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਂ, ਞਾਣਮੇਵ ਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਂ। ਤਯਿਦਂ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਪਦਂ ਸਾਸਨੇ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਞਾਣਵਿਸੇਸੇ ਨਿਰੂਲ਼੍ਹਂ, ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਞਾਣਮ੍ਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਤੇਭੂਮਕਸਙ੍ਖਾਰੇ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਭਙ੍ਗਾਨੁਪਸ੍ਸਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਚ ਤੇ ਪਸ੍ਸਤਿ ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਇਧ ਪਨ...ਪੇ॰... ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ।

ਅਭਿਨੀਹਰਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤੇ ਤਸ੍ਮਿਂ ਚਿਤ੍ਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਕ੍ਕਮੇਨ ਜਾਤੇ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਭਿਮੁਖਂ ਪੇਸੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ...ਪੇ॰... ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ। ਤਦਭਿਮੁਖਭਾਵੋ ਏਵ ਹਿਸ੍ਸ ਤਨ੍ਨਿਨ੍ਨਤਾਦਿਕਰਤਾ। **ਵੁਤ੍ਤੋਯੇ**ਵ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ। ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੇਹਿ ਉਪਚੀਯਤੀਤਿ **ਓਦਨਕੁਮ੍ਮਾਸੂਪਚਯੋ। ਅਨਿਚ੍ਚੁਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਭਙ੍ਗੁਤਾਯ ਅਦ੍ਧੁਵਸਭਾਵੋ। **ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਵਿਘਾਤਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਸਰੀਰੇ ਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਸ੍ਸ ਵਿਗਮਾਯ। **ਉਚ੍ਛਾਦਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਉਚ੍ਛਾਦੇਤਬ੍ਬਤਾਸਭਾਵੋ। ਉਚ੍ਛਾਦਨੇਨ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਸੇਦਗੂਥਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦਿਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਗਰੁਭਾਵਦੁਗ੍ਗਨ੍ਧਾਨਂ ਅਪਗਮੋ ਹੋਤਿ। ਮਹਾਸਮ੍ਬਾਹਨਂ ਮਲ੍ਲਾਦੀਨਂ ਬਾਹੁਵਡ੍ਢਨਾਦਿਅਤ੍ਥਂ ਹੋਤੀਤਿ **"ਖੁਦ੍ਦਕਸਮ੍ਬਾਹਨੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਮਦ੍ਦਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਪਰਿਮਦ੍ਦਿਤਬ੍ਬਤਾਸਭਾਵੋ। **ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਚੇ**ਵ **ਵਿਕਿਰਤਿ ਚਾ**ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਵਸੇਨ ਭਿਜ੍ਜਤਿ ਚ ਭਿਨ੍ਨਞ੍ਚ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਯੋਜਨਂ ਅਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਵਿਪ੍ਪਕਿਣ੍ਣਞ੍ਚ ਹੋਤਿ। **ਰੂਪੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੇਨ ਉਤੁਆਹਾਰਲਕ੍ਖਣੇਨ ਰੂਪਵਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਆਹ **"ਛਹਿ ਪਦੇਹਿ ਸਮੁਦਯੋ ਕਥਿਤੋ"**ਤਿ। ਸਂਸਗ੍ਗੋ ਹਿ ਅਯਮੀਕਾਰੋ। **ਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਾਦਨਮ੍ਪਿ** ਤਥਾਰੂਪਰੂਪੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਉਚ੍ਛਾਦਨਪਰਿਮਦ੍ਦਨਪਦੇਹਿਪਿ ਸਮੁਦਯੋ ਕਥਿਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਵਂ ਨਵਹਿ

ਯਥਾਰਹਂ ਕਾਯੇ ਸਮੁਦਯਵਯਧਮ੍ਮਾਨੁਪਸ੍ਸਿਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਨਿਸ੍ਸਿਤਞ੍ਚ** ਛਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਨਿਸ੍ਸਿਤਤ੍ਤਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ। **ਪਟਿਬਦ੍ਧਞ੍ਚ** ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਕਾਯਸਞ੍ਞਿਤਾਨਂ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਕਰਣਤੋ ਚ।

੨੩੫. ਸੁਟ੍ਠੁ ਭਾਤਿ ਓਭਾਸਤੀਤਿ **ਸੁਭੋ,** ਪਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਮਣਿਨੋ ਭਦ੍ਦਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸੁਭੋਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੋ"**ਤਿ। ਕੁਰੁਵਿਨ੍ਦਜਾਤਿ ਆਦਿਜਾਤਿਵਿਸੇਸੋਪਿ ਮਣਿਨੋ ਆਕਰਪਰਿਸੁਦ੍ਧਿਮੂਲਕੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾਕਰਸਮੁਟ੍ਠਿਤੋ"**ਤਿ ਦੋਸਨੀਹਰਣਵਸੇਨ ਪਰਿਕਮ੍ਮਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਟ੍ਠੁ ਕਤਪਰਿਕਮ੍ਮੋ ਅਪਨੀਤਪਾਸਾਣਸਕ੍ਖਰੋ"**ਤਿ। ਛਵਿਯਾ ਸਣ੍ਹਭਾਵੇਨਸ੍ਸ ਅਚ੍ਛਤਾ, ਨ ਸਙ੍ਘਾਤਸ੍ਸਾਤਿ ਆਹ **"ਅਚ੍ਛੋਤਿ ਤਨੁਚ੍ਛਵੀ"**ਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੋ"**ਤਿ। **ਧੋਵਨਵੇਧਨਾਦੀਹੀ**ਤਿ ਚਤੂਸੁ ਪਾਸਾਣੇਸੁ ਧੋਵਨੇਨ ਚੇਵ ਕਾਲ਼ਕਾਦਿਅਪਹਰਣਤ੍ਥਾਯ ਸੁਤ੍ਤੇਨ ਆਵੁਨਨਤ੍ਥਾਯ ਚ ਵਿਜ੍ਝਨੇਨ। ਤਾਪਸਣ੍ਹਕਰਣਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ। **ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਮਣਿ ਵਿਯ ਕਰਜਕਾਯੋ** ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ** ਅਨੁਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਲਾਭੀ ਭਿਕ੍ਖੁ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਤਦਾਰਮ੍ਮਣਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਾਨਂ। ਫਸ੍ਸਪਞ੍ਚਮਕਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਧਮ੍ਮਾਪਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਏਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇਸਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਗਤਿਕਤ੍ਤਾ ''ਆਵੁਤਸੁਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਵਿਰੋਧਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਕਿਂ ਪਨੇਤੇ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਵਿ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸਾਤਿ? ਞਾਣਸ੍ਸ। ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਆਵਿਭਾਵਤ੍ਤਾ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਆਵਿਭੂਤਾ ਨਾਮ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਞਾਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਞਾਣਸ੍ਸ।

ਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਪਰਤੋ ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾਯ ਪੁਰਤੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। **ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪੀ**ਤਿ ਯਦਿਪਾਯਂ ਞਾਣਾਨੁਪੁਬ੍ਬੀ, ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ। **ਏਤਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਵਾਰੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੁ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਕਥਿਤਾਸੁ ਆਕਙ੍ਖੇਯ੍ਯਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੫) ਵਿਯ ਛਟ੍ਠਾਭਿਞ੍ਞਾ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਏਤਸ੍ਸ ਅਨਭਿਞ੍ਞਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਤਾਸਂ ਅਨ੍ਤਰਾਵਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ। **ਤਸ੍ਮਾ** ਤਤ੍ਥ ਅਵਸਰਾਭਾਵਤੋ **ਇਧੇਵ** ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਾਨਨ੍ਤਰਮੇਵ **ਦਸ੍ਸਿਤਂ** ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। **ਯਸ੍ਮਾ ਚਾਤਿ ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨ ਕੇਵਲਂ ਤਦੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਸ੍ਸ ਇਧੇਵ ਦਸ੍ਸਨੇਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦੀਪੇਤਿ। **ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਭੇਰਵਮ੍ਪਿ ਰੂਪਂ ਪਸ੍ਸਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ''ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣੇਨ ਭੇਰਵਂ ਰੂਪਂ ਨਿਮ੍ਮਿਨਿਤ੍ਵਾ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪਸ੍ਸਤੋ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ, ਏਵਮ੍ਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਲਾਭਿਨੋ ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਤਵਤ੍ਥੁਕਸ੍ਸ ਭਯਂ ਸਨ੍ਤਾਸੋ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ। ਉਚ੍ਚਾਵਾਲਿਕਵਾਸਿ ਮਹਾਨਾਗਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਿਯ। **ਪਾਟਿਯੇਕ੍ਕਂ ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਂ।** ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

> ''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
> ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੬-੭. **ਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ। ਹਤ੍ਥਪਾਦਾਦਿ **ਅਙ੍ਗੇਹਿ ਚ** ਕਪ੍ਪਰਜਣ੍ਣੁਆਦਿ **ਪਚ੍ਚਙ੍ਗੇਹਿ ਚ। ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕਮਲਦਲਾਦਿਸਦਿਸਸਣ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨ ਰੂਪਾਭਿਘਾਤਾਰਹਭੂਤਪ੍ਪਸਾਦਿਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹੀ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਅਵਯਵਵਿਸੇਸਾਦਿਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਹਿ। **ਤੇਨ** ਇਦ੍ਧਿਮਤਾ। **ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਤੋਪਿ ਵਣ੍ਣਤੋਪਿ ਅਵਯਵਵਿਸੇਸਤੋਪਿ ਸਦਿਸਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ। **ਸਜਾਤਿਯਂ ਠਿਤੋ,** ਨ ਨਾਗਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਞ੍ਞਜਾਤਿਰੂਪੋ।

ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਾਦਿਕਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੩੮. **ਸੁਪਰਿਕਮ੍ਮਕਤਮਤ੍ਤਿਕਾਦਯੋ ਵਿਯ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞਾਣਂ** ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਕਿਰਿਯਾਯ ਨਿਸ੍ਸਯਭਾਵਤੋ।

੨੪੧. **ਸੁਖ**ਨ੍ਤਿ ਅਕਿਚ੍ਛੇਨ, ਅਕਸਿਰੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੨੪੩. ਮਨ੍ਦੋ ਉਤ੍ਤਾਨਸੇਯ੍ਯਕਦਾਰਕੋਪਿ ‘‘ਦਹਰੋ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਯੁਵਾ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਯੁਵਾਪਿ ਕੋਚਿ ਅਨਿਚ੍ਛਨਕੋ ਅਮਣ੍ਡਨਜਾਤਿਕੋ ਹੋਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਨਤ੍ਥਂ **‘‘ਮਣ੍ਡਨਕਜਾਤਿਕੋ’’**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ **‘‘ਯੁਵਾਪੀਤਿ’’**ਆਦਿ। ਕਾਲ਼ਤਿਲਪ੍ਪਮਾਣਾ ਬਿਨ੍ਦਵੋ **ਕਾਲ਼ਤਿਲਕਾਨਿ ਕਾਲ਼ਾ** ਵਾ ਕਮ੍ਮਾਸਾ, ਤਿਲਪ੍ਪਮਾਣਾ ਬਿਨ੍ਦਵੋ **ਤਿਲਕਾਨਿ। ਵਙ੍ਗਂ** ਨਾਮ ਵਿਯਙ੍ਗਂ। ਯੋਬ੍ਬਨਪੀਲ਼ਕਾਦਯੋ **ਮੁਖਦੂਸਿਪੀਲ਼ਕਾ**। ਮੁਖਗਤੋ ਦੋਸੋ **ਮੁਖਦੋਸੋ,** ਲਕ੍ਖਣਵਚਨਞ੍ਚੇਤਂ ਮੁਖੇ ਅਦੋਸਸ੍ਸਾਪਿ ਪਾਕਟਭਾਵਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਵਾ ਮੁਖੇ ਦੋਸੋ, ਏਵਂ ਮੁਖੇ ਅਦੋਸੋਪਿ ਮੁਖਦੋਸੋ ਸਰਲੋਪੇਨ। ਮੁਖਦੋਸੋ ਚ ਮੁਖਦੋਸੋ ਚ **ਮੁਖਦੋਸੋ**ਤਿ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ‘‘ਪਰੇਸਂ ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਂ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਾਕਟਂ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ।

੨੪੫. **ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੂਪਮਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਿਤਉਪਮਾਯਂ। ਤਂ ਦਿਵਸਂ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਨਾਮ ਪਾਕਤਿਕਸਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਤਂਦਿਵਸ**-ਗ੍ਗਹਣਂ ਕਤਂ। **ਤਂਦਿਵਸਗਤਗਾਮਤ੍ਤਯ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਮਹਾਭਿਨੀਹਾਰੇਹਿ ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣਲਾਭੀਨਂ ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਕਤਕਿਰਿਯਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦੀਪਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੪੭. **ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਤਂਤਂਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਸਞ੍ਚਰਨ੍ਤੇ। ਯਥਾਵੁਤ੍ਤ**ਪਾਸਾਦੇ ਵਿਯ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਕਰਜਕਾਯੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ** ਤਤ੍ਥ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਦਸ੍ਸਨਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। ਚਕ੍ਖੁਮਤੋ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਮਧਿਗਮੋ। ਯਥਾਹ ‘‘ਮਂਸਚਕ੍ਖੁਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਮਗ੍ਗੋ ਦਿਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨੋ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੬੧)। **ਚਕ੍ਖੁਮਾ ਪੁਰਿਸੋ ਵਿਯ ਅਯਮੇਵ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਂ ਪਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। **ਗੇਹਂ ਪਵਿਸਨ੍ਤਾ ਵਿਯ** ਏਤਂ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਂ ਓਕ੍ਕਮਨ੍ਤਾ, ਉਪਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਗੇਹਾ ਨਿਕ੍ਖਮਨ੍ਤਾ ਵਿਯ** ਏਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਤਭਾਵਗੇਹਤੋ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤਾ, ਚਵਨ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਂ ਵਾ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਅਪਰਾਪਰਂ ਸਞ੍ਚਰਣਕਸਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਨ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਸਂਸਾਰੇ ਪਰਿਬ੍ਭਮਨ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤਾ। **‘‘ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾ’’**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਭਵੇ ਜਾਤਸਂਵਦ੍ਧੇ ਸਤ੍ਤੇ ਵਦਤਿ। ਨਨੁ ਚਾਯਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਕਥਾ, ਏਤ੍ਥ ਕਸ੍ਮਾ ‘‘ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੂ’’ਤਿ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਕਤੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਇਦਞ੍ਚਾ’’**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਤੀਸੁ ਭਵੇਸੁ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। **ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਮੇਵਾ**ਤਿ ਕੇਵਲਂ ਦੇਸਨਾਸੁਖਤ੍ਥਂ, ਨ ਚਤੁਵੋਕਾਰਭਵੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਤ੍ਤਾਨਂ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਨੋ ਆਵਿਭਾਵਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਭਵ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਦ੍ਵੀਸੁ ਭਵੇਸੂ’’ਤਿ ਵਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਦੇਸਨਾ ਸੁਖਾਵਬੋਧਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ।

ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੪੮. **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਦਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ। ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚ ਤਿਵਿਧਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਪੁਗ੍ਗਲਭੇਦੇਨ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਚਿਨ੍ਤਾਮਯਞਾਣਸਂਵਦ੍ਧਿਤਾ ਸਯਮ੍ਭੁਞਾਣਭੂਤਾ, ਇਤਰੇਸਂ ਸੁਤਮਯਞਾਣਸਂਵਦ੍ਧਿਤਾ ਪਰੋਪਦੇਸਸਮ੍ਭੂਤਾ ਨਾਮ। ਸਾ ‘‘ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਅਵਸੇਸਰੂਪਾਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਨੇਕਧਾ, ਅਰੂਪਮੁਖਵਸੇਨ ਚਤੁਧਾਤੁਵਵਤ੍ਥਾਨੇ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਤੇਸਂ ਧਾਤੁਪਰਿਗ੍ਗਹਮੁਖਾਨਞ੍ਚ ਅਞ੍ਞਤਰਮੁਖਵਸੇਨ ਅਨੇਕਧਾ ਚ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ ਨਾਨਾਨਯਤੋ ਵਿਭਾਵਿਤਾ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ ਪਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਮੁਖੇਨ ਪਭੇਦਗਮਨਤੋ ਨਾਨਾਨਯਂ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞਾਣਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯਸ੍ਸ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਭੂਤਂ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਞਾਣਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤਂ ਪਰਿਣਤਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਂ ਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਂ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਰਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ ਹੋਤਿ, ਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ‘‘ਮਹਾਵਜਿਰਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਯਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਵਿਭਾਗੇਨ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਪ੍ਪਭੇਦਸ੍ਸ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਯਮਾਨਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖਾ ਦੇਵਸਿਕਂ ਸਤ੍ਥੁ ਵਲ਼ਞ੍ਜਨਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਸ੍ਵਾਯਂ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਚਾਰੋ **ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੁਸਾਯਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵਣ੍ਣਨਾਯਂ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੧੬) ਉਦ੍ਦੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਤ੍ਥਿਕੇਹਿ ਤਤੋ ਗਹੇਤਬ੍ਬੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਾਵਕਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ।

ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯਾਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖੇਪਨਤੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਦਨਤੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ, ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਤ੍ਥ ਞਾਣਂ ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਂ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਤੇਨਾਹ “**ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਤ੍ਥਾਯਾ**”ਤਿ। ਆਸਵਾ ਏਤ੍ਥ ਖੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਖੇਪੇਤਿ ਪਾਪਧਮ੍ਮੇਤਿ **ਖਯੋ,** ਮਗ੍ਗੋ। ਸੋ ਪਨ ਪਾਪਕ੍ਖਯੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯੇਨ ਵਿਨਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ‘‘ਖਯੇ ਞਾਣ’’ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਖਯਗ੍ਗਹਣੇਨ ਆਸਵਕ੍ਖਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਖਯੇ ਞਾਣ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਸਮਿਤਪਾਪੋ ਸਮਣੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਸਵਾਨਂ ਖੀਣਤ੍ਤਾ ਸਮਣੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਾ ਸਮਣੋ ਹੋਤੀਤਿ ਏਤ੍ਥ ਫਲ**”ਨ੍ਤਿ। ਆਸਵਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤੋ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਤੋ ਸੁਵਿਦੂਰਵਿਦੂਰੋਤਿ ‘‘ਆਰਾ ਸੋ ਆਸਵਕ੍ਖਯਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਸਵਕ੍ਖਯਪਦਂ ਵਿਸਙ੍ਖਾਰਾਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਆਸਵਕ੍ਖਯਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਭਙ੍ਗੋ**ਤਿ ਆਸਵਾਨਂ ਖਣਨਿਰੋਧੋ ‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ।

“**ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖ**”ਨ੍ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। “**ਏਤ੍ਤਕਂ ਦੁਕ੍ਖ**”ਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛਿਜ੍ਜਗ੍ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। “**ਨ ਇਤੋ ਭਿਯ੍ਯੋ**”ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸੇਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਤੇਨਾਹ “**ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਰਸਲਕ੍ਖਣਪਟਿਵੇਧੇਨਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨੇਨ, ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੋਤਿ ਚ। ਯਥਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਞਾਣੇ ਪਵਤ੍ਤੇ ਪਚ੍ਛਾ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸਰੂਪਾਦਿਪਰਿਚ੍ਛੇਦੇ ਸਮ੍ਮੋਹੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਥਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ “**ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ**”ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਸਮੁਦੇਤਿ ਏਤਸ੍ਮਾਤਿ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯੋ, ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਸ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਯਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਰਣਭੂਤਂ ਆਗਮ੍ਮ, ‘‘ਪਤ੍ਵਾ’’ਤਿ ਚ ਤਦੁਭਯਵਤੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਸ੍ਸ ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਯਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਾ ਪਾਪੁਣਨਹੇਤੁ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਤੇ ਵਾ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ,** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਸ੍ਸ। **ਸਮ੍ਪਾਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਛਿਕਰਣਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਪਾਪਕਂ।

ਕਿਲੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਆਸਵਸਙ੍ਖਾਤਕਿਲੇਸਵਸੇਨ। ਯਸ੍ਮਾ ਆਸਵਾਨਂ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚਪਰਿਯਾਯੋ ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ, ਸੇਸਸਚ੍ਚਾਨਞ੍ਚ ਤਂਸਮੁਦਯਾਦਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਪਰਿਯਾਯਤੋ**”ਤਿ। ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਚ੍ਚਾਨੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਆਸਵਾਨਂਯੇਵ ਚੇਤ੍ਥ ਗਹਣਂ ‘‘ਆਸਵਾਨਂ ਖਯਞਾਣਾਯਾ’’ਤਿ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ‘‘ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੮; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੩੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੯) ਆਸਵਵਿਮੁਤ੍ਤਿਸੀਸੇਨੇਵ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਇਦਂ ਦੁਕ੍ਖਨ੍ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਪਜਾਨਾਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਿਸ੍ਸਕਮਗ੍ਗੋ ਇਧ ਕਥਿਤੋਤਿ “**ਸਹ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਕੋਟਿਪ੍ਪਤ੍ਤਂ ਮਗ੍ਗਂ ਕਥੇਸੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। “**ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ‘‘ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਇਮਿਨਾ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ। “**ਜਾਨਤੋ ਪਸ੍ਸਤੋ**”ਤਿ ਵਾ ਹੇਤੁਨਿਦ੍ਦੇਸੋਯਂ। ਜਾਨਨਹੇਤੁ ਦਸ੍ਸਨਹੇਤੁ ਕਾਮਾਸਵਾਪਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਹਿ ਸਮਾਨਕਾਲਿਕਾਨਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਪ੍ਪਚ੍ਚਯੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾ ਸਹਜਾਤਕੋਟਿਯਾ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਭਵਾਸਵਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਭਵਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਯ ਭਵਦਿਟ੍ਠਿਯਾਪਿ ਸਮਵਰੋਧੋਤਿ ਦਿਟ੍ਠਾਸਵਸ੍ਸਾਪਿ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਖੀਣਾ ਜਾਤੀਤਿਆਦੀਹਿ** ਪਦੇਹਿ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਞਾਣਸ੍ਸ। **ਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਂ।

ਯੇਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ‘‘ਕਤਮਾ ਪਨਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਾ ਕਤਾ, ਤਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਨ ਤਾਵਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ **ਨ ਤਾਵਸ੍ਸ ਅਤੀਤਾ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾ** ਮਗ੍ਗਭਾਵਨਾਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਪੁਬ੍ਬੇਵ ਖੀਣਤ੍ਤਾ**”ਤਿ। ਨ ਅਨਾਗਤਾ ਅਸ੍ਸ ਜਾਤਿ ਖੀਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਨ ਅਨਾਗਤਾ**ਤਿ ਚ ਅਨਾਗਤਭਾਵਸਾਮਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਲੇਸੇਨ ਚੋਦੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ “**ਅਨਾਗਤੇ ਵਾਯਾਮਾਭਾਵਤੋ**”ਤਿ। ਅਨਾਗਤਵਿਸੇਸੋ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਖੇਪਨੇ ਵਾਯਾਮੋਪਿ ਲਬ੍ਭਤੇਵ, ਤੇਨਾਹ “**ਯਾ ਪਨ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਚਤੁਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇਸੂ**ਤਿ ਭਵਤ੍ਤਯਗ੍ਗਹਣਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਖੀਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਜਾਤਿਂ। **ਸੋ**ਤਿ ਖੀਣਾਸਵੋ ਭਿਕ੍ਖੁ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਵਾਸੋ ਨਾਮ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ ਮਗ੍ਗਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਂ ਏਵਾਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਵੁਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਚ੍ਚੇ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਨੁਗੁਣਾ ਪਵਤ੍ਤਿ, ਇਤਰਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚ ਨੇਸਂ ਪਹਾਨਾਭਿਸਮਯਾਦਿਪਵਤ੍ਤਿ ਪਾਕਟਾ ਏਵ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਪਹਾਨਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਮਗ੍ਗੇਸੁ ਪਰਿਞ੍ਞਾਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਾਵਨਾ ਯਾਵਦੇਵ ਸਮੁਦਯਪ੍ਪਹਾਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਆਹ **"ਤੇਨ ਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਨਾ"**ਤਿ। **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਇਮੇ ਪਕਾਰਾ ਇਤ੍ਥਂ, ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਂ, ਤਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਪਕਾਰਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਬ੍ਯਾਪਾਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਯੋ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਤਿ ਆਹ **"ਏਵਂ ਸੋਲ਼ਸਕਿਚ੍ਚਭਾਵਾਯਾ"**ਤਿ। ਤੇ ਹਿ ਮਗ੍ਗਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਤੋ ਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ, ਪਰਿਞ੍ਞਾਦੀਸੁ ਚ ਪਹਾਨਮੇਵ ਪਧਾਨਂ ਤਦਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਇਤਰੇਸਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕਿਲੇਸਕ੍ਖਯਭਾਵਾਯ ਵਾ"**ਤਿ। ਪਹੀਨਕਿਲੇਸਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਵਸੇਨ ਵਾ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਇਤ੍ਥਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਤ੍ਥਭਾਵਤੋ"**ਤਿ। **ਅਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਂ। **ਇਮੇ ਪਨ** ਚਰਿਮਕਤ੍ਤਭਾਵਸਙ੍ਖਾਤਾ **ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਤਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ,** ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਪਰਿਞ੍ਞਾਮੂਲਿਕਾ ਹਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ। ਯਥਾਹ ''ਕਬਲ਼ੀਕਾਰੇ ਚੇ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਆਹਾਰੇ ਅਤ੍ਥਿ ਰਾਗੋ ਅਤ੍ਥਿ ਨਨ੍ਦੀ ਅਤ੍ਥਿ ਤਣ੍ਹਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਤਤ੍ਥ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਵਿਰੂਲ਼੍ਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ। (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੪; ਕਥਾ॰ ੨੯੬; ਮਹਾਨਿ॰ ੭) ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਛਿਨ੍ਨਮੂਲਕਾ ਰੁਕ੍ਖਾ ਵਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

੨੪੯. ਪਬ੍ਬਤਮਤ੍ਥਕੇਤਿ ਪਬ੍ਬਤਸਿਖਰੇ। ਤਞ੍ਹਿ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਸਙ੍ਕੁਚਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਬ੍ਬਤਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੋ ਵਾ ਪਦੇਸੋ **ਪਬ੍ਬਤਸਙ੍ਖੇਪੋ । ਅਨਾਵਿਲੋ**ਤਿ ਅਕਾਲੁਸਿਯੋ, ਸਾ ਚਸ੍ਸ ਅਨਾਵਿਲਤਾ ਕਦ੍ਦਮਾਭਾਵੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਕ੍ਕਦ੍ਦਮੋ"**ਤਿ। **ਸਿਪ੍ਪਿਯੋ**ਤਿ ਸੁਤ੍ਤਿਯੋ। **ਸਮ੍ਬੁਕਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਖਲਿਕਾ। **ਠਿਤਾਸੁਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਸੁਪਿ** ਗਾਵੀਸੁ। **ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਾਸੂ**ਤਿ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾਸੁ, ਇਤਰਾ ਠਿਤਾਪਿ ਨਿਸਿਨ੍ਨਾਪਿ ''ਚਰਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਸਹਚਰਣਨਯੇਨ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮੇਵ,** ਨ ਪਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਚਰਨ੍ਤਂ। **ਦ੍ਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਂ, ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਉਭਯਂ। **ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ** ਚਰਨ੍ਤਂ ਪੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਇਤਰਞ੍ਚ ਦ੍ਵਯ"**ਨ੍ਤਿ ਚ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਾਦਿਦ੍ਵਯਂ ਵਦਤਿ। ਤਞ੍ਹਿ ਚਰਤੀਤਿ। ਕਿਂ ਵਾ ਇਮਾਯ ਸਹਚਰਿਯਾਯ, ਯਥਾਲਾਭਗ੍ਗਹਣਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਸਕ੍ਖਰਕਥਲਸ੍ਸ ਹਿ ਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਨ੍ਤਿ। ਸਿਪ੍ਪਿਸਮ੍ਬੁਕਸ੍ਸ ਮਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਵਸੇਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਮ੍ਪਿ ਚਰਨ੍ਤਂ ਪੀਤਿ ਯੋਜਨਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ।

ਤੇਸਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਞਾਣਾਨਂ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਵਿਭਾਗੇ, ਤੇਸੁ ਵਾ ਞਾਣੇਸੁ। ਭੂਮਿਭੇਦਤੋ, ਕਾਲਭੇਦਤੋ, ਸਨ੍ਤਾਨਭੇਦਤੋ ਚਾਤਿ **ਸਤ੍ਤਵਿਧਾਰਮ੍ਮਣਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣਂ। "ਰੂਪਾਯਤਨਮਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਮ੍ਮਿਯਮਾਨੇ ਮਨੋਮਯੇ ਕਾਯੇ ਰੂਪਾਯਤਨਮੇਵਾਰਬ੍ਭ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਗਨ੍ਧਾਯਤਂ ਆਦੀਨਂ ਅਭਾਵਤੋ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਕਲਾਪੋ ਗਨ੍ਧਾਯਤਂ ਆਦਿਰਹਿਤੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਪਰਿਨਿਪ੍ਫਨ੍ਨਮੇਵ ਨਿਮ੍ਮਿਤਰੂਪਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਪਰਿਤ੍ਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਆਸਵਕ੍ਖਯਞਾਣਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣਮੇਵ ਸਮਾਨਂ ਪਰਿਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਮਾਣਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਬਹਿਦ੍ਧਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਅਤੀਤਤ੍ਤਿਕਵਸੇਨ ਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਅਪ੍ਪਮਾਣਬਹਿਦ੍ਧਾਨਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾਰਮ੍ਮਣ"**ਨ੍ਤਿ। ਕੂਟੋ ਵਿਯ ਕੂਟਾਗਾਰਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਦੇਸਨਾਯ ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਉਤ੍ਤਮਙ੍ਗਭੂਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨਾ"**ਤਿ। **ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ**ਤਿ ਤਿਤ੍ਥਕਰਮਤਹਰਵਿਭਾਵਿਨਿਂ ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਦ੍ਧਂਸਿਨਿਂ ਤਿਵਿਧਸੀਲਾਲਙ੍ਕਤਂ ਪਰਮਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਦੀਪਨਿਂ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਦਿਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਵਿਭੂਸਿਤਂ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧਮਹਾਸਾਮਞ੍ਞਫਲਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਂ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਦੇਸਨਂ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ।

ਅਜਾਤਸਤ੍ਤੁਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੦. ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਨ੍ਤਿ ਆਦਿਞ੍ਚ ਮਜ੍ਝਞ੍ਚ ਪਰਿਯੋਸਾਨਞ੍ਚ। **ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ** ਸਗਾਰਵਂ। **ਆਰਦ੍ਧਂ** ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ।

ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਾ ਵਿਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਖਯੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ''ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੇ ਪਠਮੇ ਯਾਮੇ''ਤਿ ਉਪਰਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤਤਰੋ ਮਨੋਰਮੋ, ਤਾਦਿਸੋ ਚ ਸੁਨ੍ਦਰੋ ਭਦ੍ਦਕੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸੁਨ੍ਦਰੇ ਦਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। **ਕੋ**ਤਿ ਦੇਵਨਾਗਯਕ੍ਖਗਨ੍ਧਬ੍ਬਾਦੀਸੁ ਕੋ ਕਤਮੋ। **ਮੇ**ਤਿ ਮਮ। **ਪਾਦਾਨੀ**ਤਿ ਪਾਦੇ। **ਇਦ੍ਧਿਯਾ**ਤਿ ਇਮਾਯ ਏਵਰੂਪਾਯ ਦੇਵਿਦ੍ਧਿਯਾ। **ਯਸਸਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਦਿਸੇਨ ਪਰਿਵਾਰੇਨ, ਪਰਿਜਨੇਨ ਚ। **ਜਲ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਜ੍ਜੋਤਮਾਨੋ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਕਨ੍ਤੇਨ ਕਮਨੀਯੇਨ ਅਭਿਰੂਪੇਨ। **ਵਣ੍ਣੇਨਾ**ਤਿ ਛਵਿਵਣ੍ਣੇਨ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਨਿਭਾਯ। **ਸਬ੍ਬਾ ਓਭਾਸਯਂ ਦਿਸਾ**ਤਿ ਦਸਪਿ ਦਿਸਾ ਪਭਾਸੇਨ੍ਤੋ ਚਨ੍ਦੋ ਵਿਯ, ਸੂਰਿਯੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕੋਭਾਸਂ ਏਕਾਲੋਕਂ ਕਰੋਨ੍ਤੋਤਿ ਗਾਥਾਯ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਰੂਪੇ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਰੂਪੇ ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਰੂਪੇ।

''ਚੋਰੋ ਚੋਰੋ, ਸਪ੍ਪੋ ਸਪ੍ਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਭਯੇ ਆਮੇਡਿਤਂ,** ''ਵਿਜ੍ਝ ਵਿਜ੍ਝ, ਪਹਰ ਪਹਰਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਧੇ,** ''ਸਾਧੁ ਸਾਧੂਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੨੭; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੨੭; ੩.੩੫; ੫.੧੦੦੫) **ਪਸਂਸਾਯਂ,** ''ਗਚ੍ਛ ਗਚ੍ਛ, ਲੁਨਾਹਿ ਲੁਨਾਹੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਤੁਰਿਤੇ,** ''ਆਗਚ੍ਛ ਆਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਕੋਤੂਹਲੇ,** ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਬੁ॰ ਵਂ॰ ੪੪) **ਅਚ੍ਛਰੇ** , ''ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ ਅਭਿਕ੍ਕਮਥਾਯਸ੍ਮਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੧੧) **ਹਾਸੇ,** ''ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕ ਕਹਂ ਏਕਪੁਤ੍ਤਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੬੩) **ਸੋਕੇ,** ''ਅਹੋ ਸੁਖਂ ਅਹੋ ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਉਦਾ॰ ੨੦; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੦੫; ਚੂਲ਼ਵ॰ ੩੩੨) **ਪਸਾਦੇ। ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਗਰਹਾਅਸਮ੍ਮਾਨਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਤਤ੍ਥ ''ਪਾਪੋ ਪਾਪੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਗਰਹਾਯਂ,** ''ਅਭਿਰੂਪਕ ਅਭਿਰੂਪਕਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ **ਅਸਮ੍ਮਾਨੇ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਨਯਿਦਂ ਆਮੇਡਿਤਵਸੇਨ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਥਦ੍ਵਯਵਸੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ ''ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਅਪੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਨਪੁਂਸਕਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਭਗਵਤੋ ਵਚਨਂ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਦੇਸਨਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਤ੍ਥਮਤ੍ਤਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਏਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਤ੍ਥਵਸੇਨੇਤ੍ਥ ਲਿਙ੍ਗਵਿਭਤ੍ਤਿਪਰਿਣਾਮੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਦੁਤਿਯਪਦੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਦੋਸਨਾਸਨਤੋ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਕਿਲੇਸਵਿਧਮਨਤੋ। **ਗੁਣਾਧਿਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣਾਨਂ ਸਮ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਯੇ ਗੁਣੇ ਦੇਸਨਾ ਅਧਿਗਮੇਤਿ, ਤੇਸੁ ਪਧਾਨਭੂਤਾ ਦਸ੍ਸੇਤਬ੍ਬਾਤਿ ਤੇ ਪਧਾਨਭੂਤੇ ਤਾਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਦ੍ਧਾਜਨਨਤੋ ਪਞ੍ਞਾਜਨਨਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਦ੍ਧਾਪਮੁਖਾ ਹਿ ਲੋਕਿਯਾ ਗੁਣਾ ਪਞ੍ਞਾਪਮੁਖਾ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾ। ਸੀਲਾਦਿਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਾਤ੍ਥਤੋ।** ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ **ਸਬ੍ਯਞ੍ਜਨਤੋ।** ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਉਤ੍ਤਾਨਪਦਤੋ।** ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਦੁਬ੍ਬਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਗਮ੍ਭੀਰਤ੍ਥਤੋ।** ਸਿਨਿਦ੍ਧਮੁਦੁਮਧੁਰਸਦ੍ਦਪਯੋਗਤਾਯ **ਕਣ੍ਣਸੁਖਤੋ।** ਵਿਪੁਲਵਿਸੁਦ੍ਧਪੇਮਨੀਯਤ੍ਥਤਾਯ **ਹਦਯਙ੍ਗਮਤੋ।** ਮਾਨਾਤਿਮਾਨਵਿਧਮਨੇਨ **ਅਨਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਤੋ।** ਥਮ੍ਭਸਾਰਮ੍ਭਨਿਮ੍ਮਦ੍ਦਨੇਨ **ਅਪਰਵਮ੍ਭਨਤੋ।** ਹਿਤਾਧਿਪ੍ਪਾਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਰੇਸਂ ਰਾਗਪਰਿਲ਼ਾਹਾਦਿਵੂਪਸਮਨੇਨ ਚ **ਕਰੁਣਾਸੀਤਲਤੋ।** ਕਿਲੇਸਨ੍ਧਕਾਰਵਿਧਮਨੇਨ **ਪਞ੍ਞਾਵਦਾਤਤੋ।** ਕਰਵੀਕਰੁਤਮਞ੍ਜੁਤਾਯ **ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤੋ।** ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਾਵਿਰੁਦ੍ਧਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤੋ।** ਆਪਾਥਰਮਣੀਯਤਾਯ ਏਵ **ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ।** ਵਿਮਦ੍ਦਕ੍ਖਮਤਾਯ, ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਤਾਯ ਚ **ਵੀਮਂਸਿਯਮਾਨਹਿਤਤੋ। ਏਵਮਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਸਂਸਾਰਚਕ੍ਕਨਿਵਤ੍ਤਨਤੋ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਕਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਦਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਦਪਤਿਟ੍ਠਾਪਨਤੋ, ਅਕੁਸਲਮੂਲਸਮੁਦ੍ਧਰਣਤੋ ਕੁਸਲਮੂਲਸਂਰੋਪਨਤੋ, ਅਪਾਯਦ੍ਵਾਰਪਿਧਾਨਤੋ ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਦ੍ਵਾਰਵਿਵਰਣਤੋ, ਪਰਿਯੁਟ੍ਠਾਨਵੂਪਸਮਨਤੋ ਅਨੁਸਯਸਮੁਗ੍ਘਾਟਨਤੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਅਧੋਮੁਖਂ ਠਪਿਤਂ। **ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਂ ਜਾਤਂ। **ਉਗ੍ਘਾਟੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਵਿਵਟਂ ਕਰੇਯ੍ਯ। **ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ** ''ਪੁਰਤ੍ਥਾਭਿਮੁਖੋ, ਉਤ੍ਤਰਾਭਿਮੁਖੋ ਵਾ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ਹਤ੍ਥੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੇਹਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਏਸ ਮਗ੍ਗੋ, ਏਵਂ ਗਚ੍ਛਾ''ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਯ੍ਯ। **ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ**ਤਿ ਕਾਲ਼ਪਕ੍ਖੇ ਚਾਤੁਦ੍ਦਸੀ। **ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤਂ** ਆਧੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਅਨਾਧਾਰਭੂਤਂ ਭਾਜਨਂ ਆਧਾਰਭਾਵਾਪਾਦਨਵਸੇਨ **ਉਕ੍ਕੁਜ੍ਜੇਯ੍ਯ।** ਅਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਅਭਿਮੁਖਤ੍ਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾਮੁਖਜਾਤਤਾਯ **ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਵਿਮੁਖਂ** ਅਧੋਮੁਖਟ੍ਠਪਿਤਤਾਯ **ਅਸਦ੍ਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਯਥਾਸਙ੍ਖ੍ਯਂ। ਕਾਮਂ ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਯੋ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕਾ ਨੀਵਰਣਭਾਵਤੋ, ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਨ ਸਵਿਸੇਸਂ ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਿਕਾ ਸਤ੍ਤੇ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸਨਵਸੇਨਾਤਿ

ਆਹ “**ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਗਹਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਪਰਮਾਹਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਜ੍ਜਂ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ। ਸਬ੍ਬੋ ਅਪਾਯਗਾਮਿਮਗ੍ਗੋ **ਕੁਮ੍ਮਗ੍ਗੋ** ਕੁਚ੍ਛਿਤੋ ਮਗ੍ਗੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨਂ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਆਦਯੋ ਅਟ੍ਠ ਮਿਚ੍ਛਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਮਿਚ੍ਛਾਮਗ੍ਗਾ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਤਦੁਭਯਪਟਿਪਕ੍ਖਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ “**ਸਗ੍ਗਮੋਕ੍ਖਮਗ੍ਗਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੇਨਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਪ੍ਪਿਆਦਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋ ਪਦੀਪੋ ਨ ਤਥਾ ਉਜ੍ਜਲੋ, ਯਥਾ ਤੇਲਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਯੋਤਿ **ਤੇਲਪਜ੍ਜੋਤ**-ਗ੍ਗਹਣਂ। **ਏਤੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਏਤੇਹਿ ਨਿਕ੍ਕੁਜ੍ਜਿਤੁਕ੍ਕੁਜ੍ਜਨਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨਵਿਵਰਣਾਦਿਉਪਮੋਪਮਿਤਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ, ਏਤੇਹਿ ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਨਾਨਾਵਿਧਕੁਹਨਲਪਨਾਦਿਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਿਵਿਧਮਨਾਦਿਵਿਭਾਵਨਪਰਿਯਾਯੇਹਿ। ਤੇਨਾਹ “**ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯੇਨ ਧਮ੍ਮੋ ਪਕਾਸਿਤੋ**”ਤਿ।

ਪਸਨ੍ਨਕਾਰਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਸਕ੍ਕਾਰਂ। **ਸਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਸਰਣਂ, ਤੇਨਾਹ “**ਪਰਾਯਣ**”ਨ੍ਤਿ। ਪਰਾਯਣਭਾਵੋ ਚ ਅਨਤ੍ਥਨਿਸੇਧਨੇਨ, ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਟਿਪਾਦਨੇਨ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਅਘਸ੍ਸ ਤਾਤਾ, ਹਿਤਸ੍ਸ ਚ ਵਿਧਾਤਾ**”ਤਿ। **ਅਘਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਤੋਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਪਾਪਤੋਤਿ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ, ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਨਾਯਂ **ਗਮੁ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨੀ-ਸਦ੍ਦਾਦਯੋ ਵਿਯ ਦ੍ਵਿਕਮ੍ਮਕੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਥਾ ‘‘ਅਜਂ ਗਾਮਂ ਨੇਤੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ‘‘ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ‘‘ਸਰਣਨ੍ਤਿ ਗਚ੍ਛਾਮੀ’’ਤਿ ਪਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ। ਇਤਿ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਲੁਤ੍ਤਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੋ। ਤਸ੍ਸ ਚਾਯਮਤ੍ਥੋ। ਗਮਨਞ੍ਚ ਤਦਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਭਜਨਂ ਜਾਨਨਂ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਮਿਨਾ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ “**ਭਜਾਮੀ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਪਚ੍ਛਿਮਂ ਅਤ੍ਥਵਚਨਂ, **ਭਜਨਂ** ਵਾ ਸਰਣਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਂ, **ਸੇਵਨਂ** ਸਨ੍ਤਿਕਾਵਚਰਤਾ, **ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਂ** ਵਤ੍ਤਪਟਿਵਤ੍ਤਕਰਣੇਨ ਉਪਟ੍ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਨਞ੍ਞਸਰਣਤਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। “**ਗਚ੍ਛਾਮੀ**”ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਬੁਜ੍ਝਾਮੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਕਥਂ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਆਹ “**ਯੇਸਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ।

“**ਅਧਿਗਤਮਗ੍ਗੇ ਸਚ੍ਛਿਕਤਨਿਰੋਧੇ**”ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯੇਨਾਪਿ ਫਲਟ੍ਠਾ ਏਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾਤਿ ਤੇ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਮਾਨੇ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਨੁ ਚ ਕਲ੍ਯਾਣਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋਪਿ ‘‘ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ’’ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ? ਕਿਞ੍ਚਾਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਪਨ ਮਗ੍ਗਟ੍ਠਾ ਏਵ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਾ, ਨ ਇਤਰੋ ਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤੇ ਏਵ ਵੁਤ੍ਤਾ “**ਅਪਾਯੇਸੁ ਅਪਤਮਾਨੇ ਧਾਰੇਤੀ**”ਤਿ। ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੇਨ ਹਿ ਅਪਾਯਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸਮ੍ਭਵੋ । **ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ‘‘ਯਾਵਤਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ ਅਸਙ੍ਖਤਾ ਵਾ, ਵਿਰਾਗੋ ਤੇਸਂ ਅਗ੍ਗਂ ਅਕ੍ਖਾਯਤੀ’’ਤਿ (ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪) ਸੁਤ੍ਤਪਦਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, “**ਵਿਤ੍ਥਾਰੋ**”ਤਿ ਵਾ ਇਮਿਨਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ** ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ, **ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ** ਤਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿਹੇਤੁਤਾਯਾਤਿ ਉਭਯਮੇਵ ਨਿਪ੍ਪਰਿਯਾਯੇਨ ‘‘ਧਮ੍ਮੋ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਨਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਲਭਿਤ੍ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਤਦਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ। ਤਥਾਪਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਰਿਯਫਲਾਨਂ ‘‘ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਅਵੂਪਸਨ੍ਤਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਤੋ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਂ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਤਾਯ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਨੁਗੁਣਤਾਯ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਪਰਿਯੋਸਾਨਤਾਯ ਚ, ਪਰਿਯਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਨ ‘‘ਨਿਯ੍ਯਾਨਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸਮਧਿਗਮਨਹੇਤੁਤਾਯਾ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਧਮ੍ਮਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤਿ ਏਵ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਾਠਾਰੂਲ਼੍ਹੋ ਏਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਨ ਕੇਵਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

‘‘ਕਾਮਰਾਗੋ ਭਵਰਾਗੋ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਰਾਗੋ ਵਿਰਜ੍ਜਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਰਾਗਵਿਰਾਗੋਤਿ ਮਗ੍ਗੋ ਕਥਿਤੋ।** ਏਜਾਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਤਣ੍ਹਾਯ, ਅਨ੍ਤੋਨਿਜ੍ਝਾਨਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ ਸੋਕਸ੍ਸ ਚ ਤਦੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਰਿਕ੍ਖੀਣਤ੍ਤਾ **ਅਨੇਜਂ ਅਸੋਕਨ੍ਤਿ ਫਲਂ ਕਥਿਤਂ। ਅਪ੍ਪਟਿਕੂਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰੋਧਦੀਪਨਤੋ ਕੇਨਚਿ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ, ਇਟ੍ਠਂ ਪਣੀਤਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਗੁਣਰੂਪੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਤ੍ਤਾ, ਪਕਟ੍ਠਗੁਣਵਿਭਾਵਨਤੋ ਵਾ **ਪਗੁਣਂ।** ਯਥਾਹ ‘‘ਵਿਹਿਂਸਸਞ੍ਞੀ ਪਗੁਣਂ ਨ ਭਾਸਿਂ, ਧਮ੍ਮਂ ਪਣੀਤਂ ਮਨੁਜੇਸੁ ਬ੍ਰਹ੍ਮੇ’’ਤਿ। (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੩੯; ਮਹਾਵ॰ ੯) ਸਬ੍ਬਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਙ੍ਘਾਤੇਨਾਤਿ ‘‘ਯਾਯਂ ਦਿਟ੍ਠਿ ਅਰਿਯਾ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾ ਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯਾਯ, ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਦਿਟ੍ਠਿਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੪; ਮ॰ ਨਿ॰ ੪.੯੨; ੩.੫੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ, ‘‘ਯਾਨਿ ਤਾਨਿ

ਸੀਲਾਨਿ ਅਖਣ੍ਡਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਦ੍ਦਾਨਿ ਅਸਬਲਾਨਿ ਅਕਮ੍ਮਾਸਾਨਿ ਭੁਜਿਸ੍ਸਾਨਿ ਵਿਞ੍ਞੁਪ੍ਪਸਤ੍ਥਾਨਿ ਅਪਰਾਮਟ੍ਠਾਨਿ ਸਮਾਧਿਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਾਨਿ , ਤਥਾਰੂਪੇਹਿ ਸੀਲੇਹਿ ਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞਗਤੋ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੨੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੯੨; ੩.੫੪; ਅ॰ ਨਿ॰ ੬.੧੧; ਪਰਿ॰ ੨੭੪) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਸੀਲਾਨਞ੍ਚ ਸਂਹਤਭਾਵੇਨ, ਦਿਟ੍ਠਿਸੀਲਸਾਮਞ੍ਞੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਂਹਤੋ**ਤਿ ਘਟਿਤੋ, ਸਮੇਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਰਿਯਪੁਗ੍ਗਲਾ ਹਿ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਦੂਰੇ ਠਿਤਾਪਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣਸਾਮਗ੍ਗਿਯਾ ਸਂਹਤਾ ਏਵ । **ਅਟ੍ਠ ਚ ਪੁਗ੍ਗਲਧਮ੍ਮਦਸਾ ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਪੁਰਿਸਯੁਗਵਸੇਨ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਅਟ੍ਠੇਵ ਅਰਿਯਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਾਵਿਤਾਯ ਧਮ੍ਮਦਸਾ। ਤੀਣਿ ਵਤ੍ਥੂਨਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਗਮਨੇਨ, ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਮਨੇਨ ਚ **ਤੀਣਿ ਸਰਣਗਮਨਾਨਿ। ਪਟਿਵੇਦੇਸੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਹਦਯਗਤਂ ਵਾਚਾਯ ਪਵੇਦੇਸਿ।

ਸਰਣਗਮਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਵਿਸਯਪ੍ਪਭੇਦਫਲਸਂਕਿਲੇਸਭੇਦਾਨਂ ਵਿਯ ਕਤ੍ਤੁ ਚ ਵਿਭਾਵਨਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਯ ਹੋਤੀਤਿ **"ਸਰਣਗਮਨੇਸੁ ਕੋਸਲ੍ਲਤ੍ਥਂ ਸਰਣਂ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸੇਵ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵੋਦਾਨਂ ਨ ਗਹਿਤਂ, ਨਨੁ ਵੋਦਾਨਵਿਭਾਵਨਾਪਿ ਤਤ੍ਥ ਕੋਸਲ੍ਲਾਵਹਾਤਿ? ਸਚ੍ਚਮੇਤਂ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਕਿਲੇਸਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ ਦੀਪਿਤਂ ਹੋਤੀਤਿ ਨ ਗਹਿਤਂ। ਯਾਨਿ ਹਿ ਨੇਸਂ ਸਂਕਿਲੇਸਕਾਰਣਾਨਿ ਅਞ੍ਞਾਣਾਦੀਨਿ, ਤੇਸਂ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨੇਨ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨੇਨ ਵੋਦਾਨਂ ਹੋਤੀਤਿ। ਹਿਂਸਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਰ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਵਸੇਨੇਤਂ ਪਦਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ''ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਪਨ ਹਿਂਸਨਂ ਕੇਸਂ ਕਥਂ ਕਸ੍ਸ ਵਾਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤੋ **"ਸਰਣਗਤਾਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਭਯ**ਨ੍ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਯਂ। **ਸਨ੍ਤਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਤ੍ਰਾਸਂ ਤੇਨੇਵ ਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਦੁਕ੍ਖ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਯਿਕਦੁਕ੍ਖਂ। **ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਕਿਲੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਗ੍ਗਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਪਰਤੋ ਫਲਕਥਾਯਂ ਆਵਿਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ।

ਏਵਂ ਅਵਿਸੇਸਤੋ ਸਰਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਹਿਤੇ ਪਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ ''ਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸੀਲਾ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਵਿਹਰਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੬੪, ੬੯) ਅਤ੍ਥੇ ਨਿਯੋਜਨੇਨ। **ਅਹਿਤਾ ਚ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨਾ**ਤਿ। ''ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਸ੍ਸ ਖੋ ਪਾਪਕੋ ਵਿਪਾਕੋ, ਪਾਪਕਂ ਅਭਿਸਮ੍ਪਰਾਯ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਆਦੀਨਵਦਸ੍ਸਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਨਿਵਤ੍ਤਨੇਨ। **ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀ**ਤਿ ਹਿਤਾਹਿਤੇਸੁ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਕਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਕਰਣੇਨ ਵਿਨਾਸੇਤਿ। ਭਵਕਨ੍ਤਾਰਾ ਉਤ੍ਤਾਰਣੇਨ ਮਗ੍ਗਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਇਤਰੋ ਅਸ੍ਸਾਸਦਾਨੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਕਾਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਦਾਨਵਸੇਨ ਪੂਜਾਵਸੇਨ ਚ ਉਪਨੀਤਾਨਂ ਸਕ੍ਕਾਰਾਨਂ। ਵਿਪੁਲਫਲਪਟਿਲਾਭਕਰਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਯਂ ਹਿਂਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ, ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਇਮਿਨਾਪਿ ਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਕਾਰਣੇਨ।

''ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ, ਸ੍ਵਾਕ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ, ਸੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਙ੍ਘੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸਾਦੋ ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ, ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਗਰੁ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਗ੍ਗਰੁ ਤਬ੍ਭਾਵੋ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ, ਤਪ੍ਪਸਾਦੋ ਚ ਤਗ੍ਗਰੁਤਾ ਚ ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾ, ਤਾਹਿ **ਤਪ੍ਪਸਾਦਤਗ੍ਗਰੁਤਾਹਿ।** ਵਿਧੂਤਦਿਟ੍ਠਿਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਸਮ੍ਮੋਹਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯਾਦਿਤਾਯ **ਵਿਹਤਕਿਲੇਸੋ।** ਤਦੇਵ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਪਰਾਯਣਂ ਪਰਾਗਤਿ ਤਾਣਂ ਲੇਣਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਸਰਣਗਮਨਂ** ਸਰਣਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ। **ਤਂਸਮਙ੍ਗੀ**ਤਿ ਤੇਨ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। **ਏਵਂ ਉਪੇਤੀ**ਤਿ ਭਜਤਿ ਸੇਵਤਿ ਪਯਿਰੁਪਾਸਤਿ, ਏਵਂ ਵਾ ਜਾਨਾਤਿ ਬੁਜ੍ਝਤੀਤਿ ਏਵਮਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਤ੍ਥ ਚ **ਪਸਾਦ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਮਾਹ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਸਾਦਪ੍ਪਧਾਨਂ। **ਗਰੁਤਾ**ਗਹਣੇਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਂ। ਅਰਿਯਾ ਹਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯਂ ਗੁਣਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਪਾਸਾਣਚ੍ਛਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਪ੍ਪਸਾਦੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਿਗਤਕਿਲੇਸੋ, ਤਗ੍ਗਰੁਤਾਯ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨਾਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ ਅਗਾਰਵਕਰਣਹੇਤੂਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਤਗ੍ਗਤਿਕਤਾਤਿ ਤਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਮ੍ਪਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਅਵਿਸੇਸੇਨ ਵਾ ਪਸਾਦਗਰੁਤਾ ਜੋਤਿਤਾਤਿ **ਪਸਾਦ**ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਅਵੇਚ੍ਚਪ੍ਪਸਾਦਸ੍ਸ ਇਤਰਸ੍ਸ ਚ ਗਹਣਂ, ਤਥਾ **ਗਰੁਤਾ**ਗਹਣੇਨਾਤਿ ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਉਭਯਂ ਸਰਣਗਮਨਂ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਇਜ੍ਝਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। “**ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਚਤੁਸਚ੍ਚਾਧਿਗਮੋ ਏਵ ਲੋਕੁੱਤਰਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਮ੍ਮੋ ਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮੋ ਭਾਵਨਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਿਯਮਾਨੋਯੇਵ ਸਰਣਗਮਨਤ੍ਥੰ ਸਾਧੇਤਿ। ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਾ ਪਨ ਸਾਵਕਗੋਚਰਭੂਤਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ, ਤਥਾ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਗੁਣਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਸਕਲੇਪਿ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਇਜ੍ਝਤੀ**”ਤਿ। ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਞ੍ਚ ਸਹੇਵ ਇਜ੍ਝਤਿ, ਨ ਲੋਕਿਯੰ ਵਿਯ ਪਤਿਪਾਟਿਯਾ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯੇ ਪਨ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਨ ਸਰਣਗਮਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਵੱਤਤਿ। ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਧਿਗਤੱਤਾ ਪਨ ਅਧਿਗਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਏਕਚ੍ਚਾਨੰ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਦੀਨੰ ਲੋਕਿਯਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ ਵਿਯਾ’’ਤਿ, ਤੇਸੰ ਲੋਕਿਯਮੇਵ ਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਯਾ, ਨ ਲੋਕੁੱਤਰੰ, ਤਞ੍ਚ ਅਯੁੱਤੰ ਦੁਵਿਧਸ੍ਸਾਪਿ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬੱਤਾ।

ਤਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ। **ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ** ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਭਗਵਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ। **ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁੱਤਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਤਿ ਬੁਦ੍ਧਸੁਬੁਦ੍ਧਤੰ, ਧਮ੍ਮਸੁਧਮ੍ਮਤੰ, ਸਙ੍ਘਸੁਪ੍ਪਟਿਪੱਤਿਞ੍ਚ ਲੋਕਿਯਾਵਬੋਧਵਸੇਨੇਵ ਸਮ੍ਮਾ ਞਾਯੇਨ ਦਸ੍ਸਨਤੋ। “**ਸਦ੍ਧਾਮੂਲਿਕਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**”ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਦ੍ਧੂਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਯਥਾਵੁੱਤਲਕ੍ਖਣਾ ਪਞ੍ਞਾ ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ “**ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਵੁੱਚਤੀ**”ਤਿ। ਦਿਟ੍ਠਿ ਏਵ ਅੱਤਨੋ ਪੱਚਯੇਹਿ ਉਜੁ ਕਰੀਯਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਿਟ੍ਠਿ ਵਾ ਉਜੁ ਕਰੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ,** ਤਥਾ ਪਵੱਤੋ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਪ੍ਪਵੱਤੋ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦੋ’’ਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਸਮੱਤਿਤੰ ਹੋਤਿ। ਸਦ੍ਧਾਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਗ੍ਗਹਣੰ ਪਨ ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਤਪ੍ਪਧਾਨਤਾਯਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। “**ਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਮਾਤਾਦੀਹਿ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤਦਾਰਕਾਦੀਨੰ ਵਿਯ ਞਾਣਵਿਪ੍ਪਯੁੱਤੰ ਸਰਣਗਮਨੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, “**ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਞਾਣਸਮ੍ਪਯੁੱਤੰ ਸਰਣਗਮਨੰ। **ਤਯਿਦੰ** ਲੋਕਿਯੰ ਸਰਣਗਮਨੰ। ਅੱਤਾ ਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਯਤਿ ਅਪ੍ਪੀਯਤਿ ਪਰਿੱਚਜੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅੱਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨੰ,** ਯਥਾਵੁੱਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮੰ। ਤੰ ਰਤਨੱਤਯੰ ਪਰਾਯਣੰ ਪਟਿਸਰਣੰ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣੋ, ਪੁਗ੍ਗਲੋ, ਚਿੱਤੁਪ੍ਪਾਦੋ ਵਾ। ਤਸ੍ਸ ਭਾਵੋ **ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾ,** ਯਥਾਵੁੱਤੰ ਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਮੇਵ। ‘‘ਸਰਣ’’ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੰ ਅਨ੍ਤੇਵਾਸਿਕਭਾਵੰ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਸਿਸ੍ਸਭਾਵੂਪਗਮਨੰ।** ਸਰਣਗਮਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨੇਵ ਪਣਿਪਤਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਣਿਪਾਤੋ।** ਸਬ੍ਬੱਤ੍ਥ ਯਥਾਵੁੱਤਦਿਟ੍ਠਿਜੁਕਮ੍ਮਵਸੇਨੇਵ ਅੱਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅੱਤਪਰਿੱਚਜਨਨ੍ਤਿ ਸੰਸਾਰਦੁਕ੍ਖਨਿੱਤ੍ਥਰਣੱਤ੍ਥੰ ਅੱਤਨੋ ਅੱਤਭਾਵਸ੍ਸ ਪਰਿੱਚਜਨੰ। ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨੰ ਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਵਧਾਰਣੰ ਅੱਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਸੁਪਿ ਤੱਤ੍ਥ ਤੱਤ੍ਥ ਵੱਤਬ੍ਬੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਦਞ੍ਞਨਿਵੱਤਨੰ ਕਤੰ ਹੋਤਿ।

ਏਵੰ ਅੱਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦੀਨਿ ਏਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਪਰੇਹਿਪਿ ਪਕਾਰੇਹਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਅਪਿਚਾ**”ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧੰ, ਤੇਨ ਪਰਿਯਾਯਨ੍ਤਰੇਹਿਪਿ ਅੱਤਸਨ੍ਨਿਯ੍ਯਾਤਨਾਦਿ ਕਤਮੇਵ ਹੋਤਿ ਅੱਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਭਿਨ੍ਨੱਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਆਲ਼ਵਕਾਦੀਨ**ਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸੱਦੇਨ ਸਾਤਾਗਿਰਹੇਮਵਤਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਨਨੁ ਚੇਤੇ ਆਲ਼ਵਕਾਦਯੋ ਮਗ੍ਗੇਨੇਵ ਆਗਤਸਰਣਗਮਨਾ, ਕਥੰ ਤੇਸੰ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਸਰਣਗਮਨੰ ਵੁੱਤਨ੍ਤਿ? ਮਗ੍ਗੇਨਾਗਤਸਰਣਗਮਨੇਹਿਪਿ। ‘‘ਸੋ ਅਹੰ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮਿ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤੰ’’ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪੬; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੯੪) ‘‘ਤੇ ਮਯੰ ਵਿਚਰਿਸ੍ਸਾਮ , ਗਾਮਾ ਗਾਮੰ ਨਗਾ ਨਗੰ...ਪੇ॰... ਸੁਧਮ੍ਮਤ’’ਨ੍ਤਿ, (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੮੨) ਤੇਹਿ ਤਪ੍ਪਰਾਯਣਤਾਕਾਰਸ੍ਸ ਪਵੇਦਿਤੱਤਾ ਤਥਾ ਵੁੱਤੰ।

ਸੋ ਪਨੇਸ ਞਾਤਿ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਤਿਵਸੇਨ, ਭਯਵਸੇਨ, ਆਚਰਿਯਵਸੇਨ, ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਵਸੇਨਾਤਿ ਪੱਚੇਕੰ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। ਤਤ੍ਥ **ਞਾਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵਵਸੇਨ। ਏਵੰ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਹੇਤੁਕੇਨ ਪਣਿਪਾਤੇਨ। **ਇਤਰੇਹੀ**ਤਿ ਞਾਤਿਭਾਵਾਦਿਵਸਪ੍ਪਵੱਤੇਹਿ ਤੀਹਿ ਪਣਿਪਾਤੇਹਿ। ‘‘ਇਤਰੇਹੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁੱਤਮਤ੍ਥੰ ਵਿੱਤ੍ਥਾਰਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਤਸ੍ਮਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। **ਵਨ੍ਦਤੀ**ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ। **ਏਵਰੂਪ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ। ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਞ੍ਹਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਵਾ ਅਨੁਸਾਸਨਿੰ ਪੱਚਾਸਿਸਨ੍ਤੋ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਣਿਪਾਤਮੇਵ ਕਰੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਸਰਣਗਮਨਪ੍ਪਭੇਦੋਤਿ ਸਰਣਗਮਨਵਿਭਾਗੋ।

ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ ਏਵ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰੰ ਸਰਣਗਮਨਨ੍ਤਿ “**ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਾਨਿ ਵਿਪਾਕਫਲ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਬ੍ਬਦੁਕ੍ਖਕ੍ਖਯੋ**ਤਿ ਸਕਲਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ। **ਏਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨਿ, ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੰ।

ਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਅਨੁਪਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨਾਤਿ ‘‘ਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਹਣਾਦਿਵਸੇਨ। **ਅਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਤੁਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕਾਸੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਕ੍ਖੇਪੋ। ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਕਾਰਣਮੇਵ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ। **ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਭੂਮਕੇਸੁ ਸਙ੍ਖਤਸਙ੍ਖਾਰੇਸੁ ਏਕਸਙ੍ਖਾਰਮ੍ਪਿ। **ਨਿਚ੍ਚਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ‘‘ਨਿਚ੍ਚੋ’’ਤਿ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ। “**ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯਾ**”ਤਿ। ‘‘ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੀ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤਿ ਅਰੋਗੋ ਪਰੰ ਮਰਣਾ’’ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੭੬) ਏਵੰ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ ਸੁਖਤੋ ਗਾਹੰ ਸਨ੍ਧਾਯੇਤੰ ਵੁਤ੍ਤੰ । ਦਿਟ੍ਠਿਵਿਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਪਰਿਲ਼ਾਹਵੂਪਸਮਨਤ੍ਥੰ ਮਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਪਰਿਤ੍ਤਾਸਿਤੋ ਵਿਯ ਚੋਕ੍ਖਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਉਕ੍ਕਾਰਭੂਮਿੰ **ਕਞ੍ਚਿ ਸਙ੍ਖਾਰੰ ਸੁਖਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ।** ਅਤ੍ਤਵਾਰੇ ਕਸਿਣਾਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ‘‘ਸਙ੍ਖਾਰ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ “**ਕਞ੍ਚਿ ਧਮ੍ਮ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਇਮੇਸੁਪਿ ਵਾਰੇਸੁ ਚਤੁਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਭੂਮਕਵਸੇਨੇਵ ਵਾ। ਯੰ ਯਞ੍ਹਿ ਪੁਥੁਜ੍ਜਨੋ ਗਾਹਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਤੋ ਤਤੋ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਗਾਹੰ ਵਿਨਿਵੇਠੇਤਿ।

“**ਮਾਤਰ**”ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ ਜਨਿਕਾ **ਮਾਤਾ,** ਜਨਕੋ **ਪਿਤਾ,** ਮਨੁਸ੍ਸਭੂਤੋ ਖੀਣਾਸਵੋ **ਅਰਹਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ। ਕਿੰ ਪਨ ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਅਞ੍ਞੰ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯਾਤਿ? ਏਤਮ੍ਪਿ ਅਟ੍ਠਾਨੰ, ਪੁਥੁਜ੍ਜਨਭਾਵਸ੍ਸ ਪਨ ਮਹਾਸਾਵਜ੍ਜਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਅਰਿਯਸਾਵਕਸ੍ਸ ਚ ਫਲਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਧਕਚਿਤ੍ਤੇਨ ਪਦੁਟ੍ਠਚਿਤ੍ਤੋ। **ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਜੀਵਮਾਨਕਸਰੀਰੇ ਖੁਦ੍ਦਕਮਕ੍ਖਿਕਾਯ ਪਿਵਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਲੋਹਿਤੰ ਉਪ੍ਪਾਦੇਯ੍ਯ। **ਸਙ੍ਘੰ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯਾ**ਤਿ ਸਮਾਨਸੰਵਾਸਕੰ ਸਮਾਨਸੀਮਾਯੰ ਠਿਤੰ ਸਙ੍ਘੰ। ‘‘ਕਮ੍ਮੇਨ, ਉਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ, ਅਨੁਸ੍ਸਾਵਨੇਨ, ਸਲਾਕਗ੍ਗਾਹੇਨਾ’’ਤਿ (ਪਰਿ॰ ੪੫੮) ਏਵੰ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ ਭਿਨ੍ਦੇਯ੍ਯ। **ਅਞ੍ਞੰ ਸਤ੍ਥਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞੰ ਤਿਤ੍ਥਕਰੰ ‘‘ਅਯੰ ਮੇ ਸਤ੍ਥਾ’’ਤਿ ਏਵੰ ਗਣ੍ਹੇਯ੍ਯ, ਨੇਤੰ ਠਾਨੰ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਤੇ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪਾਯਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਤੇ ਬੁਦ੍ਧੰ ਸਰਣੰ ਗਤਾ ਤੰਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਅਪਾਯੰ ਨ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਦੇਵਕਾਯੰ ਪਨ ਪਰਿਪੂਰੇਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦਸਹਿ ਠਾਨੇਹੀਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ। **ਅਧਿਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤਿ। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨਾਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਰੀਸਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਭਾਗਪ੍ਪਮਾਣਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਸਙ੍ਖ੍ਯਾਨੰ ਸੁਵਣ੍ਣਪਾਤਿਰੂਪਿਯਪਾਤਿਕੰਸਪਾਤੀਨੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਰੂਪਿਯਸੁਵਣ੍ਣਹਿਰਞ੍ਞਪੂਰਾਨੰ, ਸਬ੍ਬਾਲਙ੍ਕਾਰਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਾਨੰ ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਹਤ੍ਥਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਅਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਰਥਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਧੇਨੁਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਕਞ੍ਞਾਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਪਲ੍ਲਙ੍ਕਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਯਾ ਵਤ੍ਥਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨੰ, ਅਪਰਿਮਾਣਸ੍ਸ ਚ ਖਜ੍ਜਭੋਜ੍ਜਾਦਿਭੇਦਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਸਤ੍ਤਮਾਸਾਧਿਕਾਨਿ ਸਤ੍ਤਸੰਵਚ੍ਛਰਾਨਿ ਨਿਰਨ੍ਤਰੰ ਪਵਤ੍ਤਵੇਲਾਮਮਹਾਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਸਤੰ ਸੋਤਾਪਨ੍ਨਾਨੰ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਸਕਦਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਨਾਗਾਮਿਨੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਅਰਹਤੋ, ਤਤੋ ਏਕਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ, ਤਤੋ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਦਿਨ੍ਨਦਾਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੰ, ਤਤੋ ਚਾਤੁਦ੍ਦਿਸਸਙ੍ਘੰ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਵਿਹਾਰਕਰਣੰ, ਤਤੋ ਸਰਣਗਮਨੰ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦) ਵਸੇਨ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤੰ ‘‘ਯੰ ਗਹਪਤਿ ਵੇਲਾਮੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਦਾਨੰ ਅਦਾਸਿ ਮਹਾਦਾਨੰ, ਯੋ ਚੇਕੰ ਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਪਨ੍ਨੰ ਭੋਜੇਯ੍ਯ, ਇਦੰ ਤਤੋ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੯.੨੦)। **ਵੇਲਾਮਸੁਤ੍ਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਗ੍ਗਪ੍ਪਸਾਦਸੁਤ੍ਤਾਦੀਨੰ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੩੪; ਇਤਿਵੁ॰ ੯੦) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਅਞ੍ਞਾਣੰ वਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੰ ਅਜਾਨਨੰ, ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਮੋਹੋ। ''ਬੁਦ੍ਧੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ वਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ **ਸੰਸਯੋ। ਮਿਚ੍ਛਾਞਾਣੰ** ਤਸ੍ਸ ਗੁਣਾਨੰ ਅਗੁਣਭਾवਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇਨ वਿਪਰੀਤਗ੍ਗਾਹੋ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਨਾਦਰਾਗਾਰवਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ। **ਨ ਮਹਾਜੁਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਨ ਉਜ੍ਜਲੰ, ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੰ ਅਪਰਿਯੋਦਾਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨ ਮਹਾवਿਪ੍ਫਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਲਾਰੰ। **ਸਾवਜ੍ਜੋ**ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਦਿਟ੍ਠਾਦਿवਸੇਨ ਸਦੋਸੋ, ਲੋਕਿਯਸਰਣਗਮਨੰ ਸਿਕ੍ਖਾਸਮਾਦਾਨੰ वਿਯ ਅਗ੍ਗਹਿਤਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੰ ਜੀवਿਤਪਰਿਯਨ੍ਤਮੇव ਹੋਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਖਨ੍ਧਭੇਦੇਨ ਭੇਦੋਤਿ ਆਹ "**ਅਨवਜ੍ਜੋ ਕਾਲਕਿਰਿਯਾਯਾ**"ਤਿ। ਸੋਤਿ ਅਨवਜ੍ਜੋ ਸਰਣਗਮਨਭੇਦੋ। ਸਤਿਪਿ ਅਨवਜ੍ਜਤ੍ਤੇ ਇਟ੍ਠਫਲੋਪਿ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਅਫਲੋ**"ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ? **ਅवਿਪਾਕਤ੍ਤਾ।** ਨ ਹਿ ਤੰ ਅਕੁਸਲਨ੍ਤਿ।

ਕੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਿੰਲਕ੍ਖਣੋ ਉਪਾਸਕੋਤਿ वੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ। **ਕਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਪੁਚ੍ਛਾ, ਤੇਨ ਕੇਨ ਪवਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੇਨ ਉਪਾਸਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਨਿਰੂਲ੍ਹੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਸ੍ਮਾ ਉਪਾਸਕੋਤਿ** वੁਚ੍ਚਤੀ"ਤਿ। ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯੇ ਪवਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਤਦਤ੍ਥਸ੍ਸ ਤਬ੍ਭਾवਕਾਰਣੰ। **ਕਿਮਸ੍ਸ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਕੀਦਿਸੰ ਅਸ੍ਸ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ ਸੀਲੰ, ਕਿਤ੍ਤਕੇਨ ਸੀਲੇਨਾਯੰ ਸੀਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋ ਆਜੀ**वੋਤਿ ਕੋ ਅਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀवੋ, ਸੋ ਪਨ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀवਸ੍ਸ ਪਰਿवਜ੍ਜਨੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸੋਪਿ वਿਭਜੀਯਤਿ। **ਕਾ** **वਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਾ ਅਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਆਜੀवਸ੍ਸ वਾ वਿਪਤ੍ਤਿ। ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਹਿ वਿਧਿ वਾ ਪਟਿਸੇਧੋ वਾ। **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇव ਨਯੋ।

ਯੋ ਕੋਚੀਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀਸੁ ਯੋ ਕੋਚਿ, ਤੇਨ ਸਰਣਗਮਨੰ ਏवं ਕਾਰਣੰ, ਨ ਜਾਤਿ ਆਦਿवਿਸੇਸੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਉਪਾਸਨਤੋਤਿ ਤੇਨੇव ਸਰਣਗਮਨੇਨ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਕਿਰਿਯਾਯ ਆਦਰ ਗਾਰवਬਹੁਮਾਨਾਦਿਯੋਗੇਨ ਪਯਿਰੁਪਾਸਨਤੋ।

वੇ**ਰਮਣਿਯੋ**ਤਿ वੇਰੰ वੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਦੁਸ੍ਸੀਲ੍ਯੰ, ਤਸ੍ਸ ਮਣਨਤੋ ਹਨਨਤੋ वਿਨਾਸਨਤੋ वੇਰਮਣਿਯੋ, ਪਞ੍ਚ वਿਰਤਿਯੋ वਿਰਤਿਪਧਾਨਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ, ਤੇਨੇवਾਹ "**ਪਟਿवਿਰਤੋ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾवਣਿਜ੍ਜਾਤਿ ਨ ਸਮ੍ਮਾवਣਿਜ੍ਜਾ ਅਯੁਤ੍ਤवਣਿਜ੍ਜਾ ਅਸਾਰੁਪ੍ਪवਣਿਜ੍ਜਾ। **ਪਹਾਯਾ**ਤਿ ਅਕਰਣੇਨੇव ਪਜਹਿਤ੍वਾ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ, ਤੇਨ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੰ ਜੀवਿਕੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਤਿ। **ਸਮੇਨਾ**ਤਿ ਅवਿਸਮੇਨ, ਤੇਨ ਕਾਯवਿਸੰ ਆਦਿਦੁਚ੍ਚਰਿਤੰ वਜ੍ਜੇਤ੍वਾ ਕਾਯਸਮਾਦਿਨਾ ਸੁਚਰਿਤੇਨ ਜੀवਿਕੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਤ੍ਥवਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਆवੁਧਭਣ੍ਡੰ ਕਤ੍वਾ वਾ ਕਾਰੇਤ੍वਾ वਾ ਯਥਾਕਤੰ वਾ ਪਟਿਲਭਿਤ੍वਾ ਤਸ੍ਸ वਿਕ੍ਕਯੋ। **ਸਤ੍ਤवਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸवਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮੰਸवਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਸੂਨਕਾਰਾਦਯੋ वਿਯ ਮਿਗਸੂਕਰਾਦਿਕੇ ਪੋਸੇਤ੍वਾ ਮੰਸੰ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍वਾ वਿਕ੍ਕਯੋ। **ਮਜ੍ਜवਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ ਯੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਮਜ੍ਜੰ ਯੋਜੇਤ੍वਾ ਤਸ੍ਸ वਿਕ੍ਕਯੋ। **वਿਸवਣਿਜ੍ਜਾ**ਤਿ वਿਸੰ ਯੋਜੇਤ੍वਾ वਾ वਿਸੰ ਗਹੇਤ੍वਾ वਾ ਤਸ੍ਸ वਿਕ੍ਕਯੋ। ਤਤ੍ਥ ਸਤ੍ਥवਣਿਜ੍ਜਾ ਪਰੋਪਰੋਧਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਅਕਰਣੀਯਾ वੁਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਤवਣਿਜ੍ਜਾ ਅਭੁਜਿਸ੍ਸਭਾवਕਰਣਤੋ, ਮੰਸवਣਿਜ੍ਜਾ वਧਹੇਤੁਤੋ, ਮਜ੍ਜवਣਿਜ੍ਜਾ ਪਮਾਦਟ੍ਠਾਨਤੋ।

ਤਸ੍ਸੇवਾਤਿ ਪਞ੍ਚवੇਰਮਣਿਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਸੀਲਸ੍ਸ ਚੇ**व ਪਞ੍ਚਮਿਚ੍ਛਾवਣਿਜ੍ਜਾਲਕ੍ਖਣਸ੍ਸ **ਆਜੀवਸ੍ਸ ਚ। वਿਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਭੇਦੋ, ਪਕੋਪੋ ਚ। **ਯਾਯਾ**ਤਿ ਯਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਚਣ੍ਡਾਲੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਚਣ੍ਡਾਲੋ। **ਮਲ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਾਸਕਮਲੰ। **ਪਟਿਕਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਨਿਹੀਨੋ। ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲੇਸੁ ਚ ਸਦ੍ਧਾवਿਪਰਿਯਾਯੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੰ ਮਿਚ੍ਛਾਧਿਮੋਕ੍ਖੋ, ਯਥਾवੁਤ੍ਤੇਨ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧਿਯੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ।** ਯਥਾवੁਤ੍ਤਸੀਲवਿਪਤ੍ਤਿਆਜੀववਿਪਤ੍ਤਿवਸੇਨ **ਦੁਸ੍ਸੀਲੋ।** ''ਇਮਿਨਾ ਦਿਟ੍ਠਾਦਿਨਾ ਇਦੰ ਨਾਮ ਮਙ੍ਗਲੰ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਏवं ਬਾਲਜਨਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਕੋਤੂਹਲਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਮੁਤਮਙ੍ਗਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ **ਕੋਤੂਹਲਮਙ੍ਗਲਿਕੋ। ਮਙ੍ਗਲੰ ਪਚ੍ਚੇਤੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭੇਦੰ ਮਙ੍ਗਲਮੇव ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਨੋ ਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤੰ ਨੋ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। **ਇਤੋ ਚ ਬਹਿਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤੋ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨਤੋ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਬਾਹਿਰਕਸਮਯੇ। **ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯੰ ਪਰਿਯੇਸਤੀ**ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਟਿਪਨ੍ਨੰ ਦਕ੍ਖਿਣਾਰਹਸਞ੍ਞੀ ਗवੇਸਤਿ। **ਪੁਬ੍ਬਕਾਰੰ ਕਰੋਤੀ**ਤਿ

ਦਾਨਮਾਨੰ ਆਦਿਕੰ ਕੁਸਲਕਿਰਿਯੰ ਪਠਮਤਰੰ ਕਰੋਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਪਰਿਯੇਸਨਪੁਬ੍ਬਕਾਰੇ ਏਕੰ ਕਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚ ਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਵਿਪਤ੍ਤਿਯੰ ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯੇਨ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਚਤੁਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਪਰਿਸਾਨੰ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਉਪਾਸਕੋਵ ਰਤਨੰ **ਉਪਾਸਕਰਤਨੰ।** ਗੁਣਸੋਭਾਕਿਤ੍ਤਿਸਦ੍ਦਸੁਗਨ੍ਧਤਾਯ ਉਪਾਸਕੋਵ ਪਦੁਮੰ **ਉਪਾਸਕਪਦੁਮੰ।** ਤਥਾ **ਉਪਾਸਕਪੁਣ੍ਡਰੀਕੰ।**

ਆਦਿਮ੍ਹੀਤਿਆਦਿਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਟਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਨ੍ਤਕੋਟਿਯੰ। **ਵਿਹਾਰਗ੍ਗੇਨਾ**ਤਿ ਓਵਰਕਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨ, ''ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਗਬ੍ਭੇ ਵਸਨ੍ਤਾਨਮਿਦੰ ਨਾਮ ਪਨਸਫਲੰ ਪਾਪੁਣਾਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਤੰ ਤੰਵਸਨਟ੍ਠਾਨਕੋਟ੍ਠਾਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਜ੍ਜਤਗ੍ਗੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਜ੍ਜਦਗ੍ਗੇਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਜ੍ਜ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ।

''ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨਸ੍ਸ ਆਪਾਣਕੋਟਿਕਤੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਯਾਵ ਮੇ ਜੀਵਿਤੰ ਪਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਜੀਵਿਤੇਨਾਪਿ ਤੰ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯੰ ਪਟਿਪੂਜੇਨ੍ਤੋ ''ਸਰਣਗਮਨੰ ਰਕ੍ਖਾਮੀ''ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਤਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੰ ਵਿਭਾਵੇਨ੍ਤੋ **"ਅਹਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਪਾਣੇਹਿ ਉਪੇਤ**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਯਾਵ ਮੇ ਪਾਣਾ ਧਰਨ੍ਤਿ, ਤਾਵ ਸਰਣੰ ਉਪੇਤੰ, ਉਪੇਨ੍ਤੋ ਚ ਨ ਵਾਚਾਮਤ੍ਤੇਨ, ਨ ਏਕਵਾਰੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਪਾਣਾਨੰ ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਵਸੇਨ ਯਾਵਜੀਵੰ ਉਪੇਤਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਅਚ੍ਚਯਨੰ ਸਾਧੁਮਰਿਯਾਦੰ ਮਦ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਨੰ **ਅਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਆਹ **"ਅਪਰਾਧੋ"**ਤਿ। ਅਚ੍ਚੇਤਿ ਅਤਿਕ੍ਕਮਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਵਾ **ਅਚ੍ਚਯੋ,** ਵੀਤਿਕ੍ਕਮਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਕੋ ਅਕੁਸਲਧਮ੍ਮੋ। ਸੋ ਏਵ ਅਪਰਜ੍ਝਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਅਪਰਾਧੋ।** ਸੋ ਹਿ ਅਪਰਜ੍ਝਨ੍ਤੰ ਪੁਰਿਸੰ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਤਿਕ੍ਕਮ੍ਮ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। **ਚਰਤੀ**ਤਿ ਆਚਰਤਿ ਕਰੋਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤੇਨ ਪਯੋਗੇਨ। **ਪਟਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੂ**ਤਿ ਅਧਿਵਾਸਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਖਮਤੂ"**ਤਿ।

੨੫੧. ਸਦੇਵਕੇਨ ਲੋਕੇਨ ''ਸਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਅਰਣੀਯਤੋ **ਅਰਿਯੋ,** ਤਥਾਗਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਵਿਨਯੇ ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ"**ਤਿ। **ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਕਾਮੰ ''ਵੁਦ੍ਧਿ ਹੇਸਾ''ਤਿ ਧਮ੍ਮਾਧਿਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਵਾਕ੍ਯੰ ਆਰਦ੍ਧੰ, ਤਥਾਪਿ ਦੇਸਨੰ ਪਨ ਪੁਗ੍ਗਲਾਧਿਟ੍ਠਾਨੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੰਵਰੰ ਆਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਆਹਾਤਿ ਯੋਜਨਾ।

੨੫੩. ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕੁਸਲਮੂਲਾਨੰ ਖਣਨੇਨ **ਖਤੋ,** ਤੇਸੰਯੇਵ ਉਪਹਨਨੇਨ **ਉਪਹਤੋ।** ਉਭਯੇਨਾਪਿ ਤਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਾਪਰਾਧਮੇਵ ਵਦਤਿ। ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਸਮ੍ਮਤ੍ਤਨਿਯਾਮੋਕ੍ਕਮਨੰ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾ, ਤਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਦਾ। ਸਾ ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧੇਨ ਭਿਨ੍ਨਾ ਵਿਨਾਸਿਤਾ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਭਿਨ੍ਨਪਤਿਟ੍ਠੋ,** ਤੇਨਾਹ **"ਤਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤੇਸੰ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਚਕ੍ਖੁ। **ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਠਾਨੇਸੂ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੁ। **ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਸਟ੍ਠਿ ਵਸ੍ਸਸਹਸ੍ਸਾਨਿ ਪਚ੍ਚਿਤ੍ਵਾ ਲੋਹਕੁਮ੍ਭੀ ਨਰਕਤੋ ਮੁਚ੍ਚਿਸ੍ਸਤਿ।

ਯਦਿ ਅਨਨ੍ਤਰੇ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਨਰਕੇ ਪਚ੍ਚਤਿ, ਇਮੰ ਪਨ ਸੁਤ੍ਤੰ ਸੁਤ੍ਵਾ ਰਞ੍ਞੋ ਕੋ ਆਨਿਸੰਸੋ ਲਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ **"ਮਹਾਨਿਸੰਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। ਸੋ ਪਨ ਆਨਿਸੰਸੋ ਨਿਦ੍ਦਾਲਾਭਸੀਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ ਤਦਾ ਕਾਯਿਕਚੇਤਸਿਕਦੁਕ੍ਖਾਪਗਮੋ, ਤਿਣ੍ਣੰ ਰਤਨਾਨੰ ਮਹਾਸਕ੍ਕਾਰਕਿਰਿਯਾ, ਸਾਤਿਸਯੋ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਸਦ੍ਧਾਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਏਵੰਪਕਾਰੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕੋ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕੋ ਪਨ ਅਪਰਾਪਰੇਸੁਪਿ ਭਵੇਸੁ ਅਪਰਿਮਾਣੋ ਯੇਵਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਤ੍ਥਾਹ – ਯਦਿ ਰਞ੍ਞੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯਾਭਾਵੇ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਆਸਨੇ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੰ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਥ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੰ ਤਦਾ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤਿ, ਨਨੁ ਇਮੇ ਸਾਵਕਬੋਧਿਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਉਪਨਿਸ੍ਸਯਾ ਭਿਨ੍ਨਨਿਸ੍ਸਯਾਤਿ? ਨਾਯੰ ਵਿਰੋਧੋ ਇਤੋ ਪਰਤੋ ਏਵਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਾਨੰ

ਸਮ੍ਭਰਣੀਯਤੋ। ਸਾਵਕਬੋਧਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਨਕਸਤ੍ਤਾਪਿ ਹਿ ਅਸਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਸਮਵਾਯੇ ਕਾਲਨ੍ਤਰੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਬੁਜ੍ਝਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ‘‘ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਾ ਯੇਵਾਯਂ ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰੋ। ਕਤਾਭਿਨੀਹਾਰਾਪਿ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਨਿਯਤਿਂ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਂ ਅਨੁਪਗਤਤ੍ਤਾ ਸਤ੍ਥੁ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੇ ਸਾਵਕਬੋਧਿਂ ਪਾਪੁਣਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ‘ਸਚਾਯਂ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਰਾਜਾ’ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਮਹਾਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਚ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਪਰਿਮੁਤ੍ਤਿ, ਨ ਇਤਰਬੋਧਿਸਤ੍ਤਾਨਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਯਂ ਨਿਯਤੋ ਸਮਾਨੋ ਦੇਵਦਤ੍ਤੋ ਚਿਰਕਾਲਸਮ੍ਭੂਤੇਨ ਲੋਕਨਾਥੇ ਆਘਾਤੇਨ ਗਰੁਤਰਾਨਿ ਆਨਨ੍ਤਰਿਯਾਨਿ ਪਸਵਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਰਾਯੇਨਾਯਂ ਇਦਾਨਿ ਅਸਮਵੇਤਦਸ੍ਸਨਾਭਿਸਮਯੋ ਰਾਜਾ ਪਚ੍ਚੇਕਬੋਧਿਨਿਯਾਮੇਨ ਅਨਾਗਤੇ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਯਿਸ੍ਸਤੀ’’ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੩. ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੪. ਅਪੁਬ੍ਬਪਦਵਣ੍ਣਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥਸੰਵਣ੍ਣਨਾਵਸੇਨ ਹੇਟ੍ਠਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਤਾਯ ਅਪੁਬ੍ਬਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਵਣ੍ਣਨਾ ਅਤ੍ਥਵਿਭਜਨਾ। ''ਹਿਤ੍ਵਾ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਾਗਤਮਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.ਗਨ੍ਥਾਰਮ੍ਭਕਥਾ) ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਜਨਪਦਿਨੋ**ਤਿ ਜਨਪਦਵਨ੍ਤੋ, ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਵਾ ਇਸ੍ਸਰਾ **ਰਾਜਕੁਮਾਰਾ ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨ ਕੋਸਲਾ ਨਾਮ।** ਯਦਿ ਏਕੋ ਜਨਪਦੋ, ਕਥਂ ਬਹੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਰੂਲ੍ਹਿਸਦ੍ਦੇਨਾ"**ਤਿ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯੁਤ੍ਤੇ ਵਿਯ ਈਦਿਸਲਿਙ੍ਗਵਚਨਾਨਿ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਰੂਲ੍ਹਿ ਯਥਾ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥਾਪਿ ''ਕੁਰੂਸੁ ਵਿਹਰਤਿ, ਅਙ੍ਗੇਸੁ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਚ। ਤਬ੍ਬਿਸੇਸਨੇਪਿ **ਜਨਪਦ**-ਸਦ੍ਦੇ ਜਾਤਿ-ਸਦ੍ਦੇ ਏਕਵਚਨਮੇਵ। **ਪੋਰਾਣਾ ਪਨਾਤਿ ਪਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥਜੋਤਨੋ, ਤੇਨ ਪੁਥੁਅਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਏਵਞ੍ਚੇਤਂ ਪੁਥੁਵਚਨਨ੍ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਵਿਸੇਸਂ ਜੋਤੇਤਿ। ਬਹੁਪ੍ਪਭੇਦੋ ਹਿ ਸੋ ਪਦੇਸੋ ਤਿਯੋਜਨਸਤਪਰਿਮਾਣਤਾਯ। **ਨਙ੍ਗਲਾਨਿਪਿ ਛਡ੍ਡੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵਸੇਨ ਨਙ੍ਗਲਾਨਿਪਿ ਪਹਾਯ, ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤਂ। ਨ ਕੇਵਲਂ ਕਸ੍ਸਕਾ ਏਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਿਚ੍ਚਂ ਪਹਾਯ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਂਸੁ। **"ਸੋ ਪਦੇਸੋ"**ਤਿ ਪਦੇਸਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਵਾ, ਤੇ ਪਦੇਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੋਸਲਾਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਕੁਸਲਾ ਏਵ ਕੋਸਲਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਚਾਰਿਕਨ੍ਤਿ ਚਰਣਂ, ਚਰਣਂ ਵਾ ਚਾਰੋ, ਸੋ ਏਵ ਚਾਰਿਕਾ। ਤਯਿਦਂ ਮਗ੍ਗਗਮਨਂ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਚੁਣ੍ਣਿਕਗਮਨਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਦ੍ਧਾਨਗਮਨਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਤਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਚਾਰਿਕਾ ਚ ਨਾਮੇਸਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਦੂਰੇਪੀ**ਤਿ ਨਾਤਿਦੂਰੇਪਿ। **ਸਹਸਾ ਗਮਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਘਗਮਨਂ। ਮਹਾਕਸ੍ਸਪਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨਾਦਿਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਵਤ੍ਵਾ ਵਨਵਾਸੀਤਿਸ੍ਸਸਾਮਣੇਰਸ੍ਸ ਵਤ੍ਥੁਂ ਵਿਤ੍ਥਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜਨਪਦਚਾਰਿਕਂ ਕਥੇਤੁਂ **"ਭਗਵਾ ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। ਆਕਾਸਗਾਮੀਹਿ ਏਵ ਸਦ੍ਧਿਂ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮੋ **"ਛਲ਼ਭਿਞ੍ਞਾਨਂ ਆਰੋਚੇਹੀ"**ਤਿ ਆਹ।

ਸਙ੍ਘਕਮ੍ਮਵਸੇਨ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾਪਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ ਸਤ੍ਥੁ ਆਣਾਵਸੇਨੇਵ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ **"ਬੁਦ੍ਧਦਾਯਜ੍ਜਂ ਤੇ ਦਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਅਪਰੇ ਪਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣਵੀਸਤਿਵਸ੍ਸਸ੍ਸੇਵ ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮ੍ਪਦਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ **"ਦਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿ ਅਵੋਚਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਨਾ ਉਪਜ੍ਝਾਯੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ।

ਨਵਯੋਜਨਸਤਿਕਮ੍ਪਿ ਠਾਨਂ ਮਜ੍ਝਿਮਦੇਸਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮੇਵ, ਤਤੋ ਪਰਂ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਂ ਤੁਰਿਤਚਾਰਿਕਾਵਸੇਨ ਅਗਮਨਤੋ। **ਸਮਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਤਗਤਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਚਤੂਸੁ ਪਸ੍ਸੇਸੁ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। **ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖੂਨਂ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾਤਰੁਣਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੇਨਪਿ **ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲੇ** ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਾਦਿਕਾਰਣੇਨ ਮਜ੍ਝਿਮਮਣ੍ਡਲਂ **ਓਸਰਤਿ। "ਸਤ੍ਤਹਿ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ''ਏਕਮਾਸਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ।

ਸਰੀਰਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਏਕਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਬਦ੍ਧਵਾਸਵਸੇਨ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਧਾਤੁਕਸ੍ਸ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਵਿਚਰਣੇਨ ਫਾਸੁਕਤ੍ਥਾਯ। **ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਾਭਿਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ **ਅਗ੍ਗਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਮਸੁਤ੍ਤ** (ਅ॰ ਨਿ॰ ੭.੭੨) **ਮਘਦੇਵਜਾਤਕਾ**ਦਿ (ਜਾ॰ ੧.੧.੯) ਦੇਸਨਾਨਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਅਟ੍ਠੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਾਲਂ ਆਕਙ੍ਖਮਾਨੇਨ। ਸੁਰਾਪਾਨਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨੇ (ਪਾਚਿ॰ ੩੨੮) ਵਿਯ **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਪਞ੍ਞਾਪਨਤ੍ਥਾਯ। ਬੋਧਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ** ਅਙ੍ਗੁਲਿਮਾਲਾਦਿਕੇ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੪੭) **ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯ।** ਕਞ੍ਚਿ, ਕਤਿਪਯੇ ਵਾ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਚਾਰਿਕਾ **ਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ।** ਤਦਞ੍ਞਾ **ਅਨਿਬਦ੍ਧਚਾਰਿਕਾ।**

ਦਸਸਹਸ੍ਸਿ ਲੋਕਧਾਤੁਯਾਤਿ ਜਾਤਿਖੇਤ੍ਤਭੂਤੇ ਦਸਸਹਸ੍ਸਚਕ੍ਕਵਾਲ਼ੇ। ਤਤ੍ਥ ਹਿ ਸਤ੍ਤੇ ਪਰਿਪਕ੍ਕਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇ ਪਸ੍ਸਿਤੁਂ ਬੁਦ੍ਧਞਾਣਂ ਅਭਿਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਭਗਵਾ ਞਾਣਜਾਲਂ ਪਤ੍ਥਰਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। **ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਜਾਲਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤੋ ਪਵਿਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ

ਗੋਚਰਭਾਵਂ ਉਪਗਤੋ। ਭਗਵਾ ਕਿਰ ਮਹਾਕਰੁਣਾਸਮਾਪੱਤਿੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਵੁੱਟ੍ਠਾਯ ''ਯੇ ਸੱਤਾ ਭਬ੍ਬਾ ਪਰਿਪਾਕਞਾਣਾ ਅਜ੍ਜ ਮਯਾ ਵਿਨੇਤਬ੍ਬਾ, ਤੇ ਮਯ੍ਹੰ ਞਾਣਸ੍ਸ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤੁ''ਤਿ ਚਿੱਤੰ ਅਧਿਟ੍ਠਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਹਰਤਿ। ਤਸ੍ਸ ਸਹ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਾ ਏਕੋ ਵਾ ਦ੍ਵੇ ਵਾ ਬਹੂ ਵਾ ਤਦਾ ਵਿਨਯੂਪਗਾ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਆਪਾਥਮਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇੱਥ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ। ਏਵਮ੍ਪਿ ਆਪਾਥਮਾਗਤਾਨੰ ਪਨ ਨੇਸੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯੰ ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਯੰ ਪੁਬ੍ਬਹੇਤੁੰ ਸਮ੍ਪਤਿ ਵੱਤਮਾਨਞ੍ਚ ਪਟਿਪੱਤਿੰ ਓਲੋਕੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਥ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਵਾਦਪਟਿਵਾਦੰ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਏਵੰ ਨੁ ਤੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਮਯਾ ਵੁੱਤਵਚਨਸ੍ਸ ''ਯੇ ਚ ਖੋ ਤੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਟਿਵਚਨੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਿਕ੍ਖੱਤੁੰ ਇਬ੍ਭਵਾਦਨਿਪਾਤਨਵਸੇਨ **ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰੰ ਅਸਮ੍ਭਿਵਾਕ੍ਯੰ** ਸਾਧੁਸਭਾਵਾਯ ਵਾਚਾਯ ਵੱਤੁੰ ਅਯੁੱਤਵਚਨੰ **ਵਕ੍ਖਤਿ। ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਗਤਤੁਦਨੰ, ਮਾਨਦਬ੍ਬਵਸੇਨ ਅਪਗਤਪਰਿਪ੍ਫਨ੍ਦਨਨ੍ਤਿ ਅੱਥੋ।

ਅਵਸਰਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬੰ। **ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੇ**ਤਿ ਇਦੰ ਤਦਾ ਭਗਵਤੋ ਗੋਚਰਗਾਮਨਿਦਸ੍ਸਨੰ ਸਮੀਪੱਥੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **"ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲਵਨਸਣ੍ਡੇ"**ਤਿ ਨਿਵਾਸਨਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨੰ ਅਧਿਕਰਣੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ। ਤਦੁਭਯੰ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਇਚ੍ਛਾਨਙ੍ਗਲੰ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਧਮ੍ਮਰਾਜਸ੍ਸ ਭਗਵਤੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਧਮ੍ਮਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਪਰਾ ਪਟਿਪੱਤਿ, ਸਾ ਚ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨਾਤਿ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਸੀਲਖਨ੍ਧਾਵਾਰ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। **ਯਥਾਭਿਰੁਚਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਾਦੀਸੁ ਯੇਨ ਯੇਨ ਅੱਤਨੋ ਅਭਿਰੁਚਿਤੇਨ ਵਿਹਾਰੇਨ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਵੱਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੫. ਮਨ੍ਤੇਤਿ ਇਰੁਬ੍ਬੇਦਾਦਿਮਨ੍ਤਸੱਥੇ। ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਕਮਲੇ ਸਯਮਾਨੇ ਨਿਸੀਦੀਤਿ **ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ।** ਸਾਤਿ ਵੁੱਚਤਿ ਸਮਸਣ੍ਠਾਨੰ, ਪੋਕ੍ਖਰੇ ਸਣ੍ਠਾਨਾਵਯਵੇ ਜਾਤੋਤਿ **"ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤੀ"**ਤਿਪਿ ਵੁੱਚਤਿ। **ਸੇਤਪੋਕ੍ਖਰਸਦਿਸੋ**ਤਿ ਸੇਤਪਦੁਮਵਣ੍ਣੋ। **ਸੁਵਟ੍ਟਿਤਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਭਾਵਸ੍ਸ ਯੁੱਤਟ੍ਠਾਨੇ ਸੁਟ੍ਠੁ ਵਟ੍ਟੁਲਾ। ਕਾਲਵਙ੍ਕਤਿਲਕਾਦੀਨੰ ਅਭਾਵੇਨ **ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ।**

ਇਮਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੀਦਿਸੋ ਪੁਬ੍ਬਯੋਗੋ, ਯੇਨ ਨੰ ਭਗਵਾ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁੰ ਤੰ ਠਾਨੰ ਉਪਗਤੋਤਿ ਆਹ **"ਅਯੰ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਦੁਮਗਬ੍ਭੇ ਨਿਬ੍ਬੱਤਿ** ਤੇਨਾਯੰ ਸੰਸੇਦਜੋ ਜਾਤੋ। **ਨ ਪੁਪ੍ਫਤੀ**ਤਿ ਨ ਵਿਕਸਤਿ। **ਰਜਤਬਿਮ੍ਬਕ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਿਯਮਯੰ ਰੂਪਕੰ।

ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀਤਿ ਏੱਥ **ਅਧਿ**-ਸੱਦੋ ਇਸ੍ਸਰਿਯੱਥਦੀਪਨੋ, **ਆਸੱਦੋ** ਮਰਿਯਾਦੱਥੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਹਿ ਯੁੱਤੱਤਾ ਹਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਸੱਗਵਸੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯਾਯ ਮਰਿਯਾਦਾਯਾ**ਤਿ **ਯਾਯ ਅਵੱਥਾਯ। ਨਗਰਸ੍ਸ ਵੱਥੁ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਯੰ ਖਣੋ, ਸੁਮੁਹੁੱਤੰ ਮਾ ਅਤਿਕ੍ਕਮੀ''ਤਿ ਰੱਤਿਵਿਭਾਯਨੰ ਅਨੁਰਕ੍ਖਨ੍ਤਾ ਰੱਤਿਯੰ ਉਕ੍ਕਾ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਜਲਮਾਨਾਸੁ ਨਗਰਸ੍ਸ ਵੱਥੁੰ ਅਗ੍ਗਹੇਸੁੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ,** ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਵਿਜ੍ਜੋਤਯਨ੍ਤੀਸੁ ਠਿਤਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾਤਿ ਮੂਲਵਿਭੁਜਾਦਿਪਕ੍ਖੇਪੇਨ ਸੱਦਸਿਦ੍ਧਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਨਿਰੁੱਤਿਨਯੇਨ ਵਾ ਉਕ੍ਕਾਸੁ ਠਿਤਾਸੁ ਠਿਤਾ ਆਸੀਤਿ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ।** ਅਪਰੇ ਪਨ ਭਣਨ੍ਤਿ ''ਭੂਮਿਭਾਗਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ, ਉਪਕਰਣਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ, ਮਨੁਸ੍ਸਸਮ੍ਪੱਤਿਯਾ ਚ ਤੰ ਨਗਰੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਗੁਣਯੋਗਤੋ **ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਾਮੰ ਲਭੀ''ਤਿ । **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਉਕ੍ਕਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਉਪਯੋਗਵਸੇਨ ਵੁੱਤਪਦਸ੍ਸ। **ਅਨੁਪਯੋਗੱਤਾ**ਤਿ ਵਿਸੇਸਨਭਾਵੇਨ ਅਨੁਪਯੁੱਤੱਤਾ। **ਸੇਸਪਦੇਸੂ**ਤਿ ''ਸੱਤੁਸ੍ਸਦ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਪਦੇਸੁ। ਯਥਾਵਿਧਿ ਹਿ ਅਨੁਪਯੋਗੋ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿੰ। **ਤੱਥਾ**ਤਿ ''ਉਪਸੱਗਵਸੇਨਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁੱਤਵਿਧਾਨੇ। **"ਸੱਦਸੱਥਤੋ ਪਰਿਯੇਸਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨ ਸੱਦਲਕ੍ਖਣਾਨੁਗਤੋ ਵਾਯੰ ਸੱਦਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਉਪਅਨੁਅਧਿਆਇਤਿਏਵੰਪੁਬ੍ਬਕੇ ਵਸਨਕਿਰਿਯਾਠਾਨੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਮੇਵ ਪਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਸੱਦਵਿਦੂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ।

ਉਸ੍ਸਦਤਾ ਨਾਮੇੱਥ ਬਹੁਲਤਾਤਿ, ਤੰ ਬਹੁਲਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਬਹੁਜਨ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁੱਤੰ। ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਪੋਸੇਤਬ੍ਬੰ **ਪੋਸਾਵਨਿਯੰ। ਆਵਿਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ।

ਰਞ੍ਞਾ ਵਿਯ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਰਾਜਭੋਗ੍ਗਂ। ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਯਭੂਤ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਯੋਗਜਭਾਵੇਨ ਰਾਜਤੋ ਲਦ੍ਧਦਾਯਭੂਤਂ। ਤੇਨਾਹ **"ਦਾਯਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਰਾਜਨੀਹਾਰੇਨ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਪਰਿਭੋਗਲਾਭਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਦੇਯ੍ਯਤਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਛਤ੍ਤਂ ਉਸ੍ਸਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜਸਙ੍ਖੇਪੇਨ ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬ"**ਨ੍ਤਿ। **"ਸਬ੍ਬਂ ਛੇਜ੍ਜਭੇਜ੍ਜ"**ਨ੍ਤਿ ਸਰੀਰਦਣ੍ਡਧਨਦਣ੍ਡਾਦਿ ਭੇਦਂ ਸਬ੍ਬਂ ਦਣ੍ਡਮਾਹ। **ਨਦੀਤਿਤ੍ਥਪਬ੍ਬਤਾਦੀਸੂ**ਤਿ ਨਦੀਤਿਤ੍ਥਪਬ੍ਬਤਪਾਦਗਾਮਦ੍ਵਾਰਅਟਵਿਮੁਖਾਦੀਸੁ। ''ਰਾਜਦਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਰਞ੍ਞੋ ਦਿਨ੍ਨਭਾਵੇ ਸਿਦ੍ਧੇ **"ਰਞ੍ਞਾ ਪਸੇਨਦਿਨਾ ਕੋਸਲੇਨ ਦਿਨ੍ਨ"**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਂ ਕਿਮਤ੍ਥਿਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦਾਯਕਰਾਜਦੀਪਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ । **ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਵਸੇਨ ਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਂ ਸੇਟ੍ਠਦੇਯ੍ਯਂ ਉਤ੍ਤਮਦੇਯ੍ਯਂ ਜਾਤਂ।

ਉਪਲਭੀਤਿ ਸਵਨਵਸੇਨ ਉਪਲਭੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਸੋਤਦ੍ਵਾਰ...ਪੇ॰... ਅਞ੍ਞਾਸੀ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਵਧਾਰਣਫਲਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਵਾਕ੍ਯਂ ਅਨ੍ਤੋਗਧਾਵਧਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਦਪੂਰਣਮਤ੍ਤੇ ਨਿਪਾਤੋ"**ਤਿ। **"ਅਵਧਾਰਣਤ੍ਥੇ"**ਤਿ ਪਨ ਇਮਿਨਾ ਇਟ੍ਠਤੋਵਧਾਰਣਤ੍ਥਂ **ਖੋ**-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **"ਅਸ੍ਸੋਸੀ"**ਤਿ ਪਦਂ ਖੋ-ਸਦ੍ਦੇ ਗਹਿਤੇ ਤੇਨ ਫੁਲ੍ਲਿਤਮਣ੍ਡਿਤਂ ਵਿਯ ਹੋਨ੍ਤਂ ਪੂਰਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨ ਚ ਪੁਰਿਮਪਚ੍ਛਿਮਪਦਾਨਿ ਸਿਲਿਟ੍ਠਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਗ੍ਗਹਿਤੇਤਿ ਆਹ **"ਪਦਪੂਰਣੇਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਮਤ੍ਤਮੇਵਾ"**ਤਿ। **ਮਤ੍ਤ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵਿਸੇਸਨਿਵਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਦੀਪਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, **ਏਵ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਨ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਏਕਨ੍ਤਿਕਤਾ।

ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਂ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਸਵਾਸਨਂ ਸਮਿਤਪਾਪਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਬਾਹਿਰਕਵਿਤਰਾਗਸੇਕ੍ਖਾਸੇਕ੍ਖਪਾਪਸਮਨਤੋ ਭਗਵਤੋ ਪਾਪਸਮਨਂ ਵਿਸੇਸਿਤਂ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਅਨੇਕਤ੍ਥਤ੍ਤਾ ਨਿਪਾਤਾਨਂ ਇਧ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਆਹ **"ਖਲੂਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੇ ਨਿਪਾਤੋ"**ਤਿ। **ਆਲਪਨਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਵਚਨਮਤ੍ਤਂ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਹਾਰੋ ਹੇਤੇ ''ਭੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਆਵੁਸੋ''ਤਿ ਵਾ ''ਦੇਵਾਨਂ ਪਿਯਾ''ਤਿ ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਗਂ ਤਾਯਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਗੋਤਮੋਤਿ ਹਿ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਂ ਵਚਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਤਾਯਤਿ ਏਕਂਸਿਕਵਿਸਯਤਾਯ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਗੋਤ੍ਤਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਿ ਆਰਮ੍ਮਣਭੂਤੇਨ ਅਤ੍ਥੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਏਵਂ ਅਭਿਧਾਨਂ ਅਭਿਧੇਯ੍ਯਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋ ਗੋਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਤਾਨਿ ਤਾਯਤਿ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਕੋ ਪਨ ਸੋਤਿ? ਅਞ੍ਞਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਸਾਧਾਰਣਂ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਆਦਿਪੁਰਿਸਸਮੁਦਾਗਤਂ ਤਂਕੁਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸਾਧਾਰਣਂ ਸਾਮਞ੍ਞਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਸਮਣੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਰਿਕ੍ਖਕਜਨੇਹਿ ਭਗਵਤੋ ਬਹੁਮਤਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਮਿਤਪਾਪਤਾਕਿਤ੍ਤਨਤੋ। **"ਗੋਤਮੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਲੋਕਿਯਜਨੇਹਿ ਉਲ੍ਲਾਰਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤਤਾਦੀਪਨਤੋ।

ਉਚ੍ਚਾਕੁਲਪਰਿਦੀਪਨਂ ਉਦਿਤੋਦਿਤਵਿਪੁਲਖਤ੍ਤਿਯਕੁਲਵਿਭਾਵਨਤੋ। ਸਬ੍ਬਖਤ੍ਤਿਯਾਨਞ੍ਹਿ ਆਦਿਭੂਤਮਹਾਸਮ੍ਮਤਮਹਾਰਾਜਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਅਸਮ੍ਭਿਨ੍ਨਂ ਉਲ੍ਲਾਰਤਮਂ ਸਕ੍ਯਰਾਜਕੁਲਂ। **ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨਾ**ਤਿ ਞਾਤਿਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਭੋਗਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਾਦਿਨਾ ਕੇਨਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞੇਨ ਪਾਰਿਹਾਨਿਯਾ। **ਅਨਭਿਭੂਤੋ** ਅਨਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਸ੍ਸ ਨ ਕਿਞ੍ਚਿ ਪਾਰਿਜੁਞ੍ਞਂ ਲੋਕਨਾਥਸ੍ਸ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ, ਅਥ ਖੋ ਵਡ੍ਢਿਯੇਵ। ਅਭਿਨਿਕ੍ਖਮਨੇ ਚ ਤਤੋਪਿ ਸਮਿਦ੍ਧਤਮਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋ। ਇਤਿ **"ਸਕ੍ਯਕੁਲਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ ਭਗਵਤੋ ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਦੀਪਨਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਮਹਨ੍ਤਂ ਞਾਤਿਪਰਿਵਟ੍ਟਂ, ਮਹਨ੍ਤਞ੍ਚ ਭੋਗਕ੍ਖਨ੍ਧਂ ਪਹਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ। **ਸੁਨ੍ਦਰ**ਨ੍ਤਿ ਭਦ੍ਦਕਂ। ਭਦ੍ਦਕਤਾ ਚ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਸੁਖਾਵਹਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਆਹ **ਅਤ੍ਥਾਵਹਂ ਸੁਖਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ। ਤਤ੍ਥ **ਅਤ੍ਥਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਪਰਮਤ੍ਥਸਂਹਿਤਹਿਤਾਵਹਂ। **ਸੁਖਾਵਹ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਤਿਵਿਧਸੁਖਾਵਹਂ। **ਤਥਾਰੂਪਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਾਦਿਸਾਨਂ। ਯਾਦਿਸੇਹਿ ਪਨ ਗੁਣੇਹਿ ਭਗਵਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, ਤੇਹਿ ਚਤੁਪ੍ਪਮਾਣਿਕਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਥਾਪਿ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਸਾਦਨੀਯੋ ਤੇਸਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **ਯਥਾਰੂਪੋ**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਯਥਾਭੂਤਂ...ਪੇ॰... ਅਰਹਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾਨਂ, ਲੂਖਪ੍ਪਮਾਣਾਨਞ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਭਗਵਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤਂ ਦਸ੍ਸਨੇਨੇਵ ਚ ਇਤਰੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਸਾਦਾਵਹਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। **ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਸਾਧੁ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕੋਸਿਯਸਕੁਣਵਤ੍ਥੁਂ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧੪੪; ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੦) ਕਥੇਤਬ੍ਬਂ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਮਾਣਵਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੫੬. ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵੱਤ੍ਤੇਤੀਤਿ ਵੇਦੇ ਸਜ੍ਝਾਯਤਿ, ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਨ੍ਤੇ ਧਾਰੇਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਅਧੀਤੇ ਮਨ੍ਤੇ ਅਸਮ੍ਮੁਟ੍ਠੇ ਕਤ੍ਵਾ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤਿ ਓਟ੍ਠਪਹਤਕਰਣਵਸੇਨ, ਨ ਅਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨ।

ਸਨਿਘਣ੍ਡੁਕੇਟੁਭਾਨਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵਚਨੀਯਵਾਚਕਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥੰ ਸਦ੍ਦਞ੍ਚ ਨਿਖਡਤਿ ਭਿਨ੍ਦਤਿ ਵਿਭਜ੍ਜ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਨਿਖਣ੍ਡੁ, ਸਾ ਏਵ ਇਧ ਖ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਘ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ''ਨਿਘਣ੍ਡੂ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਕਿਟਯਤਿ ਗਮੇਤਿ ਞਾਪੇਤਿ ਕਿਰਿਯਾਦਿਵਿਭਾਗੰ, ਤੰ ਵਾ ਅਨਵਸੇਸਪਰਿਯਾਦਾਨਤੋ ਗਮੇਨ੍ਤੋ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਕੇਟੁਭੰ। ਵੇਵ**ਚਨਪ੍ਪਕਾਸਕ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯਾਯਸਦ੍ਦਦੀਪਕੰ, ਏਕੇਕਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਨੇਕਪਰਿਯਾਯਵਚਨਵਿਭਾਵਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਞ੍ਚੇਤੰ ਅਨੇਕੇਸਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਾਨੰ ਏਕਸਦ੍ਦਵਚਨੀਯਤਾਵਿਭਾਵਨਵਸੇਨਪਿ ਤਸ੍ਸ ਗਨ੍ਥਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। ਵਚੀਭੇਦਾਦਿਲਕ੍ਖਣਾ ਕਿਰਿਯਾ ਕਪ੍ਪੀਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪੋ,** ਸੋ ਪਨ ਵਣ੍ਣਪਦਸਮ੍ਬਨ੍ਧਪਦਤ੍ਥਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ ਬਹੁਵਿਕਪ੍ਪੋਤਿ ਆਹ **"ਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਵਿਕਪ੍ਪੋ"**ਤਿ। ਇਦਞ੍ਚ ਮੂਲਕਿਰਿਯਾਕਪ੍ਪਗਨ੍ਥੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਸੋ ਹਿ ਸਤਸਹਸ੍ਸਪਰਿਮਾਣੋ ਨਯਚਰਿਯਾਦਿਪਕਰਣੰ। ਠਾਨਕਰਣਾਦਿਵਿਭਾਗਤੋ , ਨਿਬ੍ਬਚਨਵਿਭਾਗਤੋ ਚ ਅਕ੍ਖਰਾ ਪਭੇਦੀਯਨ੍ਤਿ ਏਤੇਹੀਤਿ **ਅਕ੍ਖਰਪ੍ਪਭੇਦਾ,** ਸਿਕ੍ਖਾਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯੋ। **ਏਤੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਾਨੰ।

ਤੇ ਏਵ ਵੇਦੇ ਪਦਸੋ ਕਾਯਤੀਤਿ **ਪਦਕੋ।** ਤੰ ਤੰ ਸਦ੍ਦੰ ਤਦਤ੍ਥਞ੍ਚ ਬ੍ਯਾਕਰੋਤਿ ਬ੍ਯਾਚਿਕ੍ਖਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਬ੍ਯਾਕਰਣੰ,** ਸਦ੍ਦਸਤ੍ਥੰ। ਆਯਤਿੰ ਹਿਤੰ ਤੇਨ ਲੋਕੋ ਨ ਯਤਤਿ ਨ ਈਹਤੀਤਿ **ਲੋਕਾਯਤੰ।** ਤਞ੍ਹਿ ਗਨ੍ਥੰ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਸਤ੍ਤਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਚਿਤ੍ਤਮ੍ਪਿ ਨ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਿ।

ਵਯਤੀਤਿ **ਵਯੋ,** ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਕਤ੍ਥਚਿ ਅਪਰਿਕਿਲਮਨ੍ਤੋ ਅਵਿਤ੍ਥਾਯਨ੍ਤੋ ਤੇ ਗਨ੍ਥੇ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤਿ ਪੂਰੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦ੍ਵੇ ਪਟਿਸੇਧਾ ਪਕਤਿੰ ਗਮੇਨ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ''ਅਵਯੋ ਨ ਹੋਤੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਵਯੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਵਯੋ ਨਾਮ...ਪੇ॰... ਨ ਸਕ੍ਕੋਤੀ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **"ਅਨੁਞ੍ਞਾਤੋ"**ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸਾਧਨਵਸੇਨ, ''ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੋ''ਤਿ ਪਨ ਪਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਵਸੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਆਚਰਿਯੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਆਚਰਿਯਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤੰ **ਆਚਰਿਯਕੰ। ਗਰੂ**ਤਿ ਭਾਰਿਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਤਤੋ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਗਮਨੰ ਦੁਕ੍ਕਰੰ ਹੋਤਿ। **ਅਨਤ੍ਥੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਨਿਨ੍ਦਾਬ੍ਯਾਰੋਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿ।

੨੫੭. ''ਅਬ੍ਭੁਗ੍ਗਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਭਿਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ **ਇਤ੍ਥਮ੍ਭੂਤਾਖ੍ਯਾਨਤ੍ਥਵਸੇਨੇਵ ਉਪਯੋਗਵਚਨੰ।**

੨੫੮. ਲਕ੍ਖਣਾਨੀਤਿ ਲਕ੍ਖਣਦੀਪਨਾਨਿ ਮਨ੍ਤਪਦਾਨਿ। **ਅਨੁਰਧਾਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਕੇਵਲੰ ਲਕ੍ਖਣਮਨ੍ਤਾਨਿਯੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞਾਨਿਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਞਾਣਬਲਾਭਾਵੇਨ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਅਨ੍ਤਰਧਾਯਨ੍ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ''ਏਕਸਤੰ ਅਦ੍ਧਰਿਯੰ ਸਾਖਾ ਸਹਸ੍ਸਵਤ੍ਤੁਕੋ ਸਾਮਾ''ਤਿਆਦਿ। **ਪਣਿਧਿ ...ਪੇ॰... ਮਹਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਣਿਧਿਮਹਤੋ ਸਮਾਦਾਨਮਹਤੋਤਿ ਆਦਿਨਾ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮਹਨ੍ਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਪਣਿਧਿਮਹਨ੍ਤਾਦਿ ਚਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਵੰਸਚਰਿਯਾਪਿਟਕਵਣ੍ਣਨਾਦਿਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਨਿਟ੍ਠਾ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ। **ਭਵਭੇਦੇ**ਤਿ ਭਵਵਿਸੇਸੇ। ਇਤੋ ਚ ਏਤ੍ਤੋ ਚ ਬ੍ਯਾਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤਾ **ਵਿਸਟਭਾਵੋ।**

ਜਾਤਿਸਾਮਞ੍ਞਤੋਤਿ ਲਕ੍ਖਣਜਾਤਿਯਾ ਲਕ੍ਖਣਭਾਵਮਤ੍ਤੇਨ ਸਮਾਨਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨੰ ਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਸੁਵਿਸਦਾਨਿ, ਸੁਪਰਿਬ੍ਯਤ੍ਤਾਨਿ, ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾਨਿ ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀਨੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਨ ਤੇਹੇਵ ਬੁਦ੍ਧੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। ਅਭਿਰੂਪਤਾ, ਦੀਘਾਯੁਕਤਾ, ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕਤਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਦੀਨੰ ਪਿਯਮਨਾਪਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ **ਚਤੂਹਿ** ਅਚ੍ਛਰਿਯਸਭਾਵੇਹਿ। ਦਾਨੰ, ਪਿਯਵਚਨੰ, ਅਤ੍ਥਚਰਿਯਾ, ਸਮਾਨਤ੍ਤਤਾਤਿ ਇਮੇਹਿ **ਚਤੂਹਿ ਸਙ੍ਗਹਵਤ੍ਥੂਹਿ। ਰਞ੍ਜਨਤੋ**ਤਿ ਪੀਤਿਜਨਨਤੋ। ਚਕ੍ਕੰ ਚਕ੍ਕਰਤਨੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਚਕ੍ਕੇਹਿ ਸਯੰ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਤੇਹਿ ਚ ਪਰੰ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯੰ ਵਤ੍ਤੇਤਿ ਪਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਪਰਹਿਤਾਵਹੋ ਇਰਿਯਾਪਥਚਕ੍ਕਾਨੰ ਵਤ੍ਤੋ ਵਤ੍ਤਨੰ ਏਤਸ੍ਸ, ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਵਾ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਅਪ੍ਪਟਿਹਤੰ ਵਾ ਆਣਾਸਙ੍ਖਾਤੰ ਚਕ੍ਕੰ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ।** ਖਤ੍ਤਿਯਮਣ੍ਡਲਾਦਿਸਞ੍ਞਿਤੰ ਚਕ੍ਕੰ ਸਮੂਹੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ** ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਚਰਤਿ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਙ੍ਖਾਤੋ ਧਮ੍ਮੋ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵਾ **ਧਮ੍ਮਿਕੋ।** ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮੋ ਰਞ੍ਜਨਟ੍ਠੇਨ ਰਾਜਾਤਿ **ਧਮ੍ਮਰਾਜਾ।** ''ਰਾਜਾ ਹੋਤਿ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **"ਚਾਤੁਰਨ੍ਤੋ"**ਤਿ ਪਦੰ ਚਤੁਦੀਪਿਸ੍ਸਰਤੰ ਵਿਭਾਵੇਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਸਮੁਦ੍ਦਅਨ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਤਤ੍ਥ ''ਚਤੁਦ੍ਦੀਪਵਿਭੂਸਿਤਾਯਾ''ਤਿ ਅਵਤ੍ਵਾ ''ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾ''ਤਿ ਵਿ**ਧ**ਗ੍ਗਹਣੰ ਤੰਤੰਪਰਿਤ੍ਤਦੀਪਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ। **ਕੋਪਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਕਾਮਮੋਹਮਾਨਮਦਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਵਿ**ਜਿਤਾਵੀ**ਤਿ ਵਿਜਿਤਵਾ। ਕੇਨਚਿ ਅਕਮ੍ਪਿਯਟ੍ਠੇਨ ਜਨਪਦੇ ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ, ਦਲ੍ਹਭਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ ਵਾ, ਜਨਪਦੋ ਥਾਵਰਿਯੰ ਪਤ੍ਤੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਜਨਪਦਤ੍ਥਾਵਰਿਯਪ੍ਪਤ੍ਤੋ।**

ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਭਾਵਾਦਿਨਾਪਿ (ਖੁ॰ ਪਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩; ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨.੩੩; ਸੁ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨੨੬; ਮਹਾਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੦) ਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਰਤਨਟ੍ਠੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। ਰਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਤਾਯ ਵਾ ਚਿਤ੍ਤੀਕਤਾਦਿਭਾਵਸ੍ਸ ਰਤਿਜਨਨਟ੍ਠੇਨ ਏਕਸਙ੍ਗਹਤਾਯ ਵਿਸੁੰ ਅਗ੍ਗਹਣੰ। ਇਮੇਹਿ ਪਨ ਰਤਨੇਹਿ ਰਾਜਾ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤੀ ਯੰ ਯਮਤ੍ਥੰ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਇਮੇਸੁ ਪਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਜਿਤੰ ਜਿਨਾਤਿ** ਮਹੇਸਕ੍ਖਤਾਸੰਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਭਾਵਤੋ। ਵਿ**ਜਿਤੇ ਯਥਾਸੁਖੰ ਅਨੁਵਿਚਰਤਿ** ਹਤ੍ਥਿਰਤਨੰ ਅਸ੍ਸਰਤਨਞ੍ਚ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸੰ ਆਨੁਭਾਵੇਨ ਅਨ੍ਤੋਪਾਤਰਾਸੇਯੇਵ ਸਮੁਦ੍ਦਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਪਥਵਿੰ ਅਨੁਸੰਯਾਯਿਤ੍ਵਾ ਰਾਜਧਾਨਿਮੇਵ ਪਚ੍ਚਾਗਮਨਤੋ। **ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੇਨ** ਵਿ**ਜਿਤਮਨੁਰਕ੍ਖਤਿ** ਤੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਸੰਵਿਧਾਨਤੋ। **ਅਵਸੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਮਣਿਰਤਨਇਤ੍ਥਿਰਤਨਗਹਪਤਿਰਤਨੇਹਿ। ਤਤ੍ਥ ਮਣਿਰਤਨੇਨ ਯੋਜਨਪ੍ਪਮਾਣੇ ਪਦੇਸੇ ਅਨ੍ਧਕਾਰੰ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ ਆਲੋਕਦਸ੍ਸਨਾਦਿਨਾ ਸੁਖਮਨੁਭਵਤਿ, ਇਤ੍ਥਿਰਤਨੇਨ ਅਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮਾਨੁਸਕਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ, ਗਹਪਤਿਰਤਨੇਨ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਮਣਿਕਨਕਰਜਤਾਦਿਧਨਪਟਿਲਾਭਵਸੇਨ।

ਉਸ੍ਸਾਹਸਤ੍ਤਿਯੋਗੋ ਤੇਨ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਹਤਾਣਾਚਕ੍ਕਭਾਵਸਿਦ੍ਧਿਤੋ **ਪਚ੍ਛਿਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੇਨ। ਤਞ੍ਹਿ ਸਬ੍ਬਰਾਜਕਿਚ੍ਚੇਸੁ ਕੁਸਲੰ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਯੋਗੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਮਨ੍ਤਸਤ੍ਤਿਯੋਗੋ"**ਤਿ । ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਰਤਨਾਨੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਕੋਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਪਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਿਦ੍ਧਿਤੋ **"ਹਤ੍ਥਿ...ਪੇ॰... ਯੋਗੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। (ਕੋਸੋ ਹਿ ਨਾਮ ਸਤਿ ਉਸ੍ਸਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੰ ਦੁਗ੍ਗੰ ਤੇਜੰ ਕੁਸੁਮੋਰੰ ਪਰਕ੍ਕਮੰ ਪਬ੍ਬਤੋਮੁਖੰ ਅਮੋਸਪਹਰਣੰ) ਤਿਵਿਧਸਤ੍ਤਿਯੋਗਫਲੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਸੇਸੇਹੀ**ਤਿ ਸੇਸੇਹਿ ਪਞ੍ਚਹਿ ਰਤਨੇਹਿ।

ਅਦੋਸਕੁਸਲਮੂਲਜਨਿਤਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਦੋਸਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਕੁਸਲਮੂਲੇਨ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਾਦਿਤਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਆਨੁਭਾਵੇਨ **ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ** ਸੋਮ੍ਮਤਰਰਤਨਜਾਤਿਕਤ੍ਤਾ। **ਮਜ੍ਝਿਮਾਨਿ** ਮਣਿਇਤ੍ਥਿਗਹਪਤਿਰਤਨਾਨਿ। **ਅਲੋਭ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ** ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ **ਉਲ਼ਾਰਸ੍ਸ ਧਨਸ੍ਸ,** ਉਲ਼ਾਰਧਨਪਟਿਲਾਭਕਾਰਣਸ੍ਸ ਚ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸਮ੍ਪਦਾਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। **ਪਚ੍ਛਿਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਣਾਯਕਰਤਨੰ। ਤਞ੍ਹਿ **ਅਮੋਹ...ਪੇ॰... ਕਮ੍ਮਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤਿ** ਮਹਾਪਞ੍ਞੇਨੇਵ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਰਾਜਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਣੇਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ। **ਉਪਦੇਸੋ** ਨਾਮ ਸਵਿਸੇਸੰ ਸਤ੍ਤਨ੍ਨੰ ਰਤਨਾਨੰ ਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਕਥਾਬਨ੍ਧੋ।

ਸਰਣਤੋ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਤੋ **ਸੂਰਾ,** ਤੇਨਾਹ **"ਅਭੀਰੁਕਜਾਤਿਕਾ"**ਤਿ। ਅਸੁਰੇ ਵਿਜਿਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੀਰੋ, ਸਕ੍ਕੋ ਦੇਵਾਨੰ ਇਨ੍ਦੋ। ਤਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗੰ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋ ਸੇਨਙ੍ਗਭਾਵਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵੀਰਙ੍ਗਰੂਪਾਤਿ ਦੇਵਪੁਤ੍ਤਸਦਿਸਕਾਯਾ"**ਤਿ। **"ਏਕੇ"**ਤਿ ਸਾਰਸਮਾਸਾਚਰਿਯਮਾਹ। **ਸਭਾਵੋ**ਤਿ ਸਭਾਵਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵੀਰਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਵੀਰਭਾਵਕਾਰਣੰ। **ਵੀਰਿਯਮਯਸਰੀਰਾ** ਵਿ**ਯਾ**ਤਿ ਸਵਿਗ੍ਗਹਵੀਰਿਯਸਦਿਸਾ, ਸਵਿਗ੍ਗਹੰ ਚੇ ਵੀਰਿਯੰ ਸਿਯਾ ਤੰਸਦਿਸਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਨੁ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਪਟਿਸੇਨਾ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਯ'ਮਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਾ ਪਮਦ੍ਦੇਯ੍ਯੁੰ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਪਰਸੇਨਪ੍ਪਮਦ੍ਦਨਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **ਸਚੇ**ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨ ਪਰਸੇਨਾ ਹੋਤੁ ਵਾ ਮਾ ਵਾ ਤੇ ਪਨ ਏਵੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਧਮ੍ਮੇਨਾ**ਤਿ ਕਤੁਪਚਿਤੇਨ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮੇਨ। ਤੇਨ ਹਿ ਸਞ੍ਚੋਦਿਤਾ ਪਥਵਿਯੰ ਸਬ੍ਬਰਾਜਾਨੋ ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ''ਸ੍ਵਾਗਤੰ ਤੇ ਮਹਾਰਾਜਾ''ਤਿ ਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਰਜ੍ਜੰ ਰਞ੍ਞੋ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਸੋ ਇਮੰ...ਪੇ॰... ਅਜ੍ਝਾਵਸਤੀ''ਤਿ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ਤਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚਿਰਤਰੰ ਵਿਪਚ੍ਚਿਤੁੰ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਵਤ੍ਤਸਮੁਦਾਗਤੰ ਪਯੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਧਮ੍ਮੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਪਾਣੋ ਨ ਹਨ੍ਤਬ੍ਬੋਤਿਆਦਿਨਾ ਪਞ੍ਚਸੀਲਧਮ੍ਮੇਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਅਦਣ੍ਡੇਨ ਅਸਤ੍ਥੇਨਾ''ਤਿ ਇਦੰ ਵਚਨੰ ਸੁਟ੍ਠੁਤਰੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤੀਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਰਾਗਾਦਯੋ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨਾ ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨੰ ਛਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿੰ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇ ''ਛਦਨਾ, ਛਦਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਵਿ**ਵਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਵਿਗਮੇਤ੍ਵਾ। **ਪੂਜਾਰਹਤਾ** ਵੁ**ਤ੍ਤਾ** ''ਅਰਹਤੀਤਿ ਅਰਹ''ਨ੍ਤਿ। **ਤਸ੍ਸਾ** ਪੂਜਾਰਹਤਾਯ। **ਯਸ੍ਮਾ**

ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਰਹਨ੍ਤਿ। **ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਹੇਤੁਭੂਤਾ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ** ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਪੁਬ੍ਬਕਤ੍ਤਾ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਸ੍ਸ।

ਅਰਹੰ ਵਟ੍ਟਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਅਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨੰ। **ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਛਦਨਾਭਾਵੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਨਾ ਫਲਾਨੁਮਾਨਦਸ੍ਸਨੰ। **ਹੇਤੁਦ੍ਵਯੰ ਵੁਤ੍ਤੰ** ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟੋ ਵਿਚ੍ਛਦੋ ਚਾ’’ਤਿ। **ਦੁਤਿਯੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਖੀਣਾਸਵਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ। **ਪੁਰਿਮਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਪੁਰਿਮਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਠਮੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਤੇ ਪਟਿਜਾਨਤੋ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮) ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਨ। **ਦੁਤਿਯਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਦੁਤਿਯਸ੍ਸ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧਿ, ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਥਸਿਦ੍ਧੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਹੀ**ਤਿ ‘‘ਯੇ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ, (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮) ‘‘ਯਸ੍ਸ ਖੋ ਪਨ ਤੇ ਅਤ੍ਥਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੫੦; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੮) ਚ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥੇਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜੇਹਿ। **ਤਤਿਯਸਿਦ੍ਧੀ**ਤਿ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਨਤਾਸਿਦ੍ਧਿ ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਨ੍ਤਰਾਯਿਕਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਧਮ੍ਮਾਪਦੇਸੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦਨਭਾਵੋ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸਿ। **ਪੁਰਿਮੰ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦੰ ਭਗਵਤੋ ਧਮ੍ਮਚਕ੍ਖੁੰ **ਸਾਧੇਤਿ** ਕਿਲੇਸਾਰੀਨੰ, ਸੰਸਾਰਚਕ੍ਕਸ੍ਸ ਚ ਅਰਾਨੰ ਹਤਭਾਵਦੀਪਨਤੋ। **ਦੁਤਿਯੰ ਪਦੰ ਬੁਦ੍ਧਚਕ੍ਖੁੰ ਸਾਧੇਤਿ** ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸੇਵ ਤੰਸਬ੍ਭਾਵਤੋ। **ਤਤਿਯੰ ਪਦੰ ਸਮਨ੍ਤਚਕ੍ਖੁੰ ਸਾਧੇਤਿ** ਸਵਾਸਨਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨਦੀਪਨਤੋ। ‘‘ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ’’ਤਿ ਹਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਵਿਵਟ੍ਟਚ੍ਛਦੋ’’ਤਿ ਵਚਨੰ ਬੁਦ੍ਧਭਾਵਾਵਹਮੇਵ ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸਪ੍ਪਹਾਨੰ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **“ਸੂਰਭਾਵ”**ਨ੍ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਵਿਭਾਵਨੇ ਵਿਸਦਞਾਣਤੰ।

੨੫੯. **ਏਵੰ ਭੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਵਚਨਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ‘‘ਤਥਾ ਮਯੰ ਤੰ ਭਵਨ੍ਤੰ ਗੋਤਮੰ ਵੇਦਿਸ੍ਸਾਮ, ਤ੍ਵੰ ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਗ੍ਗਹੇਤਾ’’ਤਿ ਚ ਏਵੰ ਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਆਹ। **“ਸੋਪਿ ਤਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਾਯ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਨਾਯ। **ਅਯਾਨਭੂਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਯਾਨਸ੍ਸ ਅਭੂਮਿੰ। **ਦਿਵਾਪਧਾਨਿਕਾ**ਤਿ ਦਿਵਾਪਧਾਨਾਨੁਯੁਞ੍ਜਨਕਾ।

੨੬੦. ਯਦਿਪਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਕੁਲੰ ਅਪ੍ਪਞ੍ਞਾਤੰ, ਤਦਾ ਪਨ ਪਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਦਾ ਕਿਰਾ”**ਤਿਆਦਿ। **ਅਤੁਰਿਤੋ**ਤਿ ਅਵੇਗਾਯਨ੍ਤੋ।

੨੬੧. **ਯਥਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਭਗਵਾ ‘‘ਕਚ੍ਚਿ ਵੋ ਮਾਣਵਾ ਖਮਨੀਯੰ, ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪਨੀਯ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਖਮਨੀਯਾਦੀਨਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਤੇਹਿ ਮਾਣਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਪਠਮੰ ਪਵਤ੍ਤਮੋਦੋ ਅਹੋਸਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਸਿਤਾਯ ਤਦਨੁਕਰਣੇਨ ਏਵੰ ਤੇਪਿ ਮਾਣਵਾ ਭਗਵਤਾ ਸਦ੍ਧਿੰ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਤੰ ਪਨ ਸਮਪ੍ਪਵਤ੍ਤਮੋਦਤੰ ਉਪਮਾਯ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **“ਸੀਤੋਦਕੰ ਵਿਯਾ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਮ੍ਮੋਦਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸੰਸਨ੍ਦਿਤੰ। **ਏਕੀਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਕਿਰਿਯਾਯ ਸਮਾਨਤੰ । **ਖਮਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਇਦੰ ਚਤੁਚਕ੍ਕੰ ਨਵਦ੍ਵਾਰੰ ਸਰੀਰਯਨ੍ਤੰ ਦੁਕ੍ਖਬਹੁਲਤਾਯ ਸਭਾਵਤੋ ਦੁਸ੍ਸਹੰ ਕਚ੍ਚਿ ਖਮਿਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, **ਯਾਪਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹਾਰਾਦਿਪਚ੍ਚਯਪਟਿਬਦ੍ਧਵੁਤ੍ਤਿਕੰ ਚਿਰਪ੍ਪਬਨ੍ਧਸਙ੍ਖਾਤਾਯ ਯਾਪਨਾਯ ਕਚ੍ਚਿ ਯਾਪੇਤੁੰ ਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯੰ। ਸੀਸਰੋਗਾਦਿਆਬਾਧਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧੰ,** ਦੁਕ੍ਖਜੀਵਿਕਾਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਅਪ੍ਪਾਤਙ੍ਕੰ,** ਤੰਤੰਕਿਚ੍ਚਕਰਣੇ ਉਟ੍ਠਾਨਸੁਖਤਾਯ **ਕਚ੍ਚਿ ਲਹੁਟ੍ਠਾਨੰ,** ਤਦਨੁਰੂਪਬਲਯੋਗਤੋ **ਕਚ੍ਚਿ ਬਲੰ,** ਸੁਖਵਿਹਾਰਸਬ੍ਭਾਵੇਨ **ਕਚ੍ਚਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ** ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਕਚ੍ਚਿ-ਸਦ੍ਦੰ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਬਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਪੀਤਿ **ਪੀਤਿ**ਯੇਵ। ਤਰੁਣਪੀਤਿ **ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ।** ਸਮ੍ਮੋਦਨੰ ਜਨੇਤਿ ਕਰੋਤੀਤਿ ਸਮ੍ਮੋਦਨਿਕੰ ਤਦੇਵ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ।** ਸਮ੍ਮੋਦਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਪਨ ਅਤ੍ਥੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਵੁਤ੍ਤੰ **“ਸਮ੍ਮੋਦਿਤੁੰ ਯੁਤ੍ਤਭਾਵਤੋ”**ਤਿ। ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਤਬ੍ਬਭਾਵਤੋ ‘‘ਸਰਣੀਯ’’ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **“ਸਾਰਣੀਯ”**ਨ੍ਤਿ ਦੀਘੰ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **“ਸੁਯ੍ਯਮਾਨਸੁਖਤੋ”**ਤਿ ਆਪਾਥਮਧੁਰਤਮਾਹ, **“ਅਨੁਸ੍ਸਰਿਯਮਾਨਸੁਖਤੋ”**ਤਿ ਵਿਮਦ੍ਦਰਮਣੀਯਤੰ। **“ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ”**ਤਿ ਸਭਾਵਨਿਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਕਥਾਯ ਵਚਨਚਾਤੁਰਿਯਮਾਹ, **“ਅਤ੍ਥਪਰਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯਾ”**ਤਿ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਰੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤੰ। **ਅਨੇਕੇਹਿ ਪਰਿਯਾਯੇਹੀ**ਤਿ ਅਨੇਕੇਹਿ ਕਾਰਣੇਹਿ।

ਅਪਸਾਦੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਮਙ੍ਕੁਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਿ। **ਕਣ੍ਣੇ ਓਲਮ੍ਬੇਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਉਭੋਸੁ ਖਨ੍ਧੇਸੁ ਸਾਟਕਂ ਆਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਕਣ੍ਣੇ ਓਲਮ੍ਬਿਤ੍ਵਾ। **ਦੁਸ੍ਸਕਣ੍ਣਂ ਗਹੇਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਨਿਵਤ੍ਥਸਾਟਕਸ੍ਸ ਦਸਾਕੋਟਿਂ ਏਕੇਨ ਹਤ੍ਥੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਚਙ੍ਕਮਂ ਅਭਿਰੁਹਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਚਙ੍ਕਮਿਤੁਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ। **ਧਾਤੁਸਮਤਾ**ਤਿ ਰਸਾਦਿਧਾਤੂਨਂ ਸਮਾਵਤ੍ਤਤਾ, ਅਰੋਗਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨਾਚਾਰਭਾਵਸਾਰਣੀਯ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਚਾਰਭਾਵੇਨ ਸਰਣੀਯਂ। ''ਅਨਾਚਾਰੋ ਵਤਾਯ''ਨ੍ਤਿ ਸਰਿਤਬ੍ਬਕਂ।

੨੬੨. "**ਭਵਗ੍ਗਂ ਗਹੇਤੁਕਾਮੋ ਵਿਯਾ**"ਤਿਆਦਿ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ ਦੁਕ੍ਕਰਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਆਰਭਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਞ੍ਚੇਤਂ ਸਦੇਵਕੇਨਾਪਿ ਲੋਕੇਨ, ਯਦਿਦਂ ਭਗਵਤੋ ਅਪਸਾਦਨਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਟ੍ਠਾਨੇ ਵਾਯਮਤੀ**"ਤਿ। ਅਯਂ ਬਾਲੋ ''ਮਯਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਕਥੇਨ੍ਤੇ ਮਯਾ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਵਿਸਹਤੀ''ਤਿ ਮਾਨਮੇਵ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਤਿ, ਕਥੇਨ੍ਤੇ ਪਨ ਕਥਾਪਸਙ੍ਗੇਨਸ੍ਸ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤੇ ਵਿਭਾਵਿਤੇ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਭਗਵਾ ''ਏਵਂ ਨੁ ਤੇ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ''ਤਿਆਦਿ। ਆਚਾਰਸਮਾਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨੇਨ ਆਚਰਿਯਾ, ਤੇਸਂ ਪਨ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਪਕਟ੍ਠਾ ਆਚਰਿਯਾਤਿ ਪਾਚਰਿਯਾ ਯਥਾ ਪਪਿਤਾਮਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਆਚਰਿਯੇਹਿ ਚ ਤੇਸਂ ਪਾਚਰਿਯੇਹਿ ਚਾ**"ਤਿ।

ਪਠਮਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੩. **ਤੀਸੁ ਇਰਿਯਾਪਥੇਸੂ**ਤਿ ਠਾਨਗਮਨਨਿਸਜ੍ਜਾਸੁ। **ਕਥਾਪਲ਼ਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਵਸੇਨ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਂ। ਸਯਾਨੇਨ ਆਚਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਸਯਾਨਸ੍ਸ ਕਥਾ ਨਾਮ ਆਚਾਰੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਇਤਰੇਹਿ ਸਦਿਸਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ ਇਧ ਕਥਾਪਲ਼ਾਸੋ।

ਤਸ੍ਸ ਪਨ ਯਂ ਅਨਾਚਾਰਭਾਵਵਿਭਾਵਨਂ ਸਤ੍ਥਾਰਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਕਤਂ, ਤਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਅਨਾਰੁਲ਼੍ਹਂ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਨ੍ਤਿ ਉਪਰਿ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਭਾਵੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਤਤੋ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਮੁਣ੍ਡਕਾ ਸਮਣਕਾ**ਤਿ ਚ ਗਰਹਾਯਂ **ਕ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਹੀਲ਼ੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਇਭਸ੍ਸ ਪਯੋਗੋ ਇਭੋ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ, ਤਂ ਇਭਂ ਅਰਹਨ੍ਤੀਤਿ **ਇਬ੍ਭਾ।** ਕਿਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ? ਯਥਾ ਇਭੋ ਹਤ੍ਥਿਵਾਹਨਭੂਤੋ ਪਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਏਵਂ ਏਤੇਪਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸੁਸ੍ਸੁਸਕਾ ਸੁਦ੍ਦਾ ਪਰਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ, ਨ ਅਤ੍ਤਨੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਇਭਸਦਿਸਪਯੋਗਤਾਯ ਇਬ੍ਭਾਤਿ। ਤੇ ਪਨ ਕੁਟੁਮ੍ਬਿਕਤਾਯ ਘਰਵਾਸਿਨੋ ਘਰਸ੍ਸਾਮਿਕਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ "**ਗਹਪਤਿਕਾ**"ਤਿ। **ਕਣ੍ਹਾ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਜਾਤਿਕਾ। ਦਿਜਾ ਏਵ ਹਿ ਸੁਦ੍ਧਜਾਤਿਕਾ, ਨ ਇਤਰੇਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਲ਼ਕਾ**"ਤਿ। **ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ, ਅਯਂ ਤੇਸਂ ਪਠਮੁਪ੍ਪਤ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। "**ਸਮਣਾ ਪਿਟ੍ਠਿਪਾਦਤੋ**"ਤਿ ਇਦਂ ਪਨਸ੍ਸ ''ਮੁਖਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਤੋਪਿ ਅਤਿਵਿਯ ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤਵਚਨਂ ਚਤੁਵਣ੍ਣਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਸ੍ਸੇਵ ਸਮਣਭਾਵਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਅਨਿਯਮੇਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਅਵਿਸੇਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਨੁਦ੍ਦੇਸਿਕਭਾਵੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਮਾਨੁਸ੍ਸਯਵਸੇਨ ਕਥੇਤੀਤਿ ਮਾਨੁਸ੍ਸਯਂ ਅਵਸ੍ਸਾਯ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਉਕ੍ਕਂਸੇਨ੍ਤੋ, ਪਰੇ ਚ ਵਮ੍ਭੇਨ੍ਤੋ ''ਮੁਣ੍ਡਕਾ''ਤਿ ਆਦਿਂ ਕਥੇਤਿ। **ਜਾਨਾਪੇਮੀ**ਤਿ ਜਾਤਿਗੋਤ੍ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਭਾਵਨੇਨ ਪਮਾਣਂ ਜਾਨਾਪੇਮੀਤਿ। **ਅਤ੍ਥੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥਿਕਂ** ਦਣ੍ਡਿਕਵਾਯੇਨ।

"**ਯਾਯੇਵ ਖੋ ਪਨਤ੍ਥਾਯਾ**"ਤਿ ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਰਤੋ ''ਪੁਰਿਸਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵਾ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ ਯੁਤ੍ਤਂ। **ਯਾਯ ਅਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਵਾ ਪੁਲ੍ਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨੇਵ ਤਦਤ੍ਥੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਂ, ਯਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਵ੍ਹਯੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਵ੍ਹਯੇਸਂ ਸਾਧੁਰੂਪਾਨਂ। **ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਆਗਤਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਗੁਰੁਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਸਨ੍ਤਿਕਂ ਉਪਗਤਾਨਂ। **ਵਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਹਿ ਚਰਿਤਬ੍ਬਆਚਾਰਂ। **ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ**ਤਿ ਆਚਾਰਂ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ।** ਬਾਹੁਸਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਯਾਵਦੇਵ ਉਪਸਮਤ੍ਥਂ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ, ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਅਸਿਕ੍ਖਿਤੋ ''ਅਵੁਸਿਤੋ''ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਏਤਸ੍ਸ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ।

੨੬੪. ਕੋਧਵਸਚਿਤ੍ਤਤਾਯ **ਅਸਕਮਨੋ। ਮਾਨਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਮਾਨਸ੍ਸ ਨਿਮ੍ਮਦਨਤ੍ਥਂ। **ਉਗ੍ਗਿਲੇਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਸਿਨੇਹਪਾਨੇਨ ਕਿਲਿਨ੍ਨਂ ਉਬ੍ਬਮਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਗੋਤ੍ਤੇਨ ਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪੁਰਾਤਨਗੋਤ੍ਤੇਨ ਇਦਾਨਿ ਤਂ ਤਂ ਅਨਵਜ੍ਜਸਞ੍ਞਿਤਂ ਗੋਤ੍ਤਂ ਸਾਵਜ੍ਜਤੋ ਉਟ੍ਠਾਪੇਤ੍ਵਾ

ਉਦ੍ਧਰਿਤ੍ਵਾ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਤਤ੍ਥ **ਗੋਤ੍ਤਂ** ਆਦਿਪੁਰਿਸਵਸੇਨ, **ਕੁਲਾਪਦੇਸੋ,** ਤਦਨ੍ਵਯੇ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਅਭਿਞ੍ਞਾਤਪੁਰਿਸਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਯਥਾ ''ਆਦਿਚ੍ਚੋ, ਮਘਦੇਵੋ''ਤਿ। ਗੋਤ੍ਤਮੂਲਸ੍ਸ ਗਾਰਯ੍ਹਤਾਯ ਅਮਾਨਵਤ੍ਥੁਭਾਵਪਵੇਦਨਤੋ **"ਮਾਨਦ੍ਧਜਂ ਮੂਲੇ ਛੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਘਟ੍ਟੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਓਮਸਨ੍ਤੋ।

ਯਸ੍ਮਿਂ ਮਾਨੁਸ੍ਸਯਕੋਧੁਸ੍ਸਯਾ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਤ੍ਥਦ੍ਧਾ, ਸੋ ''ਚਣ੍ਡੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਚਣ੍ਡਾਤਿ ਮਾਨਨਿਸ੍ਸਿਤਕੋਧਯੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। **ਖਰਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇਨ, ਵਾਚਾਯ ਚ ਕਕ੍ਖਲਾ। **ਲਹੁਕਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਾ। **ਭਸ੍ਸਾ**ਤਿ ''ਸਾਹਸਿਕਾ''ਤਿ ਕੇਚਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ''ਸਾਰਮ੍ਭਕਾ''ਤਿ ਅਪਰੇ। **ਸਮਾਨਾ**ਤਿ ਹੋਨ੍ਤਾ, ਭਵਮਾਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ **"ਸਨ੍ਤਾਤਿ ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇ**ਵ **ਵੇਵਚਨ"**ਨ੍ਤਿ। **ਨ ਸਕ੍ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਾਰਂ ਨ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਅਪਚਿਤਿਕਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਪਣਿਪਾਤਕਮ੍ਮ **ਨਾਨੁਲੋਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਜਾਤਿਯਾ ਨ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਦੁਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੫. ਕਾਮਂ ਸਕਜਰਾਜਕੁਲੇ ਯੋ ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਬੁਦ੍ਧਤਰੋ ਸਮਤ੍ਥੋ ਚ, ਸੋ ਏਵ ਅਭਿਸੇਕਂ ਲਭਤਿ, ਏਕਚ੍ਚੋ ਪਨ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤੋ ਸਮਾਨੋ ''ਇਦਂ ਰਜ੍ਜਂ ਨਾਮ ਬਹੁਕਿਚ੍ਚਂ ਬਹੁਬਜਾਪਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਬ੍ਬਿਜ੍ਜ ਰਜ੍ਜਂ ਵਯਸਾ ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਨਿਯਜਾਤੇਤਿ, ਕਦਾਚਿ ਸੋਪਿ ਅਞ੍ਞਸ੍ਸਾਤਿ ਤਾਦਿਸੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਸਕਜਾਤਿ ਅਭਿਸਿਤ੍ਤਰਾਜਾਨੋ"**ਤਿ। **ਕੁਲਵਂਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਣ੍ਹਾਯਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਪਰਮ੍ਪਰਾਗਤਂ ਅਨੁਸ੍ਸਵਵਸੇਨ ਜਾਨਨ੍ਤਿ। ਕੁਲਾਭਿਮਾਨਿਨੋ ਹਿ ਯੇਭੁਯਜੇਨ ਪਰੇਸਂ ਉਚ੍ਚਾਵਚਂ ਕੁਲਂ ਤਥਾ ਤਥਾ ਉਦਾਹਰਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਚ ਕੁਲਵਂਸਂ ਜਾਨਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸੋ ਪਰਤੋ ਭਗਵਤਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਵਜਿਰਪਾਣਿਭਯੇਨ ਯਾਥਾਵਤੋ ਕਥੇਸਿ।

ਤਤਿਯਇਬ੍ਭਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੬. ਖੇਤ੍ਤੁਲੇਡ੍ਡੂਨਨ੍ਤਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਕਸਨਵਸੇਨ ਨਙ੍ਗਲੇਨ ਉਟ੍ਠਾਪਿਤਲੇਡ੍ਡੂਨਂ। ''ਲਟੁਕਿਕਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਤਾ **ਖੁਦ੍ਦਕਸਕੁਣਿਕਾ ਲਟੁਕਿਕੋਪਮਵਣ੍ਣਨਾਯਂ** ''ਚਾਤਕਸਕੁਣਿਕਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩.੧੫੦) ਵੁਤ੍ਤਾ। **ਕੋਧਵਸੇਨ ਲਗ੍ਗਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪਨਯ੍ਹਿਤੁਂ, ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਅਮ੍ਹੇ ਹਂਸਕੋਞ੍ਚਮੋਰਸਮੇ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਨ ਤਂ ਕੋਚਿ ਹਂਸੋ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ ਸਙ੍ਗੀਤਿਂ ਅਨਾਰੁਲ੍ਹਂ ਤਦਾ ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ''ਏਵਂ ਨੁ ਤੇ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਂ, ''ਅਵੁਸਿਤਵਾਯੇਵਾ''ਤਿਆਦਿਵਚਨਞ੍ਚ ਮਾਨਵਸੇਨ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ **"ਨਿਮ੍ਮਾਨੇ ਦਾਨਿ ਜਾਤੋਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੋ"**ਤਿ।

ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਾਦਵਣ੍ਣਨਾ

੨੬੭. ਨਿਮ੍ਮਾਦੇਤੀਤਿ ਅ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਆ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਮ੍ਮਦੇਤੀ"**ਤਿ। ਕਾਮਂ ਗੋਤ੍ਤਂ ਨਾਮੇਤਂ ਪਿਤਿਤੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਂ, ਨ ਮਾਤਿਤੋ ਨ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਸਗੋਤ੍ਤਾਯ ਆਵਾਹਵਿਵਾਹੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਂ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਂ, ਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਂ, ਜਾਤਿ ਚ ਉਭਯਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਨੀ, ਤਸ੍ਮਾ **"ਮਾਤਾਪੇਤ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਮਾਤਾਪਿਤੂਨਂ ਸਨ੍ਤਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਨਾਮਗੋਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਂ, ਨ ਕਿਤ੍ਤਿਮਨਾਮਂ, ਨ ਗੁਣਨਾਮਂ ਵਾ। ਤਤ੍ਥ ''ਕਣ੍ਹਾਯਨੋ''ਤਿ ਨਿਰੁਲ੍ਹਾ ਯਾ ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ। ਤਂ ਪਨ ਕਣ੍ਹਇਸਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕੁਲਪਰਮ੍ਪਰਾਵਸੇਨ ਆਗਤਂ, ਨ ਏਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਨਿਰੁਲ੍ਹਂ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਗੋਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਗੋਤ੍ਤ**-ਪਦਸ੍ਸ ਪਨ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੋਯੇਵ। **ਅਨੁਸ੍ਸਰਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਨ ਕੇਵਲਂ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਲਸੁਦ੍ਧਿਵੀਮਂਸਨਵਸੇਨਾਤਿ ਆਹ **"ਕੁਲਕੋਟਿਂ ਸੋਧੇਨ੍ਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **ਅਯਜਪੁਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਯਿਜਕਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **"ਸਾਮਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤਾ"**ਤਿ। ਦਿਸਾ ਓਕ੍ਕਾਕਰਞ੍ਞੋ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਾ ਦਾਸੀਤਿ ਆਹ **"ਘਰਦਾਸਿਯਾ ਪੁਤ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਯਸ੍ਮਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਜਾਤਿਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਮਾਨਤ੍ਥਦ੍ਧੋ, ਨ ਚਸ੍ਸ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਤਿਯਾ ਅਵਿਭਾਵਿਤਾਯ ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤਿ, ਮਾਨਨਿਗ੍ਗਹੇ ਚ ਕਤੇ ਅਪਰਭਾਗੇ ਰਤਨਤ੍ਤਯੇ ਪਸੀਦਿਸ੍ਸਤਿ , ਨ ''ਦਾਸੀ''ਤਿ ਵਾਚਾ ਫਰੁਸਵਾਚਾ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਹਭਾਵਤੋ। **ਅਭਯਸੁਤ੍ਤ**ਞ੍ਚੇਤ੍ਥ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੨.੮੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੮੪) ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ। ਕੇਚਿ ਚ ਸਤ੍ਤਾ

ਅਗ੍ਗਿਨਾ ਵਿਯ ਲੋਹਾਦਯੋ ਕਕ੍ਖਲ਼ਾਯ ਵਾਚਾਯ ਮੁਦੁਭਾਵਂ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਂ ਕਾਤੁਕਾਮੋ ‘‘ਅਯਜਪੁਤ੍ਤਾ ਸਕਜਾ ਭਵਨ੍ਤਿ, ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤੋ ਤ੍ਵਮਸਿ ਸਕਜਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਅਵੋਚ।

ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ ਪਵ੍ਵਪੇਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ “**ਓਕ੍ਕਾਕੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਪਭਾ ਨਿਚ੍ਛਰਤਿ** ਦਨ੍ਤਾਨਂ ਅਤਿਵਿਯ ਪਭਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋ।

ਪਠਮਕਪ੍ਪਿਕਾਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਆਦਿਕਾਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਾਨਂ। **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਸ੍ਸਵਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਯੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾਯ ਰਾਜਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਮਤਿਭੇਦੋ, ਤਂ ਉਲ੍ਲਿਙ੍ਗੇਤਿ। **ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸਾਤਿ** ‘‘ਅਯਂ ਨੋ ਰਾਜਾ’’ਤਿ ਮਹਾਜਨੇਨ ਸਮ੍ਮਨ੍ਨਿਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਤ੍ਤਾ ‘‘ਮਹਾਸਮ੍ਮਤੋ’’ਤਿ ਏਵਂ ਸਮ੍ਮਤਸ੍ਸ। ਯਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ –

‘‘ਆਦਿਚ੍ਚਕੁਲਸਮ੍ਭੂਤੋ , ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਗੁਣਾਕਰੋ।
ਮਹਾਨੁਭਾਵੋ ਰਾਜਾਸਿ, ਮਹਾਸਮ੍ਮਤਨਾਮਕੋ॥

ਯੋ ਚਕ੍ਖੁਭੂਤੋ ਲੋਕਸ੍ਸ, ਗੁਣਰਂਸਿਸਮੁਜ੍ਜਲੋ।
ਤਮੋਨੁਦੋ ਵਿਰੋਚਿਤ੍ਥ, ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਯ ਭਾਣੁਮਾ॥

ਠਪਿਤਾ ਯੇਨ ਮਰਿਯਾਦਾ, ਲੋਕੇ ਲੋਕਹਿਤੇਸਿਨਾ।
ਵਵਤ੍ਥਿਤਾ ਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਿ, ਨ ਵਿਲਙ੍ਘਯਿਤੁਂ ਜਨਾ॥

ਯਸਸ੍ਸਿਨਂ ਤੇਜਸ੍ਸਿਨਂ, ਲੋਕਸੀਮਾਨੁਰਕ੍ਖਕਂ।
ਆਦਿਭੂਤਂ ਮਹਾਵੀਰਂ, ਕਥਯਨ੍ਤਿ ‘ਮਨੂ’ਤਿ ਯ’’ਨ੍ਤਿ॥

ਤਸ੍ਸ ਚ ਪੁਤ੍ਤਪਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਂ ਸਨ੍ਧਾਯ –

‘‘ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਰੋਜੋ ਨਾਮ ਮਹੀਪਤਿ।
ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਵਰਰੋਜੋ, ਪਵਰੋ ਰਾਜਮਣ੍ਡਲੇ॥

ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਕਲ੍ਯਾਣਗੁਣੋ, ਕਲ੍ਯਾਣੋ ਨਾਮ ਅਤ੍ਰਜੋ।
ਰਾਜਾ ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਤਨਯੋ, ਵਰਕਲ੍ਯਾਣਨਾਮਕੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਵੀਰੋ, ਮਨ੍ਧਾਤਾ ਕਾਮਭੋਗਿਨਂ।
ਅਗ੍ਗਭੂਤੋ ਮਹਿਨ੍ਦੇਨ, ਅਡ੍ਢਰਜ੍ਜੇਨ ਪੂਜਿਤੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਸੂਨੁ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਵਰਮਨ੍ਧਾਤੁਨਾਮਕੋ।
‘ਉਪੋਸਥੋ’ਤਿ ਨਾਮੇਨ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਯਸੋ॥

ਵਰੋ ਨਾਮ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਹਾਵਰੋ।
ਤਸ੍ਸਾਸਿ ਉਪਵਰੋਤਿ, ਪੁਤ੍ਤੋ ਰਾਜਾ ਮਹਾਬਲੋ॥

ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤੋ ਮਘਦੇਵੋ, ਦੇਵਤੁਲ੍ਯੋ ਮਹੀਪਤਿ।
ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਸਹਸ੍ਸਾਨਿ, ਤਸ੍ਸ ਪੁਤ੍ਤਪਰਮ੍ਪਰਾ॥

ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਛਿਮਕੋ ਰਾਜਾ, ‘ਓਕ੍ਕਾਕੋ’ ਇਤਿ ਵਿਸ੍ਸੁਤੋ।
ਮਹਾਯਸੋ ਮਹਾਤੇਜੋ, ਅਖੁਦ੍ਦੋ ਰਾਜਮਣ੍ਡਲੇ’’ਤਿ॥

ਆਦਿ **ਤੇਸਂ ਪਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਮਘਦੇਵ ਪਰਮ੍ਪਰਭੂਤਾਨਂ ਕਲ਼ਾਰਜਨਕਪਰਿਯੋਸਾਨਾਨਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭੂਤਾਨਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਅਪਰੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਪਰਮ੍ਪਰਭੂਤਾਨਂ ਅਨੇਕਸਤਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਰਾਜੂਨਂ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪੁਨਾਪਰੋ ਓਕ੍ਕਾਕੋ ਨਾਮ ਰਾਜਾ ਅਹੋਸਿ, ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **“ਤਯੋ ਓਕ੍ਕਾਕਵਂਸਾ ਅਹੇਸੁਂ। ਤੇਸੁ ਤਤਿਯਓਕ੍ਕਾਕਸ੍ਸਾ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਹਸਾ ਵਰਂ ਅਦਾਸਿਨ੍ਤਿ ਪੁਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਸਹਸਾ ਅਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਤੁਟ੍ਠਿਯਾ ਵਸੇਨ ਵਰਂ ਅਦਾਸਿਂ, ‘‘ਯਂ ਇਚ੍ਛਸਿ, ਤਂ ਗਣ੍ਹਾ’’ਤਿ। **ਰਜ੍ਜਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਸਾ ਜਨ੍ਤੁਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਮਾਤਾ ਮਮ ਤਂ ਵਰਦਾਨਂ ਅਨ੍ਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਇਮਂ ਰਜ੍ਜਂ ਪਰਿਣਾਮੇਤੁਂ ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ।

ਨਪ੍ਪਸਹੇਯ੍ਯਾਤਿ ਨ ਪਰਿਯਤ੍ਤੋ ਭਵੇਯ੍ਯ।

ਨਿਕ੍ਖਮ੍ਮਾਤਿ ਘਰਾਵਾਸਤੋ, ਕਾਮੇਹਿ ਚ ਨਿਕ੍ਖਮਿਤ੍ਵਾ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਚਾਤਿ ਚ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਅਸੀਤਿਹਤ੍ਥੇ’’ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਕਡ੍ਢਤਿ। **ਤੇਹੀ**ਤਿ ਮਿਗਸੂਕਰੇਹਿ, ਮਣ੍ਡੂਕਮੂਸਿਕੇਹਿ ਚ। **ਤੇ**ਤਿ ਸੀਹਬ੍ਯਗ੍ਘਾਦਯੋ, ਸਪ੍ਪਬਿਲ਼ਾਰਾ ਚ।

ਅਵਸੇਸਾਹਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਕਨਿਟ੍ਠਾਹਿ।

ਵ**ਡ੍ਢਮਾਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਦਰੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਕੁਟ੍ਠਰੋਗੋ** ਨਾਮ ਸਾਸਮਸੂਰੀਰੋਗਾ ਵਿਯ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਸਙ੍ਕਮਨਸਭਾਵੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਅਯਂ ਰੋਗੋ ਸਙ੍ਕਮਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

ਮਿਗਸੂਕਰਾਦੀਨਨ੍ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਨਚਰਸੋਣਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ।

ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨੇਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। ਖਤ੍ਤਿਯਮਾਯਾਰੋਚਨੇਨ **ਅਤ੍ਤਨੋ ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵਂ ਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ।**

ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਹੀਤਿ ਸਾਹਾਰਂ ਨਗਰਂ ਮਾਪੇਹੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਕੇਸਗ੍ਗਹਣਨ੍ਤਿ ਕੇਸਵੇਣਿਬਨ੍ਧਨਂ। **ਦੁਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਿਵਾਸਨਾਕਾਰੋ।

੨੬੮. ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਾਰਮ੍ਭਮੋਚਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਆਚਰਿਯੇਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਰਿ ਪਾਪੇਤਬ੍ਬਉਪਵਾਦਸ੍ਸ ਅਪਨਯਨਤ੍ਥਂ। **ਅਸ੍ਮਿਂ ਵਚਨੇ**ਤਿ ‘‘ਚਤ੍ਤਾਰੋਮੇ ਭੋ ਗੋਤਮ ਵਣ੍ਣਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇ, ਭੋਤਾ ਚ ਗੋਤਮੇਨ ਵੁਤ੍ਤੇ ‘‘ਜਾਤਿਵਾਦੇ’’ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਯਥਾਧਿਕਤੇ ਵਚਨੇ। ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਵੇਦੇ ਵੁਤ੍ਤਵਿਧਿਨਾਵ ਤੇਨ ਪਟਿਮਨ੍ਤੇਤਬ੍ਬਂ ਹੋਤਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਚਨੇ**”ਤਿ, **“ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਦਾਸਿਪੁਤ੍ਤਵਚਨੇ**”ਤਿ ਚ।

੨੭੦. ਧਮ੍ਮੋ ਨਾਮ ਕਾਰਣਂ ‘‘ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੧੮) ਵਿਯ, ਸਹ ਧਮ੍ਮੇਨਾਤਿ ਸਹਧਮ੍ਮੋ, ਸਹਧਮ੍ਮੋ ਏਵ **ਸਹਧਮ੍ਮਿਕੋ**ਤਿ ਆਹ **“ਸਹੇਤੁਕੋ**”ਤਿ।

੨੭੧. ਤਸ੍ਮਾ ਤਦਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ। **ਤਾਸੇਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਾਪੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਆਗਤੋ** ਯਥਾ ਤਂ ਸਚ੍ਚਕਸਮਾਗਮੇ। ‘‘ਭਗਵਾ ਚੇਵ ਪਸ੍ਸਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ ਚਾ’’ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਇਤਰੇਸਂ ਅਦਸ੍ਸਨੇ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਯਦਿ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਆਵ◌ਾਹੇਤੁਵ◌ਾਤਿ ਮਨ੍ਤਬਲੇਨ ਆਨੇਤ੍ਵ◌ਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ। **ਵ◌ਾਦਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ**ਤਿ ਵ◌ਾਚਾਸਙ੍ਘਟ੍ਟੇ।

੨੧੨. **ਤਾਣਨ੍ਤਿ ਗਵ◌ੇਸਮਾਨੇ**ਤਿ, ''ਅਯਮੇਵ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਤੋ ਭਯਤੋ ਮਮ ਤਾਯਕੋ''ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤੰਯੇਵ ''ਤਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਤਾਯਤੀ**ਤਿ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਭਯਤੋ ਪਾਲੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਰਕ੍ਖਤੀ"**ਤਿ, ਏਤੇਨ ਤਾਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਮਾਹ। ਯਥੁਪਟ੍ਠਿਤੇਨ ਭਯੇਨ ਉਪਦ੍ਦੁਤੋ ਨਿਲੀਯਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਲੇਣੰ,** ਉਪਲਯਨੰ, ਏਤੇਨ ਲੇਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਧਿਕਰਣਸਾਧਨਤਮਾਹ। **"ਸਰਤੀ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਰਣ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨਤਮਾਹ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਵ◌ੰਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੪. **ਗਙ੍ਗਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਤੋ**ਤਿ ਗਙ੍ਗਾਯ ਨਦਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣਦਿਸਾਯ। **ਆਵ◌ੁਧੰ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਸਰੰ ਵ◌ਾਸਤ੍ਤਿਆਦਿੰ ਵ◌ਾ ਪਰਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਖਿਪਿਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੰ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤਿ, ਹਤ੍ਥੇ ਪਨ ਅਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਕੁਤੋ ਆਵ◌ੁਧਪਰਿਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਵ◌ੁਧੰ ਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤਤੀ"**ਤਿ। ਸੋ ਕਿਰ ''ਕਥੰ ਨਾਮਾਹੰ ਦਿਸਾਯ ਦਾਸਿਯਾ ਕੁਚ੍ਛਿਮ੍ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਤੰ ਹੀਨੰ ਜਾਤਿੰ ਜਿਗੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ''ਹਨ੍ਦਾਹੰ ਯਥਾ ਤਥਾ ਇਮੰ ਜਾਤਿੰ ਸੋਧੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਨਿਗ੍ਗਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਮਨੋਰਥੰ ਪੂਰੇਸ੍ਸਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿ। ਵ◌ਿਜ੍ਜਾਬਲੇਨ ਰਾਜਾਨੰ ਤਾਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਤਸ੍ਸ ਧੀਤੁਯਾ ਲਦ੍ਧਕਾਲਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਮਜਾਯੰ ਜਾਤਿਸੋਧਿਤਾ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੰ ਨਾਮ ਵ◌ਿਜ੍ਜ**ਨ੍ਤਿ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਸਰੀਰੇ ਅਬ੍ਭਙ੍ਗੰ ਠਪੇਤੀਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾਤਿ ਏਵ◌ੰ ਲਦ੍ਧਨਾਮੰ ਵ◌ਿਜ੍ਜੰ, ਮਨ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਤੋ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਾ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋਤਿ ਕਣ੍ਹੋ ਇਸਿ ਪਞ੍ਞਾਯਿਤ੍ਥ, ਤੰਬੰਸਜਾਤਤਾਯ ਅਯੰ ਮਾਣਵ◌ੋ ''ਅਮ੍ਬਟ੍ਠੋ''ਤਿ ਵ◌ੋਹਰੀਯਤਿ।

ਸੇਟ੍ਠਮਨ੍ਤੇ ਵ◌ੇਦਮਨ੍ਤੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਮਨ੍ਤਾਨੁਭਾਵ◌ੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭਮਤ੍ਤੰ ਜਾਤੰ ਤੇਨ ਪਨਸ੍ਸ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭੇਨ ਰਾਜਾ, ''ਕੋ ਜਾਨਾਤਿ, ਕਿੰ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਭੀਤੋ ਉਸ੍ਸਙ੍ਕੀ ਉਤ੍ਰਾਸੋ ਅਹੋਸਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਭਯੇਨ ਵ◌ੇਧਮਾਨੋ ਅਟ੍ਠਾਸੀ"**ਤਿ। **ਸੋਤ੍ਥਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇਤਿ ਆਦਿਵਚਨੰ ਅਵ◌ੋਚੁੰ।** ''ਅਯੰ ਮਹਾਨੁਭਾਵ◌ੋ ਇਸੀ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ।

ਉਨ੍ਦ੍ਰਿਯਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਵ◌ਿਪ੍ਪਕਿਰਿਯਿਸ੍ਸਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਭਿਜ੍ਜਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ। ਮਨ੍ਤੇ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੇਤਿ ਬਾਹੁਕ੍ਖਮ੍ਭਕਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਕਵ◌ਿਜ੍ਜਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਮਨ੍ਤੇ **"ਸਰੋ ਓਤਰਤੂ"**ਤਿ ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੇ। ਏਵਰੂਪਾਨਞ੍ਹਿ ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਏਕੰਸੇਨੇਵ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਕਵ◌ਿਜ੍ਜਾ ਹੋਨ੍ਤਿਯੇਵ ਯਥਾ ਤੰ ਕੁਸੁਮਾਰਕਵ◌ਿਜ੍ਜਾਨੰ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਧੀਤੁ ਅਪਵ◌ਾਦਮੋਚਨਤ੍ਥੰ ਤਸ੍ਸ ਭੁਜਿਸ੍ਸਕਰਣੰ। ਤਸ੍ਸਾਨੁਰੂਪੇ ਇਸ੍ਸਰਿਯੇ ਠਪਨਤ੍ਥੰ **ਉਲ਼ਾਰੇ ਚ ਨੰ ਠਾਨੇ ਠਪੇਸਿ।**

ਖਤ੍ਤਿਯਸੇਟ੍ਠਭਾਵਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੫. ਸਮਸ੍ਸਾਸਨਤ੍ਥਮਾਹ ਕਰੁਣਾਯਨ੍ਤੋ, ਨ ਕੁਲੀਨਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਥ ਖੋ ਭਗਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੂ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਸਮੀਪੇ, ਤਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬੰ ਆਸਨਾਦਿੰ ਸਨ੍ਧਾਯ **"ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਅਨ੍ਤਰੇ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੰ। ਕੇਵਲੰ ਸਦ੍ਧਾਯ ਕਾਤਬ੍ਬੰ **ਸਦ੍ਧੰ,** ਪਰਲੋਕਗਤੇ ਸਨ੍ਧਾਯ ਨ ਤਤੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤੇਨ ਕਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਮਤਕੇ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਕਤਭਤ੍ਤੇ"**ਤਿ। **ਮਙ੍ਗਲਾਦਿਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਉਸ੍ਸਵਦੇਵਤਾਰਾਧਨਾਦਿੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਯਞ੍ਞਭਤ੍ਤੇ**ਤਿ ਪਾਪਸਞ੍ਞਮਾਦਿਵਸੇਨ ਕਤਭਤ੍ਤੇ। **ਪਾਹੁਨਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਤਿਥੀਨੰ। **ਖਤ੍ਤਿਯਭਾਵ◌ੋ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤੋ** ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤਤਾਭਾਵਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ।

੨੧੬. **ਇਤ੍ਥਿੰ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਰਣੰ ਕਿਰਿਯਾਸਾਮਞ੍ਞਵ◌ਿਸਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਇਤ੍ਥਿੰ ਪਰਿਯੇਸਿਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਕਞ੍ਞੰ ਇਤ੍ਥਿੰ ਖਤ੍ਤਿਯਕੁਮਾਰਸ੍ਸ ਭਰਿਯਾਭੂਤੰ ਗਹੇਤ੍ਵ◌ਾਪਿ ਖਤ੍ਤਿਯਾਵ ਸੇਟ੍ਠਾ, ਹੀਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਪੁਰਿਸੇਨ ਵ◌ਾ ਪੁਰਿਸੰ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਕਰਣੇ**ਤਿ ਰਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਪਦੁਟ੍ਠੇ ਪਕ੍ਖਲਿਤੇ ਕਾਰਣੇ, ਤੇਨਾਹ **"ਦੋਸੇ"**ਤਿ। ਭਸ੍ਸਤਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਭਾਵ◌ੇਨ ਖਿਪੀਯਤੀਤਿ **ਭਸ੍ਸੰ,** ਛਾਰਿਕਾ।

੨੧੭. ਜਨਿਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਕਮ੍ਮਕਿਲੇਸੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇ। ਜਨੇ ਏਤਸ੍ਮਿਨ੍ਤਿ ਵਾ **ਜਨੇਤਸ੍ਮਿਂ,** ਮਨੁਸ੍ਸੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਗੋਤ੍ਤਪਟਿਸਾਰਿਨੋ**"ਤਿ। **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਘਟੇਤ੍ਵਾ, ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਪਠਮਭਾਣਵਾਰਵਣ੍ਣਨਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।

ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੧੮. ਇਦਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਇਦਂ ਅਜ੍ਝੇਨਾਦਿ ਕਤ੍ਤੁਂ ਲਬ੍ਭਤਿ। **ਜਾਤਿਵਾਦਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਜਾਤਿਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਵਾਦੇ ਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸੇਵ ਅਜ੍ਝੇਨਜ੍ਝਾਪਨਯਜਨਯਾਜਨਾਦਯੋਤਿ ਏਵਂ ਯੇ ਅਤ੍ਤੁਕ੍ਕਂਸਨਪਰਵਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤਤੋ ਏਵ ਤੇ **ਮਾਨਵਾਦਪਟਿਬਦ੍ਧਾ** ਚ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਯੇ ਪਨ **ਆਵਾਹਵਿਵਾਹਵਿਨਿਬਦ੍ਧਾ,** ਤੇ ਏਵ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਤ੍ਥੁਯਵਸੇਨ ''ਅਰਹਸਿ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ, ਨ ਵਾ ਮਂ ਤ੍ਵਂ ਅਰਹਸੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ।

ਯਤ੍ਥਾਤਿ ਯਸ੍ਸਂ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਂ। **ਲਗ੍ਗਿਸ੍ਸਾਮਾ**ਤਿ ਓਲਗ੍ਗਾ ਅਨੋਗਾਧਾ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਾਤਿ **ਚਿਨ੍ਤਯਿਮ੍ਹ।** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਾਨਿਯੇਵ ''ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਾਨੀ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣੇਸੁ ਵਿਭਜਿਯਮਾਨੇਸੁ ਸੋ ਤਤੋ ਦੂਰਤੋ ਅਪਨੀਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਦੂਰਮੇਵ ਅਵਕ੍ਖਿਪੀ**"ਤਿ। **ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਭੁਤੀ**ਤਿਆਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ।

੨੧੯. ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਨ੍ਤਿ ਖੁਦ੍ਦਕਾਦਿਭੇਦਂ ਤਿਵਿਧਂ ਸੀਲਂ। **ਸੀਲਵਸੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸੀਲਪਰਿਯਾਯੇਨੇਵ। **ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਅਹਿਂਸਨਾਦਿਯਮਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕਿਞ੍ਚਿ **ਸੀਲਂ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥੇਵ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਜਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯਸਿਦ੍ਧੇ ਸੀਲਮਤ੍ਤੇ ''ਚਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਲਗ੍ਗੇਯ੍ਯਜ। **ਅਟ੍ਠਪਿ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਚਰਣਨ੍ਤਿ ਨਿਯਜਾਤਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਰੂਪਾਵਚਰਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨੇਵ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਮ੍ਪਿ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨਿਯਜਾਤਿਤਾ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤਾ।

ਚਤੁਅਪਾਯਮੁਖਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੦. ਅਸਮ੍ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੋਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **ਅਵਿਸਹਮਾਨੋ**ਤਿ ਆਰਭਿਤੁਮੇਵ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ। **ਖਾਰਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਂ। ਤਂ ਪਨ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਰਣੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਰਣੀ**ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਧਮਨਕਂ ਅਰਣੀਦ੍ਵਯਂ। **ਸੁਜਾ**ਤਿ ਦਬ੍ਬਿ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਿਦਣ੍ਡਤਿਘਟਿਕਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ **ਖਾਰਿਭਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਖਾਰੀਹਿ ਪੁਣ੍ਣਂ। ਨਨੁ ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਸਾਸਨਿਕੋਪਿ ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਨੁਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਰਿਚਾਰਕੋਵ, ਕਿਂ ਅਙ੍ਗ ਪਨ ਬਾਹਿਰਕਪਬ੍ਬਜਿਤੇਤਿ ਤਤ੍ਥ ਵਿਸੇਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਕਾਮਞ੍ਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨਾ**ਤਿ ''ਕਪ੍ਪਿਯਕਰਣ...ਪੇ॰... ਵਤ੍ਤਕਰਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਪਰਿਚਾਰਕੋ ਹੋਤਿ** ਉਪਸਮ੍ਪਨ੍ਨਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਸਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ''ਨਵਕੋਟਿਸਹਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੦; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭) ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਭੇਦਾਨਂ ਅਨੇਕਸਹਸ੍ਸਾਨਂ ਸਂਵਰਵਿਨਯਾਨਂ ਸਮਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਨੇਨ ਉਪਰਿਭੂਤਾ ਅਗ੍ਗਭੂਤਾ ਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਹਿ ''ਉਪਸਮ੍ਪਦਾ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ। **ਗੁਣਾਧਿਕੋਪੀ**ਤਿ ਗੁਣੇਹਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋਪਿ। **ਅਯਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਲਕ੍ਖਣੋ ਤਾਪਸੋ।

ਤਾਪਸਾ ਨਾਮ ਕਮ੍ਮਵਾਦਿਕਿਰਿਯਾਵਾਦਿਨੋ, ਨ ਸਾਸਨਸ੍ਸ ਪਟਾਣੀਭੂਤਾ, ਯਤੋ ਨੇਸਂ ਪਬ੍ਬਜਿਤੁਂ ਆਗਤਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸੇਨ ਵਿਨਾਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ ਅਨੁਞ੍ਞਾਤਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ "**ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ ਚੋਦਕੋ। ਆਚਰਿਯੋ "**ਯਸ੍ਮਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਚੋਦਨਂ ਪਰਿਹਰਤਿ। ''ਓਸਕ੍ਕਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵੁਤ੍ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਿਤੁਂ "**ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਖੁਰਧਾਰੂਪਮ**ਨ੍ਤਿ ਖੁਰਧਾਰਾਨਂ ਮਤ੍ਥਕੇਨੇਵ ਅਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਗਮਨੂਪਮਂ। **ਅਞ੍ਞੇ**ਤਿ ਅਞ੍ਞੇ ਭਿਕ੍ਖੂ। **ਅਗ੍ਗਿਸਾਲ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਸਾਲਂ। **ਨਾਨਾਦਾਰੂਹੀ**ਤਿ ਪਲਾਸਦਣ੍ਡਾਦਿਨਾਨਾਵਿਧਸਮਿਧਾਦਾਰੂਹਿ।

ਇਦਨ੍ਤਿ ''ਚਤੁਦ੍ਵਾਰੰ ਆਗਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਸ੍ਸਾਤਿ** ਅਸ੍ਸ ਚਤੁਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਮੁਖਨ੍ਤਿ** ਕੋਹਞ੍ਞਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਮੁਖਮਤ੍ਤੰ। ਸੋ ਹਿ ਨਾਨਾਵਿਧੇਨ ਕੋਹਞ੍ਞੇਨ ਲੋਕੰ ਵਿਮ੍ਹਾਪੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਚ੍ਛਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾ ਹਿ ਮੁਖੇਨ ਸੋ ਏਵੰ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ।

ਖਲਾਦੀਸੁ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨੰ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਉਪਤਿਟ੍ਠਿਤ੍ਵਾ ਵੀਹਿਮੁਗ੍ਗਤਿਲਮਾਸਾਦੀਨਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਨਿਯਾਮੇਨ ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ ਉਞ੍ਛਨੰ ਉਞ੍ਛਾ, ਸਾ ਏਵ ਚਰਿਯਾ ਵੁਤ੍ਤਿ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ।** ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕੇਨ ਜੀਵਨ੍ਤੀਤਿ ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ, ਨ ਅਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ **ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ** । ਉਞ੍ਛਾਚਰਿਯਾ ਹਿ ਖਲੇਸੁ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਖਲਗ੍ਗੰ ਨਾਮ ਮਨੁਸ੍ਸੇਹਿ ਦਿਯ੍ਯਮਾਨੰ ਧਞ੍ਞੰ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤੰ ਇਮੇ ਨ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨਗ੍ਗਿਪਕ੍ਕਿਕਾ ਨਾਮ ਜਾਤਾ। **ਅਸਾਮਪਾਕਾ**ਤਿ ਅਸਯੰਪਾਚਕਾ। ਅਸ੍ਮਮੁਟ੍ਠਿਨਾ ਮੁਟ੍ਠਿਪਾਸਾਣੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਸ੍ਮਮੁਟ੍ਠਿਕਾ।** ਦਨ੍ਤੇਨ ਉਪ੍ਪਾਟਿਤੰ ਵਕ੍ਕਲੰ ਰੁਕ੍ਖਤ੍ਤਚੋ ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲੰ, ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਦਨ੍ਤਵਕ੍ਕਲਿਕਾ।** ਪਵਤ੍ਤੰ ਰੁਕ੍ਖਾਦਿਤੋ ਪਾਤਿਤੰ ਫਲੰ ਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਵਤ੍ਤਫਲਭੋਜਿਨੋ।** ਜਿਣ੍ਣਪਕ੍ਕਤਾਯ ਪਣ੍ਡੁਭੂਤੰ ਪਲਾਸੰ, ਤੰਸਦਿਸਞ੍ਚ ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸੰ, ਤੇਨ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਣ੍ਡੁਪਲਾਸਿਕਾ,** ਸਯੰਪਤਿਤਪੁਪ੍ਫਫਲਪਤ੍ਤਭੋਜਿਨੋ।

ਇਦਾਨਿ ਤੇ ਅਟ੍ਠਵਿਧੇਪਿ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਙ੍ਕਡ੍ਢਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਭਿਕ੍ਖਾਚਰਿਯਾਵਸੇਨ ਲਦ੍ਧਧਞ੍ਞੰ ਏਕਜ੍ਝੰ ਕਤ੍ਵਾ।

ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਦੁਕ੍ਖਾਤਿ ਪਰੇਸੰ ਗੇਹਤੋ ਗੇਹੰ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਰਿਯੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਦੀਨਵੁਤ੍ਤਿਭਾਵੇਨ ਦੁਕ੍ਖਾ। ਪਾਸਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਵਾ ਦਨ੍ਤੇਹੇਵ ਉਪ੍ਪਾਟੇਤ੍ਵਾ ਖਾਦਨ੍ਤਿ।

ਇਮਾਹਿ ਚਤੂਹਿਯੇਵਾਤਿ ''ਖਾਰਿਵਿਧੰ ਆਦਾਯਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾਹਿ ਚਤੂਹਿ ਏਵ ਤਾਪਸਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਹੀਤਿ।

੨੮੨. ਅਪਾਯੇ ਵਿਨਾਸੇ ਨਿਯੁਤ੍ਤੋ **ਆਪਾਯਿਕੋ।** ਤਬ੍ਭਾਵੰ ਪਰਿਪੂਰੇਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਤੇਨ ਅਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ **ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੋ** , ਕਰਣੇ ਚੇਤੰ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨੰ, ਤੇਨਾਹ "**ਆਪਾਯਿਕੇਨਾਪਿ ਅਪਰਿਪੂਰਮਾਨੇਨਾ**"ਤਿ।

ਪੁਬ੍ਬਕਇਸਿਭਾਵਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੩. ਦੀਯਤੀਤਿ ਦਤ੍ਤਿ, ਦਤ੍ਤਿਯੇਵ **ਦਤ੍ਤਿਕ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਦਿਨ੍ਨਕ**"ਨ੍ਤਿ। ਯਦਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮੁਖੀਭਾਵੋ ਰਞ੍ਞੋ ਨ ਦਾਤਬ੍ਬੋ, ਕਸ੍ਮਾਸ੍ਸ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨੰ ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਖੇਤ੍ਤਵਿਜ੍ਜਾਯਾ**ਤਿ ਨੀਤਿਸਤ੍ਥੇ। **ਪਯਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਦ੍ਧੰ, ਸਸ੍ਸਤਿਕੰ ਵਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਭਿਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ''ਰਞ੍ਞੋ ਪਸੇਨਦਿਸ੍ਸ ਕੋਸਲਸ੍ਸ ਦਤ੍ਤਿਕੰ ਭੁਞ੍ਜਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਮਮ੍ਮਵਚਨੰ ਅਵੋਚਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਇਦੰ ਪਨ ਕਾਰਣ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

੨੮੪. **ਰਥੂਪਤ੍ਥਰੇ**ਤਿ ਰਥਸ੍ਸ ਉਪਰਿ ਅਤ੍ਥਰਿਤਪਦੇਸੇ। **ਪਾਕਟਮਨ੍ਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸਭੂਤੰ ਮਨ੍ਤਨੰ। ਤਞ੍ਹਿ ਸੁਦ੍ਦਾਦੀਹਿ ਞਾਯਤੀਤਿ ਨ ਰਹਸ੍ਸਮਨ੍ਤਨੰ। **ਭਣਤੀ**ਤਿ ਅਪਿ ਨੁ ਭਣਤਿ।

੨੮੫. **ਪਵਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਾਰੋ, ਯਸ੍ਮਾ ਤੇ ਤੇਸੰ ਮਨ੍ਤਾਨੰ ਪਵਤ੍ਤਕਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਪਵਤ੍ਤਯਿਤਾਰੋ**"ਤਿ। ਸੁਦ੍ਦੇ ਬਹਿ ਕਤ੍ਵਾ ਰਹੋ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ ਮਨ੍ਤਾ ਏਵ, ਤੰਤੰਅਤ੍ਥਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਤਾਯ ਪਦਨ੍ਤਿ **ਮਨ੍ਤਪਦੰ,** ਅਨੁਪਨੀਤਾਸਾਧਾਰਣਤਾਯ ਵਾ ਰਹਸ੍ਸਭਾਵੇਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਹਿਤਕਿਰਿਯਾਯ ਅਧਿਗਮੁਪਾਯੰ। **ਸਜ੍ਝਾਯਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਯਨਵਸੇਨ ਸਜ੍ਝਾਯਿਤੰ, ਤੰ ਪਨ ਉਦਤ੍ਤਾਨੁਦਤ੍ਤਾਦੀਨੰ ਸਰਾਨੰ ਸਮ੍ਪਾਦਨਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**"ਤਿ। **ਅਞ੍ਞੇਸੰ** ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪਾਵਚਨਭਾਵੇਨ ਅਞ੍ਞੇਸੰ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਸਮੁਪਬ੍ਬੂਲ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਉਪਰੂਪਰਿ ਸਞ੍ਞੂਲ੍ਹੰ। **ਰਾਸਿਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਇਰੁਵੇਦਯਜੁਵੇਦਸਾਮਵੇਦਾਦਿਵਸੇਨ , ਤਤ੍ਥਾਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕੰ ਮਨ੍ਤਬ੍ਰਹ੍ਮਾਦਿਵਸੇਨ, ਅਜ੍ਝਾਯਾਨੁਵਾਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਰਾਸਿਕਤੰ।

ਤੇਸਨ੍ਤਿ ਮਨ੍ਤਾਨਂ ਕਤ੍ਤੂਨਂ। **ਦਿਬ੍ਬੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਪਰਿਭਣ੍ਡੇਨ ਯਥਾਕਮ੍ਮੂਪਗਞਾਣੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾਦਿਂ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਟ੍ਠੇਨ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਸਦਿਸੇਨ ਪੁਬ੍ਬੇਨਿਵਾਸਞਾਣੇਨ ਅਤੀਤਕਪ੍ਪੇ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਮਨ੍ਤਜ੍ਝੇਨਵਿਧਿਞ੍ਚ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ। **ਪਾਵਚਨੇਨ ਸਹ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਕਸ੍ਸਪਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਯਂ ਵਚਨਂ ਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਤੇਨ ਸਹ ਅਵਿਰੁਦ੍ਧਂ ਕਤ੍ਵਾ। ਨ ਹਿ ਤੇਸਂ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖੋ ਹੋਤਿ। **ਅਪਰਾਪਰੇ ਪਨਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਅਪਰਾ ਪਰੇ ਪਚ੍ਛਿਮਾ ਓਕ੍ਕਾਕਰਾਜਕਾਲਾਦੀਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ। **ਪਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਾਦੀਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤਮਨ੍ਤਪਦੇਸੁ ਕਿਲੇਸਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਪਦਾਨਂ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਪਦੇ ਪਕ੍ਖਿਪਨਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਵਿਰੁਦ੍ਧੇ ਅਕਂਸੂ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਿਕਸੁਤ੍ਤਾਦੀਸੁ ਆਗਤਨਯੇਨ ਸਂਕਿਲੇਸਿਕਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਭੂਤੇ ਅਕਂਸੁ। **ਇਧਾ**ਤਿ ''ਤਜਾਹਂ ਮਨ੍ਤੇ ਅਧੀਯਾਮੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ। **ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਤਂ ਕਿਂ ਮਞ੍ਞਸੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਟਿਞ੍ਞਂ ਅਗ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ।

੨੮੬. ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾਤਿ ਕਿਲੇਸਾਸੁਚਿਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਗਨ੍ਧਰਹਿਤਾ। **ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਾ**ਤਿ ਇਤ੍ਥੀਨਂ ਗਨ੍ਧਮਤ੍ਤਸ੍ਸਪਿ ਅਵਿਸਹਨੇਨ ਇਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਰਹਿਤਾ। ਏਤ੍ਥ ਚ "**ਨਿਰਾਮਗਨ੍ਧਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਤੇਸਂ ਪੋਰਾਣਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਕਿਲੇਸਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, "**ਅਨਿਤ੍ਥਿਗਨ੍ਧਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰਿਨੋ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਏਕਵਿਹਾਰਿਤਂ, "**ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰਾ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਣ੍ਡਨਵਿਭੂਸਨਾਨੁਯੋਗਾਭਾਵਂ, "**ਅਰਞ੍ਞਾਯਤਨੇ ਪਬ੍ਬਤਪਾਦੇਸੁ ਵਸਿਂਸੂ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸੂਪਚਾਰਂ ਪਹਾਯ ਵਿਵਿਤ੍ਤਵਾਸਂ, "**ਵਨਮੂਲਫਲਾਹਾਰਾ ਵਸਿਂਸੂ**"ਤਿ ਏਤੇਨ ਸਾਲਿਮਂਸੋਦਨਾਦਿਪਣੀਤਾਹਾਰਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, "**ਯਦਾ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਯਾਨਵਾਹਨਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, "**ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੂ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਰਕ੍ਖਾਵਰਣਪਟਿਕ੍ਖੇਪਂ, ਏਵਞ੍ਚ ਵਦਨ੍ਤੋ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਪਕ੍ਖਿਕਂ ਸਾਚਰਿਯਸ੍ਸ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵੁਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਦਾਪਕ੍ਖਿਕਾਪਿ ਤੇਸਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਵੁਤ੍ਤਿ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਉਪਾਦਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਦਾਯੇਵ। ਕੁਤਸ੍ਸ ਸਲ੍ਲੇਖਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯੁਤ੍ਤਤਾਤਿ। ''ਏਵਂ ਸੁਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਭਗਵਾ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਂ ਸਨ੍ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੋ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

ਵੇਠਕੇਹੀਤਿ ਵੇਠਕਪਟ੍ਟਕਾਹਿ। **ਸਮਨ੍ਤਾਨਗਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਗਰਸ੍ਸ ਸਮਨ੍ਤਤੋ। **ਕਤਸੁਧਾਕਮ੍ਮਂ** ਪਾਕਾਰਸ੍ਸ ਅਧੋਭਾਗੇ ਠਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਦ੍ਵੇਲਕ੍ਖਣਦਸ੍ਸਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੮੭. ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿਸਙ੍ਕੁਚਿਤੇ ਇਰਿਯਾਪਥੇ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਤੇਸਂ ਦੁਬ੍ਬਿਭਾਵਨਤੋ। **ਗਵੇਸੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਪਰਿਯੇਸਨਮਕਾਸਿ। **ਸਮਾਨਯੀ**ਤਿ ਞਾਣੇਨ ਸਙ੍ਕਲੇਨ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਾ ਆਨਯਿ ਸਮਾਹਰਿ। "**ਕਙ੍ਖਤੀ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਆਕਙ੍ਖਤੀਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਅਹੋ ਵਤ ਪਸ੍ਸੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਪਤ੍ਥਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤੀ**"ਤਿ। **ਕਿਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਕਿਲਮਤਿ। "**ਕਙ੍ਖਤੀ**"ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬੇ ਆਸਿਸਨਤ੍ਥਤਂ ਵਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿਸ੍ਸ ਸਂਸਯਤ੍ਥਤਮੇਵ ਵਿਕਪ੍ਪਨ੍ਤਰਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ "**ਕਙ੍ਖਾਯ ਵਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਵਿਮਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿ ਆਹ। **ਤੀਹਿ ਧਮ੍ਮੇਹੀ**ਤਿ ਤਿਪ੍ਪਕਾਰੇਹਿ ਸਂਸਯਧਮ੍ਮੇਹਿ। **ਕਾਲੁਸਿਯਭਾਵੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਤਾਯ ਹੇਤੁਭੂਤੋ ਆਵਿਲਭਾਵੋ।

ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤੋ ਕੋਸੋਹਿਤਂ ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਵੇਣਿਕਂ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਂ ਵਤ੍ਥਗੁਯ੍ਹਂ ਸੁਵਿਸੁਦ੍ਧਕਞ੍ਚਨਮਣ੍ਡਲਸਨ੍ਨਿਕਾਸਂ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਣ੍ਠਾਨਸਨ੍ਨਿਵੇਸਸੁਨ੍ਦਰਤਾਯ ਆਜਾਨੇਯ੍ਯਗਨ੍ਧਹਤ੍ਥਿਨੋ ਵਰਙ੍ਗਪਰਮਚਾਰੁਭਾਵਂ, ਵਿਕਸਮਾਨਤਪਨਿਯਾਰਵਿਨ੍ਦਸਮੁਜ੍ਜਲਕੇਸਰਾਵਤ੍ਤਵਿਲਾਸਂ, ਸਞ੍ਝਾਪਭਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤਜਲਵਨਨ੍ਤਰਾਭਿਲਕ੍ਖਿਤਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਚਨ੍ਦਮਣ੍ਡਲਸੋਭਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਿਰਿਯਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਵਿਰਾਜਤਿ, ਯਂ ਬਾਹਿਰਬ੍ਭਨ੍ਤਰਮਲੇਹਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ, ਚਿਰਕਾਲਂ ਸੁਪਰਿਚਿਤਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਾਧਿਕਾਰਤਾਯ, ਸੁਸਣ੍ਠਿਤਸਣ੍ਠਾਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ , ਕੋਪੀਨਮ੍ਪਿ ਸਨ੍ਤਂ ਅਕੋਪੀਨਮੇਵ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਭਗਵਤੋ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਹੂਤਭਾਵ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਥੁਲਭਾਵਂ। ਏਤ੍ਥੇਵ ਹਿ ਤਸ੍ਸ ਸਂਸਯੋ, ਤਨੁਮੁਦੁਸੁਕੁਮਾਰਤਾਦੀਸੁ ਪਨਸ੍ਸ ਗੁਣੇਸੁ ਵਿਚਾਰਣਾ ਏਵ ਨਾਹੋਸਿ।

੨੯੮. ਹਿਰਿਕਰਣੋਕਾਸਨ੍ਤਿ ਹਿਰਿਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨਂ। **ਛਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਂ। ਕਥਂ ਕੀਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਇਦ੍ਧਿਯਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਛਾਯਾਰੂਪਕਮਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਪਟਿਬਿਮ੍ਬਰੂਪਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਤੋ ਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ ਰੂਪਕਮਤ੍ਤਂ ਭਗਵਤੋ ਸਰੀਰਵਣ੍ਣਸਣ੍ਠਾਨਾਵਯਵਂ ਇਦ੍ਧਿਮਯਂ ਬਿਮ੍ਬਕਮਤ੍ਤਂ। ਤਂ ਪਨ ਰੂਪਕਮਤ੍ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਯਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਬੁਦ੍ਧਰੂਪਂ ਨ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਤਥਾ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਨਿਨ੍ਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ। **ਕਲ੍ਲੋਸੀ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਕੁਸਲੋ ਛੇਕੋ ਅਸਿ। **ਤਥਾਕਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਥਿਨਸੂਚਿਂ ਵਿਯ ਕਰਣੇਨ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਪਹੂਤਜਿਵ੍ਹਾਯ। **ਮੁਦੁਭਾਵੋ ਪਕਾਸਿਤੋ** ਅਮੁਦੁਨੋ ਘਨਸੁਖੁਮਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤ੍ਤਾ **ਦੀਘਭਾਵੋ, ਤਨੁਭਾਵੋ** ਚਾਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੨੯੧. “**ਅਤ੍ਥਚਰਕੇਨਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਮੁਖੇਨ ਅਨਤ੍ਥਚਰਕਤਂਯੇਵ ਵਿਭਾਵੇਤਿ। **ਨ ਅਦ੍ਧਵਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਨ ਅਦ੍ਧਵਸ੍ਮਿਂ ਸੁਗਤਿਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਦੋਸਂ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਸੁਟ੍ਠਦਾਸਾਦਿਭਾਵਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ**”ਤਿ। **ਪਾਤੇਸੀ**ਤਿ ਪਵਟ੍ਟਨਵਸੇਨ ਪਾਤੇਸਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਬੁਦ੍ਧੂਪਸਙ੍ਕਮਨਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੩-੬. ਆਗਮਾ ਨੂਤਿ ਆਗਤੋ ਨੁ। **ਖੋ**ਤਿ ਨਿਪਾਤਮਤ੍ਤਂ। **ਇਧਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ, ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਸਨ੍ਤਿਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਧਿਵਾਸੇਤੂ**ਤਿ ਸਾਦਿਯਤੁ, ਤਂ ਪਨ ਸਾਦਿਯਨਂ ਮਨਸਾ ਸਮ੍ਪਟਿਗ੍ਗਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਤੂ**”ਤਿ।

੨੯੭. ਯਾਵਦਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਾਵ ਅਤ੍ਥੋ, ਤਾਵ ਭੋਜਨੇਨ ਤਦਾ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਓਣਿਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਆਮਿਸਾਪਨਯਨੇਨ ਸੁਚਿਕਤਂ, ਤੇਨਾਹ “**ਹਤ੍ਥੇ ਚ ਪਤ੍ਤਞ੍ਚ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ।

੨੯੮. ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਂ ਕਥਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਂ ਕਥੇਤਬ੍ਬਕਥਂ, ਤੇਨਾਹ “**ਅਨੁਪਟਿਪਾਟਿਕਥ**”ਨ੍ਤਿ। ਕਾ ਪਨ ਸਾ? ਦਾਨਾਦਿਕਥਾਤਿ ਆਹ “**ਦਾਨਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤੇਨ ਦਾਨਕਥਾ ਤਾਵ ਪਚੁਰਜਨੇਸੁਪਿ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਤ੍ਤਾ, ਸੁਕਰਤ੍ਤਾ, ਸੀਲੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਚ ਆਦਿਤੋ ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ। ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸੀਲੋ ਹਿ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਪਰਿਗ੍ਗਹਿਤਵਤ੍ਥੂਸੁ ਨਿਸ੍ਸਙ੍ਗਭਾਵਤੋ ਸੁਖੇਨੇਵ ਸੀਲਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਹੋਤਿ। ਸੀਲੇਨ ਦਾਯਕਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਸੁਦ੍ਧਿਤੋ ਪਰਾਨੁਗ੍ਗਹਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਰਪੀਲਾਨਿਵਤ੍ਤਿਵਚਨਤੋ, ਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਂ ਵਤ੍ਵਾ ਅਕਿਰਿਯਧਮ੍ਮਵਚਨਤੋ, ਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਂ ਵਤ੍ਵਾ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਵਚਨਤੋ ਚ **ਦਾਨਕਥਾਨਨ੍ਤਰਂ ਸੀਲਕਥਾ** ਕਥੇਤਬ੍ਬਾ, ਤਞ੍ਚੇ ਦਾਨਸੀਲਂ ਵਟ੍ਟਨਿਸ੍ਸਿਤਂ, ਅਯਂ ਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਫਲਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਇਮੇਹਿ ਚ ਦਾਨਸੀਲਮਯੇਹਿ ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨੇਹਿ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਵਤ੍ਥੂਹਿ ਏਤਾ ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾਦੀਸੁ ਪਣੀਤਪਣੀਤਤਰਾਦਿਭੇਦਭਿਨ੍ਨਾ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਾ ਦਿਬ੍ਬਭੋਗਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਲਦ੍ਧਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਗ੍ਗਕਥਾ। ਸ੍ਵਾਯਂ ਸਗ੍ਗੋ ਰਾਗਾਦੀਹਿ ਉਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ, ਸਬ੍ਬਥਾਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ **ਸਗ੍ਗਾਨਨ੍ਤਰਂ ਮਗ੍ਗੋ** ਕਥੇਤਬ੍ਬੋ। ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਕਥੇਨ੍ਤੇਨ ਤਦਧਿਗਮੁਪਾਯਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਸਗ੍ਗਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਪਿ, ਪਗੇਵ ਇਤਰੇ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਕਾਮਾ ਨਾਮ ਬਹ੍ਵਾਦੀਨਵਾ ਅਨਿਚ੍ਚਾ ਅਦ੍ਧੁਵਾ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮਾਤਿ **ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ,** ਹੀਨਾ ਗਮ੍ਮਾ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾ ਅਨਰਿਯਾ ਅਨਤ੍ਥਸਞ੍ਹਿਤਾਤਿ ਤੇਸਂ **ਓਕਾਰੋ** ਲਾਮਕਭਾਵੋ, ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਭਵਾ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਵਤ੍ਥੁਭੂਤਾਤਿ **ਤਤ੍ਥ ਸਂਕਿਲੇਸੋ,** ਸਬ੍ਬਸਂਕਿਲੇਸਵਿਪ੍ਪਮੁਤ੍ਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ **ਨੇਕ੍ਖਮ੍ਮੇ ਆਨਿਸਂਸੋ** ਚ ਕਥੇਤਬ੍ਬੋਤਿ ਅਯਮਤ੍ਥੋ ਬੋਧਿਤੋਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਮਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਦਿਅਤ੍ਥਦੀਪਨਤੋ ''ਕਾਮਾਨਂ ਆਦੀਨਵੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋਤਿ ਏਵਮਯਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾ ਕਤਾਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ''ਤਸ੍ਸ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ''ਨ੍ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨਨੁ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਅਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਂ, ਨ ਸਙ੍ਖਤਧਮ੍ਮਾਰਮ੍ਮਣਨ੍ਤਿ ਚੋਦਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ “**ਤਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਮ੍ਮੋਹਪਟਿਵੇਧਵਸੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਨ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ “**ਕਿਚ੍ਚਵਸੇਨਾ**”ਤਿ।

ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੨੯੯. ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ"**ਤਿਆਦਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਦਸ੍ਸਨਂ ਨਾਮ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਨ੍ਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਂ ''ਪਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਪਤ੍ਤਿ ਚ ਞਾਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਅਞ੍ਞਮ੍ਪਿ ਵਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਤਤੋ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ''ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾ ਪਨੇਸਾ ਵਿਦਿਤਧਮ੍ਮਤਾ ਏਕਦੇਸਤੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ ਵਿਦਿਤਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਪਰਿਯੋਗਾਲ਼੍ਹਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਚ੍ਚਾਭਿਸਮ੍ਬੋਧਂਯੇਵ ਦੀਪੇਤਿ। ਮਗ੍ਗਞਾਣਞ੍ਹਿ ਏਕਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਰਿਞ੍ਞਾਦਿਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਂ ਨਿਪ੍ਪਦੇਸੇਨ ਚਤੁਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮਂ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਓਗਾਲ਼੍ਹਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਦਿਟ੍ਠੋ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਧਮ੍ਮੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮੋ"**ਤਿ। **ਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ**ਤਿ ਸਪ੍ਪਟਿਭਯਕਨ੍ਤਾਰਸਦਿਸਾ ਸੋਲ਼ਸਵਤ੍ਥੁਕਾ, ਅਟ੍ਠਵਤ੍ਥੁਕਾ ਚ ਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ। **ਵਿਗਤਾ ਕਥਙ੍ਕਥਾ**ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਿਆਦੀਸੁ। ''ਏਵਂ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਿਕਾ ਵਿਗਤਾ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ ਕਥਙ੍ਕਥਾ। **ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਕਰਾਨਂ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹੀਨਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖੇਸੁ ਚ ਸੀਲਾਦਿਗੁਣੇਸੁ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਂ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਂ ਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯਂ ਪਤ੍ਤੋ ਅਧਿਗਤੋ। ਸਾਯਂ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪ੍ਪਤ੍ਤਿ ਸੁਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਭਾਵੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਆਹ **"ਸਤ੍ਥੁਸਾਸਨੇ"**ਤਿ। ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ ਅਧਿਗਤਤ੍ਤਾ ਨ ਪਰਂ ਪਚ੍ਚੇਤਿ, ਨ ਤਸ੍ਸ ਪਰੋ ਪਚ੍ਚੇਤਬ੍ਬੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੋ।** ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਅਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਪਰਤੋ ਆਗਮਿਸ੍ਸਤਿ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੪. ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੦. ਸੁਨ੍ਦਰਭਾਵੇਨ ਸਾਤਿਸਯਾਨਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਏਤੇਸਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਙ੍ਗਾ, ਰਾਜਕੁਮਾਰਾਤਿ ਆਹ **"ਅਙ੍ਗਾ ਨਾਮ ਅਙ੍ਗਪਾਸਾਦਿਕਤਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਇਧਾਪਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾ**, ਨ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੁਤ੍ਤੇ ਏਵ। **ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਗਮਨੇ ਆਦੀਨਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨਵਸੇਨ ਆਗਨ੍ਤੁਂ ਨ ਦਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਨਾਨੁਜਾਨਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਨੀਲਾਸੋਕਕਣਿਕਾਰਕੋਵਿਲਾਰਕੁਨ੍ਦਰਾਜਰੁਕ੍ਖੇਹਿ ਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸਤਾਯ ਤਂ ਚਮ੍ਪਕਵਨਂ **"ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਵਣ੍ਣਕੁਸੁਮਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤ"**ਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਨ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾਨਂਯੇਵ ਨੀਲਾਦਿਪਞ੍ਚਕੁਸੁਮਤਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **"ਭਗਵਾ ਕੁਸੁਮਗਨ੍ਧਸੁਗਨ੍ਧੇ ਚਮ੍ਪਕਵਨੇ ਵਿਹਰਤੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਨ ਮਾਪਨਕਾਲੇ ਏਵ ਤਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਚਮ੍ਪਕਰੁਕ੍ਖਾ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਾ, ਅਥ ਖੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਪੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਮਾਪਨਕਾਲੇ ਹਿ ਚਮ੍ਪਕਾਨਂ ਉਸ੍ਸਨ੍ਨਤਾਯ ਸਾ ਨਗਰੀ ''ਚਮ੍ਪਾ''ਤਿ ਨਾਮਂ ਲਭਿ। **ਇਸ੍ਸਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਧਿਪਤਿਭਾਵਤੋ। ਸੇਨਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੇਨਿਕੋ, ਸੇਨਿਕੋ ਏਵ **ਸੇਨਿਯੋ,** ਅਤ੍ਥਿਤਾ ਚੇਤ੍ਥ ਬਹੁਭਾਵਵਿਸਿਟ੍ਠਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਮਹਤਿਯਾ ਸੇਨਾਯ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤਤ੍ਤਾ"**ਤਿ।

੩੦੧-੨. **ਸਂਹਤਾ**ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤਾ, ''ਸਙ੍ਘਿਨੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ **"ਸਙ੍ਘੀ"**ਤਿ ਪੁਥੁਤ੍ਤੇ ਏਕਵਚਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਗਹਪਤਿਕਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਏਤੇਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਰਾਜਰਾਜਞ੍ਞਾਦੀਨਂ ਭਣ੍ਡਧਰਾ ਪੁਰਿਸਾ ਖਤਾ, ਨੇਸਂ ਤਾਯਨਤੋ **ਖਤ੍ਤਾ।** ਸੋ ਹਿ ਯੇਹਿ ਯਤ੍ਥ ਪੇਸਿਤੋ, ਤਤ੍ਥ ਤੇਸਂ ਦੋਸਂ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਵਸੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਕਥੇਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹੇ ਬ੍ਯਾਕਰਣਸਮਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਕੁਲਾਪਦੇਸਾਦਿਨਾ ਮਹਤੀ ਮਤ੍ਤਾ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਮਤ੍ਤੋ।**

ਸੋਣਦਣ੍ਡਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੩. ਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਰਜ੍ਜਂ ਵਿਰਜ੍ਜਂ, ਵਿਰਜ੍ਜਮੇਵ ਵੇਰਜ੍ਜਂ ਯਥਾ ''ਵੇਕਤਂ ਵੇਸਯ''ਨ੍ਤਿ, ਨਾਨਾਵਿਧਂ ਵੇਰਜ੍ਜਂ **ਨਾਨਾਵੇਰਜ੍ਜਂ,** ਤਤ੍ਥ ਜਾਤਾਤਿਆਦਿਨਾ ਸਬ੍ਬਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ**ਤਿ ਅਭਿਜਨਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਜ੍ਜਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਉਗ੍ਗਤਤਰੋ, ਉਲ਼ਾਰੋ ਵਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਅਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ**ਤਿ ਲਾਭਮਚ੍ਛਰੇਨ ਨਿਪ੍ਪੀਲ਼ਿਤਤਾਯ ਅਸਨ੍ਨਿਪਾਤੋ ਵਿਯ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ।

''ਅਙ੍ਗੇਤਿ ਗਮੇਤਿ ਞਾਪੇਤੀਤਿ **ਅਙ੍ਗਂ,** ਹੇਤੂਤਿ ਆਹ **"ਇਮਿਨਾਪਿ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿ। ''ਉਭਤੋ ਸੁਜਾਤੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਤਕੇ ਵੁਤ੍ਤੇ ਯੇਹਿ ਕੇਹਿਚਿ ਦ੍ਵੀਹਿ ਭਾਗੇਹਿ ਸੁਜਾਤਤਾ ਵਿਞ੍ਞਾਯੇਯ੍ਯ। ਸੁਜਾਤ-ਸਦ੍ਦੋ ਚ ''ਸੁਜਾਤੋ ਚਾਰੁਦਸ੍ਸਨੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਥੇਰਗਾ॰ ੮੧੮) ਆਰੋਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਰਿਯਾਯੋਤਿ ਜਾਤਿਵਸੇਨੇਵ ਸੁਜਾਤਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਮਾਤਿਤੋ ਚ ਪਿਤਿਤੋ ਚਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਨੋਰਸਪੁਤ੍ਤਵਸੇਨਾਪਿ ਲੋਕੇ ਮਾਤੁਪਿਤੁਸਮਞ੍ਞਾ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਇਧ ਪਨਸ੍ਸ ਓਰਸਪੁਤ੍ਤਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਗਬ੍ਭਂ ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਧਾਰੇਤੀਤਿ **ਗਹਣੀ,** ਗਬ੍ਭਾਸਯਸਞ੍ਞਿਤੋ ਮਾਤੁਕੁਚ੍ਛਿਪ੍ਪਦੇਸੋ। ਯਥਾਭੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਹਾਰਸ੍ਸ ਵਿਪਾਚਨਵਸੇਨ ਗਣ੍ਹਨਤੋ ਅਛਡ੍ਡਨਤੋ **ਗਹਣੀ,** ਕਮ੍ਮਜਤੇਜੋਧਾਤੁ।

ਪਿਤਾ ਚ ਮਾਤਾ ਚ ਪਿਤਰੋ, ਪਿਤੂਨਂ ਪਿਤਰੋ ਪਿਤਾਮਹਾ, ਤੇਸਂ ਯੁਗੋ ਦ੍ਵਨ੍ਦੋ **ਪਿਤਾਮਹਯੁਗੋ,** ਤਸ੍ਮਾ, ਯਾਵ ਸਤ੍ਤਮਾ ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ ਪਿਤਾਮਹਦ੍ਵਨ੍ਦਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਪਿਤਾਮਹਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਮਾਤਾਮਹੋਪਿ ਗਹਿਤੋਤਿ। ਸੋ ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਵਿਸੁਂ ਨ ਉਦ੍ਧਟੋ। ਯੁਗ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਏਕਸੇਸਨਯੇਨ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ ''ਯੁਗੋ ਚ ਯੁਗੋ ਚ ਯੁਗਾ''ਤਿ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਦ੍ਵਨ੍ਦਂ ਗਹਿਤਮੇਵ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਤੋ ਉਦ੍ਧਂ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸਾ ਪਿਤਾਮਹਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਗਹਿਤਾ"**ਤਿ। ਪੁਰਿਸਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਕਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਏਵਞ੍ਹਿ ''ਮਾਤਿਤੋ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। **ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਖੇਪੋ। **ਅਨਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਦ੍ਧਥਾਲਿਪਾਕਾਦੀਸੁ ਨ ਅਵਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤੋ। **ਜਾਤਿਵਾਦੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਚ **"ਉਭਤੋ...ਪੇ॰... ਪਿਤਾਮਹਯੁਗਾ"**ਤਿ ਏਤੇਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਯੋਨਿਦੋਸਾਭਾਵੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ ਸਂਸੁਦ੍ਧਗਹਣਿਕਭਾਵਕਿਤ੍ਤਨਤੋ, **"ਅਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ

ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧਾਭਾਵੋ। ਕਿਰਿਯਾਪਰਾਧੇਨ ਹਿ ਸਤ੍ਤਾ ਖੇਪਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। "**ਅਨੁਪਕ੍ਕੁਟ੍ਠੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਾਭਾਵੋ। ਅਯੁਤ੍ਤਸਂਸਗ੍ਗਮ੍ਪਿ ਹਿ ਪਟਿਚ੍ਚ ਸਤ੍ਤਾ ਅਕ੍ਕੋਸਂ ਲਭਨ੍ਤਿ।

ਇਸ੍ਸਰੋਤਿ ਆਧਿਪਤੇਯ੍ਯਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯਕਮ੍ਮਬਲੇਨ ਈਸਨਸੀਲੋ, ਸਾ ਪਨਸ੍ਸ ਇਸ੍ਸਰਤਾ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਪਚ੍ਚਯਾ ਪਾਕਟਾ ਜਾਤਾਤਿ ਅਡ੍ਢਤਾਪਰਿਯਾਯਭਾਵੇਨੇਵ ਵਦਨ੍ਤੋ "**ਅਡ੍ਢੋਤਿ ਇਸ੍ਸਰੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਮਹਨ੍ਤਂ ਧਨਂ ਅਸ੍ਸ ਭੂਮਿਗਤਞ੍ਚੇਵ ਵੇਹਾਸਟ੍ਠਞ੍ਚਾਤਿ **ਮਹਦ੍ਧਨੋ। ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ । **ਵਦਨ੍ਤਿ** ''ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਅਨੁਪਸਙ੍ਕਮਨਕਾਰਣਂ ਕਿਤ੍ਤੇਮਾ''ਤਿ।

ਅਧਿਕਰੂਪੋਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠਰੂਪੋ ਉਤ੍ਤਮਸਰੀਰੋ। ਦਸ੍ਸਨਂ ਅਰਹਤੀਤਿ **ਦਸ੍ਸਨੀਯੋ,** ਤੇਨਾਹ "**ਦਸ੍ਸਨਯੋਗ੍ਗੋ**"ਤਿ। ਪਸਾਦਂ ਆਵਹਤੀਤਿ **ਪਾਸਾਦਿਕੋ**, ਤੇਨਾਹ "**ਚਿਤ੍ਤਪ੍ਪਸਾਦਜਨਨਤੋ**"ਤਿ। **ਵਣ੍ਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁਯਾ। **ਸਰੀਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਵੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਕਰਚਰਣਗੀਵਾਸੀਸਾਦਿਅਵਯਵਸਮੁਦਾਯਂ, ਸੋ ਚ ਸਣ੍ਠਾਨਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ "**ਪਰਮਾਯ ਵਣ੍ਣਪੋਕ੍ਖਰਤਾਯਾਤਿ...ਪੇ॰... ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚਾ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਬ੍ਬਵਣ੍ਣੇਸੁ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੋਵ ਉਤ੍ਤਮੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ "**ਸੇਟ੍ਠੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾ, ਚਕ੍ਕਵਤ੍ਤਿਨੋ ਚ ਸੁਵਣ੍ਣਵਣ੍ਣਾਵ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਚ੍ਛਸੀ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਸਰੀਰਾਭੋ, ਸੁਵਣ੍ਣਾਭੋ ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਇਮਮੇਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਧਾਯ "**ਮਹਾਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਰੀਰਸਦਿਸੇਨੇਵ ਸਰੀਰੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਜੁਗਤ੍ਤਤਂ। **ਅਖੁਦ੍ਦਾਵਕਾਸੋ ਦਸ੍ਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਆਰੋਹਪਰਿਣਾਹਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਅਵਯਵਪਾਰਿਪੂਰਿਯਾ ਚ ਦਸ੍ਸਨਾਯ ਓਕਾਸੋ ਨ ਖੁਦ੍ਦਕੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਸਬ੍ਬਾਨੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਯਮਨਿਯਮਲਕ੍ਖਣਂ **ਸੀਲਮਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਸੀਲਵਾ।** ਤਂ ਪਨਸ੍ਸ ਰਤ੍ਤਞ੍ਞੁਤਾਯ **ਵੁਦ੍ਧਂ ਵਡ੍ਢਿਤਂ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੀ।** ਤੇਨ ਚ ਸਬ੍ਬਦਾ ਸਮ੍ਮਾਯੋਗਤੋ **ਵੁਦ੍ਧਸੀਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ। ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਪਞ੍ਚਸੀਲਮਤ੍ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਪਰਂ ਸੀਲਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਅਭਾਵਤੋ, ਤੇਸਞ੍ਚ ਅਜਾਨਨਤੋ।

ਠਾਨਕਰਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਸਿਕ੍ਖਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਅਨੂਨਤਾਯ ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਾਨਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾਨਿ ਅਕ੍ਖਰਾਨਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ।** ਅਥ ਵਾ ਪਜ੍ਜਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਏਤੇਨਾਤਿ ਪਦਂ, ਨਾਮਾਦਿ। ਯਥਾਧਿਪ੍ਪੇਤਮਤ੍ਥਂ ਬ੍ਯਞ੍ਜੇਤੀਤਿ ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਵਾਕ੍ਯਂ। ਤੇਸਂ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਤਾਯ **ਪਰਿਮਣ੍ਡਲਪਦਬ੍ਯਞ੍ਜਨਾ।** ਅਤ੍ਥਞ੍ਞਾਪਨੇ ਸਾਧਨਤਾਯ ਵਾਚਾਵ ਕਰਣਨ੍ਤਿ **ਵਾਕ੍ਕਰਣਂ,** ਉਦਾਹਾਰਘੋਸੋ। **ਗੁਣਪਰਿਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇਨ** ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ, ਤੇਨ ਵਾ ਭਾਸਿਤਬ੍ਬਅਤ੍ਥਸ੍ਸ। **ਪੂਰੇ** ਪੁਣ੍ਣਭਾਵੇ। **ਪੂਰੇ**ਤਿ ਚ ਪੁਰਿਮਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ਆਧਾਰੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਦੁਤਿਯਸ੍ਮਿਂ ਵਿਸਯੇ। "**ਸੁਖੁਮਾਲਤ੍ਤਨੇਨਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਮੁਦੁਸਣ੍ਹਭਾਵਮਾਹ। **ਅਪਲਿਬੁਦ੍ਧਾਯ** ਪਿਤ੍ਤਸੇਮ੍ਹਾਦੀਹਿ। **ਸਨ੍ਦਿਟ੍ਠਂ** ਸਬ੍ਬਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਏਕਦੇਸਂ ਕਥਨਂ। **ਵਿਲਮ੍ਬਿਤਂ** ਸਣਿਕਂ ਚਿਰਾਯਿਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ। ''ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਵਿਲਮ੍ਬਿਤਾਦੀ''ਤਿ ਵਾ ਪਾਠੋ। ਤਤ੍ਥ **ਸਨ੍ਦਿਦ੍ਧਂ** ਸਨ੍ਦੇਹਜਨਕਂ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਦੁਕ੍ਖਲਿਤਾਨੁਕਡ੍ਢਿਤਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। "**ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸਾ ਵਾਚਾਯ ਅਤ੍ਥਪਾਰਿਪੂਰਿਂ ਵਦਨ੍ਤਿ।

"**ਜਿਣ੍ਣੋ**"ਤਿਆਦੀਨਿ ਪਦਾਨਿ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਨਿ, ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਾਨਿ ਚ। ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ **ਜਿਣ੍ਣੋ**ਤਿ ਨਾਯਂ ਜਿਣ੍ਣਤਾ ਵਯੋਮਤ੍ਤੇਨ, ਅਥ ਖੋ ਕੁਲਪਰਿਵਟ੍ਟੇਨ ਪੁਰਾਣਤਾਤਿ ਆਹ "**ਜਿਣ੍ਣੋਤਿ ਪੋਰਾਣੋ**"ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਕੁਲਵਸੇਨ ਉਦਿਤੋਦਿਤਭਾਵਮਾਹ। ਜਾਤਿਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ''ਵਯੋਅਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਤਤੋ ਸਾਤਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ "**ਵੁਦ੍ਧੋਤਿ ਸੀਲਾਚਾਰਾਦਿਗੁਣਵੁਦ੍ਧਿਯਾ ਯੁਤ੍ਤੋ**"ਤਿ ਆਹ। ਤਥਾ ਜਾਤਿਮਹਲ੍ਲਕਤਾਯ ਵਕ੍ਖਮਾਨਤ੍ਤਾ "**ਮਹਲ੍ਲਕੋ**"ਤਿ ਪਦੇਨ ਵਿਭਵਮਹਤ੍ਤਤਾ ਯੋਜਿਤਾ। **ਮਗ੍ਗਪਟਿਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਵੀਥਿਂ ਉਪਗਤੋ ਤਂ ਅਵੋਕ੍ਕਮ੍ਮ ਚਰਣਤੋ। **ਅਨ੍ਤਿਮਵਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਛਿਮਵਯਂ।

ਬੁਦ੍ਧਗੁਣਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੪. ਤਾਦਿਸੇਹਿ ਮਹਾਨੁਭਾਵੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਂ ਯੁਗਗ੍ਗਾਹਵਸੇਨਪਿ ਦਹਨਂ ਨ ਮਾਦਿਸਾਨਂ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ, ਕੁਤੋ ਪਨ ਉਕ੍ਕਂਸਨਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਨ ਯੁਤ੍ਤਰੂਪਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ "**ਨ ਖੋ ਪਨ ਮੇਤਂ ਯੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਦਿਸਾ**ਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨ ਸਦਿਸਾ। ਨ ਹਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ

ਗੁਣੇਹਿ ਸਬ੍ਬਥਾ ਸਦਿਸਾ ਕੇਚਿਪਿ ਗੁਣਾ ਅਞ੍ਞੇਸੁ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ। **ਇਤਰੇ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੁਣੇਹਿ ਅਸਦਿਸਗੁਣੇ। **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਅਤ੍ਥਜਾਤਂ। **ਗੋਪਦਕ**ਨ੍ਤਿ ਗਾਵਿਯਾ ਪਦੇ ਠਿਤਉਦਕਂ।

ਸਟ੍ਠਿਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਸਟ੍ਠਿਸਹਸ੍ਸਾਧਿਕਂ ਕੁਲਸਤਸਹਸ੍ਸਂ **ਕੁਲਪਰਿਯਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਸੁਦ੍ਧੋਦਨਮਹਾਰਾਜਸ੍ਸ ਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮੇਨ **ਆਗਤਂ। ਤੇਸੁਪੀ**ਤਿ ਤੇਸੁਪਿ ਚਤੂਸੁ ਨਿਧੀਸੁ। **ਗਹਿਤਗਹਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਂ ਗਹਿਤਂ ਠਾਨਂ ਪੂਰਤਿਯੇਵ ਧਨੇਨ ਪਟਿਪਾਕਤਿਕਮੇਵ ਹੋਤਿ। **ਅਪਰਿਮਾਣੋਯੇ**ਵਾਤਿ ''ਏਤ੍ਤਕੋ ਏਸੋ''ਤਿ ਕੇਨਚਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਅਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨੋ ਏਵ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਮਞ੍ਚਕੇ। **ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਸੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਰਾਹੁ ਅਸੁਰਿਨ੍ਦੋ ਆਯਾਮਤੋ, ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਉਬ੍ਬੇਧਤੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਰੂਪਕਾਯਸ੍ਸ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਗਹੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ, ਤਥਾ ਰੂਪਂ ਇਦ੍ਧਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਸੀਹਸੇਯ੍ਯਂ ਕਪ੍ਪੇਸਿ।

ਕਿਲੇਸੇਹਿ ਆਰਕਤ੍ਤਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ **ਅਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਅਰਿਯਂ ਉਤ੍ਤਮਂ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧ**"ਨ੍ਤਿ। **ਅਨਵਜ੍ਜਟ੍ਠੇਨ ਕੁਸਲਂ,** ਨ ਸੁਖਵਿਪਾਕਟ੍ਠੇਨ। ਕਤ੍ਥਚਿ **ਚਤੁਰਾਸੀਤਿਪਾਣਸਹਸ੍ਸਾਨਿ,** ਕਤ੍ਥਚਿ **ਅਪਰਿਮਾਣਾਪਿ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ** ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਵੀਸਤਿਯਾ ਠਾਨੇਸੁ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਾ ਅਪਰਿਮੇਯ੍ਯਾ ਦੇਵਮਨੁਸ੍ਸਾ **ਮਗ੍ਗਫਲਾਮਤਂ** ਪਿਵਿਂਸੁ, ਕੋਟਿਸਤਸਹਸ੍ਸਾਦਿਪਰਿਮਾਣੇਨਪਿ ਬਹੂ ਏਵ, **ਤਸ੍ਮਾ** ਅਨੁਤ੍ਤਰਾਚਾਰਸਿਕ੍ਖਾਪਨਵਸੇਨ ਭਗਵਾ **ਬਹੂਨਂ ਆਚਰਿਯੋ। ਤੇ**ਤਿ ਕਾਮਰਾਗਤੋ ਅਞ੍ਞੇ ਭਗਵਤੋ ਪਹੀਨਕਿਲੇਸੇ। **ਕੇਲ਼ਨਾ**ਤਿ ਕੇਲ਼ਾਯਨਾ ਧਨਾਯਨਾ।

ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਅਪਾਪੇ ਪੁਰੇ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਵਾ ਪਾਪਂ ਪੁਰਤੋ ਕਰੋਤੀਤਿਪਿ ਅਪਾਪਪੁਰੇਕ੍ਖਾਰੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਾਪੇ ਨਵਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਪਾਪੇ**ਤਿ ਪਾਪਪਟਿਪਕ੍ਖੇ, ਪਾਪਰਹਿਤੇ ਚ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਨਿ ਸੇਟ੍ਠੇ ਬੁਦ੍ਧੇ ਭਗਵਤਿ ਭਵਾ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਵਸੇਨ ਅਰਿਯਾਯ ਜਾਤਿਯਾ ਜਾਤਤ੍ਤਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਵਾ ਭਗਵਤੋ ਹਿਤਾ ਗਰੁਕਰਣਾਦਿਨਾ, ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਂ ਵਾ ਸੇਟ੍ਠਂ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਂ ਜਾਨਾਤੀਤਿ **ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾ,** ਅਰਿਯਸਾਵਕਸਙ੍ਖਾਤਾ ਪਜਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਪਕਤਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਜਾਤਿਵਸੇਨਾਪਿ ''ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਾਯ ਪਜਾਯਾ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਿਰੋਰਟ੍ਠਾ ਤਿਰੋਜਨਪਦਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਰਜ੍ਜਂ **ਰਟ੍ਠਂ,** ਰਾਜਨ੍ਤਿ ਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਨਾਤਿ, ਤਦੇਕਦੇਸਭੂਤਾ ਪਦੇਸਾ ਪਨ **ਜਨਪਦੋ**,ਜਨਾ ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਸੁਖਜੀਵਿਕਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤੀਤਿ। ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਵਾ ਦੋਸਂ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖੇਤ੍ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਅਸਮਤ੍ਥਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਸਮਤ੍ਥਤਂ। **ਭਗਵਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ** ਤੇਸਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਂ, ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਞ੍ਚ ਞਤ੍ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

"**ਏਹਿ ਸ੍ਵਾਗਤਵਾਦੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਸਮ੍ਭਾਸਪੁਬ੍ਬਕਂ ਪਿਯਵਾਦਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, "**ਸਖਿਲੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਣ੍ਹਵਾਚਤਂ, "**ਸਮ੍ਮੋਦਕੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਾਰਕੁਸਲਤਂ, "**ਅਭਾਕੁਟਿਕੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥੇਵ ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨਮੁਖਤਂ, "**ਉਤ੍ਤਾਨਮੁਖੋ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਖਾਲਾਪਤਂ, "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਸੀ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਧਮ੍ਮਾਨੁਗ੍ਗਹਸ੍ਸ ਓਕਾਸਕਰਣਤੋ ਹਿਤਜ੍ਝਾਸਯਤਂ ਭਗਵਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤਿ।

ਯਤ੍ਥ ਕਿਰਾਤਿ **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰੁਚਿਸੂਚਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਭਗਵਤਾ ਅਧਿਵੁਤ੍ਥਪਦੇਸੇ ਨ ਦੇਵਤਾਨੁਭਾਵੇਨ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤਾ, ਅਥ ਖੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਪਿਚਾ''ਤਿਆਦਿ।

ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਨਸਮੂਹੋ ਗਯ੍ਹਤੀਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ ਅਰਿਯਸਙ੍ਘਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਸਯਂ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਅਨਨ੍ਤਰਸ੍ਸ ਵਿਧਿ ਪਟਿਸੇਧੋ ਵਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। "**ਤਾਦਿਸੋ**ਵਾ"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ''ਸਯਂ ਵਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਵਿਕਪ੍ਪੋ ਏਵ ਪਚ੍ਚਾਮਟ੍ਠੋਤਿ। ''ਪੁਰਿਮਪਦਸ੍ਸੇਵ ਵਾ''ਤਿ ਵਿਕਪ੍ਪਨੁਰਗ੍ਗਹਣਂ। **ਬਹੂਨਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪੂਰਣਾਦੀਨਂ ਅਨੇਕੇਸਂ ਤਿਤ੍ਥਕਰਾਨਂ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ। **ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਅਪ੍ਪਿਚ੍ਛਸਨ੍ਤੁਟ੍ਠਤਾਦਿਸਮਾਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਕਾਰਣੇਨ। **ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਨਵਕਾ**ਤਿ ਅਭਿਨਵਾ

ਆਗਨ੍ਤੁਕਾ ਅਬ੍ਭਾਗਤਾ। **ਪਰਿਯਾਪੁਣਾਮੀ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤੁੰ ਜਾਨਾਮਿ ਸਕ੍ਕੋਮਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਜਾਨਾਮੀ**"ਤਿ। "**ਕਪ੍ਪਮ੍ਪਿ ਚੇ ਅਵ੍ਹਯਮਭਾਸਮਾਨੇ**"ਤਿ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਨਵਚਨਮੇਤੰ ਤਥਾ ਭਾਸਮਾਨਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ।

੩੦੫. ਅਲੰ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਰਹਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤਿ ''ਅਲਮੇਵ ਨਿਬ੍ਬਿਨ੍ਦਿਤੁ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨੪) ਵਿਯਾਤਿ ਆਹ "**ਅਲਮੇਵਾਤਿ ਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾ**"ਤਿ। ਪੁਟੇਨ ਨੇਤ੍ਵਾ ਅਸਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ **ਪੁਟੋਸੰ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ ਪਾਥੇਯਜਂ। ਪੁਟੰਸੇਨ** ਪੁਰਿਸੇਨ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੭. **ਉਭਤੋਪਕ੍ਖਿਕਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠੀਨੰ ਵਸੇਨ ਉਭਯਪਕ੍ਖਿਕਾ। **ਕੇਰਾਟਿਕਾ**ਤਿ ਸਠਾ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੦੯. ਵਿ**ਘਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਦੁਕ੍ਖੰ।

੩੧੧-੩. **ਸੁਜ**ਨ੍ਤਿ ਹੋਮਦਬ੍ਬਿੰ **ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੇਸੂ**ਤਿ ਜੁਹਨਤ੍ਥੰ ਗਣ੍ਹਨਕੇਸੁ, ਇਰੁਬ੍ਬਿਜ੍ਜੇਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਠਮੋ** ਵਾਤਿ ਤਤ੍ਥ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਯਜਨਕਿਰਿਯਾਯੰ ਸਬ੍ਬਪਧਾਨੋ ਵਾ। **ਦੁਤਿਯੋ** ਵਾਤਿ ਤਦਨਨ੍ਤਰੋ ਵਾ। "**ਸੁਜ**"ਨ੍ਤਿ ਕਰਣੇ ਏਤੰ ਉਪਯੋਗਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸੁਜਾਯਾ**"ਤਿ। ਅਗ੍ਗਿਹੁਤ੍ਤਪਮੁਖਤਾਯ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞੇ ਦਿਯਜਮਾਨੰ ਸੁਜਾਮੁਖੇਨ ਦੀਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੁਜਾਯ ਦਿਯਜਮਾਨ**"ਨ੍ਤਿ। **ਪੋਰਾਣਾ**ਤਿ ਅਟ੍ਠਕਥਾਚਰਿਯਾ। ਵਿ**ਸੇਸਤੋ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਵਿਸੇਸਤੋ, ਨ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਇਚ੍ਛਿਤਵਿਜ੍ਜਾਚਰਣਮਤ੍ਤਤੋ। **ਉਤ੍ਤਮਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਨੁਤ੍ਤਰਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਤਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤੰ। **ਮਾ ਭਿਨ੍ਦਿ** ਮਾ ਵਿਨਾਸੇਸਿ।

੩੧੬. **ਸਮਸਮੋ**ਤਿ ਸਮੋਯੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮੋ। ਹੀਨੋਪਮਵਸੇਨਪਿ ਸਮਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਤੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ "**ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਏਕਦੇਸਸਮਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕੁਲਕੋਟਿਪਰਿਦੀਪਨ**ਨ੍ਤਿ ਕੁਲਆਦਿਪਰਿਦੀਪਨੰ **ਅਥਾਪਿ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਅਥਾਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਵੰ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਿਯਾ। **ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੰ ਸਾਧੇਤਿ** ਵਣ੍ਣੋ। **ਮਨ੍ਤਜਾਤੀਸੁ**ਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਧੇਸ੍ਸਤਿ** ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵੰ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਚੇ? ਆਹ "**ਤਸ੍ਮਿਞ੍ਹਿਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਸਮ੍ਮੋਹਮਤ੍ਤੰ ਵਣ੍ਣਾਦਯੋ**ਤਿ ਵਣ੍ਣਮਨ੍ਤਜਾਤਿਯੋ ਹਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਭਾਵਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਨ੍ਤਿ ਸਮ੍ਮੋਹਮਤ੍ਤਮੇਤੰ ਅਸਮਵੇਕ੍ਖਿਤਾਭਿਮਾਨਭਾਵਤੋ।

ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੧੭. **ਕਥਿਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਪਞ੍ਹੋ**ਤਿ ''ਸੀਲਵਾ ਚ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਮੇਵ ਅਙ੍ਗਾਨੰ ਵਸੇਨ ਯਥਾਪੁਚ੍ਛਿਤੋ ਪਞ੍ਹੋ ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੋ **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੇ ਅਤ੍ਥੇ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸੋਣਦਣ੍ਡਸ੍ਸ। **ਸੀਲਪਰਿਸੁਦ੍ਧਾ**ਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਦ੍ਧਾ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਾ। **ਕੁਤੋ ਦੁਸ੍ਸੀਲੇ ਪਞ੍ਞਾ** ਅਸਮਾਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ। **ਜਲ਼ੇ ਏਲ਼ਮੂਗੇ ਕੁਤੋ ਸੀਲ**ਨ੍ਤਿ ਜਲ਼ੇ ਏਲ਼ਮੂਗੇ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞੇ ਕੁਤੋ ਸੀਲੰ ਸੀਲਵਿਭਾਗਸ੍ਸ, ਸੀਲਪਰਿਸੋਧਨੂਪਾਯਸ੍ਸ ਚ ਅਜਾਨਨਤੋ। ਪਕਟ੍ਠੰ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੰ ਞਾਣੰ ਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ, ਪਾਕਤਿਕੰ ਞਾਣੰ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤੁੰ ''ਪਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਯਿਦੰ ਪਕਾਰੇਹਿ ਜਾਨਨਤੋ **ਪਞ੍ਞਾ**ਵਾਤਿ ਆਹ "**ਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾ ਯੇਵਾ**"ਤਿ।

ਸੀਲੇਨਧੋਤਾਤਿ ਸਮਾਧਿਪਦਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੀਲੇਨ ਸਕਲਸੰਕਿਲੇਸਮਲਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ ਧੋਤਾ ਵਿਸੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਥੰ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਧੋਵਤੀ**ਤਿ ਸੁਜ੍ਝਤਿ। **ਮਹਾਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਤ੍ਥੇਰੋ** ਵਿ**ਯਾ**ਤਿ ਸਟ੍ਠਿਵਸ੍ਸਮਹਾਥੇਰੋ ਵਿਯ। ਵੇ**ਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹਮਤ੍ਤਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਵੇ**ਦਨਾਪਰਿਗ੍ਗਹੋ** ਨਾਮ ਯਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਵੇਦਨੰ ਸਭਾਵਰਸਤੋ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ''ਅਯੰ ਵੇਦਨਾ ਫਸ੍ਸੰ ਪਟਿਚ੍ਚ, ਸੋ ਫਸ੍ਸੋ ਅਨਿਚ੍ਚੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਵਿਪਰਿਣਾਮਧਮ੍ਮੋ''ਤਿ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯੰ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਵਿਪਸ੍ਸਨਾ। ਏਵੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨ੍ਤੇਨ ''ਸੁਖੇਨ ਸਕ੍ਕਾ ਸਾ ਵੇਦਨਾ ਅਧਿਵਾਸੇਤੁੰ ''ਵੇਦਨਾ ਏਵ ਵੇਦਿਯਤੀ''ਤਿ। ਵੇ**ਦਨੰ** ਵਿ**ਕ੍ਖਮ੍ਭੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਦੁਕ੍ਖੰ ਵੇਦਨੰ ਅਨਨੁਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ

ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਵੀਥਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨਾਯ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਤਂ ਵਿਨੋਦੇਤ੍ਵਾ। **ਸਂਸੁਮਾਰਪਤਿਤੇਨਾ**ਤਿ ਕੁਮ੍ਭੀਲੇਨ ਵਿਯ ਭੂਮਿਯਂ ਉਰੇਨ ਨਿਪਜ੍ਜਨੇਨ। **ਪਵ੍ਵਾਯ ਸੀਲਂ ਧੋਵਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਖਣ੍ਡਾਦਿਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸੀਲਂ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨੇਸੁ ਪਞ੍ਞਾਯ ਸੁਵਿਸੋਧਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ।

੩੧੮. "**ਕਸ੍ਮਾ ਆਹਾ**"ਤਿ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। **ਲਜ੍ਜਾ** ਨਾਮ ''ਸੀਲਸ੍ਸ ਜਾਤਿਯਾ ਚ ਗੁਣਦੋਸਪਕਾਸਨੇਨ ਸਮਣੇਨ ਗੋਤਮੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤਪਞ੍ਹਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸੀ''ਤਿ ਪਰਿਸਾਯ ਪਞ੍ਞਾਤਤਾ। **ਏਤ੍ਤਕਪਰਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਤਕਉਕ੍ਕਂਸਕੋਟਿਕਾ ਪਞ੍ਚ ਸੀਲਾਨਿ, ਵੇਦਤ੍ਤਯਵਿਭਾਵਨਂ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਜਾਨਨਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਕੇਵਲਂ ਤਤ੍ਥ ਵਚੀਪਰਮਾ ਮਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸੀਲਪਞ੍ਞਾਣਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮੇਵ ਪਰਮਂ ਅਮ੍ਹਾਕ**"ਨ੍ਤਿ। "**ਅਯਂ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ**"ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਯਜਾਤਨਾਪੇਕ੍ਖਂ ਸੀਲਨਿਦ੍ਦੇਸੇ, ਤੇਨਾਹ "**ਸੀਲਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਯਜਾਤਿਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਸਾਮਞ੍ਞਫਲੇ ਪਨ ''ਸਾਮਞ੍ਞਫਲ'' ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਨਿਯਜਾਤਿਤਂ, ਪਞ੍ਞਾਨਿਦ੍ਦੇਸੇ ਪਨ ਝਾਨਪਞ੍ਞਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨੇਵ ਪਞ੍ਞਾਨਿਯਜਾਤਨਂ ਕਤਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨੀ**"ਤਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੧-੨. ਨਤ੍ਤਾਤਿ ਪੁਤ੍ਤਪੁਤ੍ਤੋ। ਅਗਾਰਵਂ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ, ਨ ਚਾਯਂ ਭਗਵਤਿ ਅਗਾਰਵੇਨ ''ਅਹਞ੍ਚੇਵ ਖੋ ਪਨਾ''ਤਿਆਦਿਮਾਹ, ਅਥ ਖੋ ਅਤ੍ਤਲਾਭਪਰਿਹਾਨਿਭਯੇਨ। ਅਯਞ੍ਹਿ ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਹਾਜਨਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਵਨਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਕੋਹਞ੍ਞੇਨ ਪਰੇ ਵਿਮ੍ਹਾਪੇਤ੍ਵਾ ਲਾਭੁਪ੍ਪਾਦਂ ਨਿਜਿਗਿਸਨ੍ਤੋ ਵਿਚਰਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਥਾ ਅਵੋਚ, ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾ ਕਿਰਾ**"ਤਿਆਦਿ।

ਤਙ੍ਖਣਾਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਯਾਦਿਸੀ ਤਦਾ ਤਸ੍ਸ ਅਜ੍ਝਾਸਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ, ਤਦਨੁਰੂਪਾਯਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਸ੍ਸ ਤਦਾ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਵਿਵਟ੍ਟਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਕੇਵਲਂ ਅਬ੍ਭੁਦਯਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਏਵ ਅਤ੍ਥੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਆਹ "**ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਮਤ੍ਥਂ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ, ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਤੇਭੂਮਕੇ ਕੁਸਲੇ ਧਮ੍ਮੇ, ''ਚਤੁਭੂਮਕੇ''ਤਿਪਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤਿਯੇਵ, ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਆਯਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਤ੍ਥਾਯ ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾ ਵਾ''ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕੁਸਲਧਮ੍ਮੇ ਯਥਾ ਸਮਾਦਪਿਤੇ। **ਨਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਰੂਪਰਿ ਨਿਸਾਨੇਤ੍ਵਾ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਂ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। ਤਂ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਤ੍ਥ ਉਸ੍ਸਾਹਜਨਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ "**ਸਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ । ਏਵਂ ਪੁਞ੍ਞਕਿਰਿਯਾਯ ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾ, ਏਵਰੂਪਂ ਗੁਣਸਮਙ੍ਗਿਤਾ ਚ ਨਿਯਮਤੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾ ਅਤ੍ਥਸਮ੍ਪਾਦਨੀਤਿ ਏਵਂ **ਸਉਸ੍ਸਾਹਤਾਯ, ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਚ** ਤਸ੍ਮਿਂ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਗੁਣੇਹਿ **ਸਮ੍ਪਹਂਸੇਤ੍ਵਾ** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਹਟ੍ਠਤੁਟ੍ਠਭਾਵਂ ਆਪਾਦੇਤ੍ਵਾ।

ਯਦਿ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸਿ, ਅਥ ਕਸ੍ਮਾ ਸੋ ਵਿਸੇਸਂ ਨਾਧਿਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਆਹ "**ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਭਗਵਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਧਮ੍ਮਰਤਨਵਸ੍ਸਂ ਵਸ੍ਸੀਤਿ ਆਹ "**ਕੇਵਲਮਸ੍ਸਾ**"ਤਿਆਦਿ। ਨ ਹਿ ਭਗਵਤੋ ਨਿਰਤ੍ਥਕਾ ਦੇਸਨਾ ਹੋਤੀਤਿ।

ਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੫. ਕੂਟਦਨ੍ਤਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੩੨੩. **ਪੁਰਿਮਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੇ**ਤਿ ਅਮ੍ਬਟ੍ਠਸੋਣਦਣ੍ਡਸੁਤ੍ਤਦ੍ਵਯੇ। **ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵਾ**ਤਿ ਯਂ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਸਦਿਸਂ ਇਧਾਗਤਂ ਤਂ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਤੋ ਵੁਤ੍ਤਨਯਮੇਵ, ਤਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਤਰੁਣੋ ਅਮ੍ਬਰੁਕ੍ਖੋ ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ''ਤਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੨) ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯਂ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਮ੍ਬਲਟ੍ਠਿਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਜਾਲੇ ਵੁਤ੍ਤਸਦਿਸਾਵਾ"**ਤਿ।

ਯਞ੍ਞਵਾਟਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਮਹਾਯਞ੍ਞਂ ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸ ਸਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਿ, ਅਵਿਞ੍ਞਾਣਕਾਨਿ ਚ ਯਞ੍ਞੂਪਕਰਣਾਨਿ ਉਪਟ੍ਠਪਿਤਾਨੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਮਹਾਯਞ੍ਞੋ ਉਪਕ੍ਖਟੋ''ਤਿ, ਤਂ ਉਪਕ੍ਖਰਣਂ ਤੇਸਂ ਤਥਾਸਜ੍ਜਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਉਪਕ੍ਖਟੋਤਿ ਸਜ੍ਜਿਤੋ"**ਤਿ। **ਵਚ੍ਛਤਰਸਤਾਨੀ**ਤਿ ਯੁਵਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾਨਿ ਬਲਵਵਚ੍ਛਸਤਾਨਿ, ਤੇ ਪਨ ਵਚ੍ਛਾ ਏਵ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਨ ਦਮ੍ਮਾ ਬਲਿਬਦ੍ਦਾ ਚਾਤਿ ਆਹ **"ਵਚ੍ਛਸਤਾਨੀ"**ਤਿ। **ਏਤੇ**ਤਿ ਉਸਭਾਦਯੋ ਉਰਬ੍ਭਪਰਿਯੋਸਾਨਾ। **ਅਨੇਕੇਸ**ਨ੍ਤਿ ਅਨੇਕਜਾਤਿਕਾਨਂ। ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਸੇਨ ਅਨੇਕਤਾ ਸਤ੍ਤਸਤਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾ। **ਮਿਗਪਕ੍ਖੀਨ**ਨ੍ਤਿ ਮਹਿਂਸਰੁਰੁਪਸਦਕੁਰੁਙ੍ਗਗੋਕਣ੍ਣਮਿਗਾਨਞ੍ਚੇਵ ਮੋਰਕਪਿਞ੍ਜਰਤਿਤ੍ਤਿਰਕਪੋਤਾਦਿਪਕ੍ਖੀਨਞ੍ਚ।

੩੨੮. ਯਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸ ਪੁਞ੍ਞਸ੍ਸ ਯੋ ਸਂਕਿਲੇਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਵਾਰਣਤੋ ਨਿਸੇਧਨਤੋ **ਵਿਧਾ** ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਤਾ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦਂ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਠਪੇਨ੍ਤੀਤਿ **"ਠਪਨਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਤਾਸਂ ਪਨ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਵਸੇਨ ਤੀਸੁ ਕਾਲੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਯਞ੍ਞੇ ਤਿਟ੍ਠਪਨੇਤਿ ਆਹ **"ਤਿਟ੍ਠਪਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। ਪਰਿਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤਿ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ**, ਪਰਿਵਾਰਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਕ੍ਖਾਰਨ੍ਤਿ ਸੋਲ਼ਸਪਰਿਵਾਰ"**ਨ੍ਤਿ।

ਮਹਾਵਿਜਿਤਰਾਜਯਞ੍ਞਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੩੬. **ਪੁਬ੍ਬਚਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਮ੍ਭੂਤਂ ਬੋਧਿਸਮ੍ਭਾਰਭੂਤਂ ਪੁਞ੍ਞਚਰਿਯਂ। ਤਥਾ ਹਿਸ੍ਸ ਅਨੁਗਾਮਿਨੇਵ ਨਿਧਿਸ੍ਸ ਥਾਵਰੋ ਨਿਧਿ ਨਿਦਸ੍ਸਿਤੋ। ਅਡ੍ਢਤਾ ਨਾਮ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਨ੍ਨਤਾ, ਸਾ ਤਂ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯੁਪਾਦਾਯ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕੇਨ ਵਿਭਵੇਨ ਅਡ੍ਢੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ । ਤਥਾ ਮਹਦ੍ਧਨਤਾਪੀਤਿ ਤਂ ਉਕ੍ਕਂਸਗਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਮਹਤਾ ਅਪਰਿਮਾਣਸਙ੍ਖ੍ਯੇਨ ਧਨੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਕਾਮਾ **ਭੋਗੋ** ਨਾਮਾਤਿ ਆਹ **"ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। **ਪਿਣ੍ਡਪਿਣ੍ਡਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਭਾਜਨਾਲਙ੍ਕਾਰਾਦਿਵਿਭਾਗਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲਂ ਖਣ੍ਡਖਣ੍ਡਵਸੇਨ।

ਮਾਸਕਾਦੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਥਾਲਕਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਭਾਜਨਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਤ੍ਥਸੇਯ੍ਯਾਵਸਥਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। ਸੁਵਣ੍ਣਰਜਤਮਣਿਮੁਤ੍ਤਾਵੇਲ਼ੁਰਿਯਵਜਿਰਪਵਾਲ਼ਾਨਿ **"ਸਤ੍ਤਰਤਨਾਨੀ"**ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਸਾਲਿਵੀਹਿਆਦਿ **ਪੁਬ੍ਬਣ੍ਣਂ** ਪੁਰਕ੍ਖਤਂਸਸ੍ਸਫਲਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਮੁਗ੍ਗਮਾਸਾਦਿ **ਅਪਰਣ੍ਣਂ। ਦੇਵਸਿਕਂ...ਪੇ॰... ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਦਾਤਬ੍ਬਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬਾਦਿਵਿਧਿਨਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤਨਕਧਨਧਞ੍ਞਵਸੇਨ।

ਕੋਟ੍ਠਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਠਪਨਟ੍ਠਾਨਂ, ਕੋਟ੍ਠਭੂਤਂ ਅਗਾਰਂ **ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਂ** ਤੇਨਾਹ **"ਧਞ੍ਞੇਨ...ਪੇ॰... ਗਾਰੋ ਚਾ"**ਤਿ। ਏਵਂ ਸਾਰਗਬ੍ਭਂ ''ਕੋਸੋ''ਤਿ, ਧਞ੍ਞਸ੍ਸ ਆਠਪਨਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ''ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਥ ਵਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਅਸਿਨੋ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਪਰਿਹਾਰਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਦੋ ''ਕੋਸੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਰਞ੍ਞੋ ਤਿਕ੍ਖਭਾਵਪਰਿਹਰਣਤ੍ਥਾ ਚਤੁਰਙ੍ਗਿਨੀ ਸੇਨਾ ''ਕੋਸੋ''ਤਿ ਆਹ **"ਚਤੁਬ੍ਬਿਧੋ ਕੋਸੋ ਹਤ੍ਥੀ ਅਸ੍ਸਾ ਰਥਾ ਪਤ੍ਤੀ"**ਤਿ। **"ਵਤ੍ਥਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵ** ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਭਣ੍ਡਟ੍ਠਪਨਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਤਿਵਿਧਂ ਕੋਟ੍ਠਾਗਾਰਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **"ਇਦਂ ਏਵਂ ਬਹੁ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਰਾਜਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋਵ ਭਣ੍ਡਾਗਾਰਿਕੇਨ ਕਥਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸਾਯ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦਭਾਵਾਪਾਦਨਤ੍ਥਞ੍ਚ ਆਹ ਏਵਂ ਮੇ ਪਕਤਿਕ੍ਖੋਭੋ ਨ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ।

੩੩੭-੮. ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ਜਨਪਦਸ੍ਸ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤ੍ਤਞ੍ਚੇਵ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਚ ਚਿਰਾਨੁਪਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਞ੍ਚ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਂ ਰਾਜਾ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਹਿਤਸ੍ਸ ਸੁਖਸ੍ਸ ਚ ਵ◌ਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ ਅਹਿਤਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਚ ਆਵਹਨਤੋ ਚੋਰਾ ਏਵ ਕਣ੍ਟਕਾ, ਤੇਹਿ **ਚੋਰਕਣ੍ਟਕੇਹਿ।** ਯਥਾ ਗਾਮਵ◌ਾਸੀਨਂ ਘਾਤਾ ਗਾਮਘਾਤਾ, ਏਵ◌ਂ ਪਨ੍ਥਿਕਾਨਂ ਦੂਹਨਾ ਵ◌ਿਬਾਧਨਾ **ਪਨ੍ਥਦੁਹਨਾ। ਅਧਮ੍ਮਕਾਰੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਪੇਤਸ੍ਸ ਅਯੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕਰਣਸੀਲੋ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਵ◌ਿਜਿਤੇ ਜਨਪਦਾਦੀਨਂ ਤਤੋ ਅਨਤ੍ਥਤੋ ਤਾਯਨੇਨ ਖਤ੍ਤਿਯੋ ਯੋ ਖਤ੍ਤਧਮ੍ਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਵ◌ਾ ਅਕਰਣਸੀਲੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਦਸ੍ਸਵ◌ੋ ਏਵ ਖੀਲਸਦਿਸਤ੍ਤਾ **ਦਸ੍ਸੁਖੀਲਂ।** ਯਥਾ ਹਿ ਖੇਤ੍ਤੇ ਖੀਲਂ ਕਸਨਾਦੀਨਂ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ , ਮੂਲਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਸਸ੍ਸਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਵ◌ਿਬਨ੍ਧਤਿ, ਏਵ◌ਂ ਦਸ੍ਸਵ◌ੋ ਰਜ੍ਜੇ ਰਾਜਾਣਾਯ ਸੁਖਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ, ਮੂਲਵ◌ਿਰੁਲ੍ਹਿਯਾ ਜਨਪਦਾਨਂ ਪਰਿਬੁਦ੍ਧਿਞ੍ਚ ਵ◌ਿਬਨ੍ਧਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ''ਦਸ੍ਸਵ◌ੋ ਏਵ ਖੀਲਸਦਿਸਤ੍ਤਾ ਦਸ੍ਸੁਖੀਲ''ਨ੍ਤਿ। ਵ**ਧ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹਿਂਸਨਤ੍ਥੋਪਿ ਹੋਤੀਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਮਾਰਣੇਨ ਵ◌ਾ ਕੋਟ੍ਟਨੇਨ** ਵ◌ਾ"ਤਿ। **ਅਦ੍ਦੁਬਨ੍ਧਨਾਦਿਨਾ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਰਜ੍ਜੁਬਨ੍ਧਨਸਙ੍ਖਲਿਕਬਨ੍ਧਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਜਾਨਿਯਾ**ਤਿ ਧਨਜਾਨਿਯਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਸਤਂ ਗਣ੍ਹਥਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਞ੍ਚਸਿਖਮੁਣ੍ਡਕਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਕਪਕ੍ਖਕਰਣਂ। **ਗੋਮਯਸਿਞ੍ਚਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੀਸੇ ਛਕਣੋਦਕਾਵਸੇਚਨਂ। **ਕੁਦਣ੍ਡਕਬਨ੍ਧਨ**ਨ੍ਤਿ ਗਦ੍ਦੂਲਬਨ੍ਧਨਂ। **ਏਵਮਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਖੁਰਮੁਣ੍ਡਂ ਕਰਿਤ੍ਵ◌ਾ ਭਸ੍ਮਪੁਟਪੋਥਨਾਦਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਊਹਨਿਸ੍ਸਾਮੀ**ਤਿ ਉਦ੍ਧਰਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਅਪਨੇਸ੍ਸਾਮੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਸ੍ਸਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਤਤ੍ਥ ਕਤਪਰਿਚਯਤਾਯ ਉਸ੍ਸਾਹਂ ਕਾਤੁਂ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਿ। **ਅਨੁਪ੍ਪਦੇਤੂ**ਤਿ ਅਨੁ ਅਨੁ ਪਦੇਤੁ, ਤੇਨਾਹ **"ਦਿਨ੍ਨੇ ਅਪ੍ਪਹੋਨ੍ਤੇ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਕ੍ਖਿਕਰਣਪਣ੍ਣਾਰੋਪਨਾਨਿ ਵਡ੍ਢਿਯਾ ਸਹ ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਨਾ ਵ◌ਾ ਪੁਨ ਗਹੇਤੁਕਾਮਸ੍ਸ, ਇਧ ਪਨ ਤਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਸਕ੍ਖਿਂ ਅਕਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਮੂਲਚ੍ਛੇਜ੍ਜਵਸੇਨਾ"**ਤਿ। ਪਕਾਰਤੋ ਭਣ੍ਡਾਨਿ ਆਭਰਤਿ ਸਮ੍ਭਰਤਿ ਪਰਿਚਯਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਪਾਭਤਂ,** ਭਣ੍ਡਮੂਲਂ।

ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਂ **ਦੇਵਸਿਕਭਤ੍ਤਂ।** ''ਅਨੁਮਾਸਂ, ਅਨੁਪੋਸਥ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਦਾਤਬ੍ਬਂ ਵ◌ੇਤਨਂ **ਮਾਸਿਕਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਯਂ।** ਤਸ੍ਸ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਾਨੁਰੂਪੇਨ ਕਮ੍ਮਾਨੁਰੂਪੇਨ ਸੂਰਭਾਵ◌ਾਨੁਰੂਪੇਨਾਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਅਨੁਰੂਪ-ਸਦ੍ਦੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੋ। ਸੇਨਾਪਚ੍ਚਾਦਿ **ਠਾਨਨ੍ਤਰਂ।** ਸਕਕਮ੍ਮਪਸੁਤਤ੍ਤਾ , ਅਨੁਪਦ੍ਦਵਤ੍ਤਾ ਚ **ਧਨਧਞ੍ਞਾਨਂ ਰਾਸਿਕੋ** ਰਾਸਿਕਾਰਭੂਤੋ। **ਖੇਮੇਨ ਠਿਤਾ**ਤਿ ਅਨੁਪਦ੍ਦਵ◌ੇਨ ਪਵਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਭਯਾ"**ਤਿ, ਕੁਤੋਚਿਪਿ ਭਯਰਹਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੩੩੯. ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਿਚ੍ਚੇ ਅਨੁਯਨ੍ਤਿ ਅਨੁਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ, ਅਨੁਯਨ੍ਤਾ ਏਵ **ਆਨੁਯਨ੍ਤਾ** ਯਥਾ ''ਅਨੁਭਾਵ◌ੋ ਏਵ ਆਨੁਭਾਵ◌ੋ''ਤਿ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ। **ਤੇ**ਤਿ ਆਨੁਯਨ੍ਤਖਤ੍ਤਿਯਾਦਯੋ। **ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਨ ਭਵ◌ਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ** ''ਅਮ੍ਹੇ ਏਤ੍ਥ ਬਹਿ ਕਰੋਤੀ''ਤਿ। ਨਿਬਨ੍ਧਵ◌ਿਪੁਲਾਗਮੋ ਗਾਮੋ **ਨਿਗਮੋ,** ਵ◌ਿਵਡ੍ਢਿਤਮਹਾਆਯੋ ਮਹਾਗਾਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਨਪਦ**-ਸਦ੍ਦੋ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਤ੍ਥੋ ਏਵ। ਛਨ੍ਨਂ ਪਕਤੀਨਂ ਵਸੇਨ ਰਞ੍ਞੋ ਹਿਤਸੁਖਾਭਿਬੁਦ੍ਧਿ, ਤਦੇਕਦੇਸਾ ਚ ਆਨੁਯਨ੍ਤਾਦਯੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ **"ਯਂ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਅਨੁਜਾਨਨਂ ਮਮ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯ ਦੀਘਰਤ੍ਤਂ ਹਿਤਾਯ ਸੁਖਾਯਾ"**ਤਿ।

ਅਮਾ ਸਹ ਭਵਨ੍ਤਿ ਕਿਚ੍ਚੇਸੂਤਿ **ਅਮਚ੍ਚਾ,** ਰਜ੍ਜਕਿਚ੍ਚਵ◌ੋਸਾਸਨਕਾ। ਤੇ ਪਨ ਰਞ੍ਞੋ ਪਿਯਾ, ਸਹਪਵਤ੍ਤਨਕਾ ਚ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਿਯਸਹਾਯਕਾ"**ਤਿ। ਰਞ੍ਞੋ ਪਰਿਸਤਿ ਭਵ◌ਾਤਿ **ਪਾਰਿਸਜ੍ਜਾ** , ਤੇ ਪਨ ਕੇਤਿ ਆਹ **"ਸੇਸਾ ਆਣਤ੍ਤਿਕਰਾ"**ਤਿ, ਯਥਾਵ◌ੁਤ੍ਤਆਨੁਯਨ੍ਤਖਤ੍ਤਿਯਾਦੀ ਹਿ ਅਵਸੇਸਾ ਰਞ੍ਞੋ ਆਣਾਕਰਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਤਿਪਿ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਆਨੁਭਾਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਪਰਿਵ◌ਾਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਅਭਾਵ◌ੇ ਤਾਦਿਸਂ ਦਾਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ, ਵ◌ੁਡ੍ਢਕਾਲੇ ਚ ਤਾਦਿਸਾਨਮ੍ਪਿ ਰਾਜੂਨਂ ਤਦੁਭਯਂ ਹਾਯਤੇਵ◌ਾਤਿ ਆਹ **"ਮਹਲ੍ਲਕਕਾਲੇ…ਪੇ॰… ਨ ਸਕ੍ਕਾ"**ਤਿ। **ਅਨੁਮਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨੇਨ, **ਪਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਸਪਕ੍ਖਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ। ਪਰਿਕ੍ਖਰੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ,** ਸਮ੍ਭਾਰਾ। ਇਮੇ ਤਸ੍ਸ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਅਙ੍ਗਭੂਤਾ ਪਰਿਵ◌ਾਰਾ ਵ◌ਿਯ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਵ◌ਾਰਾ ਭਵਨ੍ਤੀ"**ਤਿ।

ਅਟ੍ਠਪਰਿਕ੍ਖਾਰਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੩੪੦. ਯਸਸਾਤਿ ਆਨੁਭਾਵੇਨ, ਤੇਨਾਹ “**ਆਣਾਠਪਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯਾ**”ਤਿ। **ਸਦ੍ਦਹਤੀ**ਤਿ ‘‘ਦਾਤਾ ਦਾਨਸ੍ਸ ਫਲਂ ਪਚ੍ਚਨੁਭੋਤੀ’’ਤਿ ਪਤ੍ਤਿਯਾਯਤਿ। ਦਾਨੇ ਸੂਰੋਤਿ **ਦਾਨਸੂਰੋ** ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮੇ ਈਸਕਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗੋ। ਸ੍ਵਾਯਮਤ੍ਥੋ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਹ “**ਨ ਸਦ੍ਧਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਯਸ੍ਸ ਹਿ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸਕਤਾ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਉਪਟ੍ਠਾਤਿ, ਸੋ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ। **ਯਂ ਦਾਨਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਯਂ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਂ ਪਰਸ੍ਸ ਦੇਤਿ। **ਤਸ੍ਸ ਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਬ੍ਬਿਸਯਂ ਲੋਭਂ ਸੁਟ੍ਠੁ ਅਭਿਭਵਨ੍ਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ ਅਨਧਿਭਵਨੀਯਤ੍ਤਾ। ‘‘ਨ ਦਾਸੋ, ਨ ਸਹਾਯੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯਂ ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਯੋ ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦਾਸੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਣ੍ਹਾਯ ਦਾਨਸ੍ਸ ਦਾਸਬ੍ਯਤਂ ਉਪਗਤਤ੍ਤਾ। **ਸਹਾਯੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਪਿਯਭਾਵਾਨਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ। **ਸਾਮੀ ਹੁਤ੍ਵਾ ਦੇਤਿ** ਤਤ੍ਥ ਤਣ੍ਹਾਦਾਸਬ੍ਯਤੋ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਮੋਚੇਤ੍ਵਾ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਾਮਿਪਰਿਭੋਗਸਦਿਸਾ ਹੇਤਸ੍ਸਾਯਂ ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ।

ਸਮਿਤਪਾਪਾ ਸਮਣਾ, ਬਾਹਿਤਪਾਪਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੇਨ, ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਮਤ੍ਤਸਮਣਾ ਜਾਤਿਮਤ੍ਤਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਪਨ **ਕਪਣਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨੇਵੇਤ੍ਥ ਗਹਿਤਾ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਦੁਗ੍ਗਤਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਜੀਵਿਕਂ ਉਪਗਤਾ ਕਸਿਰਵੁਤ੍ਤਿਕਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਦਲਿਦ੍ਦਮਨੁਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਿਕਾ**ਤਿ ਅਦ੍ਧਾਨਮਗ੍ਗਗਾਮਿਨੋ। **ਵਣਿਬ੍ਬਕਾ**ਤਿ ਦਾਯਕਾਨਂ ਗੁਣਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ, ਕਮ੍ਮਫਲਕਿਤ੍ਤਨਮੁਖੇਨ ਚ ਯਾਚਨਕਾ ਸੇਯ੍ਯਥਾਪਿ ਨਗ੍ਗਚਰਿਯਾਦਯੋ, ਤੇਨਾਹ “**ਇਟ੍ਠਂ ਦਿਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। “**ਪਸਤਮਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੀਹਿਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, “**ਸਰਾਵਮਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ ਯਾਗੁਭਤ੍ਤਾਦਿਵਸੇਨ। ਓਪਾਨਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਓਗਾਹੇਤ੍ਵਾ ਪਾਤਬ੍ਬਤੋ ਨਦਿਤਲ਼ਾਕਾਦੀਨਂ ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਤਿਤ੍ਥਂ ਓਪਾਨਂ ਵਿਯ ਭੂਤੋਤਿ **ਓਪਾਨਭੂਤੋ,** ਤੇਨਾਹ “**ਉਦਪਾਨਭੂਤੋ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸੁਤਮੇਵ ਸੁਤਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ **ਜਾਤ**-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਨਤ੍ਥਨ੍ਤਰਵਾਚਕਤਮਾਹ ਯਥਾ ‘‘ਕੋਸਜਾਤ’’ਨ੍ਤਿ।

ਅਤੀਤਾਦਿਅਤ੍ਥਚਿਨ੍ਤਨਸਮਤ੍ਥਤਾ ਨਾਮਸ੍ਸ ਰਞ੍ਞੋ ਅਨੁਮਾਨਵਸੇਨ, ਇਤਿਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾਵਸੇਨ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ , ਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਵਿਯ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਦਸ੍ਸਿਤਾਯਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਅਤੀਤੇ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਅਡ੍ਢਤਾਦਯੋ ਤਾਵ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਤੇਹਿ ਵਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਅਸਿਜ੍ਝਨਤੋ, ਸੁਜਾਤਤਾ ਸੁਰੂਪਤਾ ਪਨ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਏਤੇਹਿ ਕਿਰਾ**”ਤਿਆਦਿ। ਏਤ੍ਥ ਚ ਕੇਚਿ ‘‘ਯਥਾ ਅਡ੍ਢਤਾਦਯੋ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਏਕਂਸਤੋ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਨ ਏਵਮਭਿਜਾਤਤਾ, ਅਭਿਰੂਪਤਾ ਚਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **ਕਿਰ**ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣ’’ਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਯਂ ਦੁਜ੍ਜਾਤੋ’’ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਨੇਕਨ੍ਤਿਕਤਂ ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ, ਤਯਿਦਂ ਅਸਾਰਂ, ਸਬ੍ਬਸਾਧਾਰਣਵਸੇਨ ਹੇਸ ਯਞ੍ਞਾਰਮ੍ਭੋ ਤਤ੍ਥ ਸਿਯਾ ਕੇਸਞ੍ਚਿ ਤਥਾਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋਤਿ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਅਵਕਾਸਾਭਾਵਾਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਪਨ ਤਦਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਨ ਚਿਨ੍ਤਿਤਾਕਾਰਸੂਚਨਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਏਵਮਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ‘‘ਅਯਂ ਵਿਰੂਪੋ ਦਲਿਦ੍ਦੋ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖੋ ਅਸ੍ਸਦ੍ਧੋ ਅਪ੍ਪਸ੍ਸੁਤੋ ਅਨਤ੍ਥਞ੍ਞੂ ਨ ਮੇਧਾਵੀ’’ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ।

ਚਤੁਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾਦਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੧. “**ਸੁਜਂ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਪੁਰੋਹਿਤਸ੍ਸ ਸਯਮੇਵ ਕਟਚ੍ਛੁਗ੍ਗਹਣਜੋਤਨੇਨ ਏਵਂ ਸਹਤ੍ਥਾ, ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਞ੍ਚ ਦਾਨੇ ਯੁਤ੍ਤਤਾ ਇਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ । **ਏਵਂ ਦੁਜ੍ਜਾਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

੩੪੨. ਤਿਣ੍ਣਂ ਠਾਨਾਨਨ੍ਤਿ ਦਾਨਸ੍ਸ ਆਦਿਮਜ੍ਝਪਰਿਯੋਸਾਨਭੂਤਾਸੁ ਤੀਸੁ ਭੂਮੀਸੁ, ਅਵਤ੍ਥਾਸੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਲਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਕਮ੍ਪਨ੍ਤਿ ਪੁਰਿਮਾਕਾਰੇਨ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। **ਕਰਣਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਤਤਿਯਾਵਿਭਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥੋ। ਕਤ੍ਤੁਰਿ ਹੇਤਂ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਕਰਣੀਯਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ। ‘‘ਪਚ੍ਛਾਨੁਤਾਪੋ ਨ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਕਰਣੂਪਾਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ “**ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾ ਪਨ ਅਚਲਾ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਅਚਲਾ**ਤਿ ਦਲ਼੍ਹਾ ਕੇਨਚਿ ਅਸਂਹੀਰਾ। **ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸੁਪਤਿਟ੍ਠਿਤਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ। ਏਵਂ ਕਰਣੇਨ ਹਿ ਯਥਾ ਤਂ ਦਾਨਂ ਸਮ੍ਪਤਿ ਯਥਾਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਨਿਪ੍ਫਜ੍ਜਤਿ, ਏਵਂ ਆਯਤਿਮ੍ਪਿ ਵਿਪੁਲਫਲਤਾਯਾਤਿ ਆਹ “**ਏਵਞ੍ਹਿ ਦਾਨਂ ਮਹਪ੍ਫਲਂ ਹੋਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੀ**”ਤਿ, ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੇਨ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **ਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਚੇਤਨਾ। ਤਸ੍ਸਾ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੋ ਨਾਮ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਤਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ

ਉਲ਼ਾਰਭਾਵੇ, ਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਾਯ ਪਨ ਨਿਚ੍ਚਲਭਾਵੇ ‘‘ਅਹੋ ਮਯਾ ਦਾਨਂ ਦਿਨ੍ਨਂ ਸਾਧੁ ਸੁਟ੍ਠੁ’’ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਤਥਾ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਂ, ਤਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਾਸਮਨੁਸ੍ਸਰਣਚੇਤਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਨਿਚ੍ਚਲਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਂ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਖੇਤ੍ਤਵਿਸੇਸੇ ਪਰਿਚ੍ਚਾਗਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਲਦ੍ਧੇਸੁਪਿ **ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਾਪਿ ਨਮਤਿ।** ਯਥਾ ਕਥਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਮਹਾਰੋਰੁਵੇ ਉਪਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸੇਟ੍ਠਿਗਹਪਤਿਨੋ ਵਿਯਾ”**ਤਿ।

ਸੋ ਕਿਰ ਤਗਰਸਿਖਿਂ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਗੇਹਦ੍ਵਾਰੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਠਿਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ‘‘ਇਮਸ੍ਸ ਸਮਣਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦੇਹੀ’’ਤਿ ਭਰਿਯਂ ਆਣਾਪੇਤ੍ਵਾ ਰਾਜੁਪਟ੍ਠਾਨਤ੍ਥਂ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਸੇਟ੍ਠਿਭਰਿਯਾ ਸਪ੍ਪਞ੍ਞਜਾਤਿਕਾ, ਸਾ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ ‘‘ਮਯਾ ਏਤ੍ਤਕੇਨ ਕਾਲੇਨ ‘ਇਮਸ੍ਸ ਦੇਥਾ’ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਂ ਪਿਸ੍ਸ ਨ ਸੁਤਪੁਬ੍ਬਂ, ਅਯਞ੍ਚ ਮਞ੍ਞੇ ਅਹੋਸਿ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ, ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਦਤ੍ਵਾ ਪਣੀਤਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਂ ਪਞ੍ਚਪਤਿਟ੍ਠਿਤੇਨ ਵਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਤ੍ਤਂ ਆਦਾਯ ਅਨ੍ਤੋਨਿਵੇਸਨੇ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾਸਨੇ ਨਿਸੀਦਾਪੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੇਹਿ ਸਾਲਿਤਣ੍ਡੁਲੇਹਿ ਭਤ੍ਤਂ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਤਦਨੁਰੂਪਂ ਖਾਦਨੀਯਂ, ਬ੍ਯਞ੍ਜਨਂ, ਸੂਪੇਯ੍ਯਞ੍ਚ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾ ਬਹਿ ਗਨ੍ਧੇਹਿ ਅਲਙ੍ਕਰਿਤ੍ਵਾ ਪਚ੍ਚੇਕਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸ ਹਤ੍ਥੇਸੁ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਵਨ੍ਦਿ। ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧੋ ‘‘ਅਞ੍ਞੇਸਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਙ੍ਗਹਂ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ ਅਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾਵ ਅਨੁਮੋਦਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਾਮਿ। ਸੋਪਿ ਖੋ ਸੇਟ੍ਠਿ ਰਾਜੁਪਟ੍ਠਾਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਆਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚੇਕਬੁਦ੍ਧਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਅਹਂ ‘‘ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਂ ਦੇਥਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਕਨ੍ਤੋ, ਅਪਿ ਵੋ ਲਦ੍ਧੋ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤੋਤਿ। ਆਮ ਸੇਟ੍ਠਿ ਲਦ੍ਧੋਤਿ। ‘‘ਪਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿ ਗੀਵਂ ਉਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਓਲੋਕੇਸਿ। ਅਥਸ੍ਸ ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਗਨ੍ਧੋ ਉਟ੍ਠਹਿਤ੍ਵਾ ਨਾਸਪੁਟਂ ਪੂਰੇਸਿ। ਸੋ ‘‘ਮਹਾ ਵਤ ਮੇ ਧਨਬ੍ਬਯੋ ਜਾਤੋ’’ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਰੇਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਛਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰੀ ਅਹੋਸਿ। ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਪਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕਾਰੋ ‘‘ਵਰਮੇਤ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੧) ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਆਗਤੋਯੇਵ। ਭਾਤੁ ਪਨਾਯਂ ਏਕਂ ਪੁਤ੍ਤਕਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਕਾਰਣਾ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਸਿ, ਤੇਨ ਮਹਾਰੋਰੁਵੇ ਉਪਪਨ੍ਨੋ। ਪਿਣ੍ਡਪਾਤਦਾਨੇਨ ਪਨੇਸ ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਸੁਗ੍ਗਤਿਂ ਸਗ੍ਗਂ ਲੋਕਂ ਉਪਪਨ੍ਨੋ, ਸਤ੍ਤਕ੍ਖਤ੍ਤੁਮੇਵ ਚ ਸੇਟ੍ਠਿਕੁਲੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋ, ਨ ਚਾਸ੍ਸ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਿ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਨਾਪਿ ਉਲ਼ਾਰੇਸੁ ਭੋਗੇਸੁ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਮਤੀ’’ਤਿ।

੩੪੩. ਆਕਰੋਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਅਨੁਰੂਪਤਾਯ ਸਮਰਿਯਾਦਂ ਸਪਰਿਚ੍ਛੇਦਂ ਫਲਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਆਕਾਰੋ**, ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਦਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀਤਿ ਦਸਹਿ ਕਾਰਣੇਹੀ”**ਤਿ। **ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋ** ਵਾਤਿ ਬਲਵਤਰੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਮਾਨੋ ਪਟਿਗ੍ਗਾਹਕਤੋਵ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਇਤਰੋ ਪਨ ਦੇਯ੍ਯਧਮ੍ਮਤੋ, ਪਰਿਵਾਰਜਨਤੋਪਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੇਵ। **ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਿਤੁਂ ਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਂ। **ਤੇਸਂਯੇ**ਵ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤੀਨਂ। ਯਜਨਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਦਾਨਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ, ਨ ਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਜਤਂ ਭਵ**ਨ੍ਤਿ **ਦੇਤੁ ਭਵ”**ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤੂ**ਤਿ ਮੁਤ੍ਤਚਾਗਵਸੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਤੁ। **ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ, ਸਕਸਨ੍ਤਾਨੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੪੪. ਹੇਟ੍ਠਾ ਸੋਲ਼ਸ ਪਰਿਕ੍ਖਾਰਾ ਵੁਤ੍ਤਾ ਯਞ੍ਞਸ੍ਸ ਤੇ ਵਤ੍ਥੂਂ ਕਤ੍ਵਾ, ਇਧ ਪਨ ਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਾਦਿਵਸੇਨ ਅਨੁਮੋਦਨਾਯ ਆਰਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਂ **“ਸੋਲ਼ਸਹਿ ਆਕਾਰੇਹੀ”**ਤਿ। **ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ** ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਵਿਯ ਫਲਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ, ਅਨੇਕਵਾਰਂ ਪਨ ਕਥਨਤੋ ਚ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਦਾਨਫਲਵਸੇਨ ਕਮ੍ਮਫਲਸਮ੍ਬਨ੍ਧਂ। **ਸਮਾਦਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸੁਤਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਕਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਰਾਜਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਆਦਿਯਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸੁਗ੍ਗਹਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਤਿ, ਤਥਾ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਆਦਾਪੇਤ੍ਵਾ। ਆਮੇਡਿਤਕਾਰਣਂ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ।

“ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਵਿਨੋਦਨੇਨਾ”ਤਿ ਇਦਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਲੋਭਦੋਸਮੋਹਇਸ੍ਸਾਮਚ੍ਛਰਿਯਮਾਨਾਦਯੋਪਿ ਹਿ ਦਾਨਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਾ, ਤੇਸਂ ਵਿਨੋਦਨੇਨਪਿ ਤਂ ਸਮੁਤ੍ਤੇਜਿਤਂ ਨਾਮ ਹੋਤਿ ਤਿਕ੍ਖਵਿਸਦਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ। ਆਸਨ੍ਨਤਰਭਾਵਤੋ ਵਾ ਵਿਪ੍ਪਟਿਸਾਰਸ੍ਸ ਤਬ੍ਬਿਨੋਦਨਮੇਵ ਗਹਿਤਂ, ਪਵਤ੍ਤਿਤੇਪਿ ਹਿ ਦਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਯਾਥਾਵਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੇਹਿ ਗੁਣੇਹਿ ਤੁਟ੍ਠਪਹਟ੍ਠਭਾਵਾਪਾਦਨਂ ਸਮ੍ਪਹਂਸਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਸੁਨ੍ਦਰਂ ਤੇ…ਪੇ॰… ਥੁਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਸੀ”**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਸਚ੍ਚਤੋ। ਸਚ੍ਚਞ੍ਹਿ ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਉਪਸਮਚਰਿਯਾਭਾਵਤੋ ਸਮਂ, ਯੁਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

੩੪੫. ਤਸ੍ਮਿਂ ਯਞ੍ਞੇ ਰੁਕ੍ਖਤਿਣਚ੍ਛੇਦੋਪਿ ਨਾਮ ਨਾਹੋਸਿ, ਕੁਤੋ ਪਾਣਵਧੋਤਿ ਪਾਣਵਧਾਭਾਵਸ੍ਸੇਵ ਦਲ਼੍ਹੀਕਰਣਤ੍ਥਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਵਿਪਰੀਤਗਾਹਾਵਿਦੂਸਿਤਞ੍ਞੁਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ''ਨੇਵ ਗਾਵੋ ਹਞ੍ਞਿਂਸੁ''ਤਿ ਆਦਿਂ ਵਤ੍ਵਾਪਿ ''ਨ ਰੁਕ੍ਖਾ ਛਿਜ੍ਜਿਂਸੁ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਂ ਪਨ ਗਾਵੋ**"ਤਿਆਦਿ। **ਬਰਿਹਿਸਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਨਤ੍ਥਾਯ। **ਵਨਮਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਵਨਪੁਪ੍ਫੇਹਿ ਗਨ੍ਥਿਤਮਾਲਾਨਿਯਾਮੇਨ। **ਭੂਮਿਯਂ ਵਾ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਵੇਦਿਭੂਮਿਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤਾ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਰਨ੍ਤਿ। **ਅਨ੍ਤੋਗੇਹਦਾਸਾਦਯੋ**ਤਿ ਅਨ੍ਤੋਜਾਤਧਨਕ੍ਕੀਤਕਰਮਰਾਨੀਤਸਯਂਦਾਸਾ। **ਪੁਬ੍ਬਮੇਵਾ**ਤਿ ਭਤਿਕਰਣਤੋ ਪਗੇਵ। **ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਕਰੋਨ੍ਤਿ। **ਤਜ੍ਜਿਤਾ**ਤਿ ਗਜ੍ਜਿਤਾ। **ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠਵਚਨੇਨੇਵ। **ਫਾਣਿਤੇਨ ਚੇਵਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਚ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਮੁਚ੍ਚਯਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਪਣੀਤਪਣੀਤਾਨਂ ਨਾਨਪ੍ਪਕਾਰਾਨਂ ਖਾਦਨੀਯਭੋਜਨੀਯਾਦੀਨਞ੍ਚੇਵ ਵਤ੍ਥਮਾਲਾਗਨ੍ਧਵਿਲੇਪਨਯਾਨਸੇਯ੍ਯਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਪਣੀਤੇਹਿ ਸਪ੍ਪਿਤੇਲਾਦਿਸਮ੍ਮਿਸ੍ਸੇਹੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੩੪੬. ਸਂ ਨਾਮ ਧਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਪਤੀਤਿ ਸਪਤਿ, ਧਨਵਾ। ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਹਿਤਾਵਹਤ੍ਤਾ ਤਸ੍ਸ ਹਿਤਨ੍ਤਿ **ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ,** ਤਦੇਵ ਧਨਂ। ਤੇਨਾਹ "**ਪਹੂਤਂ ਸਾਪਤੇਯ੍ਯਂ ਆਦਾਯਾਤਿ ਬਹੁਂ ਧਨਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਗਾਮਭਾਗੇਨਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਗਾਮੇ ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਭਾਗੇਨ।

੩੪੭. "**ਯਾਗੁਂ ਪਿਵਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ ਯਾਗੁਸੀਸੇਨ ਪਾਤਰਾਸਭੋਜਨਮਾਹ। **ਪੁਰਤ੍ਥਿਮੇਨ ਯਞ੍ਞਵਾਟਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਰਞ੍ਞੋ ਦਾਨਸਾਲਾਯ ਨਾਤਿਦੂਰੇ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਿਸਾਭਾਗੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਯਤੋ ਤਤ੍ਥ ਪਾਤਰਾਸਂ ਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਕਿਲਨ੍ਤਰੂਪਾਯੇਵ ਸਾਯਨ੍ਹੇ ਸਾਲਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ "**ਦਕ੍ਖਿਣੇਨ ਯਞ੍ਞਵਾਟਸ੍ਸਾ**"ਤਿ ਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੪੮. **ਪਰਿਹਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਭਗਵਨ੍ਤਂ ਗਰੁਂ ਕਤ੍ਵਾ ਅਗਾਰਵਪਰਿਹਾਰੇਨ।

ਨਿਚ੍ਚਦਾਨਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਵਣ੍ਣਨਾ

੩੪੯. **ਉਟ੍ਠਾਯ ਸਮੁਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਦਾਨੇ ਉਟ੍ਠਾਨਵੀਰਿਯਂ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਅਪ੍ਪਸਮ੍ਭਾਰਤਰੋ**ਤਿ ਅਤਿਵਿਯ ਪਰਿਤ੍ਤਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਸਮਾਰਭੀਯਤਿ ਯਞ੍ਞੋ ਏਤੇਹੀਤਿ ਸਮਾਰਮ੍ਭਾ, ਸਮ੍ਭਾਰਸਮ੍ਭਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਸਤ੍ਤਪੀਲ਼ਾ। **ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰੋ**ਤਿ ਪਨ ਅਤਿਵਿਯ ਅਪ੍ਪਕਿਚ੍ਚੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਵਿਪਾਕਸਞ੍ਞਿਤਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਹਨ੍ਤਂ ਸਦਿਸਫਲਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਪ੍ਫਲਤਰੋ।** ਉਦਯਸਞ੍ਞਿਤਂ ਅਤਿਸਯੇਨ ਮਹਨ੍ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦਾਦਿਫਲਂ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰੋ। ਧੁਵਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਧੁਵਾਨਿ ਥਿਰਾਨਿ ਅਚ੍ਛਿਨ੍ਨਾਨਿ ਕਤ੍ਵਾ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨਾਨਿ। **ਅਨੁਕੁਲਯਞ੍ਞਾਨੀ**ਤਿ ਅਨੁਕੁਲਂ ਕੁਲਾਨੁਕ੍ਕਮਂ ਉਪਾਦਾਯ ਦਾਤਬ੍ਬਦਾਨਾਨਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਮ੍ਹਾਕ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਨਿਬਦ੍ਧਦਾਨਾਨੀ**ਤਿ ਨਿਬਨ੍ਧੇਤ੍ਵਾ ਨਿਯਮੇਤ੍ਵਾ ਪਵੇਣੀਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਦਾਨਾਨਿ।

ਹਤ੍ਥਿਦਨ੍ਤੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ **ਦਨ੍ਤਮਯਸਲਾਕਾ,** ਯਤ੍ਥ ਦਾਯਕਾਨਂ ਨਾਮਂ ਅਙ੍ਕਨ੍ਤਿ। **ਰਞ੍ਞੋ**ਤਿ ਸੇਤਵਾਹਨਰਞ੍ਞੋ।

ਆਦੀਨੀਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਸੇਨੋ ਵਿਯ ਮਂਸਪੇਸਿਂ ਕਸ੍ਮਾ ਓਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਗਣ੍ਹਾਸੀ''ਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਪੁਬ੍ਬਚੇਤਨਾਮੁਞ੍ਚਚੇਤਨਾਅਪਰਚੇਤਨਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤੀਣਿ ਅਙ੍ਗਾਨਿ, ਵੀਤਰਾਗਤਾਵੀਤਦੋਸਤਾਵੀਤਮੋਹਤਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਦਕ੍ਖਿਣੇਯ੍ਯਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਤੀਣੀਤਿ ਏਵਂ **ਛਲ਼ਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾਯ ਦਕ੍ਖਿਣਾਯ।** ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਚੇਤਨਾਵਸੇਨ ਮਹਾਨਦੀ ਵਿਯ, ਮਹੋਘੋ ਵਿਯ ਚ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਅਭਿਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਓਕ੍ਖਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਞ੍ਞਮੇਵ **ਪੁਞ੍ਞਾਭਿਸਨ੍ਦੋ।**

੩੫੦. **ਕਿਚ੍ਛਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਨਤ੍ਥਿ** ਦਿਵਸੇ ਦਿਵਸੇ ਦਾਯਕਸ੍ਸ ਬ੍ਯਾਪਾਰਾਪਜ੍ਜਨਤੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਏਕੇਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਚ੍ਛਪਰਿਯੋਸਾਨਂ ਅਤ੍ਥਿ** ਯਥਾਰਦ੍ਧਸ੍ਸ ਆਵਾਸਸ੍ਸ ਕਤਿਪਯੇਨਾਪਿ ਕਾਲੇਨ ਪਰਿਸਮਾਪੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਪਣ੍ਣਸਾਲ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨਾਤਿ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਾਲ਼ਿਨਯੇਨ। (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੨, ੧੩; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫੮) **ਨਵ ਆਨਿਸਂਸਾ**ਤਿ ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਯੋ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਪਰਿਯੋਸਾਨਾ ਨਵ ਉਦਯਾ। ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਯਸ੍ਮਾ ਆਵਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਜਾਤਂ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤਿ। ਦ੍ਵੇ ਤਯੋ ਗਾਮੇ ਪਿਣ੍ਡਾਯ ਚਰਿਤ੍ਵਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਲਦ੍ਧਾ ਆਗਤਸ੍ਸਪਿ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਆਰਾਮਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਨ੍ਹਾਯਿਤ੍ਵਾ ਪਤਿਸ੍ਸਯੇ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਕਾਯੇ ਬਲਂ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ ਹੋਤਿ । ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯੇ ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਵਾਤਾਤਪੇਹਿ ਕਿਲਮਤਿ, ਪਤਿਸ੍ਸਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਵਿਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿ ਵੂਪਸਮ੍ਮਤਿ, ਸਭਾਗਸਨ੍ਤਤਿ ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ, ਵਣ੍ਣਧਾਤੁ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ ਵਿਯ ਹੋਤਿ। ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਾਦੇ ਕਣ੍ਟਕੋ ਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਖਾਣੁ ਪਹਰਤਿ, ਸਰੀਸਪਾਦਿਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਚੇਵ ਚੋਰਭਯਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਪਤਿਸ੍ਸਯਂ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਨਿਪਨ੍ਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਪੀਤਿਸੁਖਂ, ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨਂ ਮਨਸਿ ਕਰੋਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਸਮਸੁਖਞ੍ਚ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਵਿਕ੍ਖੇਪਾਭਾਵਤੋ। ਬਹਿ ਵਿਚਰਨ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਕਾਯੇ ਸੇਦਾ ਮੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ, ਅਕ੍ਖੀਨਿ ਫਨ੍ਦਨ੍ਤਿ, ਸੇਨਾਸਨਂ ਪਵਿਸਨਕ੍ਖਣੇ ਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਨ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ, ਮੁਹੁਤ੍ਤਂ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਪਨ ਅਕ੍ਖੀਨਂ ਪਸਾਦੋ ਆਹਰਿਤ੍ਵਾ ਪਕ੍ਖਿਤ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤਿ, ਦ੍ਵਾਰਵਾਤਪਾਨਮਞ੍ਚਪੀਠਾਦੀਨਿ ਪਞ੍ਞਾਯਨ੍ਤਿ। ਏਤਸ੍ਮਿਞ੍ਚ ਆਵਾਸੇ ਵਸਨ੍ਤਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਚਤੂਹਿ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਉਪਟ੍ਠਹਨ੍ਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਆਵਾਸਂ ਦੇਨ੍ਤੇਨ ਨਾਮ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਪਚ੍ਚਯਜਾਤਂ ਦਿਨ੍ਨਮੇਵ ਹੋਤੀ’’ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਤੇ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਆਨਿਸਂਸਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਤਾਯ ਚੇਤੇ ਵੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ।

ਸੀਤਨ੍ਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਂ ਧਾਤੁਕ੍ਖੋਭਵਸੇਨ ਵਾ ਬਹਿਦ੍ਧਾ ਉਤੁਵਿਪਰਿਣਾਮਵਸੇਨ ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਸੀਤਂ। **ਉਣ੍ਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਿਸਨ੍ਤਾਪਂ, ਤਸ੍ਸ ਵਨਡਾਹਾਦੀਸੁ (ਵਨਦਾਹਾਦੀਸੁ ਵਾ ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗ ੩.੨੯੫) ਸਮ੍ਭਵੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਪਟਿਹਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਬਾਹਤਿ, ਯਥਾ ਤਦੁਭਯਵਸੇਨ ਕਾਯਚਿਤ੍ਤਾਨਂ ਬਾਧਨਂ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਕਰੋਤਿ। ਸੀਤੁਣ੍ਹਬ੍ਭਾਹਤੇ ਹਿ ਸਰੀਰੇ ਵਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚਿਤ੍ਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਯੋਨਿਸੋ ਪਦਹਿਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕੋਤਿ। **ਵਾਲ਼ਮਿਗਾਨੀ**ਤਿ ਸੀਹਬਜਗ੍ਘਾਦਿਚਣ੍ਡਮਿਗੇ। ਗੁਤ੍ਤਸੇਨਾਸਨਞ੍ਹਿ ਆਰਞ੍ਞਕਮ੍ਪਿ ਪਵਿਸਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵਾਰਂ ਪਿਧਾਯ ਨਿਸਿਨ੍ਨਸ੍ਸ ਤੇ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। **ਸਰੀਸਪੇ**ਤਿ ਯੇ ਕੇਚਿ ਸਰਨ੍ਤੇ ਗਚ੍ਛਨ੍ਤੇ ਦੀਘਜਾਤਿਕੇ ਸਪ੍ਪਾਦਿਕੇ। **ਮਕਸੇ**ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਮੇਤਂ, ਡਂਸਾਦੀਨਮ੍ਪਿ ਏਤੇਸ੍ਵੇਵ (ਏਤਨੇਵ ਸਾਰਤ੍ਥ॰ ਟੀ॰ ਚੂਲ਼ਵਗ੍ਗ ੩.੨੯੫) ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਸਿਸਿਰੇ**ਤਿ ਸਿਸਿਰਕਾਲਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਾਹਵਦ੍ਦਲਿਕਾਦਿਵਸੇਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇ ਸਿਸਿਰਸਮ੍ਫਸ੍ਸੇ। **ਵੁਟ੍ਠਿਯੋ**ਤਿ ਯਦਾ ਤਦਾ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਸ੍ਸਵੁਟ੍ਠਿਯੋ ਪਟਿਹਨਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ।

ਵਾਤਾਤਪੋ ਘੋਰੋਤਿ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਦੀਨਂ ਉਮ੍ਮੂਲਭਞ੍ਜਨਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਘੋਰੋ ਸਰਜਅਰਜਾਦਿਭੇਦੋ ਵਾਤੋ ਚੇਵ ਗਿਮ੍ਹਪਰਿਲ਼ਾਹਸਮਯੇਸੁ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਘੋਰੋ ਸੂਰਿਯਾਤਪੋ ਚ। **ਪਟਿਹਞ੍ਞਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਬਾਹੀਯਤਿ। **ਲੇਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਨਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਲ੍ਲਾਨਾਰਾਮਤ੍ਥਂ। **ਸੁਖਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੇਨ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਤ੍ਥਂ। **ਝਾਯਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਟ੍ਠਤਿਂਸਾਯ ਆਰਮ੍ਮਣੇਸੁ ਯਤ੍ਥ ਕਤ੍ਥਚਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਉਪਨਿਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਉਪਨਿਜ੍ਝਾਯਿਤੁਂ। **ਵਿਪਸ੍ਸਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਤੋ ਸਙ੍ਖਾਰੇ ਸਮ੍ਮਸਿਤੁਂ।

ਵਿਹਾਰੇਤਿ ਪਤਿਸ੍ਸਯੇ। **ਕਾਰਯੇ**ਤਿ ਕਾਰਾਪੇਯਜ। **ਰਮ੍ਮੇ**ਤਿ ਮਨੋਰਮੇ ਨਿਵਾਸਸੁਖੇ। **ਵਾਸਯੇਤ੍ਥ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ**ਤਿ ਕਾਰੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਏਤ੍ਥ ਵਿਹਾਰੇਸੁ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤੇ ਸੀਲਵਨ੍ਤੇ ਕਲਜਾਣਧਮ੍ਮੇ ਨਿਵਾਸੇਯਜ, ਤੇ ਨਿਵਾਸੇਨ੍ਤੋ ਪਨ ਤੇਸਂ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾਨਂ ਯਥਾ ਪਚ੍ਚਯੇਹਿ ਕਿਲਮਥੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ **ਅਨ੍ਨਞ੍ਚ ਪਾਨਞ੍ਚ ਵਤ੍ਥਸੇਨਾਸਨਾਨਿ ਚ ਦਦੇਯਜ ਉਜੁਭੂਤੇਸੁ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਸਮ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਕਮ੍ਮਕਮ੍ਮਫਲਾਨਂ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਗੁਣਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਹਨੇਨ **ਵਿਪ੍ਪਸਨ੍ਨੇਨ ਚੇਤਸਾ।**

ਇਦਾਨਿ ਗਹਟ੍ਠਪਬ੍ਬਜਿਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞੂਪਕਾਰਿਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤੇ ਤਸ੍ਸਾ”**ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਤੇ**ਤਿ ਬਹੁਸ੍ਸੁਤਾ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਉਪਾਸਕਸ੍ਸ। **ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਨੂਦਨਂ ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਨ੍ਤਿ। **ਯਂ ਸੋ ਧਮ੍ਮਂ ਇਧਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਸੋ ਉਪਾਸਕੋ ਯਂ

ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਂ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇਨ ਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਾਧਿਗਮੇਨ **ਅਨਾਸਵੋ** ਹੁਤ੍ਵਾ **ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਤਿ** ਏਕਾਦਸਗ੍ਗਿਵੂਪਸਮੇਨ ਸੀਤਿ ਭਵਤਿ।

ਸੀਤਪਟਿਘਾਤਾਦਯੋ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਵਸਾਨਾ ਤੇਰਸ, ਅਨ੍ਨਾਦਿਲਾਭੋ, ਧਮ੍ਮਸ੍ਸਵਨਂ, ਧਮ੍ਮਾਵਬੋਧੋ, ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਨ੍ਤਿ ਏਵਂ **ਸਤ੍ਤਰਸ।**

੩੫੧. ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਕਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿਯਾ। **ਦੁਪ੍ਪਰਿਚ੍ਚਜਨਂ** ਲੋਭਂ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤਸ੍ਸ। ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਵਾ ਗਣਸ੍ਸ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਯਥਾਗਹਿਤੇ ਸਰਣੇ। **ਨਤ੍ਥਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਤਾ** ਵਿਞ੍ਞੂਜਾਤਿਕਸ੍ਸਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **“ਜੀਵਿਤਪਰਿਚ੍ਚਾਗਮਯਂ ਪੁਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਚੇ ਤ੍ਵਂ ਨ ਯਥਾਗਹਿਤਂ ਸਰਣਂ ਭਿਨ੍ਦਿਸ੍ਸਸਿ, ਏਵਾਹਂ ਤਂ ਮਾਰੇਮੀ’’ਤਿ ਯਦਿਪਿ ਕੋਚਿ ਤਿਣ੍ਹੇਨ ਸਤ੍ਥੇਨ ਜੀਵਿਤਾ ਵੋਰੋਪੇਯ੍ਯ, ਤਥਾਪਿ ‘‘ਨੇਵਾਹਂ ਬੁਦ੍ਧਂ ਨ ਬੁਦ੍ਧੋਤਿ, ਧਮ੍ਮਂ ਨ ਧਮ੍ਮੋਤਿ, ਸਙ੍ਘਂ ਨ ਸਙ੍ਘੋਤਿ ਵਦਾਮੀ’’ਤਿ ਦਲ੍ਹਤਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ਗਹਿਤਸਰਣਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੩੫੨. ਸਰਣਂ ਉਪਗਤੇਨ ਕਾਯਵਾਚਾਚਿਤ੍ਤੇਹਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਵਤ੍ਥੁਤ੍ਤਯਪੂਜਾ ਕਾਤਬ੍ਬਾ, ਤਤ੍ਥ ਚ ਸਂਕਿਲੇਸੋ ਪਰਿਹਨਿਤਬ੍ਬੋ, ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਪਨ ਸਮਾਦਾਨਮਤ੍ਤਂ, ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਮਣਮਤ੍ਤਞ੍ਚਾਤਿ ਸਰਣਗਮਨਤੋ ਸੀਲਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਤਾ, ਅਪ੍ਪਸਮਾਰਮ੍ਭਤਰਤਾ ਚ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਸਬ੍ਬੇਸਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਜੀਵਿਤਦਾਨਾਦਿਨਾ ਦਣ੍ਡਨਿਧਾਨਤੋ, ਸਕਲਲੋਕਿਯਲੋਕੁਤ੍ਤਰਗੁਣਾਧਿਟ੍ਠਾਨਤੋ ਚਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਮਹਾਨਿਸਂਸਤਰਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਵਕ੍ਖਮਾਨਨਯੇਨ ਚ ਵੇਰਹੇਤੁਤਾਯ ਵੇਰਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮੋ, ਤਂ ਮਣਤਿ ‘‘ਮਯਿ ਇਧ ਠਿਤਾਯ ਕਥਂ ਆਗਚ੍ਛਸੀ’’ਤਿ ਤਜ੍ਜੇਨ੍ਤੀ ਵਿਯ ਨੀਹਰਤੀਤਿ **ਵੇਰਮਣੀ,** ਤਤੋ ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਤੋ ਵਿਰਮਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ‘‘ਵਿਰਮਣੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ ਇਕਾਰਸ੍ਸ ਏਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ **“ਵੇਰਮਣੀ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਸਮਾਦਿਨ੍ਨਸੀਲਸ੍ਸ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਤੋ ਯਥਾਉਪਟ੍ਠਿਤਵੀਤਿਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਵਤ੍ਥੁਤੋ ਵਿਰਤਿ **ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਵਿਰਤਿ।** ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਵਿਰਤਿ **ਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿ।** ਸੇਤੁ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ, ਤਪ੍ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਾਪਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਵਸੇਨ ਘਾਤਨਵਿਰਤਿ **ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ।** ਇਦਾਨਿ ਤਿਸ੍ਸੋ ਵਿਰਤਿਯੋ ਸਰੂਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਰਿਹਰਤੀ**ਤਿ ਅਵੀਤਿਕ੍ਕਮਵਸੇਨ ਪਰਿਵਜ੍ਜੇਤਿ। **ਨ ਹਨਾਮੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ‘‘ਅਦਿਨ੍ਨਂ ਨਾਦਿਯਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵਂ ਆਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ, ਵਾ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵਾ, ਤੇਨਾਹ **“ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨਿ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**”ਤਿ।

ਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾਦਿਮਗ੍ਗਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ। ਇਦਾਨਿ ਤਾਸਂ ਵਿਰਤੀਨਂ ਆਰਮ੍ਮਣਤੋ ਵਿਭਾਗਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਤਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪੁਰਿਮਾ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਸਮਾਦਾਨਵਿਰਤਿਯੋ। **ਪਚ੍ਛਿਮਾ**ਤਿ ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ। **ਸਬ੍ਬਾਨਿਪਿ ਭਿਨ੍ਨਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ। **ਤਦੇਵ ਭਿਜ੍ਜਤਿ** ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਸਮਾਦਿਨ੍ਨਤ੍ਤਾ । ਗਹਟ੍ਠਵਸੇਨ ਚੇਤਂ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਭੇਦੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨੇਨ ਅਕੁਪ੍ਪਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ **“ਭਵਨ੍ਤਰੇਪੀ**”ਤਿ। **ਯੋਨਿਸਿਦ੍ਧ**ਨ੍ਤਿ ਮਨੁਸ੍ਸਤਿਰਚ੍ਛਾਨਾਨਂ ਉਦ੍ਧਂ ਤਿਰਿਯਮੇਵ ਦੀਘਤਾ ਵਿਯ ਜਾਤਿਸਿਦ੍ਧਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਬੋਧਿਸਤ੍ਤੇ ਕੁਚ੍ਛਿਗਤੇ ਬੋਧਿਸਤ੍ਤਮਾਤੁਸੀਲਂ ਵਿਯ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਸਭਾਵੇਨੇਵ ਸਿਦ੍ਧਂ **ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਂ,** ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸਿਦ੍ਧਂ **ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਂ। ਦਿਟ੍ਠਿਉਜੁਕਰਣਂ ਨਾਮ ਭਾਰਿਯਂ** ਦੁਕ੍ਖਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਰਣਗਮਨਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਸਮਾਦਾਨਤੋ ਮਹਟ੍ਠਤਰਮੇਵ, ਨ ਅਪ੍ਪਟ੍ਠਤਰਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯਥਾ ਤਥਾ ਵਾ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਂ ਅਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ। **ਸਾਧੁਕਂ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਸਕ੍ਕਚ੍ਚਂ ਸੀਲਾਨਿ ਸਮਾਦਿਯਨ੍ਤਸ੍ਸਾਪਿ, ਨ ਦਿਗੁਣਂ, ਤਿਗੁਣਂ ਵਾ ਉਸ੍ਸਾਹੋ ਕਰਣੀਯੋ।

ਅਭਯਦਾਨਤਾਯ ਸੀਲਸ੍ਸ ਦਾਨਭਾਵੋ, ਅਨਵਸੇਸਂ ਵਾ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਂ ਦਯਤਿ ਤੇਨ ਰਕ੍ਖਤੀਤਿ **ਦਾਨਂ,** ਸੀਲਂ। ‘‘ਅਗ੍ਗਾਨੀ’’ਤਿ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਾਨਿ।** ਚਿਰਰਤ੍ਤਤਾਯ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਰਤ੍ਤਞ੍ਞਾਨਿ।** ‘‘ਅਰਿਯਾਨਂ ਸਾਧੂਨਂ ਵਂਸਾਨੀ’’ਤਿ ਞਾਤਤ੍ਤਾ **ਵਂਸਞ੍ਞਾਨਿ।**

“**ਪੋਰਾਣਾਨੀ**”ਤਿਆਦੀਸੁ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਏਤਾਨਿ **ਪੋਰਾਣਾਨਿ।** ਸਬ੍ਬਸੋ ਕੇਨਚਿਪਿ ਪਕਾਰੇਨ ਸਾਧੂਹਿ ਨ ਕਿਣ੍ਣਾਨਿ ਨ ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ ਨ ਛਡ੍ਡਿਤਾਨੀਤਿ **ਅਸਙ੍ਕਿਣ੍ਣਾਨਿ।** ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਨੇਸਂ ਯਥਾ ਅਤੀਤੇ, ਏਵਂ ਏਤਰਹਿ, ਅਨਾਗਤੇ ਚਾਤਿ ਆਹ “**ਅਸਙ੍ਕਿਣ੍ਣਪੁਬ੍ਬਾਨਿ ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਨ੍ਤਿ ਨ ਸਙ੍ਕਿਯਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਪ੍ਪਟਿਕੁਟ੍ਠਾਨਿ** ਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾਨਿ। ਨ ਹਿ ਕਦਾਚਿਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਹਿਂਸਾਦਿਪਾਪਧਮ੍ਮਂ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤਿ। **ਅਪਰਿਮਾਣਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਭਯਂ ਦੇਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਭੂਤੇਸੁ ਨਿਹਿਤਦਣ੍ਡਤ੍ਤਾ ਸਕਲਸ੍ਸਪਿ ਸਤ੍ਤਨਿਕਾਯਸ੍ਸ ਭਯਾਭਾਵਂ ਦੇਤਿ। ਨ ਹਿ ਅਰਿਯਸਾਵਕਤੋ ਕਸ੍ਸਚਿ ਭਯਂ ਹੋਤਿ। **ਅਵੇਰਨ੍ਤਿ** ਵੇਰਾਭਾਵਂ। **ਅਬ੍ਯਾਪਜ੍ਝ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਦੁਕ੍ਖਤਂ।

ਨਨੁ ਚ ਪਞ੍ਚਸੀਲਂ ਸਬ੍ਬਕਾਲਿਕਂ, ਨ ਚ ਏਕਨ੍ਤੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਂ, ਸਰਣਗਮਨਂ ਪਨ ਬੁਦ੍ਧੁਪ੍ਪਾਦਹੇਤੁਕਂ, ਏਕਨ੍ਤਵਿਮੁਤ੍ਤਾਯਤਨਞ੍ਚ, ਤਤ੍ਥ ਕਥਂ ਸਰਣਾਗਮਨਤੋ ਪਞ੍ਚਸੀਲਸ੍ਸ ਮਹਪ੍ਫਲਤਾਤਿ ਆਹ “**ਕਿਞ੍ਚਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਜੇਟ੍ਠਕ**ਨ੍ਤਿ ਉਤ੍ਤਮਂ। “**ਸਰਣਗਮਨੇਯੇਵ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯਾ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਸਰਣਗਮਨੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਤਮਾਹ।

੩੫੩. ਈਦਿਸਮੇਵਾਤਿ ਏਵਂ ਸਂਕਿਲੇਸਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਮੇਵ ਹੁਤ੍ਵਾ। **ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤੇਹਿ ਗੁਣੇਹੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਗੁਣਾ ਨਾਮ ਸਰਣਗਮਨਂ, ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯੇਸੁ ਗੁਤ੍ਤਦ੍ਵਾਰਤਾਤਿ ਏਵਂ ਆਦਯੋ। ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਨ ਕਿਲਮਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤਾਨੀ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦੀਨਿ। “**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨ**”ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ਅਯਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਏਕਂ ਕਪ੍ਪ**”ਨ੍ਤਿ, ਏਕਂ ਮਹਾਕਪ੍ਪਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੀਨਂ ਪਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ, ਮਜ੍ਝਿਮਞ੍ਚ ਅਸਙ੍ਖੇਯ੍ਯਕਪ੍ਪਸ੍ਸ ਤਤਿਯਂ ਭਾਗਂ, ਉਪਡ੍ਢਕਪ੍ਪਞ੍ਚ **ਆਯੁਂ ਦੇਤਿ।** “**ਦੁਤਿਯਂ ਅਟ੍ਠਕਪ੍ਪੇ**”ਤਿ ਆਦੀਸੁਪਿ ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਮਹਾਕਪ੍ਪਵਸੇਨੇਵ ਚ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਪਣੀਤਾਨਿਯੇਵੇਤ੍ਥ ਝਾਨਾਨਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ ਮਹਪ੍ਫਲਤਰਭਾਵਦਸ੍ਸਨਪਰਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾਯ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਂ ਏਕਂ ਕਪ੍ਪ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਦੇ**ਵਾਤਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਮੇਵ। ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਥਂ ਆਰੁਪ੍ਪਤਾਤਿ ਆਹ “**ਆਕਾਸਾਨਞ੍ਚਾਯਤਨਾਦੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਾਦਿਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਧਮਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਿਯੇ ਏਵ ਬੋਧਿਪਕ੍ਖਿਯਧਮ੍ਮੇ ਸਮ੍ਮਾਨੇਨ੍ਤੀ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਵਿਪਸ੍ਸਕਸ੍ਸ ਅਨਪ੍ਪਕਂ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਂ ਸਮਾਵਹਤੀਤਿ ਆਹ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ...ਪੇ॰... ਅਭਾਵਾ**”ਤਿ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ –

''ਯਤੋ ਯਤੋ ਸਮ੍ਮਸਤਿ, ਖਨ੍ਧਾਨਂ ਉਦਯਬ੍ਬਯਂ।
ਲਭਤੀ ਪੀਤਿਪਾਮੋਜ੍ਜਂ, ਅਮਤਂ ਤਂ ਵਿਜਾਨਤ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਧ॰ ਪ॰ ੩੭੪)।

ਯਸ੍ਮਾ ਅਯਂ ਦੇਸਨਾ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ ਇਮਾਨਿ ਞਾਣਾਨਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਤਾ, ਤਸ੍ਮਾ “**ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਞਾਣੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਯ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**”ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਹੇਟ੍ਠਿਮਂ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਉਪਰਿਮਸ੍ਸ ਪਤਿਟ੍ਠਾਭੂਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਮਾਨਰੂਪਨਿਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਮ ਮਨੋਮਯਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਸਾਧਾਰਣਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਤ੍ਤਨੋ...ਪੇ॰... ਮਹਪ੍ਫਲਾ**”ਤਿ। **ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਤਾਯਾ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਅਸ੍ਸਾਦਿਵਿਵਿਧਰੂਪਕਰਣਂ ਵਿਕੁਬ੍ਬਨਂ, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ। **ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ** ਨਾਮ ਪੁਰਿਮਜਾਤੀਸੁ ਇਚ੍ਛਿਤਿਚ੍ਛਿਤੋ ਖਨ੍ਧਪ੍ਪਦੇਸੋ। **ਸਮਾਪੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਨ੍ਤੋ।

ਕੂਟਦਨ੍ਤਉਪਾਸਕਤ੍ਤਪਟਿਵੇਦਨਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੪-੮. ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ ਪਾਣਯੋਤਿ ''ਸਤ੍ਤ ਚ ਉਸਭਸਤਾਨੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸਬ੍ਬੇ ਪਾਣਿਨੋ। **ਆਕੁਲਭਾਵੋ**ਤਿ ਭਗਵਤੋ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਤਤ੍ਤਾ ਪਾਣੀਸੁ ਅਨੁਦ੍ਦਯਂ ਉਪਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਠਿਤਸ੍ਸ ''ਕਥਞ੍ਹਿ ਨਾਮ ਮਯਾ ਤਾਵ ਬਹੂ ਪਾਣਿਨੋ ਮਾਰਣਤ੍ਥਾਯ ਬਨ੍ਧਾਪਿਤਾ''ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੇ ਪਰਿਬ੍ਯਾਕੁਲਭਾਵੋ **ਉਦਪਾਦਿ। ਸੁਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਮੋਚਿਤਾ''ਤਿ ਸੁਤ੍ਵਾ। ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਵਿਗਮੇਨ ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਤਾ ਅਰੋਗਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਬ੍ਯਾਪਾਦਵਿਗਮੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਵਸੇਨ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਤਾ ਅਕਥਿਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਗਮਨਤੋ

ਵਿਨੀਵਰਣਚਿਤ੍ਤਤਾ ਤੇਹਿ ਨ ਪਿਹਿਤਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਥਿਨਮਿਦ੍ਧਵਿਗਮੇਨ ਉਦਗ੍ਗਚਿਤ੍ਤਤਾ ਸਂਪਗ੍ਗਹਵਸੇਨ ਅਲੀਨਚਿਤ੍ਤਤਾ, ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਵਿਗਮੇਨ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਅਧਿਮੁਤ੍ਤਤਾਯ ਪਸਨ੍ਨਚਿਤ੍ਤਤਾ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿਆਦਿ** **ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਕਥਾਨੁਭਾਵੇਨ ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਿਤਨੀਵਰਣਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯ** ਵੁ**ਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

੬. ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਦੂਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੫੯. **ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸਾਲੀਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰ ਪੁਤ੍ਤਧੀਤੁਵਸੇਨ ਦ੍ਵੇ ਦ੍ਵੇ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸੋਲ਼ਸਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਜਾਤਾਨਂ ਲਿਚ੍ਛਵੀਰਾਜਕੁਮਾਰਾਨਂ ਸਪਰਿਵਾਰਾਨਂ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਾਨਂ ਨਿਵਾਸਨਟ੍ਠਾਨਾਰਾਮੁਯ੍ਯਾਨਪੋਕ੍ਖਰਣੀਆਦੀਨਂ ਪਤਿਟ੍ਠਾਨਸ੍ਸ ਅਪ੍ਪਹੋਨਕਤਾਯ ਨਗਰਂ ਤਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਗਾਵੁਤਨ੍ਤਰੇਨ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਂਸੁ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸਾਲੀਭਾਵਂ ਗਤਤ੍ਤਾ ''ਵੇਸਾਲੀ'' ਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਜਾਤਂ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਵਿਸਾਲੀਭਾਵੂਪਗਮਨਤੋ ਵੇਸਾਲੀਤਿ ਲਦ੍ਧਨਾਮਕੇ ਨਗਰੇ**"ਤਿ। **ਸਯਂਜਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਮੇਵ ਜਾਤਂ ਅਰੋਪਿਮਂ। **ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਰੁਕ੍ਖਗਚ੍ਛਾਨਂ, ਠਿਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਚ ਮਹਨ੍ਤਭਾਵੇਨ, ਤੇਨਾਹ **"ਹਿਮਵਨ੍ਤੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਏਕਾਬਦ੍ਧਂ ਹੁਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਸਙ੍ਖੇਪੇਨਾ**ਤਿ ਹਂਸਵਟ੍ਟਕਚ੍ਛਨ੍ਨੇਨ ਕੂਟਾਗਾਰਸਾਲਾਨਿਯਾਮੇਨ। ਕੋਸਲੇਸੁ ਜਾਤਾ, ਭਵਾ ਵਾ, ਤਂ ਵਾ ਰਟ੍ਠਂ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤੇਸਨ੍ਤਿ **ਕੋਸਲਕਾ।** ਏਵਂ **ਮਾਗਧਕਾ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। ਯਸ੍ਸ ਅਕਰਣੇ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਮਹਾਜਾਨਿਯੋ ਹੋਤਿ, ਤਂ ਕਰਣਂ ਅਰਹਤੀਤਿ ਕਰਣੀਯਂ ਤੇਨ **ਕਰਣੀਯੇਨ,** ਤੇਨਾਹ **"ਅਵਸ੍ਸਂ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮੇਨਾ**"ਤਿ। **ਤਂ ਕਿਚ੍ਚਨ੍ਤਿ** ਵੁ**ਚ੍ਚਤਿ** ਸਤਿ ਸਮਵਾਯੇ ਕਾਤਬ੍ਬਤੋ।

੩੬੦. ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਾਰਹਾ ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾ, ਤਾਸਂ ਵਸੇਨ **ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾਚਾਰਤੋ।** ਸਮ੍ਭਵਨ੍ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਟਿਸੇਧੋ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਨਿਵਤ੍ਤਿਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ। **ਸਲ੍ਲੀਨੋ**ਤਿ ਝਾਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਏਕਤ੍ਤਾਰਮ੍ਮਣਂ ਅਲ੍ਲੀਨੋ।

ਓਟ੍ਠਦ੍ਧਲਿਚ੍ਛਵੀਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੧. **ਅਦ੍ਧੋਟ੍ਠਤਾਯਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਕਿਰ ਉਤ੍ਤਰੋਟ੍ਠਂ ਅਪ੍ਪਕਤਾਯ ਤਿਰਿਯਂ ਫਾਲੇਤ੍ਵਾ ਅਪਨੀਤਦ੍ਧਂ ਵਿਯ ਖਾਯਤਿ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਦਨ੍ਤੇ, ਦ੍ਵੇ ਚ ਦਾਠਾ ਨ ਛਾਦੇਤਿ, ਤੇਨ ਨਂ **"ਓਟ੍ਠਦ੍ਧੋ**"ਤਿ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। ਅਯਂ ਕਿਰ ਉਪਾਸਕੋ ਸਦ੍ਧੋ ਪਸਨ੍ਨੋ ਦਾਯਕੋ ਦਾਨਪਤਿ ਬੁਦ੍ਧਮਾਮਕੋ ਧਮ੍ਮਮਾਮਕੋ ਸਙ੍ਘਮਾਮਕੋ, ਤੇਨਾਹ **ਪੁਰੇਭਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੩੬੨. **ਸਾਸਨੇ ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਭਾਵਨਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੀਹਸਮਾਨਵੁਤ੍ਤਿਨੋਪਿ ਭਗਵਤੋ ਪਰਿਸਾਯ ਮਹਨ੍ਤੇ ਸਤਿ ਤਦਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਪਵਤ੍ਤਿਯਮਾਨਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਵਿਸੇਸੋ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸ੍ਸਤੀ**"ਤਿ।

"ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕੋ"ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਮਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਾਸਿਕਭਾਵਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਅਯਞ੍ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਥੇਰਸ੍ਸ ਖੀਣਾ ਸਵਸ੍ਸਸਤੋ ਆਲਸਿਯਭਾਵੋ ''ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ''ਤਿ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ, ਵਾਸਨਾਲੇਸਂ ਪਨ ਉਪਾਦਾਯਾਹ **"ਈਸਕਂ ਅਪ੍ਪਹੀਨੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਨ ਹਿ ਸਾਵਕਾਨਂ ਸਵਾਸਨਾ ਕਿਲੇਸਾ ਪਹੀਯਨ੍ਤਿ।

੩੬੩. ਵਿਨੇਯ੍ਯਜਨਾਨੁਰੋਧੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਿਜਮ੍ਭਨਂ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਅਥ ਖੋ ਭਗਵਾ**"ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ **"ਸਂਸੂਚਿਤਨਿਕ੍ਖਮਨੋ**"ਤਿ। ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਤੋ ਨਿਕ੍ਖਮਨਵੇਲਾਯਞ੍ਹਿ ਛਬ੍ਬਣ੍ਣਾ ਬੁਦ੍ਧਰਸ੍ਮਿਯੋ ਆਵੇਲਾਵੇਲਾਯਮਲਾਯਮਲਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਵਿਸੇਸਾ ਪਭਸ੍ਸਰਾ ਵਿਨਿਚ੍ਛਰਿਂਸੁ।

੩੬੪. **ਤਤੋ ਪਰ**ਨ੍ਤਿ ''ਹਿਯ੍ਯੋ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਦਿਵਸਤੋ ਅਨਨ੍ਤਰਂ ਪਰਂ **ਪੁਰਿਮਤਰਂ** ਅਤਿਸਯੇਨ ਪੁਰਿਮਤ੍ਤਾ। ਇਤਿ ਇਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਵਤ੍ਤਿਤੋ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵੋ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਯਦੇਤ੍ਥ ''ਪੁਰਿਮਤਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤੋ ਪਭੁਤਿ ਯਂ ਯਂ ਓਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਂ, ਯਂ ਯਂ ਪਰਂ, ਤਂ ਤਂ ਪੁਰਿਮਤਰਂ, ਓਰਪਾਰਭਾਵਸ੍ਸ ਵਿਯ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮਤਰਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਅਪੇਕ੍ਖਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਮੂਲਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿਆਦਿਦਿਵਸਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ। **ਅਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਂ। ਤਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਪਰਾ ਅਤੀਤਾ ਕੋਟਿ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ

"**ਪਰਕੋਟਿਂ ਕਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਯਂ**-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਚਾਯਂ ''ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਅਤੀਤਕਾਲਵਸੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਵਿਹਾਸਿਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ। ਪਠਮਵਿਕਪ੍ਪੇ ''ਵਿਹਰਾਮੀ''ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ ''ਯਦਗ੍ਗੇ''ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਜੁਕਂ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਪਨ ''ਤੀਣਿ ਵਸ੍ਸਾਨੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਪਿ।

ਪਿਯਜਾਤਿਕਾਨੀਤਿ ਇਟ੍ਠਸਭਾਵਾਨਿ। **ਸਾਤਜਾਤਿਕਾਨੀ**ਤਿ ਮਧੁਰਸਭਾਵਾਨਿ। ਮਧੁਰਂ ਵਿਯਾਤਿ ਹਿ ''ਮਧੁਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਮਨੋਰਮਂ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ। **ਕਾਮੂਪਸਞ੍ਹਿਤਾਨੀ**ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਕਰੋਨ੍ਤੇਨ ਕਾਮੇਨ ਉਪਸਂਹਿਤਾਨਿ, ਕਾਮਨੀਯਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਯੁਤ੍ਤਾਨੀ**"ਤਿ, ਕਾਮਸ੍ਸਾਦਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਾਨਿ ਯੋਗ੍ਗਜਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨੇ**ਤਿ ਸਰੀਰਬਿਮ੍ਬੇ, ਆਧਾਰੇ ਚੇਤਂ ਭੁਮ੍ਮਂ। ਤਸ੍ਮਾ **ਸਦ੍ਦੇਨਾ**ਤਿ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਾਯ ਤਤੋ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਨ ਸਦ੍ਦੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਮਧੁਰੇਨਾ**ਤਿ ਇਟ੍ਠੇਨ। **ਏਤ੍ਤਾਵਤਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਕਮ੍ਮਾਕਥਨਮਤ੍ਤੇਨ। ''ਅਤ੍ਤਨਾ ਞਾਤਮ੍ਪਿ ਨ ਕਥੇਤਿ, ਕਿਮਸ੍ਸ ਸਾਸਨੇ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨਾ''ਤਿ ਕੁਜ੍ਝਨ੍ਤੋ **ਆਘਾਤਂ ਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ** ਸਹ ਕੁਜ੍ਝਨੇਨੇਵ ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਾਹਿ ਪਰਿਹਾਯਿ। **ਚਿਨ੍ਤੇਸੀ**ਤਿ ''ਕਸ੍ਮਾ ਨੁ ਖੋ ਮਯ੍ਹਂ ਤਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਨ ਕਥੇਸੀ''ਤਿ ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੇਨ੍ਤੋ ਅਯੋਨਿਸੋ ਉਮ੍ਮੁਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਚਿਨ੍ਤੇਸਿ। **ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨਾ**ਤਿ ਪਾਥਿਕਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਤਂ ਤਂ ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵ ਚਿਨ੍ਤੇਨ੍ਤੋ, ਭਾਸਨ੍ਤੋ, ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਚ ਅਨੁਕ੍ਕਮੇਨ। ਭਗਵਤਿ ਬਦ੍ਧਾਘਾਤਤਾਯ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਅਲਭਨ੍ਤੋ **ਗਿਹਿਭਾਵਂ ਪਤ੍ਵਾ।**

ਏਕਂਸਭਾਵਿਤਸਮਾਧਿਵਣ੍ਣਨਾ

੩੬੬-੩੭੧. **ਏਕਂਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਦਤ੍ਥੇਯੇਵ ਚਤੁਤ੍ਥੀ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਂਸਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਂਸ**-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਕੋਟ੍ਠਾਸਪਰਿਯਾਯੋ, ਸੋ ਚ ਅਧਿਕਾਰਤੋ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਦਸ੍ਸਨਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨਵਸੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋਤਿ ਆਹ "**ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਅਨੁਦਿਸਾਯਾ**ਤਿ ਪੁਰਤ੍ਥਿਮਦਕ੍ਖਿਣਾਦਿਭੇਦਾਯ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਾਯ ਅਨੁਦਿਸਾਯ। **ਉਭਯਕੋਟ੍ਠਾਸਾਯਾ**ਤਿ ਦਿਬ੍ਬਰੂਪਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਾਯ, ਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਸ੍ਸਵਨਤ੍ਥਾਯ ਚ। **ਭਾਵਿਤੋ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਂ, ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਞ੍ਚ ਸਮਧਿਗਤਂ ਹੋਤਿ, ਏਵਂ ਭਾਵਿਤੋ। ਤਯਿਦਂ ਵਿਸੁਂ ਵਿਸੁਂ ਪਰਿਕਮ੍ਮਕਰਣੇਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਸੁ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥਿ, ਏਕਜ੍ਝਂ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤੀਸੁਪਿ ਕਮੇਨੇਵ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਯਾ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਪਾਲ਼ਿਯਮ੍ਪਿ ਏਕਸ੍ਸ ਉਭਯਸਮਤ੍ਥਤਾਸਨ੍ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਮੇਵ ''ਦਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਾਨਂ ਦਸ੍ਸਨਾਯ, ਦਿਬ੍ਬਾਨਞ੍ਚ ਸਦ੍ਦਾਨਂ ਸਵਨਾਯਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਿਚ੍ਚਸਿਦ੍ਧਿਸਮ੍ਭਵਤੋ। "**ਏਕਂਸਭਾਵਿਤੋ ਸਮਾਧਿਹੇਤੂ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸੁਨਕ੍ਖਤ੍ਤੋ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਾਯ ਏਵ ਪਰਿਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਤਤ੍ਤਾ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਮ੍ਪਿ ਦਿਬ੍ਬਸਦ੍ਦਂ ਨਾਸ੍ਸੋਸ੍ਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਅਪਣ੍ਣਕ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਰਜ੍ਝਨਕਂ, ਅਨਵਜ੍ਜਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਥੋ।

੩੭੨. ''ਸਮਾਧਿ ਏਵ'' ਭਾਵੇਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨ **ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ।** ''ਦਿਬ੍ਬਸੋਤਞਾਣਂ ਸੇਟ੍ਠ''ਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞਮਾਨੇਨਾਪਿ ਮਹਾਲਿਨਾ ਦਿਬ੍ਬਚਕ੍ਖੁਞਾਣਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਸਹ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਤਾਸਂ ਨੂਨ ਭਨ੍ਤੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਪੁਚ੍ਛਿਤਨ੍ਤਿ "**ਉਭਯਂਸਭਾਵਿਤਾਨਂ ਸਮਾਧੀਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਬਾਹਿਰਾ ਏਤਾ ਸਮਾਧਿਭਾਵਨਾ** ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤ੍ਤਾ। ਤਾ ਹਿ ਇਤੋ ਬਾਹਿਰਕਾਨਮ੍ਪਿ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ। **ਨ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਾ** ਭਗਵਤੋ ਸਾਮੁਕ੍ਕਂਸਿਕਭਾਵੇਨ ਅਪ੍ਪਵੇਦਿਤਤ੍ਤਾ। **ਯਦਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ। **ਤੇ**ਤਿ ਤੇ ਅਰਿਯਫਲਧਮ੍ਮੇ। ਤੇ ਹਿ ਸਚ੍ਛਿਕਾਤਬ੍ਬਾਤਿ।

ਚਤੁਅਰਿਯਫਲਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੩. **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖੇ ਸਂਯੋਜਨਤੋ। "**ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਆਪਨ੍ਨੋ**"ਤਿ ਫਲਟ੍ਠਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਮਗ੍ਗਟ੍ਠੋ ਹਿ ਮਗ੍ਗਸੋਤਂ ਆਪਜ੍ਜਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ ''ਸੋਤਾਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ, ''ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾਯ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਚ। **ਅਪਤਨਧਮ੍ਮੋ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ- (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੭੯) ਸਭਾਵੋ। **ਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨਾ**ਤਿ ਮਗ੍ਗਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮੇਨ। ਹੇਟ੍ਠਿਮਨ੍ਤੁਤੋ ਸਤ੍ਤਮਭਵਤੋ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਧਮ੍ਮਤਾਯ ਵਾ ਨਿਯਤੋ। **ਪਰਂ ਅਯਨਂ** ਪਰਾਗਤਿ।

ਤਨੁਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਮਨ੍ਦਤਾ, ਵਿਰਲ਼ਤਾ ਚਾਤਿ ਆਹ "**ਤਨੁਤ੍ਤਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਿਯਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾਭਾਗਸ੍ਸ ਕਾਮਭਵਸ੍ਸਪਚ੍ਚਯਭਾਵੇਨ ਹਿਤਾਨਂ। **ਓਪਪਾਤਿਕੋ**ਤਿ ਉਪਪਾਤਿਕੋ ਉਪਪਤਨੇ ਸਾਧੁਕਾਰੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਵਿਮੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ,

ਚਿਤ੍ਤਮੇਵ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ **ਚੇਤੋਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਆਹ "**ਸਬ੍ਬਕਿਲੇਸ...ਪੇ॰... ਅਧਿਵਚਨ**"ਨ੍ਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋ ''ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਞ੍ਞਞ੍ਚ ਭਾਵਯ''ਨ੍ਤਿ। ਆਦੀਸੁ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੩; ਪੇਟਕੋ॰ ੨੨; ਮਿ॰ ਪ॰ ੨.੯) ਵਿਯ। **ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਪਞ੍ਞਾਵ ਪਞ੍ਞਾਵਿਮੁਤ੍ਤੀ**"ਤਿ। **ਸਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨਾਵ, ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਭਿਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ "**ਅਭਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੪-੫. ਅਰਿਯਸਾਵਕੋ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ, ਅਰਿਯਫਲਞ੍ਚ ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ਪਟਿਪਦਾ, ਸਾ ਚ ਤਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ ਏਵਾਤਿ ਇਧ "**ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਯਾ**"ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਮਾਹ। ''ਅਟ੍ਠ ਅਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਅਞ੍ਞਪਦਤ੍ਥਸਮਾਸੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਾਨਿ ਅਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕੋ**ਤਿ ਪਦਸਿਦ੍ਧਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ।

ਸਮ੍ਮਾ ਅਵਿਪਰੀਤੰ ਯਾਥਾਵਤੋ ਚਤੁਨ੍ਨੰ ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਾਨੰ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸਨਸਭਾਵਾ **ਸਮ੍ਮਾ ਦਸ੍ਸਨਲਕ੍ਖਣਾ।** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਰਮ੍ਮਣੇ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਸਭਾਵੋ **ਸਮ੍ਮਾ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਲਕ੍ਖਣੋ।** ਚਤੁਰਙ੍ਗਸਮਨ੍ਨਾਗਤਾ ਵਾਚਾ ਜਨੰ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤੀਤਿ ਤਬ੍ਬਿਪਕ੍ਖਵਿਰਤਿਸਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾ ਭੇਦਕਰਮਿਚ੍ਛਾਵਾਚਾਪਹਾਨੇਨ ਜਨੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕਿਚ੍ਚਵਤੀ ਹੋਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਪਰਿਗ੍ਗਹਣਲਕ੍ਖਣਾ।** ਯਥਾ ਚੀਵਰਕਮ੍ਮਾਦਿਕੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਏਕੰ ਕਾਤਬ੍ਬੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਤੰ ਤੰ ਕਿਰਿਯਾਨਿਪ੍ਫਾਦਕੋ ਵਾ ਚੇਤਨਾਸਙ੍ਖਾਤੋ ਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਹਤ੍ਥਪਾਦਚਲਨਾਦਿਕੰ ਕਿਰਿਯੰ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਤਿ, ਏਵੰ ਸਾਵਜ੍ਜਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਿਰਿਯਾਸਮੁਟ੍ਠਾਪਕਮਿਚ੍ਛਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਪ੍ਪਹਾਨੇਨ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ ਨਿਰਵਜ੍ਜਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਕਿਚ੍ਚਵਾ ਹੋਤਿ, ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤੇ ਚ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪੇਨ੍ਤੋ ਏਵ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮੁਟ੍ਠਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤੋ।** ਕਾਯਵਾਚਾਨੰ, ਖਨ੍ਧਸਨ੍ਤਾਨਸ੍ਸ ਚ ਸੰਕਿਲੇਸਭੂਤਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਪ੍ਪਹਾਨੇਨ **ਸਮ੍ਮਾ ਵੋਦਾਪਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਆਜੀਵੋ।** ਕੋਸਜ੍ਜਪਕ੍ਖਤੋ ਪਤਿਤੁੰ ਅਦਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਨਸਭਾਵੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਪਗ੍ਗਾਹਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮੋ।** ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਨਸਭਾਵਾਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਉਪਟ੍ਠਾਨਲਕ੍ਖਣਾ ਸਮ੍ਮਾਸਤਿ।** ਵਿਕ੍ਖੇਪਵਿਦ੍ਧੰਸਨੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਮਾਦਹਨਸਭਾਵੋਤਿ **ਸਮ੍ਮਾ ਸਮਾਧਾਨਲਕ੍ਖਣੋ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ।**

ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸਾ ਦਿਟ੍ਠੇਕਟ੍ਠਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਯੋ। **ਪਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਸੇਤਿ ਕਿਚ੍ਚਪਟਿਵੇਧੇਨ ਪਟਿਵਿਜ੍ਝਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਤਪ੍ਪਟਿਚ੍ਛਾਦਕ...ਪੇ॰... ਅਸਮ੍ਮੋਹਤੋ**"ਤਿ। ਤੇਨੇਵ ਹਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਅਙ੍ਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਤਥੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਚ੍ਚਨੀਕਕਿਲੇਸੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਕਿਚ੍ਚਤੋਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਹਿ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਞਾਣੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਇਧ ਸਾਤਿਸਯੰ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ ਇਮਸ੍ਸੇਵ ਵਾ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਪ੍ਪਕਾਸਨਕਿਚ੍ਚਤੋ। **ਚਤ੍ਤਾਰਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਚਤੂਸੁ ਸਚ੍ਚੇਸੁ ਕਾਤਬ੍ਬਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਤੀਣਿ ਨਾਮਾਨਿ ਲਭਤਿ** ਕਾਮਸਙ੍ਕਪ੍ਪਾਦਿਪ੍ਪਹਾਨਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਤੋ। **ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਵਿਭਙ੍ਗੇ** (ਵਿਭ॰ ੭੦੩) ''ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾ, ਸਬ੍ਬੇ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾ ਚ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦਾਨੀ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਪਧਾਨਾਨੰ ਵਿਰਤਿਚੇਤਨਾਨੰ ਵਸੇਨ "**ਵਿਰਤਿਯੋਪਿ ਹੋਨ੍ਤਿ ਚੇਤਨਾਯੋਪੀ**"ਤਿ ਆਹ। ਮੁਸਾਵਾਦਾਦੀਹਿ ਵਿਰਮਣਕਾਲੇ ਵਾ ਵਿਰਤਿਯੋ, ਸੁਭਾਸਿਤਾਦਿਵਾਚਾਭਾਸਨਾਦਿਕਾਲੇ ਚ ਚੇਤਨਾਯੋ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਾ। **ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਵਿਰਤਿਯੋ**ਵ ਚੇਤਨਾਨੰ ਅਮਗ੍ਗਙ੍ਗਤ੍ਤਾ ਏਕਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਦੁਕ੍ਖਾਦਿਞਾਣਤਾ ਵਿਯ, ਏਕਾਯ ਵਿਰਤਿਯਾ ਮੁਸਾਵਾਦਾਦਿਵਿਰਤਿਭਾਵੋ ਵਿਯ ਚ ਏਕਾਯ ਚੇਤਨਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਕਿਚ੍ਚਤ੍ਤਯਸਾਧਨਸਭਾਵਾਭਾਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦਿਭਾਵਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ, ਤੰਸਿਦ੍ਧਿਯਞ੍ਚ ਅਙ੍ਗਤ੍ਤਯਤ੍ਤਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ ਚ। **ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਚਤੁਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਚਤੁਸਤਿਪਟ੍ਠਾਨਭਾਵਵਸੇਨ।

ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿਯੇਵਾਤਿ। ਯਦਿਪਿ ਸਮਾਧਿਉਪਕਾਰਕਾਨੰ ਅਭਿਨਿਰੋਪਨਾਨੁਮਜ੍ਜਨਸਮ੍ਪਿਯਾਯਨਬ੍ਰੂਹਨਸਨ੍ਤੁਸੁਖਾਨੰ ਵਿਤਕ੍ਕਾਦੀਨੰ ਵਸੇਨ ਚਤੂਹਿ ਝਾਨੇਹਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮਾਧਿ ਵਿਭਤ੍ਤੋ, ਤਥਾਪਿ

ਵਾਯਾਮੋ ਵਿਯ ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਕੁਸਲਾਨੁਪ੍ਪਾਦਨਾਦਿਚਤੁਵਾਯਾਮਕਿਚ੍ਚਂ, ਸਤਿ ਵਿਯ ਚ ਅਸੁਭਾਸੁਖਾਨਿਚ੍ਚਾਨਤ੍ਤੇਸੁ ਕਾਯਾਦੀਸੁ ਸੁਭਾਦਿਸਞ੍ਞਾਪਹਾਨਚਤੁਸਤਿਕਿਚ੍ਚਂ ਏਕੋ ਸਮਾਧਿ ਚਤੁਕ੍ਕਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿਕਿਚ੍ਚਂ ਨ ਸਾਧੇਤੀਤਿ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪਿ, ਤਥਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇਪਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਸਮਾਧਿ ਏਵ ਮਗ੍ਗਕ੍ਖਣੇਪੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਤਸ੍ਮਾਤਿ ਪਞ੍ਞਾਪਜ੍ਜੋਤਤ੍ਤਾ **ਅਵਿਜ੍ਜਨ੍ਧਕਾਰਂ ਵਿਧਮਿਤ੍ਵਾ** ਪਞ੍ਞਾਸਤ੍ਥਤ੍ਤਾ **ਕਿਲੇਸਚੋਰੇ ਘਾਤੇਨ੍ਤੋ। ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯਂ ਅਨਾਦਿਮਤਿ ਸਂਸਾਰੇ ਇਮਿਨਾ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਪੁਬ੍ਬੋ ਕਿਲੇਸਗਣੋ ਤਸ੍ਸ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਕੋ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗੋ । ਤਤ੍ਥ ਚਾਯਂ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਪੁਬ੍ਬਙ੍ਗਮਾ ਹੋਤੀਤਿ ਬਹੁਕਾਰਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਬਹੁਕਾਰਤ੍ਤਾ।

ਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ। ''ਬਹੁਕਾਰੋ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਬਹੁਕਾਰਤਂ ਉਪਮਾਯ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ''ਯਥਾ ਹੀ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ''ਅਯਂ'' ਤਮ੍ਬਕਂਸਾਦਿਮਯਤ੍ਤਾ **ਕੂਟੋ।** ਅਯਂ ਸਮਸਾਰਤਾਯ ਮਹਾਸਾਰਤਾਯ **ਛੇਕੋ। ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਹੇਰਞ੍ਞਿਕਸ੍ਸ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਦਿਸ੍ਵਾ ਕਹਾਪਣਵਿਭਾਗਜਾਨਨੇ ਕਰਣਨ੍ਤਰਂ ਬਹੁਕਾਰਂ ਯਦਿਦਂ ਹਤ੍ਥੋ, ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰਸ੍ਸ ਪਞ੍ਞਾਯ ਓਲੋਕੇਤ੍ਵਾ ਧਮ੍ਮਵਿਭਾਗਜਾਨਨੇ ਧਮ੍ਮਨ੍ਤਰਂ ਬਹੁਕਾਰਂ ਯਦਿਦਂ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਤਦਵਬੋਧਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਬਹੁਕਾਰੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਦੁਤਿਯਉਪਮਾਯਂ **ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਤਚ੍ਛਕੋ ਪਰੇਨ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਂ ਦਬ੍ਬਸਮ੍ਭਾਰਂ ਵਾਸਿਯਾ ਤਚ੍ਛੇਤ੍ਵਾ ਗੇਹਕਰਣਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤਿ, ਏਵਂ ਯੋਗਾਵਚਰੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਨ ਲਕ੍ਖਣਾਦਿਤੋ ਵਿਤਕ੍ਕੇਤ੍ਵਾ ਦਿਨ੍ਨਧਮ੍ਮੇ ਯਾਥਾਵਤੋ ਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਾਦਿਕਮ੍ਮੇ ਉਪਨੇਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਵਚੀਭੇਦਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਕੋ ਵਿਤਕ੍ਕੋ ਸਾਵਜ੍ਜਾਨਵਜ੍ਜਵਚੀਭੇਦਨਿਵਤ੍ਤਨਪਵਤ੍ਤਨਕਰਾਯ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਯਪਿ ਉਪਕਾਰਕੋ ਏਵਾਤਿ **"ਸ੍ਵਾਯ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਵਚੀਭੇਦਸ੍ਸ ਨਿਯਾਮਿਕਾ **ਵਾਚਾ** ਕਾਯਿਕਕਿਰਿਯਾਨਿਯਾਮਕਸ੍ਸ **ਕਮ੍ਮਨ੍ਤਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਿਕਾ। ਤਦੁਭਯਾਨਨ੍ਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਦ੍ਵਯਪਹਾਯਕਸ੍ਸ ਸੁਚਰਿਤਦ੍ਵਯਪਾਰਿਪੂਰਿਹੇਤੁਭੂਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਸਮ੍ਮਾਕਮ੍ਮਨ੍ਤਦ੍ਵਯਸ੍ਸ ਅਨਨ੍ਤਰਂ। **ਇਦਂ ਵੀਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਚਤੁਬ੍ਬਿਧਂ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਵੀਰਿਯਂ। ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਮਤਾਦਯੋ ਸਮਾਧਿਸ੍ਸ ਉਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ। ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਅਪਕਾਰਧਮ੍ਮਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ। **ਗਤਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿਯੋ, ਕਿਚ੍ਚਾਦਿਸਭਾਵੇ ਵਾ। **ਸਮਨ੍ਨੇਸਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਉਪਧਾਰੇਤ੍ਵਾ।

ਦ੍ਵੇਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੬-੭. "ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਦ੍ਧ"ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਸਨ੍ਧਿਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ **"ਅਯਂ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤੇਨ ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਸਨ੍ਧਿਵਸੇਨ ਉਪਰਿ ਦੇਸਨਾ ਪਵਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਤਥਾਲਦ੍ਧਿਕਤ੍ਤਾ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਲਿਚ੍ਛਵੀਰਞ੍ਞੋ। **ਦੇਸਨਾਯਾ**ਤਿ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਾਯਂ ਸੁਞ੍ਞਤਪਟਿਸਂਯੁਤ੍ਤਾਯਂ ਯਥਾਦੇਸਿਤਦੇਸਨਾਯਂ। **ਨਾਧਿਮੁਚ੍ਚਤੀ**ਤਿ ਨ ਸਦ੍ਦਹਤਿ ਨ ਪਸੀਦਤਿ। **ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕਥੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਸਂ ਅਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਕਥੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਤੇਸਂ ਅਸਤਿਪਿ ਮਗ੍ਗਪਟਿਵੇਧੇ ਕੇਵਲਂ ਸਾਸਨੇ ਤਨ੍ਤਿਧਮ੍ਮਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਨ੍ਤੋ। **ਏਵਰੂਪਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ ਅਵਿਪਰੀਤਧਮ੍ਮਦੇਸਨਤਾਯ ਏਵਂਪਾਕਟਧਮ੍ਮਕਾਯਸ੍ਸ **ਸਤ੍ਥੁ। ਯੁਤ੍ਤਂ ਨੁ ਖੋ ਏਤਂ ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਸ੍ਸ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਾਦਿਸਮਧਿਗਮੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਏਤਂ ''ਤਂ ਜੀਵ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਉਚ੍ਛੇਦਾਦਿਗਾਹਗਹਣਂ ਅਪਿ ਨੁ ਯੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ। ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਪਨ ਝਾਨਾਧਿਗਮਮਤ੍ਤੇਨ ਨ ਤਾਵ ਵਿਵੇਚਿਤਤ੍ਤਾ **"ਤੇਹਿ ਯੁਤ੍ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **ਤਂ ਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਝਾਨਲਾਭਿਨੋਪਿ ਤਂ ਗਹਣਂ ''ਅਯੁਤ੍ਤਮੇਵਾ''ਤਿ ਤਂ ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦਂ ਸਸ੍ਸਤਵਾਦਂ ਵਾ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੇਸੁ**ਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਖੀਣਾਸਵੋ ਵਿਗਤਸਮ੍ਮੋਹੋ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ, ''ਤਸ੍ਮਾ ਤਸ੍ਸ ਤਥਾ ਵਤ੍ਤੁਂ ਨ ਯੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਨਿਚ੍ਛਯਤਾਯ ਤਂ **ਮਮ ਵਚਨਂ ਸੁਤ੍ਵਾ** ਅਤ੍ਤਮਨਾ ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਸੋਪਿ** ਲਿਚ੍ਛਵੀ ਰਾਜਾ ਤੇ ਵਿਯ ਸਞ੍ਜਾਤਨਿਚ੍ਛਯਤ੍ਤਾ **ਅਤ੍ਤਮਨੋ ਅਹੋਸਿ।** ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਮੇਵ।

ਮਹਾਲਿਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੭. ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਦ੍ਵੇਪਬ੍ਬਜਿਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੭੮. ''ਘੋਸਿਤੇਨ ਸੇਟ੍ਠਿਨਾ ਕਤੇ ਆਰਾਮੇ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਕੋਯਂ ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ, ਕਥਞ੍ਚਾਨੇਨ ਆਰਾਮੋ ਕਾਰਿਤੋ, ਕਥਂ ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸੀਤਿ ਤਂ ਸਬ੍ਬਂ ਸਮੁਦਾਗਮਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪੁਬ੍ਬੇ ਕਿਰਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਤਤੋ**ਤਿ ਅਲ੍ਲਕਪ੍ਪਰਟ੍ਠਤੋ। **ਤਦਾ**ਤਿ ਤੇਸਂ ਤਂ ਗਾਮਂ ਪਵਿਟ੍ਠਦਿਵਸੇ। **ਬਲਵਪਾਯਾਸ**ਨ੍ਤਿ ਗਰੁਤਰਂ ਬਹੁਪਾਯਾਸਂ। **ਅਸਨ੍ਨਿਹਿਤੇ**ਤਿ ਗੇਹਤੋ ਬਹਿ ਗਤੇ। **ਭੁਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਰਵਤਿ। **ਘੋਸਕਦੇਵਪੁਤ੍ਤੋਤ੍ਵੇਵ ਨਾਮਂ ਅਹੋਸਿ** ਸਰਘੋਸਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ। **ਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯਜਤ੍ਤਿਯੇਨ। **ਘੋਸਿਤਸੇਟ੍ਠਿ ਨਾਮ ਜਾਤੋ** ਤਾਯ ਏਵ ਚਸ੍ਸ ਸਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਘੋਸਿਤਨਾਮਤਾ।

ਸਰੀਰਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਹਿਮਵਨ੍ਤੇ ਫਲਮੂਲਾਹਾਰਤਾਯ ਕਿਲਨ੍ਤਸਰੀਰਾ ਲੋਣਮ੍ਬਿਲਸੇਵਨੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਨ੍ਤੁਪ੍ਪਨਤ੍ਥਂ ਪੀਨਨਤ੍ਥਂ। **ਤਸਿਤਾ**ਤਿ ਪਿਪਾਸਿਤਾ। **ਕਿਲਨ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਕਾਯਾ। ਤੇ ਕਿਰ ਤਂ ਵਟਰੁਕ੍ਖਂ ਪਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਸੋਭਾਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਦਿਸ੍ਵਾ ਮਹਾਨੁਭਾਵਾ ਮਞ੍ਞੇ ਏਤ੍ਥ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ ਦੇਵਤਾ, ''ਸਾਧੁ ਵਤਾਯਂ ਦੇਵਤਾ ਅਮ੍ਹਾਕਂ ਅਦ੍ਧਾਨਪਰਿਸ੍ਸਮਂ ਵਿਨੋਦੇਯ੍ਯਾ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਸੁਂ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਤਤ੍ਥ ਅਧਿਵਤ੍ਥਾ...ਪੇ॰... ਨਿਸੀਦਿਂਸੂ"**ਤਿ। **ਸੋ**ਤਿ ਅਨਾਥਪਿਣ੍ਡਿਕੋ ਗਹਪਤਿ। **ਭਤਕਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਭਤਿਯਾ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਂ ਕਰੋਨ੍ਤਾਨਂ ਦਾਸਪੇਸਕਮ੍ਮਕਰਾਨਂ। **ਪਕਤਿਭਤ੍ਤਵੇਤਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਕਤਿਯਾ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਵੇਤਨਂ, ਤਦਾ ਉਪੋਸਥਿਕਤ੍ਤਾ ਕਮ੍ਮਂ ਅਕਰੋਨ੍ਤਾਨਮ੍ਪਿ ਕਮ੍ਮਕਰਣਦਿਵਸੇਨ ਦਾਤਬ੍ਬਭਤ੍ਤਵੇਤਨਮੇਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਞ੍ਚੀ**ਤਿ ਕਞ੍ਚਿਪਿ ਭਤਕਂ।

ਉਪੇਚ੍ਚ ਪਰਸ੍ਸ ਵਾਚਾਯ ਆਰਮ੍ਭਨਂ ਬਾਧਨਂ **ਉਪਾਰਮ੍ਭੋ,** ਦੋਸਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਘਟ੍ਟਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਉਪਾਰਮ੍ਭਾਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਵਾਦਂ ਆਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। ਵਦਨ੍ਤਿ ਨਿਨ੍ਨੇਨ੍ਤਿ ਕਥੇਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਹਿ ਵਾਦੋ, ਦੋਸੋ। ਤਂ ਆਰੋਪੇਤੁਕਾਮਾ, ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਕਾਮਾ ਹੁਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ"**ਨ੍ਤਿ, ਇਧ ਯਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਤਂ, ਤਦੇਵ ਸਰੀਰਸਞ੍ਞਿਤਨ੍ਤਿ ''ਰੂਪਂ ਅਤ੍ਤਤੋ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਵਾਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪਞ੍ਚ ਅਤ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਅਦ੍ਵਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ''ਸਤ੍ਤੋ''ਤਿ ਵਾ ਬਾਹਿਰਕਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਭਿਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੁਦਯਵਿਨਾਸਵਸੇਨ ਵਿਨਸ੍ਸਤਿ। **ਤੇਨ** ਜੀਵਸਰੀਰਾਨਂ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾਨੁਜਾਨਨਤੋ, ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਚ ਭੇਦਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਨ ਹੇਤ੍ਥ ਯਥਾ ਭੇਦਵਤਾ ਸਰੀਰਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਅਦਿਟ੍ਠੋਪਿ ਜੀਵਸ੍ਸ ਭੇਦੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਵਂ ਅਦਿਟ੍ਠਭੇਦਤੋ ਅਨਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਸਰੀਰਸ੍ਸਾਪਿ ਅਭੇਦੋਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਿਞ੍ਞਾਤੁਂ ਤਸ੍ਸ ਭੇਦਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ, ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋਤਿ ਆਹ **"ਉਚ੍ਛੇਦਵਾਦੋ ਹੋਤੀ"**ਤਿ।

"ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ"ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਵਤ੍ਥੁਂ ਜੀਵਸਞ੍ਞਿਤਂ, ਅਞ੍ਞਂ ਵਤ੍ਥੁਂ ਸਰੀਰਸਞ੍ਞਿਤਨ੍ਤਿ ''ਰੂਪਵਨ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸਮਨੁਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਵਾਦਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਰੂਪੇ ਭੇਦਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਤ੍ਤਾ, ਅਤ੍ਤਨਿ ਚ ਤਦਭਾਵਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਨਿਚ੍ਚੋਤਿ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ...ਪੇ॰... ਆਪਜ੍ਜਤੀ"**ਤਿ।

੩੭੯-੩੮੦. ਤਯਿਦਂ ਨੇਸਂ ਵਞ੍ਝਾਸੁਤਸ੍ਸ ਦੀਘਰਸ੍ਸਤਾਪਰਿਕਪ੍ਪਨਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਨੀਯੋਯਂ ਪਞ੍ਹੋਤਿ ਤਤ੍ਥ ਰਾਜਨਿਮੀਲਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਤ੍ਥਾ ਉਪਰਿ ਨੇਸਂ ''ਤੇਨ ਹਾਵੁਸੋ ਸੁਣਾਥਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਂ ਆਰਭੀਤਿ ਆਹ **"ਅਥ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਤਸ੍ਸਾ ਯੇਵਾ**ਤਿ ਮਜ੍ਝਿਮਾਯ ਪਟਿਪਦਾਯ।

ਸਦ੍ਧਾਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸਾਤਿ ਸਦ੍ਧਾਯ ਪਬ੍ਬਜਿਤਸ੍ਸ ''ਏਵਮਹਂ ਇਤੋ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਉਪਗਤਸ੍ਸ ਤਦਨੁਰੂਪਞ੍ਚ ਸੀਲਂ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਸਮਾਹਿਤਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ। **ਏਤਂ ਵਤ੍ਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਏਤਂ ਕਿਲੇਸਵਟ੍ਟਪਰਿਬੁਦ੍ਧਿਦੀਪਨਂ ''ਤਂ

ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਕਂ ਦਿਟ੍ਠਿਸਂਕਿਲੇਸਨਿਸ੍ਸਿਤਂ ਵਚਨਂ ਵਤ੍ਤੁਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਬ੍ਬਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਤਿਣ੍ਣਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਸਪ੍ਪਨਪਰਿਸਪ੍ਪਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਏਤਮੇਵਂ ਜਾਨਾਮੀਤਿ ਯੇਨ ਸੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪਠਮਂ ਝਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤਿ, ਏਤਂ ਸਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਂ ਚਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਜਾਨਾਮਿ। **ਨੋ ਚ ਏਵਂ ਵਦਾਮੀ**ਤਿ ਯਥਾ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਿਕਾ ਤਂ ਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਸਨਿਸ੍ਸਯਂ ਅਭੇਦਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ''ਤਂ ਜੀਵਂ ਤਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਦੁਭਯਂ ਭੇਦਤੋ ਗਣ੍ਹਨ੍ਤਾ ''ਅਞ੍ਞਂ ਜੀਵਂ ਅਞ੍ਞਂ ਸਰੀਰ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਂ ਪਵੇਦੇਨ੍ਤਿ, ਅਹਂ ਪਨ ਨ ਏਵਂ ਵਦਾਮਿ ਤਸ੍ਸ ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਸੁਪਰਿਞ੍ਞਾਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਅਥ ਖੋ**”ਤਿਆਦਿ । ਬਾਹਿਰਕਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਏਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਸਿਣਪਰਿਕਮ੍ਮਂ ਭਾਵਨ੍ਤੇਸ੍ਸਾ**”ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਭਾਵਨਾਨੁਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਧਿਗਮੋ, ਭਾਵਨਾ ਚ ਪਥਵੀਕਸਿਣਾਦਿਸਞ੍ਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਹੋਤੀਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨ ਨਿਦ੍ਦਿਸੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ “**ਸਞ੍ਞਾਬਲੇਨ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨ**”ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨਾਹ – ''ਪਥਵੀਕਸਿਣਮੇਕੋ ਸਞ੍ਜਾਨਾਤੀ''ਤਿਆਦਿ। “**ਨ ਕਲ੍ਲਂ ਤਸ੍ਸੇਤ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਯਸ੍ਮਾ ਭਗਵਤਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ''ਅਥ ਚ ਪਨਾਹਂ ਨ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਂ ਕਿਰੇਤਂ ਕੇਵਲਿਨਾ ਉਤ੍ਤਮਪੁਰਿਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨਾਹ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਮਞ੍ਞਮਾਨਾ ਵਦਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਸੇਸਂ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਜਾਲਿਯਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੮. ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਅਚੇਲਕਸ੍ਸਪਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੧. ਯਸ੍ਮਿਂ ਰਟ੍ਠੇ ਤਂ ਨਗਰਂ, ਤਸ੍ਸ ਰਟ੍ਠਸ੍ਸਪਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਨਗਰੇ ਤਦਾ ਭਗਵਾ ਵਿਹਾਸਿ, ਤਸ੍ਸ ਨਗਰਸ੍ਸਪਿ ਏਤਦੇਵ ਨਾਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਉਰੁਞ੍ਞਾਯ**ਨ੍ਤਿ ਉਰੁਞ੍ਞਾਜਨਪਦੇ ਉਰੁਞ੍ਞਾਸਙ੍ਖਾਤੇ ਨਗਰੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਰਮਣੀਯੇ**ਤਿ ਮਨੋਹਰਭੂਮਿਭਾਗਤਾਯ ਛਾਯੂਦਕਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਤਾਯ ਚ ਮਨੋਰਮੋ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਗੋਤ੍ਤਨਾਮਂ। ਤਪਨਂ ਸਨ੍ਤਪਨਂ ਕਾਯਸ੍ਸ ਖੇਦਨਂ ਤਪੋ, ਸੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਪਸ੍ਸੀ, ਤਂ **ਤਪਸ੍ਸਿਂ।** ਯਸ੍ਮਾ ਤਥਾਭੂਤੋ ਤਪਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਪੋ ਵਾ ਤਂ ਨਿਸ੍ਸਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ **"ਤਪਨਿਸ੍ਸਿਤਕ"**ਨ੍ਤਿ। ਲੂਖਂ ਵਾ ਫਰੁਸਂ ਸਾਧੁਸਮ੍ਮਤਾਚਾਰਵਿਰਹਤੋ ਨਪਸਾਦਨੀਯਂ ਆਜੀਵਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਲੂਖਾਜੀਵੀ, ਤਂ **ਲੂਖਾਜੀਵਿਂ। ਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਪਰਤੋ ਪਾਲ਼ਿਯਂ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੯੭) ਆਗਤਾ ਹਤ੍ਥਾਪਲੇਖਨਾਦਯੋ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ। **ਉਪ੍ਪਣ੍ਡੇਤੀ**ਤਿ ਉਹਸਨਵਸੇਨ ਪਰਿਭਾਸਤਿ। **ਉਪਵਦਤੀ**ਤਿ ਅਵਞ੍ਞਾਪੁਬ੍ਬਕਂ ਅਪਵਦਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਹੀਲ਼ੇਤਿ ਵਮ੍ਭੇਤੀ"**ਤਿ। **ਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਚ ਅਨੁਧਮ੍ਮਂ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਧਮ੍ਮੋ** ਨਾਮ ਹੇਤੁ ''ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਞਾਣਂ ਧਮ੍ਮਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਵਿਭ॰ ੭੨੦) ਵਿਯ। ਤਿ ਆਹ **"ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਅਨੁਕਾਰਣ"**ਨ੍ਤਿ। **ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਤਥਾਪਵਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋ ਤਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭਾਵਤੋ। ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤੋ ਹਿ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗੋ। ਅਨੁਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਚ ਸੋ ਏਵ ਪਰੇਹਿ ਤਥਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ। **ਪਰੇਹੀ**ਤਿ ''ਯੇ ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਸਤ੍ਤੇਹਿ ਪਰੇਹਿ। **ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਥਾ ਚੇ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਨ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਏਵਂ ਸਤਿ ਤੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣੇਨ ਸਕਾਰਣੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਤੁਮ੍ਹਾਕਂ ਵਾਦੋ ਵਾ ਤਤੋ ਪਰਂ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਵਾਦੋ ਕੋਚਿ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕੋਪਿ ਵਿਞ੍ਞੂਹਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਂ ਠਾਨਂ ਕਾਰਣਂ ਨਾਗਚ੍ਛੇਯ੍ਯ, ਕਿਮੇਵਂ ਨਾਗਚ੍ਛਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਇਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

੩੮੨. ਇਦਾਨਿ ਯਂ ਵਿਭਜ੍ਜਵਾਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾ ''ਨ ਮੇ ਤੇ ਵੁਤ੍ਤਵਾਦਿਨੋ''ਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪਤੋ ਵਤ੍ਵਾ ਤਂ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ''ਇਧਾਹਂ ਕਸ੍ਸਪਾ''ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਇਧੇਕਚ੍ਚੋ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਭਗਵਾ ਹਿ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ ਅਨੁਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ਕਾਯਕਿਲਮਥਂ ''ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗੋ ਦੁਕ੍ਖੋ ਅਨਰਿਯੋ ਅਨਤ੍ਥਸਂਹਿਤੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੦੮੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ੨.੩੦) ਗਰਹਤਿ। ਸਾਤ੍ਥਕਂ ਪਨ ਉਪਸਮਸਂਵਤ੍ਤਨਿਕਂ ''ਆਰਞ੍ਞਿਕੋ ਹੋਤਿ, ਪਂਸੁਕੂਲਿਕੋ ਹੋਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਣ੍ਣੇਤਿ। **ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞਤਾਯਾ**ਤਿ ਅਪੁਞ੍ਞਤਾਯ। **ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਭਾਵਤੋ ਕਮ੍ਮਫਲਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਨ੍ਤੋ ''ਨਤ੍ਥਿ ਦਿਨ੍ਨ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੭੧; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੪੫; ੨.੯੪, ੯੫, ੨੨੫; ੩.੯੧, ੧੧੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧੦; ਧ॰ ਸ॰ ੧੨੨੧; ਵਿਭ॰ ੯੩੮) ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਂ ਪੁਰਕ੍ਖਤ੍ਵਾ ਤਥਾ ਤਥਾ ਤੀਣਿ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ। **ਅਨੇਸਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਕੋਹਞ੍ਞੇ ਠਤ੍ਵਾ ਅਸਨ੍ਤਗੁਣਸਮ੍ਭਾਵਨਿਚ੍ਛਾਯ ਮਿਚ੍ਛਾਜੀਵਵਸੇਨ। **ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ**ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ ਪੁਞ੍ਞਵਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਕਾਰਿਨੋ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲੇ ਸਨ੍ਧਾਯ।

"ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਸਨ੍ਧਾਯਾ"ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਦੁਤਿਯਨਯੇ ''ਅਪ੍ਪਪੁਞ੍ਞੋ, ਪੁਞ੍ਞਵਾ''ਤਿ ਚ ਵੁਤ੍ਤੇ ਸੁਚਰਿਤਕਾਰਿਨੋਤਿ ਆਦਿਨਾ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਕਮ੍ਮਕਿਰਿਯਵਾਦਿਨੋ ਹਿ ਇਮੇ ਦ੍ਵੇ ਪੁਗ੍ਗਲਾ। ਇਤਿ ਪਠਮਦੁਤਿਯਨਯੇਸੁ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਤਤਿਯਚਤੁਤ੍ਥਨਯੇਸੁ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਬਾਹਿਰਕਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੋ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਚਾਰਯੁਤ੍ਤੋ, ਨ ਵਿਮੁਤ੍ਤਾਚਾਰੋ। **ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਧਮ੍ਮਿਕੇਨ ਸੁਖੇਨ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਸੁਖੇਤ੍ਵਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਾਨਿ ਪੂਰੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **"ਨ ਦਾਨਿ ਮਯਾ ਸਦਿਸੋ ਅਤ੍ਥੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਿਸ੍ਸਨ੍ਨਂ ਮਞ੍ਞਨਾਨਂ ਵਸੇਨ ਦੁਚ੍ਚਰਿਤਪੂਰਣਮਾਹ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ''ਨਤ੍ਥਿ ਕਾਮੇਸੁ ਦੋਸੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਵਸੇਨ। **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਿਕਾਯਾ**ਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਉਪਗਤਾਯ ਤਾਪਸਦਾਰਿਕਾਯ। **ਦਹਰਾਯਾ**ਤਿ ਤਰੁਣਾਯ। **ਮੁਦੁਕਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਖੁਮਾਲਾਯ। **ਲੋਮਸਾਯਾ**ਤਿ ਤਨੁਤਮ੍ਬਲੋਮਤਾਯ ਅਪ੍ਪਲੋਮਾਯ। **ਕਾਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮੇਸੁ। **ਪਾਤਬ੍ਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਿਤਬ੍ਬਂ, **ਪਾਤਬ੍ਯਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨਕਤਂ। **ਆਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ**ਤਿ

ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। ਪਰਿਭੋਗਤ੍ਥੋ ਹਿ ਅਯਂ **ਪਾ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਕਤ੍ਤੁਸਾਧਨੇ ਚ **ਤਬ੍ਬ**-ਸਦ੍ਦੋ, ਯਥਾਰੁਚਿ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਕਿਲੇਸਕਾਮੋਪਿ ਹਿ ਅਸ੍ਸਾਦਿਯਮਾਨੋ ਵਤ੍ਥੁਕਾਮਨ੍ਤੋਗਧੋਯੇਵ।

ਇਦਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਭੇਦਂ ਵਿਭਜ੍ਜਨਂ। **ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਸੇਨ ਆਗਤਂ** ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਤਥਾ ਵਿਭਤ੍ਤਤ੍ਤਾ। **ਸਾਸਨੇਪੀ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਾਸਨੇਪਿ।

ਅਰਹਤ੍ਤਂ ਵਾ ਅਤ੍ਤਨਿ ਅਸਨ੍ਤਂ ''ਅਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਵਿਪ੍ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ। ਸਾਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਂ, ਪਚ੍ਚਯਪਟਿਸੇਵਨਂ, ਇਰਿਯਾਪਥਨਿਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮਾਨਿ **ਤੀਣਿ ਵਾ ਕੁਹਨਵਤ੍ਥੂਨਿ। ਤਾਦਿਸੋ** ਵਾਤਿ ਧੁਤਙ੍ਗ- (ਮਿ॰ ਪ॰ ੪.੨; ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੧.੨੨) ਸਮਾਦਾਨਵਸੇਨ ਲੂਖਾਜੀਵੀ ਏਵ। **ਦੁਲ੍ਲਭਸੁਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਾਮਿ** ਦੁਗ੍ਗਤੀਸੁ ਉਪਪਤ੍ਤਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

੩੮੩. **ਅਸੁਕਟ੍ਠਾਨਤੋ**ਤਿ ਅਸੁਕਭਵਤੋ। **ਆਗਤਾ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਵਸੇਨ ਇਧਾਗਤਾ। **ਇਦਾਨਿ ਗਨ੍ਤਬ੍ਬਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਨਟ੍ਠਾਨਂ। **ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਆਯਤਿਂ ਅਨਨ੍ਤਰਭਵਤੋ ਤਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ, **ਪੁਨ ਉਪਪਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿ। **ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨਾ**ਤਿ ਯਥਾਭੂਤਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ ਹਿ ਇਚ੍ਛਾਦੋਸਵਸੇਨ ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਗਰਹੇਯ੍ਯ, ਅਹਂ ਪਨ ਯਥਾਭੂਤਂ ਜਾਨਨ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਂ ਤਂ ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਗਰਹਿਸ੍ਸਾਮਿ, ਤਂ ਕਾਰਣਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਮੇਵਾ**"ਤਿਆਦਿ। **ਤਮਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਗਰਹਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸੇਵ ਗਰਹਣਂ, ਪਸਂਸਿਤਬ੍ਬਸ੍ਸ ਚ ਪਸਂਸਨਂ।

ਨ ਕੋਚਿ "ਨ ਸਾਧੂ"ਤਿ ਵਦਤਿ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਸ੍ਸ, ਸਮ੍ਪਰਾਯਿਕਸ੍ਸ ਚ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਾਧਨਵਸੇਨੇਵ ਪਵਤ੍ਤਿਯਾ ਭਦ੍ਦਕਤ੍ਤਾ। **ਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵੇਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਣਾਤਿਪਾਤਾਦਿਪਞ੍ਚਵਿਧਂ ਵੇਰਂ। ਤਞ੍ਹਿ ਪਞ੍ਚਵਿਧਸ੍ਸ ਸੀਲਸ੍ਸ ਪਟਿਸਤ੍ਤੁਭਾਵਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਵੇਰਹੇਤੁਤਾਯ ਚ ''ਵੇਰ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਤਂ ਨ ਕੋਚਿ "ਸਾਧੂ"ਤਿ ਵਦਤਿ,** ਤਥਾ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਅਸਾਧਨਤੋ, ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਸਾਧੁਭਾਵਸ੍ਸ ਚ ਦੂਸਨਤੋ। **ਨ ਨਿਰੁਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣੇ ਨ ਨਿਵਾਰੇਤਬ੍ਬਂ। ਦਸ੍ਸਨੀਯਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਚਕ੍ਖੁਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਤੇਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਂ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਅਸਂਵਰੋ ਸਾਧੁ , ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤਤ੍ਥ ਸਂਵਰੋ ਨ ਸਾਧੂਤਿ ਆਹ "**ਪੁਨ ਯਂ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਦ੍ਵਾਰੇ ਸਂਵਰ**"ਨ੍ਤਿ।

ਅਥ ਵਾ **ਯਂ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਂ ਵਦਨ੍ਤਿ "ਸਾਧੂ"ਤਿ** ਤੇ ''ਏਕੇ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਯਂ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਾਦਿਂ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਮਯਂ ਤਂ ਨ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਾਮ। **ਯਂ ਤੇ ਏਕਚ੍ਚਂ ਵਦਨ੍ਤਿ "ਨ ਸਾਧੂ"ਤਿ** ਯਂ ਪਨ ਤੇ ਅਨਵਜ੍ਜਪਚ੍ਚਯਪਰਿਭੋਗਂ, ਸੁਨਿਵਤ੍ਥਸੁਪਾਰੁਪਨਾਦਿਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਞ੍ਚ ''ਨ ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਂ ਮਯਂ ''ਸਾਧੂ''ਤਿ ਵਦਾਮਾਤਿ ਏਵਂ ਪੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ।

ਏਵਂ ਯਂ ਪਰਵਾਦਮੂਲਕਂ ਚਤੁਕ੍ਕਂ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਦੇਵ ਪੁਨ ਸਕਵਾਦਮੂਲਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਿਤਨ੍ਤਿ ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ "**ਏਵ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਯਞ੍ਹਿ ਕਿਞ੍ਚਿ ਕੇਨਚਿ ਸਮਾਨਂ, ਤੇਨਪਿ ਤਂ ਸਮਾਨਮੇਵ, ਤਥਾ ਅਸਮਾਨਂ ਪੀਤਿ। **ਸਮਾਨਾਸਮਾਨਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨਾਸਮਾਨਤਾਮਤ੍ਤਂ। ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਹਿ ਪਹਾਤਬ੍ਬਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਪਹਾਨਂ ਸਕਵਾਦੇ ਦਿਸ੍ਸਤਿ, ਨ ਪਰਵਾਦੇ। ਤਥਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਮੇਵ ਚ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦਨਂ ਸਕਵਾਦੇ, ਨ ਪਰਵਾਦੇ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਤਜਾਹ''ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਨੁਯੁਞ੍ਜਾਪਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੮੫. **ਲਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਕਿਂ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਉਦਾਹੁ ਪਰੇ ਗਣਾਚਰਿਯਾ। ਏਤ੍ਥ ਤਾਵ ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ ਵਦਾ''ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮੇ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ''ਕੇਨ ਕਾਰਣੇਨ ਏਵਮਤ੍ਥਂ ਗਾਹਯਾ''ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ। **ਉਭਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ**ਤਿ ''ਇਦਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣ''ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣਂ ਵਤ੍ਵਾ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਧਿਯਮਾਨੇ ਅਨ੍ਵਯਤੋ, ਬ੍ਯਤਿਰੇਕਤੋ ਚ ਕਾਰਣਂ ਸਮਤ੍ਥੇਤੁਂ ਸਦਿਸਾਸਦਿਸਭੇਦਂ ਉਪਮੋਦਾਹਰਣਦ੍ਵਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ, **ਉਭਯਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ** ਕਾਰਣਸ੍ਸ ਚ ਤਿਲਕ੍ਖਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਯਥਾਪਟਿਞ੍ਞਾਤੇ ਅਤ੍ਥੇ ਸਾਧਿਤੇ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਨੁਪਚ੍ਛਾ ਭਾਸਨ੍ਤੋ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ **ਸਮਨੁਭਾਸਤਿ ਨਾਮ।**

ਉਪਸੰਹਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਉਪਨੇਤ੍ਵਾ। **“ਕਿਂ ਤੇ”**ਤਿਆਦਿ ਉਪਸੰਹਰਣਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਦੁਤਿਯਪਦੇ**ਤਿ ‘‘ਸਙ੍ਘੇਨ ਵਾ ਸਙ੍ਘ’’ਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਦੇ।

ਤਮਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਤਂ ਪਹਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਪਹਾਯ ਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਸਮਾਦਾਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨਵਸੇਸਂ ਸਮਾਦਾਯ ਵਤ੍ਤਨਸਙ੍ਖਾਤਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਂ। **ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਕੁਸਲਾਦਿਪਦੇਹਿ ਯੋਜੇਤ੍ਵਾ। ਅਕੋਸਲ੍ਲਸਮ੍ਭੂਤਟ੍ਠੇਨ **ਅਕੁਸਲਾ ਚੇ**ਵ ਤਤੋਯੇਵ **ਅਕੁਸਲਾਤਿ ਚ** ਸਙ੍ਖਂ ਗਤਾਤਿ **ਸਙ੍ਖਾਤਾ** ਤਤ੍ਥ ਪੁਰਿਮਪਦੇਨ ਏਕਨ੍ਤਾਕੁਸਲੇ ਵਦਤਿ, ਦੁਤਿਯਪਦੇਨ ਤਂਸਹਗਤੇ, ਤਂਪਕ੍ਖਿਯੇ ਚ, ਤੇਨਾਹ **“ਕੋਟ੍ਠਾਸਂ ਵਾ ਕਤ੍ਵਾ ਠਪਿਤਾ”**ਤਿ, ਅਕੁਸਲਪਕ੍ਖਿਯਭਾਵੇਨ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਵਜ੍ਜਟ੍ਠੋ ਦੋਸਟ੍ਠੋ ਗਾਰਯ੍ਹਪਰਿਯਾਯਤ੍ਤਾਤਿ ਆਹ **“ਸਾਵਜ੍ਜਾਤਿ ਸਦੋਸਾ”**ਤਿ। **ਅਰਿਯਾ** ਨਾਮ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ, ਇਮੇ ਪਨ ਕਤ੍ਥਚਿਪਿ ਨਿਦ੍ਦੋਸਾ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਟ੍ਠੇਨ ਅਰਿਯਾ ਭਵਿਤੁਂ ਨਾਲਂ ਅਸਮਤ੍ਥਾ।**

੩੮੬-੩੯੨. **ਯ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਰਣੇ ਏਤਂ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯੇਨ ਵਿਞ੍ਞੂ”**ਤਿ। **ਯਂ ਵਾ ਪਨਾ**ਤਿ ‘‘ਯਂ ਪਨ ਕਿਞ੍ਚੀ’’ਤਿ ਅਸਮ੍ਭਾਵਨਵਚਨਮੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯਂ ਵਾ ਤਂ ਵਾ ਅਪ੍ਪਮਤ੍ਤਕ”**ਨ੍ਤਿ। **ਗਣਾਚਰਿਯਾ** ਪੂਰਣਾਦਯੋ। ਸਤ੍ਥੁਪ੍ਪਭਵਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾਪਿ ਸਤ੍ਥੁਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ ਵਿਭਾਵੀਯਤੀਤਿ ਆਹ **“ਸਙ੍ਘਪਸਂਸਾਯਪਿ ਸਤ੍ਥੁਯੇਵ ਪਸਂਸਾਸਿਦ੍ਧਿਤੋ”**ਤਿ। ਸਾ ਪਨ ਪਸਂਸਾ ਪਸਾਦਹੇਤੁਕਾਤਿ ਪਸਾਦਮੁਖੇਨ ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਪਸੀਦਮਾਨਾਪਿ ਹੀ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਯਥਾ ਅਨ੍ਵਯਤੋ ਪਸਂਸਾ ਸਮੁਚ੍ਚੀਯਤਿ, ਏਵਂ ਸਤ੍ਥੁਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਾਵਕੇਸੁ, ਸਾਵਕਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਪ੍ਪਸਾਦੋ ਸਮੁਚ੍ਚੀਯਤੀਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਸਰੀਰਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ, ਰੂਪਕਾਯਪਾਰਿਪੂਰਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ** ਰੂਪਪ੍ਪਮਾਣਾ , ਘੋਸਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਾ ਚ। ਪੁਨ **ਭਵਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਾਰੋ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨੇਵ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬਂ। ਯਾ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਪਸਂਸਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ।

ਤਤ੍ਥ ਯਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ, ਬੁਦ੍ਧਸਾਵਕਾਨਂਯੇਵ ਚ ਪਾਸਂਸਤਾ, ਅਞ੍ਞੇਸਞ੍ਚ ਤਦਭਾਵੋ ਜੋਤਿਤੋ, ਤਂ ਵਿਰਤਿਪ੍ਪਹਾਨਸਂਵਰੁਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **“ਅਯਮਧਿਪ੍ਪਾਯੋ”**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤਤ੍ਥ **ਸੇਤੁਘਾਤਵਿਰਤਿ** ਨਾਮ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਵਿਰਤਿ। **ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਤ੍ਤਵਸੇਨਾ**ਤਿ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ‘‘ਦੁਕ੍ਖ’’ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵਿਵਿਧਂ ਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਵਸੇਨ, ਨ ਪਨ ਨਾਮਰੂਪਵਵਤ੍ਥਾਨਪਚ੍ਚਯਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਲਕ੍ਖਣਤ੍ਤਯਂ ਆਰੋਪੇਤ੍ਵਾ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ। **ਇਤਰਾਨੀ**ਤਿ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਰਣਪ੍ਪਹਾਨਾਨਿ। **“ਸੇਸ”**ਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸਬ੍ਬੋ ਸੀਲਸਂਵਰੋ, ‘‘ਖਮੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੪; ੩.੧੫੯; ਅ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੧੪) ਵੁਤ੍ਤੋ ਸੁਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਖਨ੍ਤਿਸਂਵਰੋ, ‘‘ਪਞ੍ਞਾਯੇਤੇ ਪਿਧਿਯ੍ਯਰੇ’’ਤਿ (ਸੁ॰ ਨਿ॰ ੧੦੪੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੬੦) ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤੋ ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਕੋ ਮਗ੍ਗਞਾਣਸਙ੍ਖਾਤੋ ਞਾਣਸਂਵਰੋ, ਮਨਚ੍ਛਟ੍ਠਾਨਂ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਾਨਂ ਪਿਦਹਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋ ਪਰਿਸੁਦ੍ਧੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸਂਵਰੋ, ‘‘ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਾਪਕਾਨਂ ਅਕੁਸਲਾਨਂ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਾਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੪੦੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੩੫; ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੫.੮; ਵਿਭ॰ ੨੦੫) ਵੁਤ੍ਤੋ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਧਾਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵੀਰਿਯਸਂਵਰੋਤਿ ਇਮਂ ਸਂਵਰਪਞ੍ਚਕਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ। **ਪਞ੍ਚ ਖੋ ਪਨਿਮੇ ਪਾਤਿਮੋਕ੍ਖੁਦ੍ਦੇਸਾ**ਤਿਆਦਿ ਸਾਸਨੇ ਸੀਲਸ੍ਸ ਬਹੁਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਤਦੇਕਦੇਸੇ ਏਵ ਪਰੇਸਂ ਅਵਟ੍ਠਾਨਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸੀਲਸਂਵਰਸ੍ਸੇਵ ਪੁਨ ਗਹਣਂ।

ਅਰਿਯਅਟ੍ਠਙ੍ਗਿਕਮਗ੍ਗਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੩. **ਸੀਹਨਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦਂ, ਅਭੀਤਨਾਦਂ ਕੇਨਚਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯਨਾਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ‘‘ਅਯਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੋ ਮਮ ਵਾਦੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵੋ ਇਮਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬੋ’’ਤਿ ਏਵਂ **ਅਵਿਪਰੀਤਭਾਵਾਵਬੋਧਨਤ੍ਥਂ। “ਅਤ੍ਥਿ ਕਸ੍ਸਪਾ”**ਤਿਆਦੀਸੁ ਯਂ ਮਗ੍ਗਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਵਦਨ੍ਤੋ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੇ, ਤਥਭਾਵਤੋ ਭੂਤਂ, ਏਕਂਸਤੋ ਹਿਤਾਵਹਭਾਵੇਨ ਅਤ੍ਥਂ, ਧਮ੍ਮਤੋ ਅਨਪੇਤਤ੍ਤਾ ਧਮ੍ਮਂ, ਵਿਨਯਯੋਗਤੋ ਪਰੇਸਂ ਵਿਨਯਨਤੋ ਚ ਵਿਨਯਂ ਵਦਤੀਤਿ ਸਾਮਂਯੇਵ ਅਤ੍ਤਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋਵ ਜਾਨਿਸ੍ਸਤਿ, ਸੋ ਮਯਾ ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਸਚ੍ਛਿਕਤ੍ਵਾ ਪਵੇਦਿਤੋ ਸਕਲਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥਿ

ਕਸ੍ਸਪ ਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਧਿਗਮੂਪਾਯਭੂਤਾ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਾਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਯੋਜਨਾ। ਤੇਨ ''ਸਮਣੋ ਗੋਤਮੋ ਇਮੇ ਧਮ੍ਮੇ''ਤਿਆਦਿਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤੋ ਵਾਦੋ ਕੇਨਚਿ ਅਸੰਕਮ੍ਪਿਯੋ ਯਥਾਭੂਤਸੀਹਨਾਦੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ।

''ਏਵਮੇਤੰ ਯਥਾਭੂਤੰ ਸਮ੍ਮਪ੍ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੧੩੪) ਵਿਯ **ਮਗ੍ਗਞ੍ਚ ਪਟਿਪਦਞ੍ਚ ਏਕਤੋ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ। "ਅਯਮੇਵਾ"**ਤਿ ਵਚਨੰ ਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਥੁਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਨਤ੍ਥੰ, ਸਬ੍ਬਅਰਿਯਸਾਧਾਰਣਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੰ, ਸਾਸਨੇ ਪਾਕਟਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਞ੍ਚ। ਤੇਨਾਹ ''ਏਕਾਯਨੋ ਅਯੰ ਭਿਕ੍ਖਵੇ ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ, (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੨.੩੭੩; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੧੦੬; ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੬੭, ੩੮੪, ੪੦੯)''ਏਸੇਵ ਮਗ੍ਗੋ ਨਤ੍ਥਞ੍ਞੋ ਦਸ੍ਸਨਸ੍ਸ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਯਾ''ਤਿ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੭੪),

''ਏਕਾਯਨੰ ਜਾਤਿਖਯਨ੍ਤਦਸ੍ਸੀ,
ਮਗ੍ਗੰ ਪਜਾਨਾਤਿ ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ।
ਏਤੇਨ ਮਗ੍ਗੇਨ ਤਰਿੰਸੁ ਪੁਬ੍ਬੇ,
ਤਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਯੇ ਚ ਤਰਨ੍ਤਿ ਓਘ''ਨ੍ਤਿ॥ (ਸੰ॰ ਨਿ॰ ੫.੩੮੪, ੪੦੯; ਮਹਾਨਿ॰ ੧੯੧; ਚੂਲ਼ਨਿ॰ ੧੦੭, ੧੨੧; ਨੇਤ੍ਤਿ॰ ੧੭੦)।

ਸਬ੍ਬੇਸੁ ਸੁਤ੍ਤਪਦੇਸੇਸੁ ਅਭਿਧਮ੍ਮਪਦੇਸੇਸੁ ਚ ਏਕੋਵਾਯੰ ਮਗ੍ਗੋ ਪਾਕਟੋ ਪਞ੍ਞਾਤੋ ਆਗਤੋ ਚਾਤਿ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੪. ਤਪੋਯੇਵ ਉਪਕ੍ਕਮਿਤਬ੍ਬਤੋ ਆਰਭਿਤਬ੍ਬਤੋ ਤਪੋਪਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ **"ਤਪਾਰਮ੍ਭਾ"**ਤਿ। ਆਰਮ੍ਭਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਰਣਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਤਪੋਕਮ੍ਮਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ। **ਸਮਣਕਮ੍ਮਸਙ੍ਖਾਤਾ**ਤਿ ਸਮਣੇਹਿ ਕਤ੍ਤਬ੍ਬਕਮ੍ਮਸਞ੍ਞਿਤਾ। **ਨਿਚ੍ਚੇਲੋ**ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਟ੍ਠਚੇਲੋ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਚੇਲੋ। ਨਗ੍ਗਿਯਵਤਸਮਾਦਾਨੇਨ **ਨਗ੍ਗੋ। "ਠਿਤਕੋਵ ਉਚ੍ਚਾਰੰ ਕਰੋਤੀ"**ਤਿਆਦਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤੰ, ਵਮਿਤ੍ਵਾ ਮੁਖਵਿਕ੍ਖਾਲਨਾਦਿਆਚਾਰਸ੍ਸਪਿ ਤੇਨ ਵਿਸ੍ਸਟ੍ਠਤ੍ਤਾ। **ਜਿਵ੍ਹਾਯ ਹਤ੍ਥੰ ਅਪਲਿਖਤਿ** ਅਪਲਿਹਤਿ ਉਦਕੇਨ ਅਧੋਵਨਤੋ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ''ਏਹਿ ਭਦ੍ਦਨ੍ਤੇ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੇ ਉਪਗਮਨਸਙ੍ਖਾਤੋ ਵਿਧਿ ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤੋ, ਤੰ ਚਰਤੀਤਿ ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ, ਤਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ **ਨ ਏਹਿਭਦ੍ਦਨ੍ਤਿਕੋ। ਨ ਕਰੋਤਿ** ਸਮਣੇਨ ਨਾਮ ਪਰਸ੍ਸ ਵਚਨਕਰੇਨ ਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ। **ਪੁਰੇਤਰ**ਨ੍ਤਿ ਤੰ ਠਾਨੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਪਗਮਨਤੋ ਪੁਰੇਤਰੰ। ਤੰ ਕਿਰ ਸੋ ''ਭਿਕ੍ਖੁਨਾ ਨਾਮ ਯਾਦਿਚ੍ਛਕੀ ਏਵ ਭਿਕ੍ਖਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ''ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਉਦ੍ਦਿਸ੍ਸਕਤੰ** ''ਮਮ ਨਿਮਿਤ੍ਤਭਾਵੇਨ ਬਹੂ ਖੁਦ੍ਦਕਾ ਪਾਣਾ ਸਙ੍ਘਾਤੰ ਆਪਾਦਿਤਾ''ਤਿ ਨ ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਨਿਮਨ੍ਤਨੰ ਨ ਸਾਦਿਯਤਿ** ''ਏਵੰ ਤੇਸੰ ਵਚਨੰ ਕਤੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ। ਕੁਮ੍ਭੀਆਦੀਸੁਪਿ ਸੋ ਸਤ੍ਤਸਞ੍ਞੀਤਿ ਆਹ **"ਕੁਮ੍ਭੀਕਲ਼ੋਪਿਯੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਕਬਲ਼ਨ੍ਤਰਾਯੋਤਿ ਕਬਲ਼ਸ੍ਸ ਅਨ੍ਤਰਾਯੋ **ਹੋਤੀਤਿ।** ਗਾਮਸਭਾਗਾਦਿਵਸੇਨ ਸਙ੍ਗਮ੍ਮ ਕਿਤ੍ਤੇਨ੍ਤਿ ਏਤਿਸ੍ਸਾਤਿ **ਸਙ੍ਕਿਤ੍ਤਿ,** ਤਥਾ ਸੰਹਟਤਣ੍ਡੁਲਾਦਿਸਞ੍ਚਯੋ। **ਮਨੁਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਵੇਯ੍ਯਾਵਚ੍ਚਕਰਮਨੁਸ੍ਸਾ।

ਸੁਰਾਪਾਨਮੇਵਾਤਿ ਮਜ੍ਜਲਕ੍ਖਣਪ੍ਪਤ੍ਤਾਯ ਸੁਰਾਯ ਪਾਨਮੇਵ ਸੁਰਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਮੇਰਯਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤੰ। ਏਕਾਗਾਰਮੇਵ ਉਞ੍ਛਤੀਤਿ **ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ।** ਏਕਾਲੋਪੇਨੇਵ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ **ਏਕਾਲੋਪਿਕੋ।** ਦੀਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਦਤ੍ਤਿ,** ਦ੍ਵਤ੍ਤਿਆਲੋਪਮਤ੍ਤਗਾਹਿ ਖੁਦ੍ਦਕੰ ਭਿਕ੍ਖਾਦਾਨਭਾਜਨੰ, ਤੇਨਾਹ **"ਖੁਦ੍ਦਕਪਾਤੀ"**ਤਿ। ਅਭੁਞ੍ਜਨਵਸੇਨ ਏਕੋ ਅਹੋ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਏਕਾਹਿਕੋ, ਆਹਾਰੋ। ਤੰ **ਏਕਾਹਿਕੰ,** ਸੋ ਪਨ ਅਤ੍ਥਤੋ ਏਕਦਿਵਸਲਙ੍ਘਕੋਤਿ ਆਹ **"ਏਕਦਿਵਸਨ੍ਤਰਿਕ"**ਨ੍ਤਿ। **"ਦ੍ਵੀਹਿਕ"**ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਏਕਾਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹੰ ਭੁਞ੍ਜਨੰ **ਏਕਾਹਵਾਰੋ,** ਤੰ ਏਕਾਹਿਕਮੇਵ ਅਤ੍ਥਤੋ। ਦ੍ਵੀਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਦ੍ਵੀਹੰ ਭੁਞ੍ਜਨੰ **ਦ੍ਵੀਹਵਾਰੋ।** ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਉਕ੍ਕਟ੍ਠੋ ਪਨ ਪਰਿਯਾਯਭਤ੍ਤਭੋਜਨਿਕੋ ਦ੍ਵੀਹੰ ਅਭੁਞ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਏਕਾਹਮੇਵ ਭੁਞ੍ਜਤਿ। ਸੇਸਦ੍ਵਯੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੩੯੫. **ਕੁਣ੍ਡਕ**ਨ੍ਤਿ ਤਨੁਤਰੰ ਤਣ੍ਡੁਲਸਕਲੰ।

੩੯੬. ਸਣੇਹਿ ਸਣਵਾਕੇਹਿ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਵਤ੍ਥਾਨਿ **ਸਾਣਾਨਿ।** ਮਿਸ੍ਸਸਾਣਾਨਿ **ਮਸਾਣਾਨਿ,** ਨ ਭਙ੍ਗਾਨਿ। **ਏਰਕਤਿਣਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਕ੍ਕਮਕਚਿਕਦਲੀਵਾਕਾਦੀਨਂ ਸਙ੍ਗਹੋ। ਏਰਕਾਦੀਹਿ ਕਤਾਨਿ ਹਿ ਛਵਾਨਿ ਲਾਮਕਾਨਿ ਦੁਸ੍ਸਾਨੀਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭਨ੍ਤਿ।

ਮਿਚ੍ਛਾਵਾਯਾਮਵਸੇਨੇਵ ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵਤਾਨੁਯੋਗੋਤਿ ਆਹ “**ਉਕ੍ਕੁਟਿਕਵੀਰਿਯਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ**”ਤਿ। ਥਣ੍ਡਿਲਨ੍ਤਿ ਵਾ ਸਮਾ ਪਕਤਿਭੂਮਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ‘‘ਪਤ੍ਥਣ੍ਡਿਲੇ ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੪.੧੦) ਵਿਯ, ਤਸ੍ਮਾ **ਥਣ੍ਡਿਲਸੇਯਜ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਨ੍ਤਰਹਿਤਾਯ ਪਕਤਿਭੂਮਿਯਂ ਸੇਯਜਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਲਦ੍ਧਂ ਆਸਨ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸੀਦਿਤੁਂ ਯਥਾਲਦ੍ਧਂ ਆਸਨਂ। **ਅਕੋਪੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਅਨੁਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਤਤ੍ਥੇਵ ਨਿਸੀਦਨਸੀਲੋ**”ਤਿ। ਸੋ ਹਿ ਤਂ ਅਛਡ੍ਡੇਨ੍ਤੋ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋ ਅਕੋਪੇਨ੍ਤੋ ਨਾਮ ਹੋਤਿ। **ਵਿਕਟਨ੍ਤਿ ਗੂਥਂ ਵੁਚ੍ਚਤਿ** ਆਸਯਵਸੇਨ ਵਿਰੂਪਂ ਜਾਤਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਏਤ੍ਥ ਚ ‘‘ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਵਤਪਦਾਨਿ ਯਾਵ ‘‘ਨ ਥੁਸੋਦਕਂ ਪਿਵਤੀ’’ਤਿ ਏਤਾਨਿ ਏਕਵਾਰਾਨਿ। ‘‘ਏਕਾਗਾਰਿਕੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਨਾਨਾਵਾਰਾਨਿ, ਨਾਨਾਕਾਲਿਕਾਨਿ ਵਾ। ਤਥਾ ‘‘ਸਾਕਭਕ੍ਖੋ ਵਾ’’ਤਿਆਦੀਨਿ, ‘‘ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤੀ’’ਤਿਆਦੀਨਿ ਚ। ਤਥਾ ਹੇਤ੍ਥ ਵਾ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਂ, ਪਿ-ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਞ੍ਚ ਕਤਂ। ਪਿ-ਸਦ੍ਦੋਪਿ ਵਿਕਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਏਵ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਪਨ ਨ ਕਤਂ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ‘‘ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵਚਨਸ੍ਸ, ‘‘ਰਜੋਜਲ੍ਲਧਰੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ‘‘ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਚਨਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਰੋਧੋ ਸਿਦ੍ਧੋ ਹੋਤਿ। ਅਥ ਵਾ ਕਿਮੇਤ੍ਥ ਅਵਿਰੋਧਚਿਨ੍ਤਾਯ। ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕਪਚ੍ਛਿਸਦਿਸੋ ਹਿ ਤਿਤ੍ਥਿਯਵਾਦੋ। ਅਥ ਵਾ ‘‘ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤੀ’’ਤਿ ਆਰਭਿਤ੍ਵਾ ਤਪ੍ਪਸਙ੍ਗੇਨ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਅਤ੍ਤਕਿਲਮਥਾਨੁਯੋਗਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇਨ ‘‘ਸਾਣਾਨਿਪਿ ਧਾਰੇਤੀ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਨਿਰਤ੍ਥਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੩੯੭. **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਦੀਹਿ** ਵਿਨਾਤਿ ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾ, ਸਮਾਧਿਸਮ੍ਪਦਾ, ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਤਿ ਇਮਾਹਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਾਹਿ ਸਮ੍ਪਦਾਹਿ ਵਿਨਾ ਨ ਕਦਾਚਿ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਯਸ੍ਮਾ ਚ ਤਦੇਵਂ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਸਂ ਤਪੋਪਕ੍ਕਮਾਨਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਤਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। “**ਦੋਸਵੇਰਵਿਰਹਿਤ**”ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਦੋਸਸ੍ਸ ਮੇਤ੍ਤਾਯ ਉਜੁਪਟਿਪਕ੍ਖਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਦੋਸ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਵਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਝਾਨਪਟਿਪਕ੍ਖਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਗਹਿਤਾ, **ਵੇਰ**-ਗ੍ਗਹਣੇਨ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕਭੂਤਾ ਸਤ੍ਤਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਦੋਸਰਹਿਤਂ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਵੇਰਰਹਿਤਨ੍ਤਿ।

੩੯੮. ਪਾਕਟਭਾਵੇਨ ਕਾਯਤਿ ਗਮੇਤੀਤਿ **ਪਕਤਿ,** ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਵਾਦੋ, ਤੇਨਾਹ “**ਪਕਤਿ ਖੋ ਏਸਾਤਿ ਪਕਤਿਕਥਾ ਏਸਾ**”ਤਿ। **ਮਤ੍ਤਾਯਾ**ਤਿ **ਮਤ੍ਤਾ**-ਸਦ੍ਦੋ ‘‘ਮਤ੍ਤਾ ਸੁਖਪਰਿਚ੍ਚਾਗਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਧ॰ ਪ॰ ੨੯੦) ਵਿਯ ਅਪ੍ਪਤ੍ਥੋ ਅਨੋਨੀਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਪਮਾਣਵਾਚਕੋਤਿ ਆਹ “**ਇਮਿਨਾ ਪਮਾਣੇਨ ਏਵਂ ਪਰਿਤ੍ਤਕੇਨਾ**”ਤਿ। ਤੇਨ ਪਨ ਪਮਾਣੇਨ ਪਹਾਤਬ੍ਬੋ ਪਕਰਣਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੋਤਿ ਆਹ “**ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਕ੍ਕਮੇਨਾ**”ਤਿ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

੩੯੯. **ਅਞ੍ਞਥਾ ਵਦਥਾ**ਤਿ ਯਦਿ ਅਚੇਲਕਭਾਵਾਦਿਨਾ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਂ ਵਾ ਅਭਵਿਸ੍ਸ, ਸੁਵਿਜਾਨੋਵ ਸਮਣੋ ਸੁਵਿਜਾਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਤੁਮ੍ਹੇ ਇਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਵ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਵਦਥ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੁਜ੍ਜਾਨੋਵ ਸਮਣੋ ਦੁਜ੍ਜਾਨੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ, ਤੇਨਾਹ “**ਇਦਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹਾ**”ਤਿ। **ਤਂ ਪਕਤਿਵਾਦਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਯਂ ਪਾਕਤਿਕਂ ਸਾਮਞ੍ਞਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਞ੍ਞਞ੍ਚ ਹਦਯੇ ਠਪੇਤ੍ਵਾ ਤੇਨ ‘‘ਦੁਕ੍ਕਰ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਭਗਵਤਾਪਿ ‘‘ਪਕਤਿ ਖੋ ਏਸਾ’’ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਇਧ ਪਨ **ਤਂ ਪਕਤਿਵਾਦਂ** ਪਾਕਤਿਕਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਿਸਯਂ ਕਥਂ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਂਹਰਿਤ੍ਵਾ **ਸਭਾਵਤੋਵ** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋਵ ਸਮਣਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ ਚ **ਦੁਜ੍ਜਾਨਭਾਵਂ ਆਵਿਕਰੋਨ੍ਤੋ** ਪਕਾਸੇਨ੍ਤੋ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਾਦੇਪਿ **ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ।**

ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੦-੧. **ਪਣ੍ਡਿਤੋ**ਤਿ ਹੇਤੁਸਮ੍ਪਤ੍ତਿਸਿਦ੍ਧੇਨ ਪਣ੍ਡਿਚ੍ਚੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ, **ਕਥਂ ਉਗ੍ਗਹੇਸਿ** ਪਰਿਪਕ੍ਕਞਾਣਤ੍ਤਾ ਘਟੇ ਪਦੀਪੇਨ ਵਿਯ ਅਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਸਮੁਜ੍ਜਲਨ੍ਤੇਨ ਪਞ੍ਞਾਵੇਯ੍ਯਤ੍ਤਿਯੇਨ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਮਤ੍ਥਂ ਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨ੍ਤੋ ਤਮ੍ਪਿ ਦੇਸਨਂ ਉਪਧਾਰੇਸਿ। **ਤਸ੍ਸ ਚਾ**ਤਿ ਯੋ ਅਚੇਲਕੋ ਹੋਤਿ ਯਾਵ ਉਦਕੋਰੋਹਨਾਨੁਯੋਗਂ ਅਨੁਯੁਤ੍ਤੋ ਵਿਹਰਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ। **ਤਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯੋ ਪੁਚ੍ਛਾਮਿ**, ਯਾਹਿ ਸਮਣੋ ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੀਲਸਮ੍ਪਦਾਯਾ**ਤਿ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ''ਚਿਤ੍ਤਸਮ੍ਪਦਾਯ ਪਞ੍ਞਾਸਮ੍ਪਦਾਯਾ''ਤਿ ਪਦਦ੍ਵਯਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਸੀਲਾਦਿਖਨ੍ਧਤ੍ਤਯਸਙ੍ਗਹਿਤਞ੍ਚ ਅਰਹਤ੍ਤਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਮੇਵ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ **ਇਦ**ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ।

ਸੀਹਨਾਦਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੨. ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤਾਯ , ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਤ੍ਥਵਿਸਯਤਾਯ ਚ **ਅਨੁਤ੍ਤਰਂ ਬੁਦ੍ਧਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ।** ਅਤਿਵਿਯ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਵਿਸੁਦ੍ਧਤਾਯ **ਪਰਮਵਿਸੁਦ੍ਧਂ। ਪਰਮ**ਨ੍ਤਿ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਉਤ੍ਤਮ**"ਨ੍ਤਿ। **ਸੀਲਮੇਵ** ਲੋਕਿਯਸੀਲਤ੍ਤਾ। ਯਥਾ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਂ ਭਗਵਤੋ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲਂ ਸਵਾਸਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ, ਏਵਂ ਲੋਕਿਯਸੀਲਮ੍ਪਿ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਭਾਵੇਨ ਸਮ੍ਭੂਤਤ੍ਤਾ, ਸਮੇਨ ਸਮਨ੍ਤਿ **ਸਮਸਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਯਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋਤਿ ਆਹ "**ਮਮ ਸੀਲਸਮੇਨ ਸੀਲੇਨ ਮਯਾ ਸਮ**"ਨ੍ਤਿ। "**ਯਦਿਦਂ ਅਧਿਸੀਲ**"ਨ੍ਤਿ ਲੋਕਿਯਂ, ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਞ੍ਚਾਤਿ ਦੁਵਿਧਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਸੀਲਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਤੇਨਾਹ ''ਸੀਲੇਪੀ''ਤਿ। **ਇਤਿ ਇਮ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਇਮਂ ਸੀਲਵਿਸਯਂ। ਪਠਮਂ ਪਵਤ੍ਤਤ੍ਤਾ **ਪਠਮਂ।**

ਤਪਤੀਤਿ ਸਨ੍ਤਪ੍ਪਤਿ, ਵਿਧਮਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਜਿਗੁਚ੍ਛਤੀ**ਤਿ ਹੀਲੇਤਿ ਲਾਮਕਤੋ ਠਪੇਤਿ। **ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਅਰਿਯਾ** ਆਰਕਾ ਕਿਲੇਸੇਹੀਤਿ। ਮਗ੍ਗਫਲਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ ਵੀਰਿਯਸਙ੍ਖਾਤਾ ਤਪੋਜਿਗੁਚ੍ਛਾਤਿ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧੋ। **ਪਰਮਾ ਨਾਮ** ਸਬ੍ਬੁਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਯਥਾ ਯੁਵਿਨੋ ਭਾਵੋ ਯੋਬ੍ਬਨਂ, ਏਵਂ ਜਿਗੁਚ੍ਛਿਨੋ ਭਾਵੋ **ਜੇਗੁਚ੍ਛਂ।** ਕਿਲੇਸਾਨਂ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਮ੍ਭਨਾਨਿ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ। ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ। ਅਥ ਵਾ ਸਮ੍ਮਾਵਾਚਾਦੀਨਂ ਅਧਿਸੀਲਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸਮ੍ਮਾਵਾਯਾਮਸ੍ਸ ਅਧਿਜੇਗੁਚ੍ਛਗ੍ਗਹਣੇਨ, ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਯਾ ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਅਗ੍ਗਹਿਤਗ੍ਗਹਣੇਨ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਸਤਿਸਮਾਧਯੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ **ਸਮੁਚ੍ਛੇਦਪਟਿਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯੋ** ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। **ਨਿਸ੍ਸਰਣਵਿਮੁਤ੍ਤਿ** ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ।

੪੦੩. ਯਂ ਕਿਞ੍ਚਿ ਜਨਵਿਵਿਤ੍ਤਂ ਠਾਨਂ ਇਧ "**ਸੁਞ੍ਞਾਗਾਰ**"ਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। ਤਤ੍ਥ ਨਦਨ੍ਤੇਨ ਵਿਨਾ ਨਾਦੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ "**ਏਕਤੋਵ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**"ਤਿ। **ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੂ**ਤਿ ਖਤ੍ਤਿਯਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਪਰਿਸਾ, ਗਹਪਤਿਪਰਿਸਾ, ਸਮਣਪਰਿਸਾ, ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਪਰਿਸਾ, ਤਾਵਤਿਂਸਪਰਿਸਾ, ਮਾਰਪਰਿਸਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਪਰਿਸਾਤਿ ਇਮਾਸੁ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ।

ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਾਨੀਤਿ ਵਿਸਾਰਦਭਾਵਾ ਞਾਣਪ੍ਪਹਾਨਸਮ੍ਪਦਾਨਿਮਿਤ੍ਤਂ ਕੁਤੋਚਿ ਅਸਨ੍ਤਸ੍ਸਨਭਾਵਾ ਨਿਬ੍ਭਯਭਾਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਸਭਂ ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸੇਟ੍ਠਂ ਠਾਨਂ, ਉਤ੍ਤਮਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਸਭਾ** ਵਾ ਪੁਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾ, ਤੇਸਂ ਠਾਨਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਅਪਿਚ ਉਸਭਸ੍ਸ ਇਦਨ੍ਤਿ ਆਸਭਂ, ਆਸਭਂ ਵਿਯਾਤਿ ਆਸਭਂ। ਯਥਾ ਹਿ ਨਿਸਭਸਙ੍ਖਾਤੋ ਉਸਭੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਉਸਭਬਲੇਨ ਚਤੂਹਿ ਪਾਦੇਹਿ ਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਅਚਲਟ੍ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋਪਿ ਦਸਹਿ ਤਥਾਗਤਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਚਤੂਹਿ ਵੇਸਾਰਜ੍ਜਪਾਦੇਹਿ ਅਟ੍ਠਪਰਿਸਾਪਥਵਿਂ ਉਪ੍ਪੀਲੇਤ੍ਵਾ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਥਿਕੇਨ ਅਕਮ੍ਪਿਯੋ ਅਚਲੇਨ ਠਾਨੇਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। ਏਵਂ ਤਿਟ੍ਠਮਾਨੋਵ ਤਂ ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾਤਿ ਅਤ੍ਤਨਿ ਆਰੋਪੇਤਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ ''ਆਸਭਂ ਠਾਨਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀ''ਤਿ।

ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤੀਤਿ ਯਥਾ ਮਿਗਰਾਜਾ ਪਰਿਸ੍ਸਯਾਨਂ ਸਹਨਤੋ, ਵਨਮਹਿਂਸਮਤ੍ਤਵਾਰਣਾਦੀਨਂ ਹਨਨਤੋ ਚ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤੋ ਲੋਕਧਮ੍ਮਾਨਂ ਸਹਨਤੋ, ਪਰਪ੍ਪਵਾਦਾਨਂ ਹਨਨਤੋ ਚ ''ਸੀਹੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸੀਹਸ੍ਸ ਨਾਦਂ

ਸੀਹਨਾਦਂ। ਤਤ੍ਥ ਯਥਾ ਸੀਹੋ ਸੀਹਬਲੇਨ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਵਿਸਾਰਦੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ, ਏਵਂ ਤਥਾਗਤਸੀਹੋਪਿ ਦਸਹਿ ਤਥਾਗਤਬਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ ਅਟ੍ਠਸੁ ਪਰਿਸਾਸੁ ਵਿਸਾਰਦੋ ਵਿਗਤਲੋਮਹਂਸੋ ''ਇਤਿ ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੩.੭੮; ਅ॰ ਨਿ॰ ੮.੨) ਨਯੇਨ ਨਾਨਾਵਿਲਾਸਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਤਿ।

ਪਞ੍ਹਂ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਿਤ੍ਵਾਤਿ ਞਾਤੁਂ ਇਚ੍ਛਿਤਮਤ੍ਥਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਞਾਣਬਲਾਨੁਰੂਪਂ ਅਭਿਰਚਿਤ੍ਵਾ **ਤਙ੍ਖਣਂਯੇਵਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤਕ੍ਖਣੇਯੇਵ ਠਾਨੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕਪਟਿਭਾਨੇਨ **ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਿ। ਚਿਤ੍ਤਂ ਪਰਿਤੋਸੇਤਿਯੇਵ** ਅਜ੍ਝਾਸਯਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਤੋ। **ਸੋਤਬ੍ਬਞ੍ਚਸ੍ਸ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ** ਅਟ੍ਠਕ੍ਖਣਵਜ੍ਜਿਤੇਨ ਨਵਮੇਨ ਖਣੇਨ ਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ। ''ਯਂ ਨੋ ਸਤ੍ਥਾ ਭਾਸਤਿ, ਤਂ ਨੋ ਸੋਸ੍ਸਾਮਾ''ਤਿ ਆਦਰਗਾਰਵਜਾਤਾ **ਮਹਨ੍ਤੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹੇਨ ਸੋਤਬ੍ਬਂ ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ।** ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਿਤਬ੍ਬਂ **ਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ। ਸੁਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾ** ਪਸਾਦਾਭਿਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਗਤੁਪਕ੍ਕਿਲੇਸਤਾਯ **ਕਲ੍ਲਚਿਤ੍ਤਾ ਮੁਦੁਚਿਤ੍ਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ। ਪਸਨ੍ਨਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਪਸਨ੍ਨੇਹਿ ਕਾਤਬ੍ਬਸਕ੍ਕਾਰਂ, ਧਮ੍ਮਾਮਿਸਪੂਜਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਤਤ੍ਥ ਆਮਿਸਪੂਜਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਪਣੀਤਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਧਮ੍ਮਪੂਜਾ ਪਨ **"ਤਥਤ੍ਤਾਯਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਤਥਾਭਾਵਾਯਾ**ਤਿ ਯਥਤ੍ਤਾਯ ਯਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥਾਯ ਧਮ੍ਮੋ ਦੇਸਿਤੋ, ਤਥਾਭਾਵਾਯ, ਤੇਨਾਹ **"ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿਪੂਰਣਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਾ ਚ ਧਮ੍ਮਾਨੁਧਮ੍ਮਪਟਿਪਤ੍ਤਿ ਯਾਯ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਯਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਾ, ਪਟਿਪਜ੍ਜਨ੍ਤਾਨਞ੍ਚ ਸਤਿ ਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਙ੍ਗਸਮਵਾਯੇ ਏਕਂਸਿਕਾ ਤਸ੍ਸਾ ਪਾਰਿਪੂਰੀਤਿ ਤਂ ਅਨੁਪੁਬ੍ਬਿਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਕੇਚਿ ਸਰਣੇਸੂ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਪਨੋਕਾਸੇ ਠਤ੍ਵਾਤਿ ''ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਚ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਸੀਹਨਾਦਕਿਚ੍ਚਪਾਰਿਪੂਰਿਦੀਪਨੇ ਪਾਲ਼ਿਪਦੇਸੇ ਠਤ੍ਵਾ। **ਸਮੋਧਾਨੇਤਬ੍ਬਾ**ਤਿ ਸਙ੍ਕਲਿਤਬ੍ਬਾ। **ਏਕੋ ਸੀਹਨਾਦੋ** ਅਸਾਧਾਰਣੋ ਅਞ੍ਞੇਹਿ ਅਪ੍ਪਟਿਵਤ੍ਤਿਯੋ ਸੇਟ੍ਠਨਾਦੋ ਅਭੀਤਨਾਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਏਸ ਨਯੋ ਸੇਸੇਸੁਪਿ। **ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਯਾਵ ''ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਯਾ ਮਯ੍ਹਂ ਸਦਿਸੋ ਨਤ੍ਥੀ''ਤਿ ਏਤੇਸਂ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ ਸੀਹਨਾਦਾਨਂ, ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਏਕੇਕਸ੍ਸਾ"**ਤਿ। **"ਪਰਿਸਾਸੁ ਚ ਨਦਤੀ"**ਤਿ **ਆਦਯੋ ਪਰਿਵਾਰਾ** ''ਏਕਚ੍ਚਂ ਤਪਸ੍ਸਿਂ ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ਪਰਿਸਾਯਂ ਨਦਤਿ ਵਿਸਾਰਦੋ ਨਦਤਿ ਯਾਵ ''ਪਟਿਪਨ੍ਨਾ ਆਰਾਧੇਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਅਤ੍ਥਯੋਜਨਾਯ ਸਮ੍ਭਵਤੋ । ਤਥਾ ਸੇਸੇਸੁਪਿ ਨਵਸੁ।

"ਏਵ"ਨ੍ਤਿਆਦਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਤੇਸਂ ਸਙ੍ਕਲੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਤੇ ਦਸਾ**ਤਿ ਤੇ ''ਪਰਿਸਾਸੁ ਚ ਨਦਤੀ''ਤਿ ਆਦਯੋ ਸੀਹਨਾਦਾ। **ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਪੁਰਿਮਾਨਂ ਦਸਨ੍ਨਂ। **ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਕਂ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਯੋਜਿਯਮਾਨਾ **ਸਤਂ** ਸੀਹਨਾਦਾ। **ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਦਸਾ**ਤਿ ਤਥਾ ਅਯੋਜਿਯਮਾਨਾ ਪੁਰਿਮਾ ਚ ਦਸਾਤਿ ਏਵਂ **ਦਸਾਧਿਕਂ ਸੀਹਨਾਦਸਤਂ ਹੋਤਿ। ਏਵਂ ਵਾਦੀਨਂ ਵਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਵਂ ਪਵਤ੍ਤਵਾਦਾਨਂ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨਂ ਵਾਦਂ। **ਪਟਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਥਾਭਾਵਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। ਯਂ ਭਗਵਾ **ਉਦੁਮ੍ਬਰਿਕਸੁਤ੍ਤੇ** ''ਇਧ ਨਿਗ੍ਰੋਧ ਤਪਸ੍ਸੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੩) ਉਪਕ੍ਕਿਲੇਸਵਿਭਾਗਂ, ਪਾਰਿਸੁਦ੍ਧਿਵਿਭਾਗਞ੍ਚ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਸਪਰਿਸਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਰੋਧਸ੍ਸ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਸ੍ਸ ਪੁਰਤੋ ਸੀਹਨਾਦਂ ਨਦਿ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਸਤਿ ਨਦਿਤਪੁਬ੍ਬਂ ਸੀਹਨਾਦਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

ਤਿਤ੍ਥਿਯਪਰਿਵਾਸਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੪. ਇਦਨ੍ਤਿ ''ਰਾਜਗਹੇ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਮਂ...ਪੇ॰... ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛੀ''ਤਿ ਇਦਂ ਵਚਨਂ। ਕਾਮਂ ਯਦਾ ਨਿਗ੍ਰੋਧੋ ਪਞ੍ਹਂ ਪੁਚ੍ਛਿ, ਭਗਵਾ ਚਸ੍ਸ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਨ ਤਦਾ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਤਿ, ਰਾਜਗਹਸਮੀਪੇ ਪਨ ਵਿਹਰਤੀਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **"ਰਾਜਗਹੇ ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਪਬ੍ਬਤੇ ਵਿਹਰਨ੍ਤਂ ਮਾ"**ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਗਿਜ੍ਝਕੂਟੇ ਵਿਹਰਣਞ੍ਚਸ੍ਸ ਤਦਾ ਅਵਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਯਂ ਤਂ ਭਗਵਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਯੋਗੇ**ਤਿ ਨਯੇ, ਦੁਕ੍ਖਨਿਸ੍ਸਰਣੂਪਾਯੇਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੦੫. ਯਂ ਪਰਿਵਾਸਂ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤੋ ਪਰਿਵਸਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਸਾਮਣੇਰਭੂਮਿਯਂ ਠਿਤੇਨ ਪਰਿਵਸਿਤਬ੍ਬਂ, ਨ ਗਿਹਿਭੂਤੇਨ, ਤਸ੍ਮਾ **ਅਪਰਿਵਸਿਤ੍ਵਾਯੇਵ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ ਲਭਤਿ। ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਂ, ਆਕਙ੍ਖਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ

ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾ-ਗ੍ਗਹਣੰ ਵਚਨਸਿਲਿਟ੍ਠਤਾਵਸੇਨੇਵ ‘‘ਦਿਰਤ੍ਤੁਤਿਰਤ੍ਤੰ ਸਹਸੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ (ਪਾਚਿ॰ ੫੦) ਏਤ੍ਥ ਦਿਰਤ੍ਤਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਯ। **ਗਾਮਪ੍ਪਵੇਸਨਾਦੀਨੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਵੇਸਿਯਾਵਿਧਵਾਥੁਲ੍ਲਕੁਮਾਰਿਪਣ੍ਡਕਭਿਕ੍ਖੁਨਿਗੋਚਰਤਾ, ਸਬ੍ਰਹ੍ਮਚਾਰੀਨੰ ਉਚ੍ਚਾਵਚੇਸੁ ਕਿਂਕਰਣੀਯੇਸੁ ਦਕ੍ਖਾਨਲਸਾਦਿਤਾ, ਉਦ੍ਦੇਸਪਰਿਪੁਚ੍ਛਾਦੀਸੁ ਤਿਬ੍ਬਛਨ੍ਦਤਾ, ਯਸ੍ਸ ਤਿਤ੍ਥਾਯਤਨਤੋ ਇਧਾਗਤੋ, ਤਸ੍ਸ ਅਵਣ੍ਣੇ, ਰਤਨਤ੍ਤਯਸ੍ਸ ਚ ਵਣ੍ਣੇ ਅਨਤ੍ਤਮਨਤਾ, ਤਦੁਭਯੰ ਯਥਾਕ੍ਕਮੰ ਵਣ੍ਣੇ ਚ ਅਵਣ੍ਣੇ ਚ ਅਤ੍ਤਮਨਤਾਤਿ ਇਮੇਸੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ, ਤੇਨਾਹ **‘‘ਅਟ੍ਠ ਵਤ੍ਤਾਨਿ ਪੂਰੇਨ੍ਤੇਨਾ’’**ਤਿ। **ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਜ੍ਝਾਸਯਸ੍ਸ ਵੀਮਂਸਨਵਸੇਨ ਸੁਵਣ੍ਣੰ ਵਿਯ ਘਂਸਿਤ੍ਵਾ ਕੋਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ।

ਗਣਮਜ੍ਝੇ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾਤਿ ਉਪਸਮ੍ਪਦਾਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਗਣਪ੍ਪਹੋਨਕਾਨੰ ਭਿਕ੍ਖੂਨੰ ਮਜ੍ਝੇ ਸਙ੍ਘਤ੍ਥੇਰੋ ਵਿਯ ਤਸ੍ਸ ਅਨੁਗ੍ਗਹਤ੍ਥੰ ਨਿਸੀਦਿਤ੍ਵਾ। **ਵੂਪਕਟ੍ਠੋ**ਤਿ ਵਿਵਿਤ੍ਤੋ। ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਸੀਲਵਿਸੋਧਨੇ ਅਪ੍ਪਮਾਦੋ ਅਵੁਤ੍ਤਸਿਦ੍ਧੋਤਿ ਆਹ **‘‘ਕਮ੍ਮਟ੍ਠਾਨੇ ਸਤਿਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ’’**ਤਿ। **ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਪਤਿ ਪੇਸਿਤਚਿਤ੍ਤੋ ਤਂਨਿਨ੍ਨੋ ਤਪ੍ਪੋਣੋ ਤਪ੍ਪਬ੍ਭਾਰੋ। ਜਾਤਿਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਪਿ ਆਚਾਰਸਮ੍ਪਨ੍ਨਾ ਏਵ ਅਰਹਤ੍ਤਾਧਿਗਮਾਯ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜਾਪੇਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ ਤੇਪਿ ਤੇਹਿ ਏਕਸਙ੍ਗਹੇ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਆਹ **‘‘ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾਤਿ ਆਚਾਰਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ’’**ਤਿ, ਤੇਨਾਹ **‘‘ਸਮ੍ਮਦੇਵਾਤਿ ਹੇਤੁਨਾਵ ਕਾਰਣੇਨੇਵਾ’’**ਤਿ। ‘‘ਓਤਿਣ੍ਣੋਮ੍ਹਿ ਜਾਤਿਯਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਨਯੇਨ ਹਿ ਸਂਵੇਗਪੁਬ੍ਬਿਕੰ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠੰ ਪਬ੍ਬਜ੍ਜੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਇਧ ‘‘ਸਮ੍ਮਦੇਵਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਹੇਤੁਨਾ**ਤਿ ਞਾਯੇਨ। **ਪਾਪੁਣਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਤ੍ਵਾ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ। **ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਾ ਸੀਲਸਮਾਧਿਪਞ੍ਞਾ ਨਿਪ੍ਫਾਦੇਤ੍ਵਾ, ਪਰਿਪੂਰੇਤ੍ਵਾ ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਤੁਨ੍ਤਿ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਪਰਿਯੋਸਾਪੇਤੁੰ। ‘‘ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਪਰਿਯੋਸਾਨੰ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਸੀ’’ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਏਵ ਹਿ ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਦੇਸਨਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪਿਤਾ। ਤੰ ਪਨ ਨਿਗਮੇਨ੍ਤੋ **‘‘ਅਞ੍ਞਤਰੋ ਖੋ ਪਨਾ...ਪੇ॰... ਅਹੋਸੀ’’**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ਧਮ੍ਮਸਙ੍ਗਾਹਕੇਹਿ। ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤੰ, ਤੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਮਹਾਸੀਹਨਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੯. ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੦੬. **ਸਾਵਤ੍ਥਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਮੀਪਤ੍ਥੇ ਭੁਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਸਾਵਤ੍ਥਿਂ ਉਪਨਿਸ੍ਸਾਯਾ**”ਤਿ। **ਜੇਤਸ੍ਸ ਕੁਮਾਰਸ੍ਸ** ਵ**ਨੇ**ਤਿ ਜੇਤੇਨ ਨਾਮ ਰਾਜਕੁਮਾਰੇਨ ਰੋਪਿਤੇ ਉਪਵਨੇ। ਨਿਵਾਸਫਾਸੁਤਾਦਿਨਾ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਆਰਮਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਆਰਾਮੋ,** ਵਿਹਾਰੋ। ਫੋਟੋ ਪਾਦੇਸੁ ਜਾਤੋਤਿ **ਪੋਟ੍ਠਪਾਦੋ।** ਵਤ੍ਥਚ੍ਛਾਯਾਛਾਦਨਪਬ੍ਬਜੂਪਗਤਤ੍ਤਾ **ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ। ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਮਹਾਸਾਲੋ**ਤਿ ਮਹਾਵਿਭਵਤਾਯ ਮਹਾਸਾਰਤਾਪਤ੍ਤੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ। **ਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਨਿਦ੍ਦੇਸੋ, ਤਂ ਤਂ ਸਮਯਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਵਦਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਕਾਰਤੋ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਤ੍ਤਨਾ ਉਗ੍ਗਹਿਤਨਿਯਾਮੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਸਮਯਂ ਵਦਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। “**ਪਭੁਤਯੋ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਤੋਦੇਯਜਜਾਣੁਸੋਣੀਸੋਣਦਣ੍ਡਾਦਿਕੇ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ, **ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਯੋ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਛਨ੍ਨਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾਦਿਕੇ। ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੋ, ਆਰਾਮੋ। ਤਥਾ ਏਕਾ ਸਾਲਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਏਕਸਾਲਕੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਤਿਨ੍ਦੁਕਾਚੀਰੇ ਏਕਸਾਲਕੇ।**

ਅਨੇਕਾਕਾਰਾਨਵਸੇਸਞੇਯ੍ਯਜਤ੍ਥਵਿਭਾਵਨਤੋ, ਅਪਰਾਪਰੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਚ ਭਗਵਤੋ ਞਾਣਂ ਤਤ੍ਥ ਪਤ੍ਥਟਂ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਤਞ੍ਞਾਣਂ ਪਤ੍ਥਰਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ, ਯਤੋ ਤਸ੍ਸ ਞਾਣਜਾਲਤਾ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਾਨਂ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਤਾ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਾਯੇਵ। ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਸਤ੍ਤਪਰਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥਂ ਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰੇ ਕਤੇ ਪਠਮਂ ਨੇਸਂ ਵੇਨੇਯ੍ਯਜਭਾਵੇਨੇਵ ਉਪਟ੍ਠਾਨਂ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਸਰਣਗਮਨਾਦਿਵਸੇਨ ਕਿਚ੍ਚਨਿਪ੍ਫਤ੍ਤਿ ਵੀਮਂਸੀਯਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਿਂ ਨੁ ਖੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਉਪਪਰਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**”ਤਿ । **ਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ। **ਨਿਰੋਧਾ ਵੁਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਤਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਸਞ੍ਞੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ। **ਸਬ੍ਬਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਞਾਣੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ਨਿਰੋਧਂ, ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਬਜਾਕਰਿਂਸੁ, ਬਜਾਕਰਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਚ, ਤਥਾ ਬਜਾਕਰਣਵਸੇਨ ਸਂਸਨ੍ਦਿਤ੍ਵਾ। **ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤੋ**ਤਿ ਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਨੋ ਪੁਤ੍ਤੋ। “**ਯੁਗਨ੍ਧਰਪਬ੍ਬਤਂ ਪਰਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਪਰਿਕਪ੍ਪਵਚਨਂ ‘‘ਤਾਦਿਸਂ ਅਤ੍ਥਿ ਚੇ, ਤਂ ਵਿਯਾ’’ਤਿ। **ਮੇਘਵਣ੍ਣ**ਨ੍ਤਿ ਰਤ੍ਤਮੇਘਵਣ੍ਣਂ, ਸਞ੍ਝਾਪ੍ਪਭਾਨੁਰਞ੍ਜਿਤਮੇਘਸਙ੍ਕਾਸਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਚ੍ਚਗ੍ਘ**ਨ੍ਤਿ ਅਭਿਨਵਂ ਆਦਿਤੋ ਤਥਾਲਦ੍ਧਵੋਹਾਰੇਨ , ਅਨਞ੍ਞਪਰਿਭੋਗਤਾਯ , ਤਥਾ ਵਾ ਸਤ੍ਥੁ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨੇਨ ਸੋ ਪਤ੍ਤੋ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ “**ਪਚ੍ਚਗ੍ਘਂ**” ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਸਿਲਾਦਿਵੁਤ੍ਤਰਤਨਲਕ੍ਖਣੂਪਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸੋ ਪਤ੍ਤੋ “**ਪਚ੍ਚਗ੍ਘ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ।

੪੦੭. **ਅਤ੍ਤਨੋ ਰੁਚਿਵਸੇਨ** ਸਦ੍ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਿਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਨ ਪਰੇਨ ਉਸ੍ਸਾਹਿਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਅਤਿਪ੍ਪਗਭਾਵਮੇਵ ਦਿਸ੍ਵਾ**”ਤਿ ਇਦਂ ਭੂਤਕਥਨਂ ਨ ਤਾਵ ਭਿਕ੍ਖਾਚਾਰਵੇਲਾ ਸਮ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਭਗਵਾ ਹਿ ਤਦਾ ਕਾਲਸ੍ਸੇਵ ਵਿਹਾਰਤੋ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ‘‘ਵਾਸਨਾਭਾਗਿਯਾਯ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾਯ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਂ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਿਸ੍ਸਾਮੀ’’ਤਿ। **ਯਨ੍ਨੂਨਾਹ**ਨ੍ਤਿ ਅਞ੍ਞਤ੍ਥ ਸਂਸਯਪਰਿਦੀਪਨੋ, ਇਧ ਪਨ ਸਂਸਯਪਰਿਦੀਪਨੋ ਵਿਯ। ਕਸ੍ਮਾਤਿ ਆਹ “**ਬੁਦ੍ਧਾਨ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਸਂਸਯੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥਿ** ਬੋਧਿਮੂਲੇ ਏਵ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤਤ੍ਤਾ। **ਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕਪੁਬ੍ਬਭਾਗੋ**ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਰਿਵਿਤਕ੍ਕੋ ਏਵ। **ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲਬ੍ਭਤੀ**ਤਿ ‘‘ਕਰਿਸ੍ਸਾਮ, ਨ ਕਰਿਸ੍ਸਾਮਾ’’ਤਿਆਦਿਕੋ ਏਸ ਚਿਤ੍ਤਚਾਰੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਲਬ੍ਭਤਿ ਸਮ੍ਭਵਤਿ ਵਿਚਾਰਣਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ, ਨ ਪਨ ਸਂਸਯਵਸੇਨ। **ਤੇਨਾਹਾ**ਤਿ ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਮ੍ਪਿ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤੇਨੇਵਾਹ ਭਗਵਾ “**ਯਨ੍ਨੂਨਾਹ**”ਨ੍ਤਿ। ਪਰਿਕਪ੍ਪਨੇ ਵਾਯਂ ਨਿਪਾਤੋ। ‘‘ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯ’’ਨ੍ਤਿ ਕਿਰਿਯਾਪਦੇਨ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੋ ਏਵ ਹਿ ਅਤ੍ਥੋ ‘‘ਯਨ੍ਨੂਨਾ’’ਤਿ ਨਿਪਾਤਪਦੇਨ ਜੋਤੀਯਤਿ। ਅਹਂ ਯਨ੍ਨੂਨ ਉਪਸਙ੍ਕਮੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਯਦਿ ਪਨਾ**ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਤੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਯਦਿ ਪਨਾਹਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ**”ਤਿ।

੪੦੮. ਯਥਾ ਉਨ੍ਨਤਪ੍ਪਾਯੋ ਸਦ੍ਦੋ ਉਨ੍ਨਾਦੋ, ਏਵਂ ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨ ਉਪਰੂਪਰਿ ਪਵਤ੍ਤੋਪਿ ਉਨ੍ਨਾਦੋਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਏਕਜ੍ਝਂ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਾਲ਼ਿਯਂ** ‘‘ਉਨ੍ਨਾਦਿਨਿਯਾ’’ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਵਿਭਾਗੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ‘‘ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾਯਾ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਤਮਤ੍ਥਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ “**ਉਚ੍ਚਂ ਨਦਮਾਨਾਯਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪਰਿਸਾਯ। **ਉਦ੍ਧਂਗਮਨਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਉਨ੍ਨਤਬਹੁਲਤਾਯ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਉਗ੍ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨ। **ਦਿਸਾਸੁ ਪਤ੍ਥਟਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਵਿਪੁਲਭਾਵੇਨ ਭੂਤਪਰਮ੍ਪਰਾਯ ਸਬ੍ਬਦਿਸਾਸੁ ਪਤ੍ਥਰਣਵਸੇਨ। ਇਦਾਨਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਰਿਸਾਯ

ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਤਾਯ ਕਾਰਣੰ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਤੇਸਵ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। **ਕਾਮਸ੍ਸਾਦੋ** ਨਾਮ ਕਾਮਗੁਣਸ੍ਸਾਦੋ। ਕਾਮਭਵਾਦਿਗਤੋ ਅਸ੍ਸਾਦੋ **ਭਵਸ੍ਸਾਦੋ।**

੪੦੯. ਸਣ੍ਠਪੇਸੀਤਿ ਸੰਯਮਨਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਠਪੇਸਿ, ਸਣ੍ਠਪਨਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਤਿਰਚ੍ਛਾਨਕਥਾਯ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਮਿੰ ਅਗਾਰਵਸ੍ਸ ਜਹਾਪਨਵਸੇਨ ਆਚਾਰਸ੍ਸ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨੰ, ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਦੋਸਸ੍ਸ ਨਿਗ੍ਗਹਨਞ੍ਚ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਸੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਅਪ੍ਪਸਦ੍ਦ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਸ੍ਸਦ੍ਦੰ, ਉਚ੍ਚਾਸਦ੍ਦਮਹਾਸਦ੍ਦਾਭਾਵਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਨਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨ ਅਗਾਰਵੰ ਕਰੋਨ੍ਤਿ।

੪੧੦. ਨੋ ਆਗਤੇ ਆਨਨ੍ਦੋਤਿ ਭਗਵਤਿ ਆਗਤੇ ਨੋ ਅਮ੍ਹਾਕੰ ਆਨਨ੍ਦੋ ਪੀਤਿ **ਹੋਤਿ। ਪਿਯਸਮੁਦਾਚਾਰਾ**ਤਿ ਪਿਯਾਲਾਪਾ। ''ਪਚ੍ਚੁਗ੍ਗਮਨੰ ਅਕਾਸੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਨ ਕੇਵਲਮਯਮੇਵ, ਅਥ ਖੋ ਅਞ੍ਞੇਪਿ ਪਬ੍ਬਜਿਤਾ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਭਗਵਤੋ ਅਪਚਿਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ''ਭਗਵਨ੍ਤਞ੍ਹੀ''ਤਿਆਦਿੰ ਵਤ੍ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **"ਉਚ੍ਚਾਕੁਲੀਨਤਾਯਾ"**ਤਿ, ਤੇਨ ਸਾਸਨੇ ਅਪ੍ਪਸਨ੍ਨਾਪਿ ਕੁਲਗਾਰਵੇਨ ਭਗਵਤਿ ਅਪਚਿਤਿੰ ਕਰੋਨ੍ਤੇ ਵਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਅਨ੍ਤਰੇ ਕਾ ਨਾਮ ਕਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿੰ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਪਰਿਚ੍ਛੇਦਬ੍ਭਨ੍ਤਰੇ ਕਥਾ ਕਾ ਨਾਮ। **ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ** ਆਰਦ੍ਧਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਅਪਰਿਯੋਸਿਤਾ। ''ਕਾ ਕਥਾ ਵਿਪ੍ਪਕਤਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਤਤੋ ਤਸ੍ਸਾ ਪਰਿਯੋਸਾਪਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ ਨਾਮ। ''ਕਾ ਕਥਾ''ਤਿ ਚ ਅਵਿਸੇਸਚੋਦਨਾਤਿ ਯਸ੍ਸਾ ਤਸ੍ਸਾ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸਾਪਿ ਕਥਾਯ ਪਰਿਯੋਸਾਪਨੰ ਪਟਿਞ੍ਞਾਤਞ੍ਚ ਹੋਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਪਰੇਸੰ ਅਸਬ੍ਬਞ੍ਞੂਨੰ ਅਵਿਸਯਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਪਰਿਯਨ੍ਤੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਦੇਮੀਤਿ ਸਬ੍ਬਞ੍ਞੁਪਵਾਰਣੰ ਪਵਾਰੇਸੀ"**ਤਿ।

ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੧. ਸੁਕਾਰਣਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰੰ ਅਤ੍ਥਾਵਹੰ ਹਿਤਾਵਹੰ ਕਾਰਣੰ। ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥੇਸੁ ਨਾਨਾਲਦ੍ਧੀਸੁ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾਤਿ ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਕਾ, ਤੇ ਏਵ **ਨਾਨਾਤਿਤ੍ਥਿਯਾ** ਕ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਯ-ਕਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ। ਕੁਤੂਹਲਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਕੋਤੂਹਲਾ, ਸਾ ਏਵ ਸਾਲਾਤਿ **ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾ**, ਤੇਨਾਹ **"ਕੋਤੂਹਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਤੋ"**ਤਿ। **ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸੀਸੇਨਾਯੰ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਞ੍ਞਾਸਹਗਤਾ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਤ੍ਥ ਪਨ ਚਿਤ੍ਤੰ ਪਧਾਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਚਿਤ੍ਤਨਿਰੋਧੇ"**ਤਿ। ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਪਨ ਤੇਹਿ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਅਵਿਸਯਤ੍ਤਾ ਚ **"ਖਣਿਕਨਿਰੋਧੇ"**ਤਿ ਆਹ। ਕਾਮੰ ਸੋਪਿ ਤੇਸੰ ਅਵਿਸਯੋਵ, ਅਤ੍ਤਤੋ ਪਨ ਨਿਰੋਧਕਥਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਾ ਤਤ੍ਥੇਵ ਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਕਿਤ੍ਤਿਘੋਸੋ**ਤਿ ''ਅਹੋ ਬੁਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੋ ਭਵਨ੍ਤਰਪਟਿਚ੍ਛਨ੍ਨੰ ਕਾਰਣੰ ਏਵੰ ਹਤ੍ਥਾਮਲਕੰ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਸਾਵਕੇ ਚ ਏਦਿਸੇ ਸੰਵਰਸਮਾਦਾਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਤੀ''ਤਿ ਥੁਤਿਘੋਸੋ ਯਾਵ ਭਵਗ੍ਗਾ ਪਤ੍ਥਰਤਿ। **ਪਟਿਭਾਗਕਿਰਿਯ**ਨ੍ਤਿ ਪਲਾਸਵਸੇਨ ਪਟਿਭਾਗਭੂਤੰ ਪਯੋਗੰ ਕਰੋਨ੍ਤੋ। **ਭਵਨ੍ਤਰਸਮਯ**ਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਰ ਤਤ੍ਰ ਵੁਟ੍ਠਨਸਮਯੰ ਅਭੂਤਪਰਿਕਪ੍ਪਿਤੰ ਕਿਞ੍ਚਿ ਉਪ੍ਪਾਦਿਯੰ ਵਤ੍ਥੁੰ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਮਯੰ ਕਤ੍ਵਾ। **ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪਦ**ਨ੍ਤਿ ''ਏਲਮੂਗੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬੰ , ਏਤ੍ਤਕੰ, ਵੇਲੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਠਾਨੇ ਨਿਸੀਦਿਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮਾਦਿਕੰ ਕਿਞ੍ਚਿਦੇਵ ਕਾਰਣੰ ਸਿਕ੍ਖਾਕੋਟ੍ਠਾਸੰ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਿ। ਨਿਰੋਧਕਥ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਕਥੰ।

ਤੇਸੂਤਿ ਕੋਤੂਹਲਸਾਲਾਯੰ ਸਨ੍ਨਿਪਤਿਤੇਸੁ ਤਿਤ੍ਥਿਯਸਮਣਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ। **ਏਕਚ੍ਚੇ**ਤਿ ਏਕੇ। **ਪੁਰਿਮੋ**ਤਿ ''ਅਹੇਤੂ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ''ਤਿ ਏਵੰਵਾਦੀ। ਯ੍ਵਾਯੰ ਇਧ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਮਾਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਅਸਞ੍ਞਭਾਵਾਵਹੰ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ। **ਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੇ। **ਹੇਤੁੰ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਹੇਤੁਨਾ ਅਸਞ੍ਞਭਵੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਰੋਧੋ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ, ਯੇਨ ਚ ਤਤੋ ਚੁਤਸ੍ਸ ਇਧ ਪਞ੍ਚਵੋਕਾਰਭਵੇ ਤਸ੍ਸਾ ਉਪ੍ਪਾਦੋ, ਤੰ ਅਵਿਸਯਤਾਯ ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋ।

ਨਨ੍ਤਿ ਪਠਮਵਾਦਿੰ। **ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਨ ਖੋ ਨਾਮੇਤੰ ਭੋ ਏਵੰ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਏਵੰ ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ। **ਅਸਞ੍ਞਿਕਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਮੁਞ੍ਛਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਰਿਯਮਯਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਵਿਗਤਸਞ੍ਞਿਭਾਵੰ। ਵਕ੍ਖਤਿ ਹਿ ''ਵਿਸਞ੍ਞੀ ਹੁਤ੍ਵਾ''ਤਿ। ਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਕਿਲੇਸਾਨੰ ਸਨ੍ਤਾਪਨੇਨ **ਅਤ੍ਤਨ੍ਤਪੋ। ਘੋਰਤਪੋ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਕਰਤਾਯ ਭੀਮਤਪੋ। **ਪਰਿਮਾਰਿਤਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ**ਤਿ ਨਿਬ੍ਬਿਸੇਵਨਭਾਵਾਪਾਦਨੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਮਿਲਾਪਿਤਚਕ੍ਖਾਦਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ। **ਭਗ੍ਗੋ**ਤਿ ਭਞ੍ਜਿਤਕੁਸਲਜ੍ਝਾਸਯੋ। **ਏਵਮਾਹਾ**ਤਿ ''ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਾ ਹਿ

ਭੋ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਾ’’ਤਿਆਦਿਆਕਾਰੇਨ ਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧਮਾਹ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਇਤੋ ਪਰੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਯਥਾਰਹਂ ਯੋਜਨਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ।

ਆਥਬ੍ਬਣਪਯੋਗਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦਵਿਹਿਤਂ ਆਥਬ੍ਬਣਿਕਾਨਂ ਵਿਸਵ੍ਵਿਭਾਵਾਪਾਦਨਪਯੋਗਂ। **ਆਥਬ੍ਬਣਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਵੇਦੇ ਆਗਤਅਗ੍ਗਿਜੁਹਨਪੁਬ੍ਬਕਂ ਮਨ੍ਤਜਪ੍ਪਨਂ ਪਯੋਜੇਤ੍ਵਾ ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਦਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਸਵ੍ਵਾਨਿਰੋਧਮਾਹ। **ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਸ ਸੀਸਚ੍ਛਿਨ੍ਨਤਾਦਿ ਦਸ੍ਸਿਤਂ, ਤਸ੍ਸ।

ਯਕ੍ਖਦਾਸੀਨਨ੍ਤਿ ਦੇਵਦਾਸੀਨਂ, ਯਾ ‘‘ਦੇਵਤਾਭਤਿਯੋਤਿਪਿ’’ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ। **ਮਦਨਿਦ੍ਦੂ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਰਾਮਦਨਿਮਿਤ੍ਤਕਂ ਸੁਪਨਂ **ਦੇਵਤੂਪਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਨਚ੍ਚਨਗਾਯਨਾਦਿਨਾ ਦੇਵਤਾਨਂ ਪੂਜਂ। **ਸੁਰਾਪਾਤਿ**ਨ੍ਤਿ ਪਾਤਿਪੁਣ੍ਣਂ ਸੁਰਂ। **ਦਿਵਾ**ਤਿ ਅਤਿਦਿਵਾ ਉਸ੍ਸੂਰੇ।

ਏਲਮੂਗਕਥਾ ਵਿਯਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨੀਨਂ ਕਥਾ ਅਨ੍ਧਬਾਲਕਥਾਸਦਿਸੀ। **ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਰੋਧੇ**ਤਿ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਵਿਧੁਰੇ ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਨਿਰੋਧੇ **ਏਤੇ ਪਵ੍ਵਪੇਨ੍ਤਿ।** ਨ ਚ ਅਵ੍ਵਮਵ੍ਵਵਿਰੁਦ੍ਧਨਾਨਾਸਭਾਵੇਨ ਤੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ, ਅਥ ਖੋ ਏਕਸਭਾਵੇਨ, ਤੇਨਾਹ “**ਇਮਿਨਾ ਚਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਅਵ੍ਵੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਇਮੇਹਿ ਵੁਤ੍ਤਾਕਾਰਤੋ ਅਵ੍ਵਾਕਾਰੇਨੇਵ **ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। “ਅਯਂ ਨਿਰੋਧੋ, ਅਯਂ ਨਿਰੋਧੋ**”ਤਿ ਆਮੇਡਿਤਵਚਨਂ ਸਤ੍ਥਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਅਨੇਕਾਕਾਰਵੋਕਾਰਂ ਨਿਰੋਧਂ ਵਿਭਾਵੇਸ੍ਸਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਕਤਂ **ਅਹੋ ਨੂਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਅਹੋ**ਤਿ ਅਚ੍ਛਰਿਯੇ, **ਨੂਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣੇ ਨਿਪਾਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਅਹੋ ਨੂਨ ਭਗਵਾ ਅਨਵ੍ਵਸਾਧਾਰਣਦੇਸਨਤ੍ਤਾ ਨਿਰੋਧਮ੍ਪਿ ਅਹੋ ਅਚ੍ਛਰਿਯਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥੇਯ੍ਯ ਮਵ੍ਵੇਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। “**ਅਹੋ ਨੂਨ ਸੁਗਤੋ**”ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਅਚ੍ਛਰਿਯਵਿਭਾਵਨਤੋ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ ਵਚਨਂ, ਅਚ੍ਛਰਿਯਤ੍ਥੋਪਿ ਚੇਤ੍ਥ **ਅਹੋ**-ਸਦ੍ਦੋ। ਸੋ ਯਸ੍ਮਾ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਮੁਖੇਨੇਵ ਤੇਨ ਗਹਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਅਹੋ ਨੂਨਾਤਿ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੇ**”ਤਿ। ਕਾਲਪੁਗ੍ਗਲਾਦਿਵਿਭਾਗੇਨ ਬਹੁਭੇਦਤ੍ਤਾ **ਇਮੇਸਂ ਨਿਰੋਧਧਮ੍ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਬਹੁਵਚਨਂ, ਕੁਸਲ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇਨ ਸਾਮਿਵਚਨਂ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਚਿਣ੍ਣਵਸਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਵਸੀਭਾਵਸ੍ਸ ਚਿਣ੍ਣਤ੍ਤਾ। **ਸਭਾਵਂ ਜਾਨਾਤੀ**ਤਿ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਭਾਵਂ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਾਤਿ।

ਅਹੇਤੁਕਸਵ੍ਵੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੨. ਘਰਮਜ੍ਝੇਯੇਵ ਪਕ੍ਖਲਿਤਾਤਿ ਘਰਤੋ ਬਹਿ ਗਨ੍ਤੁਕਾਮਾ ਪੁਰਿਸਾ ਮਗ੍ਗਂ ਅਨੋਤਰਿਤ੍ਵਾ ਘਰਾਜਿਰੇਨ ਸਮਤਲੇ ਵਿਵਟਙ੍ਗਣੇ ਏਵ ਪਕ੍ਖਲਨਂ ਪਤ੍ਤਾ, ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਸਾਧਾਰਣੋ **ਹੇਤੁ,** ਸਾਧਾਰਣੋ **ਪਚ੍ਚਯੋ**ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਵਿਭਾਗੇਨ ਇਧ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ ਸਵ੍ਵਾਯ ਅਕਾਰਣਭਾਵਪਟਿਕ੍ਖੇਪਤ੍ਤਾ ਚੋਦਨਾਯਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਕਾਰਣਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮਾ**”ਨ੍ਤਿ।

ਪਾਲ਼ਿਯਂ ‘‘ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿਪਿ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਪੀ’’ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਤ੍ਥ ‘‘ਸਹੇਤੂ ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ ਸਵ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਪਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿਯੇਵ, ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ‘‘ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਵਚਨਂ, ਨ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਸਹੇਤੁਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਉਪ੍ਪਾਦੋ ਹਿ ਸਹੇਤੁਕੋ , ਨ ਨਿਰੋਧੋ। ਯਦਿ ਹਿ ਨਿਰੋਧੋਪਿ ਸਹੇਤੁਕੋ ਸਿਯਾ, ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾਪਿ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ ਅਙ੍ਕੁਰਾਦੀਨਂ ਵਿਯ, ਨ ਚ ਤਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੋ ਅਤ੍ਥਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਪਾਲ਼ਿਯਾ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਯਞ੍ਚ ਨਯੋ ਖਣਨਿਰੋਧਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਯੋ ਪਨ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋਵ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ, ਸੋ ‘‘ਸਹੇਤੁਕੋ’’ਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵਤੋ। ਤੇਨਾਹ ਭਗਵਾ ‘‘ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਵ੍ਵਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ’’ਤਿ। (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੧੨) ਤਤੋ ਏਵ ਚ ਇਧਾਪਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ‘‘ਸਵ੍ਵਾਯ ਸਹੇਤੁਕਂ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਂ ਦੀਪੇਤੁ’’ਨ੍ਤਿ।

ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਸਿਕ੍ਖਾ**ਤਿ ਕਰਣੇ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤਵਚਨਂ, ਏਕ-ਸਦ੍ਦੋ ਅਵ੍ਵਪਰਿਯਾਯੋ ‘‘ਇਤ੍ਥੇਕੇ ਅਭਿਵਦਨ੍ਤਿ ਸਤੋ ਵਾ ਪਨ ਸਤ੍ਤਸ੍ਸਾ’’ਤਿਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੮੫ ਆਦਯੋ; ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੧) ਵਿਯ, ਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯਾਵਾਚੀਤਿ ਆਹ “**ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਵ੍ਵਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**ਤਿ **ਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਕਚ੍ਚਾ ਸਵ੍ਵਾ ਜਾਯਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। ਸੇਸਪਦੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ।

੪੧੩. **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੰ ਉਪਰਿਦੇਸਨਾਯੰ। **ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਆਗਤਾ**ਤਿ ਸਭਾਵਤੋ ਉਪਕਾਰਤੋ ਚ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਤ੍ਤਾ ਸਙ੍ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **ਤਤਿਯਾ** ਅਧਿਪਞ੍ਞਾਸਿਕ੍ਖਾ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪਵਸੇਨ ਆਗਤਾ। ਤਥਾ ਹਿ ਵੁਤ੍ਤੰ ''ਯਾ ਚਾਵੁਸੋ ਵਿਸਾਖ ਸਮ੍ਮਾਦਿਟ੍ਠਿ, ਯੋ ਚ ਸਮ੍ਮਾਸਙ੍ਕਪ੍ਪੋ, ਇਮੇ ਧਮ੍ਮਾ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਸਙ੍ਗਹਿਤਾ''ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੪੬੨) ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਤਿਸ੍ਸੋਪਿ ਸਿਕ੍ਖਾ ਆਗਤਾ ਏਵ, ਤਥਾਪਿ ਅਧਿਚਿਤ੍ਤਸਿਕ੍ਖਾਯ ਏਵ ਅਭਿਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋ, ਇਤਰਾ ਤਸ੍ਸ ਸਮ੍ਭਾਰਭਾਵੇਨ ਆਨੀਤਾ।

ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋਤਿ ਪਞ੍ਚਕਾਮਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਆਰਬ੍ਭ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਰਾਗੋ। **ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋ**ਤਿ ਵਤ੍ਤਮਾਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਤਾਵਸੇਨ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਯੋ ਕੋਚਿ ਕਾਮਚਾਰੋ ਯਾ ਕਾਚਿ ਲੋਭੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿ। ਪੁਰਿਮੋ ਵਿਸਯਵਸੇਨ ਨਿਯਮਿਤਤ੍ਤਾ ਕਾਮਗੁਣਾਰਮ੍ਮਣੋਵ ਲੋਭੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਇਤਰੋ ਪਨ ਝਾਨਨਿਕਨ੍ਤਿਭਵਰਾਗਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸਬ੍ਬੋਪਿ ਲੋਭਚਾਰੋ ਕਾਮਨਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮੇਸੁ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਹਿ ਤੇਭੂਮਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਕਾਮਨੀਯਟ੍ਠੇਨ ਕਾਮਾਤਿ। ਉਭਯੇਸਮ੍ਪਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਤਿਨਾਮਤਾ ਸਹਚਰਣਞਾਯੇਨਾਤਿ ''ਕਾਮਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਦੁਦ੍ਧਾਰੰ ਕਤ੍ਵਾ ਤਦੁਭਯੰ ਨਿਦ੍ਦਿਟ੍ਠੰ।

"**ਤਤ੍ਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰਤੋ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਸ੍ਸ ਵਿਸੇਸਦਸ੍ਸਨੰ। ਕਾਮੰ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗੋਪਿ ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਏਵ ਮਗ੍ਗੇਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੀਯਤਿ, ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟਿਤੇਪਿ ਨ ਸਬ੍ਬੋ ਰਾਗੋ ਸਮੁਗ੍ਘਾਟੰ ਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗਗ੍ਗਹਣੇਨ ਨ ਇਤਰਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਸ੍ਸ ਰਾਗਸ੍ਸ ਗਹਣੰ ਹੋਤੀਤਿ ਉਭਯਸਾਧਾਰਣੇਨ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਉਭਯੰ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਗ੍ਗਹਣੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯੰ ਸਰੂਪਤੋ ਵਿਸੇਸਤੋ ਚ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਸਬ੍ਬਸਙ੍ਗਾਹਿਕਭਾਵਤੋ "**ਅਸਮੁਪ੍ਪਨ੍ਨਕਾਮਚਾਰੋ ਪਨ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਠਾਨੇ ਵਟ੍ਟਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ।

ਸਦਿਸਤ੍ਤਾਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਭਾਵੇਨ ਸਮਾਨਤ੍ਤਾ, ਏਤੇਨ ਪਾਲ਼ਿਯੰ ''ਪੁਰਿਮਾ''ਤਿ ਸਦਿਸਕਪ੍ਪਨਾਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਨਾਗਤਾ ਹਿ ਇਧ ''ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਵ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**"ਤਿ।

ਨੀਵਰਣਵਿਵੇਕਤੋ ਜਾਤਤ੍ਤਾ ਵਿਵੇਕਜੇਹਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਪੀਤਿਸੁਖੇਹਿ ਸਹ ਅਕ੍ਖਾਤਬ੍ਬਾ, ਤੰਕੋਟ੍ਠਾਸਿਕਾ ਵਾਤਿ **ਵਿਵੇਕਜੰ ਪੀਤਿਸੁਖਸਙ੍ਖਾਤਾ।** ਨਾਨਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਪਟਿਘਸਞ੍ਞਾਹਿ ਨਿਪੁਣਤਾਯ ਸੁਖੁਮਭੂਤਤਾਯ **ਸੁਖੁਮਸਞ੍ਞਾ ਭੂਤਾ** ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ, ਪਰਮਤ੍ਥਭਾਵੇਨ ਅਵਿਪਰੀਤਸਭਾਵਾ। ਝਾਨੰ ਤੰਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਾਵਨਾਸਿਦ੍ਧਾ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਤਾ ਨੀਵਰਣਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਵਸੇਨ ਵਿਞ੍ਞਾਯਤੀਤਿ ਆਹ "**ਕਾਮਚ੍ਛਨ੍ਦਾਦਿਓਲ਼ਾਰਿਕਙ੍ਗਪ੍ਪਹਾਨਵਸੇਨ ਸੁਖੁਮਾ**"ਤਿ। **ਭੂਤਤਾਯਾ**ਤਿ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਧਿਟ੍ਠਾਨਾਨਿ ਵਿਯ ਵੁਟ੍ਠਾਨੰ ਝਾਨੇ ਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਮ੍ਪਿ ਹੋਤਿ ਯਥਾ ਤੰ ਧਮ੍ਮਾਨੰ ਭਙ੍ਗਕ੍ਖਣੇ ਧਮ੍ਮੇਸੁ, ਨ ਆਵਜ੍ਜਨਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਨੀਤਿ "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਅਧਿਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਵੁਟ੍ਠਹਨ੍ਤੋ ਚ ਸਿਕ੍ਖਤੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨ ''ਆਵਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਨ੍ਤੋ''ਤਿ। **ਤ**ਨ੍ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੰ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ ਕਰਣਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਹੇਤੁਭੂਤੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਹੇਤੁਭਾਵੋ ਚੇਤ੍ਥ ਝਾਨਸ੍ਸ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਹਜਾਤਾਦਿਪਚ੍ਚਯਭਾਵੋ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਰੋਧਸ੍ਸ ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਤਾਵ, ਤਞ੍ਚ ਖੋ ਸੁਤ੍ਤਨ੍ਤਪਰਿਯਾਯੇਨ। ਤਥਾ ਚੇਵ ਸੰਵਣ੍ਣਿਤੰ ''ਤਥਾਰੂਪਾਯ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਿਨਾ ਅਭਾਵਤੋ''ਤਿ। **ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਯ੍ਵਾਯੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਤਪ੍ਪਟਿਪਕ੍ਖਸਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ''ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਸਿਕ੍ਖਾ ਏਕਾ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਏਤੇਨ ਨਯੇਨ। **ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਵਾਰੇਸੁ।

੪੧੪. ਯਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਵਸੇਨ ਤੰਤੰਸਞ੍ਞਾਨੰ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਅਙ੍ਗਵਸੇਨ ਸੋ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ "**ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਾ**"ਤਿਆਦਿ। "**ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨ**"ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਲਕ੍ਖਣਵਚਨੰ। ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਵਿਪਸ੍ਸਨਞ੍ਹਿ ਕਰੋਨ੍ਤੋ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿੰ ਪਤ੍ਵਾ ਅਙ੍ਗਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨੰ ਕਰੋਤਿ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਕਿਞ੍ਚਿ ਅਙ੍ਗੰ ਹੋਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਚ "**ਇਦਞ੍ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾਤਿ**

ਏਵ◌ ਅਙ੍ਗੁਤੋ ਸਮ੍ਮਸਨਂ ਉਦ੍ਧਟ”ਨ੍ਤਿ। **ਅਙ੍ਗੁਤੋ**ਤਿ ਵ◌ਾ ਅਵਯਵਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਅਨੁਪਦਧਮ੍ਮਤੋਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। **ਤਦੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਮੇਵ।

ਯਤੋ ਖੋਤਿ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **“ਯੋ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਆਦਿਮ੍ਹੀ’’ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਥੇ ‘‘ਆਦਿਤੋ’’ਤਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਤਿ ਇਤਰਵ◌ਿਭਤ੍ਤਿਤੋਪਿ ਤੋ-ਸਦ੍ਦਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਸਕਸ੍ਮਿਂ ਅਤ੍ਤਨਾ ਅਧਿਗਤੇ ਸਞ੍ਞਾ ਸਕਸਞ੍ਞਾ, ਸਾ ਏਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੀਤਿ **ਸਕਸਞ੍ਞੀ,** ਤੇਨਾਹ **“ਅਤ੍ਤਨੋ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਸਞ੍ਞ**ਵ◌ਾ”ਤਿ। **ਸਕਸਞ੍ਞੀ**ਤਿ ਚੇਤ੍ਥ ਉਪਰਿ ਵ◌ੁਚ੍ਚਮਾਨਨਿਰੋਧਪਾਦਕਤਾਯ ਸਾਤਿਸਯਾਯ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਥਿਭਾਵਜੋਤਕੋ **ਈ**-ਕਾਰੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਤੇਨੇਵ◌ਾਹ **“ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੇਨ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਫੁਸਤੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਕਸਞ੍ਞਿਤਾਗ੍ਗਹਣੇਨ ਤਸ੍ਮਿਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬਸੋ ਸੁਚਿਣ੍ਣਵਸੀਭਾਵ◌ੋ ਦੀਪਿਤੋਤਿ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਂ।

ਲੋਕਿਯਾਨਨ੍ਤਿ ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਸਾਮਿਵਚਨਂ, ਸਾਮਿਅਤ੍ਥੇ ਏਵ ਵ◌ਾ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤਂ ਤੇਸੁ ਸੇਟ੍ਠਂ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ। ‘‘ਲੋਕਿਯਾਨ’’ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਂ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸਮਾਪਤ੍ਤੀਹਿ ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। **“ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨ**”ਨ੍ਤਿ ਵ◌ਿਸੇਸਨਂ ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਤਸ੍ਸ ਅਸੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਕਤਾ ਚਸ੍ਸਾ ਪਟੁਸਞ੍ਞਾਕਿਚ੍ਚਾਭਾਵਵਚਨਤੋ ਵ◌ਿਞ੍ਞਾਯਤਿ। ਯਥੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ, ਏਵ◌ ਫਸ੍ਸਾਦਯੋ ਪੀਤਿ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਵਸੇਸਸੁਖੁਮਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਕਤਿਵ◌ਿਪਸ੍ਸਕਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਿਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਰੂਪੇਨ ਠਿਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਮਾਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮਾ ਵ◌ਿਯ ਪਟੁਕਿਚ੍ਚਕਰਣਸਮਤ੍ਥਾਪਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ। ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ ਪਰਮਤ੍ਥਮਞ੍ਜੁਸਾਯਂ ਵ◌ਿ**ਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗਸਂਵ◌ਣ੍ਣਨਾਯਂ** ਆਰੁਪ੍ਪਕਥਾਯਂ (ਵ◌ਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ਟੀ॰ ੧.੨੮੬) ਸਵ◌ਿਸੇਸਂ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਤ੍ਥ ਵ◌ੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਕੇਚਿ ਪਨ ‘‘ਯਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਉਪਰਿਮਾਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਨ੍ਤਿ, ਨ ਏਵ◌ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਸ੍ਸਚਿਪਿ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸਾ ਅਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਕਾ, ਇਤਰਾ ਕਿਚ੍ਚਕਾਰਿਕਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ ਤਸ੍ਸਾਪਿ ਵ◌ਿਪਸ੍ਸਨਾਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨਾਦੀਨਂ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਕਿਚ੍ਚਸਾਧਨਤੋ। ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਰਿਮੋਯੇਵ ਅਤ੍ਥੋ ਯੁਤ੍ਤੋ।

ਪਕਪ੍ਪੇਤੀਤਿ ਸਂਵ◌ਿਦਹਤਿ। ਝਾਨਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਹਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਅਤ੍ਤਨਿ ਸਂਵ◌ਿਦਹਤਿ ਨਾਮ। **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**ਤਿ ਆਯੂਹਤਿ, ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡੇਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ ਹਿ ਸਮੁਦਯਟ੍ਠੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਕਨ੍ਤਿਵਸੇਨ ਚੇਤਨਾਕਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਮਤ੍ਥਕਪ੍ਪਤ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਫਲੂਪਚਾਰੇਨ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਨਿਕਨ੍ਤਿਂ ਕੁਰੁਮਾਨੋ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤਿ ਨਾਮਾ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **ਇਮਾ** ਇਦਾਨਿ ਮੇ ਲਬ੍ਭਮਾਨਾ **ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝੇਯ੍ਯੁਂ** ਤਂਸਮਤਿਕ੍ਕਮੇਨੇਵ ਉਪਰਿਝਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚੇਤਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਅਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾਹਿ ਅਞ੍ਞਾ। ਤਤੋ ਥੂਲਤਰਭਾਵਤੋ **ਉਲ਼ਾਰਿਕਾ।** ਕਾ ਪਨ ਤਾਤਿ ਆਹ **“ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ**”ਤਿ। ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਤੋ ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਯ ਏਵ ਹਿ ਉਪਰਿਝਾਨਤ੍ਥਾਯ ਚੇਤਨਾਭਿਸਙ੍ਖਰਣਾਨਿ ਭਵ◌ੇਯ੍ਯੁਂ, ਵ◌ੁਟ੍ਠਾਨਞ੍ਚ ਭਵਙ੍ਗਵਸੇਨ ਹੋਤਿ। ਯਾਵ ਚ ਉਪਰਿ ਝਾਨਸਮਾਪਜ੍ਜਨਂ, ਤਾਵ ਅਨ੍ਤਰਨ੍ਤਰਾ ਭਵਙ੍ਗਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **“ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜੇਯ੍ਯੁ**”ਨ੍ਤਿ।

ਚੇਤੇਨ੍ਤੋਵ◌ਾਤਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਜ੍ਝਾਨਂ ਏਕਂ ਦ੍ਵ◌ੇ ਚਿਤ੍ਤਵ◌ਾਰੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਨ੍ਤੋ ਏਵ। **ਨ ਚੇਤੇ**ਤਿ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵ◌ਿਯ ਵ◌ਾ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਾਭਾਵਤੋ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗਵਸੇਨ ਹਿ ਝਾਨਂ ਪਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਇਧ ‘‘ਚੇਤੇਤੀ’’ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਯਸ੍ਮਾ ‘‘ਅਹਮੇਤਂ ਝਾਨਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੇਮਿ ਉਪਸਮ੍ਪਾਦੇਮਿ ਸਮਾਪਜ੍ਜਾਮੀ’’ਤਿ ਏਵ◌ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰਣਂ ਤਤ੍ਥ ਸਾਲਯਸ੍ਸੇਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਅਨਾਲਯਸ੍ਸ, ਤਸ੍ਮਾ ਏਕਂ ਚਿਤ੍ਤਕ੍ਖਣਿਕਮ੍ਪਿ ਝਾਨਂ ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਹੀਨਨਿਕਨ੍ਤਿਕਤਾਯ **ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਨ੍ਤੋ ਏ**ਵ◌ਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨਸ੍ਸ ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਿਮਜ੍ਝਾਨੇਸੁ ਵ◌ਿਯ ਵ◌ਾ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਭੋਗੋ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ **“ਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਰੋਤੀ**”ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ। **“ਇਮਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**”ਤਿਆਦਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਸ੍ਸੇਵਤ੍ਥਸ੍ਸ ਵ◌ਿਵਰਣਂ। **“ਸ੍ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ**”ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਉਪਮਾਯ ਪਟਿਪਾਦੇਤਿ।

ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇਤਿ ਪਿਤੁਘਰਸ੍ਸ ਪਚ੍ਛਾਭਾਗੇ। **ਤਤੋ** ਪੁਤ੍ਤਘਰਤੋ। **ਲਦ੍ਧਘਰਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਯਤੋ ਅਨੇਨ ਭਿਕ੍ਖਾ ਲਦ੍ਧਾ, ਤਮੇਵ ਘਰਂ ਪੁਤ੍ਤਗੇਹਮੇਵ। **ਆਸਨਸਾਲਾ ਵ◌ਿਯ ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਸਮਾਪਤ੍ਤਿ** ਤਤੋ ਪਿਤੁਘਰਪੁਤ੍ਤਘਰਟ੍ਠਾਨਿਯਾਨਂ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤੀਨਂ ਉਪਗਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਪਿਤੁਘਰਂ ਅਮਨਸਿਕਰਿਤ੍**ਵ◌ਾਤਿ ਪਵ◌ਿਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਸਮਤਿਕ੍ਕਨ੍ਤਮ੍ਪਿ

ਪਿਤੁਘਰਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੁਤ੍ਤਘਰਸ੍ਸੇਵ ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ ਵਿਯ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਂ ਨ ਮਨਸਿ ਕਤ੍ਵਾ ਪਰਤੋ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਅਤ੍ਥਾਯ ਏਵ ਮਨਸਿਕਾਰੋ। ਏਵਂ ਅਮਨਸਿਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞੇਨ, ਮਨਸਿਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞੇਨ ਚ ਉਪਮੁਪਮੇਯ੍ਯਤਾ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨੇਨਪਿ ਮਨਸਿਕਾਰਸ੍ਸੇਵ ਜੋਤਿਤਤ੍ਤਾ। ਨ ਹਿ ਮਨਸਿਕਾਰੇਨ ਵਿਨਾ ਆਚਿਕ੍ਖਨਂ ਸਮ੍ਭਵਤਿ।

ਤਾ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਤਿ ਤਾ ਏਕਂ ਦ੍ਵੇ ਚਿਤ੍ਤਵਾਰੇ ਪਵਤ੍ਤਾ ਨੇਵਸਞ੍ਞਾਨਾਸਞ੍ਞਾਯਤਨਸਞ੍ਞਾ। **ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਦੇਸੇਨੇਵ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਪੁਬ੍ਬਾਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਸੇਨ ਪਨ ਉਪਰਿ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਯਥਾ ਚ ਝਾਨਸਞ੍ਞਾਨਂ, ਏਵਂ ਇਤਰਸਞ੍ਞਾਨਂ ਪੀਤਿ ਆਹ "**ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਓਲ਼ਾਰਿਕਾ ਭਵਙ੍ਗਸਞ੍ਞਾ ਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤੀ**"ਤਿ, ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਸੋ ਏਵਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ ਭਿਕ੍ਖੂ**ਤਿ ਸੋ ਏਵਂ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗੇ ਠਿਤੋ ਅਰਹਤ੍ਤੇ, ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੇ ਵਾ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਦ੍ਵੀਹਿ ਫਲੇਹਿ ਸਮਨ੍ਨਾਗਮੋ, ਤਿਣ੍ਣਂ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਪਟਿਪ੍ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿ, ਸੋਲ਼ਸਵਿਧਾ ਞਾਣਚਰਿਯਾ, ਨਵਵਿਧਾ ਸਮਾਧਿਚਰਿਯਾਤਿ ਇਮੇਸਂ ਵਸੇਨ ਨਿਰੋਧਪਟਿਪਾਦਨਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਪਟਿਪਨ੍ਨੋ। **ਫੁਸਤੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਫੁਸਨਂ** ਨਾਮ ਵਿਨ੍ਦਨਂ ਪਟਿਲਦ੍ਧੀਤਿ ਆਹ "**ਵਿਨ੍ਦਤਿ ਪਟਿਲਭਤੀ**"ਤਿ। ਅਤ੍ਥਤੋ ਪਨ ਯਥਾਪਰਿਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਲਂ ਚਿਤ੍ਤਚੇਤਸਿਕਾਨਂ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਏਵ।

ਅਭੀਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਮਤ੍ਤਂ ਨਿਰਤ੍ਥਕਂ, ਤਸ੍ਮਾ ''ਸਞ੍ਞਾ'' ਇਚ੍ਚੇਵ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਰੋਧਪਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਪਦੇ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੇ ਤੇਸਂ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨਂ ਅਨ੍ਤਰੇ ਸਮ੍ਪਜਾਨਪਦਂ ਠਪਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਨਿਰੋਧਪਦੇਨ ਅਨਨ੍ਤਰਿਕਂ ਕਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਅਨੁਪਟਿ...ਪੇ॰... ਅਤ੍ਥੋ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਤਥਾ ਪਦਾਨੁਪੁਬ੍ਬਿਠਪਨੇਪਿ ਅਯਂ ਵਿਸੇਸਤ੍ਥੋਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਤਂ ਤਂ ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਂ ਸਮਾਪਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਰਾਨਂ ਸਮ੍ਮਸਨਵਸੇਨ ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਅਨ੍ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਾਯ ਨਿਰੋਧਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਪਰਿਯੋਸਾਨੇ। ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ **ਸਮ੍ਪਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਸਮ੍ਪਜਾਨਕਾਰਿਨੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਦਿਤੋ ਪਟ੍ਠਾਯ ਸਬ੍ਬਪਾਟਿਹਾਰਿਕਪਞ੍ਞਾਯ ਸਦ੍ਧਿਂ ਅਤ੍ਥਸਾਧਿਕਾ ਪਞ੍ਞਾ ਕਿਚ੍ਚਤੋ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਪਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ**"ਤਿ।

ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾਤਿ ''ਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਾ ਸਰੂਪਵਿਸੇਸੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਕੋ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਠਾਨਂ, ਕਾਰਣਂ, ਸਮਾਪਜ੍ਜਨਾਕਾਰੋ''ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ ਸਬ੍ਬਪ੍ਪਕਾਰੇਨ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਮਗ੍ਗੇ। (ਵਿਸੁਦ੍ਧਿ॰ ੨.੮੬੭) **ਕਥਿਤਤੋਵਾ**ਤਿ ਕਥਿਤਟ੍ਠਾਨਤੋ ਏਵ **ਗਹੇਤਬ੍ਬਾ,** ਨ ਇਧ ਤਂ ਵਦਾਮ ਪੁਨਰੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਵਂ ਖੋ ਅਹਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਆਕਾਰਤ੍ਥੋ ਏਵਂ-ਸਦ੍ਦੋ ਉਗ੍ਗਹਿਤਾਕਾਰਦਸ੍ਸਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। **ਏਵਂ ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਨ ਸਮ੍ਪਟਿਚ੍ਛਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ "**ਸੁਉਗ੍ਗਹਿਤਂ ਤਯਾਤਿ ਅਨੁਜਾਨਨ੍ਤੋ**"ਤਿ।

੪੧੫. ਸਞ੍ਞਾ ਅਗ੍ਗਾ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ,** ਆਕਿਞ੍ਚਞ੍ਞਾਯਤਨਂ। **ਅਟ੍ਠਸੁ** ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁਪਿ **ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ ਅਤ੍ਥਿ ਉਪਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ**। ''ਪੁਥੂ''ਤਿ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਲਿਙ੍ਗਵਿਪਲ੍ਲਾਸਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਆਹ ''ਬਹੂਨਿਪੀ''ਤਿ। "**ਯਥਾ**"ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਪਕਾਰਵਿਸੇਸੋ ਕਰਣਪ੍ਪਕਾਰੋ ਗਹਿਤੋ, ਨ ਪਕਾਰਸਾਮਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਯੇਨ ਯੇਨ ਕਸਿਣੇਨਾ**"ਤਿ, **ਪਥਵੀਕਸਿਣੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ**"ਤਿ ਚ। ਝਾਨਂ ਤਾਵ ਯੁਤ੍ਤੋ ਕਰਣਭਾਵੋ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਫੁਸਨਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤਮਭਾਵਤੋ, ਕਥਂ ਕਸਿਣਾਨਨ੍ਤਿ? ਤੇਸਮ੍ਪਿ ਸੋ ਯੁਤ੍ਤੋ ਏਵ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਝਾਨਾਨਂ ਨਿਰੋਧਫੁਸਨਸ੍ਸ ਸਾਧਕਤਂ ਅਭਾਵੋ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਕਸਿਣਾਨਮ੍ਪਿ ਤਦਵਿਨਾਭਾਵਤੋ। ਅਨੇਕਕਰਣਾਪਿ ਕਿਰਿਯਾ ਹੋਤਿਯੇਵ ਯਥਾ ''ਅਸ੍ਸੇਨ ਯਾਨੇਨ ਦੀਪਿਕਾਯ ਗਚ੍ਛਤੀ''ਤਿ।

ਏਕਵਾਰਨ੍ਤਿ ਸਕਿਂ। **ਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਸਞ੍ਞਾਦਿਪੁਰਿਮਸਞ੍ਞਾਯ ਨਿਰੋਧਂ, ਨ ਨਿਰੋਧਸਮਾਪਤ੍ਤਿਸਞ੍ਞਿਤਂ ਸਞ੍ਞਾਨਿਰੋਧਂ। **ਏਕਂ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗ**ਨ੍ਤਿ ਏਕਂ ਸਞ੍ਞਾਭੂਤਂ ਅਗ੍ਗਂ ਸੇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਹੇਟ੍ਠਿਮਸਞ੍ਞਾਯ ਉਕ੍ਕਟ੍ਠਭਾਵਤੋ। ਸਞ੍ਞਾ ਚ ਸਾ ਅਗ੍ਗਞ੍ਚਾਤਿ ਸਞ੍ਞਗ੍ਗਂ, ਨ ਸਞ੍ਞਾਸੁ ਅਗ੍ਗਨ੍ਤਿ। **ਦ੍ਵੇ ਵਾਰੇ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਕ੍ਖਤ੍ਤੁਂ। **ਸੇਸਕਸਿਣੇਸੂ**ਤਿ ਕਸਿਣਾਨਂਯੇਵ ਗਹਣਂ ਨਿਰੋਧਕਥਾਯ ਅਧਿਕਤਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ ਚੇਤ੍ਥ ਝਾਨਗ੍ਗਹਣੇਨ ਕਸਿਣਜ੍ਝਾਨਾਨਿ ਏਵ ਗਹਿਤਾਨੀਤਿ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। "**ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਨ ਕਰਣਭੂਤੇਨਾ**"ਤਿ ਆਰਮ੍ਮਣਂ

ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ ਯਥਾ ''ਯੇਨ ਯੇਨ ਕਸਿਣੇਨਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਞਾਨਂ ਅਨਾਮਸਿਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤਂ। "**ਇਤੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਨਿਗਮਨਵਸੇਨ ਵਦਤਿ। **ਸਬ੍ਬਮ੍ਪੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਂ ਏਕਵਾਰਂ ਸਮਾਪਨ੍ਨਞਾਨਂ। **ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਞ੍ਜਾਨਨਲਕ੍ਖਣੇਨ ਤਂਸਭਾਵਾਵਿਸੇਸਤੋ ਏਕਜ੍ਝਂ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ। **ਅਪਰਾਪਰ**ਨ੍ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ।

੪੧੬. ਞਾਨਪਦਟ੍ਠਾਨਂ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਵਡ੍ਢੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਪਠਮਨਯੇ । ਦੁਤਿਯਨਯੇ ਪਨ ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਂ ਉਸ੍ਸੁਕ੍ਕਾਪੇਤ੍ਵਾ ਮਗ੍ਗੇਨ ਘਟੇਨ੍ਤਸ੍ਸ ਮਗ੍ਗਞਾਣਂ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਮਗ੍ਗਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਨ ਪਠਮਨਯੋ ਲੋਕਿਯਤ੍ਤਾ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਦੁਤਿਯਨਯੋ ਮਿਸ੍ਸਕੋ ਤਸ੍ਮਾ ਤਦੁਭਯਂ ਅਸਮ੍ਭਾਵੇਤ੍ਵਾ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸੁਖੁਮਂ ਸੁਭਂ ਥਿਰਂ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਲੋਕੁਤ੍ਤਰਮੇਵ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ ਮਗ੍ਗਫਲਵਸੇਨ ਸਞ੍ਞਾਞਾਣਾਨਿ ਦਸ੍ਸਿਤਾਨਿ ਤਤਿਯਨਯੇ। ਤਯੋਪੇਤੇ ਨਯਾ ਮਗ੍ਗਸੋਧਨਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਿਤਾ।

''ਅਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਸਾਰੋ''ਤਿ ਵਿਭਾਵੇਤੁਂ ਤਿਪਿਟਕਮਹਾਸਿਵਤ੍ਥੇਰਵਾਦੋ ਆਭਤੋ। ਨਿਰੋਧਂ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਕਥਿਤੇ ਤਦਨਨ੍ਤਰਂ ਸਞ੍ਞਾਞਾਣੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਪੁਚ੍ਛਨ੍ਤੋ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਿਰੋਧਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤਿ ਨਾਮ, ਨਿਰੋਧਤੋ ਚ ਵੁਟ੍ਠਾਨਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਿਯਾ ਅਨਾਗਾਮਿਫਲੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਤਤ੍ਥ ਸਞ੍ਞਾ ਪਧਾਨਾ, ਤਦਨਨ੍ਤਰਞ੍ਚ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਤਦੁਭਯਂ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਨ੍ਤੋ ਥੇਰੋ "**ਕਿਂ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣਨ੍ਤੀ**"ਤਿਆਦਿਮਾਹ । ਤਤ੍ਥ "**ਕਿਂ ਇਮੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਭਣਨ੍ਤੀ**"ਤਿ ਤਦਾ ਦੀਘਨਿਕਾਯਤਨ੍ਤਿਂ ਪਰਿਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੇ ਇਮਂ ਠਾਨਂ ਪਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤੇਨ ਪਟਿਪਾਟਿਯਾ ਤਯੋ ਨਯੇ ਕਥੇਨ੍ਤੇ ਭਿਕ੍ਖੂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ।

ਯਸ੍ਸ ਯਥਾ ਮਗ੍ਗਵੀਥਿਯਂ ਮਗ੍ਗਫਲਞਾਣੇਸੁ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੇਸੁ ਨਿਯਮਤੋ ਮਗ੍ਗਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਾਨਿ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵਂ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯਂ ਫਲਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪਚ੍ਛਾ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ। "**ਇਦਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਞਾਣਸ੍ਸ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਂ। **ਫਲਸਮਾਧਿਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾ**ਤਿ ਫਲਸਮਾਧਿਸਹਗਤਸਞ੍ਞਾਪਚ੍ਚਯਾ। **ਕਿਰ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਨੁਸ੍ਸਰਣਤ੍ਥੋ। ਯਥਾਧਿਗਤਧਮ੍ਮਾਨੁਸ੍ਸਰਣਪਕ੍ਖਿਯਾ ਹਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾ। ਸਮਾਧਿਸੀਸੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਸਬ੍ਬਂ ਅਰਹਤ੍ਤਫਲਂ ਗਹਿਤਂ ਸਹਚਰਣਞਾਯੇਨ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਅਸਤਿ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਣਾਯ ਅਸਮ੍ਭਵੋ ਏਵਾਤਿ ਆਹ "**ਇਦਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ**"ਤਿ।

ਸਞ੍ਞਾਅਤ੍ਤਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੪੧੭. ਦੇਸਨਾਯ ਸਣ੍ਹਭਾਵੇਨ ਸਾਰਮ੍ਭਮਕ੍ਖਿਸ੍ਸਾਦਿਮਲਵਿਸੋਧਨਤੋ ਸੁਤਮਯਞਾਣਂ ਨ੍ਹਾਪਿਤਂ ਵਿਯ, ਸੁਖੁਮਭਾਵੇਨ ਤਨੁਲੇਪਨਵਿਲਿਤ੍ਤਂ ਵਿਯ, ਤਿਲਕ੍ਖਣਬ੍ਭਾਹਤਤਾਯ ਕੁਣ੍ਡਲਾਦਿਅਲਙ੍ਕਾਰਵਿਭੂਸਿਤਂ ਵਿਯ ਚ ਹੋਤਿ, ਤਦਨੁਪਸੇਵਤੋ ਞਾਣਸ੍ਸ ਚ ਤਥਾਭਾਵੋ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਨੋ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਤਥਾਭਾਵਾਪਤ੍ਤਿ, ਨਿਰੋਧਕਥਾਯ ਨਿਵੇਸਨਞ੍ਚਸ੍ਸ ਸਿਰਿਸਯਨਪ੍ਪਵੇਸਨਸਦਿਸਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮ...ਪੇ॰... ਆਰੋਪਿਤੋਪੀ**"ਤਿ। **ਤਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸਂ ਨਿਰੋਧਕਥਾਯਂ। **ਸੁਖਂ ਅਵਿਨ੍ਦਨ੍ਤੋ** ਮਨ੍ਦਬੁਦ੍ਧਿਤਾਯ ਅਲਭਨ੍ਤੋ। ਮਲਵਿਦੂਸਿਤਤਾਯ **ਗੂਥਟ੍ਠਾਨਸਦਿਸਂ। ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਂ** ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਂ। **ਅਨੁਮਤਿਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਨੁਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ''ਏਦਿਸੋ ਮੇ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਅਨੁਜਾਨਾਪੇਤ੍ਵਾ, ਅਤ੍ਤਨੋ ਲਦ੍ਧਿਯਂ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਕਂ ਪਨਾ**ਤਿ ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ, ਮਨੋਮਯੋ, ਅਰੂਪੀਤਿ ਤਿਣ੍ਣਂ ਅਤ੍ਤਵਾਦਾਨਂ ਵਸੇਨ ਤਿਵਿਧੇਸੁ ਕਤਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਵਿਦ੍ਧਂਸਨਤੋ ਪਰਿਹਰਨ੍ਤੋ, ਨਿਗੂਹਨ੍ਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਚਤੁਸਨ੍ਤਤਿਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧਂ ਏਕਤ੍ਤਵਸੇਨ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਰੂਪੀਭਾਵਤੋ ''ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਪਚ੍ਚੇਤਿ ਅਤ੍ਤਵਾਦੀ, ਅਨ੍ਨਪਾਨੋਪਧਾਨਤਞ੍ਚਸ੍ਸ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ''ਸਸ੍ਸਤੋ''ਤਿ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਰੂਪੀਭਾਵਤੋ ਏਵ ਚ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਞ੍ਞਤ੍ਤਂ ਞਾਯਾਗਤਮੇਵ, ਯਂ ਵੇਦਵਾਦਿਨੋ ''ਅਨ੍ਨਮਯੋ, ਪਾਨਮਯੋ''ਤਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤਂ ਸਨ੍ਧਾਯਾ "**ਓਲ਼ਾਰਿਕਂ ਖੋ**"ਤਿ ਆਹ।

ਤਤ੍ਥ ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਾ ਰੂਪੀ, ਨ ਸਞ੍ਞੀ, ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਰੂਪਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨਞ੍ਚ ਅਸਞ੍ਜਾਨਨਸਭਾਵਤ੍ਤਾ, ਰੂਪੀ ਚ ਸਮਾਨੋ ਯਦਿ ਤਵ ਮਤੇਨ ਨਿਚ੍ਚੋ, ਸਞ੍ਞਾ ਅਪਰਾਪਰਂ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਭਿਜ੍ਜਤੀਤਿ ਭੇਦਸਬ੍ਭਾਵਤੋ ਅਨਿਚ੍ਚਾ, ਏਵਮ੍ਪਿ ''ਅਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ, ਅਞ੍ਞੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਅਚੇਤਨੋਤਿ ਨ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਫਲਸ੍ਸ ਚ ਨ ਉਪਭੁਞ੍ਜਕੋਤਿ ਆਪਨ੍ਨਮੇਵ, ਤੇਨਾਹ "**ਓਲ਼ਾਰਿਕੋ ਚ**

ਹਿ ਤੇ"ਤਿਆਦਿ। **ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਤੋ**ਤਿ ਪਚ੍ਚਾਗਚ੍ਛਨ੍ਤਸ੍ਸ , ਜਾਨਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨ੍ਤਿ, ਅਞ੍ਞਾ ਚ ਸਞ੍ਞਾ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਕਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ, ਨਨੁ ਉਪ੍ਪਾਦਪੁਬ੍ਬਕੋ ਨਿਰੋਧੋ, ਨ ਚ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੰ ਅਨਿਰੁਜ੍ਝਕੰ ਨਾਮ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਚੋਦਨੰ ਸਨ੍ਧਾਯਾਹ **"ਚਤੁਨ੍ਨਞ੍ਹਿ ਖਨ੍ਧਾਨ**"ਨ੍ਤਿਆਦਿ।

੪੧੮-੪੨੦. ਮਨੋਮਯਨ੍ਤਿ ਝਾਨਮਨਸੋ ਵਸੇਨ ਮਨੋਮਯੰ। ਯੋ ਹਿ ਬਾਹਿਰਪਚ੍ਚਯਨਿਰਪੇਕ੍ਖੋ, ਸੋ ਮਨਸਾਵ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੋਤਿ ਮਨੋਮਯੋ। ਰੂਪਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਸਰੀਰੰ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵਦਤਿ, ਯੰ ਵੇਦਵਾਦਿਨੋ ਆਨਨ੍ਦਮਯੋ, ਵਿਞ੍ਞਾਣਮਯੋਤਿ ਚ ਦ੍ਵਿਧਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ। **ਤਤ੍ਰਾਪੀ**ਤਿ ''ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ ਪਕ੍ਖੇ। **ਦੋਸੋ ਦਿਨ੍ਨੋ**ਤਿ ''ਅਞ੍ਞਾਵ ਸਞ੍ਞਾ ਭਵਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੋਸੋ ਦਿਨ੍ਨੋ। ਇਧਾਪਿ ਪੁਰਿਮਵਾਦੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਦੋਸਦਸ੍ਸਨੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ। ਅਯੰ ਪਨ ਵਿਸੇਸੋ – ਯਦਿ ਅਤ੍ਤਾ ਮਨੋਮਯੋ, ਸਬ੍ਬਙ੍ਗਪਚ੍ਚਙ੍ਗੀ, ਅਹੀਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯੋ ਚ ਭਵੇਯ੍ਯ, ਏਵੰ ਸਤਿ ''ਰੂਪੰ ਅਤ੍ਤਾ ਸਿਯਾ, ਨ ਚ ਸਞ੍ਞੀ''ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ। ਤੇਨਾਹ – ''ਮਨੋਮਯੋ ਚ ਹਿ ਤੇ''ਤਿਆਦਿ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨਾਯੰ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਪਠਮੰ ਓਲ਼ਾਰਿਕੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਤੰ ਲਦ੍ਧਿੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਪੁਨ ਮਨੋਮਯੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ, ਤਞ੍ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤ੍ਵਾ ਅਰੂਪਿੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ? ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਕਾਰਣੰ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਇਮੇ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾ ਨਾਮ ਅਨਵਟ੍ਠਿਤਚਿਤ੍ਤਾ ਥੁਸਰਾਸਿਮ੍ਹਿ ਨਿਖਾਤਖਾਣੁਕੋ ਵਿਯ ਚਞ੍ਚਲਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਯਥਾ ਨਾਮ ਉਮ੍ਮਤ੍ਤਕੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਤਤ੍ਥ **ਸਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਪਕਤਿਸਞ੍ਞਾਯ। **ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਇਚ੍ਛਤਿ** ਅਪਰਾਪਰੰ ਪਵਤ੍ਤਾਯ ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਦਯਵਯਦਸ੍ਸਨਤੋ। ਤਥਾਪਿ ''ਸਞ੍ਞਾ ਸਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਪਵਤ੍ਤਸਮਞ੍ਞੰ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਵਿਚ੍ਛੇਦੰ ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਨ੍ਤੋ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਞ੍ਞਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਪਨ ਸਸ੍ਸਤੰ ਮਞ੍ਞਤੀ**"ਤਿ।

ਤਥੇਵਾਤਿ ਯਥਾ ''ਰੂਪੀ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ ਚ ਵਾਦਦ੍ਵਯੇ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਤਾ, ਤਥਾ ਚਸ੍ਸ ਅਚੇਤਨਤਾਦਿਦੋਸਪ੍ਪਸਙ੍ਗੋ ਦੁਨ੍ਨਿਵਾਰੋ , ਤਥੇਵ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਵਾਦੇ ਦੋਸੋ। ਤੇਨਾਹ **"ਤਥੇਵਸ੍ਸ ਦੋਸੰ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। **ਮਿਚ੍ਛਾਦਸ੍ਸਨੇਨਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਦਿਟ੍ਠਿਸਙ੍ਖਾਤੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਭਿਨਿਵੇਸੇਨ। **ਅਭਿਭੂਤਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਅਨਾਦਿਕਾਲਭਾਵਿਤਭਾਵੇਨ ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਟਤ੍ਤਾ ਨਿਵਾਰਿਤਞਾਣਚਾਰਤ੍ਤਾ। **ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਯੇਨ ਸਨ੍ਤਤਿਘਨੇਨ, ਸਮੂਹਘਨੇਨ ਚ ਵਞ੍ਚਿਤੋ ਬਾਲੋ ਪਬਨ੍ਧਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਮਾਨੰ ਧਮ੍ਮਸਮੂਹੰ ਮਿਚ੍ਛਾਗਾਹਵਸੇਨ ''ਅਤ੍ਤਾ''ਤਿ, ''ਨਿਚ੍ਚੋ''ਤਿ ਚ ਅਭਿਨਿਵਿਸ੍ਸ ਵੋਹਰਤਿ, ਤੰ ਏਕਤ੍ਤਸਞ੍ਞਿਤੰ ਘਨਗ੍ਗਹਣੰ ਵਿਨਿਭੁਜ੍ਜ ਯਾਥਾਵਤੋ ਜਾਨਨੰ ਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੋ, ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬੰ ਤਿਤ੍ਥਿਯਾਨੰ ਸੋ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਯਮ੍ਪਿ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ ਤਾਦਿਸਸ੍ਸ ਞਾਣਸ੍ਸ ਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਨਾਞ੍ਞਾਸਿ। ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਭਗਵਤਾ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਮ੍ਪਿ ਤੰ ਨਾਨਤ੍ਤੰ ਅਜਾਨਨ੍ਤੋ**"ਤਿ। ਸਞ੍ਞਾ ਨਾਮਾਯੰ ਨਾਨਾਰਮ੍ਮਣਾ ਨਾਨਾਕ੍ਖਣੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ, ਵੇਤਿ ਚਾਤਿ **ਸਞ੍ਞਾਯ ਉਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੰ ਪਸ੍ਸਨ੍ਤੋਪਿ ਸਞ੍ਞਾਮਯੰ** ਸਞ੍ਞਾਭੂਤੰ **ਅਤ੍ਤਾਨੰ** ਪਰਿਕਪ੍ਪੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਘਨਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਭਾਵਤੋ **ਨਿਚ੍ਚਮੇ**ਵ ਕਤ੍ਵਾ **ਮਞ੍ਞਤਿ** ਦਿਟ੍ਠਿਮਞ੍ਞਨਾਯ। ਤਥਾਭੂਤਸ੍ਸ ਚ ਤਸ੍ਸ ਸਣ੍ਹਸੁਖੁਮਪਰਮਗਮ੍ਭੀਰਧਮ੍ਮਤਾ ਨ ਞਾਯਤੇਵਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ ਖੋ**"ਤਿਆਦਿ।

ਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਸੁ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸਨੰ ਅਭਿਨਿਵਿਸਨੰ **ਦਿਟ੍ਠਿ।** ਤਸ੍ਸਾ ਏਵ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤੰ ''ਏਵਮੇਤ''ਨ੍ਤਿ ਨਿਜ੍ਝਾਨਵਸੇਨ ਖਮਨੰ **ਖਨ੍ਤਿ**। ਤਥਾ ਰੋਚਨੰ **ਰੁਚਿ। "ਅਞ੍ਞਥਾ**"ਤਿਆਦਿ ਤੇਸੰ ਦਿਟ੍ਠਿਆਦੀਨੰ ਵਿਭਜਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸਨੰ। ਤਤ੍ਥ **ਅਞ੍ਞਥਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਅਰਿਯਵਿਨਯੇ ਅਨ੍ਤਦ੍ਵਯੰ ਅਨੁਪਗ੍ਗਮ੍ਮ ਮਜ੍ਝਿਮਾ ਪਟਿਪਦਾਵਸੇਨ ਦਸ੍ਸਨੰ ਹੋਤਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਥਾਯੇਵ। **ਅਞ੍ਞਦੇ**ਵਾਤਿ ਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਵਿਜ੍ਜਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦਿ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਅਨਿਚ੍ਚਤਾਦਿ, ਤਤੋ ਅਞ੍ਞਦੇਵ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨੰ ਅਤ੍ਤਾਨੰ ਸਸ੍ਸਤਾਦਿ **ਤੇ ਖਮਤਿ ਚੇਵ ਰੁਚ੍ਚਤਿ ਚ।** ਆਯੁਞ੍ਜਨੰ ਅਨੁਯੁਞ੍ਜਨੰ **ਆਯੋਗੋ,** ਤੇਨਾਹ **"ਯੁਤ੍ਤਪਯੁਤ੍ਤਤਾ**"ਤਿ। **ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਤਚਿਨ੍ਤਨਾਦਿਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ । **ਦੁਜ੍ਜਾਨਮੇਤੰ** ਧਮ੍ਮਤੰ ਤ੍ਵੰ ''ਅਯੰ ਪਰਮਤ੍ਥੋ, ਅਯੰ ਸਮ੍ਮੁਤੀ''ਤਿ ਇਮਸ੍ਸ ਵਿਭਾਗਸ੍ਸ ਦੁਬ੍ਬਿਭਾਗਤ੍ਤਾ। ''ਯਦਿ ਏਤੰ ਦੁਜ੍ਜਾਨੰ, ਤੰ ਤਾਵ ਤਿਟ੍ਠਤੁ, ਇਮੰ ਪਨਤ੍ਥੰ ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ਯਥਾ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿ, ਤੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਥ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕੋ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਅਞ੍ਞੋ ਵਾ ਸਞ੍ਞਤੋ**ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਸਭਾਵਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਸਭਾਵੋ ਵਾ ਅਤ੍ਤਾ ਹੋਤੂਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ।

ਲੋਕੀਯਤਿ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੁਞ੍ਞਪਾਪਂ, ਤਬ੍ਬਿਪਾਕੋ ਚਾਤਿ **ਲੋਕੋ,** ਅਤ੍ਤਾ। ਸੋ ਹਿਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ, ਵੇਦਕੋ ਚਾਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤੋ। **ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਸਸ੍ਸਤੋ ਅਤ੍ਤਾ ਚ ਲੋਕੋ ਚਾ''ਤਿਆਦਿ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੩੧; ਉਦਾ॰ ੫੫) ਨਯਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਦਿਟ੍ਠਿਗਤਂ। ਨ ਹੇਸ ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸੋ ਦਿਟ੍ਠਧਮ੍ਮਿਕਾਦਿਅਤ੍ਥਨਿਸ੍ਸਿਤੋ ਤਦਸਂਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਯੋ ਹਿ ਤਦਾਵਹੋ, ਸੋ ਤਂਨਿਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤਂ ਲਭੇਯ਼ ਯਥਾ ਤਂ ਪੁਞ੍ਞਞਾਣਸਮ੍ਭਾਰੋ। ਏਤੇਨੇਵ ਤਸ੍ਸ ਨ ਧਮ੍ਮਨਿਸ੍ਸਿਤਤਾਪਿ ਸਂਵਣ੍ਣਿਤਾ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਾ। ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਸ੍ਸਾਤਿ ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਂ, ਤਦੇਵ **ਆਦਿਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯਕਂ** ਯਥਾ ''ਵਿਨਯੋ ਏਵ ਵੇਨਯਿਕੋ''ਤਿ, (ਪਾਰਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੨੧) ਤੇਨਾਹ **"ਸਿਕ੍ਖਤ੍ਤਯਸਙ੍ਖਾਤਸ੍ਸਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਦਿਟ੍ਠਾਭਿਨਿਵੇਸਸ੍ਸ ਸਂਸਾਰਵਟ੍ਟੇ ਨਿਬ੍ਬਿਦਾਵਿਰਾਗਨਿਰੋਧੁਪਸਮਾਸਂਵਤ੍ਤਨਂ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੋਗਧਤ੍ਤਾ, ਤਸ੍ਸ ਵਟ੍ਟਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਤੋ ਚ। ਤਥਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸਮ੍ਬੋਧਨਿਬ੍ਬਾਨਾਸਂਵਤ੍ਤਨਞ੍ਚ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਭਿਜਾਨਨਾਯਾ**ਤਿ ਞਾਤਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਅਭਿਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਤੀਰਣਪਹਾਨਪਰਿਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਸਮ੍ਬੋਧਨਤ੍ਥਾਯਾਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਅਭਿਜਾਨਨਾਯਾ**ਤਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਪਞ੍ਞਾਵਸੇਨ ਜਾਨਨਾਯ, ਤਂ ਪਨ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਰਣਮੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਕਿਰਿਯਾਯਾ"**ਤਿ। **ਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਨਤ੍ਥਾਯਾ**ਤਿ ਪਰਿਞ੍ਞਾਭਿਸਮਯਵਸੇਨ ਪਟਿਵੇਧਾਯ।

ਕਾਮਂ ਤਣ੍ਹਾਪਿ ਦੁਕ੍ਖਸਭਾਵਾ, ਤਸ੍ਸਾ ਪਨ ਸਮੁਦਯਭਾਵੇਨ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ **"ਤਣ੍ਹਂ ਠਪੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਪਭਾਵਨਤੋ** ਉਪ੍ਪਾਦਨਤੋ। ਦੁਕ੍ਖਂ ਪਭਾਵੇਨ੍ਤੀਪਿ ਤਣ੍ਹਾ ਅਵਿਜ੍ਜਾਦਿਪਚ੍ਚਯਨ੍ਤਰਸਹਿਤਾ ਏਵ ਪਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਕੇਵਲਾਤਿ ਆਹ **"ਸਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ"**ਤਿ। **ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤੀ**ਤਿ ਉਭਿਨ੍ਨਂ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਨਿਮਿਤ੍ਤਂ, ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਦੁਕ੍ਖਸਮੁਦਯਾ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਵਾ ਅਧਿਗਤੇਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ। ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਗਚ੍ਛਤਿ ਅਧਿਗਚ੍ਛਤਿ, ਤਦਤ੍ਥਂ ਪਟਿਪਦਾ ਚਾਤਿ **ਦੁਕ੍ਖਨਿਰੋਧਗਾਮਿਨੀਪਟਿਪਦਾ। ਮਗ੍ਗਪਾਤੁਭਾ**ਵੋਤਿ ਅਗ੍ਗਮਗ੍ਗਸਮੁਪ੍ਪਾਦੋ। **ਫਲਸਚ੍ਛਿਕਿਰਿਯਾ**ਤਿ ਅਸੇਕ੍ਖਫਲਾਧਿਗਮੋ। **ਆਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਤਂ ਗਮਨਲਿਙ੍ਗਂ।

੪੨੧. ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਨਿਗ੍ਗਣ੍ਹਨਵਸੇਨ ਤੋਦਨਂ ਵਿਜ੍ਝਨਂ **ਸਨ੍ਨਿਤੋਦਕਂ,** ਵਾ**ਚਾਯਾ**ਤਿ ਚ ਪਚ੍ਚਤ੍ਤੇ ਕਰਣਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "ਵ**ਚਨਪਤੋਦੇਨਾ**"ਤਿ। **ਸਞ੍ਝਬ੍ਭਰਿਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਭੁਸਂ ਅਰਿਤਂ **ਅਕਂਸੂ**ਤਿ ਸਤਮਤ੍ਤੇਹਿ ਤੁਤ੍ਤਕੇਹਿ ਵਿਯ ਤਿਂਸਸਤਮਤ੍ਤਾ ਪਰਿਬ੍ਬਾਜਕਾ ਵਾਚਾਪਤੋਦਨੇਹਿ ਤੁਦਿਂਸੁ **ਸਭਾਵਤੋ** ਵ**ਿਜ੍ਜਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਭਾਵਤੋ ਉਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ, ਨਪਕਤਿਆਦਿ ਵਿਯ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਂ। **ਤਚ੍ਛ**ਨ੍ਤਿ ਸਚ੍ਚਂ। **ਤਥ**ਨ੍ਤਿ ਅਵਿਪਰੀਤਂ **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਸਯੇ ਭੁਮ੍ਮਂ ਤੇ ਧਮ੍ਮੇ ਵਿਸਯਂ ਕਤ੍ਵਾ। **ਠਿਤਸਭਾ**ਵਨ੍ਤਿ ਅਵਟ੍ਠਿਤਸਭਾਵਂ, ਤਦੁਪ੍ਪਾਦਕਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਨਿਯਾਮਤ**ਨ੍ਤਿ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਸਮ੍ਪਾਪਨਨਿਯਾਮੇਨ ਨਿਯਤਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਦਿਸਾ**ਤਿ ''ਧਮ੍ਮਟ੍ਠਿਤਤ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ।

ਚਿਤ੍ਤਹਤ੍ਥਿਸਾਰਿਪੁਤ੍ਤਪੋਟ੍ਠਪਾਦਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੨. **ਸੁਖੁਮੇਸੁ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੂ**ਤਿ ਖਨ੍ਧਾਯਤਨਾਦੀਸੁ ਸੁਖੁਮਞਾਣਗੋਚਰੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਕੁਸਲੋ**ਤਿ ਪੁਬ੍ਬੇ ਬੁਦ੍ਧਸਾਸਨੇ ਕਤਪਰਿਚਯਤਾਯ ਛੇਕੋ **ਅਹੋਸਿ। ਗਿਹਿਭਾਵੇ ਆਨਿਸਂਸਕਥਾਯ ਕਥਿਤਤ੍ਤਾ** ਸੀਲਵਨ੍ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਥਾ ਕਥਨੇਨ ਵਿਬ੍ਭਮਨੇ ਨਿਯੋਜਿਤਤ੍ਤਾ ਇਦਾਨਿ ਸਯਮ੍ਪਿ ਸੀਲਵਾ ਏਵ ਹੁਤ੍ਵਾ ਛ ਵਾਰੇ (ਧ॰ ਪ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੩੭; ਜਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧.੧.੬੯) ਵਿਬ੍ਭਮਿ। ਕਮ੍ਮਸਰਿਕ੍ਖਕੇਨ ਹਿ ਫਲੇਨ ਭਵਿਤਬ੍ਬਂ। **ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਕਥਿਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਸਾਵਕਸ੍ਸ ਮਹਾਕੋਟ੍ਠਿਕਤ੍ਥੇਰਸ੍ਸ ਅਪਸਾਦਨਕਥਿਤਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਪਤਿਟ੍ਠਾਤੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਸਾਸਨੇ ਪਤਿਟ੍ਠਂ ਲਦ੍ਧੁਂ ਅਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੋ।

੪੨੩. **ਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਨਤ੍ਥਿਤਾਯਾ**ਤਿ ਸੁਵਤ੍ਤੁਦੁਰੁਤ੍ਤਸਮਵਿਸਮਦਸ੍ਸਨਸਮਤ੍ਥਪਞ੍ਞਾਚਕ੍ਖੁਨੋ ਅਭਾਵੇਨ । **ਚਕ੍ਖੁਮਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਾਦਿਸੇਨ ਚਕ੍ਖੁਨਾ ਪੁਰਿਸੋ ''ਚਕ੍ਖੁਮਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ, ਤਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਸੁਭਾਸਿਤਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ**ਤਿ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾ, ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਠਪਿਤਾ**ਤਿ ਵਵਤ੍ਥਾਪਿਤਾ। **ਨ ਏਕਕੋਟ੍ਠਾਸਾ** ਨ ਏਕਨ੍ਤਿਕਾ, ਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਾਵਹਭਾਵੇਨ ਨਿਚ੍ਛਿਤਾ ਵਟ੍ਟਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਤੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ।

ਏਕਂਸਿਕਧਮ੍ਮਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੫. ''ਕਸ੍ਮਾ ਆਰਭੀ''ਤਿ ਕਾਰਣੰ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ **"ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥ"**ਨ੍ਤਿ ਪਯੋਜਨੰ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਿਤੰ। ਸਤਿ ਹਿ ਫਲਸਿਦ੍ਧਿਯੰ ਹੇਤੁਸਿਦ੍ਧਿਯੇਵ ਹੋਤੀਤਿ। **ਪਵ੍ਵਾਪਿਤਨਿਟ੍ਠਾਯਾ**ਤਿ ਪਵੇਦਿਤਵਿਮੁਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਪਰਿਯੋਸਾਨੰ ਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ ''ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਨਿਟ੍ਠਾਮਗ੍ਗੋ ਹਿ ਇਧ ਉਤ੍ਤਰਪਦਲੋਪੇਨ ''ਨਿਟ੍ਠਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋ। ਤਸ੍ਸ ਹਿ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ, ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਨ ਨਿਟ੍ਠਾਯ। ਨਿਯ੍ਯਾਨੰ ਵਾ ਨਿਗ੍ਗਮਨੰ ਨਿਸ੍ਸਰਣੰ, ਵਟ੍ਟਦੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਵੂਪਸਮੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਨਿਯ੍ਯਾਨਮੇਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ, ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੰ, ਸੋ ਏਵ ਭਾਵੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯੋਜੇਤਬ੍ਬੰ। **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿ ''ਨਿਬ੍ਬਾਨੰ ਨਿਬ੍ਬਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵਚਨਮਤ੍ਤਸਾਮਞ੍ਞੰ ਗਹੇਤ੍ਵਾ ਵਦਤਿ, ਨ ਪਨ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਤੇਸੰ ਸਮਯੇ ਨਿਬ੍ਬਾਨਪਞ੍ਞਾਪਨਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਤੇਨ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਸਾ ਚ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਲੋਕਥੂਪਿਕਾਦਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ''ਅਞ੍ਞੋ ਪੁਰਿਸੋ, ਅਞ੍ਞਾ ਪਕਤੀ''ਤਿ ਪਕਤਿਪੁਰਿਸਨ੍ਤਰਾਵਬੋਧੋ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਬੁਦ੍ਧਿਆਦਿਗੁਣਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਕਤ੍ਤਨਿ ਅਵਟ੍ਠਾਨੰ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਕਾਯਪਵਤ੍ਤਿਗਤਿਜਾਤਿਬਨ੍ਧਾਨੰ ਅਪ੍ਪਮਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਯਞ੍ਞੇਹਿ ਜੁਤੇਨ ਪਰੇਨ ਪੁਰਿਸੇਨ ਸਲੋਕਤਾ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਮੀਪਤਾ ਮੋਕ੍ਖੋ, ਸਹਯੋਗੋ ਮੋਕ੍ਖੋਤਿ ਏਵਮਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **ਯਥਾਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰਾ **ਹੁਤ੍ਵਾ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ,** ਯੇਨਾਕਾਰੇਨ ''ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਾਪੁਣੀਯਤੀ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਪਵੇਦਿਤਾ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਤਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਤ੍ਤਬ੍ਬਤੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ। **ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ**ਤਿ ''ਨਾਯੰ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਟਿਪਦਾ ਵਟ੍ਟਸ੍ਸ ਅਨਤਿਕ੍ਕਮਨਤੋ''ਤਿ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਹਿ ਪਣ੍ਡਿਤੇਹਿ ਪਟਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਾ। **ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਪਟਿਕ੍ਖੇਪਸ੍ਸ ਕਾਰਣਵਚਨੰ, ਤਸ੍ਮਾ ਤੇਹਿ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਾ ਨਿਟ੍ਠਾ ਪਟਿਪਦਾ ਨ ਨਿਯ੍ਯਾਤਿ, ਅਞ੍ਞਦਤ੍ਥੁ ਤੰਸਮਙ੍ਗਿਨੰ ਪੁਗ੍ਗਲੰ ਸੰਸਾਰੇ ਏਵ ਪਰਿਬ੍ਭਮਾਪੇਨ੍ਤੀ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ।

ਪਧਾਨੰ ਜਾਨਨੰ ਨਾਮ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਨੰ ਤਸ੍ਸ ਪਮਾਣਜੇਟ੍ਠਭਾਵਤੋ, ਇਤਰਸ੍ਸ ਸੰਸਯਾਨੁਬਦ੍ਧਤ੍ਤਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਜਾਨੰ ਪਸ੍ਸ"**ਨ੍ਤਿ। ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਦਸ੍ਸਨੇਨ ਜਾਨਨੰ ਵਿਸੇਸੇਤਿ। ਇਦੰ ਵੁਤ੍ਤੰ ਹੋਤਿ – ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਏਕਨ੍ਤਸੁਖੇ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਣਦਸ੍ਸਨੰ ਅਤ੍ਥੀਤਿ। **ਜਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਲੋਕਸ੍ਸ ਅਨੁਮਾਨਵਿਸਯਤੰ ਪੁਚ੍ਛਤਿ, **ਪਸ੍ਸ**ਨ੍ਤਿ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਗੋਚਰਤੰ। ਅਯਞ੍ਹੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ – ਅਪਿ ਤੁਮ੍ਹਾਕੰ ਲੋਕੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਞਾਤੋ, ਉਦਾਹੁ ਅਨੁਮਾਨਤੋਤਿ।

ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤੋ ਅਤ੍ਥੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਗੋਚਰਭਾਵੇਨ ਪਾਕਟੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿਆਦਿ। **ਦਿਟ੍ਠਪੁਬ੍ਬਾਨੀ**ਤਿ ਦਿਟ੍ਠਵਾ, ਦਸ੍ਸਨਭੂਤੇਨ, ਤਦਨੁਗਤੇਨ ਚ ਞਾਣੇਨ ਗਹਿਤਪੁਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ **"ਸਰੀਰਸਣ੍ਠਾਨਾਦੀਨੀ"**ਤਿ ਵਚਨੰ ਸਮਤ੍ਥਿਤੰ ਹੋਤਿ। **"ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕ ਤ"**ਨ੍ਤਿ ਅਨੁਨਾਸਿਕਲੋਪੰ ਕਤ੍ਵਾ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋਤਿ ਆਹ **"ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕੰ ਤ"**ਨ੍ਤਿ ''ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰੰ ਕਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਵਣ੍ਣੇਨ੍ਤਿ। ਪਟਿਪਕ੍ਖਹਰਣਤੋ ਪਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਤਦੇਵ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੰ, ਉਤ੍ਤਰਵਿਰਹਿਤੰ ਵਚਨੰ। ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਮੇਵੇਤ੍ਥ ''ਪਾਟਿਹੀਰਕ''ਨ੍ਤਿ ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਨ ਪਾਟਿਹੀਰਕੰ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹੀਰਕੰ ਪਰੇਹਿ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨਉਤ੍ਤਰੇਹਿ ਸਉਤ੍ਤਰਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਪਟਿਹਰਣਵਿਰਹਿਤ"**ਨ੍ਤਿ। ਸਉਤ੍ਤਰਞ੍ਹਿ ਵਚਨੰ ਤੇਨ ਉਤ੍ਤਰੇਨ ਪਟਿਹਾਰੀਯਤਿ ਅਤਿਵਿਪਰਿਵਤ੍ਤੀਯਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ ਨਿਯ੍ਯਾਨਸ੍ਸ ਪਟਿਹਰਣਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਭਾਵਤੋ **"ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਲਭਤਿ।

੪੨੬. **ਵਿਲਾਸੋ** ਲੀਲਾ। **ਆਕਪ੍ਪੋ** ਕੇਸਬਨ੍ਧਵਤ੍ਥਗ੍ਗਹਣੰ ਆਦਿਆਕਾਰਵਿਸੇਸੋ, ਵੇਸਸੰਵਿਧਾਨੰ ਵਾ। **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਭਾਵਾਦੀਨੰ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। **"ਭਾਵੋ"**ਤਿ ਚ ਚਾਤੁਰਿਯੰ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੰ।

ਤਯੋਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਵਣ੍ਣਨਾ

੪੨੮. ਆਹਿਤੋ ਅਹੰ ਮਾਨੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ **ਅਤ੍ਤਾ,** ਅਤ੍ਤਭਾਵੋਤਿ ਆਹ **"ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਅਤ੍ਤਭਾਵਪਟਿਲਾਭੋ"**ਤਿ। **ਕਾਮਭਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਤਸ੍ਸ ਇਤਰਦ੍ਵਯਤ੍ਤਭਾਵਤੋ ਓਲਾਰਿਕਤ੍ਤਾ। **ਰੂਪਭਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਝਾਨਮਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਰੂਪੀਭਾਵੇਨ ਉਪਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਦ੍ਵਾਦਸ ਅਕੁਸਲਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਾ** ਤਦਭਾਵੇ ਕਸ੍ਸਚਿ ਸੰਕਿਲੇਸਸ੍ਸਾਪਿ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। **ਵੋਦਾਨਿਯਾ ਧਮ੍ਮਾ ਨਾਮ ਸਮਥਵਿਪਸ੍ਸਨਾ** ਤਾਸੰ ਵਸੇਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਚਿਤ੍ਤਵੋਦਾਨਸ੍ਸ ਸਿਜ੍ਝਨਤੋ।

੪੨੯. ਪਟਿਪਕ੍ਖਧਮ੍ਮਾਨੰ ਅਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਨ ਨ ਕਦਾਚਿਪਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਾਰਿਪੂਰੀ, ਵੇਪੁਲ੍ਲੰ ਵਾ ਸਮ੍ਭਵਤਿ, ਸਮੁਚ੍ਛੇਦੇ ਪਨ ਸਤਿ ਏਵ ਸਮ੍ਭਵਤੀਤਿ **ਮਗ੍ਗਪਞ੍ਞਾਫਲਪਞ੍ਞਾ**-ਗ੍ਗਹਣੰ। ਤਾ ਹਿ ਸਕਿੰ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਾ ਏਵ ਅਪਰਿਹਾਨਧਮ੍ਮਤ੍ਤਾ। **ਤਰੁਣਪੀਤੀ**ਤਿ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨਮਤ੍ਤਾ ਅਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਪੀਤਿ। **ਬਲਵਤੁਟ੍ਠੀ**ਤਿ ਪੁਨਪ੍ਪੁਨੰ ਉਪ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਲਦ੍ਧਾਸੇਵਨਾ ਉਪਰਿਵਿਸੇਸਾਧਿਗਮਸ੍ਸ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਾ ਥਿਰਤਰਾ ਪੀਤਿ। **"ਯੰ ਅਵੋਚੁਮ੍ਹਾ"**ਤਿਆਦੀਸੁ ਅਯੰ ਸਙ੍ਖੇਪਤ੍ਥੋ – ਯੰ ਵੋਹਾਰੰ ''ਸੰਕਿਲੇਸਿਕਵੋਦਾਨਿਯਧਮ੍ਮਾਨੰ ਪਹਾਨਾਭਿਵੁਦ੍ਧਿਨਿਟ੍ਠੰ ਪਞ੍ਞਾਯ ਪਾਰਿਪੂਰਿਵੇਪੁਲ੍ਲਭੂਤੰ ਇਮਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ ਅਪਰਪ੍ਪਚ੍ਚਯੇਨ ਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਵਿਹਰਿਸ੍ਸਤੀ''ਤਿ ਕਥਯਿਮ੍ਹ। **ਤਤ੍ਥ** ਤਸ੍ਮਿੰ ਵਿਹਾਰੇ **ਤਸ੍ਸ** ਮਮ ਓਵਾਦਕਰਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ **ਏਵੰ** ਵੁਤ੍ਤਪ੍ਪਕਾਰੇਨ ਵਿਹਰਣਨਿਮਿਤ੍ਤੰ ਪਮੋਦਪ੍ਪਭਾਵਿਤਾ **ਪੀਤਿ ਚ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ**, ਤਸ੍ਸਾ ਚ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤੰ ਪਸ੍ਸਦ੍ਧਿਦ੍ਵਯੰ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਉਪਟ੍ਠਿਤਾ **ਸਤਿ ਚ** ਉਕ੍ਕੰਸਗਤੰ ਞਾਣਞ੍ਚ ਤਥਾਭੂਤੋ ਚ ਸੋ ਵਿਹਾਰੋ। ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਤਾਯ ਅਤਪ੍ਪਕੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ ਸੁਖਵਿਹਾਰੋਤਿ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਤੰ ਅਰਹਤੀਤਿ।

ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਟਿਲਦ੍ਧਮਤ੍ਤੇ ਹੀਨਭਾਵਤੋ ਪੀਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ ਪਾਮੋਜ੍ਜਪਕ੍ਖਿਕਾ, ਸੁਵਿਭਾਵਿਤੇ ਪਨ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਗੁਣੇ ਸਾ ਪਣੀਤਾ ਬਲਵਭਾਵਤੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣਕਿਚ੍ਚਾ ਪੀਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਪਾਮੋਜ੍ਜਾਦਯੋ ਛਪਿ ਧਮ੍ਮਾ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤੀ"**ਤਿ। **"ਸੁਖੋ ਵਿਹਾਰੋ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਸਮਾਧਿ ਗਹਿਤੋ। ਸੁਖੰ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਅਪਰੇ, ਤੇਸੰ ਮਤੇਨ ਸਨ੍ਤਸੁਖਤਾਯ ਉਪੇਕ੍ਖਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇ ''ਸੁਖ''ਨ੍ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਤਥਾ ਚਤੁਤ੍ਥੇ"**ਤਿਆਦਿ। **ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਨਿਵਤ੍ਤਤੀ**ਤਿ ਦੁਬ੍ਬਲਪੀਤਿਸਙ੍ਖਾਤੰ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਛਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੁ ਨਿਵਤ੍ਤਤਿ ਹਾਯਤਿ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭਵਿਰਹੇਨ ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨੇ ਸਬ੍ਬਦਾ ਪੀਤਿ ਬਲਵਤੀ ਏਵ ਹੋਤਿ, ਨ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇ ਵਿਯ ਕਦਾਚਿ ਦੁਬ੍ਬਲਾ। **ਸੁਦ੍ਧਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨਮੇਵਾ**ਤਿ ਉਪਰਿ ਮਗ੍ਗੰ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਕੇਵਲੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪਾਦਕਜ੍ਝਾਨੰ **ਕਥਿਤੰ। ਚਤੂਹਿ ਮਗ੍ਗੇਹਿ ਸਦ੍ਧਿੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਯ ਪਾਦਕਭਾਵੇਨ ਝਾਨਾਨਿ ਕਥੇਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਪਰੰ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਪੁਬ੍ਬਕਾ ਚਤ੍ਤਾਰੋਪਿ ਮਗ੍ਗਾ ਕਥਿਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ**ਤਿ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨਿਕਾਦਿਕਾ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿਯੋ ਅਕਥੇਤ੍ਵਾ ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਿਕਾ ਏਵ ਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਕਥਿਤਾ। **ਪੀਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਦ੍ਵਿਨ੍ਨੰ ਪੀਤੀਨੰ ਏਕਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦੇ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਤੋ ਪਾਮੋਜ੍ਜੰ ਪੀਤਿਵੇਵਚਨਮੇਵ ਕਤ੍ਵਾ। ਪੀਤਿਸੁਖਾਨੰ ਅਪਰਿਚ੍ਚਤ੍ਤਤ੍ਤਾ, **"ਸੁਖੋ ਚ ਵਿਹਾਰੋ"**ਤਿ ਸਾਤਿਸਯਸ੍ਸ ਸੁਖਵਿਹਾਰਸ੍ਸ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ ਚ **ਦੁਤਿਯਜ੍ਝਾਨਿਕਫਲਸਮਾਪਤ੍ਤਿ ਨਾਮ ਕਥਿਤਾ।** ਕਾਮੰ ਪਠਮਜ੍ਝਾਨੇਪਿ ਪੀਤਿਸੁਖਾਨਿ ਲਬ੍ਭਨ੍ਤਿ, ਤਾਨਿ ਪਨ ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਕ੍ਖੋਭੇਨ ਨ ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਨਿ, ਸਨ੍ਤਪਣੀਤਾਨਿ ਚ ਇਧਾਧਿਪ੍ਪੇਤਾਨਿ।

੪੩੨-੪੩੭. **ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥੋ**ਤਿ ਪਕਾਸਨਤ੍ਥੋ ਸਰੂਪਤੋ ਨਿਰੂਪਨਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਯੰ ਸੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਨ**ਨ੍ਤਿ ਓਲਾਰਿਕੰ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੰ। **ਸਪ੍ਪਟਿਹਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਪਰੇਨ ਚੋਦਿਤਵਚਨੇਨ ਸਪਰਿਹਾਰੰ ਸਉਤ੍ਤਰੰ। **ਤੁਚ੍ਛੋ**ਤਿ ਮੁਸਾ ਅਭੂਤੋ। **ਸ੍ਵੇਵਾ**ਤਿ ਸੋ ਏਵ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਸਮਯੇ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਹੋਤਿ। **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋਤ੍ਵੇਵ ਨਿਯਜਾਤੇਸਿ,** ਨ ਨੰ ਸਰੂਪਤੋ ਨੀਹਰਿਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ। **ਰੂਪਾਦਯੋ ਚੇਤ੍ਥ ਧਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਰੂਪਵੇਦਨਾਦਯੋ ਏਵ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕੇ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾ। **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ**ਤਿ ਪਨ ਤੇ ਰੂਪਾਦਿਕੇ ਪਞ੍ਚਕ੍ਖਨ੍ਧੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਤ"**ਨ੍ਤਿ। **ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਨਾਮਭੂਤਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਤਾਵਸੇਨ।

੪੩੮. **ਏਵਞ੍ਚ ਪਨ** ਵਤ੍ਵਾ**ਤਿ ''ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋਤਿ ਰੂਪਾਦਿਕੇ ਉਪਾਦਾਯ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥੰ ''ਯਸ੍ਮਿੰ ਚਿਤ੍ਤ ਸਮਯੇ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵਤ੍ਵਾ। **ਪਟਿਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ਪਰੇ ਪੁਚ੍ਛੇਯ੍ਯੁੰ, ਤੇਨਾਕਾਰੇਨ ਕਾਲਵਿਭਾਗਤੋ ਪਟਿਪਦਾਨਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤ੍ਵਾ ਤਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਸ੍ਸ ਞਾਪਨਵਸੇਨ ਵਿਨਯਨਤ੍ਥੰ। **ਤਸ੍ਮਿੰ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤੀਤਸਮਯੇ ਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤਾਯ ਸਚ੍ਚਭੂਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਯ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੋ ਅਹੋਸਿ, ਨ ਪਨ **ਅਨਾਗਤੋ** ਇਦਾਨਿ **ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਵਾ **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ** ਤਦੁਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਤਦਾ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ। **ਯੇ ਤੇ ਅਤੀਤਾ ਧਮ੍ਮਾ** ਅਤੀਤਸਮਯੇ ਅਤੀਤਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਸ੍ਸ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਾ ਰੂਪਾਦਯੋ। **ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿ** ਨਿਰੁਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਅਹੇਸੁਨ੍ਤਿ ਸਙ੍ਖਜੰ ਗਤਾ। ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਸਮਯੇ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। **ਸੋਪਿ** ਤਦੁਪਾਦਾਨੋ **ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਤਸ੍ਮਿੰਯੇ**ਵ ਅਤੀਤ**ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ** ਭੂਤੋ ਵਿਜ੍ਜਮਾਨੋ ਵਿਯ **ਅਹੋਸਿ। ਅਨਾਗਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਾਗਤਾਨਞ੍ਚੇਵ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਞ੍ਚ ਰੂਪਧਮ੍ਮਾਨੰ ਉਪਾਦਾਨਭੂਤਾਨੰ **ਤਦਾ** ਤਸ੍ਮਿੰ ਅਤੀਤਸਮਯੇ **ਅਭਾਵਾ** ਤਦੁਪਾਦਾਨੋ **ਅਨਾਗਤੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ** ਚ

ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ **ਤਸ੍ਮਿਂ** ਅਤੀਤ**ਸਮਯੇ ਮੋਘੋ** ਤੁਚ੍ਛੋ ਮੁਸਾ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵਾ**ਤਿ ਸਮਞ੍ਞਾਮਤ੍ਤਮੇਵ। **ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤਿ** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਮਾਨਤ੍ਤਾ।

“ਏਸੇਵ ਨਯੋ”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਯੇ ਤੇ ਅਨਾਗਤਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਨਤ੍ਥਿ, ‘‘ਭਵਿਸ੍ਸਨ੍ਤੀ’’ਤਿ ਪਨ ਸਙ੍ਖ੍ਯਂ ਗਮਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਸੋਪਿ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ ਤਸ੍ਮਿਂਯੇਵ ਸਮਯੇ ਸਚ੍ਚੋ ਭਵਿਸ੍ਸਤਿ। ਅਤੀਤਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਤਦਾ ਅਭਾਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੋਘੋ ਅਤੀਤੋ ਮੋਘੋ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨੋ। ਯੇ ਇਮੇ ਪਚ੍ਚੁਪ੍ਪਨ੍ਨਾ ਧਮ੍ਮਾ, ਤੇ ਏਤਰਹਿ ਅਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਯੋਯਂ ਮੇ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ, ਸੋ ਇਦਾਨਿ ਸਚ੍ਚੋ। ਅਤੀਤਾਨਾਗਤਾਨਂ ਪਨ ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਇਦਾਨਿ ਅਭਾਵਾ ਤਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਮੋਘੋ ਅਤੀਤੋ ਮੋਘੋ ਅਨਾਗਤੋਤਿ ਏਵਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤਮੇਵ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭਂ ਪਟਿਜਾਨਾਤੀਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

੪੩੯-੪੪੩. **ਸਂਸਨ੍ਦਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਸਮਾਨੇਤੁਂ। **ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ ਖੀਰਂ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਿਂ ਕਾਲੇ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਸਞ੍ਞਿਤਂ ਉਪਾਦਾਨਵਿਸੇਸਂ ਉਪਾਦਾਯ ਖੀਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ ਹੋਤਿ। **ਨ ਤਸ੍ਮਿਂ…ਪੇ॰… ਗਚ੍ਛਤਿ** ਖੀਰਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਉਪਾਦਾਨਸ੍ਸ ਦਧਿਆਦਿਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯਾ ਅਨੁਪਾਦਾਨਤੋ। ਪਟਿਨਿਯਤਵਤ੍ਥੁਕਾ ਹਿ ਏਕਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾ, ਤੇਨਾਹ **“ਯੇ ਧਮ੍ਮੇ ਉਪਾਦਾਯਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਸਙ੍ਖਾਯਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਸਙ੍ਖਾ,** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿ। ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤ੍ਵਾ ਵਚਨ੍ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ ਏਤਾਯਾਤਿ **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿ।** ਨਮਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਨਾਮਂ।** ਵੋਹਰਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਵੋਹਾਰੋ,** ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਯੇਵ। **ਏਸ ਨਯੋ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥਾ**ਤਿ ‘‘ਯਸ੍ਮਿਂ ਸਮਯੇ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਖੀਰੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯਂ ਦਧਿਆਦੀਸੁ ਅਤਿਦਿਸਤਿ।

ਸਮਨੁਜਾਨਨਮਤ੍ਤਕਾਨੀਤਿ ‘‘ਇਦਂ ਖੀਰਂ, ਇਦਂ ਦਧੀ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਤਾਦਿਸੇ ਭੂਤੁਪਾਦਾਯਰੂਪਵਿਸੇਸੇ ਲੋਕੇ ਪਰਮ੍ਪਰਾਭਤਂ ਪਞ੍ਞਤ੍ਤਿਂ ਅਪ੍ਪਟਿਕ੍ਖਿਪਿਤ੍ਵਾ ਸਮਨੁਜਾਨਨਂ ਵਿਯ ਪਚ੍ਚਯਵਿਸੇਸਵਿਸਿਟ੍ਠਂ ਰੂਪਾਦਿਖਨ੍ਧਸਮੂਹਂ ਉਪਾਦਾਯ ‘‘ਓਲਾਰਿਕੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਮਨੋਮਯੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ’’ਤਿ ਚ ‘‘ਅਰੂਪੋ ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ’’ਤਿ ਚ ਤਥਾ ਤਥਾ ਸਮਨੁਜਾਨਨਮਤ੍ਤਕਾਨਿ, ਨ ਚ ਤਬ੍ਬਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਉਪਾਦਾਨਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਕੋਚਿ ਅਤ੍ਥੋ ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਸਦ੍ਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਯਾ ਗਹਣੂਪਾਯਮਤ੍ਤਕਾਨਿ। ‘‘ਸਤ੍ਤੋ ਫਸ੍ਸੋ’’ਤਿ ਹਿ ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣੁਤ੍ਤਰਕਾਲਂ ਤਦਨੁਵਿਦ੍ਧਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨੇਵ ਤਦਤ੍ਥਾਵਬੋਧੋ। **ਵਚਨਪਥਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ। **ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਥਾ ਤਥਾ ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਾਨਿ। **ਨਾਮਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਮਤ੍ਤਕਾਨੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ ਵੇਵਚਨਂ, ਤਂਤਂਨਾਮਪਞ੍ਞਾਪਨਮਤ੍ਤਕਾਨਿ। **ਸਬ੍ਬਮੇਤ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਅਤ੍ਤਪਟਿਲਾਭੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਸਤ੍ਤੋ’’ਤਿ ਵਾ ‘‘ਪੋਸੋ’’ਤਿ ਵਾ ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ **ਵੋਹਾਰਮਤ੍ਤਕਂ** ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਨੁਪਲਬ੍ਭਨਤੋ, ਤੇਨਾਹ **“ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਸਤ੍ਤੋ ਨਾਮ ਨਤ੍ਥੀ”**ਤਿਆਦਿ।

ਯਦਿ ਏਵਂ ਕਸ੍ਮਾ ਤਂ ਬੁਦ੍ਧੇਹਿਪਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ ਆਹ **“ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਪਨ ਦ੍ਵੇ ਕਥਾ”**ਤਿਆਦਿ। ਸਮ੍ਮੁਤਿਯਾ ਵੋਹਾਰਸ੍ਸ ਕਥਨਂ **ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ।** ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਸ੍ਸ ਕਥਨਂ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ।** ਅਨਿਚ੍ਚਾਦਿਕਥਾਪਿ ਪਰਮਤ੍ਥਸਨ੍ਨਿਸ੍ਸਿਤਕਥਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਤਿ ਕਤ੍ਵਾ **ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ।** ਪਰਮਤ੍ਥਧਮ੍ਮੋ ਹਿ ‘‘ਅਨਿਚ੍ਚੋ, ਦੁਕ੍ਖੋ, ਅਨਤ੍ਤਾ’’ਤਿ ਚ ਵੁਚ੍ਚਤਿ , ਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਧਮ੍ਮੋ। ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਵਂ ਦੁਵਿਧਾ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਕਥਾਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ **“ਤਤ੍ਥ ਯੋ”**ਤਿਆਦਿਨਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਯ ਸਚ੍ਚਸਮ੍ਪਟਿਵੇਧੋ, ਅਰਿਯਸਚ੍ਚਕਥਾ ਚ ਸਿਖਾਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਦੇਸਨਾ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਨੇਯ੍ਯਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤੋਪਿ ਭਗਵਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਂਯੇਵ ਕਥੇਤੀਤਿ ਆਹ **“ਤਸ੍ਸ ਭਗਵਾ ਆਦਿਤੋਵ…ਪੇ॰… ਕਥੇਤੀ”**ਤਿ, ਤੇਨਾਹ **“ਤਥਾ”**ਤਿਆਦਿ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਕਤ੍ਥਚਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾ ਹੋਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ, ਕਤ੍ਥਚਿ ਪਰਮਤ੍ਥਕਥਾਪੁਬ੍ਬਿਕਾ ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਾ। ਇਤਿ ਵਿਨੇਯ੍ਯਦਮਨਕੁਸਲਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁ ਵਿਨੇਯ੍ਯਜ੍ਝਾਸਯਵਸੇਨ ਤਥਾ ਤਥਾ ਦੇਸਨਾਪਵਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਪਨ ਭਗਵਾ ਧਮ੍ਮਤਂ ਅਵਿਜਹਨ੍ਤੋ ਏਵ ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਅਨੁਵਤ੍ਤਤਿ, ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਅਪਰਿਚ੍ਚਜਨ੍ਤੋਯੇਵ ਧਮ੍ਮਤਂ ਵਿਭਾਵੇਤਿ, ਨ ਤਤ੍ਥ ਅਭਿਨਿਵੇਸਾਤਿਧਾਵਨਾਨਿ। ਵੁਤ੍ਤਞ੍ਹੇਤਂ ‘‘ਜਨਪਦਨਿਰੁਤ੍ਤਿਂ ਨਾਭਿਨਿਵਿਸੇਯ੍ਯ, ਸਮਞ੍ਞਂ ਨਾਤਿਧਾਵੇਯ੍ਯਾ’’ਤਿ।

ਪਠਮਂ ਸਮ੍ਮੁਤਿਂ ਕਤ੍ਵਾ ਕਥਨਂ ਪਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਵਸੇਨ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਆਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਤਂ ਕਾਰਣੇਨ ਸਦ੍ਧਿਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **“ਪਕਤਿਯਾ ਪਨਾ”**ਤਿਆਦਿਮਾਹ। ਨਨੁ ਚ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਨਾਮ ਪਰਮਤ੍ਥਤੋ ਅਵਿਜ੍ਜਮਾਨਤ੍ਤਾ ਅਭੂਤਾ, ਤਂ ਕਥਂ ਬੁਦ੍ਧਾ ਕਥੇਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ

“**ਸਮ੍ਮੁਤਿਕਥਂ ਕਥੇਨ੍ਤਾਪੀ**”ਤਿਆਦਿ। **ਸਚ੍ਚਮੇ**ਵਾਤਿ ਤਥਮੇਵ। **ਸਭਾਵਮੇ**ਵਾਤਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿਭਾਵੇਨ ਤਂਸਭਾਵਮੇਵ, ਤੇਨਾਹ “**ਅਮੁਸਾ**ਵਾ”ਤਿ। ਪਰਮਤ੍ਥਸ੍ਸ ਪਨ ਸਚ੍ਚਾਦਿਭਾਵੋ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਮੇਵ ਨਤ੍ਥਿ।

ਇਮੇਸਂ ਪਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਰਮਤ੍ਥਾਨਂ ਕੋ ਵਿਸੇਸੋ? ਯਸ੍ਮਿਂ ਭਿਨ੍ਨੇ, ਬੁਦ੍ਧਿਯਾ ਵਾ ਅਵਯਵਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗੇ ਕਤੇ ਨ ਤਂਸਞ੍ਞਾ, ਸੋ ਘਟਪਟਾਦਿਪ੍ਪਭੇਦੋ ਸਮ੍ਮੁਤਿ, ਤਬ੍ਬਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥੋ। ਨ ਹਿ ਕਕ੍ਖਲਫੁਸਨਾਦਿਸਭਾਵੋ ਅਯਂ ਨਯੋ ਲਬ੍ਭਤਿ। ਏਵਂ ਸਨ੍ਤੇਪਿ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਮ੍ਮੁਤਿਪਿ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਾ ਏਵਾਤਿ ਆਹ “**ਦੁਵੇ ਸਚ੍ਚਾਨਿ ਅਕ੍ਖਾਸੀ**”ਤਿਆਦਿ।

ਇਦਾਨਿ ਨੇਸਂ ਸਚ੍ਚਸਭਾਵਂ ਕਾਰਣੇਨ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚ**”ਨ੍ਤਿ ਗਾਥਮਾਹ। ਤਤ੍ਥ **ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ** ਵਿਸਂਵਾਦਨਾਭਾਵਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਹੇਤੁਮਾਹ “**ਲੋਕਸਮ੍ਮੁਤਿਕਾਰਣ**”ਨ੍ਤਿ। ਲੋਕਸਿਦ੍ਧਾ ਹਿ ਸਮ੍ਮੁਤਿ ਸਙ੍ਕੇਤਵਚਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਤਾਯ ਕਾਰਣਂ। ਪਰਮੋ ਉਤ੍ਤਮੋ ਅਤ੍ਥੋ **ਪਰਮਤ੍ਥੋ,** ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯਥਾਭੂਤਸਭਾਵੋ। ਤਸ੍ਸ **ਵਚਨਂ ਸਚ੍ਚਂ** ਯਾਥਾਵਤੋ ਅਵਿਸਂਵਾਦਨਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਨਤੋ। ਤਤ੍ਥ ਕਾਰਣਮਾਹ “**ਧਮ੍ਮਾਨਂ ਭੂਤਲਕ੍ਖਣ**”ਨ੍ਤਿ, ਸਭਾਵਧਮ੍ਮਾਨਂ ਯੋ ਭੂਤੋ ਅਵਿਪਰੀਤੋ ਸਭਾਵੋ, ਤਸ੍ਸ ਲਕ੍ਖਣਂ ਅਙ੍ਗਨਂ ਞਾਪਨਨ੍ਤਿ ਕਤ੍ਵਾ।

ਯਦਿ ਤਥਾਗਤੋ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਅਭਿਸਮ੍ਬੁਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤੋਪਿ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਂ ਗਹੇਤ੍ਵਾਵ ਵਦਤਿ, ਕੋ ਏਤ੍ਥ ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੇਹਿ ਵਿਸੇਸੋਤਿ ਆਹ। “**ਯਾਹਿ ਤਥਾਗਤੋ ਵੋਹਰਤਿ ਅਪਰਾਮਾਸ**”ਨ੍ਤਿਆਦਿ। ਲੋਕਿਯਮਹਾਜਨੋ ਅਪ੍ਪਹੀਨਪਰਾਮਾਸਤ੍ਤਾ ‘‘ਏਤਂ ਮਮਾ’’ਤਿਆਦਿਨਾ ਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਵੋਹਰਤਿ, ਤਥਾਗਤੋ ਪਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਹੀਨਪਰਾਮਾਸਤ੍ਤਾ ਅਪਰਾਮਸਨ੍ਤੋ ਯਸ੍ਮਾ ਲੋਕਸਮਞ੍ਞਾਹਿ ਵਿਨਾ ਲੋਕਿਯੋ ਅਤ੍ਥੋ ਲੋਕੇ ਕੇਨਚਿ ਦੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਹਿ ਤਂ ਵੋਹਰਤਿ। ਤਥਾ ਵੋਹਰਨ੍ਤੋ ਏਵ ਚ ਅਤ੍ਤਨੋ ਦੇਸਨਾਵਿਲਾਸੇਨ ਵੇਨੇਯ੍ਯਸਤ੍ਤੇ ਪਰਮਤ੍ਥਸਚ੍ਚੇ ਪਤਿਟ੍ਠਪੇਤਿ। **ਦੇਸਨਂ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤ੍**ਵਾਤਿ ਹੇਟ੍ਠਾ ਪਵਤ੍ਤਿਤਕਥਾਯ ਵਿਨਿਵਟ੍ਟੇਤ੍ਵਾ ਵਿਵੇਚੇਤ੍ਵਾ ਦੇਸਨਂ ‘‘ਅਪਰਾਮਾਸ’’ਨ੍ਤਿ ਤਣ੍ਹਾਮਾਨਪਰਾਮਾਸਪ੍ਪਹਾਨਕਿਤ੍ਤਨੇਨ **ਅਰਹਤ੍ਤਨਿਕੂਟੇਨ ਨਿਟ੍ਠਾਪੇਸਿ**। ਯਂ ਯਂ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਪੋਟ੍ਠਪਾਦਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੧੦. ਸੁਭਸੁੱਤਵੰਣਨਾ

ਸੁਭਮਾਣਵਕਵੱਤੁਵੰਣਨਾ

੪੪੪. “**ਅਚਿਰਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤੇ**”ਤਿ ਸੱਤ੍ਥੁ ਪਰਿਨਿਬ੍ਬੁਤਭਾਵਸ੍ਸ ਚਿਰਕਾਲਤਾਪਟਿਕ੍ਖੇਪੇਨ ਆਸਨ੍ਨਤਾ ਦਸ੍ਸਿਤਾ, ਕਾਲਪਰਿਚ੍ਛੇਦੋ ਨ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਤੰ ਪਰਿਚ੍ਛੇਦਤੋ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ “**ਪਰਿਨਿਬ੍ਬਾਨਤੋ ਉੱਦ੍ਧੰ ਮਾਸਮੱਤੇ ਕਾਲੇ**”ਤਿ ਵੁੱਤੰ। ਤੱਤ੍ਥ **ਮੱਤ**-ਗੱਹਣੇਨ ਕਾਲਸ੍ਸ ਅਸਮ੍ਪੁੰਣਤੰ ਜੋਤੇਤਿ। ਤੁਦਿਸਞ੍ਞਿਤੋ ਗਾਮੋ ਨਿਵਾਸੋ ਏਤਸ੍ਸਾਤਿ **ਤੋਦੇਯ੍ਯੋ।** ਤੰ ਪਨੇਸ ਯਸ੍ਮਾ ਸੋਣਦੰਣ੍ਡੋ ਵਿਯ ਚਮ੍ਪੰ, ਕੂਟਦਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਚ ਖਾਣੁਮਤੰ ਅਜ੍ਝਾਵਸਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵੁੱਤੰ “**ਤਸ੍ਸ ਅਧਿਪਤਿੱਤਾ**”ਤਿ ਇਸ੍ਸਰਭਾਵਤੋਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। **ਸਮਾਹਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਸਨ੍ਨਿਚਯੰ। **ਪੰਣ੍ਡਿਤੋ ਘਰਮਾਵਸੇ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਅਪ੍ਪਤਰਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਵਯਮਾਨੇ ਭੋਗਾ ਖਿਯਨ੍ਤਿ, ਅਪ੍ਪਤਰਪ੍ਪਤਰੇਪਿ ਸਞ੍ਚਿਯਮਾਨੇ ਵਡ੍ਢਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਵਿਞ੍ਞੁਜਾਤਿਕੋ ਕਿਞ੍ਚਿ ਵਯੰ ਅਕਤ੍ਵਾ ਆਯਮੇਵ ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋ ਘਰਾਵਾਸੰ ਅਨੁਤਿੱਟ੍ਠੇਯ੍ਯਾਤਿ ਲੋਭਾਦੇਸਿਤੰ ਪਟਿਪੱਤਿੰ ਉਪਦਿਸਤਿ।

ਅਦਾਨਮੇਵ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ ਲੋਭਾਭਿਭੂਤਤਾਯ **ਤਸ੍ਮਿੰਯੇਵ ਘਰੇ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ** ਨਿਬ੍ਬੱਤਿ। ਲੋਭਵਸਿਕਸ੍ਸ ਹਿ ਦੁੱਗਤਿ ਪਾਟਿਕਙ੍ਖਾ। **ਅਤਿਵਿਯ ਪਿਯਾਯਤਿ** ਪੁਬ੍ਬਪਰਿਚਯੇਨ। **ਪਿੰਣ੍ਡਾਯ ਪਾਵਿਸਿ** ਸੁਭੰ ਮਾਣਵੰ ਅਨੁੱਗੰਣ੍ਹਿਤੁਕਾਮੋ। **ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬੱਤਿਸ੍ਸਸਿ** ਕਤੋਕਾਸਸ੍ਸ ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਟਿਬਾਹਿਤੁੰ ਅਸਕ੍ਕੁਣੇਯ੍ਯਭਾਵਤੋ।

ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਚਾਰਿੱਤਸ੍ਸ ਭਾਵਿਤਤੰ ਸਨ੍ਧਾਯ, ਤਥਾ ਪਿਤਰੰ ਉੱਕੰਸੇਨ੍ਤੋ ਚ “**ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੇ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋ**”ਤਿ ਆਹ। **ਤੰ ਪਵੱਤਿੰ ਪੁੱਛੀ**ਤਿ ਸੁਤਮੇਤੰ ਮਯਾ ‘‘ਮਯ੍ਹੰ ਪਿਤਾ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋ’’ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇਹਿ ਵੁੱਤੰ, ਕਿਮਿਦੰ ਸੱਚਨ੍ਤਿ ਪੁੱਛਿ। **ਤਥੇਵ ਵੱਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਯਥਾ ਪੁਬ੍ਬੇ ਸੁਨਖਸ੍ਸ ਵੁੱਤੰ, ਤਥੇਵ ਵਤ੍ਵਾ। **ਅਵਿਸੰਵਾਦਨੱਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸੱਚਾਪਨੱਤ੍ਥੰ ‘‘ਤੋਦੇਯ੍ਯਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ ਸੁਨਖੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਨਿਬ੍ਬੱਤੋ’’ਤਿ ਅੱਤਨੋ ਵਚਨਸ੍ਸ ਅਵਿਸੰਵਾਦਨੱਤ੍ਥੰ ਅਵਿਸੰਵਾਦਭਾਵਸ੍ਸ ਦਸ੍ਸਨੱਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅੱਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬੰ ਦਸ੍ਸੇਸੀ**ਤਿ ਬੁੱਦ੍ਧਾਨੁਭਾਵੇਨ ਸੋ ਸੁਨਖੋ ਤੰ ਸਬ੍ਬੰ ਨੇਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਸਿ, ਨ ਜਾਤਿਸ੍ਸਰਤਾਯ। ਭਗਵਨ੍ਤੰ ਦਿਸ੍ਵਾ ਭੁੱਕਰਣੰ ਪਨ ਪੁਰਿਮਜਾਤਿਸਿੱਦ੍ਧਵਾਸਨਾਵਸੇਨ। **ਚੁੱਦੱਸ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁੱਛਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ‘‘ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਹਿ ਭੋ ਗੋਤਮ ਮਨੁਸ੍ਸਾ ਅਪ੍ਪਾਯੁਕਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੀਘਾਯੁਕਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਬਵ੍ਹਾਬਾਧਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਾਬਾਧਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੁਬ੍ਬੰਣਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਵੰਣਵਨ੍ਤੋ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪੇਸਕ੍ਖਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਹੇਸਕ੍ਖਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਅਪ੍ਪਭੋਗਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਮਹਾਭੋਗਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਨੀਚਕੁਲੀਨਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਉੱਚਾਕੁਲੀਨਾ। ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਦੁਪ੍ਪਞ੍ਞਾ, ਦਿਸ੍ਸਨ੍ਤਿ ਪਞ੍ਞਾਵਨ੍ਤੋ’’ਤਿ (ਮ॰ ਨਿ॰ ੩.੨੮੯)। ਇਮੇ ਚੁੱਦੱਸ ਪਞ੍ਹੇ ਪੁੱਛਿਤ੍ਵਾ, ਅਙ੍ਗਸੁਭਤਾਯ ਕਿਰੇਸ “**ਸੁਭੋ**”ਤਿ ਨਾਮੰ ਲਭਿ।

੪੪੫. “**ਏਕਾ ਚ ਮੇ ਕਙ੍ਖਾ ਅੱਤ੍ਥੀ**”ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਉਪਰਿ ਪੁੱਛਿਯਮਾਨਸ੍ਸ ਪਞ੍ਹਸ੍ਸ ਪਗੇਵ ਤੇਨ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਵੇਦਨਾ। ਸਾ ਹਿ ਕੁਸਲਕਮ੍ਮਨਿਬ੍ਬੱਤੇ ਅੱਤਭਾਵੇ ਉਪ੍ਪੱਜਨਕਸੁਖਵੇਦਨਾਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ‘‘ਵਿਸਭਾਗਵੇਦਨਾ’’ਤਿ। ਕਾਯੰ ਗਾਲ੍ਹੰ ਹੁਤ੍ਵਾ ਬਾਧਤਿ ਪੀਲ਼ੇਤੀਤਿ ‘‘ਆਬਾਧੋ’’ਤਿ ਚ ਵੁੱਚਤਿ। **ਏਕਦੇਸੇ ਉਪ੍ਪੱਜਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਏਕਦੇਸੇ ਉੱਟ੍ਠਿਤਾਪਿ **ਅਯਪੱਟੇਨ ਆਬਨ੍ਧਿਤ੍ਵਾ ਵਿਯ ਗੰਣ੍ਹਾਤਿ** ਅਪਰਿਵੱਤੁਭਾਵਕਰਣਤੋ, ਏਤੇਨ ਬਲਵਰੋਗੋ ਆਬਾਧੋ ਨਾਮਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਕਿੱਛਜੀਵਿਤਕਰੋ**ਤਿ ਅਸੁਖਜੀਵਿਤਾਵਹੋ, ਏਤੇਨ ਦੁਬ੍ਬਲੋ ਅਪ੍ਪਮੱਤਕੋ ਰੋਗੋ ਆਤਙ੍ਕੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਉੱਟ੍ਠਾਨ**ਨ੍ਤਿ ਸਯਨਨਿਸੱਜਾਦਿਤੋ ਉੱਟ੍ਠਹਨੰ, ਤੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਅਪਰਾਪਰੰ ਸਰੀਰਸ੍ਸ ਪਰਿਵੱਤਨੰ ਵਦਤਿ। **ਗਰੁਕ**ਨ੍ਤਿ ਭਾਰਿਯੰ ਕਿੱਛਸਿੱਦ੍ਧਿਕੰ । **ਕਾਯੇ ਬਲੰ ਨ ਹੋਤੀ**ਤਿ ਏੱਤ੍ਥਾਪਿ ‘‘ਗਿਲਾਨਸ੍ਸੇਵਾ’’ਤਿ ਪਦੰ ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਬਨ੍ਧਿਤਬ੍ਬੰ। ਹੇੱਟ੍ਠਾ ਚਤੂਹਿ ਪਦੇਹਿ ਅਫਾਸੁਵਿਹਾਰਾਭਾਵੰ ਪੁੱਛਿਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰਸਬ੍ਭਾਵੰ ਪੁੱਛਤਿ, ਤੇਨ ਸਵਿਸੇਸੋ ਫਾਸੁਵਿਹਾਰੋ ਪੁੱਛਿਤੋਤਿ ਦੱਟ੍ਠਬ੍ਬੋ, ਅਸਤਿਪਿ ਅਤਿਸਯੱਤ੍ਥਜੋਤਨੇ ਸੱਦੇ ਅਤਿਸਯੱਤ੍ਥਸ੍ਸ ਲਬ੍ਭਨਤੋ ਯਥਾ ‘‘ਅਭਿਰੂਪਾਯ ਦੇਯ੍ਯੰ ਦਾਤਬ੍ਬ’’ਨ੍ਤਿ।

੪੪੭. **ਕਾਲਞ੍ਚ ਸਮਯਞ੍ਚ ਉਪਾਦਾਯਾ**ਤਿ। ਏਤ੍ਥ **ਕਾਲੋ** ਨਾਮ ਉਪਸਙ੍ਕਮਨਸ੍ਸ ਯੁਤ੍ਤਪਤ੍ਤਕਾਲੋ। **ਸਮਯੋ** ਨਾਮ ਤਸ੍ਸੇਵ ਪਚ੍ਚਯਸਾਮਗ੍ਗੀ, ਅਤ੍ਥਤੋ ਤਜ੍ਜੰ ਸਰੀਰਬਲਞ੍ਚੇਵ ਤਪ੍ਪਚ੍ਚਯਪਰਿਸ੍ਸਯਾਭਾਵੋ ਚ। **ਉਪਾਦਾਨੰ** ਨਾਮ ਞਾਣੇਨ ਤੇਸੰ ਗਹਣੰ ਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਕਾਲਞ੍ਚਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਫਰਿਸ੍ਸਤੀ**ਤਿ ਫੁਸਿਸ੍ਸਤਿ।

੪੪੮. **ਚੇਤਿਯਰਟ੍ਠੇ**ਤਿ ਚੇਤਿਰਟ੍ਠੇ। ਯ-ਕਾਰੇਨ ਹਿ ਪਦੰ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚੇਤਿਰਟ੍ਠਤੋ ਅਞ੍ਞੰ ਵਿਸੁੰਯੇਵੇਕੰ ਰਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਚ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਮਰਣਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਮਰਣੰ ਨਾਮ ਤਾਦਿਸਾਨੰ ਰੋਗ ਵਸੇਨੇਵ ਹੋਤੀਤਿ ਯੇਨ ਰੋਗੇਨ ਤੰ ਜਾਤੰ, ਤਸ੍ਸ ਸਰੂਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਕਾਰਣਪੁਚ੍ਛਾ, ਮਰਣਹੇਤੁਕਚਿਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਪਪੁਚ੍ਛਾ, ਤਸ੍ਸ ਚ ਸਨ੍ਤਾਪਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਲੋਕਸਾਧਾਰਣਤਾ, ਤਥਾ ਮਰਣਸ੍ਸ ਚ ਅਪ੍ਪਤਿਕਾਰਤਾਤਿ ਏਵੰ ਆਦਿਨਾ ਮਰਣਪਟਿਸੰਯੁਤ੍ਤੰ ਸਮ੍ਮੋਦਨੀਯੰ ਕਥੰ ਕਥੇਸੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਭੋ ਆਨਨ੍ਦਾ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। **ਨ ਰਨ੍ਧਗਵੇਸੀ** ਮਾਰੋ ਵਿਯ, **ਨ ਵੀਮੰਸਨਾਧਿਪ੍ਪਾਯੋ** ਉਤ੍ਤਰਮਾਣਵੋ ਵਿਯਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਯੇਸੁ ਧਮ੍ਮੇਸੂ**ਤਿ ਵਿਮੋਕ੍ਖੁਪਾਯੇਸੁ ਨਿਯ੍ਯਾਨਧਮ੍ਮੇਸੁ। **ਧਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ, ਪਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ।

੪੪੯. ਅਤ੍ਥਪ੍ਪਯੁਤ੍ਤਤਾਯ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਯੋਗਸ੍ਸ ਸਦ੍ਦਪ੍ਪਬਨ੍ਧਲਕ੍ਖਣਾਨਿ ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤਦਤ੍ਥਭੂਤੇਹਿ ਸੀਲਾਦੀਹਿ ਧਮ੍ਮਕ੍ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਤੀਣਿ ਪਿਟਕਾਨਿ ਤੀਹਿ ਖਨ੍ਧੇਹਿ ਸਙ੍ਗਹੇਤ੍ਵਾ"**ਤਿ। **ਸਙ੍ਖਿਤ੍ਤੇਨ ਕਥਿਤ**ਨ੍ਤਿ ''ਤਿਣ੍ਣੰ ਖਨ੍ਧਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਏਵੰ ਗਹਣਤੋ ਸਾਮਞ੍ਞਤੋ ਚਾਤਿ ਸਙ੍ਖੇਪੇਨੇਵ ਕਥਿਤੰ। **"ਕਤਮੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣ"**ਨ੍ਤਿ ਅਯੰ ਅਦਿਟ੍ਠਜੋਤਨਾ ਪੁਚ੍ਛਾ, ਨ ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾ ਪੁਚ੍ਛਾਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ **"ਵਿਤ੍ਥਾਰਤੋ ਪੁਚ੍ਛਿਸ੍ਸਾਮੀ 'ਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ 'ਕਤਮੇਸੰ ਤਿਣ੍ਣ'ਨ੍ਤਿ ਆਹਾ"**ਤਿ। ਕਥੇਤੁਕਮ੍ਯਤਾਭਾਵੇ ਪਨਸ੍ਸ ਥੇਰਸ੍ਸ ਵਚਨਤਾ ਸਿਯਾ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੦-੪੫੩. **ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਆਦਿਅਤ੍ਥੋ, ਪਕਾਰਤ੍ਥੋ ਵਾ, ਤੇਨ ''ਅਰਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ...ਪੇ॰... ਪਤਿਟ੍ਠਾਪੇਸੀ''ਤਿ ਅਯੰ ਏਤ੍ਤਕੋ ਪਾਠੋ ਦਸ੍ਸਿਤੋਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੰ ਤੇਨਾਹ **"ਤੇਸੁ ਦਸ੍ਸਿਤੇਸੂ"**ਤਿ, ਉਦ੍ਦੇਸਵਸੇਨਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਭਗਵਤਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵਾ**ਤਿ ਸਾਮਞ੍ਞਫਲਦੇਸਨਾਦੀਸੁ ਭਗਵਤਾ ਦੇਸਿਤਨਯੇਨੇਵ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸੁਤ੍ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਭਾਸਿਤਭਾਵੰ ਜਿਨਵਚਨਭਾਵੰ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਸਾਸਨੇ ਨ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਰੋ**ਤਿ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਸਾਰੇ ਭਗਵਤੋ ਸਾਸਨੇ ਯਥਾ ਦਸ੍ਸਿਤੰ ਸੀਲੰ ਸਾਰੋ ਏਵ ਨ ਹੋਤਿ ਸਾਰਵਤੋ ਮਹਤੋ ਰੁਕ੍ਖਸ੍ਸ ਪਪਟਿਕਟ੍ਠਾਨਿਯਤ੍ਤਾ। ਯਦਿ ਏਵੰ ਕਸ੍ਮਾ ਇਧ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਕੇਵਲਞ੍ਹੇਤੰ ਪਤਿਟ੍ਠਾਮਤ੍ਤਕਮੇਵਾ"**ਤਿ। ਝਾਨਾਦਿਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮੇ ਅਧਿਗਨ੍ਤੁਕਾਮਸ੍ਸ ਅਧਿਟ੍ਠਾਨਮਤ੍ਤੰ ਤਤ੍ਥ ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਸ੍ਸ ਤੇਸੰ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ। ਅਥ ਵਾ **ਨ ਸੀਲਮੇਵ ਸਾਰੋ**ਤਿ ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਸਾਸਨੇ ''ਮਗ੍ਗਸੀਲੰ, ਫਲਸੀਲ''ਨ੍ਤਿ ਇਦੰ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਸੀਲਮ੍ਪਿ ਸਾਰਮੇਵ, ਤਥਾਪਿ ਨ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧੋ ਏਵ ਸਾਰੋ ਅਥ ਖੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਪਞ੍ਞਾਕ੍ਖਨ੍ਧੋਪਿ ਸਾਰੋ ਏਵਾਤਿ ਏਵਮੇਤ੍ਥ ਅਤ੍ਥੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਪੁਰਿਮੋ ਏਵ ਸਾਰੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਇਤੋ ਉਤ੍ਤਰੀ"**ਤਿਆਦਿ।

ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਵਣ੍ਣਨਾ

੪੫੪. ਕਸ੍ਮਾ ਪਨੇਤ੍ਥ ਥੇਰੋ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦਿਕੇ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਸਿ, ਨਨੁ ਏਵੰ ਸਨ੍ਤੇ ਅਞ੍ਞੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਅਞ੍ਞੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਅਮ੍ਬੰ ਪੁਟ੍ਠੋ ਲਬੁਜੰ ਬ੍ਯਾਕਰੋਨ੍ਤੋ ਵਿਯ ਹੋਤੀਤਿ ਈਦਿਸੀ ਚੋਦਨਾ ਇਧ ਅਨੋਕਾਸਾਤਿ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਕਥਞ੍ਚ ਮਾਣਵ ਭਿਕ੍ਖੁ...ਪੇ॰... ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧੰ ਦਸ੍ਸੇਤੁਕਾਮੋ ਆਰਭੀ"**ਤਿ ਆਹ, ਤੇਨੇਤ੍ਥ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਸੰਵਰਾਦਯੋਪਿ ਸਮਾਧਿਉਪਕਾਰਤੰ ਉਪਾਦਾਯ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਪਕ੍ਖਿਕਾਨਿ ਉਦ੍ਦਿਟ੍ਠਾਨੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ **ਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨੇਵ ਆਗਤਾਨਿ, ਨ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿ** ਰੂਪਾਵਚਰਚਤ੍ਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਦੇਸਨਾਨਨ੍ਤਰੰ ਅਭਿਞ੍ਞਾਦੇਸਨਾਯ ਅਵਸਰੋਤਿ ਕਤ੍ਵਾ। ਰੂਪਾਵਚਰਚਤ੍ਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਪਾਦਿਕਾ ਹਿ ਸਪਰਿਭਣ੍ਡਾ ਛਪਿ ਅਭਿਞ੍ਞਾਯੋ। ਲੋਕਿਯਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾ ਪਨ ਸਿਜ੍ਝਮਾਨਾ ਯਸ੍ਮਾ ਅਟ੍ਠਸੁ ਸਮਾਪਤ੍ਤੀਸੁ ਚੁਦ੍ਦਸਵਿਧੇਨ ਚਿਤ੍ਤਪਰਿਦਮਨੇਨ ਵਿਨਾ ਨ ਇਜ੍ਝਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਅਭਿਞ੍ਞਾਸੁ ਦੇਸਿਯਮਾਨਾਸੁ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਾਨਿਪਿ ਦੇਸਿਤਾਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤਿ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਆਨੇਤ੍ਵਾ ਪਨ ਦੀਪੇਤਬ੍ਬਾਨੀ"**ਤਿ। ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਦੇਸਿਤਾਨੇਵ ਕਤ੍ਵਾ ਸੰਵਣ੍ਣਕੇਹਿ ਪਕਾਸੇਤਬ੍ਬਾਨੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯੰ ਪਨ ''ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੰ

ਉਪਸਮ੍ਪਜ੍ਜ ਵਿਹਰਤੀ''ਤਿ ਇਮਿਨਾਵ ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨਮ੍ਪਿ ਸਙ੍ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ "**ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨੇਨ ਹੀ**"ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਚਤੁਤ੍ਥਜ੍ਝਾਨਞ੍ਹਿ ਰੂਪਵਿਰਾਗਭਾਵਨਾਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤੰ ''ਅਰੂਪਜ੍ਝਾਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤੀਤਿ।

੪੭੧-੪੮੦. ਨ ਚਿਤ੍ਤੇਕਗ੍ਗਤਾਮਤ੍ਤਕੇਨੇਵਾਤਿ ਏਤ੍ਥ ਹੇਟ੍ਠਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯਾਨੁਸਾਰੇਨ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਲੋਕਿਯਸ੍ਸ ਸਮਾਧਿਕ੍ਖਨ੍ਧਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ "**ਨ ਚਿਤ੍ਤੇ…ਪੇ॰… ਅਤ੍ਥੀ**"ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੰ। ਅਰਿਯ-ਸਦ੍ਦੋ ਚੇਤ੍ਥ ਸੁਦ੍ਧਪਰਿਯਾਯੋ, ਨ ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਪਰਿਯਾਯੋ। ਤਥਾ ਹੇਟ੍ਠਾਪਿ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਪਟਿਸਮ੍ਭਿਦਾਹਿ ਵਿਨਾਵ ਅਰਹਤ੍ਤੇ ਅਧਿਗਤੇ ਨਤ੍ਥੇਵ ਉਤ੍ਤਰਿਕਰਣੀਯਨ੍ਤਿ ਸਕ੍ਕਾ ਵਤ੍ਤੁੰ ਯਦਤ੍ਥੰ ਭਗਵਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਚਰਿਯੰ ਵੁਸ੍ਸਤਿ, ਤਸ੍ਸ ਸਿਦ੍ਧਤ੍ਤਾ। ਇਧ ਪਨ ਲੋਕਿਯਾਭਿਞ੍ਞਾਪਿ ਆਗਤਾ ਏਵ। ਸੇਸੰ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਸੁਭਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੧੧. ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਕੇਵਟ੍ਟਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੧. **ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨੇ**ਤਿ ਪਾਵਾਰਿਕਸੇਟ੍ਠਿਨੋ ਅਮ੍ਬਬਹੁਲੇ ਉਪਵਨੇ। ਤਂ ਕਿਰ ਸੋ ਸੇਟ੍ਠੀ ਭਗਵਤੋ ਅਨੁਚ੍ਛਵਿਕਂ ਗਨ੍ਧਕੁਟਿਂ, ਭਿਕ੍ਖੁਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਚ ਰਤ੍ਤਿਟ੍ਠਾਨਦਿਵਾਟ੍ਠਾਨਕੁਟਿਮਣ੍ਡਪਾਦੀਨਿ ਸਮ੍ਪਾਦੇਤ੍ਵਾ ਪਾਕਾਰਪਰਿਕ੍ਖਿਤ੍ਤਂ ਦ੍ਵਾਰਕੋਟ੍ਠਕਸਮ੍ਪਨ੍ਨਂ ਕਤ੍ਵਾ ਬੁਦ੍ਧਪ੍ਪਮੁਖਸ੍ਸ ਸਙ੍ਘਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਤੇਸਿ, ਪੁਰਿਮਵੋਹਾਰੇਨ ਪਨ ''ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਾਵਾਰਿਕਮ੍ਬਵਨੇ। **ਕੇਵਟ੍ਟੋਤਿ ਇਦਂ ਤਸ੍ਸ ਨਾਮਂ** ਕੇਵਟ੍ਟੇਹਿ ਸਂਰਕ੍ਖਿਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਵਾ ਸਨ੍ਤਿਕੇ ਸਂਵਡ੍ਢਿਤਤ੍ਤਾਤਿ ਕੇਚਿ। ''ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤਸ੍ਸਾ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਕਾਮਂ ਤਦਾ ਸੋ ਗਹਪਤਿਟ੍ਠਾਨੇ ਠਿਤੋ, ਪਿਤੁ ਪਨਸ੍ਸ ਅਚਿਰਕਾਲਂਕਤਤਾਯ ਪੁਰਿਮਸਮਞ੍ਞਾਯ ''ਗਹਪਤਿਪੁਤ੍ਤੋ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੋਹਰੀਯਤਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਗਹਪਤਿ ਮਹਾਸਾਲੋ"**ਤਿ। ਮਹਾਵਿਭਵਤਾਯ ਮਹਾਸਾਰੋ, ਗਹਪਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ ਰ-ਕਾਰਸ੍ਸ ਲ-ਕਾਰਂ ਕਤ੍ਵਾ ''ਮਹਾਸਾਲੋ ਸੁਖੁਮਾਲੋ ਅਹ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ (ਅ॰ ਨਿ॰ ੩.੩੯) ਵਿਯ। **ਸਦ੍ਧਾਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**ਤਿ ਪੋਥੁਜ੍ਜਨਿਕਾਯ ਸਦ੍ਧਾਯ ਵਸੇਨ ਸਦ੍ਧਾ ਸਮਨ੍ਨਾਗਤੋ।

ਸਮਿਦ੍ਧਾਤਿ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਇਦ੍ਧਾ, ਇਦ੍ਧਿਯਾ ਵਿਭਵਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵੇਪੁਲ੍ਲਪ੍ਪਤ੍ਤਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਏਹਿ ਤ੍ਵਂ ਭਿਕ੍ਖੁ ਅਨ੍ਵਦ੍ਧਮਾਸਂ, ਅਨੁਮਾਸਂ, ਅਨੁਸਂਵਚ੍ਛਰਂ ਵਾ ਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਪਸਾਦਾਯ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਕਰੋਹੀ''ਤਿ ਏਕਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਆਣਾਪਨਂ ਤਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਤਸ੍ਸ ਠਪਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ **"ਠਾਨਨ੍ਤਰੇ ਠਪੇਤੂ"**ਤਿ। **ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਧਮ੍ਮਤੋ**ਤਿ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਾਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਦੀਨਂ ਅਧਿਗਮਧਮ੍ਮਤੋ। ਨਿਦ੍ਧਾਰਣੇ ਚੇਤਂ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਂ। ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਞ੍ਹਿ ਤਤੋ ਨਿਦ੍ਧਾਰੇਤਿ। **ਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ ਉਤ੍ਤਰੀ**ਤਿ ਪਕਤਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਤੋ ਉਪਰਿ। **ਪਜ੍ਜਲਿਤਪਦੀਪੋ**ਤਿ ਪਜ੍ਜਲਨ੍ਤੋ ਪਦੀਪੋ।

੪੮੨. **ਨ ਧਂਸੇਮੀ**ਤਿ ਗੁਣਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਤੋ ਨ ਚਾਵੇਮਿ, ਤੇਨਾਹ **"ਸੀਲਭੇਦ"**ਨ੍ਤਿਆਦਿ। **ਵਿਸ੍ਸਾਸਂ ਵਡ੍ਢੇਤ੍ਵਾ** ਭਗਵਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਸ੍ਸਤ੍ਥਭਾਵਂ ਬ੍ਰੂਹੇਤ੍ਵਾ ਵਿਭੂਤਂ ਪਾਕਟਂ ਕਤ੍ਵਾ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੩-੪. **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਦੋਸਂ। **ਗਨ੍ਧਾਰੀ**ਤਿ **ਚੂਲ਼ਗਨ੍ਧਾਰੀ,** ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰੀਤਿ ਦ੍ਵੇ ਗਨ੍ਧਾਰੀਵਿਜ੍ਜਾ। ਤਤ੍ਥ **ਚੂਲ਼ਗਨ੍ਧਾਰੀ** ਨਾਮ ਤਿਵਸ੍ਸਤੋ ਓਰਂ ਮਤਾਨਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਉਪਪਨ੍ਨਟ੍ਠਾਨਜਾਨਨਵਿਜ੍ਜਾ। **ਮਹਾਗਨ੍ਧਾਰੀ** ਤਮ੍ਪਿ ਜਾਨਾਤਿ ਤਤੋ ਉਤ੍ਤਰਿਪਿ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਕਪ੍ਪਂ ਯੇਭੁਯ੍ਯੇਨ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਕਿਚ੍ਚਂ ਸਾਧੇਤਿ। ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸਕਾਲੇ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਬਹੁਧਾਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਹਤ੍ਥਿਆਦੀਨਿਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ, ਦਸ੍ਸਨੀਯੋਪਿ ਹੋਤਿ, ਅਗ੍ਗਿਥਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਜਲਥਮ੍ਭਮ੍ਪਿ ਕਰੋਤਿ, ਆਕਾਸੇਪਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਸਬ੍ਬਂ ਇਨ੍ਦਜਾਲਸਦਿਸਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। **ਅਟ੍ਟੀ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖਿਤੋ ਬਾਧਿਤੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਪੀਲ਼ਿਤੋ"**ਤਿ।

ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੫. ਕਾਮਂ **"ਚੇਤਸਿਕ"**ਨ੍ਤਿ ਪਦਂ ਯੇ ਚੇਤਸਿ ਨਿਯੁਤ੍ਤਾ ਚਿਤ੍ਤੇਨ ਸਮ੍ਪਯੁਤ੍ਤਾ, ਤੇਸਂ ਸਾਧਾਰਣਵਚਨਂ, ਸਾਧਾਰਣੇ ਪਨ ਗਹਿਤੇ ਚਿਤ੍ਤਵਿਸੇਸੋ ਗਹਿਤੋਵ ਹੋਤਿ, ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਚੇਤਸਿਕਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯਂ ਵਿਵਰਨ੍ਤੋ **"ਸੋਮਨਸ੍ਸਦੋਮਨਸ੍ਸਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤ"**ਨ੍ਤਿ ਆਹ। ਸੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਰਾਗਾਦਯੋ, ਸਦ੍ਧਾਦਯੋ ਚ ਦਸ੍ਸਿਤਾ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਦੋਮਨਸ੍ਸਗ੍ਗਹਣੇਨ ਦੋਸਾਦਯੋ। ਵਿਤਕ੍ਕਵਿਚਾਰਾ ਪਨ ਸਰੂਪੇਨੇਵ ਦਸ੍ਸਿਤਾ। **ਏਵਂ ਤਵ ਮਨੋ**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਕਾਰੇਨ ਤਵ ਮਨੋ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਕੇਨ ਪਕਾਰੇਨ ਪਵਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ** ਵਾ"ਤਿਆਦਿ। **"ਏਵਂ ਤਵ ਮਨੋ"**ਤਿ ਇਦਂ ਪਨ

ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤਤਾਦਿਮਤ੍ਤੁਦਸ੍ਸਨਂ, ਨ ਪਨ ਯੇਨ ਯੇਨ ਸੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ ਦੋਮਨਸ੍ਸਿਤੋ ਵਾ, ਤਂ ਤਂ ਦਸ੍ਸਨਂ। **ਦੁਤਿਯ**ਨ੍ਤਿ ''ਇਤ੍ਥਮ੍ਪਿ ਤੇ ਮਨੋ''ਤਿ ਇਦਂ। **ਇਤਿਪੀ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਇਤਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਨਿਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥੋ ''ਅਤ੍ਥੀਤਿ ਖੋ, ਕਚ੍ਚਾਨ, ਅਯਮੇਕੋ ਅਨ੍ਤੋ''ਤਿਆਦੀਸੁ (ਸਂ॰ ਨਿ॰ ੨.੧੫; ੩.੯੦) ਵਿਯ, ਤੇਨਾਹ **"ਇਮਞ੍ਚ ਇਮਞ੍ਚ ਅਤ੍ਥਂ ਚਿਨ੍ਤਯਮਾਨ"**ਨ੍ਤਿ **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੋ ਵੁਤ੍ਤਤ੍ਥਸਮ੍ਪਿਣ੍ਡਨਤ੍ਥੋ। ਪਰਸ੍ਸ ਚਿਨ੍ਤਂ ਮਨਤਿ ਜਾਨਾਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਚਿਨ੍ਤਾਮਣਿ।** ਤਸ੍ਸਾ ਕਿਰ ਵਿਜ੍ਜਾਯ ਸਾਧਕੋ ਪੁਗ੍ਗਲੋ ਤਾਦਿਸੇ ਦੇਸਕਾਲੇ ਮਨ੍ਤਂ ਪਰਿਜਪ੍ਪਿਤ੍ਵਾ ਯਸ੍ਸ ਚਿਤ੍ਤਂ ਜਾਨਿਤੁਕਾਮੋ, ਤਸ੍ਸ ਦਿਟ੍ਠਸੁਤਾਦਿਵਿਸੇਸਸਞ੍ਜਾਨਨਮੁਖੇਨ ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਅਨੁਮਿਨਨ੍ਤੋ ਕਥੇਤੀਤਿ ਕੇਚਿ। ਅਪਰੇ ''ਵਾਚਂ ਨਿਚ੍ਛਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਅਕ੍ਖਰਸਲ੍ਲਕ੍ਖਣਵਸੇਨਾ''ਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ।

ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੬. ਪਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤਾਤਿ ਪਵਤ੍ਤਨਕਾ ਹੁਤ੍ਵਾ, ਪਵਤ੍ਤਨਵਸੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **"ਏਵ"**ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਪਦਂ ਯਥਾਨੁਸਿਟ੍ਠਾਯ ਅਨੁਸਾਸਨਿਯਾ ਵਿਧਿਵਸੇਨ, ਪਟਿਸੇਧਵਸੇਨ ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਪਰਾਮਸਨਂ, ਸਾ ਚ ਸਮ੍ਮਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਂ ਮਿਚ੍ਛਾਵਿਤਕ੍ਕਾਨਞ੍ਚ ਪਵਤ੍ਤਿਆਕਾਰਦਸ੍ਸਨਵਸੇਨ ਪਵਤ੍ਤਤਿ ਤਤ੍ਥ ਆਨਿਸਂਸਸ੍ਸ ਆਦੀਨਵਸ੍ਸ ਚ ਵਿਭਾਵਨਤ੍ਥਂ। **ਅਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਮੇ**ਵ ਨ ਨਿਚ੍ਚਸਞ੍ਞਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ਪਟਿਯੋਗੀਨਿਵਤ੍ਤਨਤ੍ਥਞ੍ਹਿ **ਏਵ**-ਕਾਰਗ੍ਗਹਣਂ। ਇਧਾਪਿ **ਏਵਂ** ਸਦ੍ਦਗ੍ਗਹਣਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥੋ, ਪਯੋਜਨਞ੍ਚ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਂ। **ਇਦਂ**ਗਹਣੇਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। **ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਿਕਰਾਗ**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਮਤ੍ਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ, ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਸ੍ਸ, ਦੋਸਾਦੀਨਞ੍ਚ ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਇਚ੍ਛਿਤਤ੍ਤਾ, ਤਪ੍ਪਹਾਨਸ੍ਸ ਚ ਤਦਞ੍ਞਰਾਗਾਦਿਖੇਪਨਸ੍ਸ ਉਪਾਯਭਾਵਤੋ ਤਥਾ ਵੁਤ੍ਤਂ ਦੁਟ੍ਠਲੋਹਿਤਵਿਮੋਚਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਦੁਟ੍ਠਮਂਸਖੇਪਨੂਪਾਯਤਾ ਵਿਯ। **ਲੋਕੁਤ੍ਤਰਧਮ੍ਮਮੇ**ਵਾਤਿ ਅਵਧਾਰਣਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਭਾਵਤੋ ਸਾਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਨਿਵਤ੍ਤਨਪਰਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ ਤਸ੍ਸਾਧਿਗਮੂਪਾਯਾਨਿਸਂਸਭੂਤਾਨਂ ਤਦਞ੍ਞੇਸਂ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਾਨਂ ਨਾਨਨ੍ਤਰਿਯਭਾਵਤੋ। **ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਂ ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯਨ੍ਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ** ਇਦ੍ਧਿਦਸ੍ਸਨੇਨ ਪਰਸਨ੍ਤਾਨੇ ਪਸਾਦਾਦੀਨਂ ਪਟਿਪਕ੍ਖਸ੍ਸ ਹਰਣਤੋ। ਇਮਿਨਾ ਨਯੇਨ ਸੇਸਪਦਦ੍ਵਯੇਪਿ ਅਤ੍ਥੋ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। **ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਕਾਲਂ ਦੇਸੇਤਬ੍ਬਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ।

ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨਾਤਿ ਸਹਯੋਗੇ ਕਰਣਵਚਨਂ, ਇਦ੍ਧਿਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨ ਸਦ੍ਧਿਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ। ਧਮ੍ਮਸੇਨਾਪਤਿਸ੍ਸ ਆਚਿਣ੍ਣਨ੍ਤਿ ਯੋਜਨਾ। **"ਚਿਤ੍ਤਾਚਾਰਂ ਞਤ੍ਵਾ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਆਦੇਸਨਾਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **"ਧਮ੍ਮਂ ਦੇਸੇਸੀ"**ਤਿ ਇਮਿਨਾ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ **"ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਤਤਂ ਧਮ੍ਮਦੇਸਨਾ"**ਤਿ ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਸ੍ਸ ਤਤ੍ਥ ਸਾਤਿਸਯਤਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਨਿ** ਪਤਿਰੂਪੇਨ ਉਪਾਰਮ੍ਭਿਤਬ੍ਬਤੋ। **ਸਦੋਸਾਨਿ** ਦੋਸਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਨਸ੍ਸ ਅਨੁਪਾਯਭਾਵਤੋ। ਸਦੋਸਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਨ ਤਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ** ਚਿਰਕਾਲਟ੍ਠਾਯੀਨਿ ਨ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਅਤਿਟ੍ਠਨਤੋ ਨ ਨਿਯ੍ਯਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਫਲੇਨ ਹੇਤੁਨੋ ਅਨੁਮਾਨਂ। ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਤਾਯ ਹਿ ਤਾਨਿ ਅਨਦ੍ਧਨਿਯਾਨਿ। **ਅਨੁਸਾਸਨੀਪਾਟਿਹਾਰਿਯਂ ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਂ** ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਪ੍ਪਭਵਤੋ, ਵਿਸੁਦ੍ਧਿਨਿਸ੍ਸਯਤੋ ਚ। ਤਤੋ ਏਵ **ਨਿਦ੍ਦੋਸਂ।** ਨ ਹਿ ਤਤ੍ਥ ਪੁਬ੍ਬਾਪਰਵਿਰੋਧਾਦਿਦੋਸਸਮ੍ਭਵੋ। ਨਿਦ੍ਦੋਸਤ੍ਤਾ ਏਵ **ਅਦ੍ਧਾਨਂ ਤਿਟ੍ਠਤਿ** ਪਰਵਾਦਵਾਤੇਹਿ, ਕਿਲੇਸਵਾਤੇਹਿ ਚ ਅਨੁਪਹਨ੍ਤਬ੍ਬਤੋ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਥਾਵੁਤ੍ਤਕਾਰਣਤੋ, ਤੇਨ ਸਉਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਂ, ਅਨੁਪਾਰਮ੍ਭਾਦਿਂ ਚਾਤਿ ਉਭਯਂ ਉਭਯਤ੍ਥ ਯਥਾਕ੍ਕਮਂ ਗਾਰਯ੍ਹਪਾਸਂਸਭਾਵਾਨਂ ਹੇਤੁਭਾਵੇਨ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ।

ਭੂਤਨਿਰੋਧੇਸਕਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੪੮੭. ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਮਹਾਭੂਤਪਰਿਯੇਸਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਪੁਰਿਮੇਸੁ ਦ੍ਵੀਸੁ ਪਾਟਿਹਾਰਿਯੇਸੁ ਵਸਿਪ੍ਪਤ੍ਤੋ ਕੁਸਲੋਪਿ ਸਮਾਨੋ ਮਹਾਭੂਤਾਨਂ ਅਪਰਿਸੇਸਨਿਰੋਧਸਙ੍ਖਾਤਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਨਾਵਬੁਜ੍ਝਿ , ਤਸ੍ਮਾ ਤਾਨਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਤਾਭਾਵਤੋ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾਨੀਤਿ ਤੇਸਂ ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। ਤਤਿਯਂ ਪਨ ਤਕ੍ਕਰਸ੍ਸ ਏਕਨ੍ਤਤੋ ਨਿਯ੍ਯਾਨਾਵਹਨ੍ਤਿ ਤਸ੍ਸੇਵ **ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ।**

ਏਵਮੇਤਿਸ੍ਸਾ ਦੇਸਨਾਯ ਮੁਖ੍ਯਪਯੋਜਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ ਇਦਾਨਿ ਅਨੁਸਙ੍ਗਿਕਮ੍ਪਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ "**ਅਪਿਚਾ**"ਤਿਆਦਿ ਆਰਦ੍ਧਂ। **ਮਹਾਭੂਤੇ ਪਰਿਯੇਸਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਅਪਰਿਸੇਸਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਨਵਸੇਨ ਮਹਾਭੂਤੇ ਗਵੇਸਨ੍ਤੋ, ਤੇਸਂ ਅਨਵਸੇਸਨਿਰੋਧਂ ਵੀਮਂਸਨ੍ਤੋਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਧਮ੍ਮਤਾਯ ਚੋਦਿਯਮਾਨੋ ਵਿਚਰਿਤ੍ਵਾ। ਧਮ੍ਮਤਾਸਿਦ੍ਧਂ ਕਿਰੇਤਂ, ਯਦਿਦਂ ਤਸ੍ਸ ਭਿਕ੍ਖੁਨੋ ਤਥਾ ਵਿਚਰਣਂ, ਯਥਾ ਅਭਿਜਾਤਿਯਂ ਮਹਾਪਥਵਿਕਮ੍ਪਾਦਿ। **ਮਹਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਸਦੇਵਕੇ ਲੋਕੇ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣਸ੍ਸ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਮਹਨੁਭਾਵਸ੍ਸ ਮਹਾਨੁਭਾਵਤਾਯ ਦੀਪਨਤ੍ਥਂ। **ਇਦਞ੍ਚ ਕਾਰਣ**ਨ੍ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਸਮ੍ਪਿ ਬੁਦ੍ਧਾਨਂ ਸਾਸਨੇ ਈਦਿਸੋ ਏਕੋ ਭਿਕ੍ਖੁ ਤਦਾਨੁਭਾਵਪ੍ਪਕਾਸਨੋ ਹੋਤੀਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਕਾਰਣਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ।

ਕਤ੍ਥਾਤਿ ਨਿਮਿਤ੍ਤੇ ਭੁਮ੍ਮਂ, ਤਸ੍ਮਾ **ਕਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਕਿਸ੍ਮਿਂ ਠਾਨੇ ਕਾਰਣਭੂਤੇ। **ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਆਰਮ੍ਮਣਂ ਪਚ੍ਚਯਭੂਤਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਕਿਂ ਪਤ੍ਤਸ੍ਸਾ**"ਤਿ। **ਤੇ**ਤਿ ਮਹਾਭੂਤਾ। **ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਅਨੁਪ੍ਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ। **ਸਬ੍ਬਾਕਾਰੇਨਾ**ਤਿ ਵਚਨਤ੍ਥਲਕ੍ਖਣਾਦਿਸਮੁਟ੍ਠਾਨਕਲਾਪਚੁਣ੍ਣਨਾਨਤ੍ਤੇਕਤ੍ਤਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗਾਵਿਨਿਬ੍ਭੋਗ-ਸਭਾਗਵਿਸਭਾਗਅਜ੍ਝਤ੍ਤਿਕਬਾਹਿਰਸਙ੍ਗਹਪਚ੍ਚਯਸਮਨ੍ਨਾਹਾਰਪਚ੍ਚਯਵਿਭਾਗਾਕਾਰਤੋ, ਸਸਮ੍ਭਾਰਸਙ੍ਖੇਪਸਸਮ੍ਭਾਰਵਿਭਤ੍ਤਿਸਲਕ੍ਖਣਸਙ੍ਖੇਪਸਲਕ੍ਖਣਵਿਭਤ੍ਤਿਆਕਾਰਤੋ ਚਾਤਿ ਸਬ੍ਬੇਨ ਆਕਾਰੇਨ।

੪੮੮. ਦਿਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪਞ੍ਚਹਿ ਕਾਮਗੁਣੇਹਿ ਸਮਙ੍ਗੀਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਨ੍ਤਿ, ਕੀਲਨ੍ਤਿ, ਜੋਤਨ੍ਤਿ ਚਾਤਿ ਦੇਵੋ, ਦੇਵਲੋਕੋ। ਤਂ ਯਨ੍ਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ **ਦੇਵਯਾਨਿਯੋ। ਵਸਂ ਵਤ੍ਤੇਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਵਸਵਤ੍ਤਨਂ** ਨਾਮ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਗਮਨਂ। ਚਤ੍ਤਾਰੋ ਮਹਾਰਾਜਾਨੋ ਏਤੇਸਂ ਇਸ੍ਸਰਾਤਿ **ਚਾਤੁਮਹਾਰਾਜਿਕਾ** ਯਾ ਦੇਵਤਾ ਮਗ੍ਗਫਲਲਾਭਿਨੋ ਤਾ ਤਮਤ੍ਥਂ ਏਕਦੇਸੇਨ ਜਾਨੇਯ੍ਯੁਂ ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੋ ਪਨਾਯਂ ਪਞ੍ਹੋਤਿ ਚਿਨ੍ਤੇਤ੍ਵਾ ''ਨ ਜਾਨਾਮਾ''ਤਿ ਆਹਂਸੁ, ਤੇਨਾਹ "**ਬੁਦ੍ਧਵਿਸਯੇ**"ਤਿਆਦਿ। ਅਜ੍ਝੋਤ੍ਥਰਣਂ ਨਾਮੇਤ੍ਥ ਨਿਪ੍ਪੀਲਨਨ੍ਤਿ ਆਹ "**ਪੁਨਪ੍ਪੁਨਂ ਪੁਚ੍ਛਤੀ**"ਤਿ। **ਅਭਿਕ੍ਕਨ੍ਤਤਰਾ**ਤਿ ਰੂਪਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ ਚੇਵ ਪਞ੍ਞਾਪਟਿਭਾਨਾਦਿਗੁਣੇਹਿ ਚ ਅਮ੍ਹੇ ਅਭਿਭੁਯ੍ਯ ਪਰੇਸਂ ਕਾਮਨੀਯਤਰਾ। **ਪਣੀਤਤਰਾ**ਤਿ ਉਲ਼ਾਰਤਰਾ, ਤੇਨਾਹ "**ਉਤ੍ਤਮਤਰਾ**"ਤਿ।

੪੯੧-੩. ਦੇਵਯਾਨਿਯਸਦਿਸੋ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। "**ਦੇਵਯਾਨਿਯਮਗ੍ਗੋਤਿ** ਵਾ ...ਪੇ॰... **ਸਬ੍ਬਮੇਤਂ ਇਦ੍ਧਿਵਿਧਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸੇਵ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ ਇਦਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ ਅਟ੍ਠਕਥਾਸੁ ਚ ਤਤ੍ਥ ਤਤ੍ਥ ਆਗਤਰੁਲ਼੍ਹਿਵਸੇਨ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੪੯੪. ਆਗਮਨਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਨਿਮਿਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਆਗਮਨਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗੇ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਨਿਮਿਤ੍ਤਂ। **ਪਾਤੁਰਹੋਸੀ**ਤਿ ਆਵਿ ਭਵਿ। **ਪਾਕਟੋ ਅਹੋਸੀ**ਤਿ ਪਕਾਸੋ ਅਹੋਸਿ।

੪੯੭. ਪਦੇਸੇਨਾਤਿ ਏਕਦੇਸੇਨ, ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਵਸੇਨ, ਸਤ੍ਤਸਨ੍ਤਾਨਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨੇਨਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨੁਪਾਦਿਨ੍ਨਕੇਪੀ**ਤਿ ਅਨਿਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧੇਪਿ। **ਨਿਪ੍ਪਦੇਸਤੋ** ਅਨਵਸੇਸਤੋ। **ਪੁਚ੍ਛਾਮੂਲ਼੍ਹਸ੍ਸਾ**ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਿਤੁਂ ਅਜਾਨਨ੍ਤਸ੍ਸ। **ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤੇਨ ਕਤਪੁਚ੍ਛਾਯ ਪੁਚ੍ਛਿਤਾਕਾਰੇ ਦੋਸਂ ਵਿਭਾਵੇਤ੍ਵਾ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਂ ਨਾਮ ਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ ਪੁਚ੍ਛਾਸਭਾਗੇਨ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਤਬ੍ਬਤੋ, ਨ ਚ ਤਥਾਗਤਾ ਵਿਰਜ੍ਝਿਤ੍ਵਾ ਕਤਪੁਚ੍ਛਾਨੁਰੂਪਂ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜੇਨ੍ਤਿ, ਅਤ੍ਥਸਭਾਗਤਾਯ ਚ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨਸ੍ਸ ਪੁਚ੍ਛਕਾ ਤਦਤ੍ਥਂ ਅਨਵਬੁਜ੍ਝਨ੍ਤਾ ਸਮ੍ਮੁਯ੍ਹਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਪੁਚ੍ਛਾਯ ਸਿਕ੍ਖਾਪਨਂ ਬੁਦ੍ਧਾਚਿਣ੍ਣਂ, ਤੇਨਾਹ "**ਪੁਚ੍ਛਂ ਸਿਕ੍ਖਾਪੇਤ੍ਵਾ**"ਤਿਆਦਿ।

੪੯੮. ਅਪ੍ਪਤਿਟ੍ਠਾਤਿ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਯਾ, ਸਬ੍ਬਸੋ ਸਮੁਚ੍ਛਿਨ੍ਨਕਾਰਣਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਂ ਯੇਵਾ**ਤਿ ਇਨ੍ਦ੍ਰਿਯਬਦ੍ਧਮੇਵ। ਯਸ੍ਮਾ ਏਕਦਿਸਾਭਿਮੁਖਂ ਸਨ੍ਤਾਨਵਸੇਨ ਸਣ੍ਠਿਤੇ ਰੂਪਪ੍ਪਬਨ੍ਧੇ ਦੀਘਸਮਞ੍ਞਾ ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਅਪ੍ਪਕੇ ਰਸ੍ਸਸਮਞ੍ਞਾ ਤਦੁਭਯਞ੍ਚ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਆਹ "**ਦੀਘਞ੍ਚ ਰਸ੍ਸਞ੍ਚਾਤਿ ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਪਰਿਮਾਣੇ ਰੂਪਸਙ੍ਘਾਤੇ ਅਣੁਸਮਞ੍ਞਾ, ਤਂ ਉਪਾਦਾਯ ਤਤੋ ਮਹਤਿ ਥੂਲਸਮਞ੍ਞਾ। ਇਦਮ੍ਪਿ ਦ੍ਵਯਂ ਵਿਸੇਸਤੋ ਰੂਪਗ੍ਗਹਣਮੁਖੇਨ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤੇਨਾਹ "**ਇਮਿਨਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿ। **ਪਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਚੇਤ੍ਥ ''ਸਣ੍ਠਾਨਵਸੇਨ ਉਪਾਦਾਰੂਪਂ ਵੁਤ੍ਤ''ਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਪਿ ਵਣ੍ਣਮਤ੍ਤਮੇਵ ਕਥਿਤਨ੍ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਸਮੁਚ੍ਚਿਨਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ। **ਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਇਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਸੁਭ**ਨ੍ਤਿ ਅਸੁਨ੍ਦਰਂ, ਅਨਿਟ੍ਠਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ ਹੋਤਿ। ਤੇਨੇਵਾਹ "**ਇਟ੍ਠਾਨਿਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਂ**

ਪਨੇਵਂ ਕਥਿਤ"ਨ੍ਤਿ। ਦੀਘਂ ਰਸ੍ਸਂ, ਅਣੁਂ ਥੂਲਂ, ਸੁਭਾਸੁਭਨ੍ਤਿ ਤੀਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਉਪਾਦਾਰੂਪਸ੍ਸੇਵ ਗਹਣਂ, ਭੂਤਰੂਪਾਨਂ ਵਿਸੁਂ ਗਹਿਤਤ੍ਤਾ। **ਨਾਮ**ਨ੍ਤਿ ਵੇਦਨਾਦਿਕ੍ਖਨ੍ਧਚਤੁਕ੍ਕਂ ਤਞ੍ਹਿ ਆਰਮ੍ਮਣਾਭਿਮੁਖਂ ਨਮਨਤੋ, ਨਾਮਕਰਣਤੋ ਚ ''ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ। ਹੇਟ੍ਠਾ ''ਦੀਘਂ ਰਸ੍ਸ''ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵ ਇਧ ਰੁਪ੍ਪਨਟ੍ਠੇਨ ''ਰੂਪ''ਨ੍ਤਿ ਗਹਿਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਦੀਘਾਦਿਭੇਦਂ ਰੂਪਞ੍ਚਾ**"ਤਿ। **ਦੀਘਾਦੀ**ਤਿ ਚ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਆਪਾਦੀਨਞ੍ਚ ਸਙ੍ਗਹੋ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬੋ। ਯਸ੍ਮਾ ਵਾ ਦੀਘਾਦਿਸਮਞ੍ਞਾ ਨ ਰੂਪਾਯਤਨਵਤ੍ਥੁਕਾਵ, ਅਥ ਖੋ ਭੂਤਰੂਪਵਤ੍ਥੁਕਾਪਿ। ਤਥਾ ਹਿ ਸਣ੍ਠਾਨਂ ਫੁਸਨਮੁਖੇਨਪਿ ਗਯ੍ਹਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਦੀਘਰਸ੍ਸਾਦਿਗ੍ਗਹਣੇਨ ਭੂਤਰੂਪਮ੍ਪਿ ਗਯ੍ਹਤੇਵਾਤਿ ''ਦੀਘਾਦਿਭੇਦਂ ਰੂਪ''ਮਿਚ੍ਚੇਵ ਵੁਤ੍ਤਂ। **ਕਿਂ ਆਗਮ੍ਮਾ**ਤਿ ਕਿਂ ਅਧਿਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਕਿਸ੍ਸ ਅਧਿਗਮਹੇਤੁ। **"ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ ਇਦਂ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧਂ ਸਨ੍ਧਾਯ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਨ ਖਣਨਿਰੋਧਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਅਸੇਸਮੇਤਂ ਨਪ੍ਪਵਤ੍ਤਤੀ**"ਤਿ।

੪੯੯. ਵਿ**ਞ੍ਞਾਤਬ੍ਬ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸਿਟ੍ਠੇਨ ਞਾਤਬ੍ਬਂ, ਞਾਣੁਤ੍ਤਮੇਨ ਅਰਿਯਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਤੋ ਜਾਨਿਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸੇਤਂ ਨਾਮ**"ਨ੍ਤਿ। ਨਿਦਿਸ੍ਸਤੀਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ, ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਂ। ਨ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ,** ਅਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਨ੍ਤਿ ਏਤਮਤ੍ਥਂ ਵਦਨ੍ਤਿ। ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਵਾ ਉਪਮਾ, ਤਂ ਏਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ **ਅਨਿਦਸ੍ਸਨਂ।** ਨ ਹਿ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਏਕਸ੍ਸ ਅਚ੍ਚਨ੍ਤਸਨ੍ਤਪਣੀਤਸਭਾਵਸ੍ਸ ਸਦਿਸਂ ਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਕੁਤੋਚਿ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ। ਯਂ ਅਹੁਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਭੋਤਿ, ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਵੇਤਿ ਤਂ ਸਙ੍ਖਤਂ ਉਦਯਵਯਨ੍ਤੇਹਿ ਸਅਨ੍ਤਂ, ਅਸਙ੍ਖਤਸ੍ਸ ਪਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸ੍ਸ ਨਿਚ੍ਚਸ੍ਸ ਤੇ ਉਭੋਪਿ ਅਨ੍ਤਾ ਨ ਸਨ੍ਤਿ, ਤਤੋ ਏਵ ਨਵਭਾਵਾਪਗਮਸਙ੍ਖਾਤੋ ਜਰਨ੍ਤੋਪਿ ਤਸ੍ਸ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਆਹ **"ਉਪ੍ਪਾਦਨ੍ਤੋ...ਪੇ॰... ਅਨਨ੍ਤ**"ਨ੍ਤਿ। ''ਤਿਤ੍ਥਸ੍ਸ ਨਾਮ''ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ ਤਤ੍ਥ ਨਿਬ੍ਬਚਨਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਪਪਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਪਪ**"ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਏਤ੍ਥ ਹਿ ਪਪਨ੍ਤਿ ਪਾਨਤਿਤ੍ਥਂ। **ਭ-ਕਾਰੋ ਕਤੋ** ਨਿਰੁਤ੍ਤਿਨਯੇਨ। ਵਿਸੁਦ੍ਧਟ੍ਠੇਨ ਵਾ **ਸਬ੍ਬਤੋਪਭਂ,** ਕੇਨਚਿ ਅਨੁਪਕ੍ਕਿਲਿਟ੍ਠਤਾਯ ਸਮਨ੍ਤਤੋ ਪਭਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ । ਯੇਨ ਨਿਬ੍ਬਾਨਂ ਅਧਿਗਤਂ, ਤਂ ਸਨ੍ਤਤਿਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾਨਂਯੇਵ ਇਧ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਨਿਰੋਧੋ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਉਪਾਦਿਨ੍ਨਕਧਮ੍ਮਜਾਤਂ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਅਪ੍ਪਵਤ੍ਤਂ ਹੋਤੀ**"ਤਿ।

ਤਤ੍ਥਾਤਿ ''ਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸ ਨਿਰੋਧੇਨਾ''ਤਿ ਯਂ ਪਦਂ ਵੁਤ੍ਤਂ, ਤਸ੍ਮਿਂ। **"ਵਿਞ੍ਞਾਣ**"ਨ੍ਤਿ ਵਿਞ੍ਞਾਣਂ ਉਦ੍ਧਰਤਿ ਵਿਭਤ੍ਤਬ੍ਬਤ੍ਤਾ **ਏਤ੍ਥੇਤਂ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ ਏਤਂ ਨਾਮਰੂਪਂ ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣਨਿਰੋਧੇਨ ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਨਿਰੁਜ੍ਝਤਿ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਾਯ ਨਿਬ੍ਬਾਨਧਾਤੁਯਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਵਿਜ੍ਝਾਤਦੀਪਸਿਖਾ ਵਿਯ ਅਪਣ੍ਣਤ੍ਤਿਕਭਾਵਂ ਯਾਤੀ**"ਤਿ। ''ਚਰਿਮਕਵਿਞ੍ਞਾਣ''ਨ੍ਤਿ ਹਿ ਅਰਹਤੋ ਚੁਤਿਚਿਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਂ। **"ਅਭਿਸਙ੍ਖਾਰਵਿਞ੍ਞਾਣਸ੍ਸਾਪੀ**"ਤਿਆਦਿਨਾਪਿ ਸਉਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਮੁਖੇਨ ਅਨੁਪਾਦਿਸੇਸਨਿਬ੍ਬਾਨਮੇਵ ਵਦਤਿ ਨਾਮਰੂਪਸ੍ਸ ਅਨਵਸੇਸਤੋ ਉਪਰੁਜ੍ਝਨਸ੍ਸ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਨੁਪ੍ਪਾਦਵਸੇਨ ਉਪਰੁਜ੍ਝਤੀ**"ਤਿ। **ਸੋਤਾਪਤ੍ਤਿਮਗ੍ਗਞਾਣੇਨਾ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੁਰਿ, ਕਰਣੇ ਵਾ ਕਰਣਵਚਨਂ। **ਨਿਰੋਧੇਨਾ**ਤਿ ਪਨ ਹੇਤੁਮ੍ਹਿ। **ਏਤ੍ਥਾ**ਤਿ ਏਤਸ੍ਮਿਂ ਨਿਬ੍ਬਾਨੇ। ਸੇਸਮੇਤ੍ਥ ਯਂ ਅਤ੍ਥਤੋ ਨ ਵਿਭਤ੍ਤਂ, ਤਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਕੇਵਟ੍ਟਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੧੨. ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਵਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੧. **ਸਾਲਵਤਿਕਾਤਿ** ਇਤ੍ਥਿਲਿਙ੍ਗਵਸੇਨ **ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਨਾਮਂ।** ਗਾਮਣਿਕਾਭਾਵੇਨਾਤਿ ਕੇਚਿ। ਲੋਹਿਤੋ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਕੁਲੇ ਪੁਬ੍ਬਪੁਰਿਸੋ, ਤਸ੍ਸ ਵਸੇਨ **ਲੋਹਿਚ੍ਚੋਤਿ ਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਸ੍ਸ** ਗੋਤ੍ਤਤੋ ਆਗਤਂ **ਨਾਮਂ।**

੫੦੨. ''ਦਿਟ੍ਠਿਗਤ''ਨ੍ਤਿ ਲਦ੍ਧਿਮਤ੍ਤਂ ਅਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਨ ਪਨ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਾਨਂ ਅਞ੍ਞਤਰ"**ਨ੍ਤਿ। ਨ ਹਿ ਉਚ੍ਛੇਦਸਸ੍ਸਤਗਾਹਵਿਨਿਮੁਤ੍ਤੋ ਕੋਚਿ ਦਿਟ੍ਠਿਗਾਹੋ ਅਤ੍ਥਿ। **"ਭਾਸਤਿ ਯੇਵਾ"**ਤਿ ਤਸ੍ਸਾ ਲਦ੍ਧਿਯਾ ਲੋਕੇ ਪਾਕਟਭਾਵਂ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਤ੍ਤਤੋ ਅਞ੍ਞੋ ਪਰੋਤਿ ਯਥਾ ਅਨੁਸਾਸਕਤੋ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬੋ ਪਰੋ, ਏਵਂ ਅਨੁਸਾਸਿਤਬ੍ਬਤੋਪਿ ਅਨੁਸਾਸਕੋ ਪਰੋਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ **"ਪਰੋ ਪਰਸ੍ਸਾਤਿ ਪਰੋ ਯੋ"**ਤਿਆਦਿ। **ਕਿਂ**-ਸਦ੍ਦਾਪੇਕ੍ਖਾਯ ਚੇਤ੍ਥ **"ਕਰਿਸ੍ਸਤੀ"**ਤਿ ਅਨਾਗਤਕਾਲਵਚਨਂ, ਅਨਾਗਤੇਪਿ ਵਾ ਤੇਨ ਤਸ੍ਸ ਕਾਤਬ੍ਬਂ ਨਤ੍ਥੀਤਿ ਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ। **ਕੁਸਲਂ ਧਮ੍ਮ**ਨ੍ਤਿ ਅਨਵਜ੍ਜਧਮ੍ਮਂ ਨਿਕ੍ਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਂ ਵਿਮੋਕ੍ਖਧਮ੍ਮਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। ''ਪਰੇਸਂ ਧਮ੍ਮਂ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਤੇਹਿ ਅਤ੍ਤਾਨਂ ਪਰਿਵਾਰਾਪੇਤ੍ਵਾ ਵਿਚਰਣਂ ਕਿਂ ਅਤ੍ਥਿਯਂ ਆਸਯਬੁਦ੍ਧਸ੍ਸਾਪਿ ਅਨੁਰੋਧੇਨ ਵਿਨਾ ਤਂ ਨ ਹੋਤੀਤਿ ਤਸ੍ਮਾ **ਅਤ੍ਤਨਾ ਪਟਿਲਦ੍ਧਂ...ਪੇ॰... ਵਿਹਾਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਵਦਤਿ।** ਤੇਨਾਹ ''ਏਵਂ ਸਮ੍ਪਦਮਿਦਂ ਪਾਪਕਂ ਲੋਭਧਮ੍ਮਂ ਵਦਾਮੀ''ਤਿ।

੫੦੪. **ਸੋ**ਤਿ ਲੋਹਿਚ੍ਚੋ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੋ।

੫੦੮. **ਕਥਾਫਾਸੁਕਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਕਥਾਸੁਖਤ੍ਥਂ, ਸੁਖੇਨ ਕਥਂ ਕਥੇਤੁਞ੍ਚੇਵ ਸੋਤੁਞ੍ਚਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਪ੍ਪੇਵ ਨਾਮ ਸਿਯਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਪੀਤਿਵਸੇਨ ਆਮੇਡਿਤਂ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ''ਬੁਦ੍ਧਗਜ੍ਜਿਤ''ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ । ਭਗਵਾ ਹਿ ਈਦਿਸੇਸੁ ਠਾਨੇਸੁ ਵਿਸੇਸਤੋ ਪੀਤਿਸੋਮਨਸ੍ਸਜਾਤੋ ਹੋਤਿ। ਤੇਨਾਹ **"ਅਯਂ ਕਿਰੇਤ੍ਥ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ"**ਤਿਆਦਿ।

ਲੋਹਿਚ੍ਚਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੁਯੋਗਵਣ੍ਣਨਾ

੫੦੯. **ਸਮੁਦਯਸਞ੍ਜਾਤੀ**ਤਿ ਆਯੁਪ੍ਪਾਦੋ। ਅਨੁਪੁਬ੍ਬੋ ਕਮ੍ਪੀ-ਸਦ੍ਦੋ ਆਕਙ੍ਖਨਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ **"ਇਚ੍ਛਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ"**ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ। ਸਾਤਿਸਯੇਨ ਵਾ ਹਿਤੇਨ ਅਨੁਕਮ੍ਪਕੋ ਅਨੁਗ੍ਗਣ੍ਹਨਕੋ **ਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪੀ। ਸਮ੍ਪਜ੍ਜਤੀ**ਤਿ ਆਸੇਵਨਲਾਭੇਨ ਨਿਪ੍ਪਜ੍ਜਤਿ ਬਲਵਤੀ ਹੋਤਿ, ਅਵਗ੍ਗਹਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ, ਤੇਨਾਹ **"ਨਿਯਤਾ ਹੋਤੀ"**ਤਿ। **ਨਿਰਯੇ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਤਿ** ਮਿਚ੍ਛਾਦਿਟ੍ਠਿਕੋ।

੫੧੦-੧੧. **ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿ**ਨ੍ਤਿ ''ਨਨੁ ਰਾਜਾ ਪਸੇਨਦੀ ਕੋਸਲੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਦੁਤਿਯਂ ਉਪਪਤ੍ਤਿਂ ਸਾਧਨਯੁਤ੍ਤਿਂ। ਕਾਰਣਞ੍ਹਿ ਭਗਵਾ ਉਪਮਾਮੁਖੇਨ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। **ਯੇ ਚਿਮੇ**ਤਿ ਯੇ ਚ ਇਮੇ ਕੁਲਪੁਤ੍ਤਾ ਦਿਬ੍ਬਾ ਗਬ੍ਭਾ ਪਰਿਪਾਚੇਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਅਸਕ੍ਕੁਣਨ੍ਤਾ** ਉਪਨਿਸ੍ਸਯਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਯਾ, ਞਾਣਪਰਿਪਾਕਸ੍ਸ ਵਾ ਅਭਾਵੇਨ। ਯੇ ਪਨ ''ਪਰਿਪਚ੍ਚਨ੍ਤੀ''ਤਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਤੇਸਂ ''ਦਿਬ੍ਬੇ ਗਬ੍ਭੇ''ਤਿ ਵਚਨਵਿਪਲ੍ਲਾਸੇਨ ਪਯੋਜਨਂ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਚ ਦੁਤਿਯਵਿਕਪ੍ਪੇ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਵੇਦਿਤਬ੍ਬੋ। ਅਹਿਤਾਨੁਕਮ੍ਪਿਤਾ ਚ ਤਂਸਮਙ੍ਗਿਸਤ੍ਤਵਸੇਨ। ਦਿਵਿ ਭਵਾਤਿ **ਦਿਬ੍ਬਾ।** ਗਬ੍ਭੇਨ੍ਤਿ ਪਰਿਪਚ੍ਚਨਵਸੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨਂ ਪਬਨ੍ਧੇਨ੍ਤੀਤਿ **ਗਬ੍ਭਾ। "ਛਨ੍ਨਂ ਦੇਵਲੋਕਾਨ"**ਨ੍ਤਿ ਨਿਦਸ੍ਸਨਵਚਨਮੇਤਂ। ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਸ੍ਸਾਪਿ ਹਿ ਦਿਬ੍ਬਗਬ੍ਭਭਾਵੋ ਲਬ੍ਭਤੇਵ ਦਿਬ੍ਬਵਿਹਾਰਹੇਤੁਕਤ੍ਤਾ। ਏਵਞ੍ਚ ਕਤ੍ਵਾ ''ਭਾਵਨਂ ਭਾਵਯਮਾਨਾ''ਤਿ ਇਦਮ੍ਪਿ ਵਚਨਂ ਸਮਤ੍ਥਿਤਂ ਹੋਤਿ। ਭਵਨ੍ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਥਾਰੁਚਿ ਸੁਖਸਮਪ੍ਪਿਤਾਤਿ ਭਵਾ, ਵਿਮਾਨਾਨਿ। ਦੇਵਭਾਵਾਵਹਤ੍ਤਾ **ਦਿਬ੍ਬਾ।** ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨੇਵ **ਗਬ੍ਭਾ। ਦਾਨਾਦਯੋ** ਦੇਵਲੋਕਸਂਵਤ੍ਤਨਿਯ**ਪੁਞ੍ਞਵਿਸੇਸਾ। ਦਿਬ੍ਬਾ ਭਵਾ**ਤਿ ਦੇਵਲੋਕਪਰਿਯਾਪਨ੍ਨਾ ਉਪਪਤ੍ਤਿਭਵਾ। ਤਦਾਵਹੋ ਹਿ ਕਮ੍ਮਭਵੋ ਪੁਬ੍ਬੇ ਗਹਿਤੋ।

ਤਯੋਚੋਦਨਾਰਹਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੩. **ਅਨਿਯਮਿਤੇਨੇ**ਵਾਤਿ ਅਨਿਯਮੇਨੇਵ ''ਤ੍ਵਂ ਏਵਂਦਿਟ੍ਠਿਕੋ ਏਵਂ ਸਤ੍ਤਾਨਂ ਅਨਤ੍ਥਸ੍ਸ ਕਾਰਕੋ''ਤਿ ਏਵਂ ਅਨੁਦ੍ਦਿਸਿਕੇਨੇਵ । **ਮਾਨ**ਨ੍ਤਿ ''ਅਹਮੇਤਂ ਜਾਨਾਮਿ, ਅਹਮੇਤਂ ਪਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਏਵਂ ਪਣ੍ਡਿਤਮਾਨਂ। **ਭਿਨ੍ਦਿਤ੍ਵ**ਾਤਿ ਵਿਧਮੇਤ੍ਵਾ, ਜਹਾਪੇਤ੍ਵਾਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ**ਤਿ ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਅਨੋਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋ, ਅਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਓਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋ, ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤੋ ਅਨੋਵਾਦਕਰਸਾਵਕੋਤਿ ਇਮੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ। ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਮ੍ਮਾਸਮ੍ਬੁਦ੍ਧੋ ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋ ਹੋਤੀਤਿ ''ਤੇਨ ਪੁਚ੍ਛਿਤੇ ਏਵ ਕਥੇਸ੍ਸਾਮੀ''ਤਿ ਚੋਦਨਾਰਹੇ ਤਯੋ ਸਤ੍ਥਾਰੇ ਪਠਮਂ ਦਸ੍ਸੇਸਿ , ਪਚ੍ਛਾ ਚਤੁਤ੍ਥਂਸਤ੍ਥਾਰਂ। ਕਾਮਞ੍ਚੇਤ੍ਥ ਚਤੁਤ੍ਥੋ ਸਤ੍ਥਾ ਏਕੋ ਅਦੁਤਿਯੋ ਅਨਞ੍ਞਸਾਧਾਰਣੋ, ਤਥਾਪਿ ਸੋ ਯੇਸਂ ਉਤ੍ਤਰਿਮਨੁਸ੍ਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਵਸੇਨ ''ਧਮ੍ਮਮਯੋ ਕਾਯੋ''ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤੇਸਂ ਸਮੁਦਾਯਭੂਤੋਪਿ ਤੇ ਗੁਣਾਵਯਵੇ ਸਤ੍ਥੁਟ੍ਠਾਨਿਯੇ ਕਤ੍ਵਾ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ ਭਗਵਾ ''ਅਯਮ੍ਪਿ ਖੋ, ਲੋਹਿਚ੍ਚ, ਸਤ੍ਥਾ''ਤਿ ਅਭਾਸਿ।

ਅਞ੍ਞਾਤਿ ਯ-ਕਾਰਲੋਪੇਨ ਨਿਦ੍ਦੇਸੋ ''ਸਯਂ ਅਭਿਞ੍ਞਾ''ਤਿ ਆਦੀਸੁ (ਦੀ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮, ੩੭, ੫੨; ਮ॰ ਨਿ॰ ੧.੨੮੪; ੨.੩੪੧; ਅ॰ ਨਿ॰ ੨.੫; ੧੦.੧੧; ਮਹਾਵ॰ ੧੧; ਧ॰ ਪ॰ ੩੫੩; ਕਥਾ॰ ੪੦੫) ਵਿਯ। **ਅਞ੍ਞਾਯਾ**ਤਿ ਚ ਤਦਤ੍ਥਿਯੇ ਸਮ੍ਪਦਾਨਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ **"ਆਜਾਨਨਤ੍ਥਾਯਾ"**ਤਿ। ਸਾਵਕਤ੍ਤਂ ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਠਿਤਤ੍ਤਾ ਏਕਦੇਸੇਨਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਆਹ **"ਨਿਰਨ੍ਤਰਂ ਤਸ੍ਸ ਸਾਸਨਂ ਅਕਤ੍ਵ**ਾ"ਤਿ। **ਉਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਯਥਿਚ੍ਛਿਤਂ ਕਰੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਪਟਿਕ੍ਕਮਨ੍ਤਿਯਾ**ਤਿ ਅਨਭਿਰਤਿਯਾ ਅਗਾਰਵੇਨ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। **ਏਕਾਯਾ**ਤਿ ਏਕਾਯ ਇਤ੍ਥਿਯਾ। **ਏਕੋ ਇਚ੍ਛੇਯਜਾ**ਤਿ ਏਕੋ ਪੁਰਿਸੋ ਤਾਯ ਅਨਿਚ੍ਛਨ੍ਤਿਯਾ ਸਮ੍ਪਯੋਗਂ ਕਾਮੇਯਜ। ਓਸਕ੍ਕਨਾਦਿਮੁਖੇਨ ਇਤ੍ਥਿਪੁਰਿਸਸਮ੍ਬਨ੍ਧਨਿਦਸ੍ਸਨਂ ਗੇਹਸਿਤਅਪੇਕ੍ਖਾਵਸੇਨ ਤਸ੍ਸ ਸਤ੍ਥੁਨੋ ਸਾਵਕੇਸੁ ਪਟਿਪਤ੍ਤੀਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤਿ। ਅਤਿਵਿਯ ਵਿਰਤ੍ਤਭਾਵਤੋ **ਦਟ੍ਠੁਮ੍ਪਿ ਅਨਿਚ੍ਛਮਾਨਂ। ਲੋਭੇਨਾ**ਤਿ ਪਰਿਵਾਰਵਸੇਨ ਉਪ੍ਪਜ੍ਜਨਕਲਾਭਸਕ੍ਕਾਰਲੋਭੇਨ। **ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀ**ਤਿ ਤਸ੍ਮਿਂ ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਧਮ੍ਮੇ ਪਤਿਟ੍ਠਿਤਂ ਕਤ੍ਵਾ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹਿ। **ਉਜੁਂ ਕਰੋਹਿ** ਕਾਯਵਙ੍ਕਾਦਿਵਿਗਮੇਨ।

੫੧੫. **ਏਵਂ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ ਸਾਵਕੇਸੁ ਅਪ੍ਪੋਸ੍ਸੁਕ੍ਕਭਾਵਾਪਾਦਨੇ ਨਿਯੋਜਨਵਸੇਨ ਚੋਦਨਂ ਅਰਹਤਿ, ਨ ਪਠਮੋ ਵਿਯ ''ਏਵਰੂਪੋ ਤਵ ਲੋਭਧਮ੍ਮੋ''ਤਿਆਦਿਨਾ, ਨ ਚ ਦੁਤਿਯੋ ਵਿਯ ''ਅਤ੍ਤਾਨਮੇਵ ਤਾਵ ਤਤ੍ਥ ਸਮ੍ਪਾਦੇਹੀ''ਤਿਆਦਿਨਾ। ਕਸ੍ਮਾ? ਸਮ੍ਪਾਦਿਤਅਤ੍ਤਹਿਤਤਾਯ ਤਤਿਯਸ੍ਸ।

ਨਚੋਦਨਾਰਹਸਤ੍ਥੁਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੬. ''ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋ''ਤਿ ਏਤ੍ਥ ਯਸ੍ਮਾ ਚੋਦਨਾਰਹਤਾ ਨਾਮ ਸਤ੍ਥੁਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਸਾਵਕਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ ਉਭਯਵਿਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਯਾ ਵਾ, ਤਯਿਦਂ ਸਬ੍ਬਮ੍ਪਿ ਇਮਸ੍ਮਿਂ ਸਤ੍ਥਰਿ ਨਤ੍ਥਿ, ਤਸ੍ਮਾ ਨ ਚੋਦਨਾਰਹੋਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਤੁਂ **"ਅਯਞ੍ਹੀ"**ਤਿਆਦਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੧੭. **ਮਯਾ ਗਹਿਤਾਯ ਦਿਟ੍ਠਿਯਾ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਅਨਵਜ੍ਜੇ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਨ੍ਨੇ ਪਰੇਸਂ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਸਮ੍ਮਾਪਟਿਪਤ੍ਤਿਂ ਦੇਸ੍ਸੇਨ੍ਤੇ ਸਤ੍ਥਰਿ ਅਭੂਤਦੋਸਾਰੋਪਨਵਸੇਨ ਮਿਚ੍ਛਾਗਹਿਤਾਯ ਨਿਰਯਗਾਮਿਨਿਯਾ ਪਾਪਦਿਟ੍ਠਿਯਾ । **ਨਰਕਪਪਾਤ**ਨ੍ਤਿ ਨਰਕਸਙ੍ਖਾਤਂ ਮਹਾਪਪਾਤਂ। ਪਪਤਨ੍ਤਿ ਤਤ੍ਥਾਤਿ ਹਿ ਪਪਾਤੋ। **ਸਗ੍ਗਮਗ੍ਗਥਲੇ**ਤਿ ਸਗ੍ਗਗਾਮਿਮਗ੍ਗਭੂਤੇ ਪੁਞ੍ਞਧਮ੍ਮਥਲੇ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯਜਮੇਵ।

ਲੋਹਿਚ੍ਚਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

੧੩. ਤੇਵ◌ਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾ

੫੧੮. **ਉਤ੍ਤਰੇਨਾ**ਤਿ ਏਤ੍ਥ **ਏਨ**-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸਾਵ◌ਾਚੀਸਦ੍ਦਤੋ ਪਞ੍ਚਮੀਅਨ੍ਤਤੋ ਅਦੂਰਤ੍ਥੋ ਇਚ੍ਛਿਤੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਉਤ੍ਤਰੇਨ-ਸਦ੍ਦੇਨ ਅਦੂਰਤ੍ਥਜੋਤਨਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ **"ਅਦੂਰੇ ਉਤ੍ਤਰਪਸ੍ਸੇ"**ਤਿ ਆਹ। ਅਕ੍ਖਰਚਿਨ੍ਤਕਾ ਪਨ ਏਨ-ਸਦ੍ਦਯੋਗੇ ਅਵਧਿਵ◌ਾਚਿਨਿ ਪਦੇ ਉਪਯੋਗਵਚਨਂ ਇਚ੍ਛਨ੍ਤਿ। ਅਤ੍ਥੋ ਪਨ ਸਾਮਿਵਸੇਨੇਵ ਇਚ੍ਛਿਤੋਤਿ ਇਧ ਸਾਮਿਵਚਨਵਸੇਨੇਵ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ।

੫੧੯. **ਕੁਲਚਾਰਿਤ੍ਤਾਦੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਮਨੁਜ੍ਝੇਨਾਭਿਰੂਪਤਾਦਿਸਮ੍ਪਤ੍ਤਿਂ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਾਤਿ। **ਮਨੁਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤ੍ਥ**ਨ੍ਤਿ ਆਥਬ੍ਬਣਮਨ੍ਤਾਨਂ ਸਜ੍ਝਾਯਕਰਣਤ੍ਥਂ, ਤੇਨਾਹ **"ਅਦ੍ਵੇਸਂ ਬਹੂਨਂ ਪਵ◌ੇਸਨਂ ਨਿਵ◌ਾਰੇਤ੍ਵ◌ਾ"**ਤਿ।

ਮਗ੍ਗਾਮਗ੍ਗਕਥਾਵ◌ਣ੍ਣਨਾ

੫੨੦. **"ਜਙ੍ਘਚਾਰ"**ਨ੍ਤਿ ਚਙ੍ਕਮਤੋ ਇਤੋ ਚਿਤੋ ਚ ਚਰਣਮਾਹ। ਸੋ ਹਿ ਜਙ੍ਘਾਸੁ ਕਿਲਮਥਵ◌ਿਨੋਦਨਤ੍ਥੋ ਚਾਰੋਤਿ ਤਥਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨ੍ਤਾਨਂ ਅਨੁਵ◌ਿਚਰਨ੍ਤਾਨ''ਨ੍ਤਿ। **ਤੇਨਾ**ਤਿ ਉਭੋਸੁਪਿ ਅਨੁਚਙ੍ਕਮਨਾਨੁਵ◌ਿਚਾਰਣਾਨਂ ਲਬ੍ਭਨਤੋ। ਸਹਾਯਾ ਹਿ ਤੇ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞ ਸਭਾਗਵ◌ੁਤ੍ਤਿਕਾ। ''ਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਉਜੁਕਂ ਮਗ੍ਗਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ। ਤਦਞ੍ਞੋ ਅਮਗ੍ਗੋ, ਤਸ੍ਮਿਂ **ਮਗ੍ਗੇ ਚ ਅਮਗ੍ਗੇ ਚ। ਪਟਿਪਦ**ਨ੍ਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਾਮਿਮਗ੍ਗਸ੍ਸ ਪੁਬ੍ਬਭਾਗਪਟਿਪਦਂ।

ਨਿਯ੍ਯਾਤੀਤਿ ਨਿਯ੍ਯਾਨੀਯੋ, ਸੋ ਏਵ **"ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕੋ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ **"ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ"**ਤਿ। ਯਸ੍ਮਾ ਨਿਯ੍ਯਾਤਪੁਗ੍ਗਲਵਸੇਨਸ੍ਸ ਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਭਾਵ◌ੋ , ਤਸ੍ਮਾ ''ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ''ਤਿ ਪੁਗ੍ਗਲਸ੍ਸ ਯੋਨਿਸੋ ਪਟਿਪਜ੍ਜਨਵਸੇਨ ਨਿਯ੍ਯਾਯਨ੍ਤੋ ਮਗ੍ਗੋ **"ਨਿਯ੍ਯਾਤੀ"**ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ। **ਕਰੋਤੀ**ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਸਨ੍ਤਾਨੇ ਉਪ੍ਪਾਦੇਤਿ। ਉਪ੍ਪਾਦੇਨ੍ਤੋਯੇਵ ਹਿ ਤਤ੍ਥ **ਪਟਿਪਜ੍ਜਤਿ** ਨਾਮ। ਸਹ ਬਜੇਤਿ ਵਤ੍ਤਤੀਤਿ ਸਹਬਜੋ, ਸਹਵਤ੍ਤਨਕੋ । ਤਸ੍ਸ ਭਾਵ◌ੋ **ਸਹਬਜਤਾ**ਤਿ ਆਹ **"ਸਹਭਾਵ◌ਾਯਾ"**ਤਿਆਦਿ। ਸਹਭਾਵ◌ੋਤਿ ਚ ਸਲੋਕਤਾ, ਸਮੀਪਤਾ ਵ◌ਾ ਵ◌ੇਦਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨਾਹ **"ਏਕਟ੍ਠਾਨੇ ਪਾਤੁਭਾਵ◌ਾਯਾ"**ਤਿ। **ਸਕਮੇਵ ਆਚਰਿਯਵ◌ਾਦ**ਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਪੋਕ੍ਖਰਸਾਤਿਨਾ ਕਥਿਤਮੇਵ ਆਚਰਿਯਵ◌ਾਦਂ। **ਥੋਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ** ''ਅਯਮੇਵ ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ ਅਯਮਞ੍ਜਸਾਯਨੋ''ਤਿ ਪਸਂਸਿਤ੍ਵ◌ਾ ਉਕ੍ਕਂਸਿਤ੍ਵ◌ਾ। **ਭਾਰਦ੍ਵ◌ਾਜੋਪਿ ਸਕਮੇ**ਵ◌ਾਤਿ ਭਾਰਦ੍ਵ◌ਾਜੋਪਿ ਮਾਣਵ◌ੋ ਅਤ੍ਤਨੋ ਆਚਰਿਯੇਨ ਤਾਰੁਕ੍ਖੇਨ ਕਥਿਤਮੇਵ ਆਚਰਿਯਵ◌ਾਦਂ ਥੋਮੇਤ੍ਵ◌ਾ ਪਗ੍ਗਣ੍ਹਿਤ੍ਵ◌ਾ ਵ◌ਿਚਰਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਤੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਤੇਨ ਯਥਾ ਤਥਾ ਵ◌ਾ ਅਭਿਨਿਵ◌ਿਟ੍ਠਭਾਵ◌ੇਨ ਵ◌ੁਤ੍ਤਂ ਪਾਲ਼ਿਯਂ।

੫੨੧-੨. **ਅਨਿਯ੍ਯਾਨਿਕਾ** ਵ◌ਾਤਿ ਅਪ੍ਪਾਟਿਹਾਰਿਯਾਵ ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵ◌ਾਦੇ ਦੋਸਂ ਦਸ੍ਸੇਤ੍ਵ◌ਾ ਅਵ◌ਿਪਰੀਤਤ੍ਥਦਸ੍ਸਨਤ੍ਥਂ ਉਤ੍ਤਰਰਹਿਤਾ ਏਵ। ਅਞ੍ਞਮਞ੍ਞਸ੍ਸ ਵ◌ਾਦਸ੍ਸ ਆਦਿਤੋ ਵ◌ਿਰੁਦ੍ਧਗ੍ਗਹਣਂ **ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ,** ਸ੍ਵ◌ੇਵ ਵ◌ਿਵਦਨਵਸੇਨ ਅਪਰਾਪਰਂ ਉਪ੍ਪਨ੍ਨੋ ਵ◌ਿਵ◌ਾਦੋਤਿ ਆਹ **"ਪੁਬ੍ਬੁਪ੍ਪਤ੍ਤਿਕੋ ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ ਅਪਰਭਾਗੇ ਵ◌ਿਵ◌ਾਦੋ"**ਤਿ। **ਦੁਵ◌ਿਧੋਪਿ ਏਸੋ** ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ, ਵ◌ਿਵ◌ਾਦੋਤਿ ਦ੍ਵ◌ਿਧਾ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋਪਿ ਵ◌ਿਰੋਧੋ। **ਨਾਨਾਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵ◌ਾਦਤੋ**ਤਿ ਨਾਨਾਰੁਚਿਕਾਨਂ ਆਚਰਿਯਾਨਂ ਵ◌ਾਦਭਾਵਤੋ। **ਨਾਨਾਵ◌ਾਦੋ** ਨਾਨਾਵ◌ਿਧੋ ਵ◌ਾਦੋਤਿ ਕਤ੍ਵ◌ਾ।

੫੨੩. **ਏਕਸ੍ਸਾਪੀ**ਤਿ ਤੁਮ੍ਹੇਸੁ ਦ੍ਵ◌ੀਸੁ ਏਕਸ੍ਸਾਪਿ। **ਏਕਸ੍ਮਿ**ਨ੍ਤਿ ਸਕਵ◌ਾਦਪਰਵ◌ਾਦੇਸੁ ਏਕਸ੍ਮਿਮ੍ਪਿ। **ਸਂਸਯੋ ਨਤ੍ਥੀ**ਤਿ ''ਮਗ੍ਗੋ ਨੁ ਖੋ, ਨ ਮਗ੍ਗੋ ਨੁ ਖੋ''ਤਿ ਸਂਸਯੋ ਵ◌ਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾ ਨਤ੍ਥਿ। ਅਞ੍ਜਸਾਯਨਭਾਵ◌ੇ ਪਨ ਸਂਸਯੋ। ਤੇਨਾਹ ''ਏਸ ਕਿਰਾ''ਤਿਆਦਿ। ਭਗਵ◌ਾ ਪਨ ਯਦਿ ਸਬ੍ਬਤ੍ਥ ਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਿਨੋ, **ਏਵ◌ਂ ਸਤਿ "ਕਿਸ੍ਮਿਂ** ਵ◌ੋ **ਵ◌ਿਗ੍ਗਹੋ"ਤਿ ਪੁਚ੍ਛਤਿ।**

੫੨੪. ''ਇਚ੍ਛਿਤਟ੍ਠਾਨਂ ਉਜੁਕਂ ਮਗ੍ਗਤਿ ਉਪਗਚ੍ਛਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਮਗ੍ਗੋ, ਉਜੁਮਗ੍ਗੋ। ਤਦਞ੍ਞੋ ਅਮਗ੍ਗੋ''ਤਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤੋ ਵ◌ਾਯਮਤ੍ਥੋ। **ਸਬ੍ਬੇ ਤੇ**ਤਿ ਸਬ੍ਬੇਪਿ ਤੇ ਨਾਨਾਆਚਰਿਯੇਹਿ ਵ◌ੁਤ੍ਤਮਗ੍ਗਾ।

ਯੇ ਪਾਲਿਯੰ ''ਅਦ੍ਧਰਿਯਾ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ''ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਾ। ਅਦ੍ਧਰੋ ਨਾਮ ਯਞ੍ਞਵਿਸੇਸੋ, ਤਦੁਪਯੋਗਿਭਾਵਤੋ ''ਅਦ੍ਧਰਿਯਾ'' ਤ੍ਵੇਵ ਵੁਚ੍ਚਨ੍ਤਿ ਯਜੂਨਿ, ਤਾਨਿ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਅਦ੍ਧਰਿਯਾ,** ਯਜੁਬ੍ਬੇਦਿਨੋ। ਯੇ ਚ ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਇਸਿਨਾ ਕਤੇ ਮਨ੍ਤੇ ਸਜ੍ਝਾਯਨ੍ਤਿ, ਤੇ **ਤਿਤ੍ਤਿਰਿਯਾ,** ਯਜੁਬ੍ਬੇਦਿਨੋ ਏਵ। ਯਜੁਬ੍ਬੇਦਸਾਖਾ ਹੇਸਾ, ਯਦਿਦੰ ਤਿਤ੍ਤਿਰੰ। ਛਨ੍ਦੋ ਵੁਚ੍ਚਤਿ ਵਿਸੇਸਤੋ ਸਾਮਵੇਦੋ, ਤੰ ਸਰੇਨ ਕਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਛਨ੍ਦੋਕਾ,** ਸਾਮਵੇਦਿਨੋ। **"ਛਨ੍ਦੋਗਾ"**ਤਿਪਿ ਪਠਨ੍ਤਿ, ਸੋ ਏਵਤ੍ਥੋ। ਬਹਵੋ ਇਰਯੋ ਏਤ੍ਥਾਤਿ ਬਵ੍ਹਾਰਿ, ਇਰੁਬ੍ਬੇਦੋ। ਤੰ ਅਧੀਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਬਵ੍ਹਾਰਿਜ੍ਝਾ।**

''ਬਹੂਨੀ''ਤਿ ਏਤ੍ਥਾਯੰ ਉਪਮਾਸੰਸਨ੍ਦਨਾ – ਯਥਾ ਤੇ ਨਾਨਾਮਗ੍ਗਾ ਏਕੰਸਤੋ ਤਸ੍ਸ ਗਾਮਸ੍ਸ ਵਾ ਨਿਗਮਸ੍ਸ ਵਾ ਪਵੇਸਾਯ ਹੋਨ੍ਤਿ, ਏਵੰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਹਿ ਪਞ੍ਞਾਪਿਯਮਾਨਾਪਿ ਨਾਨਾਮਗ੍ਗਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕੂਪਗਮਨਾਯ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਏਕੰਸੇਨੇਵ ਹੋਨ੍ਤੀਤਿ।

੫੨੭-੫੨੯. ਵ-ਕਾਰੋ ਆਗਮਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਨਤ੍ਥਕੋ ਵ-ਕਾਰੋ, ਤੇਨ ਵਣ੍ਣਾਗਮੇਨ ਪਦਨ੍ਤਰਸਨ੍ਧਿਮਤ੍ਤੰ ਕਤਨ੍ਤਿ ਅਤ੍ਥੋ। **ਅਨ੍ਧਪਵੇਣੀ**ਤਿ ਅਨ੍ਧਪਨ੍ਤਿ। **"ਪਞ੍ਞਾਸਸਟ੍ਠਿ ਅਨ੍ਧਾ"**ਤਿ ਇਦੰ ਤਸ੍ਸਾ ਅਨ੍ਧਪਵੇਣਿਯਾ ਮਹਤੋ ਗਚ੍ਛਗੁਮ੍ਬਸ੍ਸ ਅਨੁਪਰਿਗਮਨਯੋਗ੍ਯਤਾਦਸ੍ਸਨੰ। ਏਵਞ੍ਹਿ ਤੇ ''ਸੁਚਿਰੰ ਵੇਲੰ ਮਗ੍ਗੰ ਗਚ੍ਛਾਮਾ''ਤਿ ਏਵੰ ਸਞ੍ਞਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ। **ਨਾਮਕੰਯੇਵਾ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਾਭਾਵਤੋ ਨਾਮਮਤ੍ਤੰਯੇਵ, ਤੰ ਪਨ ਭਾਸਿਤੰ ਤੇਹਿ ਸਾਰਸਞ੍ਞਿਤਮ੍ਪਿ ਨਾਮਮਤ੍ਤਤਾਯ ਅਸਾਰਭਾਵਤੋ ਨਿਹੀਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ **"ਲਾਮਕੰਯੇਵਾ"**ਤਿ।

੫੩੦. ਯਤੋਤਿ ਭੁਮ੍ਮਤ੍ਥੇ ਨਿਸ੍ਸਕ੍ਕਵਚਨੰ, ਸਾਮਞ੍ਞਜੋਤਨਾ ਚ ਵਿਸੇਸੇ ਅਵਤਿਟ੍ਠਤੀਤਿ ਆਹ **"ਯਸ੍ਮਿੰ ਕਾਲੇ"**ਤਿ। **ਆਯਾਚਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਪਤ੍ਥੇਨ੍ਤਿ। ਉਗ੍ਗਮਨੰ ਲੋਕਸ੍ਸ ਬਹੁਕਾਰਭਾਵਤੋ ਤਥਾ ਥੋਮਨਾਤਿ। ਅਯੰ ਕਿਰ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਲਦ੍ਧਿ ''ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨੰ ਆਯਾਚਨਾਯ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾ ਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਲੋਕੇ ਓਭਾਸੰ ਕਰੋਨ੍ਤੀ''ਤਿ।

੫੩੨. ਇਧ ਪਨ ਕਿੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬਨ੍ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿੰ ਪਨ ਅਪ੍ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਸ੍ਸ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨੋ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗਦੇਸਨੇ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨੰ ਕਿੰ ਵਤ੍ਤਬ੍ਬੰ ਅਤ੍ਥਿ, ਯੇ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਭੂਤਾਨਮ੍ਪਿ ਚਨ੍ਦਿਮਸੂਰਿਯਾਨੰ ਸਹਬ੍ਯਤਾਯ ਮਗ੍ਗੰ ਦੇਸੇਤੁੰ ਨ ਸਕ੍ਕੋਨ੍ਤੀਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **"ਯਤ੍ਥਾ"**ਤਿ ''ਇਧ ਪਨਾ''ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਮੇਵਤ੍ਥੰ ਪਚ੍ਚਾਮਸਤਿ।

ਅਚਿਰਵਤੀਨਦੀਉਪਮਾਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੪੨. ਸਮਭਰਿਤਾਤਿ ਸਮ੍ਪੁਣ੍ਣਾ। ਤਤੋ ਏਵ **ਕਾਕਪੇਯਜਾ। ਪਾਰਾ**ਤਿ ਪਰਤੀਰੰ। **ਅਪਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਓਰਿਮਤੀਰੰ। **ਏਹੀ**ਤਿ ਆਗਚ੍ਛ।

੫੪੪. ਪਞ੍ਚਸੀਲ...ਪੇ॰... ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾ ਯਮਨਿਯਮਾਦਿਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਧਮ੍ਮਾਨੰ ਤਦਨ੍ਤੋਗਧਭਾਵਤੋ। **ਤਬ੍ਬਿਪਰੀਤਾ**ਤਿ ਪਞ੍ਚਸੀਲਾਦਿਵਿਪਰੀਤਾ ਪਞ੍ਚ ਵੇਰਾਦਯੋ। ''ਪੁਨਪੀ''ਤਿ ਵਤ੍ਵਾ **"ਅਪਰਮ੍ਪੀ"**ਤਿ ਵਚਨੰ ਇਤਰਾਯਪਿ ਨਦਿ ਉਪਮਾਯ ਸਙ੍ਗਣ੍ਹਨਤ੍ਥੰ।

੫੪੬. ਕਾਮਯਿਤਬ੍ਬਟ੍ਠੇਨਾਤਿ ਕਾਮਨੀਯਭਾਵੇਨ। **ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੇਨਾ**ਤਿ ਤੇਨੇਵ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇਨ ਸਤ੍ਤਾਨੰ ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਆਬਨ੍ਧਨਭਾਵੇਨ। ਕਾਮਞ੍ਚਾਯੰ **ਗੁਣ**-ਸਦ੍ਦੋ ਅਤ੍ਥਨ੍ਤਰੇਸੁਪਿ ਦਿਟ੍ਠਪ੍ਪਯੋਗੋ, ਤੇਸੰ ਪਨੇਤ੍ਥ ਅਸਮ੍ਭਵਤੋ ਪਾਰਿਸੇਸਞਾਯੇਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋਯੇਵ ਯੁਤ੍ਤੋਤਿ ਦਸ੍ਸੇਤੁੰ **"ਅਨੁਜਾਨਾਮੀ"**ਤਿਆਦਿਨਾ ਅਤ੍ਥੁਦ੍ਧਾਰੋ ਆਰਦ੍ਧੋ, **ਏਸੇਵਾ**ਤਿ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਏਵ। ਨ ਹਿ ਰੂਪਾਦੀਨੰ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਭਾਵੇ ਵੁਚ੍ਚਮਾਨੇ ਪਟਲਟ੍ਠੋ ਯੁਜ੍ਜਤਿ ਤਥਾ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਰਾਸਟ੍ਠਆਨਿਸੰਸਟ੍ਠੇਸੁਪਿ ਏਸੇਵ ਨਯੋ ਤਥਾਪਿ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾਯ ਅਨਧਿਪ੍ਪੇਤਤ੍ਤਾ। ਪਾਰਿਸੇਸਤੋ ਪਨ ਬਨ੍ਧਨਟ੍ਠੋ ਗਹਿਤੋ। ਯਦਗ੍ਗੇਨ ਹਿ ਨੇਸੰ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤਾ, ਤਦਗ੍ਗੇਨ ਬਨ੍ਧਨਭਾਵੋ ਚਾਤਿ।

ਕੋਟ੍ਠਾਸਟ੍ਠੋਪਿ ਤੇਸੁ ਯੁਜ੍ਜਤੇਵ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਦਿਕੋਟ੍ਠਾਸਭਾਵੇਨ ਨੇਸੰ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਤੋ। ਕੋਟ੍ਠਾਸੇ ਚ ਗੁਣ-ਸਦ੍ਦੋ ਦਿਸ੍ਸਤਿ ''ਦਿਗੁਣੰ ਵਡ੍ਢੇਤਬ੍ਬ''ਨ੍ਤਿਆਦੀਸੁ, ਸਮ੍ਪਦਾਟ੍ਠੋਪਿ –

‘‘ਅਸਙ੍ਖ੍ਯੇਯਜਾਨਿ ਨਾਮਾਨਿ, ਸਗੁਣੇਨ ਮਹੇਸਿਨੋ।
ਗੁਣੇਨ ਨਾਮਮੁਦ੍ਧੇਯ੍ਯਂ, ਅਪਿ ਨਾਮਸਹਸ੍ਸਤੋ’’ਤਿ॥ (ਧ॰ ਸ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੩੧੩; ਉਦਾ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੫੩; ਪਟਿ॰ ਮ॰ ਅਟ੍ਠ॰ ੧੬)।

ਆਦੀਸੁ ਸੋਪਿ ਇਧ ਨ ਯੁਜ੍ਜਤੀਤਿ ਅਨੁਦ੍ਧਟੋ।

ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਾਤਿ ਚਕ੍ਖੁਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਵਿਜਾਨਿਤਬ੍ਬਾ, ਤੇਨ ਪਨ ਵਿਜਾਨਨਂ ਦਸ੍ਸਨਮੇਵਾਤਿ ਆਹ “**ਪਸ੍ਸਿਤਬ੍ਬਾ**”ਤਿ। ‘‘ਸੋਤਵਿਞ੍ਞਾਣੇਨ ਸੋਤਬ੍ਬਾ’’ਤਿ ਏਵਮਾਦਿ **ਏਤੇਨੁਪਾਯੇਨਾ**ਤਿ ਅਤਿਦਿਸਤਿ। ਗਵੇਸਿਤਮ੍ਪਿ ‘‘ਇਟ੍ਠ’’ਨ੍ਤਿ ਵੁਚ੍ਚਤਿ, ਤਂ ਇਧ ਨਾਧਿਪ੍ਪੇਤਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਪਰਿਯਿਟ੍ਠਾ ਵਾ ਹੋਨ੍ਤੁ ਮਾ ਵਾ**”ਤਿ। **ਇਟ੍ਠਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ**ਤਿ ਸੁਖਾਰਮ੍ਮਣਭੂਤਾ। **ਕਾਮਨੀਯਾ**ਤਿ ਕਾਮੇਤਬ੍ਬਾ। ਇਟ੍ਠਭਾਵੇਨ ਮਨਂ ਅਪ੍ਪਾਯਨ੍ਤੀਤਿ **ਮਨਾਪਾ। ਪਿਯਜਾਤਿਕਾ**ਤਿ ਪਿਯਸਭਾਵਾ।

ਗੇਧੇਨਾਤਿ ਲੋਭੇਨ ਅਭਿਭੂਤਾ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣੇ ਪਰਿਭੁਞ੍ਜਨ੍ਤੀਤਿ ਯੋਜਨਾ। **ਮੁਚ੍ਛਾਕਾਰ**ਨ੍ਤਿ ਮੋਹਨਾਕਾਰਂ। **ਅਧਿਓਸਨ੍ਨਾ**ਤਿ ਅਧਿਗ੍ਗਯ੍ਹ ਅਜ੍ਝੋਸਾਯ ਅਵਸਨ੍ਨਾ, ਤੇਨਾਹ “**ਓਗਾਲ੍ਹਾ**”ਤਿ। **ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨਪ੍ਪਤ੍ਤਾ**ਤਿ ਗਿਲਿਤ੍ਵਾ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਪਨਵਸੇਨ ਪਰਿਨਿਟ੍ਠਾਨਂ ਉਪਗਤਾ। **ਆਦੀਨਵ**ਨ੍ਤਿ ਕਾਮਪਰਿਭੋਗੇ ਸਮ੍ਪਤਿ, ਆਯਤਿਞ੍ਚ ਦੋਸਂ **ਅਪਸ੍ਸਨ੍ਤਾ।** ਘਾਸਚ੍ਛਾਦਨਾਦਿਸਮ੍ਭੋਗਨਿਮਿਤ੍ਤਸਂਕਿਲੇਸਤੋ ਨਿਸ੍ਸਰਨ੍ਤਿ ਅਪਗਚ੍ਛਨ੍ਤਿ ਏਤੇਨਾਤਿ ਨਿਸ੍ਸਰਣਂ, ਯੋਨਿਸੋ ਪਚ੍ਚਵੇਕ੍ਖਿਤ੍ਵਾ ਤੇਸਂ ਪਰਿਭੋਗਪਞ੍ਞਾ। ਤਦਭਾਵਤੋ **ਅਨਿਸ੍ਸਰਣਪਞ੍ਞਾ**ਤਿ ਇਮਮਤ੍ਥਂ ਦਸ੍ਸੇਨ੍ਤੋ “**ਇਦਮੇਤ੍ਥਾ**”ਤਿਆਦਿਮਾਹ।

੫੪੮-੯. ਆਵਰਨ੍ਤੀਤਿ ਕੁਸਲਪ੍ਪਵਤ੍ਤਿਂ ਆਦਿਤੋਵ ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤਿ। **ਨਿਵਾਰੇਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਨਿਰਵਸੇਸਤੋ ਵਾਰਯਨ੍ਤਿ। **ਓਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਓਗਾਹਨ੍ਤਾ ਵਿਯ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਪਰਿਯੋਨਨ੍ਧਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸਬ੍ਬਸੋ ਛਾਦੇਨ੍ਤਿ। **ਆਵਰਣਾਦੀਨਂ ਵਸੇਨਾ**ਤਿ ਆਵਰਣਾਦਿਅਤ੍ਥਾਨਂ ਵਸੇਨ। ਤੇ ਹਿ ਆਸੇਵਨਬਲਵਤਾਯ ਪੁਰਿਮਪੁਰਿਮੇਹਿ ਪਚ੍ਛਿਮਪਚ੍ਛਿਮਾ ਦਲ੍ਹਤਰਤਮਾਦਿਭਾਵਪ੍ਪਤ੍ਤਾ ਵੁਤ੍ਤਾ।

ਸਂਸਨ੍ਦਨਕਥਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੦. ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇ ਸਤਿ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਪਞ੍ਚਕਾਮਗੁਣਪਰਿਗ੍ਗਹੋ ਪਰਿਪੁਣ੍ਣੋ ਏਵ ਹੋਤੀਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ “**ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋਤਿ ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਸਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**”ਤਿ। “**ਇਤ੍ਥਿਪਰਿਗ੍ਗਹੇਨ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋ**”ਤਿ ਚ ਇਦਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣੇਸੁ ਦਿਸ੍ਸਮਾਨਪਰਿਗ੍ਗਹਾਨਂ ਦੁਟ੍ਠੁਲ੍ਲਤਮਪਰਿਗ੍ਗਹਾਭਾਵਦਸ੍ਸਨਂ। ਏਵਂਭੂਤਾਨਂ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾਨਂ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾਨਂ ਕਾ ਬ੍ਰਹ੍ਮੁਨਾ ਸਂਸਨ੍ਦਨਾ, ਬ੍ਰਹ੍ਮਾ ਪਨ ਸਬ੍ਬੇਨ ਸਬ੍ਬਂ ਅਪਰਿਗ੍ਗਹੋਤਿ। **ਵੇਰਚਿਤ੍ਤੇਨ ਅਵੇਰੋ,** ਕੁਤੋ ਏਤਸ੍ਸ ਵੇਰਪ੍ਪਯੋਗੋਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਚਿਤ੍ਤਗੇਲਞ੍ਞਸਙ੍ਖਾਤੇਨਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤੁਪ੍ਪਾਦਗੇਲਞ੍ਞਸਞ੍ਞਿਤੇਨ, ਤੇਨਸ੍ਸ ਸਬ੍ਬਰੂਪਕਾਯਗੇਲਞ੍ਞਭਾਵੋ ਵੁਤ੍ਤੋ ਹੋਤਿ। **ਬਜਾਪਜ੍ਝੇਨਾ**ਤਿ ਦੁਕ੍ਖੇਨ। **ਉਦ੍ਧਚ੍ਚਕੁਕ੍ਕੁਚ੍ਚਾਦੀਹੀ**ਤਿ **ਆਦਿ**-ਸਦ੍ਦੇਨ ਤਦੇਕਟ੍ਠਾ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾ ਸਙ੍ਗਯ੍ਹਨ੍ਤਿ। ਅਪ੍ਪਟਿਪਤ੍ਤਿਹੇਤੁਭੂਤਾਯ ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਸਤਿ ਨ ਕਦਾਚਿ ਚਿਤ੍ਤਂ ਪੁਰਿਸਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਤਿ, ਪਹੀਨਾਯ ਪਨ ਸਿਯਾ ਵਸਵਤ੍ਤਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਵਿਚਿਕਿਚ੍ਛਾਯ ਅਭਾਵਤੋ ਚਿਤ੍ਤਂ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀ**”ਤਿ। **ਚਿਤ੍ਤਗਤਿਕਾ**ਤਿ ਚਿਤ੍ਤਵਸਿਕਾ, ਤੇਨਾਹ **ਚਿਤ੍ਤਸ੍ਸ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤਨ੍ਤੀ**”ਤਿ। **ਨ ਤਾਦਿਸੋ**ਤਿ ਬ੍ਰਾਹ੍ਮਣਾ ਵਿਯ ਚਿਤ੍ਤਵਸਿਕੋ ਨ ਹੋਤਿ, ਅਥ ਖੋ ਵਸੀਭੂਤਜ੍ਝਾਨਾਭਿਞ੍ਞਤਾਯ ਚਿਤ੍ਤਂ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਸੇ ਵਤ੍ਤੇਤੀਤਿ **ਵਸਵਤ੍ਤੀ।**

੫੫੨. ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗੋਤਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਗਾਮਿਮਗ੍ਗੇ ਪਟਿਪਜ੍ਜਿਤਬ੍ਬੇ, ਪਞ੍ਞਪੇਤਬ੍ਬੇ ਵਾ, ਤਂ ਪਞ੍ਞਪੇਨ੍ਤਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਅਮਗ੍ਗਮੇਵ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਮਿਚ੍ਛਾਪਟਿਪਜ੍ਜਨੇਨ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ, ਪਟਿਜਾਨਿਤ੍ਵਾ ਵਾ। **ਪਙ੍ਕਂ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯਾ**ਤਿ ਮਤ੍ਥਕੇ ਏਕਙ੍ਗੁਲਂ ਵਾ ਉਪਡ੍ਢਙ੍ਗੁਲਂ ਵਾ ਸੁਕ੍ਖਤਾਯ ‘‘ਸਮਤਲ’’ਨ੍ਤਿ ਸਞ੍ਞਾਯ ਅਨੇਕਪੋਰਿਸਂ ਮਹਾਪਙ੍ਕਂ ਓਤਿਣ੍ਣਾ ਵਿਯ। **ਅਨੁਪ੍ਪਵਿਸਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਅਪਾਯਮਗ੍ਗਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗਸਞ੍ਞਾਯ ਓਗਾਹਯਨ੍ਤਿ। ਤਤੋ ਏਵ **ਸਂਸੀਦਿਤ੍ਵਾ ਵਿਸਾਦਂ ਪਾਪੁਣਨ੍ਤਿ। ਏਵ**ਨ੍ਤਿ ‘‘ਸਮਤਲ’’ਨ੍ਤਿਆਦਿਨਾ ਵੁਤ੍ਤਨਯੇਨ। **ਸਂਸੀਦਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਨਿਮ੍ਮੁਜ੍ਜਿਤ੍ਵਾ। **ਸੁਕ੍ਖਤਰਣਂ ਮਞ੍ਞੇ ਤਰਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਸੁਕ੍ਖਨਦਿਤਰਣਂ ਤਰਨ੍ਤਿ ਮਞ੍ਞੇ। **ਤਸ੍ਮਾ**ਤਿ ਯਸ੍ਮਾ ਤੇਵਿਜ੍ਜਾ ਅਮਗ੍ਗਮੇਵ ‘‘ਮਗ੍ਗੋ’’ਤਿ ਉਪਗਨ੍ਤ੍ਵਾ ਸਂਸੀਦਨ੍ਤਿ, ਤਸ੍ਮਾ। **ਯਥਾ ਤੇ**ਤਿ ਯਥਾ ਤੇ ‘‘ਸਮਤਲ’’ਨ੍ਤਿ

ਸਦ੍ਵਾਯ ਪਙ੍ਕਂ ਓਤਿਣ੍ਣਾ। **ਇਧੇਵ ਚਾ**ਤਿ ਇਮਸ੍ਮਿਞ੍ਞ ਅਤ੍ਤਭਾਵੇ। **ਸੁਖਂ ਵਾ ਸਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤੀ**ਤਿ ਝਾਨਸੁਖਂ ਵਾ ਵਿਪਸ੍ਸਨਾਸਾਤਂ ਵਾ ਨ ਲਭਨ੍ਤਿ, ਕੁਤੋ ਮਗ੍ਗਸੁਖਂ ਵਾ ਨਿਬ੍ਬਾਨਸਾਤਂ ਵਾਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੋ। **ਮਗ੍ਗਦੀਪਕ**ਨ੍ਤਿ ਮਗ੍ਗਦੀਪਕਾਭਿਮਤਂ। “**ਇਰਿਣ**”ਨ੍ਤਿ ਅਰਞ੍ਞਾਨਿਯਾ ਇਦਂ ਅਧਿਵਚਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਅਗਾਮਕਂ ਮਹਾਰਞ੍ਞ**”ਨ੍ਤਿ । ਮਿਗਰੁਰੁਆਦੀਨਮ੍ਪਿ **ਅਨੁਪਭੋਗਰੁਕ੍ਖੇਹਿ। ਪਰਿਵਤ੍ਤਿਤੁਮ੍ਪਿ ਨ ਸਕ੍ਕਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਮਹਾਕਣ੍ਟਕਤਾਯ। ਞਾਤੀਨਂ ਬ੍ਯਸਨਂ ਵਿਨਾਸੋ **ਞਾਤਿਬ੍ਯਸਨਂ।** ਏਵਂ **ਭੋਗਸੀਲਬ੍ਯਸਨਾਨਿ** ਵੇਦਿਤਬ੍ਬਾਨਿ। ਰੋਗੋ ਏਵ ਬ੍ਯਸਤਿ ਵਿਬਾਧਤੀਤਿ **ਰੋਗਬ੍ਯਸਨਂ।** ਏਵਂ **ਦਿਟ੍ਠਿਬ੍ਯਸਨ**ਮ੍ਪਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ।

੫੫੪. **ਜਾਤਸਂਵਡ੍ਢੋ**ਤਿ ਜਾਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਸਂਵਡ੍ਢਿਤੋ। **ਨ ਸਬ੍ਬਸੋ ਪਚ੍ਚਕ੍ਖਾ ਹੋਨ੍ਤਿ** ਪਰਿਚਯਾਭਾਵਤੋ। **ਚਿਰਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ**ਤਿ ਨਿਕ੍ਖਨ੍ਤੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਚਿਰਕਾਲੋ। **ਦਨ੍ਧਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਿਸ੍ਸਜ੍ਜਨੇ ਮਨ੍ਦਤ੍ਤਂ ਸਣਿਕਵੁਤ੍ਤਿ, ਤਂ ਪਨ ਸਂਸਯਵਸੇਨ ਚਿਰਾਯਨਂ ਨਾਮ ਹੋਤੀਤਿ ਆਹ “**ਕਙ੍ਖਾਵਸੇਨ ਚਿਰਾਯਿਤਤ੍ਤ**”ਨ੍ਤਿ। **ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤ**ਨ੍ਤਿ ਸਾਰਜ੍ਜਿਤਤ੍ਤਂ। ਅਟ੍ਠਕਥਾਯਂ ਪਨ ਵਿਤ੍ਥਾਯਿਤਤ੍ਤਂ ਨਾਮ ਛਮ੍ਭਿਤਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਅਧਿਪ੍ਪਾਯੇਨ “**ਥਦ੍ਧਭਾਵਗ੍ਗਹਣ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਂ।

੫੫੫. **ਉ**-ਇਤਿ ਉਪਸਗ੍ਗਯੋਗੇ **ਲੁਮ੍ਪ**-ਸਦ੍ਦੋ ਉਦ੍ਧਰਣਤ੍ਥੋ ਹੋਤੀਤਿ “**ਉਲ੍ਲੁਮ੍ਪਤੂ**”ਤਿ ਪਦਸ੍ਸ **ਉਦ੍ਧਰਤੂ**ਤਿ ਅਤ੍ਥਮਾਹ। ਉਪਸਗ੍ਗਵਸੇਨ ਹਿ ਧਾਤੁ-ਸਦ੍ਦਾ ਅਤ੍ਥਵਿਸੇਸਵੁਤ੍ਤਿਨੋ ਹੋਨ੍ਤਿ ਯਥਾ ‘‘ਉਦ੍ਧਰਤੂ’’ਤਿ।

ਬ੍ਰਹ੍ਮਲੋਕਮਗ੍ਗਦੇਸਨਾਵਣ੍ਣਨਾ

੫੫੬. ਯਸ੍ਸ ਅਤਿਸਯੇਨ ਬਲਂ ਅਤ੍ਥਿ, ਸੋ “**ਬਲਵਾ**”ਤਿ ਵੁਤ੍ਤੋਤਿ ਆਹ “**ਬਲਸਮ੍ਪਨ੍ਨੋ**”ਤਿ। ਸਙ੍ਖਂ ਧਮਯਤੀਤਿ **ਸਙ੍ਖਧਮਕੋ,** ਤਂ ਧਮਯਿਤ੍ਵਾ ਤਤੋ ਸਦ੍ਦੂਪਵਤ੍ਤਕੋ। **ਅਪ੍ਪਨਾਵ ਵਟ੍ਟਤਿ** ਪਟਿਪਕ੍ਖਤੋ ਸਮ੍ਮਦੇਵ ਚੇਤਸੋ ਵਿਮੁਤ੍ਤਿਭਾਵਤੋ।

ਪਮਾਣਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਕਾਮਾਵਚਰਂ ਪਮਾਣਕਰਾਨਂ ਸਂਕਿਲੇਸਧਮ੍ਮਾਨਂ ਅਵਿਕ੍ਖਮ੍ਭਨਤੋ। ਤਥਾ ਹਿ ਤਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਪੁਬ੍ਬਭਾਗਭੂਤਂ ਪਮਾਣਂ ਅਤਿਕ੍ਕਮਿਤ੍ਵਾ ਓਦਿਸ੍ਸਕਅਨੋਦਿਸ੍ਸਕਦਿਸਾਫਰਣਵਸੇਨ ਵਡ੍ਢੇਤੁਂ ਨ ਸਕ੍ਕਾ। ਵੁਤ੍ਤਵਿਪਰਿਯਾਯਤੋ ਪਨ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤਂ ਕਮ੍ਮਂ ਨਾਮ ਰੂਪਾਰੂਪਾਵਚਰਂ,** ਤੇਨਾਹ “**ਤਞ੍ਹੀ**”ਤਿਆਦਿ। ਤਤ੍ਥ ਅਰੂਪਾਵਚਰੇ ਓਦਿਸ੍ਸਕਾਨੋਦਿਸ੍ਸਕਵਸੇਨ ਫਰਣਂ ਨ ਲਬ੍ਭਤਿ, ਤਥਾ ਦਿਸਾਫਰਣਂ।

ਕੇਚਿ ਪਨ ਤਂ ਆਗਮਨਵਸੇਨ ਲਬ੍ਭਤੀਤਿ ਵਦਨ੍ਤਿ, ਤਦਯੁਤ੍ਤਂ। ਨ ਹਿ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ ਆਰੁਪ੍ਪਂ, ਅਥ ਖੋ ਕਸਿਣਨਿਸ੍ਸਨ੍ਦੋ, ਤਸ੍ਮਾ ਯਂ ਸੁਵਿਭਾਵਿਤਂ ਵਸੀਭਾਵਂ ਪਾਪਿਤਂ ਆਰੁਪ੍ਪਂ, ਤਂ “**ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤ**”ਨ੍ਤਿ ਵੁਤ੍ਤਨ੍ਤਿ ਦਟ੍ਠਬ੍ਬਂ। ਯਂ ਵਾ ਸਾਤਿਸਯਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਭਾਵਨਾਯ ਅਭਿਸਙ੍ਖਤੇਨ ਸਨ੍ਤਾਨੇਨ ਨਿਬ੍ਬਤ੍ਤਿਤਂ, ਯਞ੍ਚ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਸਮਾਪਤ੍ਤਿਤੋ ਵੁਟ੍ਠਾਯ ਸਮਾਪਨ੍ਨਂ ਅਰੂਪਾਵਚਰਜ੍ਝਾਨਂ, ਤਂ ਇਮਿਨਾ ਪਰਿਯਾਯੇਨ ਫਰਣਪ੍ਪਮਾਣਵਸੇਨ **ਅਪ੍ਪਮਾਣਕਤ**ਨ੍ਤਿ ਵਤ੍ਤੁਂ ਵਟ੍ਟਤੀਤਿ ਅਪਰੇ। ਵੀਮਂਸਿਤ੍ਵਾ ਗਹੇਤਬ੍ਬਂ।

ਰੂਪਾਵਚਰਾਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇਤਿ ਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇ, ਅਰੂਪਾਵਚਰਕਮ੍ਮੇ ਚ ਸਤਿ। **ਨ ਓਹੀਯਤਿ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤੀ**ਤਿ ਕਤ੍ਤੂਪਚਿਤਮ੍ਪਿ ਕਾਮਾਵਚਰਕਮ੍ਮਂ ਯਥਾਧਿਗਤੇ ਮਹਗ੍ਗਤਜ੍ਝਾਨੇ ਅਪਰਿਹੀਨੇ ਤਂ ਅਭਿਭਵਿਤ੍ਵਾ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ ਸਯਂ ਓਹੀਯਕਂ ਹੁਤ੍ਵਾ ਪਟਿਸਨ੍ਧਿਂ ਦਾਤੁਂ ਸਮਤ੍ਥਭਾਵੇ ਨ ਤਿਟ੍ਠਤਿ। **ਲਗ੍ਗਿਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਆਵਰਿਤੁਂ ਨਿਸੇਧੇਤੁਂ। **ਠਾਤੁ**ਨ੍ਤਿ ਪਟਿਬਲੋ ਹੁਤ੍ਵਾ ਠਾਤੁਂ। **ਫਰਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਪਟਿਪ੍ਫਰਿਤ੍ਵਾ। **ਪਰਿਯਾਦਿਯਿਤ੍ਵਾ**ਤਿ ਤਸ੍ਸ ਸਾਮਤ੍ਥਿਯਂ ਖੇਪੇਤ੍ਵਾ। ਕਮ੍ਮਸ੍ਸ ਪਰਿਯਾਦਿਯਨਂ ਨਾਮ ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਂ ਨਿਸੇਧੇਤ੍ਵਾ ਅਤ੍ਤਨੋ ਵਿਪਾਕੁਪ੍ਪਾਦਨਨ੍ਤਿ ਆਹ “**ਤਸ੍ਸ ਵਿਪਾਕਂ ਪਟਿਬਾਹਿਤ੍ਵਾ**”ਤਿਆਦਿ। **ਏਵਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਹਾਰੀ**ਤਿ ਏਵਂ ਵੁਤ੍ਤਾਨਂ ਮੇਤ੍ਤਾਦੀਨਂ ਬ੍ਰਹ੍ਮਵਿਹਾਰਾਨਂ ਵਸੇਨ ਮੇਤ੍ਤਾਦਿਵਿਹਾਰੀ।

੫੫੯. ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ…ਪੇ॰… ਅਲਤ੍ਥਨ੍ਤਿ ਅਗ੍ਗਞ੍ਞਸੁਤ੍ਤੇ ਆਗਤਨਯੇਨ ਉਪਸਮ੍ਪਦਞ੍ਚੇਵ ਅਰਹਤ੍ਤਞ੍ਚ ਅਲਤ੍ਥੁਂ ਪਟਿਲਭਿਂਸੁ। ਸੇਸਂ ਸੁਵਿਞ੍ਞੇਯ੍ਯਮੇਵ।

ਤੇਵਿਜ੍ਜਸੁਤ੍ਤਵਣ੍ਣਨਾਯ ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾ।

ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ ਚ ਤੇਰਸਸੁਤ੍ਤਪਟਿਮਣ੍ਡਿਤਸ੍ਸ ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਸ੍ਸ ਅਤ੍ਥਵਣ੍ਣਨਾਯ

ਲੀਨਤ੍ਥਪ੍ਪਕਾਸਨਾਤਿ।

ਸੀਲਕ੍ਖਨ੍ਧਵਗ੍ਗਟੀਕਾ ਨਿਟ੍ਠਿਤਾ।